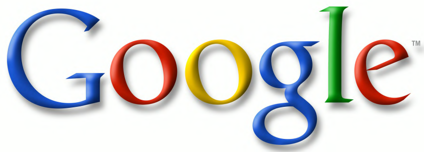

Google

Bird

Ο ΕΝ ΓΑΛΑΤᾼ ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΩΝ ΧΙΩΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

ΑΔΕΙᾼ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜ. ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΙΣ Κ. ΖΙΒΙΔΟΥ

1898

Ο ΕΝ ΓΑΛΑΤΑι ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΩΝ ΧΙΩΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

معارف نظارت جليله‌سنك ٢٤ نومرولى و ٢٦ سباط ٣١٣ تاريخلى رخصتيله

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΤΥΠΟΙΣ Κ. ΖΙΒΙΔΟΥ

'Εν Γαλατᾷ, ὁδῷ Χαρατσῆ, ἀρ. 12

1898

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν μου.

ΤΩι

ΦΙΛΟΓΕΝΕΣΤΑΤΩι ΚΑΙ ΜΕΓΑΘΥΜΩι

ΚΥΡΙΩι ΚΥΡΙΩι

ΠΑΥΛΩι Ζ. ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ ΣΚΥΛΙΤΖΗι

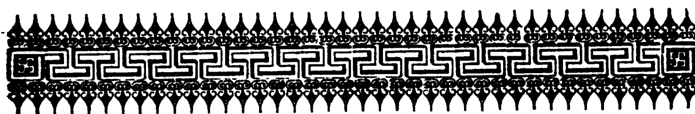
ΕΜΩι ΔΕ

ΓΕΝΝΑΙΟΦΡΟΝΙ ΠΡΟΣΤΑΤΗι ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΗι

ΕΞΟΧΟΥ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΠΕΙΡΟΥ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΕΙΓΜΑ

Γ. Π. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1897—1898 ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΓΑΛΑΤΑι ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΤΩΝ ΧΙΩΝ

ΠΑΥΛΟΣ Ζ. ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ ΣΚΥΛΙΤΖΗΣ ἐπίτιμος πρόεδρος

ΠΑΥΛΟΣ Ι. ΚΟΡΩΝΑΚΗΣ πρόεδρος

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΣΤΕΛΛΗΣ

ΠΑΥΛΟΣ Ζ. ΜΙΧΑΛΙΝΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Δ. ΛΕΝΟΣ

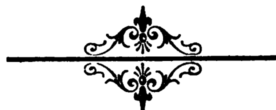
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΝΟΜΙΚΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ταμίας

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ Ε. ΧΡΥΣΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ. ΤΣΙΚΙΝΑΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Σ. ΜΕΡΙΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Καίτοι πολλῆς σπουδῆς καὶ τιμῆς ἄξιαι παρὰ πάντων κρίνονται αἱ περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἱερῶν ναῶν ἱστορικαὶ εἰδήσεις, ἀλλ' ὅμως δυςτυχῶς πλὴν τῆς Ἱστορίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ τῶν ἱερῶν αὐτῆς προςαρτημάτων τοῦ Εὐγενίου ἱερέως καὶ τῶν Χρονικῶν τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ ναοῦ, κατηρτισμένων ὑπὸ τοῦ ἐντριβοῦς περὶ τὰ τοιαῦτα κ. Μ. Ι. Γεδεών, παρ' οὗ ἀναμένομεν καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν Ὀρθοδόξων ἐν Κωνσταντινουπόλει συμπλήρωσιν, ἑτέρας ὀλίγας ἔχομεν τοιαύτας εἰδήσεις καὶ ταύτας ἐν φυλλαδίοις καὶ περιοδικοῖς παρεκβατικῶς ἐγκατεσπαρμένας. «Λυπούμεθα, λέγει ὁ μνημονευθεὶς συγγραφεὺς (1), διότι ἐνοριακοί τινες ναοὶ τῆς πόλεως ἡμῶν κρατοῦσιν ἀνέκδοτα πολλὰ αὐτῶν παλαιὰ κατάστιχα καὶ πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα, ἐὰν ἐκδοθῶσι, καθὼς καὶ ὅταν ἐπιτροπαί τινες ἐκκλησιῶν χορηγήσωσιν εἰς ἔρευναν

1) Εὐγενίου ἱερέως—Ἡ «Ζωοδόχος Πηγή» σελ. 183.

τοῖς παρ' ἡμῖν παλαιογράφοις τοιαῦτα ἔγγραφα καὶ λογαριασμοὺς δοσοληψιῶν, πολλὰ σκοτεινὰ μέρη τῆς πατρίου ἱστορίας θὰ διαφωτισθῶσι καὶ πολλαὶ θὰ ἔλθωσιν εἰς φῶς ἀκριβεῖς πληροφορίαι ἀναφερόμεναι εἰς τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν ὁμογενῶν ἐμπόρων, διδασκάλων, προκρίτων τοῦ γένους, ἀρχιερέων καὶ πατριαρχῶν. Δυστυχῶς ὅμως, οὐχὶ μόνον δὲν ἀπεφάσισαν ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας οὐδενὸς σχεδὸν ναοῦ ὀρθοδόξων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ ἐν ἐπαρχίᾳ τινὶ οἱ ἔφοροι νὰ ἐκδώσωσι τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ καὶ πολλαχόθεν, ὅπου ἀπετάθημεν, καὶ οὐδεμίαν ἀπάντησιν προσδοκωμένην ἀπηλαύσαμεν καὶ παρά τισιν ἐξ αὐτῶν ἀπηντήσαμεν ἐμπόδια». Ἡμεῖς δὲ ἐπὶ ὀκταετίαν ἤδη ἐργαζόμενοι ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων Ἐπιτροπῆς καὶ ἀπὸ τριετίας τῇ συστάσει τοῦ ἐριτίμου κυρίου Φραγκούλη Α. Μαυρογορδάτου, μέλους διατελοῦντος τότε τῆς τε εἰρημένης ἐπιτροπείας καὶ τῆς ἐπιτροπείας τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων, ἀναλαβόντες καὶ τὴν γραμματείαν τοῦ ναοῦ τούτου ἐπεχειρήσαμεν τὴν διευθέτησιν καὶ τακτοποίησιν τῶν ἀρχείων αὐτοῦ καὶ μελετήσαντες τοὺς ἐν τῷ ναῷ ἐνυπάρχοντας ἐν πολλοῖς δὲ κεκολοβωμένους καὶ μὴ συνεχεῖς κώδικας, τὰ τῶν ἐξόδων κατάστιχα, τὰς ἐν τούτοις ἐγκατεσπαρμένας σημειώσεις, τὰ τελευταῖα ἀπὸ τοῦ 1844 τηρούμενα πρακτικά, καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἐπίσημα πατριαρχικὰ καὶ κυβερνητικὰ ἔγγραφα, συνελέξαμεν ἱκανὴν ὕλην, τὴν ὁποίαν καὶ διε-

ηθήθημεν συμπληροῦντες κατὰ τὸ ἐνὸν νὰ δημοσιεύσωμεν. Τὴν ἀπόφασιν ἡμῶν ταύτην εὐμενῶς ἀποδεξαμένη ἡ ἐνεστῶσα σεβαστὴ τοῦ ναοῦ ἐπιτροπεία διὰ πρακτικοῦ αὐτῆς τῆς 25ης αὐγούστου 1897 ἐχορήγησεν ἡμῖν προφρόνως τὴν ἑαυτῆς συγκατάθεσιν καὶ ἐπιδοκιμασίαν ἀναθέσασα ἐν ταὐτῷ καὶ τὴν ἐκ τοῦ τουρκικοῦ εἰς τὸ ἑλληνικὸν μετάφρασιν τῶν δημοσιευομένων κυβερνητικῶν ἐγγράφων εἰς τὸν τουρκομαθῆ διδάκτορα τὰ νομικὰ καὶ δικηγόρον κ. Πανανὸν Κεσίσογλουν, ᾧ τινι καὶ πολλὰς ἐκφράζομεν εὐχαριστίας.

Πρὸς τοῖς ἀρχείοις δὲ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ἐσπεύσαμεν νὰ συμβουλευθῶμεν καὶ τοὺς χειρογράφους κώδικας τοῦ ἐν Φαναρίῳ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐν ᾧ εὕρηται συντεταγμένος «Ἀλφαβητικὸς πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων περιεχομένων ἐν τοῖς 848 χειρογράφοις κώδιξι τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου καταστρωθεὶς κατὰ τὸ 1891—92 ὑπὸ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κυρίου Ἰωακεὶμ Φοροπούλου, διδασκάλου τῆς θεολογίας καὶ διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας, ἀφιερωθεὶς δὲ τῷ μακαριωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης κυρίῳ κυρίῳ Γερασίμῳ τῷ Α',» καὶ τὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ἀρχεῖα, ἐν οἷς ἀπὸ τριῶν ἐτῶν πρὸς καταρτισμὸν εὑρετηρίων τῶν περισωθέντων 800 περίπου χειρογράφων κωδίκων ἀνενδότως ἐργάζεται ὁ αὐτὸς πανοσιολογιώτατος ἀρχιμ. κύριος Ἰωακεὶμ Φο-

ρόπουλος Χῖος, ἀρχειοφύλαξ τῶν πατριαρχείων, ὅςτις πολλαχῶς ὑποβοηθήσας τὴν τοιαύτην ἡμῶν ἀναδίφησιν, ἐπισπᾶται ἀμέριστον τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 237 κώδικος τοῦ ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου ἀντιγράψαντες καταχωρίζομεν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον ΛΓ' τὸ Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων ταξείδιον εἰς Χίον χάριν συνδρομῶν κατὰ τὸ 1725, χειρόγραφον ἀνέκδοτον, ἐκ δὲ τῶν πατριαρχικῶν ἀρχείων παρελάβομεν τὰ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΚΕ', ΚΣΤ', ΚΖ', ΚΗ', ΚΘ', Λ' ΛΑ', Μ' καὶ ΜΑ' δημοσιευόμενα ἀνέκδοτα σπουδαιότατα ἔγγραφα. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνην πρός τε τὴν ἐπὶ τῆς παραδόσεως τῶν ἀρχείων τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ἐπιτροπείαν ἀπαρτιζομένην ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ξάνθης κυρίου Ἰωακεὶμ Σγουροῦ Χίου, προέδρου καὶ τῶν ἐριτίμων κυρίων Βασιλείου Σαρακιώτου βέη καὶ Γεωργίου Γεωργιάδου καὶ πρὸς τὸν πανοσιολογιώτατον ἀντιπρόςωπον τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας ἀρχιμανδρίτην κύριον Γερμανὸν Ἀποστολᾶτον, οἵτινες προθύμως εὐηρεστήθησαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν ἁρμοδίως ὑποβληθεῖσαν ἡμετέραν αἴτησιν. Ἐν γένει δὲ πᾶσαν κατεβάλομεν φροντίδα καὶ προςπάθειαν ὅπως κατὰ τὸ ἐφ' ἡμῖν παράσχωμεν ὅσον οἷόν τε πληρεστέραν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου σεμνυνομένου ἱεροῦ τούτου ναοῦ, τὸν ὁποῖον ὄντα ἕνα τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ

ΙΖ' αἰῶνος διατηρουμένων ἀξιολόγων βυζαντιακῶν μνημείων καὶ πυρποληθέντα κατὰ τὴν ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1696 ἐπισυμβᾶσαν ἐν Γαλατᾷ μεγάλην καὶ καταστρεπτικὴν πυρκαϊὰν ἰδίαις δαπάναις τότε ἀνήγειραν καὶ πολλάκις ἀνεκαίνισαν καὶ ἐπεσκεύασαν θείῳ ζήλῳ καὶ εὐλαβείᾳ κινούμενοι οἱ ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντες φιλότιμοι καὶ φιλογενεῖς Χῖοι, οἵτινες οὐ παύονται ἐπὶ δύο ἤδη αἰῶνας διαφυλάττοντες ἀκμαῖον καὶ ζωηρὸν τὸ γόητρον τοῦ ἱεροῦ τούτου σεμνώματος, τοῦ δικαίως θεωρουμένου καὶ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων γνωριζομένου προνομιούχου καὶ ἀναπαλλοτριώτου τῆς Χιακῆς παροικίας κτήματος. Ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα δὲ τοῦ μετὰ χεῖρας πονήματος μετὰ βραχεῖαν περὶ τῶν ἐν Γαλατᾷ κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα βυζαντιακῶν τῶν ὀρθοδόξων ναῶν εἰςαγωγὴν ἀφηγούμεθα τάς τε κατὰ καιροὺς ἀπὸ τοῦ 1696 πυρπολήσεις, ἀνοικοδομήσεις καὶ ἐπισκευάς, τὴν διοίκησιν καὶ τὴν οἰκονομικὴν τοῦ ναοῦ κατάστασιν, τὰς μᾶλλον ἀξιολόγους δωρεὰς καὶ ἀφιερώματα, τὰ περὶ εὐεργετῶν, δωρητῶν, συνδρομητῶν, ἐπιτρόπων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων μετ' ἐνίων βιογραφικῶν σημειώσεων, καὶ τὰς σχέσεις καὶ χορηγίας αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ μονὴν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, πρὸς τὸν ἐν Ἀντιγόνῃ ναὸν τοῦ τιμίου Προδρόμου, πρὸς τὰς ἐν Χίῳ καὶ Γαλατᾷ Σχολάς, πρὸς τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει Νοσοκομεῖα, πρὸς τὸ ἐν Σισλίῳ Νεκροταφεῖον καὶ πρὸς ἄλλα ἱερά, παιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα τῆς τε Πόλεως καὶ τῶν προαστείων καὶ

τὰς ἀνέκαθεν δὶς τοῦ ἔτους κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα γινομένας τακτικῶς διανομὰς ἐλεῶν πρὸς ἀνακούφισιν πλείστων ἀπόρων καὶ δυστυχῶν χιακῶν οἰκογενειῶν Κωσ/πόλεως καὶ ἐν γένει τὸν φιλεκπαιδευτικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν τοῦ ναοῦ σκοπόν. Πρὸς τούτοις δὲ ἐπισυνάπτομεν φωτογραφικὸν ἀπεικόνισμα πρακτικοῦ ἐκλογῆς ἐπιτρόπων τοῦ 1793 καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀειμνήστου Ζαννῆ Στεφάνοβικ Σκυλίτζη καὶ καταχωρίζομεν οὐ μόνον τὰ τῶν ἔν τε τῷ νάρθηκι καὶ τῷ περιβόλῳ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ μακαρίως ἀναπαυομένων ἐπιτύμβια, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἐν ἄλλοις νεκροταφείοις τῆς τε Πόλεως καὶ τῶν προαστείων κειμένων μᾶλλον γνωστῶν Χίων, ἵνα παράσχωμεν πλήρη κατὰ τὸ δυνατὸν εἰκόνα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸν λήγοντα αἰῶνα ἐγκαταβιωσάντων Χιοπολιτῶν. Ἐν τέλει δὲ μετὰ βραχεῖαν γενικὴν περὶ τῆς καθόλου τῶν Χίων δράσεως ἐπισκόπησιν ἀνακεφαλαιοῦμεν τὰ ἐπισήμως κεκυρωμένα τοῦ ναοῦ προνόμια.

Τοῦ ἔργου δὲ ἡμῶν τούτου τὸν καταρτισμὸν ἅμα πληροφορηθεὶς ὁ πατρῴου θησαυροῦ εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων αἰσθημάτων κληρονόμος γνησιώτατος, ὁ σπείρων ἀφειδῶς πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὰς εὐεργεσίας πρὸς ἐπούλωσιν κοινωνικῶν πληγῶν καὶ θεραπείαν διαφόρων ἐθνικῶν ἀναγκῶν, ὁ ἐν ἀγαθοεργίαις τὸν βίον αὐτοῦ διερχόμενος, ὁ ναοὺς εὐσεβείας καὶ φιλανθρωπίας καὶ ναοὺς θείας καὶ ἀνθρωπίνης σοφίας ἀνιδρύων καὶ στηρίζων καὶ συνεχίζων γεν-

ναιοψύχως τὰς ὑμνουμένας εὐσεβεῖς καὶ φιλανθρώπους ἀρετὰς τοῦ οἴκου Στεφάνοβικ Σκυλίτζη φιλογενέστατος καὶ μεγάθυμος ἐθνικὸς εὐεργέτης κύριος **Παῦλος Ζ. Στεφάνοβικ Σκυλίτζης**, *ἐπίτιμος τυγχάνων πρόεδρος τῆς ἐπιτροπείας τοῦ ναοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ οἱ ἀείμνηστοι αὐτοῦ προπάτορες θεαρέστως ἔδρασαν καὶ τοῦ ὁποίου εὐεργέται ἀνεκηρύχθησαν οἱ ἀΐδιον καὶ ἀλήστου μνήμης* Ζαννῆς καὶ Ἑλένη *Στεφάνοβικ Σκυλίτζη, ἡ ἐκ πατρὸς σεβαστὴ θεία* Φράγκα *Πέτρου Ῥοδοκανάκη καὶ αἱ τῆς σεβασμίας καὶ ἐναρέτου αὐτοῦ μητρὸς ἀοίδιμοι γονεῖς* Δημήτριος καὶ Φωτεινὴ *Μαχαιρᾶ, οὐ μόνον εὐμενῶς ἀπεδέξατο τὴν εἰς τὸ ἐρίτιμον καὶ εὐεργετικὸν αὐτοῦ ὄνομα ἀφιέρωσιν, ἀλλ' ἀντλῶν ἐκ τῆς ἀνεξαντλήτου αὐτοῦ τῆς ἀγαθοεργίας καὶ φιλομουσίας πηγῆς εὐηρεστήθη ἐξ ἰδίας αὐτοβούλου ἀγαστῆς καὶ εὐσεβοῦς προαιρέσεως ν' ἀναλάβῃ δι' ἁδροτάτων καὶ δαψιλεστάτων δαπανῶν τὴν τοῦ πονήματος τούτου ἐκτύπωσιν καὶ διάδοσιν. Ἀπέναντι δὲ τῆς ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐπιδαψιλευομένης ἡμῖν τοιαύτης καὶ τοσαύτης ἐπιεικοῦς εὐμενείας καὶ γενναιοδώρου χορηγίας ἀδυνατοῦμεν διὰ λέξεων προσηκόντως νὰ ἐκφράσωμεν τὸν βαθύτατον ἡμῶν σεβασμὸν καὶ τὰ κατακλύζοντα τὴν καρδίαν ἡμῶν αἰσθήματα, ἅτινα θὰ διαμένωσιν ἐσαεὶ ἀνεξιτήλως ἐγκεχαραγμένα ἐν τῷ βάθει τῆς ἐνδομύχως καὶ ἀκατασχέτως εὐγνωμονούσης καὶ ἀφωσιωμένης καρδίας ἡμῶν πρὸς τὸν οὕτως εὐγενῶς τὰς χάριτας χαριζόμενον καὶ ζωηρῶς καὶ μετὰ πατρικῆς στοργῆς πάντοτε περισκέποντα*

τοὺς εὐεργετουμένους ἡμέτερον γενναιόφρονα καὶ μεγάτιμον προστάτην καὶ εὐεργέτην.

Ἐνταῦθα δὲ καθῆκον ἀπαραίτητον θεωροῦμεν ὅπως ἐκφράσωμεν θερμοτάτας εὐχαριστίας καὶ πολλὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πρὸς ἅπαντα μὲν τὰ τακτικὰ μέλη τῆς ἐνεστώσης σεβαστῆς τοῦ ναοῦ ἐπιτροπείας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς πολλαχῶς ἡμῖν χρησίμους φανέντας καὶ προθυμοτάτην καὶ φιλόφρονα ἀείποτε εὔνοιαν ἐπιδειξαμένους εὐγενεστάτους καὶ ἐριτίμους κυρίους Παῦλον Ἰ. Κορωνάκην καὶ Ἰωάννην Δ. Καστέλλην. Παραδιδόντες δὲ εἰς τὴν δημοσιότητα χρησιμωτάτας περὶ τοῦ χιακοῦ τούτου ναοῦ καὶ περὶ τῆς καθόλου τῶν Χίων δράσεως εἰδήσεις καὶ σπουδαιότατα ἔγγραφα νομίζομεν ὅτι οὐ σμικρὰν παρέχομεν συμβολὴν εἰς διαφώτισιν οὐκ ὀλίγων σημείων ἥκιστα γνωστῶν τῆς κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας παρ' ἡμῖν τοπογραφίας καὶ χρονογραφίας.

Ἐν τῷ Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, τῇ 23 Ἀπριλίου 1898.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

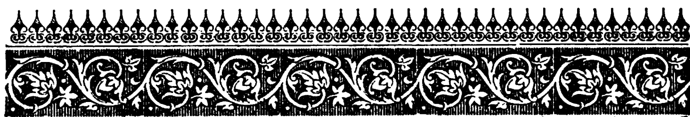
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

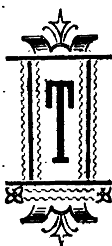
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΟΙ ΝΑΟΙ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΝ ΓΑΛΑΤΑι ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΖ′ ΑΙΩΝΑ

Τὸ Βυζάντιον, ἡ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξαίρετα κεκαλλωπισμένη βασιλὶς αὕτη τῶν πόλεων, ἡ κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ χρονογράφου Δούκα (1) «πόλεων πασῶν κεφαλή, κέντρον τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ κόσμου», οὐ μόνον πολλὰ τῶν δεόντων καθ' ὅλον τὸν μεσαίωνα κατώρθωσεν, ἀλλὰ καὶ τὰς τιμαλφεῖς τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ παραδόσεις ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας διετήρησε καὶ προήγαγε. Καὶ σήμερον εὐτυχῶς ἀρθέντος τοῦ πρίσματος τῶν προλήψεων καὶ τῶν ἀντιπαθειῶν, ὑπὸ τὸ ὁποῖον τέως ἐξητάζετο ἡ μεσαιωνικὴ τοῦ Βυζαντίου ἱστορία, ἐπέλαμψεν ὁ ἀνέφελος ἥλιος τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ξένων

1) Δούκας σ. 306. ἐκδ. Βόννης.

ἀπροκαλύπτως ἀνομολογεῖται ὅτι μέγα χάσμα ἐν τῷ πολιτισμῷ τῆς ἀνθρωπότητος θὰ διηνοίγετο, ἂν μὴ ὑπῆρχε τὸ Βυζάντιον ([1]).

Καίτοι δὲ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη συντόνως μελετᾶται ἡ ἱστορία καὶ τοπογραφία τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ἀμφοτέρων σημεῖα χρήζουσι πλείονος μελέτης καὶ διαφωτίσεως.

Διὰ τῆς παρούσης δὲ μονογραφίας περὶ τοῦ ἐν *Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ* τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἑνὸς τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΖ΄ αἰῶνος διατηρουμένων ἀξιολόγων βυζαντιακῶν μνημείων, νομίζομεν ὅτι παρέχομεν χρησιμωτάτας εἰδήσεις κατά τε τὰς γνωστὰς πηγάς, τοὺς διαφόρους ἐν τῷ ναῷ κώδικας καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἐπίσημα πατριαρχικὰ καὶ κυβερνητικὰ ἔγγραφα καὶ πρακτικὰ συνειλεγμένας καὶ οὐκ ὀλίγον συμβαλλομένας εἰς τὴν καθόλου παρ' ἡμῖν χρονογραφίαν τῶν κάτω χρόνων.

Καὶ ὁποῖος μὲν ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἐκκλησιῶν καὶ μονῶν πρὸ τοῦ 1453, ἤδη μετὰ ἀκριβείας ἐπαινετῆς καὶ θαυμαστῆς πολυμαθείας ἐν καταλόγῳ κατέγραψεν ὁ σοφὸς Γάλλος Δουκάγκιος ἐν τῇ καλουμένῃ Χριστιανικῇ Κωνσταντινουπόλει ([2]). Τοῦ καταλόγου τούτου, εἰς ὃν ὁ μακαρίτης Α. Πασπάτης ([3])

---

1) Πρβ. A. Rambaud- Constantin Porphyrogenéte.
2) Constantinopolis Christiana, Libri IV. Parisiis 1680.
3) Α. Πασπάτη Βυζαντιναὶ Μελέται σελ. 295.

προςέθηκε πέντε ἐκκλησίας καὶ δεκαεπτὰ μονάς, πληρέστερον κατήρτισεν ὁ κ. Μ. Γεδεὼν [1] ἀνακεφαλαιῶν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἐκκλησιῶν καὶ μονῶν εἰς 472, εἰς ἃς ἀνάγκη νὰ προςτεθῶσι καὶ αἱ ἄλλαι, ὅσαι ἤδη χρησιμεύουσιν ὡς ἐνοριακαὶ ἐκκλησίαι, καὶ αἵτινες οὐδαμῶς μὲν ἐν ταῖς γνωσταῖς πηγαῖς ἀναφέρονται, ἀλλὰ καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι προϋπῆρχον τῆς ἁλώσεως, καθότι ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις δὲν ἐπετρέπετο νὰ κτίζωνται νέοι ναοὶ εἰμὴ μόνον ἐπισκευὴ τῶν πεπαλαιωμένων ἢ εὔρυνσις τῶν μικρῶν ναῶν. « Ἀπροςπαθὴς δ᾽ ἔρευνα, παρατηρεῖ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτὸς μεσαιωνοδίφης [2], δείξει ποτὲ ὅτι ναοί τινες πολλοὶ νομιζόμενοι ἦσαν εἷς καὶ ὁ αὐτός, πολλὰς δεχόμενος ὀνομασίας, ταύτην μὲν ἀπὸ τοῦ πάτρωνος ἁγίου, ἐντὸς δέκα καὶ δύο αἰώνων τρὶς ἢ τετράκις ἀλλασσομένου, ἐκείνην δὲ ἀπὸ τοῦ νέου κτίτορος, ἀλλασσομένου καὶ τούτου, καθώςπερ ὁ ἅγιος, ἐφ᾽ ᾧ ὁ ναὸς ἐτιμᾶτο. Ἀνευρεθήσεται δὲ πιστεύω καὶ νεώτερος ναὸς ἐπὶ τοποθεσίας ἐγερθεὶς παλαιοτέρου καὶ νέον ὄνομα λαβών. Ἀνευρεθήσεται ὅτι πολὺ μέρος ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν παρὰ Βυζαντινοῖς ναῶν ἦσαν παρεκκλήσια μειζόνων ναῶν ἢ μονῶν, ἴσως δὲ καὶ ὅτι τὸν αὐτὸν ναὸν ὑπὸ μὲν ἓν ὄνομα γινώσκομεν

---

1) Βουτυρᾶ Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας. Τόμ. Γ΄ σελ. 1032-1049 καὶ 1122.

2) Μ. Γεδεὼν—Περιληπτικὴ σημείωσις περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸν ΙΖ΄ αἰῶνα Βυζαντινῶν ναῶν. Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογος Τόμ. ΚΓ΄ σελ. 39—41.

ὡς ναὸν ὑπὸ δ' ἕτερον ὡς μονὴν ἤτοι ὑπὸ τρία καὶ τέσσαρα ὀνόματα περιεχομένου τὸ ἓν καὶ μόνον ὄνομα τοῦ περιέχοντος... Ἀνευρεθήσεται δ' ἐπίσης ὅτι οὐδέποτε συνυπῆρχον ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ αἰῶνι οἱ 472 ναοὶ μήτε κἂν ὁ ἥμισυς ἀριθμός». Ὥστε ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐν πόλει τοσοῦτον ἐκτεταμένῃ εἶναι ἐλάχιστος, ἐν ᾧ ἡ μὲν Ῥώμη κατὰ τὴν σοφὴν παρατήρησιν τοῦ ἀοιδίμου Α. Πασπάτη (1) ἔχει σήμερον μονὰς 216 (ἀνδρῴας 126 καὶ γυναικείας 90), ὁ δὲ Δουκάγκιος ἀναφέρει ὅτι τῷ 1100 ἐν μόνῃ τῇ Ἀντιοχείᾳ ὑπῆρχον ναοὶ 1200 καὶ μοναὶ 360, καὶ οἱ διαδεξάμενοι τοὺς φιλοθρήσκους Βυζαντίους Μωαμεθανοὶ ἐν μόνῃ τῇ ἐντὸς τῶν τειχῶν πόλει ἀνήγειραν 481 ναούς.

Τοσαῦτα δὲ εἰπόντες καθόλου περὶ τοῦ πλήθους τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἐκκλησιῶν καὶ μονῶν ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς κτίσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1453, ἂς ἴδωμεν νῦν ὁποῖοι ναοὶ τῶν ὀρθοδόξων ἀναφέρονται ἐν Γαλατᾷ διατηρούμενοι ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις.

Ὁ Γαλατᾶς (2) ἐκαλεῖτο Συκώδης ἢ Συκαῖ ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ κάλλους τῶν ἐν αὐτῷ συκοφόρων δένδρων· ἐτειχίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου· καὶ ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη ὁ τρίτος τῆς ἐπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ναὸς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Περτίνακος. Ἐπὶ τοῦ Θεοδοσίου

1) Βυζαντιναὶ Μελέται σελ. 295 καὶ ἑξῆς.

2) Πρβ. Τὸ ἄρθρον Κωνσταντινούπολιν ἐν λεξικῷ Ἱστ. καὶ Γεωγρ. τόμ. Γ' σελ. 963.— Σ. Βυζαντίου Κωνσταντινούπολιν τόμ. Β' σελ. 33 καὶ ἑξῆς.— Α. Πασπάτη Βυζ. Μελέτας σελ. 219 καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.

ἦτο πάνυ καλῶς τετειχισμένον προάστειον, ὅπερ εἶχε καὶ ἐκκλησίαν καὶ λουτρὸν καὶ ἀγοράν, ἓν θέατρον, ἕνα μέγαν ἔμβολον (περίστωον ἀγορὰν) καὶ μεγάλας οἰκίας 431. Τῷ 538 ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνενέωσε τὸ προάστειον, λέγει τὸ Ἀλεξανδρινὸν Χρονικόν, Συκᾶς πρώην λεγόμενον, κείμενον κατέναντι Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ θέατρον αὐτῶν Συκῶν καὶ τὰ τείχη, δεδωκὼς δίκαιον πόλεως, μετονομάσας αὐτὰς Ἰουστινιανόπολιν. Κατόπιν ἐπεκλήθη Γαλατᾶς, τὰ Γαλάτου καὶ τῶν Γαλάτων ἴσως ἀπὸ Γαλάτου τινὸς ἢ ἀπὸ τῶν γαλάκτων. Κατῳκεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ Βυζαντίων, ἀκολούθως δὲ καὶ ὑπὸ Γενοατῶν καὶ Πισαίων, οἵτινες ἤγειραν καὶ πύργους καὶ τείχη καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς Βυζαντίους μαχόμενοι οὐκ ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ κράτους.

Σήμερον ἐν τῷ Γαλατᾷ ὑπάρχουσι ναοὶ τῶν ὀρθοδόξων τέσσαρες, ὁ τοῦ *Σωτῆρος Χριστοῦ*, ὁ τοῦ *ἁγίου Νικολάου*, ὁ τῆς *Παναγίας* τῆς ἐπιλεγομένης *Καφατιανῆς* καὶ ὁ ἡμέτερος ὁ τοῦ *ἁγίου Ἰωάννου*. Ἀλλ' ἐν χειρογράφῳ σημειώσει, ἀποκειμένῃ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Τυβίγγης ἐκ συνταγματίου τοῦ Στ. Γερλαχίου (1578), καὶ δημοσιευθείσῃ ὑπὸ τοῦ κ. Β. Μυστακίδου (1), περὶ τῶν ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησιῶν ἀναγινώσκονται τάδε: «Ἦσαν δὲ ναοὶ ἐκκλησιῶν πλῆθος πολύ· σχεδὸν γὰρ ἕκαστος τῶν εὐγενῶν ἐν τῇ ἑαυτοῦ οἰκίᾳ ναὸν εἶχεν, ἰδίως ἐξόχως τῶν μεγάλων καὶ δημοσίων. Ἐν δὲ Γαλατᾷ ἀντικρὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰσὶ δέκα· α') Χριστὸς ὁ Σωτήρ,

1) Ἐν Φιλολογικῇ Ἠχοῖ τῆς 30 Ὀκτωβρίου 1893.

β') Χριστὸς ὁ Κρεμαστὸς αἰγιαλοῦ ἐπάνω, γ') Χρυσοπηγὴ Παναγία, δ') Καστελιώτισσα Παναγία (ἀπὸ τόπου ὀνομασθεῖσα), ε') Ἐλεοῦσα Παναγία, ς') Παναγία, ζ') ὁ ἅγιος Γεώργιος, η') ὁ ἅγιος Δημήτριος, θ') ὁ ἅγιος Νικόλαος καὶ ι') ὁ Πρόδρομος». Ἐκ τούτων ἡ Χρυσοπηγὴ ἦτο πρότερον μονή, διότι ἐν ταύτῃ ᾤκησε τῷ 1584 Μάξιμος ὁ Μαργούνιος ὅτε ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα χειροτονηθῇ ἐπίσκοπος Κυθήρων· καλεῖ δὲ ταύτην ἐν δυσὶν ἐπιστολαῖς πρὸς τὸν Φιλαδελφείας Γαβριὴλ τὸν Σεβῆρον «σεβασμίαν μονὴν τῆς κυρίας τῆς Χρυσοπηγῆς τοῦ Γαλατᾶ». Ἐν ταύτῃ κατῴκησε καὶ Ἱερεμίας ὁ Α' ὁ ἀπὸ Σοφίας ὅτε ἀφίκετο ἐξ Ἱεροσολύμων ἵνα καταλάβῃ τὸ δεύτερον τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ συνέστησε σχολὴν καὶ ἐδίδασκεν ὁ τότε μέγας ῥήτωρ Θεοφάνης ὁ Ἐλεαβοῦλκος [1] κηρύττων ἅμα καθ' ἑκάστην κυριακήν [2]. Σημείωσις δέ τις ἐν τῷ σμυρναϊκῷ κώδικι ἀπαντῶσα μετὰ τὸ προοίμιον ὁμιλίας τινὸς Μελετίου τοῦ Συρίγου ἔχει οὕτω: «Αχλθ' (1639), μαρτίῳ θ' ἡμέρᾳ σαββάτῳ ἐγένετο μέγας ἐμπρησμὸς εἰς τὸν Γαλατᾶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐνεπρήσθη καὶ ὁ περίφημος ναὸς τοῦ S^to^ Fran^co^, τῇ δὲ ἐπιούσῃ κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως ἦλθεν ὁ πατριάρχης Κύριλλος ὁ ἐκ Βερροίας καὶ ἐλειτούργησεν εἰς τὴν Χρυσοπηγήν, πρὸς ὃν

---

1) Περὶ Θ. Ἐλεαβούλκου ὅρα Μ. Γεδεὼν—Χρονικὰ Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας σελ. 45—50.

2) Παράβαλε καὶ τὴν «Περί τινων ἐκκλησιῶν ἐν Γαλατᾷ» διατριβὴν τοῦ κ. Α. Π. Κεραμέως ἐν Ἡμερολογίῳ Ἀνατολῆς σελ. 235—241 ἔτους 1883.

καὶ τὸ προοίμιον» [1]. Ναὸς δὲ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν Γαλατᾷ βεβαίως ὑπῆρχε καὶ πρὸ τοῦ 1453. Ἀλλὰ μονὴ οὖσα φαίνεται κατέστη βραδύτερον ἐνοριακὴ ἐκκλησία, μνημονευομένη καὶ ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1640 ἐν τῇ Νομικῇ Συλλογῇ τοῦ Δοσιθέου [2].

Αἱ ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀναφέρονται ἐν τῷ Βακουφναμὲ Δούκα Πέτρου Σοφιανοῦ γεγραμμένῳ περὶ τὰ τέλη ζαφὲρ τοῦ 923 ἔτους Ἐγείρας (1517). (Εὐγενίου ἱερέως—Ζωοδόχου Πηγῆς σελ. 324.)

Τῶν ἐνοριῶν δὲ Ἐλεούσης, Χρυσοπηγῆς, ἁγίου Γεωργίου καὶ ἁγίου Νικολάου μνεία γίνεται τῷ 1648 ἐν πατριαρχικῷ καταστίχῳ «τῶν ἑκατὸν εἰκοσιπέντε κιουρεκτζίδων τῶν ῥιφθέντων εἰς τὰς ἐνορίας Πόλεως καὶ Γαλατᾶ καὶ χωρίων κατὰ τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν πάντων· αχμη'» [3].

Ἀλλὰ μεγάλης πυρκαϊᾶς γενομένης ἐν Γαλατᾷ τῇ 6ῃ καὶ 7ῃ ἀπριλίου τοῦ 1660, ἐκάησαν πλὴν ἄλλων καὶ οἱ ναοὶ τῆς Χρυσοπηγῆς, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Ἐλεούσης, καθὰ ἐν σημειώματι μετά τινα ὁμιλίαν Μελετίου τοῦ Συρίγου ἀντιγεγραμμένῳ ἐκ τοῦ σμυρναϊκοῦ κώδικος ἀναγινώσκομεν [4]: «Αχξ' (1660),

---

1) Α. Π. Κεραμέως—Σημειώσεις περὶ τῶν Ὁμιλιῶν Μελετίου τοῦ Συρίγου. Δελτίον Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρείας. Τόμ. Β' τεῦχ. ζ' Μαΐου 1887 σελ. 440—447.

2) Κ. Σάθα—Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη Τόμ. Γ' σελ. 583.

3) Μ. Γεδεὼν—Ἐκκλησίαι τῶν Ὀρθοδόξων ἐν Κ)πόλει Φυλλ. Α' σελ. 14—15.

4) Α.Π. Κεραμέως-Σημ. περὶ τῶν Ὁμιλιῶν Μ. τοῦ Συρίγου. Αὐτ.

ἀπριλίῳ ϛ΄ ἡμέρᾳ παρασκευῇ ἐγένετο ἐμπρησμὸς μέγας εἰς τὸν Γαλατᾶν καὶ ἐκράτησε καὶ τὸ σάββατον. Ἔκαυσεν ὅλας τὰς τῶν Ἰταλῶν ἐκκλησίας ἐκτὸς τῶν Ἰησουιτῶν, ἡμετέρας τρεῖς, τὴν Χρυσοπηγήν, τὸν ἅγιον Γεώργιον καὶ τὴν Ἐλεοῦσαν μὲ τὴν ἐνορίαν ἑκάστης».

Ἀποροῦμεν δὲ πῶς παραπέμπει ὁ καταρτίσας τὴν ἱστορίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (σελ. 219) ἐκεῖ ὅπου οὐδὲ λέξις εὕρηται περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ παραδέχεται καὶ τὴν πυρπόλησιν τοῦ ναοῦ τούτου κατὰ τὴν τῇ 6 ἀπριλίου 1660 γενομένην πυρκαϊάν, ἐνῷ κατὰ τὰ παρ᾽ ἡμῖν γνωστὰ αὐτῷ κείμενα τρεῖς μόνοι ναοί, ὁ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὁ τῆς Χρυσοπηγῆς καὶ ὁ τῆς Ἐλεούσης τότε ἐκάησαν.

Τῷ αὐτῷ δὲ μηνὶ οἱ ἐνορῖται τῶν πυρποληθεισῶν τριῶν τούτων ἐκκλησιῶν δι᾽ ἐπισήμου πρακτικοῦ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἐπικεκυρωμένου ἐκλέγουσιν ἀντιπροσώπους αὐτῶν ὅπως λάβωσιν ἄδειαν παρὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας πρὸς ἀνοικοδόμησιν καὶ ἀνακαίνισιν τῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν «ἀπὸ μὲν τῆς Χρυσοπηγῆς τὸν προεστῶτα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ὃν εἶχον, ὁσιώτατον πρωτοσύγκελλον ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κὺρ Ἄνθιμον καὶ τὸν κὺρ Ἰωάννην Γραμματικὸν Μουμτζῆν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τὸν κὺρ Ἰωάννην Χρυσοχὸν καὶ τὸν κυρίτζην Ἀμοιρᾶν Παξιμαδᾶν, ἀπὸ δὲ τῆς Ἐλεούσης τὸν κὺρ Ἰωάννην Τεμιρτζῆν». Καίτοι δὲ ὁ δημοσιεύσας(1) τὸ εἰρημένον πρακτικὸν φρονεῖ ὅτι ἡ ἐντολὴ τῆς διο-

1) Α. Π. Κεραμέως—Περί τινων ἐκκλησιῶν ἐν Γαλατᾷ. Αὐτόθι.

ρισθείσης ταύτης ἐπιτροπείας ἐναυάγησε, διότι οὐδαμοῦ δῆθεν «ἀπαντᾷ τι περὶ τῶν εἰρημένων ναῶν οὐδὲ παράδοσίς τις διεσώθη περὶ αὐτῶν», ἀλλ' ἐκ σημειώσεων (1) εὑρημένων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 27 χειρογράφῳ τῆς ἐνταῦθα βιβλιοθήκης τοῦ παναγίου Τάφου, γραφεισῶν μὲν ἐντολῇ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου, διορθωθεισῶν δ' ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Χρυσάνθου ἀρυόμεθα σπουδαίαν πληροφορίαν περὶ τῶν ἐν Γαλατᾷ ναῶν, οἵτινες ἀριθμοῦνται ἐννέα τῷ 1683 ἤτοι ὁ τῆς Ἐλεούσης, ὁ τοῦ Χριστοῦ τῶν Μποστανίων, ὁ τῆς Παναγίας τῶν Καφατιανῶν, ὁ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καμένου, ὁ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὁ τοῦ Χριστοῦ Κρεμαστοῦ, ὁ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὁ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ὁ τῆς Χρυσοπηγῆς. Καὶ ἐπὶ τῆς εἰδήσεως ταύτης βασιζόμενοι καὶ ἐπὶ τοῦ ὅτι οὐδέποτε οἱ κραταιοὶ Σουλτᾶνοι ἠμπόδιζον τὴν ἀνοικοδόμησιν οἱασδήποτε ἐκκλησίας προϋπαρχούσης συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ῥηθεῖσα ἐπιτροπεία ἐπέτυχε τοῦ ποθουμένου καὶ ὅτι, πλὴν τοῦ ναοῦ τῆς Καστελιωτίσσης προηγουμένως βεβαίως ἐκλιπόντος, λήγοντος τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐξέλιπον καὶ πέντε ἕτεροι ναοὶ τοῦ Γαλατᾶ, τῶν ὁποίων δυστυχῶς ἀγνοοῦμεν καὶ τόπους, ἐν οἷς ἔκειντο, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι τοῦ Γαλατᾶ διὰ τὰς συνεχεῖς τρομερὰς πυρκαϊάς, διὰ τὰ πολλὰ χρέη καὶ τὴν ἔνδειαν αὐτῶν ἠναγκάσθησαν νάρκεσθῶσιν εἰς τοὺς σημερινοὺς τέσσαρας ναούς.

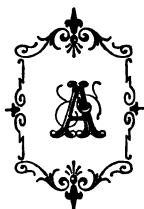
1) Μ. Γεδεὼν—Περιληπτικὴ σημείωσις περὶ τῶν ἐν Κ)πόλει κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα βυζαντινῶν ναῶν. Αὐτόθι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΥΡΠΟΛΗΣΕΙΣ, ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΑΙ ΤΟΥ ΕΝ ΓΑΛΑΤΑι ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

§ 1. Πυρπόλησις (1696) τοῦ ναοῦ καὶ ἀνοικοδόμησις (1699) αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Χίων.

ρχομένου τοῦ ἔτους 1696 μεγάλη καὶ καταστρεπτικὴ πυρκαϊὰ ἐπισυμβᾶσα ἐν Γαλατᾷ ἀπετέφρωσε πλὴν ἄλλων καὶ τὸν αὐτόθι ἱερὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Καὶ ἐξ ἐγγράφου μὲν δεδημοσιευμένου ([1]) μανθάνομεν περὶ τῆς ἐκκλησίας Παναγίας τῆς Καφατιανῆς τήν τε κατὰ τὸ ἔτος 1696 πυρπόλησιν αὐτῆς καὶ τὰ ἀπὸ τῆς λ΄ ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν πρὸς ἀνοικοδόμησιν ληφθέντα μέτρα, καθ᾽ ἃ λη-

1) Α. Π. Κεραμέως — Περί τινων ἐκκλησιῶν ἐν Γαλατᾷ. Αὐτόθι.

φθέντος αὐτοκρατορικοῦ ὁρισμοῦ ὁ μὲν θεμέλιος λίθος ἐτέθη τῇ δ' ἰουλίου μηνός, ἐτελέσθησαν δὲ τὰ ἐγκαίνια τῇ ιη' τοῦ σεπτεμβρίου τοῦ 1698. Ἐξ ἀνεκδότου δὲ ἐγγράφου γίνεται γνωστὸν ὅτι οἱ ἐν Γαλατᾷ εὑρισκόμενοι Χῖοι, οἵτινες πρὸ τῆς πυρκαϊᾶς ἐσύχναζον εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ ἐπιλεγομένου Καμένου, θείῳ τε ζήλῳ καὶ εὐλαβείᾳ κινούμενοι κατώρθωσαν, ὅση αὐτοῖς δύναμις, νὰ λάβωσι παρὰ τῆς κραταιᾶς βασιλείας φιρμάνιον πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐνορῖται δὲν εἶχον τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς τοῦτο δαπάνας οὔτε ἠδύναντο νὰ δανεισθῶσι παρ' ἄλλων, ἀνέλαβον μὲν αὐτοὶ οὗτοι οἱ Χῖοι τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου, παρεχώρησαν δὲ οἱ ἐνορῖται εἰς αὐτοὺς πλήρη τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐγένετο τῇ 21ῃ μαΐου 1699 τὸ ἑξῆς ἔγγραφον, διαπιστοῦν τὴν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καθολικὴν καὶ διηνεκῆ τῶν Χίων κυριότητα.

(Α')

Διὰ τοῦ παρόντος γράμματος δῆλον καθίστησιν ὅτι οἱ ἐν τῷ Γαλατᾷ εὑρισκόμενοι χριστιανοὶ Χῖοι, θείῳ τε ζήλῳ καὶ εὐλαβείᾳ κινούμενοι, λαβόντες παρὰ τῆς κραταιᾶς βασιλείας θέλημα εἴτ' οὖν ὁρισμὸν εἰς ἀνέγερσιν καὶ οἰκοδομὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καμένου, (οἵπερ πρὸ τοῦ πυρποληθῆναι τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ἐκκλησιάζοντο ἐν αὐτῇ, ὅτου χάριν ἐπάσχισαν ὅση δύναμις θείᾳ βοηθείᾳ τοῦ τοιούτου θείου

ἔργου), ἔκραξαν τοὺς ἐνορίτας τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τόν τε κυρίτζη Λάσκαριν καὶ τὸν κυρίτζη Ῥήγαν καὶ τοὺς λοιπούς, δίδοντες αὐτοῖς τὸν ὁρισμὸν ἵνα φροντίσωσι περὶ τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐξόδων τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας, οἵτινες ὁμοῦ ἀπελογήσαντο ὡς οὐκ ἔχουσιν ἔξοδα οὔτε δύναμιν, οὔτε βούλονται δανεισθῆναι παρ' ἄλλων καὶ ἀναλαβεῖν ὅλως εἰς ἑαυτοὺς ὑπόσχεσιν καὶ βάρος χρέους. Τούτου δὲ γεγονότος ἐζήτησαν οἱ αὐτοὶ οὗτοι χριστιανοὶ Χῖοι παρ' αὐτῶν ὅπως μετὰ τὸ ἀπαρτισθῆναι τὴν οἰκοδομὴν καὶ τελειωθῇ τὸ ἔργον οὐδαμῶς ἔχωσιν οἱ αὐτοὶ ἐνορῖται τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τινὰ προςπάθειαν καὶ ἐπιστασίαν ἐν αὐτῇ τῇ ἐκκλησίᾳ. Καὶ δῆτα στέρξαντες ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ἐγράφθη παρ' αὐτῶν τῶν ἐνοριτῶν τὸ παρὸν ἐνώπιον τῶν ὑποκάτω ἀξιοπίστων μαρτύρων διαλαμβάνον οὕτως:— Ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ ἐνορῖται τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὅ τε Λάσκαρις καὶ ὁ κυρίτζης Ῥήγας μετὰ τῶν λοιπῶν ὅτι μὴ δυνάμενοι ἐπιχειρισθῆναι παντάπασι τοῦ τοιούτου ἔργου, τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐξόδων τῆς ἐκκλησίας δῆλα δή, μὴ ἔχειν τινὰ ἐξουσίαν ἐξουσιάζειν καὶ ἐπιστατεῖν τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' οἱ αὐτοὶ χριστιανοὶ Χῖοι ἔχωσιν εἰς τὸ ἑξῆς καὶ διὰ παντὸς τὴν ἐπιστασίαν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας ταύτης καὶ ἐπιτροπεύωσιν ἐν αὐτῇ καὶ συνάγωσι τὰ ἐμπίπτοντα ἐκκλησιαστικὰ εἰςοδήματα τοῦ παγκαρίου, **μηδενὸς** *παρ' ἡμῶν τῶν ἐνοριτῶν* **ἐναντιουμένου** *αὐτοῖς ἢ* **ἀντιλέγοντος,** *ἢ* **διασείειν** *αὐτοὺς καὶ* **ἐνο.**

χλεῖν τὸ πράπαν, οὔτε ἡμεῖς, οὔτε οἱ ἐξ ἡμῶν, *ἤγουν τὰ τέκνα ἡμῶν,* **ἀλλ' αὐτοὶ οἱ χριστιανοὶ Χῖοι ὑπάρχωσιν ἴδιοι ἐξουσιασταὶ καὶ διοικηταὶ καὶ καθολικοὶ ἐνορῖται.** *Ὅθεν καὶ τὸ παρὸν γέγονε ἐπιβεβαιώσει ἀξιοπίστων μαρτύρων, ὑπογράφοντες αὐτὸ ὑποτιθέμενοι καὶ τὰς ἡμετέρας σφραγῖδας καὶ ἐδόθη αὐτοῖς. Ἐν ἔτει αχ4θ' μαΐῳ κα'.*

Λάσκαρις τοῦ μανόλη στέργο τὰ ἄνοθεν
Ρίγας κάλφας στέργο τάνωθεν
Ζαφύρις τοῦ Ιωσὴφ στέργω τὰ ἄνοθεν
Χατζηδίμιτρης τοῦ φοτη στέργο τὰ ανοθέν
δοξης τοῦ γάνη στεργο ταανοθεν
Μανόλης τοῦ Λάσκαρη στέργο τὰ ἄνοθεν
Σιμόνης Ιω'' στέργο τάνοθεν
Ἰωακεὶμ Ἱερομόναχος μάρτυς
Καστρίσιος ἱερεὺς Κωνσταντήνος μαρτυς

Τὰ δὲ κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ γενόμενα ἐπίσημα κυβερνητικὰ ἔγγραφα ἔχουσι κατὰ χρονολογικὴν τάξιν ἐν μεταφράσει ὡς ἕπεται:

(Β')

Ἰλάμιον τοῦ Καδὴ Γαλατᾶ περὶ ἀνεγέρσεως τῆς αὐτόθι ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

Συνεπείᾳ ὑψηλῆς διαταγῆς περὶ αὐτοψίας τῆς κατωτέρω ῥηθησομένης ἐκκλησίας καὶ περὶ συντά-

ξεως ἐπὶ τούτῳ ἐκθέσεως μεταβὰς ὁ ἐλάχιστος αὐτοπροςώπως εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, κειμένην μὲν ἐν Γαλατᾷ, ἐντὸς τῆς πύλης Τοπχανὲ τοῦ φρουρίου, ἐν τῇ συνοικίᾳ Μποστάν, συνορευομένην δὲ ἀφ' ἑνὸς ὑπὸ τῆς βακουφικῆς οἰκίας τοῦ τοπὰλ Κύρου καὶ τῶν οἰκιῶν τοῦ Ἀρακέλ, τοῦ Χουσεὶν ἀγᾶ καὶ τοῦ Τορός, ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τῶν οἰκιῶν τοῦ λαδεμπόρου Ἀθανασίου καὶ τοῦ Ἠλιάσκου, ἐκ τρίτου ὑπὸ τῶν οἰκιῶν τοῦ Τζώρτζη, τοῦ Σκουλῆ καὶ τοῦ Λασκάρεως καὶ ἐκ τετάρτου ὑπὸ δημοσίας ὁδοῦ καὶ γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἅγιος Ἰωάννης» τῇ συνοδίᾳ τοῦ ὑπὸ τοῦ καϊμακάμη τῆς Μ. Βεζιρείας περινουστάτου Γιουσοὺφ πασᾶ, διορισθέντος ὡς μουμπασίρη Χασὰν ἀγᾶ, τοῦ Χουσεὶν ἀγᾶ καὶ Ἀβδουλεχὰπ ἀγᾶ ἀνακτορικῶν ἀρχιτεκτόνων, τοῦ Οὐστᾶ Χασὰν Χαλιφὲ βὶν Μαχμούτ, Ἀλῆ Βέσε βὶν Μουσταφᾶ, Μουσταφᾶ Βέσε βὶν Ἀβδουλλὰχ ἀνακτορικῶν ἀρχιτεκτόνων, συνεκρότησα ἱεροδικαστικὸν συμβούλιον ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν κάτωθι τοῦ ἰλαμίου τούτου σημειουμένων Μουσουλμάνων. Ἐν τῷ συμβουλίῳ τούτῳ οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας ταύτης Νικόλαος Δημητρίου, Δημήτριος Σταυρινός, Νικόλαος Λεοντῆ, Σκουλῆς Μανουήλ, οἱ ἱερεῖς τῆς ἐκκλησίας ταύτης Παπᾶ Κωνσταντῖνος Ἰωάννου, Παπᾶ Γεώργιος Παναγιώτου, Παπᾶ Τίμων Ἀθανασίου, Παπᾶ Κῦρος Ἠλία, καὶ ἐκ τῆς χριστιανικῆς κοινότητος ὁ Λάσκαρις Μανουήλ, ὁ Κώστας Ἰωάννου, ὁ Ῥίζος Γκιοῦλης, ὁ Βασίλειος Ἀργυρίου, ὁ Τριαντάφυλλος Ἰωάννου, ὁ Σταυράκης Γεωργίου, ὁ Λεονταρῆς Γκιούλης, ὁ Χρῆ-

στος Μανουήλ, ὁ Σκουλῆς Κυριάκου, ὁ Παναγιώτης Μίχου, ὁ Κυριαζῆς Γεωργάκη, ὁ Βλάσης Σιδερῆ καὶ ἄλλοι ἐξέθηκαν τὰ ἑξῆς:

Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν αὕτη, ἥτις εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῶν ἐν τῇ ἁλώσει ἀφεθεισῶν, ἐκάη ἐν τῇ μεγάλῃ καταστρεπτικῇ πυρκαϊᾷ τῇ γενομένῃ τῷ 1107· ὡς ἐκ τούτου δι' αἰτήσεως ἡμῶν ὑπεβάλομεν τὸ πρᾶγμα τῇ Σ. Αὐτ. Κυβερνήσει ἐξαιτησάμενοι νὰ ἐκδοθῇ ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα περὶ ἀνακαινίσεως αὐτῆς κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον. Ἐπειδὴ δὲ ἐξεδόθη ἱερὸν περὶ τούτου διάταγμα, ζητοῦμεν ὅπως κατ' αὐτὸ ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα.

Τὸ ὑψηλὸν τοῦτο διάταγμα προςαχθὲν ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἐπιτρόπων ἐλήφθη ὑπ' ὄψει· ἡ δὲ ἔννοια αὐτοῦ ἀποτεινομένου τῷ εἰρημένῳ Βεζίρῃ καὶ ἐμοὶ τῷ ταπεινῷ διαλαμβάνει τὰ ἑξῆς: «Οἱ κάτοικοι τῆς συνοικίας Μποστὰν τοῦ Γαλατᾶ, ὑπήκοοι Ὀθωμανοί, ὑπέβαλον ἀναφορὰν τῇ Αὐλῇ Μου, δηλώσαντες ὅτι ἡ ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως εἰς χεῖρας αὐτῶν ἀφεθεῖσα ἀρχαία ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καεῖσα ἐν τῇ πρό τινος γενομένῃ πυρκαϊᾷ δεῖται ἐπισκευῆς καὶ ἐξαιτούμενοι ἵνα ἐκδοθῇ ἱερόν Μου διάταγμα ὅπως διὰ τοῦ Σερῆ γένηται αὐτοψία (κέσφ) καὶ συνταχθῇ χοτζέτιον καὶ ὑποβληθῇ Μοι τὸ πρᾶγμα· ὡς ἐκ τούτου δὲ διέταξα τὸν εἰρημένον Βεζίρην καὶ σὲ τὸν Μολλᾶν ἵνα, ἐὰν ἡ ἐκκλησία δὲν γειτνιάζῃ τῷ νεωςτὶ ἀνεγερθέντι ἱερῷ δζαμίῳ καὶ δὲν ὑπάρχῃ ἄλλο τι νόμιμον κώλυμα εἰς τὴν ἀνακαίνισιν αὐτῆς, γέ-

νηται διὰ τοῦ Σερῆ ἡ αὐτοψία καὶ ἐκδοθῇ χοτζέτιον». Συνῳδὰ τῷ ὡς ἀνωτέρω διατάγματι κατὰ πρῶτον ἐλήφθη ὑπ' ὄψει ἡ μεταξὺ τοῦ νέου εἰρημένου δζαμίου καὶ τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας ἀπόστασις. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν δζαμίον κεῖται ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ἀράπ δζαμισί, ἡ δὲ ἐκκλησία ἐν τῇ συνοικίᾳ Τὸπ-χανέ, δῆλον ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις.

Περὶ δὲ τοῦ ζητήματος ἂν ἐπιτρέπηται ἢ μὴ ἡ ἐπισκευὴ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ἐπειδὴ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς γνώσεως ἂν ἡ ἐκκλησία ἦναι ἀρχαία ἢ νέα, ἠρωτήθησαν περὶ τούτου ἀμερόληπτοι πραγματογνώμονες Μουσουλμᾶνοι κάτοικοι τῶν περὶ τὴν ἐκκλησίαν συνοικιῶν καὶ ὁδῶν, οἱ ἑξῆς: Ἰμάμης Μεχμὲτ ἐφέντης υἱὸς Χουσεΐν, Μουεζζίνης Χαλὴλ ἐφέντης υἱὸς Ὀμέρ, Ἰμάμης Μεχμὲτ ἐφέντης υἱὸς Μεχμέτ, Χουσεῒν ἐφέντης υἱὸς Ἀχμέτ, Χατζῆ Μεχμὲτ Ἀγᾶς υἱὸς Ἀχμέτ, Ἀλῆ Βέσε υἱὸς Μουσταφᾶ, Μεχμὲτ Τσελεμπῆς υἱὸς Μαχμούτ, Ῥαμαζὰν Βέσε υἱὸς Ἰβραχήμ, Ἀβδοὺλ Τσελεμπῆ υἱὸς Χατζῆ Γιουσσούφ, Χουσεῒν Τσελεμπῆ υἱὸς Μουσταφᾶ, Ἀλῆ Βέσε υἱὸς Ἀβδουλλάχ, Χουσεῒν Βέσε υἱὸς Ἀβδουραχμάν, Ἰβραχὴμ υἱὸς Ἀβδουλλάχ, Μεχμὲτ βέη υἱὸς Μεχμέτ, Ἀλῆ Βέσε υἱὸς Μουσταφᾶ, Γιουσσοὺφ υἱὸς Ἀβδουλλάχ, ὁ κρεοπώλης Μεχμὲτ Βέσε υἱὸς Ἀλῆ καὶ ἄλλοι.

Ἕκαστος τῶν ἀνωτέρω ἐν τῷ συμβουλίῳ παρόντων μαρτύρων κατέθηκεν ὅτι τῷ ὄντι ἡ ἐκκλησία αὕτη εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν, αἵτινες κατὰ τὴν ἅλωσιν ἀφέθησαν τοῖς χριστιανοῖς ὑπηκόοις, ὅτι

εἶναι πασίγνωστον καὶ πάγκοινον ὅτι εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῶν ἐν καιρῷ τῆς ἁλώσεως ἀφεθεισῶν αὐτοῖς, ἀλλ᾿ ὅτι ἐκάη ἐν τῇ μεγάλῃ πυρκαϊᾷ τοῦ 1107.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Α. Υ. ὁ Σεΐχ οὐλ Ἰσλάμης καὶ Μουφτῆς ἐρωτηθεὶς ὡς ἑξῆς: «Ἐὰν ἔν τινι πόλει εἰρηνικῶς κυριευθείσῃ καὶ ἡ ἀρχαία τις ἐκκλησία κειμένη ἐν αὐτῇ, ἔξεστιν οἱ κάτοικοι ἐκείνης τῆς πόλεως, ὑπήκοοι Ὀθωμανοί, νὰ ἀνεγείρωσιν αὐτὴν κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον χωρὶς νὰ προσθέσωσί τι;», ἐξέδωκεν εὔστοχον ῥήτραν ὅτι «ἔξεστιν».

Ὅθεν συνεπείᾳ τῆς ῥήτρας ταύτης καὶ τῆς καταθέσεως τῶν εἰρημένων μαρτύρων ἀπεδείχθη ἡ ἀρχαιότης τῆς ἐκκλησίας ταύτης καὶ ἑπομένως ὅτι κατὰ τὸν ἱερὸν νόμον οὐδὲν ὑπάρχει τὸ κωλῦον τὴν ἄνευ ἐπεκτάσεως καὶ ἀνυψώσεως ἐπισκευὴν αὐτῆς κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον. Ἑπομένως προέβημεν συνῳδὰ τῇ διαταγῇ εἰς τὴν αὐτοψίαν τῆς ἐκκλησίας ταύτης, οἱ δὲ ἐξονομασθέντες ἀρχιτέκτονες παρετήρησαν ἐταστικῶς τὸ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ κατεμέτρησαν διὰ τοῦ πήχεως. Ἐκ τῶν ἀπολειφθέντων μετὰ τὴν πυρκαϊὰν μνημείων, ὡς καὶ ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν εἰρημένων μαρτύρων διὰ τὰ μὴ σωθέντα, συνάγονται περὶ τῆς ἐκκλησίας ταύτης τὰ ἑξῆς:

Ὅτι ὁ χῶρος ὁ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ταύτης ὁ ἀποτελῶν τὸν ναὸν ἔχει μῆκος μὲν 26 πήχεων καὶ πλάτος 20 ἤτοι εἶναι ἐκτάσεως 520 τετραγωνικῶν πήχεων.

Ὅτι ἡ αὐλὴ αὐτῆς ἡ κειμένη ἔμπροσθεν κατὰ τὸ

μέρος τῆς δημοσίας ὁδοῦ εἶναι μήκους 20 πήχεων καὶ πλάτους 8, τὸ ὅλον 160 τετραγωνικῶν πήχεων.

Ὅτι ὁ ἐκ τεσσάρων μερῶν περιβάλλων αὐτὴν τοῖχος κατεσκευασμένος ἐξ ἀσβέστου καὶ λίθων εἶναι μήκους μὲν 120 πήχεων, ὕψους δὲ 6, τὸ ὅλον 720 πήχεων.

Ὅτι ἡ στέγη αὐτῆς ἐν σχήματι κοιτίδος, ἧς αἱ μὲν δοκοὶ καὶ τὰ ταπάνια εἶναι ἐκ βουρδουνάρ, ὁ δὲ μερτεκλεμὲς ἐκ δρυὸς ἀντὶ πεταύρων, καὶ τῆς ὁποίας ἡ μὲν ὀροφὴ εἶναι ἐκ πεύκης, τὰ δὲ γεισώματα κιτρινοβαφῆ, ἔχει μῆκος μὲν 26 πήχεων, πλάτος δὲ 20, τὸ ὅλον 520 πήχεων.

Ὅτι τὸ ὕψος τῆς ἐκκλησίας ἔντοσθεν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς ὀροφῆς εἶναι 9 πήχεων.

Ὅτι ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουσιν εἰς δύο σειρὰς 14 ξύλινοι κίονες βεβαιμένοι, ὕψους ἕκαστος 6 πήχεων καὶ πλάτους 10 δακτύλων.

Ὅτι ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουσι τέσσαρες φεγγῖται (δεγιρμὲν παδζασῆ). Ὅτι ἐπίσης ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουσιν ἓξ φεγγῖται (παδζᾶ), ὧν ἕκαστος ἔχει ἐννέα παράθυρα.

Ὅτι ἐπίσης ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας πρὸς ἀνατολὰς ἐκεῖ, ὅπου οἱ ἱερεῖς ἀναγινώσκουσι τὸ εὐαγγέλιον, ὑπάρχει λίθινος θόλος (κεμὲρ) καὶ ἄνω αὐτοῦ σιδηροῦν παράθυρον.

Ὅτι ἡ στεφάνη τῆς πύλης τῆς κυρίως ἐκκλησίας εἶναι ἐκ λίθου, αἱ δὲ πτέρυγες τῆς πύλης ἐκ ξύλου πτελέας (κάρα ἀγάτζ).

Ὅτι ἐκ μέρους τῆς οἰκίας τοῦ Λασκάρεως ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει πύλη διὰ τὰς γυναῖκας.

Ὅτι ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ διὰ τὰς γυναῖκας ὡρισμένῳ μέρει ὑπάρχει ἐρυθρὸν δικτυωτὸν (καφὲς) μήκους 20, ὕψους 3 καὶ πλάτους 4 πήχεων.

Ὅτι ἐπίσης ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουσι κύκλῳ στασίδια.

Ὅτι ἐπίσης ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας πρὸς ἀνατολὰς ὑπάρχει ὑπόγειον (μαχζὲν) μετὰ σιδηρᾶς πύλης, ἓν ἁγίασμα καὶ ἓν φρέαρ.

Ὅτι ἐπίσης πρὸς τὸ μέρος τῆς οἰκίας τοῦ Λασκάρεως ὑπάρχουσι διὰ τοὺς ἱερεῖς τρία ἀνώγαια καὶ τρία κατώγαια δωμάτια· ἑκάστου αὐτῶν τὸ μὲν μῆκος εἶναι 6, τὸ πλάτος 5 καὶ τὸ ὕψος 3 πήχεων· ἔχει δ' ἕκαστον ἀνὰ μίαν ἑστίαν καὶ ἀνὰ δύο παράθυρα.

Ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη ἔχει δύο θύρας, δι' ὧν εἰςέρχεταί τις ἔξωθεν εἰς τὴν αὐλήν· τὸ ὕψος ἑκάστης εἶναι 2 ½ πήχεων, τὸ δὲ πλάτος 2, ἡ στεφάνη λιθίνη καὶ αἱ πτέρυγες ἐκ πτελέας.

Ὅτι ἄνωθι τῆς πύλης τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει μικρὸν δωμάτιον.

Καὶ ὅτι ἔχει δύο ἀποπάτους.

Ἐφ' ᾧ κατ' αἴτησιν ἐγράφη τὸ παρόν.

Τῇ 7ῃ ζηλχαδζὲ τοῦ ἔτους 1110.

Ἕπονται τὰ ὀνόματα 17 μαρτύρων.

(Γ')

Ἰλάμιον τοῦ Καδῆ Γαλατᾶ μετὰ τὴν γενομένην ἐπιτόπιον ἔρευναν.

Ὁ ταπεινὸς εὐχέτης ἐκθέτω εἰς τὴν Πύλην τῆς ἀσφαλοῦς εὐτυχίας τὰ ἑξῆς:

Ἐπειδὴ ἐν τῷ ὑψηλῷ περιεχομένῳ τῆς ἐκδοθείσης ὑψηλῆς διαταγῆς τῆς δοθείσης εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κοινότητα τὴν κατοικοῦσαν ἐν Γαλατᾷ, ἀπευθυνομένης δὲ πρὸς τὸν τοποτηρητὴν τῆς Μ. Βεζιρείας ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑψηλότατον καὶ λαμπρὸν τὸν νοῦν Βεζίρην Γιουσοὺφ πασᾶν καὶ πρὸς τὸν πτωχὸν ἐμὲ ῥητῶς ἀναφέρονται τάδε:

«Ἐπειδὴ οἱ ἐν Μποστὰν Μαχαλεσὶ τοῦ Γαλατᾶ κατοικοῦντες ὑποτελεῖς μοι δοῦλοι ὑποβαλόντες ἀναφορὰν εἰς τὴν ὑψηλὴν Αὐλήν Μου ἐγνωστοποίησαν ὅτι ἐν τῇ πρό τινος συμβάσῃ πυρκαϊᾷ ἐκάη καὶ δεῖται ἀνοικοδομήσεως τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἀρχαίας των ἐκκλησίας τῆς ὀνομαζομένης «ἅγιος Ἰωάννης», ἥτις κεῖται ἐν τῇ ῥηθείσῃ συνοικίᾳ καὶ ἀπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἁλώσεως ἐγκατελείφθη εἰς τὰς χεῖράς των καὶ ἐπειδὴ ἐξελιπάρησαν τὴν ἱεράν Μου διαταγὴν ἵνα γείνῃ διὰ τοῦ Σερῆ ἐξέτασις καὶ ἐκτεθῇ τὸ πρᾶγμα ἐν χοτζετίῳ.

Σεῖς, ὦ ῥηθεὶς Βεζίρη καὶ Μουλλᾶ Ἡμῶν, διέταξα ἵνα ἐξετάσητε καὶ κάμητε χοτζέτιον, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ κατά τινα τρόπον νόμιμον ἐμπόδιον πρὸς

ἀνοικοδόμησιν, μὴ οὔσης τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας πλησίον τοῦ νεωςτὶ οἰκοδομηθέντος ἱεροῦ δζαμίου».

Συμφώνως πρὸς τοῦτο ὁ διὰ τῆς ὑψηλῆς διαταγῆς ἀποσταλεὶς ἐκ μέρους τοῦ Σερῆ εὐχέτης Ἀβδουλλὰχ ἐφέντης εὐτυχὴς ἡμῶν Ναΐπης καὶ Μουλλᾶς μετὰ τοῦ ἐκ μέρους τῆς ἕδρας τῆς εὐδαιμονίας διορισθέντος ἐπιθεωρητοῦ διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ὑπόθεσιν Χασὰν ἀγᾶ τοῦ καυχήματος τῶν ὁμοτίμων του καὶ μετὰ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀρχιτέκτονος Χουσεὶν ἀγᾶ τοῦ προτύπου τῶν ὁμοίων του καὶ μετ' ἐμοῦ μετέβημεν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐκκλησίαν καὶ ἐξητάσαμεν καὶ ἐξηκριβώσαμεν. Εὕρομεν δὲ ὅτι τοῦ προμνημονευθέντος νέου δζαμίου κειμένου ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ἀρὰπ δζαμῆ, τῆς δὲ ῥηθείσης ἐκκλησίας κειμένης ἐντὸς τῆς πύλης τοῦ Τοπχανέ, εἶναι φανερὸν ὅτι ὑπάρχει μεταξύ των μακρὸν διάστημα.

Ἐξετάσαντες δὲ παρ' εἰλικρινῶν Μουσουλμάνων εἰδημόνων τὴν κατάστασιν τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας ἐμάθομεν, καθ' ἃ πολλοὶ δίκαιοι Μουσουλμᾶνοι μᾶς ἐπληροφόρησαν, ὅτι ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῶν ἐγκαταλειφθεισῶν καὶ παραμεινασῶν ἀπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἁλώσεως εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κοινότητα τὴν ὑποτελῆ καὶ ὅτι ἐκάη κατὰ τὴν πυρκαϊὰν τὴν συμβᾶσαν πρὸ ὀλίγου.

Ἐπειδὴ δὲ εἶναι φανερὸν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐμπόδιον κατὰ τὸ ἱερὸν Σερῆ πρὸς τὴν ἄνευ ἐπεκτάσεως καὶ ἐξυψώσεως ἀνοικοδόμησιν, ἐξεθέσαμεν ταῦτα πρὸς τὸν Ὑψηλὸν θρόνον.

Τὰ λοιπὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Μεγαλειότητά Σας.
Ἐγράφη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ζιλχιδζὲ τοῦ ἔτους 1110.

Ὁ Καδῆς τοῦ Γαλατᾶ.

(Δ')

Ἰλάμιον τοῦ Καδῆ Γαλατᾶ περὶ τοῦ ὅτι ἐτηρήθησαν τὰ νόμιμα κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῆς ἐκκλησίας.

Ἐκδοθέντος ὑψηλοῦ φιρμανίου ἵνα ἡ κατωτέρω ἀναφερομένη ἐκκλησία ἐρευνηθῇ ἐπιτοπίως, ἐστάλη ἐκ μέρους τοῦ Σερῆ ὁ Ἀλῆ ἐφέντης υἱὸς Ἀβουβὲκρ τὸ στήριγμα τῶν διδασκάλων καὶ τῶν σεβαστῶν. Οὗτος δὲ μετὰ τοῦ Χασὰν ἀγᾶ υἱοῦ Ἀβδουλμενὰν τοῦ στηρίγματος τῶν ὁμοίων καὶ ἴσων του, τοῦ διορισθέντος μουμπασίρη διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ τοῦ Χουσεὶν ἀγᾶ υἱοῦ Μουσᾶ τοῦ στηρίγματος τῶν ὁμοίων καὶ ἴσων του, διατελοῦντος καὶ ἤδη αὐτοκρατορικοῦ πρώτου ἀρχιτέκτονος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀρχιτεκτόνων, τοῦ γραμματέως Οὐστᾶ Χασὰν υἱοῦ Μαχμοὺτ καὶ τοῦ γραμματέως Ἰσμαὴλ υἱοῦ Ἀχμέτ, ἐλθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν γνωστὴν μὲν τοῖς ἀνθρώποις καὶ τῷ κόσμῳ ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου», κειμένην δὲ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πύλης τοῦ Τοπχανὲ

ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ φρουρίου τοῦ Γαλατᾶ ἐν τῇ ἐκ τῶν συνοικιῶν τῶν μὴ Μουσουλμάνων συνοικίᾳ Μποστάν, ἔκαμον συνεδρίασιν ἱεροῦ δικαστηρίου ἐνώπιον τῶν κάτωθι ἀναφερομένων Μουσουλμάνων.

Τότε δὲ οἱ ἐπίτροποι τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας ἐκ τῶν ὑπηκόων ἐγγράμματοι Νικόλαος Δημητρίου, Δημήτριος Σταυρινός, Νικόλαος Λεοντῆ καὶ Σκουλῆς Μανουὴλ καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς ἐκκλησίας Παπᾶ Κωνσταντῖνος Ἰωάννου, Παπᾶ Γεώργιος Παναγιώτου, Παπᾶ Τίμων Ἀθανασίου καὶ Παπᾶ Κῦρος Ἠλία καὶ ἐκ τῶν ἐνοριτῶν οἱ ἐκ τῶν ὑπηκόων Λάσκαρις Μανουήλ, Κωνσταντῖνος Ἰωάννου, Ῥίζος Γκιούλης, Βασίλειος Ἀργυρίου, Τριαντάφυλλος Ἰωάννου, Σταυράκης Γεωργίου, Λεονταρῆς Γκιούλης, Χρῆστος Μανουήλ, Σκουλῆς Κυριάκου καὶ Παναγιώτης Μίχου καὶ ἄλλοι, ἕκαστος ἐν τῷ συγκροτηθέντι ἱερῷ συνεδρίῳ εἶπε καὶ ἐδήλωσε τάδε:

«Ἐπειδὴ ἡ παροῦσα ἀρχαία ἡμῶν ἐκκλησία οὖσα μία τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῶν ἀφεθεισῶν εἰς τοὺς ὑπηκόους χριστιανοὺς κατὰ τὴν ἅλωσιν ἐκάη κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊὰν τὴν συμβᾶσαν τῷ 1107, ἡμεῖς πρὸς ἀνοικοδόμησιν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας εἰς τὴν ἀρχαίαν της κατάστασιν, ἐπιθυμοῦντες ἵνα ἐπιδαψιλευθῇ ἡμῖν πρὸς τοῦτο αὐτοκρατορικὴ ἄδεια ἐκάμομεν ἀναφορὰν καὶ ἐξεθέσαμεν τὸ πρᾶγμα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Ἐπειδὴ δὲ ἐδόθη ἡμῖν ὑψηλὴ διαταγὴ ἵνα γείνῃ ἐπιτόπιος ἔρευνα καὶ γραφῇ ἐν χοτζετίῳ, ὑποβληθῇ δὲ τὸ ἀποβησόμενον εἰς

τὴν αὐτοκρατορικὴν Αὐλὴν περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη εἶναι ἐκ τῶν ἀφεθεισῶν κατὰ τὴν ἅλωσιν εἰς τοὺς χριστιανοὺς καὶ ὅτι καεῖσα κατὰ τὴν πυρκαϊὰν ἔχει ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει νόμιμον κώλυμα εἰς τὴν ἀνέγερσίν της καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἐγγὺς τοῦ ἱεροῦ δζαμίου, ὅπερ ἐκτίσθη νεωςτί, διὰ ταῦτα ἐξητάσθη ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία ἐπὶ τοῦ πρώην Καδῆ. Γνωσθέντος δὲ ἐκ τῶν καταθέσεων ἀμερολήπτων εἰδημόνων Μουσουλμάνων καὶ ἀποφασισθέντος ὅτι εἶναι ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἀφεθεισῶν τοῖς χριστιανοῖς καὶ ὅτι ἔχει ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως καὶ ὅτι ἀπέχει τοῦ ῥηθέντος δζαμίου καὶ ὅτι οὐδὲν ἐμπόδιον ὑπάρχει εἰς τὴν οἰκοδόμησίν της, κατεμετρήθη ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία κατὰ τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς καθεστὼς καὶ ἐγένετο χοτζέτιον. Ὑποβληθέντος δὲ τούτου εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐδόθη εἰς χεῖράς μας ἑτέρα ὑψηλὴ διαταγὴ περιέχουσα τὴν ἄδειαν πρὸς ἀνοικοδόμησιν κατὰ τὸ χοτζέτιον τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας ἄνευ ἐξυψώσεως οὐδὲ ἐπεκτάσεως, ἡμεῖς δὲ κατὰ τὰ ῥηθέντα ἀνηγείραμεν καὶ ἐπιδιωρθώσαμεν αὐτὴν χωρὶς νὰ ὑπερπηδήσωμεν τὴν ἀρχαίαν κατάστασίν της. Ἐδόθη δὲ μάλιστα ἡμῖν ὑψηλὸν φιρμάνιον ἵνα γείνῃ ἐκ νέου καταμέτρησις καὶ ἐξακρίβωσις τῆς ἐξακολουθούσης εἰςέτι ἀνοικοδομήσεως καὶ παραβληθῇ πρὸς τὸ ἀναφερθὲν χοτζέτιον.

Ἤδη ζητοῦμεν ὅπως ἐνεργηθῇ κατὰ τὸ ὑψηλὸν περιεχόμενον τοῦ φιρμανίου τούτου».

Μετὰ δὲ τὴν παρατήρησιν καὶ ἀνάγνωσιν τῶν

δοθεισῶν δύο ὑψηλῶν διαταγῶν τοῦ ὑψηλοῦ φιρμανίου καὶ τοῦ ἐκτιμητικοῦ χοτζετίου, ἅπερ περιελάμβανον τὰς ἐκθέσεις των καὶ ὅλα ὅσα κατέθεσαν οἱ ῥηθέντες ἀρχιτέκτονες καταμετρήσαντες δι' ἀρχιτεκτονικοῦ πήχεως τὰς γενομένας οἰκοδομητικὰς ἐργασίας, ἀφοῦ παρετήρησαν αὐτάς, ἐγένετο παραβολὴ πρὸς τὸ ῥηθὲν χοτζέτιον, τὰ πάντα δὲ εὑρέθησαν σύμφωνα πρὸς αὐτό, ἐγνώσθη δὲ καὶ ἀπεφασίσθη ὅτι ἐγένετο ἡ ἀνοικοδόμησις συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχικὴν μορφὴν καὶ κατάστασιν ἄνευ ἐξυψώσεως ἢ ἐπεκτάσεως καὶ ὅτι οὐδὲν πλέον τοῦ ἀρχικοῦ γηπέδου ἐκαινοτομήθη.

Τοῦ δὲ ῥηθέντος 'Αλῆ ἐφέντη γράψαντος τὰ γενόμενα, ἐλθόντος δὲ εἰς τὸ ἱερὸν δικαστήριον μετὰ τῶν γραφέων τοῦ ἱεροῦ δικαστηρίου Μουσταφᾶ ἐφέντη υἱοῦ Χασάν, 'Αβδοὺλ 'Αζὴζ ἐφέντη υἱοῦ Μουσταφᾶ, τοῦ Τσοκαδάρη Μουσταφᾶ Νεσὲρ υἱοῦ 'Αχμέτ, τοῦ Σὲρ-μπουλούκη 'Αβδοὺλ Μπακὴρ καὶ τοῦ Μουλλᾶ Μεχμὲτ υἱοῦ Γιουσοὺφ καὶ ἐκθεσάντων τὰ γενόμενα ἐξεδόθη καὶ συνετάχθη τὸ παρόν.

Τῇ 14 ῥεμπιοὺλ ἀχὴρ τοῦ ἔτους 1111.

(Ε')

Αὐτοκρατορικὸν φιρμάνιον πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς γενομένης δίκης ὑπὸ τεσσάρων Μωαμεθανῶν πρὸς κατεδάφισιν τοῦ ναοῦ ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν δὲν ἐτηρήθησαν ἀκριβεῖς οἱ ὅροι τοῦ χοτζετίου

ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ ΜΟΥΣΤΑΦΑ ΤΟΥ Β'

Δικαιότατε τῶν δικαστῶν τῶν Μουσουλμάνων, βέλτιστε τῶν ἀρχόντων τῶν πιστῶν, πηγὴ τῆς παιδείας καὶ τῶν γνώσεων, ὁ αἴρων τὰς σημαίας τοῦ Σερῆ καὶ τῆς πίστεως, κληρονόμε τῶν γνώσεων τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἀποστόλων, πιστὲ τῷ ηὐξημένῳ ἐλέει τοῦ ἀρίστου τῶν ἀντιληπτόρων Μουλλᾶ Ἡμῶν, Καδῆ τοῦ Γαλατᾶ, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί σου.

Ἅμα φθάσῃ τὸ αὐτοκρατορικόν Μου μονόγραμμα ἔστωσάν σοι γνωστὰ τάδε:

Οἱ ὑποτελεῖς Μου Ῥωμαῖοι τῆς ἐν Γαλατᾷ συνοικίας Μποστὰν ὑπέβαλον εἰς τὸν οὐδὸν τῆς εὐδαιμονίας Μου ἀναφορὰν περὶ τῶν ἑξῆς: «Ἐπειδὴ ἡ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἐγκαταλειφθεῖσα αὐτοῖς ἐκκλησία γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου» κειμένη ἐν τῇ ῥηθείσῃ συνοικίᾳ ἐκάη κατὰ τὴν ἐν ἔτει

1107 συμβᾶσαν μεγάλην πυρκαϊὰν καὶ εἶχεν ἀνάγκην ἀνοικοδομήσεως, ἀνῳκοδομήθη ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς γηπέδου μετὰ τὴν συμφώνως πρὸς τὴν πρό τινος ἐκδοθεῖσαν ἱεράν Μου διαταγὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Σερῆ καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀρχιτεκτόνων ἐπιτόπιον ἐξέτασιν. 'Αλλ' ἐνῷ δὲν εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἀρχαῖον γήπεδον, οἱ ἐκ τῶν κατοίκων τῆς ῥηθείσης συνοικίας 'Ιβραχὴμ ὑποδηματοποιός, Μεχμὲτ ὑποδηματοποιός, Χουσεὶν ὑποδηματοποιὸς καὶ Χουσεὶν κουρεὺς ἰσχυριζόμενοι ὅτι ἀποκλειστικῶς πρὸς κατάχρησιν ἐπεξετάθη τὸ ἀρχαῖον γήπεδον ἐφέροντο ἐνοχλητικῶς».

Ταῦτα γνωστοποιήσαντες οἱ ἀναφερόμενοι 'Ρωμαῖοι ἐξητήσαντο τὴν αὐτοκρατορικήν Μου ἀπόφασιν πρὸς παρεμπόδισιν καὶ ἀπόκρουσιν τῶν ἐνοχλήσεων ἐκείνων, ἀφοῦ αὐτοὶ εἶχον ἐνεργήσει συμφώνως πρὸς τὸ ἐν χερσί των χοτζέτι-σερῆ. 'Επειδὴ καὶ σὺ ἐξέδωκας ἰλάμιον λέγον ὅτι γενομένης δευτέρας ἐξετάσεως τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀρχιτεκτόνων καὶ παραβληθεισῶν τῶν εἰσέτι γινομένων ἐργασιῶν τῆς ἀνοικοδομήσεως καὶ ἐπιδιορθώσεως πρὸς τὸ εἰς τὰς χεῖράς των δοθὲν χοτζέτιον τῆς πρώτης ἐπιτοπίου ἐξετάσεως, κατέστη δῆλον ὅτι εὑρίσκονται ἐν πληρεστάτῃ συμφωνίᾳ καὶ ὅτι οὐδεμία ἐπέκτασις τοῦ ἀρχαίου γηπέδου καὶ τῆς πρώτης καταστάσεως τοῦ ναοῦ συνέβη.

Διὰ ταῦτα διέταξα ὅπως μὴ γίνηται ἐνόχλησις παρὰ τὸ ἱερὸν δίκαιον.

῞Αμα φθάσῃ τὸ ὑψηλόν Μου αὐτοκρατορικὸν

διάταγμα ἐνέργησον συμφώνως πρὸς τὴν περὶ τούτου ἐκδοθεῖσαν διαταγήν Μου καὶ μηδενὶ ἐπιτρέψῃς νὰ ἐνεργῇ τοῦ λοιποῦ ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ δικαίου, τοῦ χοτζέτι-σερῆ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς Μου διαταγῆς, φανεροῦ γενομένου καὶ ἀποδειχθέντος ὅτι κατὰ τὰ ῥηθέντα οὐδεμία ἐπέκτασις τοῦ ἀρχαίου γηπέδου καὶ τῆς πρώτης καταστάσεως τοῦ ναοῦ συνέβη.

Οὕτω γνώριζε. Βασίζου ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μου μονογράμματος.

Ἐγράφη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς δζεμαζιοὺλ-ἀχήρ

Ἐν ἔτει 1112.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν α') ὅτι ὁ ἡμέτερος ναὸς κείμενος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πύλης τοῦ Τοπχανὲ ἐν τῇ συνοικίᾳ Μποστὰν τοῦ Γαλατᾶ εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἀφεθεισῶν εἰς τοὺς χριστιανοὺς καὶ ὅτι ἔχων τὰς διαστάσεις ὡς λεπτομερῶς ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Καδῆ Γαλατᾶ κατὰ τὰς μαρτυρίας εἰδημόνων ἐκτίθεται ἐκάη κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1696 γενομένην μεγάλην πυρκαϊάν· β') ὅτι τῷ 1699 ληφθείσης αὐτοκρατορικῆς ἀδείας πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τούτου καὶ μὴ δυναμένων τῶν ἐνοριτῶν ν'ἀναλάβωσι τὰς δαπάνας τῆς οἰκοδομῆς, οἱ ἐνταῦθα εὑρισκόμενοι καὶ πραγματευόμενοι Χῖοι χριστιανοὶ κατὰ οἰκειοθελῆ παραχώρησιν τῶν ἐνοριτῶν ἰδίοις ἀναλώμασιν ἀνήγειραν ἐκ βάθρων ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξυψώσεως καὶ ἐπεκτάσεως τοῦ ἀρχαίου γηπέδου καὶ τῆς πρώτης καταστάσεως τὴν ἐκκλησίαν ταύτην καὶ εἶχον ταύτην ὑπὸ τὴν ἀμε-

σον αὐτῶν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν. Ἐπειδὴ δὲ παρὰ τὰ κατὰ τὴν οἰκοδομὴν συναφθέντα δάνεια οἱ ἐπίτροποι ἐδαπάνων τὰς ἑκάστοτε πλεονάζούσας εἰσπράξεις, ὡς φαίνεται, εἰς καλλωπισμὸν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀγορὰν διαφόρων ἀναγκαίων αὐτῇ σκευῶν, γράμμα συνοδικὸν ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχίας Ἱερεμίου τοῦ Γ' τῇ α' μαΐου 1723 διακελεύεται ὅπως πρὸ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ ἐπικειμένου τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς χριστιανοῖς χρέους μηδεμία πρὸς ἄλλην τινὰ χρείαν γίνηται δαπάνη, ἔχον ὧδε:

(ΣΤ')

Ὁ Πατριάρχης ἐπιβεβαιοῖ

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι ἐξόδων ἱκανῶν γενομένων εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἀνάκτησιν τῆς ἐν τῷ Γαλατᾷ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου, καὶ ὑπὸ χρέος ἱκανὸν εὑρισκομένης τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἐγνωμοδοτήθη καὶ ἀπεφάνθη κοινῶς ὅπως μὴ ἔχωσιν ἄδειαν παντελῶς οἱ ἐπίτροποι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ Προδρόμου ἐξοδεύειν ἐκ τῶν συναγομένων ἄσπρων τῆς αὐτῆς ταύτης ἐκκλησίας διὰ χρείαν τινὰ δῆθεν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἕως οὗ ἀποπληρωθῇ ὅλον τὸ εὑρισκόμενον αὐτοῖς χρέος καὶ γένηται ἀπαλλαγὴ παντελῶς καὶ ἐλευθερία τῆς ἐνοχῆς τοῦ χρέους καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς χριστιανοῖς, οἵτινες ἐνέχονται εἰς τὸ δανεισθὲν αὐτὸ χρέος· ἀνθ' ὅτου καὶ ἐδέησε κατασφαλισθῆναι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ διὰ γράμματος τῆς

πατριαρχικῆς αὐλῆς. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν δηλωτικὸν τῆς εἰρημένης ὑποθέσεως γράμμα, ἐπιβεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου, τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἱερεμίου, καὶ ὑπογραφαῖς τῶν πανιερωτάτων καὶ λογιωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων καὶ ἐπεδόθη τοῖς ἐπιτρόποις τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας τοῦ Προδρόμου.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψκγ' μαΐου α'.

† Ὁ Ἡρακλείας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ Νικομηδείας ΠΑΪΣΙΟΣ
† Ὁ Χαλκηδόνος ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ
† Ὁ Φιλιππουπόλεως ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
† Ὁ Βάρνης ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ Λήμνου (;) ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ
† Ὁ . . . ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ
† Ὁ Ἰκονίου . . .
† Ὁ Ἀγχιάλου ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

§ 2. Δευτέρα πυρπόλησις (1731) καὶ ἀνοικοδόμησις (1734) τοῦ ναοῦ.

Μόλις παρῆλθε τριακονταετία ἀπὸ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ναοῦ προτοῦ ἔτι ἀποπληρωθῇ τὸ ὑφ' οὗ ἐκάμπτετο χρέος καὶ γένηται τελεία ἀπ' αὐτοῦ ἀπαλλαγὴ καὶ ἐλευθερία εἰς τοὺς χριστιανούς, καὶ ἑτέρα πυρκαϊὰ καὶ ἀλλαχόθεν μὲν γνωστὴ (1) καὶ ἐξ ἐλαχίστου δ' ἐν

1) Λεξικὸν Γεωγραφίας καὶ Ἱστορίας τόμ. Γ' σελ. 1118.

καταστίχῳ ἐξόδων σημειώματος κατέκαυσε τὸν Γαλατᾶν καὶ τὸν ἡμέτερον ναὸν τῇ 9ῃ ἰουλίου 1731, ἡμέρᾳ παρασκευῇ. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιστάσει δὲν ἐγκατέλιπον τὸν ναὸν οἱ εὐσεβεῖς Χῖοι, ἀλλ' ὑπ' ἐνθέου ἀγόμενοι ζήλου ἐπελάβοντο τῆς ἀνοικοδομήσεως, **οὔτε πόνων οὔτε μόχθων οὔτε δαπανημάτων πολυαρίθμων φεισάμενοι,** καὶ ἐπιμελῶς πᾶσαν σπουδὴν κατεβάλοντο, **οὐδενὸς τῶν συνενοριτῶν Γαλατιανῶν συνεφαψαμένου αὐτοῖς, οὔτε ἔρανον ἐπὶ τοῖς δαπανηθεῖσι χρήμασι συνεισενεγκόντος.** Καὶ δὴ συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῇ 8ῃ μαΐου 1733 κοινῇ γνώμῃ καὶ βουλῇ διώρισαν καὶ ἀποκατέστησαν δέκα ἐπιστάτας καὶ ἐπιτηρητὰς εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην ἐξ ἑαυτῶν Χίους ἐπίσης τὸν Νικόλαον Σπάρταλην, τὸν Σταμάτην Πατεράκην, τὸν Λεόντιον Τζιτζίνιαν, τὸν Μπασιὰν Σκυλίτζην, τὸν Νικολῆν Κάπαρην, τὸν Ζωρζῆν Μάξιμον, τὸν Ἀντώνιον Ῥοδοκανάκην, τὸν Τζανῆν Κορωνιόν, τὸν Στέφανον Διασυρηνὸν καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Σκαραμαγκᾶν· καὶ ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν τελείαν νὰ ἐπιστατήσωσιν ἐν τῇ οἰκοδομῇ ταύτῃ, ἕως οὗ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἀγάγωσιν αὐτὴν εἰς πέρας καὶ ποιήσωσιν ὅλα τὰ ἐπακολουθοῦντα δαπανήματα καὶ νὰ δανείζωνται διὰ τὰς χρείας τῆς οἰκοδομῆς ὅσων χρημάτων γείνῃ ἀνάγκη, διὰ τὰ ὁποῖα νὰ ἐνέχωνται κοινῶς πάντες ὅσοι εἶναι ὑπογεγραμμένοι ἐν τῷ ἐνυπογράφῳ γράμματι τῷ περιέχοντι τὴν τοιαύτην αὐτῶν κοινὴν συμφωνίαν καὶ ὑπόσχεσιν καὶ ἔχοντι ὧδε:

(Z')

Διὰ τοῦ παρόντος μας συμφωνητικοῦ καὶ ὑποσχετικοῦ γράμματος ὑποσχόμεθα ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι, ἐπειδὴ καὶ νὰ ἐκάηκεν ἡ ἐκκλησία μας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐν τῷ Γαλατᾷ, ἐσυμφωνήσαμεν ὅλοι ὁμοῦ οἰκειοθελῶς νὰ προσπαθήσωμεν Θεοῦ βοηθοῦντος εἰς τὴν νέαν οἰκοδομὴν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας· καὶ ἐπειδὴ καὶ ἀκολουθοῦν καὶ ἔξοδα μεγάλα τόσον εἰς τὴν οἰκοδομὴν ὅσον καὶ εἰς τὰ ἐξωτερικὰ καὶ δὲν εἶναι τρόπος ὅλοι μας νὰ βρισκόμαστεν εἰς τὴν ἐπιτήρησιν, ἐδιορίσαμεν παρακαλετικῶς ἀπ᾽ ἀναμεταξύ μας τόν τε μισὲρ Νικόλαον Σπάρταλη καὶ μισὲρ Σταμάτη Πατεράκη καὶ μισὲρ Λεόντιο Τζιτζίνια καὶ μισὲρ Μπασιὰ Σκυλίτζη καὶ μισὲρ Νικολὴ Κάπαρη καὶ μισὲρ Ζώρζη Μάξιμο καὶ μισὲρ Ἀντώνη Ῥοδοκανάκη καὶ μισὲρ Ζανὴ Κορωνιὸ καὶ μισὲρ Στεφανὴ Διασυρινὸ καὶ Κωνσταντὴ Σκαραμαγγᾶ, τῶν ὁποίων τοῖς δίνομεν ἄδειαν καὶ πολλὴν ἐξουσίαν νὰ δανείζωνται ὅσα ἄσπρα ἤθελε τοῖς χρειασθοῦν καὶ νὰ ἐξοδιάζουν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἔξοδα ὁποῦ χρειάζονται διὰ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὅ τι κάμουν νὰ ἦναι καλὰ καμωμένα καθὼς τοὺς φωτίσῃ ὁ Θεός. Καὶ κάμνοντας ὅλον τὸν λογαριασμὸν ὅσο χρέος ἤθελε γενῇ ὁποῦ νὰ ἐνέχωνται οἱ ἄνωθεν ὁμολογοῦμεν καὶ ἡμεῖς ὅλοι οἱ κάτωθεν γεγραμμένοι πῶς εἶναι χρέος ὁλονῶν μας καὶ ὑποσχόμεθα ὅ τι ζημίαν ἤθελε προξενηθῇ, ὁποῦ ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ, νὰ πληρόνῃ ὁ καθεὶς τὸ ἀνάλογό του δίχως

καμμιᾶς λογῆς ἐναντιότητα. Προςέτι οἱ κατὰ καιρὸν εὑρεθέντες ἐπιτρόποι νὰ ὑπογράφουν εἰς τὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας ὁποῦ χρεωστοῦν οἱ ἄνωθεν δέκα ἐπιτηρηταί. Καὶ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου νὰ βοηθήσῃ νὰ τελειώσῃ μὲ εὐκολίαν καὶ ὥραν καλήν. Ὅθεν εἰς βεβαίωσιν ἐδώσαμεν τὸ παρὸν ἡμῶν ἐνυπόγραφον:

Τῇ 1733 μαΐου 8 ἐν Κωνσταντινούπολιν.

Νικόλαος Σπάρταλης ηπόςκομε
Λεόντιος τζιτζίνιας ὑπόσχομε
Σταμάτιος Πατεράκη ἡπόσχομε
Κωνσταντὴς Σκαραμαγγὰς ὑπόσχομαι
Στέφανος Διασιρηνῶς ειποςχομαι
Ζορζὴς Μάξιμος ειπόςχομε
Νικόλαος Κάπαρης υποςχομε
Ἀντώνιος Ροδοκανάκης
Μπασηας Σκηληζης ηποςχομέ
Ζανις Κορωνιως
Δημήτριος Βοῦρος ἡπόσχομε
Φραγγούλις Αβουλις υπόςχομε
Μηκὲς Σέψης ὑποσχομε
Χρηστοφῆς χαρτουλαβης ειποςχομε
Μηκες Μαρωδις ηποςχομε
Διμίτριος Καραδίας υποςχομε
Γεοργηος Μαυρωματης υποσχομε.
Νικολαος Μαλτελισις ειπόσχομαι.
Ματθαῖος Μαυρογορδάτος εἰπόσχομε.—
Ζανὶς καλβοκορέσις ἱπόςχομε.
Κοζις Πετροκόκηνος ἱποςχομέ.
Λουκας Σκαραμαγκὰς ειπῶςχωμαι.

"Αντω'ν'nὼς νουβαρᾶς nποςχωμαι.
Μενῒς Μακριδιὼ nπόσχομε.
"Αντώνιος ξενακις ειποςχομαι
Θεοδορnς Παρισὶς ειποςκομή
Φραγγουλnς Πατεράκn nποςχομε
Κοζις τζιτζινιας ειποςχομαι.
Ιω''. νεγροπόντnς nποσχομε
Ζορζής κλουμασnς ἥποσχομαι.
Στρατῆς Γαλάτnς ὑπόσχομαι.
Ζανnς Πετροκόκινος υποσχομε
Νικολις πασπατn ειποςχομαι
Ιω'' Δράκος nποςχομαι
Σταματίς Καζανοβας ἥπόσχομαι
Ζορζnς κορεσnς ὑποσχομε.
Ζανις βαριςπαθις εἰποςσχωμε
Νεικολnς Καπελετος υποσχομε
Χατζι φραγγουλnς nποςκομε τζαμπλακος
Μανουὴλ Σκυλίτζnς ὑπόσχομαι
Χάτζυ Γεώργιος απελυτος ειποςχομαι»

Τῆς πράξεως ταύτης ἐγένετο τῇ 9 νοεμβρίου τοῦ ἑπομένου ἔτους (1734) καὶ πατριαρχικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα, ἐν ᾧ οἱ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς ἐπιστάται ὁρίζονται εἰς ἑπτά, ἀντικατασταθέντων ἐν τῷ μεταξύ, φαίνεται, πέντε διὰ τοῦ Δημητρίου Βούρου καὶ τοῦ Φραγγούλη Τζαμπλάκου. Διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου μετὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ συναφθέντος ὑποχρεοῦνται ν' ἀναδέχωνται τὰ διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς ἐκκλησίας χρέη τῶν ἐπιστατῶν οὐ μόνον οἱ ὑπογεγραμμένοι ἐν τῷ ῥηθέντι κοινῷ αὐτῶν

γράμματι ἀλλὰ καὶ ἁπαξάπαντες οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπιδημοῦντες Χῖοι χριστιανοί, διότι τὰ χρέη ταῦτα ἐγένοντο διὰ κοινὴν αὐτῶν χρείαν καὶ διὰ τὸ **κοινῇ συμφέρον ὅλων τῶν συνεπιδημούντων ἐνταῦθα συμπολιτῶν αὐτῶν.** Καὶ τοῦτο καταχωρίζομεν ὡς ἕπεται.

(Η΄)

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος γίνεται δῆλον ὡς οἱ ἄρχοντες καὶ πραγματευταὶ καὶ λοιποὶ χριστιανοὶ Χῖοι, οἱ εὑρισκόμενοι καὶ πραγματευόμενοι ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐλθόντες ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ ἀνήγγειλαν καὶ ὡμολόγησαν ὅτι προνοούμενοι καὶ φροντίζοντες ἀγαγεῖν εἰς ἔκβασιν καὶ τέλος δεξιὸν τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἀνέγερσιν τῆς ἐν τῷ Γαλατᾷ πρὸ ὀλίγου ἤδη καιροῦ πυρποληθείσης ἐκκλησίας αὐτῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτοῖς ἄδειαν παρὰ τῆς κραταιᾶς βασιλείας διὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ, συνελθόντες ὁμοθυμαδὸν εἰς ἓν κοινῇ γνώμῃ καὶ βουλῇ καὶ θελήσει αὐτῶν ἐξελέξαντο καὶ διώρισαν καὶ ἀποκατέστησαν ἐπιστάτας καὶ ἐπιτηρητὰς εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην ἑπτά τινας ἐξ ἑαυτῶν Χίους χριστιανοὺς τὸν Λεονὴν Τζιτζίνιαν, τὸν Ἀντώνιον Ῥοδοκανάκην, τὸν Νικολὴν Κάπαρην, τὸν Κωνσταντὴν Σκαραμαγκάν, τὸν Δημήτριον Βοῦρον, τὸν Τζωρτζὴν Μάξιμον καὶ τὸν Φραγκούλιιν Τζαμπλάκον, οἷς τισι καὶ δεδώκασιν ἄδειαν καὶ

ἐξουσίαν τελείαν ἐπιστατῆσαι ἐν τῇ οἰκοδομῇ ταύτῃ ἕως οὗ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἀγάγωσιν αὐτὴν εἰς πέρας καὶ τέλος δεξιὸν καὶ ποιήσωσιν ὅλα τὰ ἐπακολουθοῦντα καὶ χρειώδη δαπανήματα καὶ ἔξοδα εἴς τε τὴν λῆψιν τῶν φερμανίων καὶ τῶν λοιπῶν σενετίων καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ εἰς τὰς ἄλλας χρείας καὶ περιστάσεις αὐτῆς καὶ ἔχωσιν ἄδειαν δανείζεσθαι ἄσπρα, ὅσων ἂν ἐν χρείᾳ γένωνται διὰ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ ὑποσχέσει καὶ συμφωνίᾳ τοιαύτῃ, ὅπως μετὰ τὸ ἀπαρτισθῆναι καὶ τελειωθῆναι τὴν οἰκοδομὴν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἔχωσι διδόναι λογαριασμὸν οἱ ῥηθέντες ἑπτὰ· ἐπιστάται καὶ ἐπιτηρηταὶ ἀκριβῆ καὶ καθαρὸν περὶ πάντων τῶν ἐπακολουθησάντων ἐξόδων ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην, καὶ ὅσα ἂν συμποσωθῶσι καὶ ἀποδειχθῶσι διὰ καθαροῦ λογαριασμοῦ τὰ γενόμενα ὑπ' αὐτῶν δαπανήματα, ἔχωσιν ἀποδέχεσθαι ταῦτα πάντα καὶ οἱ λοιποὶ χριστιανοὶ Χῖοι, ὡς καλῶς καὶ εὐλόγως καὶ σὺν τῇ γνώμῃ καὶ βουλῇ αὐτῶν γεγενημένα, καὶ ἐνέχεσθαι κοινῶς πάντας εἰς τὴν πληρωμὴν καὶ διόρθωσιν τῶν τοιούτων δαπανημάτων καὶ χρεῶν τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ἐξίσου καὶ ὁμοφώνως καὶ ἀναλόγως ἕκαστος αὐτῶν, ὅσοι εἰσὶν ὑπογεγραμμένοι ἐν τῷ γεγονότι μεταξὺ αὐτῶν, κοινῷ καὶ ἐνυπογράφῳ γράμματι, περιέχοντι τὴν τοιαύτην αὐτῶν κοινὴν συμφωνίαν τε καὶ ὑπόσχεσιν πρὸς τοὺς ῥηθέντας ἑπτὰ ἐπιστάτας τῆς οἰκοδομῆς ταύτης καὶ κατησφαλισμένῳ καὶ ταῖς ἰδίαις αὐτῶν ὑπογραφαῖς, ἐν ᾧ γράμματι αὐτῶν συνεφωνήθη προςέτι καὶ τοῦτο ὅτι μετά γε τὸν ἀπαρτισμὸν τῆς οἰκοδομῆς ταύτης οἱ μέλλοντες καθίστασθαι καὶ νῦν καὶ μετὰ ταῦτα

ἐπίτροποι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας κοινῇ γνώμῃ τε καὶ βουλῇ αὐτῶν ὀφείλωσιν ἀναδέχεσθαι τὰ χρέη τῶν εἰρημένων ἐπιστατῶν, ὅσα διὰ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην πεποιήκασι καὶ ὑπογράφεσθαι ἐν ταῖς χρεωστικαῖς ὁμολογίαις ἐκείνων. Οὐ μόνον δὲ οἱ ῥηθέντες ἐπίτροποι ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ ἁπαξάπαντες Χῖοι, οἵ τε ὑπογεγραμμένοι, ὡς εἴρηται, ἐν τῷ ῥηθέντι κοινῷ αὐτῶν γράμματι καὶ διατελοῦντες ἤδη ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ μετὰ τὸ ἀποδημῆσαι τυχόν τινας ἐξ αὐτῶν, ὅσοι ἂν μετὰ ταῦτα ἀφίκωνται καὶ ἐπιδημήσωσι κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Χῖοι χριστιανοὶ ὀφείλωσιν ἅπαντες ἀλληλοδιαδόχως συνενέχεσθαι τοῖς ῥηθεῖσι χρέεσι τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ὡς διὰ κοινὴν αὐτῶν χρείαν καὶ διὰ τὸ κοινῇ συμφέρον ὅλων τῶν συνεπιδημούντων ἐνταῦθα συμπατριωτῶν αὐτῶν γεγενημένοις. Οὕτως ἀνήγγειλαν καὶ ὡμολόγησαν καὶ κοινῇ ὑπέσχοντο, καὶ εἰς τὴν περὶ τῶν εἰρημένων ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς ὁμολογία, ἐπιβεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Νεοφύτου, καὶ μαρτυρίᾳ τῶν τιμιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐδόθη τοῖς ῥηθεῖσιν ἐπιστάταις τῆς ἐκκλησίας : αψλδ', νοεμβρίου θ'.

Ὁ μέγας Ἐκκλησιάρχης Κριτίας μάρτυς.
Ὁ μέγας Πριμικήριος Φιλόθεος [1] μάρτυς

1) Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐλλείπουσιν ἀπὸ τοῦ τοῖς **Χρονικοῖς τοῦ Πατρ. οἴκου καὶ ναοῦ Μ. Γεδεὼν** προσηρτημένου **καταλόγου τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου.**

Ὁ λογοθέτης Γεώργιος (1) μάρτυς
Ὁ ῥήτωρ Ἰωάννης (1) μάρτυς
Ὁ ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν (1) Μᾶρκος μάρτυς.

Ἰδοὺ δὲ ἐν μεταφράσει καὶ τὸ περὶ ἀνοικοδομήσεως τῶν τεσσάρων ἐκκλησιῶν τοῦ Γαλατᾶ, αἵτινες τὸ δεύρον ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός, ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν φιρμάνιον.

(Θ΄)

ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΧΜΟΥΔ ΤΟΥ Α΄

Δικαιότατε τῶν δικαστῶν τῶν Μουσουλμάνων, βέλτιστε τῶν ἀρχόντων τῶν πιστῶν, πηγὴ τῆς παιδείας καὶ τῶν γνώσεων, ὁ αἴρων τὰς σημαίας τοῦ ἱεροῦ δικαίου καὶ τῆς πίστεως, κληρονόμε τῶν γνώσεων τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ ἔχων τὴν ἀνεξάντλητον χάριν τοῦ ἀντιλήπτορος Θεοῦ, Μουλλᾶ ἡμῶν, Καδῆ τοῦ Γαλατᾶ, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί σου. Ἅμα φθάσῃ τὸ Αὐτοκρατορικόν Μου μονόγραμμα, ἔστωσάν σοι γνωστὰ τάδε:

Οἱ ὑποτελεῖς μοι Ῥωμαῖοι κάτοικοι τοῦ Γαλατᾶ ὑπέβαλον εἰς τὸν οὐδὸν τῆς εὐδαιμονίας Μου ἀναφορὰν περὶ τῶν ἑξῆς:

Τῶν ἐν Γαλατᾷ κειμένων καὶ ἀπὸ τῆς ἁλώσεως

---

1) Τὸ ὀφφίκιον τοῦτο ἐλλείπει ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ καταλόγου.

καταλειφθεισῶν αὐτοῖς τεσσάρων ἐκκλησιῶν γνωστῶν ὑπὸ τὰ ὀνόματα Χριστός, ἅγιος Ἰωάννης, Παναγία καὶ ἅγιος Νικόλαος πυρποληθεισῶν κατὰ τὴν πρό τινος συμβᾶσαν πυρκαϊάν, δεομένων δὲ ἀνοικοδομήσεως εἶχον ζητήσει τὴν χάριν Μου, ἵνα μὴ γείνῃ παρεμπόδισίς τις πρὸς ἀνοικοδόμησιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου αὐτῶν γηπέδου.

Συμφώνως δὲ πρὸς τὸ ἐκδοθὲν τότε ὑψηλὸν φιρμάνιον μεταβάντες ἐπιτοπίως εἰς τὰς ἀνωτέρω ῥηθείσας τέσσαρας ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἁγίου Ἰωάννου, Παναγίας καὶ ἁγίου Νικολάου, τὰς κειμένας ἐντὸς τοῦ Γαλατᾶ κατὰ τὴν συνοικίαν Σουλτὰν Βεγιαζήτ, ὁ πρῶτος αὐτοκρατορικὸς ἀρχιτέκτων Μεχμέτ, ὁ βοεβόδας τοῦ Γαλατᾶ Ἀχμέτ, αὐξηθείη ἡ δόξα ὑμῶν, ὁ ἀρχιτεκτονικὸς γραμματεὺς Μουσταφᾶς καὶ ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀρχιτεκτόνων Χατζῆ Μεχμέτ, Χουσεῒν καὶ ἕτερος Μεχμὲτ μετ' ἄλλων πολλῶν Μουσουλμάνων, ἐξετάσαντες δὲ καὶ ἐρωτήσαντες εὗρον ὅτι τωόντι αἱ ῥηθεῖσαι ἐκκλησίαι εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῶν καταλειφθεισῶν ἀπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἁλώσεως εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, ὅτι μάλιστα γενόμεναι παρανάλωμα τοῦ πυρὸς κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1107 πυρκαϊάν, ἀνῳκοδομήθησαν δι' ὑψηλοῦ φιρμανίου ἐπὶ τῇ κατὰ τὸ Σερῆ διαπιστώσει ὅτι ἦσαν ἐξ ἀρχαίων ἐκκλησιῶν, ἐκάησαν δὲ καὶ πάλιν κατὰ τὴν πρὸ τριῶν ἐτῶν γενομένην πυρκαϊὰν καὶ ἔμειναν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει.

Ἐπειδὴ δὲ ἐκτὸς 93 Μουσουλμάνων, ὧν γραπτὰ

τυγχάνουσι τὰ ὀνόματα, ἐκ τῶν κατοίκων τῆς ῥηθείσης συνοικίας τοῦ Γαλατᾶ, μαρτυρησάντων ὅτι αἱ ἐκκλησίαι αὗται εἶναι τῶν Ῥωμαίων ἀφεθεῖσαι αὐτοῖς τῇ παρακλήσει των, ἀπόδειξις σαφὴς ἑτέρα τοῦ ὅτι ἑκάστη ἦσαν ἐκκλησίαι εἶναι τὰ μένοντα εἰςέτι οἰκοδομήματά των, ἠρωτήθησαν δὲ καὶ οἱ πρὸς ἐξέτασιν καὶ πληροφορίαν τῶν ὁρίων καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν ῥηθεισῶν ἐκκλησιῶν παρόντες Μουσουλμᾶνοι, ἐγένετο δὲ καὶ καταμέτρησις διὰ τοῦ ῥηθέντος πρῴην αὐτοκρατορικοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τῶν ῥηθέντων χουλεφάδων καὶ ἐξητάσθησαν καὶ κατεγράφησαν τὸ μῆκος, τὸ πλάτος, τὸ μέγεθος, αἱ ἀρχαῖαι διαστάσεις τοῦ οἰκοδομήματος καὶ αἱ πρῶται θέσεις τοῦ ἐμπεριεχομένου αὐτῶν.

Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐπίτροποι τῶν ῥηθεισῶν ἐκκλησιῶν καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἐνορῖται ἐξελιπάρησαν ζητήσαντες ὑψηλὴν διαταγὴν περὶ ἀνοικοδομήσεως καὶ ἐπαναφορᾶς ἄνευ ὑψώσεως καὶ διευρύνσεως τῶν ῥηθεισῶν ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν γενομένην ἐξέτασιν, ἐπειδὴ δὲ καὶ σύ, ὦ Καδῆ τοῦ Γαλατᾶ Μουλλᾶ Ἡμῶν Ἀχμέτ, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί σου, ἐξέδωκας ἰλάμιον.

Διὰ ταῦτα ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως, ἐὰν κατὰ τὸ ἰλάμιόν σου ὑπερβῶσι τὸ γήπεδον, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν γείνῃ καὶ πάλιν ἐξέτασις καὶ ἐὰν ἀναφανῇ τὸ ἐναντίον, κατεδαφισθῶσιν, ἐξεδόθη τὸ ἔνδοξόν Μου τοῦτο φιρμάνιον ὅπως ἀνοικοδομηθῶσιν ἄνευ ἐξυψώσεως καὶ διευρύνσεως ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου των γηπέδου διὰ τοῦ ἐκλεγέντος μουμπασίρῃ.

Διέταξα ἵνα ἅμα φθάσῃ μετὰ τῆς ἱερᾶς μου ἀπο-

φάσεως ἐνεργήσης συμφώνως πρὸς τὸ περὶ τούτου ἐκδοθὲν ὑπέρλαμπρόν Μου φιρμάνιον.

Καὶ σύ, ὦ ῥηθεὶς Μουλλᾶ Ἡμῶν, συμφώνως πρὸς τοὺς ῥηθέντας ὅρους διὰ τοῦ μνημονευθέντος μουμπασίρη, μὴ φερομένης παρεμποδίσεως πρὸς τὴν ἄνευ ἀνυψώσεως καὶ διευρύνσεως ἀνοικοδόμησιν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου των γηπέδου τῶν ἀρχαίων ῥηθεισῶν ἐκκλησιῶν, προσέξατε ὅπως μὴ καταστῇ δυνατὴ ἡ ὑπέρβασις τοῦ ἀρχαίου γηπέδου.

Οὕτω γνώριζε. Βασίζου ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Μου μονογράμματος.

Ἐγράφη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Ῥεβιοὺλ ἐββὲλ τοῦ ἔτους 1147.

Κατὰ ταῦτα εἰς τέλος δεξιὸν καὶ καλὸν συνετελέσθη ἡ ἀπὸ 22 ἰουλίου ἀρξαμένη οἰκοδομὴ τοῦ ναοῦ τελευτῶντος σεπτεμβρίου τοῦ 1734, ὡς ἐπιδηλοῖ τοῦτο τὸ ἄνωθεν τῆς μεγάλης τοῦ ναοῦ πύλης διατηρούμενον ἐπίγραμμα:

Τὸ στερέωμα τῶν ἐπὶ Σοὶ πεποιθότων,
στερέωσον κύριε τὴν Ἐκκλησίαν
ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ Σου αἵματι.

Ὁ σεπτὸς οὗτος τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου, λαμπρός τε ναὸς ἀνίδρυται ἐκ βάθρων Χίων δαπάναις φιλοχρίστων τε πόνοις Οἴκου φιλούντων εὐπρέπειαν Κυρίου.

Ἐκτίσθη ἐν ἔτει: αψλδῳ
Σεπτεμβρίου κθῃ.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀνῳκοδομήθησαν ἐπίσης καὶ

αἱ ἄλλαι τρεῖς τοῦ Γαλατᾶ ἐκκλησίαι, αἵτινες μετὰ τῆς ἡμετέρας ἐπυρπολήθησαν κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν μεγάλην πυρκαϊὰν τῆς 9 ἰουλίου τοῦ 1731, ἐνῷ περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Καφατιανῆς ὁ γράψας (¹) τινὰ περί τινων ἐκκλησιῶν τοῦ Γαλατᾶ ὑποθέτει ὅτι αὕτη ἐκάη κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τῆς ἀνοικοδομήσεως αὐτῆς, ὅπερ καταδεικνύεται ὡς μὴ ὀρθὸν ἐκ τῶν ὡς ἀνωτέρω ἐκτεθειμένων.

Πρὸς δὲ κατὰ τὴν τῷ 1731 γενομένην πυρκαϊὰν ἐκάη καὶ μετὰ διετίαν ἀνηγέρθη καὶ ἡ ὄπισθεν τοῦ ἡμετέρου ναοῦ κειμένη ἀρμενικὴ ἐκκλησία Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ, καθὰ ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς μεγάλης πύλης αὐτῆς ἐπιγράμματος καταδείκνυται ἔχοντος ἐν μεταφράσει ὧδε:

Ὁ ναὸς οὗτος ἐκτίσθη ἐπ' ὀνόματι Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ ἐπὶ τῆς πατριαρχίας Ἠσαΐου τοῦ Α', ἀγοράσαντος τὸ γήπεδον παρά τινος κόμητος Γενουηνσίου ἐμπόρου, καταγομένου ἐκ τῆς Θεοδοσίας τῆς Κριμαίας, κατὰ τὸ 1436. Ἀποτεφρωθεὶς δὲ ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων ἐπὶ τῶν πατριαρχῶν τοῦ καθολικοῦ Ἀζβαδζαδούρ, τῶν Ἱεροσολύμων Γρηγορίου καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ὀανὲζ Κολοδὶ καταγομένου ἐκ Παγιὲς διὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Σερκὶς κατὰ τὸ ἔτος 1733.

---

1) Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς ἔτους 1883 σελ. 240.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ἐπηκολούθησαν πολυάριθμα δαπανήματα καὶ προῆλθεν ἐκ τῶν τοιούτων βαρὺ καὶ δυςβάστακτον χρέος, ἐγένετο κοινὴ σκέψις περὶ ἐξευρέσεως εὐλογοφανοῦς τινος πόρου πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἐπικειμένου τῆς ἐκκλησίας χρέους. Καὶ κοινῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ ἁπάντων τῶν ἐνταῦθα εὑρισκομένων καὶ πραγματευομένων Χίων χριστιανῶν ἐνεκρίθη ὅπως, ἕως οὗ ἀπαλλαγῇ ἡ ἐκκλησία τοῦ τοιούτου χρέους, ἕκαστος αὐτῶν καταβάλλῃ λόγῳ βοηθείας καὶ ἐλεημοσύνης διὰ ψυχικὴν αὐτοῦ σωτηρίαν, οἱ μὲν **καταγιτζίδες** ἀνὰ ἓξ ἄσπρα εἰς ἑκάστην ὀκᾶν διὰ τὰ ἀπὸ τῆς Χίου ἐρχόμενα **ῥοῦχα**, καὶ εἰς τὸ **βενέτικον** πρᾶγμα, ὅσον ἂν ἀγοράσωσιν ἀνὰ δύο γρόσια εἰς τὰ χίλια γρόσια, οἱ δὲ **τζοχατζίδες** ἀνὰ δύο γρόσια εἰς τὰ χίλια γρόσια **τζόχας**, οἱ δὲ πραγματευταὶ οἱ πωλοῦντες **πολίτικον ματάχιον** ἤτοι **σαντάλια** καὶ **ἀτλάζια**, εἰς ἕκαστον **τόπι σαντάλιον** ἀνὰ ἕνα παράν, εἰς ἕκαστον δὲ **τόπι ἀτλάζιον** ἀνὰ δύο παράδες. Πρὸς τούτοις δὲ συνεφωνήθη μεταξὺ αὐτῶν ὅπως μηδεὶς ἄλλος γίνηται ἐπίτροπος ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἐκκλησίᾳ εἰμὴ ἐκ τῶν ἐνεχομένων εἰς τὰ χρέη αὐτῆς καὶ ὑπογεγραμμένων εἰς τὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας ὅσοι ἂν ἀναφανῶσιν ἄξιοι, οἱ δὲ καθιστάμενοι ἐπίτροποι ἐν αὐτῇ νὰ μὴ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ καταδαπανῶσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα εἰς κατασκευὴν ἱερῶν σκευῶν καὶ εἰς εὐπρέπειαν καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ναοῦ πρὸ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χρέους. Εἰς ἀσφάλειαν δὲ καὶ ἔνδειξιν τῆς κοινῆς αὐτῶν ταύτης συμφωνίας καὶ ὑποσχέσεως ἐξητήσαντο τὴν κατοχύρωσιν

τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς διὰ τῆς ἑπομένης ὁμολογίας, χρονολογουμένης ἀπὸ 9ης νοεμβρίου τοῦ 1734.

(Ι΄)

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος γίνεται δῆλον ὡς οἱ ἄρχοντες καὶ πραγματευταὶ καὶ λοιποὶ χριστιανοὶ Χῖοι, οἱ εὑρισκόμενοι καὶ πραγματευόμενοι ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐλθόντες ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ ἀνήγγειλαν καὶ ὡμολόγησαν ὅτι, ἐπειδὴ ἐλέει καὶ εὐδοκίᾳ τοῦ φιλαγάθου Θεοῦ ἐδόθη εἰς αὐτοὺς ἄδεια διὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἀνέγερσιν τῆς ἐν Γαλατᾷ πρὸ ὀλίγου καιροῦ πυρποληθείσης ἐκκλησίας αὐτῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἧς τινος οἰκοδομῆς καὶ ἐναρξάμενοι μετὰ πολλῆς σπουδῆς καὶ προθυμίας, Θεοῦ συναιρομένου, ἤγαγον αὐτὴν εἰς πέρας δεξιὸν καὶ καλόν. Πλὴν διὰ τὸ ἐπακολουθῆσαι εἰς αὐτὴν πολυάριθμα δαπανήματα καὶ ἔξοδα καὶ διὰ τὸ ἐπιφορτισθῆναι αὐτοῖς βαρὺ καὶ δυςβάστακτον χρέος ἐκ τῶν τοιούτων δαπανημάτων, σκέψεως καὶ στοχασμοῦ κοινῶς μεταξὺ αὐτῶν γενομένου περὶ τοῦ ἐπινοηθῆναι πόρον τινὰ εὐλογοφανῆ εἰς τὴν δυνατὴν διόρθωσιν καὶ ἀπάντησιν τοῦ τοιούτου βαρυτάτου χρέους, ἐκρίθη καὶ ἀπεφάνθη καὶ κοινῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ ἁπάντων αὐτῶν ἐστέρχθη καὶ ἀπεδέχθη, ὅπως ἕως οὗ ἐλευθερωθῇ ἡ ῥηθεῖσα ἐκ-

κλησία αὐτῶν τοῦ τοιούτου χρέους ὀφείλῃ ἕκαστος αὐτῶν τῶν Χίων πραγματευτῶν τῶν πραγματευομένων ἐνταῦθα πληροῦν καὶ διδόναι εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν λόγῳ βοηθείας καὶ ἐλεημοσύνης διὰ ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν, οἱ μὲν χεταγιτζίδες διὰ τὰ ἀπὸ τῆς Χίου ἐρχόμενα πρὸς αὐτοὺς ῥοῦχα ἀνὰ ἓξ ἄσπρα εἰς τὴν κάθε ὀκὰν καὶ εἰς τὸ βενέτικον πρᾶγμα, ὅσον ἂν ἀγοράσωσιν ἀνὰ δύο γρόσια εἰς τὰ χίλια γρόσια· οἱ δὲ τζοχατζίδες ὀφείλωσι πληροῦν καὶ διδόναι ἀνὰ δύο γρόσια εἰς κάθε χιλίων γροσίων τζόχας· ὅσοι δὲ πραγματευταὶ Χῖοι πωλοῦσι πολίτικον ματάχιον ἤτοι σαντάλια καὶ ἀτλάζια, ὀφείλωσι πληροῦν καὶ διδόναι εἰς μὲν τὸ κάθε τόπι σαντάλιον ἀνὰ ἕνα παράν, εἰς δὲ τὸ κάθε τόπι ἀτλάζιον ἀνὰ δύο παράδες, ὅπερ δόσιμον καὶ βοήθειαν συνεφώνησαν καὶ ὑπέσχοντο ὁμοθυμαδὸν κοινῇ γνώμῃ πληροῦν καὶ διδόναι ἀπαραιτήτως καὶ ἀπροφασίστως καὶ χωρίς τινος ἐναντιώσεως πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ τοὺς κατὰ καιρὸν ἐν αὐτῇ εὑρισκομένους ἐπιτρόπους, ἕως οὗ ἐλευθερωθῇ τοῦ ἐπιφορτισθέντος ἤδη ἐν αὐτῇ διὰ τὴν οἰκοδομὴν χρέους, ἣν τινα κοινὴν συμφωνίαν αὐτῶν καὶ ὑπόσχεσιν θέλοντες ἔχειν τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν βεβαίαν καὶ ἀμετάθετον κατησφαλίσαντο αὐτὴν καὶ διὰ κοινοῦ αὐτῶν ἐνυπογράφου καὶ ὑποσχετικοῦ γράμματος, ὥςτε εἴτε αὐτοὶ οἱ ἤδη διατελοῦντες ἐνταῦθα καὶ ὑπογεγραμμένοι τυγχάνοντες ἐν τῷ ῥηθέντι ὑποσχετικῷ αὐτῶν γράμματι, εἴτε ἀποδημησάντων τυχὸν αὐτῶν, ὅσοι ἂν ἀφίκωνται καὶ ἐπιδημήσωσι μετὰ ταῦτα ἐνταῦθα συμπατριῶται αὐτῶν Χῖοι πραγματευταί, μετερχόμενοι καὶ πραγματευόμενοι τὴν αὐτὴν πραγμα-

τείαν τῶν χεταγίων, τζοχῶν καὶ πολίτικου ματαχίου, πάντας ἐνέχεσθαι καὶ ἀποδέχεσθαι καὶ στέργειν τὴν ῥηθεῖσαν αὐτῶν συμφωνίαν τε καὶ ὑπόσχεσιν, ὡς διὰ τὸ κοινῇ συμφέρον ἁπάντων αὐτῶν τῶν συμπατριωτῶν χριστιανικῶς καὶ θεοσεβῶς προνοηθεῖσάν τε καὶ διορισθεῖσαν, καὶ μηδένα τῶν ἐπιγενομένων τολμᾶν ἀντιφέρεσθαι καὶ ἀποφεύγειν τὸ τοιοῦτον τῆς ἐκκλησίας δόσιμον. Πρὸς δὲ τούτοις συνεφωνήθη μεταξὺ αὐτῶν καὶ κοινῷ αὐτῶν ἐνυπογράφῳ γράμματι κατησφαλίσθη ὥςτε μηδένα ἄλλον γίνεσθαι ἐπίτροπον ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἰμὴ ἐκ τῶν ἐνεχομένων τοῖς χρέεσιν αὐτῆς καὶ ὑπογεγραμμένων ἐν ταῖς χρεωστικαῖς ὁμολογίαις τοὺς ἀξίους ἀναφανέντας. Ἀλλὰ καὶ τοὺς καθισταμένους ἐπιτρόπους ἐν αὐτῇ φροντίζειν προηγουμένως τῆς πληρωμῆς καὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ χρέους καὶ μὴ ἔχειν ἄδειαν καταναλίσκειν τὸ ἐκκλησιαστικὸν εἰςόδημα εἰς κατασκευὴν ἱερῶν σκευῶν, καλλωπισμόν τε καὶ εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ πρὸ τῆς ἀποπληρώσεως καὶ ἐξοφλήσεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χρέους καὶ ὀψέποτε τολμήσῃ τις ἐπίτροπος κατασκευάσαι τι εἰς εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ πρὸ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους αὐτοῦ ὀφείλει ἐξ ἰδίων ἀπολογεῖσθαι τὰ τοιαῦτα δαπανήματα καὶ μηδόλως ἅπτεσθαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰςοδημάτων. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς κοινῆς αὐτῶν ταύτης συμφωνίας καὶ ὑποσχέσεως ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς ὁμολογία, ἐπιβεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Νεοφύτου καὶ μαρτυρίᾳ τῶν λογιωτάτων κληρικῶν καὶ ἐδόθη αὐτοῖς.

αψλδῳ νοεμβρίου θῃ

Ὁ μέγας Ἐκκλησιάρχης Κριτίας μάρτυς
Ὁ μέγας Πριμικήριος Φιλόθεος (1) μάρτυς
Ὁ λογοθέτης Γεώργιος μάρτυς
Ὁ ῥήτωρ Ἰωάννης μάρτυς
Ὁ ἄρχων τῶν Ἐκκλησιῶν Μᾶρκος μάρτυς.

Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν ὡς ἄνω γενομένην θεάρεστον συμφωνίαν καὶ ὑπόσχεσιν αὐτῶν οἱ ἐνταῦθα τότε ἐμπορευόμενοι Χῖοι προςέφερον εἰς τὸ ταμιεῖον τοῦ ναοῦ τὰ συμπεφωνημένα καὶ ἐν μικρῷ καταστίχῳ τοῦ 1739 φέροντι ἐπικεφαλίδι

«1739 Μαΐου 27

»Ἔγινε τὸ παρὸν τευτέρι καὶ γράφομεν τὶς πα»ράδες ὅπου μαζόνομεν ἀπὸ τὶς χιότες μαζὶ καὶ βε»νέτικο ματάχι ὅτι δόσι καθένας κατονομα»,

φαίνονται τὰ ἑξῆς ὀνόματα, ἰσάριθμα δηλοῦντα καταστήματα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ὑπάρχει καὶ ἀνοικτὴ μερίς,

Μανώλης Φωτεινός,
Γιάννης Ἀρμινάκης
Νικολὸς Σκαραμαγκᾶς
Στρατῆς Πετροκόκκινος καὶ Δημήτριος Βοῦρος
Λουκᾶς Βλαστὸς
Νικολὸς Γληγοράκης

---

1) Παρβ. τὰς σημειώσεις τῆς 53ης σελίδος.

Μακρῆς Καλομάτης
Ἀνδρέας Πασπάτης
Νεγρεπόντης
Χριστοφῆς Τζιριλῆς
Μικὲς Πετροκόκκινος
Γιάννης Σκαραμαγκᾶς
Μικὲς Σέψης
Κοζῆς Πετροκόκκινος
Ἀντώνιος Δρομοκαΐτης
Τομαζῆς Κάψας
Γιαννάκης Μεϊμάρης
Ζανῆς Βαρυπάτης
Δημήτριος Καρυδιᾶς
Στρατῆς Μάξιμος
Νικολῆς Ἀπέλιτος
Στρατῆς Γαλάτης
Νικολὸς Ἀλαμᾶνος
Γιάννης Κλουμάσης *(σύντροφος Ἀναπλιώτη)*
Νικολὸς Σπάρταλης
Δημήτριος Κοζάκος
Δημήτριος Κουσουλέντης
Κωσταντῆς Παπάζογλους
Ἀλεξανδρῆς Ἀράπης *(ἦταν ξίκι τὰ φλουριά του)*
Σταμάτης Πατεράκης
Μενίς Μακρίδικος *(Ῥάλλη ἐργαστῆρι)*
Γιάννης Μπαπουλήθρας

Ἰωάννης Σερβάγος
Ἀνδρέας Βοῦρος
Νικολὸς Γρηγοράκης
Ἀνδρέας Πασπάτης
Μικὲς Εὐγενικός
Μικὲς Σμαρίδης
Δημήτριος Πασπάτης
Φραγκούλης Βαβούλης
Ἀντώνιος Ῥοδοκανάκης
Θεόδωρος Ῥάλλης
Νικολῆς Καπιλέτος
Σταμάτιος Ῥοδοκανάκης
Ἰωάννης Δαντεύγενος
Νικολῆς Σκρηνῆς
Ἰωάννης Καταφαγᾶς
Κωνσταντῆς Καμπαρδῆς
Μικὲς Κονταρᾶτος
Μανώλης Κλωνάρης
Δημήτριος Βορκουδάκης
Φιλιππῆς Βαρδαλάχος

Ἐνταῦθα δὲ ἀναγράφομεν κατὰ σημείωσιν λεπτομερῆ ἀπαντῶσαν ἔν τινι καταστίχῳ τοῦ ναοῦ ὅτι ἡ ὑλικὴ δαπάνη τῆς οἰκοδομῆς ἀπὸ τῆς 22ας ἰουλίου μέχρι τῆς 15ης δεκεμβρίου 1734 γενομένης ἀνῆλθεν εἰς γρόσια τριάκοντα τέσσαρας χιλιάδας καὶ διακόσια ἑβδομήκοντα

τρία καὶ ἄσπρα τριάκοντα ἓξ (34273.36). Τούτων δὲ ὀλίγα εἰςεπράχθησαν ἀπὸ τῆς πυρπολήσεως τοῦ ναοῦ μέχρι τῆς 15ης δεκεμβρίου 1734 ἤτοι γρόσια 5798.36, αἱ δὲ εἴκοσιν ὀκτὼ χιλιάδες καὶ τετρακόσια ἑβδομήκοντα πέντε γρόσια καὶ τριάκοντα ἓξ ἄσπρα (28475.36) συνῳδὰ πρὸς τὴν γενομένην συμφωνίαν καὶ ὑπόσχεσιν ἦσαν παρὰ διαφόρων προςώπων συναφθέντα δάνεια, εἰς τὰ ὁποῖα ἦσαν ὑπεύθυνοι οὐ μόνον οἱ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς διορισθέντες ἐπιστάται καὶ ἐπιμεληταί, ἀλλ᾽ ὡς ἄνωθεν ἐλέχθη καὶ πάντες οἱ ἐνταῦθα κατὰ καιροὺς ἐπιδημοῦντες Χῖοι χριστιανοί. Διὰ ταῦτα πλὴν ἄλλων καὶ ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία καθορῶσα τὰ πολυάριθμα χρέη τοῦ ναοῦ τούτου ἔσπευσε νὰ προςέλθῃ ἐπίκουρος χαρισαμένη τὸ σύνηθες καὶ διωρισμένον ἐμβατοίκιον, ὅπερ ἐλαμβάνετο ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ναῷ ψαλλόντων ἱερέων, μέχρις ὅτου καταβιβασθῇ καὶ ἐκπέσῃ τὸ παλαιὸν χρέος εἰς μετρίαν κατάστασιν. Τοῦτο δὲ φαίνεται ἐν τέλει τοῦ ἑπομένου πατριαρχικοῦ ἐπιβεβαιωτηρίου γράμματος, δι᾽ οὗ συνοδικῇ ἀποφάσει γίνεται ἀποδεκτὸν ὅπως ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὑποκειμένη εἰς τὸν πατριαρχικὸν οἰκουμενικὸν θρόνον **ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς καὶ εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα λέγηται καὶ γνωρίζηται ἐκκλησία τῶν Χίων, καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν διοικῆται καὶ ἐπιτροπεύηται, μηδενὸς ἄλλου ἐκ τῶν συνενοριτῶν χριστιανῶν Γαλατιανῶν τῶν μὴ ὄντων Χίων ἔχοντος ἡντιναοῦν μετοχὴν καὶ ἐπιστασίαν καὶ ἐπιτροπὴν τὸ παράπαν ἐν αὐτῇ.**

(ΙΑ')

Νεόφυτος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐπειδὴ τῆς ἐν τῷ Γαλατᾷ Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καθ' ὃν καιρὸν ἐπυρπολήθη τὸ πρῶτον πρὸ χρόνων ἤδη περίπου τοὺς τεσσαράκοντα μελλούσης ἀνεγερθῆναι καὶ ἀνοικοδομηθῆναι διὰ βασιλικοῦ ὁρισμοῦ, οἱ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐν ζῶσι διατελοῦντες καὶ εὑρισκόμενοι συνενορῖται αὐτῆς καὶ κάτοικοι τοῦ Γαλατᾶ χριστιανοί, ὅτε Λάσκαρις τοῦ Μανώλη, ὁ Ζαφείρης τοῦ Ἰωσήφ, ὁ Ῥήγας Κάλφας, ὁ Χατζῆ Δημήτρης τοῦ Φώτη, ὁ Δόξης τοῦ Γιάννη, καὶ οἱ λοιποὶ σὺν αὐτοῖς, μὴ δυνάμενοι, μηδὲ εὐποροῦντες εὑρεῖν καὶ διορθῶσαι τὰ πρὸς τὴν τότε οἰκοδομὴν ἀναγκαίως τρέχοντα ἔξοδα, παρῃτήσαντο ἰδιοθελῶς καὶ ἀβιάστως, καὶ δεδώκασιν ἰδίᾳ βουλῇ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην τοῖς τότε εὑρισκομένοις καὶ πραγματευομένοις Χίοις χριστιανοῖς διὰ γράμματος αὐτῶν κοινοῦ ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου καὶ ταῖς ἰδίαις σφραγῖσι κεκυρωμένου, δι' οὗ ὁμολογοῦσιν ἀπέχεσθαι τοῦ λοιποῦ τῆς ἐκκλησίας ταύτης καὶ μὴ ἔχειν τινὰ μετοχὴν ἐν αὐτῇ οὔτε αὐτοί, οὔτε οἱ ἀπόγονοι καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, μόνους δὲ τοὺς Χίους χριστιανοὺς ἔχειν τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν, καὶ ποιῆσαι καὶ τὰ ἀκολουθήσοντα ἔξοδα τῆς οἰκοδομῆς. Κἀντεῦθεν ἀναλαβόντες οἱ αὐτοὶ Χῖοι τὴν ἐκκλησίαν ταύτην καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπιστασίαν, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἀνήγειραν αὐτὴν ἐκ βάθρων καὶ

θεμελίων, καὶ εἶχον αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν αὐτῶν μέχρι τοῦδε, χρόνους ἤδη τεσσαράκοντα, ἕως ὅτου κρίμασιν οἷς οἶδε Θεὸς συνέβη πυρποληθῆναι καὶ αὖθις τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ Γαλατᾷ ἐκκλησιῶν ἐν τῇ προλαβόντως ἐπισυμβάσῃ κατὰ τὰ ἐκεῖσε πυρκαϊᾷ, καὶ οὕτως ἐγνωρίζετο καὶ ἠκούετο καὶ ὠνομάζετο ἡ αὐτὴ **ἐκκλησία τῶν Χιωτῶν ἐν ὅλῳ τῷ διαστήματι τῶν τοσούτων χρόνων ὑπ' αὐτῶν μόνον διοικουμένη καὶ κυβερνωμένη,** καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ὑποκειμένη. Τὰ νῦν δὲ ἐλέει καὶ εὐδοκίᾳ Θεοῦ τῆς κραταιᾶς βασιλείας φιλανθρωπευσαμένης καὶ δούσης βασιλικὸν ὁρισμὸν εἰς ἀνέγερσιν τῆς τε ῥηθείσης ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ Γαλατᾷ, πάλιν οἱ αὐτοὶ Χῖοι χριστιανοὶ οἱ εὑρισκόμενοι καὶ πραγματευόμενοι τέως ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει ζήλῳ θείῳ κεκινημένοι, ἐφρόντισαν ἐπιμελῶς τῆς οἰκοδομῆς ταύτης, ὡς ἰδίως αὐτοῖς ἀνηκούσης, καὶ οὔτε πόνων, οὔτε μόχθων, οὔτε ἀναλωμάτων πολυαρίθμων φεισάμενοι, πᾶσαν σπουδὴν κατεβάλοντο καὶ ἤρξαντο τῆς οἰκοδομῆς, καὶ ἰδίοις δαπανήμασι χρησάμενοι, οὐδενὸς τῶν συνενοριτῶν Γαλατιανῶν Χριστιανῶν συνεφαψαμένου αὐτοῖς, οὔτε ἔρανον ἐπὶ τοῖς δαπανηθεῖσι χρήμασι συνεισενεγκόντος, θείᾳ συνάρσει εἰς τέλος ἤγαγον αὐτήν. Οὗ ἕνεκα προσδραμόντες τῇ προνοίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἐμφανίσαντες τὸ πρὸ τεσσαράκοντα χρόνων, ὡς εἴρηται, ἐπιδοθὲν αὐτοῖς παρὰ τῶν συνενοριτῶν γράμμα κατὰ τὴν πρώτην οἰκοδομὴν καὶ τὴν ἔκτοτε διαδοχὴν καὶ ἐπιστασίαν, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὴν ἤδη

ἐκ δευτέρου γενομένην παρ' αὐτῶν ἰδίως τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἐδεήθησαν ἐπιβεβαιωθῆναι αὐτοῖς δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ γράμματος τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς καὶ πρότερον, ὥςτε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εἶναι καὶ γνωρίζεσθαι τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἰδίως τῶν Χιωτῶν, καὶ ὑπ' αὐτῶν μόνων διοικεῖσθαι καὶ κυβερνᾶσθαι καὶ καθίστασθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιτρόπους πάλιν Χίους χριστιανούς, οὓς ἂν ἡ κοινότης αὐτῶν κρίνῃ καὶ δοκιμάσῃ εὔλογον, καὶ τοὺς καθισταμένους ἐπιτρόπους ἔχειν τελείαν τὴν ἐπιτροπικὴν ἐξουσίαν, καὶ συνάγειν καὶ παραλαμβάνειν τὰ ἐκκλησιαστικὰ εἰςοδήματα, καὶ μηδένα ἐκ τῶν συνενοριτῶν καὶ οἰκητόρων ἐν τῷ Γαλατᾷ χριστιανῶν ἔχειν τινὰ μετοχὴν καὶ ἐπιστασίαν ἐν αὐτῇ, ἢ ἐν τοῖς εἰςοδήμασιν αὐτῆς, ἢ ἐναντιοῦσθαι καὶ ἀντιφέρεσθαι τοῖς Χίοις χριστιανοῖς καὶ τοῖς ἐπιτρόποις αὐτῶν δι' ἡντιναοῦν αἰτίαν καὶ πρόφασιν, ὡς μηδεμίαν ἐχόντων ἐκείνων τῶν συνενοριτῶν δικαίαν αἰτίαν ἀγωγῆς διὰ τὴν ὡς εἴρηται πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν παραίτησιν καὶ ἀρχὴν ἐκείνων, διοίκησίν τε καὶ ἐπιστασίαν τῶν Χιωτῶν· πᾶσα γὰρ ἀγωγή, φασὶν οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι, εἰς εὐκτήριον οἶκον ἁρμόζουσα, παύεται δικαίως καὶ νομίμως τῇ τῆς τεσσαρακονταετίας παραδρομῇ. Τούτου χάριν τὴν αἴτησιν καὶ ἀξίωσιν αὐτῶν εὔλογον καὶ δικαίαν οὖσαν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι, γράφομεν διὰ τοῦ παρόντος, καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὑποκει-

μένη τῷ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς καὶ εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα εἴη καὶ λέγηται καὶ γνωρίζηται τῶν ῥηθέντων Χίων χριστιανῶν, καὶ ὑπ' αὐτῶν διοικῆται καὶ ἐπιτροπεύηται καὶ συνάγηται, μηδενὸς ἄλλου ἐκ τῶν συνενοριτῶν χριστιανῶν Γαλατιανῶν τῶν μὴ ὄντων Χίων ἔχοντος ἡντιναοῦν μετοχὴν ἐπιστασίαν τε καὶ ἐπιτροπὴν τὸ παράπαν ἐν αὐτῇ. Πρὸς δὲ τούτοις ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ἐκκλησία νεωςτὶ οἰκοδομηθεῖσα πολυαρίθμοις καὶ βαρυτάτοις ὑπέπεσε χρέεσι καὶ στενοχωροῦνται μεγάλως οἱ ἐνεχόμενοι τοῖς χρέεσι τούτοις Χῖοι χριστιανοὶ καὶ χρῄζουσι βοηθείας, δεῖν ἔγνωμεν συνοδικῇ διαγνώσει ἐπαφεῖναι καὶ χαρίσασθαι αὐτοῖς τὸ σύνηθες καὶ διωρισμένον ἐμβατοίκιον, ὅπερ ἐλάμβανε κατ' ἔτος ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀπὸ τῶν ψαλλόντων ἐν αὐτῇ ἱερέων μέχρι καιροῦ τινος, ἕως οὗ καταβιβασθῇ δηλαδὴ καὶ ἐκπέσῃ τὸ πολὺ χρέος εἰς μετρίαν τινὰ κατάστασιν καὶ ἐλάφρωσιν, καθ' ἣν δύνανται αὖθις ἀρχὴν ποιῆσαι καὶ πληροῦν τὸ ἐμβατοίκιον. Τὴν δὲ τοιαύτην διάγνωσιν γίνεσθαι παρὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐπιτρόπων τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας δοῦναι καθαρὸν λογαριασμὸν πρὸς ἡμᾶς περὶ τῶν προσόδων καὶ δαπανημάτων αὐτῆς. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα, καὶ ἐδόθη τοῖς ῥηθεῖσι Χίοις.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψλδῳ

Ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ, Ἰνδικτιῶνος ιγ'

† Ὁ Καισαρείας ΝΕΟΦΥΤΟΣ (ε)

† Ὁ Ἡρακλείας ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
† Ὁ Νικομηδείας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
† Ὁ Χαλκηδόνος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ Ἰκονίου . . .
† Ὁ Βερροίας . . .
† Ὁ Κασσανδρείας ΙΩΑΚΕΙΜ
† Ὁ Σάμου ΣΕΡΑΦΕΙΜ
† Ὁ Τήνου ΑΝΘΙΜΟΣ.

Καὶ εἰς ἔγγραφον δὲ κυβερνητικὸν ἐκδεδομένον τῷ 1738 λέγεται καὶ ἀναγνωρίζεται ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ναὸς τῶν Χίων. Εἶναι δὲ τοῦτο **ἰλάμιον** τοῦ Καδῆ Γαλατᾶ περὶ ἀργυροῦ τινος κιβωτίου τοῦ ναοῦ, ὅπερ ἀπολεσθὲν εὑρέθη εἰς χεῖρας Ἰουδαίου τινὸς καλουμένου Γιακοῦ. Καὶ ἔχει ἐν μεταφράσει ὡς ἕπεται :

(ΙΒ')

Ὁ εὐχέτης τῆς ὑψηλῆς εὐτυχίας Σας ἐκθέτω τάδε : Οἱ ἐκ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου **τοῦ γνωστοῦ ὡς ναοῦ τῶν Χίων,** *κειμένου ἐν Γαλατᾷ κατὰ τὴν συνοικίαν Σουλτὰν Μπαγιαζήτ, Ἰωάννης καὶ Σιδερῆς καὶ Μαρώλης καὶ Νικόλαος οἱ ὑποτελεῖς, παρόντος καὶ τοῦ Ἰουδαίου Γιακοῦ, ὃν ἐκάλεσεν εἰς τὸ ἱερὸν δικαστήριον ὁ ἐκ μέρους τοῦ Ἀχμὲτ Ἀγᾶ Βοεβόδα τοῦ Γαλατᾶ φύλαξ Ἰβραχήμ, ἕκαστος ὡς ἐπίτροπος ἐξέθηκεν ὅτι τὸ παρὸν τεσσαράκοντα ἑνὸς δραμίων κεκοσμημένον δι' εἰκόνων ἀργυροῦν κιβώτιον, ὃν κτῆμα τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας*

ἀπωλέσθη εἰκοσιπέντε ἡμέρας πρὸ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐκ κεκαλυμμένου μέρους ἔνδοθεν τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας, ἐπέτυχον δὲ τοῦτο εἰς τὰς χεῖρας τοῦ εἰρημένου Ἰουδαίου Γιακοῦ. Οὗτος δὲ ἀπαντήσας ὅτι ἠγόρασε τὸ ῥηθὲν κιβώτιον ἀντὶ ὀκτὼ γροσίων καὶ ὀκτὼ παράδων παρὰ γυναικός, ἣν ἀγνοεῖ κατ' ὄνομα καὶ κατ' ἄτομον δεκαπέντε ἡμέρας πρὸ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ὡμολόγησε τὴν κατοχήν του. Ἐπειδὴ δὲ ἠρνήθη ὅτι εἶναι κτῆμα τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας, οἱ ῥηθέντες ἐνάγοντες λεπτομερῶς ἀπέδειξαν κατὰ τὸ Σερῆ παρόντος τοῦ ῥηθέντος Ἰουδαίου Γιακοῦ τὴν αἴτησίν των δι' ἀξιοπίστων μαρτύρων. Ἐπιβληθέντος δὲ ὅρκου κατὰ τὸ Σερῆ εἰς τοὺς ῥηθέντας ἐνάγοντας πρὸς κρίσιν ἀσφαλῆ ἐγένετο ἡ παροῦσα ἀπόφασις ὅτι παρήγγειλε τὸν ῥηθέντα Ἰουδαῖον νὰ παραδώσῃ τὸ ῥηθὲν κιβώτιον εἰς τοὺς μνημονευθέντας ἐνάγοντας. Ἡ δὲ διαταγὴ ἀπόκειται εἰς Ὑμᾶς.

Τῇ 23 σαφὲρ 1151

Ὁ Καδῆς τοῦ Γαλατᾶ.

Νεώτερον δὲ πατριαρχικὸν γράμμα τῷ 1770 ἐπικυροῦν ἀρχαιότερα ἄλλα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα διακηρύττει ὅτι **ἅπαντες οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει εὑρισκόμενοι Χῖοι χριστιανοί, κἂν ἐν ἄλλῃ διάγωσιν ἐνορίᾳ ὑπόκεινται τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ εἶναι ἐνορῖται αὐτῆς**, οἱ δὲ προεστῶτες καὶ ἱερεῖς αὐτῆς ὀφείλουσι προσκαλούμενοι ὑπὸ τῶν Χίων, ὅπου ἐνορίας καὶ ἂν ὦσι, **νὰ**

ἐπιτελῶσιν ἐν αὐτοῖς πάντα τὰ τοῖς ἱερεῦσιν ἀνήκοντα ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα. Ἔχει δὲ τὸ εἰρημένον ἔγγραφον ὧδε :

(ΙΓ')

Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἡ μετριότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ γράμματος δηλοποιεῖ, ὡς οἱ ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι καὶ προεστῶτες τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν εὑρισκομένων ἐνταῦθα τιμιωτάτων Χίων πραγματευτῶν καὶ λοιπῶν χριστιανῶν ἀποκομίσαντες ἐνεφάνισαν τῇ ἡμῶν μετριότητι συνοδικῶς προκαθημένῃ τὰ ἀνὰ χεῖρας αὐτῶν πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα τοῦ τε παναγιωτάτου πατριάρχου πρῴην Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Σαμουήλ, καὶ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου κὺρ Παϊσίου, ἐπικυροῦντα ἀρχαιότερα ἄλλα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα, καὶ ἀποφαινόμενα, ὅπως τῶν ἐνταῦθα εὑρισκομένων Χίων ἁπάντων ὑποκειμένων τῇ ῥηθείσῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ ἐνοριτῶν αὐτῆς ὄντων, κἂν ἐν ἄλλῃ διάγωσιν ἐνορίᾳ, ἔχωσιν οἱ ῥηθέντες ἱερεῖς καὶ προεστῶτες αὐτῆς ἀπέρχεσθαι εἰς τὰ ὀσπίτια τῶν ἐν τῷ Γαλατᾷ εὑρισκομένων ὑπάνδρων Χίων ἐν ὁποιᾳδήποτε ἄλλῃ ἐνορίᾳ, προσκαλούμενοι ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐκτελεῖν ἐν αὐτοῖς πάντα τοῖς ἱερεῦσιν

ἀνήκοντα ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα, δηλονότι στεφανοῦν συνερχομένους εἰς γάμου κοινωνίαν, βαπτίζειν τὰ αὐτῶν τέκνα, ἁγιασμοὺς ψάλλειν, τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν ἀναδέχεσθαι, καὶ μεταδιδόναι τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων, καὶ τοὺς ἀποθνήσκοντας Χίους χριστιανοὺς ψάλλειν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ ταῦτα πάντα τελεῖν εἰδήσει τῶν ἐν ἑκάστῃ τῶν ἄλλων τριῶν ἐνοριῶν προϊσταμένων ἱερέων, πληροῦντες μέντοι πρὸς αὐτοὺς τὰ ἀνήκοντα αὐτοῖς ἐνοριακὰ δικαιώματα. Προςέτι ὁπόταν τις τῶν εἰρημένων Χίων χριστιανῶν, τῶν εὑρισκομένων ἐν ἄλλῃ τινὶ τῶν ἐνταῦθα ἐνοριῶν προςκαλέσηται αὐτοὺς εὐλαβείᾳ φερόμενος εἰς τὸ βαπτίσαι παιδίον αὐτοῦ, ἔχωσιν ἀπέρχεσθαι καὶ ἐκτελεῖν τὸ θεῖον τοῦτο μυστήριον τοῦ βαπτίσματος ἀκωλύτως· ὁ δὲ προςκαλεσάμενος αὐτοὺς Χῖος χριστιανὸς ὀφείλῃ πληροῦν πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ προεστῶτας τῆς ἐνορίας ἐν ᾗ εὑρίσκεται, τὸ συνειθισμένον δικαίωμα ἀπροφασίστως. Ἐπὶ δὲ τούτοις πᾶσιν, ἐπειδάν τις τῶν ἐνταῦθα εὑρισκομένων Χίων χριστιανῶν βουληθῇ ἀγαγέσθαι νόμιμον ἑαυτῷ γυναῖκα ἔκ τινος τῶν ἐνταῦθα ἐνοριῶν καὶ στεφανωθῆναι, ὀφείλῃ ἀπαραιτήτως ἀπολογεῖσθαι καὶ πληροῦν τοῖς ἱερεῦσι τούτοις ὡς ἐνορίτης αὐτῶν τὸ τριτημόριον τοῦ στεφανωτικοῦ κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀρχαίαν τοπικὴν συνήθειαν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐνορίτας χριστιανοὺς Γαλατιανοὺς πλὴν πέντε ἢ ἓξ ὀσπιτίων, καὶ διὰ τὸ ἀποβλέπειν εἰς μόνην τὴν τῶν Χίων χριστιανῶν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, στεργόντων τῶν αὐτῶν Χίων πληροῦν καὶ τοῖς ἱερεῦσι τῶν ἐνοριῶν, ἐν αἷς εὑρίσκονται τὰ ἀνή-

κοντα ἐνοριακὰ δικαιώματα, ὥςτε μὴ ἀδικεῖσθαι αὐτούς, καὶ εὐχαριστεῖν καὶ τοῖς ἱερεῦσι τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐκκλησίας κατ' ἰδίαν βούλησιν καὶ ἀρέσκειαν. Ἑπομένως οὖν ἐδεήθησαν ἐπικυρωθῆναι ταῦτα καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ γράμματος κατὰ τὰ προεκδεδομένα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα· τούτου χάριν γράφοντες ἀποφαινόμεθα ἵνα κατὰ τὰ εἰρημένα συνοδικὰ πατριαρχικὰ γράμματα, ἔχωσιν οἱ ἱερεῖς καὶ προεστῶτες τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἀπέρχεσθαι εἰς τὰ ὀσπίτια τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις ἐνορίαις τοῦ Γαλατᾶ ὑπάνδρων Χίων, προςκαλούμενοι ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐκτελεῖν πάντα τὰ τοῖς ἱερεῦσιν ἀνήκοντα λειτουργήματα, ὡς εἴρηται, καὶ δὴ καὶ ψάλλειν τοὺς ἀποθνήσκοντας Χίους ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, πληροῦντες πρὸς τοὺς προϊσταμένους ἱερεῖς τὰ ἐνοριακὰ δικαιώματα· προςέτι βαπτίζειν τὰ παιδία τῶν ἐν ὁποιᾳδήποτε τῶν ἐνταῦθα ἐνοριῶν εὑρισκομένων Χίων, προςκαλούμενοι ὑπ' αὐτῶν, οἵτινες ὀφείλουσι πληροῦν πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς ἐνορίας, ἐν ᾗ διάγουσι, τὸ συνειθισμένον δικαίωμα. Ἐπὶ δὲ τούτοις λαμβάνειν τὸ τριτημόριον τοῦ στεφανωτικοῦ ἐκ τῶν συγκροτουμένων ἐνταῦθα γάμων τῶν Χίων χριστιανῶν κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τοπικὴν συνήθειαν ἀναντιρρήτως. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν βεβαιωτήριον γράμμα, καὶ ἐδόθη τοῖς ῥηθεῖσιν ὁσιωτάτοις προεστῶσι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κατὰ τὸν Γαλατᾶν. ᾳψοφ

§ 3. Τρίτη πυρπόλησις τοῦ Ναοῦ. Νεώτεραι ἐπισκευαί.

Ἐνῷ τὸ χρέος τῆς ἐκκλησίας τὸ κατὰ τὴν δευτέραν ἐκ βάθρων αὐτῆς ἀνέγερσιν καὶ τὸν ἄλλον καλλωπισμὸν ἐξογκωθέν, φιλοτίμῳ προνοίᾳ τῶν εὐλαβῶν ἐπιτρόπων καὶ τῶν ἄλλων Χίων χριστιανῶν ὁσημέραι ἐμειοῦτο, καὶ τῇ 23ῃ μαΐου τοῦ 1770 ἐν καταστίχῳ βλέπομεν τοῦτο περιοριζόμενον εἰς γρόσια ἑπτὰ χιλιάδας ἑξακόσια ἑβδομήκοντα δύο καὶ ἄσπρα ἑβδομήκοντα πέντε (7672:75), κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος ἑτέρα μεγάλη ἐπισυμβᾶσα πυρκαϊὰ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Γαλατᾶ τῇ 8 φεβρουαρίου τοῦ 1771, ἡμέρᾳ τρίτῃ, σημαντικὴν ἐπήνεγκε καταστροφὴν εἰς τὰς ἐν αὐτῷ εὑρισκομένας ἡμετέρας ἐνοριακὰς ἐκκλησίας· καὶ δὴ αἱ μὲν ἐκκλησίαι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου ([1]) καθ' ὁλοκληρίαν ἐκάησαν, τῶν δὲ δύο ἄλλων τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας ὁ περίβολος καὶ ἡ αὐλὴ κατεστράφησαν. Τὴν ἀνυπολόγιστον δὲ ταύτην ζημίαν καὶ τὴν εὔλογον τῶν χριστιανῶν θλῖψιν ὑποδηλοῖ καὶ ἡ ἑξῆς ἀφελὴς σημείωσις ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ καταλόγου τῶν κατὰ τὴν πυρκαϊὰν καὶ μετ' αὐτὴν γενομένων δαπανῶν τοῦ ἡμετέρου ναοῦ: **8 φεβρουαρίου 1771: ἔγεινεν ἡ μεγάλη πυρκαϊὰ εἰς τὸν Γαλατᾶν καὶ ἐξ ἁμαρ-**

1) **Τὰ παρ' ἡμῖν κείμενα δηλοῦσι τρανότατα ὅτι ἐκάη καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου τῇ 8ῃ φεβρουαρίου 1771, ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ βεβαιώσῃ ὁ καταρτίσας τὴν ἱστορίαν τῆς Ζωοδόχου πηγῆς** (σελ. 226).

τιῶν ἡμῶν ἐκάη καὶ ἡ ἐκκλησία μας. Ἐπὶ ἓν δὲ ἔτος οὐδεμία ἐλήφθη ἀπόφασις πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν πυρποληθέντων ναῶν καὶ οἱ δυστυχεῖς συνενορῖται χριστιανοὶ τῶν δύο κεκαυμένων ἐκκλησιῶν, τοῦ τε ἁγίου Ἰωάννου καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου διεσκορπίζοντο διὰ τὴν στέρησιν τῶν εὐκτηρίων αὐτῶν οἴκων. Διὰ ταῦτα οἱ ἀοίδιμοι ἐπίτροποι τῶν εἰρημένων ναῶν, ὅ τε Πιππῆς Δρομοκαίτης, Νικόλαος Τζούκας καὶ Κωνσταντῖνος Πούρπουρας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, καὶ ὁ Γιαννάκης Δημητρίου, Χατζηχαρίτος Γεωργίου καὶ Χατζηκωνσταντῆς Νακάσης τοῦ ἁγίου Νικολάου συνελθόντες τῇ 6 Μαρτίου τοῦ 1772 συνεφώνησαν ν' ἀγωνισθῶσι κοινῶς εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν ἐκκλησιῶν τούτων· καὶ τὴν ὁμόφωνον αὐτῶν συμφωνίαν καὶ ἀμετάθετον ὑπόσχεσιν ἐπαναλαβόντες ἐνώπιον τοῦ πατριάρχου Θεοδοσίου τοῦ Β' τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης ταῖς ἰδίαις αὐτῶν ὑπογραφαῖς· ταύτην κατησφάλισαν διὰ τοῦ ἑπομένου ὑποσχετικοῦ γράμματος.

(ΙΔ')

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου ὑποσχετικοῦ ἡμῶν γράμματος δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ ἐν τῷ παρόντι ὑπογεγραμμένοι ἐπίτροποι τῶν ἐν Γαλατᾷ κεκαυμένων δύο ἐκκλησιῶν, τοῦ τε ἁγίου Νικολάου καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ὅτι ἐπειδὴ ἐν τῇ προσυμβάσῃ πυρκαϊᾷ συνέβη, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, νὰ πυρποληθῶσιν αἱ δύο εἰρημέναι ἐκκλησίαι καὶ ἔκτοτε νὰ μένωσι

διεσκορπισμένοι οἱ ἐνορῖται ἡμῶν χριστιανοὶ διὰ τὴν στέρησιν τῶν ἐκκλησιῶν, διὰ τοῦτο συνεφωνήσαμεν ἤδη ἡμεῖς οἱ ἐπίτροποι τῶν δύο τούτων ἐκκλησιῶν, νὰ ἀγωνισθῶμεν κοινῶς εἰς ἀνέγερσιν αὐτῶν. Καὶ ὑποσχόμεθα ὅπως ἀφ' οὗ συνάρσει θείᾳ εὐοδωθῇ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἐκδοθῇ βασιλικὸς προςκυνητὸς ὁρισμὸς εἰς ἀνοικοδομὴν τῶν ἐκκλησιῶν τούτων, νὰ ἀπολογηθῶμεν μετ' εὐχαριστίας, ὅσα χρεία, πρὸς τὸ πρόςωπον ὁποῦ ἤθελε μᾶς ἐγχειρίσῃ τὸν τοιοῦτον βασιλικὸν προςκυνητὸν ὁρισμόν. Ὡςαύτως διὰ νὰ κάμωμεν καὶ ὅσα ἄλλα ἔξοδα ἤθελαν ἀκολουθήσῃ εἰς ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως. Καὶ ἐν συντόμῳ ὅσα ἄσπρα ἤθελαν χρειασθῇ, νὰ τὰ εὕρωμεν ἐξ ἡμισείας μὲ ὅποιον τρόπον δυνηθῶμεν, διὰ νὰ λάβῃ τὸ ποθούμενον σὺν Θεῷ τέλος ἡ ὑπόθεσις. Οὕτως ὑποσχόμεθα ὁμοφώνως ἐνώπιον τοῦ παναγιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Θεοδοσίου καὶ τῶν πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων. Καὶ εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν τῆς συμφωνίας καὶ ἀμεταθέτου ὑποσχέσεως ἡμῶν ταύτης ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ὑποσχετικὸν ἡμῶν γράμμα, κατασφαλισθὲν καὶ ταῖς ἰδιοχείροις ἡμῶν ὑπογραφαῖς, καὶ ἐδόθη τῇ Αὐτοῦ σεβασμιωτάτῃ παναγιότητι.

αψοβ᾽ μαρτίου στη

Γιανάκης Δημητρίου βεβεγη·
Χατζὴ Χαρίτος Γεωργίου βεβαιοῖ
Χατζὴ Κωνσταντὴς Νακάσης βεβαιοῖ

Χ. Πιππὴς Δρομοκαΐτης 6ε6αιῶ
Νικολαῆς Τζούκας 6αΐ6αιώνω
Κωνσταντὶς Πούρπουρας 6ε6εόνο.

Συμφώνως δὲ πρὸς τὴν ἀνωτέρω συμφωνίαν ἐγένετο αἴτησις πρὸς τὴν κραταιὰν βασιλείαν ἐκ μέρους ἁπάντων τῶν ἐν Γαλατᾷ ὀρθοδόξων ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτοῖς ἡ ἐκ βάθρων ἀνέγερσις τῶν ἐκκλησιῶν ἁγίου Ἰωάννου καὶ ἁγίου Νικολάου καὶ ἡ ἐπιδιόρθωσις τῶν ἐκκλησιῶν Χριστοῦ καὶ Παναγίας. Τῆς αἰτήσεως δὲ ταύτης ἀντίγραφον ([1]) εὕρηται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ἄνευ χρονολογίας καὶ ἔχει ἐν μεταφράσει ὡς ἕπεται:

(ΙΕ')

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν τεσσάρων διαρκῶν ἐκκλησιῶν μας τῶν προωρισμένων ἔκπαλαι πρὸς ἀνάγνωσιν τοῦ εὐαγγελίου καὶ τέλεσιν ἀκολουθιῶν διὰ τοὺς κατοικοῦντας ἐν Γαλατᾷ καὶ τοῖς πέριξ δούλους ῥωμαίους ῥαγιάδες, τὴν παρακαταθήκην τοῦ Θεοῦ, αἱ δύο ἐκκλησίαι ὁ ἅγιος Ἰωάννης καὶ ὁ ἅγιος Νικόλαος κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊὰν τὴν συμβᾶσαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Γαλατᾶ καθ' ὁλοκληρίαν ἐκάησαν, τῶν δὲ ἄλλων δύο ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας ὁ περι-

---

1) Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀναγινώσκεται : **Ἴσον τοῦ ἀρτζουχαλίου ἰδιοχείρος του μακαριοτάτου Ἱεροσολύμον πρόην διμητριάδου.**

βολος καὶ ἡ αὐλὴ ἐκ τῆς ῥηθείσης πυρκαϊᾶς κατεστράφησαν· καὶ ἐπειδὴ ἁπάντων ἡμῶν τῶν πτωχῶν δούλων ῥαγιάδων ἠλλοιώθη ἡ κατάστασις καὶ εἴμεθα μὲν ἄξιοι τῆς ἡγεμονικῆς εὐσπλαγχνίας καὶ τοῦ οἴκτου, ἔχομεν δὲ ἀνάγκην πολλοῦ ἐλέους καὶ τῆς πηγῆς τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐσπλαγχνίας, ἐκζητοῦμεν ταπεινῶς ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ παραμυθίαν τοῦ μεγαλειοτάτου, εὐσπλαγχνικωτάτου, φιλολάου, εὐεργέτου, βασιλέως τῶν βασιλέων τῶν ἐθνῶν καὶ ζηλωτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπὸ τὸν βασιλέα τῶν θεοειδῆ καὶ τὸ ἄτομον τὸ ἀγγελοπρεπές, ἀπὸ τὴν σκιὰν τοῦ Θεοῦ, ἵνα εὐσπλαγχνισθέντες καὶ οἰκτείραντες τὰς γυναῖκάς μας καὶ τὰ τέκνα μας καὶ τὰ δάκρυά μας καὶ παρέχοντες παραμυθίαν ἐξ εὐσπλαγχνίας πρὸς τὴν κατάστασιν τῶν πτωχῶν καὶ ἀδυνάτων ἡμῶν ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ μὴ κάμωμέν τι πλέον ὑπὲρ τὸ ἀρχαῖον γήπεδον ἐπιτρέψητε καὶ ἐπιδαψιλεύσητε καὶ ἐλεήσητε νὰ ἀνεγείρωμεν καὶ ἐπιδιορθώσωμεν τὰς δύο ἐκκλησίας τὸν ἅγιον Ἰωάννην καὶ ἅγιον Νικόλαον, αἵτινες ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός, καὶ τὰς ἄλλας δύο τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Παναγίαν, αἵτινες ἐπίσης ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς κατεστράφησαν καὶ ἠλλοιώθησαν, συμπληρώσωμεν δὲ τὰ οἰκοδομήματα αὐτῶν.

Ἐπὶ τῇ αἰτήσει δὲ ταύτῃ ἐτολμήσαμεν νὰ ὑποβάλωμεν αὐτὴν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν ἀναβολέα, τὸν ἱερὸν καὶ ὡραῖον, προσκυνοῦντες ἐδαφιαίως.

Ἐπὶ τούτῳ ἅμα γνωσθῇ αὐτοκρατορικῶς ἡ θέσις τῶν πτωχῶν ῥαγιάδων, ὅ τι δήποτε διαταχθῇ ἐξ

εὐσπλαγχνίας, οὕτω καὶ εἶναι καὶ ἡ διαταγὴ καὶ ἡ προσταγὴ καὶ ἡ εὐσπλαγχνία καὶ τὸ ἔλεος καὶ ἡ παροχὴ τοῦ μεγαλειοτάτου, κραταιοτάτου, ἐνδοξοτάτου, ἐπιβλητικωτάτου, ἀνδρειοτάτου, εὐσπλαγχνικωτάτου χαλίφου τῆς ἐπὶ τῆς γῆς σκιᾶς τοῦ Θεοῦ, τοῦ βασιλέως καὶ καταφυγίου τοῦ κόσμου.

Οἱ δοῦλοι καὶ πτωχοὶ ῥωμαῖοι ῥαγιάδες.

Ὁ δὲ κραταιὸς καὶ ἔνδοξος Σουλτᾶνος Μουσταφᾶς ὁ Γ΄ κατὰ τὰ εἰωθότα ἐξέδωκε τὸν ἀπαιτούμενον διὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ἐπισκευὴν τῶν ναῶν προςκυνητὸν βασιλικὸν ὁρισμόν. Καὶ οὕτως ἤρξατο ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ἡμετέρου ναοῦ, οὗτινος φαίνεται τὰ μὲν ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν ἀρχομένου μαρτίου τοῦ 1773, ὁπότε ἄρχονται καταγραφόμεναι αἱ κατὰ τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἄλλας ἑορτὰς τακτικαὶ εἰςπράξεις, ἡ πλήρης δὲ ἀποπεράτωσις τῆς οἰκοδομῆς μεσοῦντος ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Μέχρι δὲ τῆς χρονολογίας ταύτης ἀπὸ τῆς πυρκαϊᾶς ἤτοι ἀπὸ τῆς 8ης φεβρουαρίου 1771 πάντα τὰ ἐπακολουθήσαντα δαπανήματα εἶναι σεσημειωμένα ὀνομαστὶ καὶ κατὰ τάξιν εἰς γρόσια πεντήκοντα ὀκτὼ χιλιάδας ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐννέα καὶ ἄσπρα τεσσαράκοντα τρία (58179. 43). Τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου εἴκοσι τέσσαρες μὲν χιλιάδες ἑπτακόσια τριάκοντα ἑπτὰ γρόσια καὶ ἑβδομήκοντα τρία ἄσπρα (24737. 73) προῆλθον ἐκ δανείων εἰς βάρος τῆς ἐκκλησίας, τὰ δὲ ὑπολειπόμενα ἐκ πωλήσεως διαφόρων ἀργυρῶν σκευῶν, ἐκ δωρεῶν καὶ ἄλλων εἰςπράξεων.

Καίτοι δὲ μετὰ τὴν δευτέραν πυρπόλησιν καὶ ἀνοι-

χοδομὴν τοῦ ναοῦ περιπεσοῦσα ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία εἰς χρέη δυςβάστακτα ἀπηλλάγη ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας τῆς καταβολῆς τοῦ λεγομένου ἐμβατοικίου, ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἐδηλώθη, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1764, ὁπότε καὶ τὸ χρέος ἤρξατο ἐλαττούμενον, σημειοῦται ἐν τοῖς καταστίχοις καταβολὴ ἐμβατοικίου εἰςπραττομένου παρὰ τῶν δύο προεστώτων τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ περὶ ἐμβατοικίου τῇ 28ῃ φεβρουαρίου 1770 σημειούμενος ἐν μετὰ χεῖρας καταστίχῳ ὅτι πρέπει νὰ προςέχωσιν οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας νὰ μὴ δίδωσι περισσότερα τῶν 347 γροσίων ὡς ἐμβατοίκιον, παρατηρεῖ πρὸς τούτοις «ἐπειδὴ ζητοῦν κάθε χρόνον καὶ διὰ ὄρνιθες καὶ καϊμάκια γρ. 6 καὶ διὰ τὸν νέον νόμον ὁποῦ ἐπρόσθεσεν ὁ κὺρ Σαμουὴλ ([1]) γρ. 2, ὅμως διὰ τὴν ἰδικήν μας ἐκκλησίαν δὲν γένεται νέο ἀντέτι καὶ πρέπει νὰ προςέχωμεν, ἐπειδὴ ἀκολούθησε καὶ τὰ ἔδωσαν πέρσι μὲ λᾶθος, καὶ ἐτραβήξαμεν πολὺν κόπον, ὅμως δὲν τὰ 'δώσαμεν, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐδίνουνταν ποτὲς καὶ θὰ πολεμοῦμεν διὰ νὰ μὴ γένῃ ἀντέτι καὶ ἀπὸ τὸ ὀλίγον πηγαίνει εἰς πολύ».

Ἐπειδὴ δὲ καὶ κατόπιν μετὰ τὴν αὔξησιν τῶν χρεῶν τῆς ἐκκλησίας τὴν ἐκ τῆς τρίτης ἀνεγέρσεως προελ-

---

1) Καίτοι ὁ 'Αθ. Κομνηνὸς Ὑψηλάντης (Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 399) περὶ Σαμουὴλ τοῦ Α' τοῦ Χαντζερῆ λέγει ὅτι «φιλότιμος οὖν καὶ μεγαλοπρεπὴς ὁ κὺρ Σαμουὴλ δὲν κατεδέχθη ὅλον τὸν χρόνον νὰ ἐβγάλῃ τοὺς δίσκους, κατήργησε καὶ τὴν κακὴν αὐτὴν συνήθειαν τῆς τελεσφορίας ὀρνίθων τε καὶ τῶν λοιπῶν», ὁ ἡμέτερος ἐπίτροπος ἀποδίδει εἰς τὸν εἰρημένον πατριάρχην τὴν εἰς χρῆμα αὔξησιν τῶν τοιούτων τελεσφοριῶν.

θοῦσαν ἐζητεῖτο ἐκ τῶν πατριαρχείων ἐμβατοίκιον, ἐν κοινῇ συνελεύσει τῆς 16 ἰανουαρίου 1778 συνελθόντες οἱ τζοαντζίδες καὶ χαταϊτζίδες ἐξέλεξαν τούς τε τότε εὑρεθέντας τρεῖς ἐπιτρόπους Περῆν Φωτεινόν, Κωνσταντῆν Γιαλην ᾶν καὶ Ἰωάννην Πατεράκην καὶ τοὺς Παντελῆν Βοῦρον, Ἰάκωβον τὸν Μαυροκορδᾶτον, τὸν Ζαννῆν Μαστραπᾶν, τὸν Ἰωάννην Μεσηνέζην, τὸν Λουκᾶν Νεγρεπόντην καὶ τὸν Θεόδωρον Κλουμάσην, ἵνα θεωρήσωσι τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐμβατοικίου ἐπικαλούμενοι τὸ ἄνωθι καταχωρισθὲν συνοδικὸν γράμμα, καθ' ὃ ἡ Μ. Ἐκκλησία ἐπέτρεψεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἐν ὅσῳ εὑρίσκηται εἰς χρέος βαρύ, νὰ μὴ δίδῃ ἐμβατοίκιον· καὶ εἰς ἀσφάλειαν ὑπέγραψαν τόδε:

(ΙΣΤ')

Μὲ τὸ νὰ ἔγεινε κοινὴ λόντζα τζοαντζίδων καὶ χαταϊτζίδων διὰ τὸ ἐμβατοίκιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὁποῦ ζητοῦν ἀπὸ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν· καὶ νὰ μὴν εὑρέθη εὔλογον εἰς τὸ ἀναμεταξὺ τῆς λόντζας κατὰ τὸ συνοδικὸν γράμμα ὁποῦ ἔχομεν ἐν ὅσῳ καιρῷ εὑρίσκεται εἰς χρέος βαρὺ ἡ ἐκκλησία νὰ μὴν δίδωμεν ἐμβατοίκιον· καὶ διὰ τοῦτο ἔκλεξεν ἡ ὁλότης μὲ κοινὴν γνώμην διὰ νὰ θεωρήσουν τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐμβατοικίου καὶ νὰ μὴν ἔχουν ἄδειαν νὰ δίδουν τελείως ἐμβατοίκιον τοὺς τρεῖς ἐπιτρόπους τῆς ἐκκλησίας ὁποῦ εὑρέθησαν (1) *καὶ τὸν μισὲρ Παντελῆ*

1) Ἐκ τῶν ἓξ ἐπιτρόπων τῶν τῇ 4ῃ ἰουνίου 1777 ἐκλεγέντων οἱ

Βοῦρον, τὸν Ἰάκωβον Μαυροκορδᾶτον, τὸν Ζαννῆ Μαστραπᾶν, τὸν Ἰωάννην Μεσηνέζην, τὸν Λουκᾶν Νεγρεπόντε καὶ τὸν Θεόδωρον Κλουμάσην· ἀκόμη τοὺς κάμνουν τελείους οἰκοκυραίους ὅ τι τοὺς φωτίσῃ ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ κάμνουν διὰ τὴν ἐκκλησίαν, ἐξόχως τοῦτο τὸ νὰ μὴν ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ δίδουν ἐμβατοίκιον. Ἔτι οἱ ἄνωθεν ἓξ ἐπιτηρηταὶ ὁμοῦ καὶ οἱ τρεῖς ἐπίτροποι ὅν τινα ἤθελον κράξῃ πρὸς βοήθειαν ἢ καὶ νουθεσίαν τῆς ἄνωθεν ὑποθέσεως, ἀνίσως καὶ φανῇ παρήκοος θέλει παιδεύεσθαι βαρέως καὶ ἀπὸ τὰ δύο ἐσνάφια· καὶ ὅ τι πράξουν καὶ ὅ τι βεβαιώσουν νὰ εἶναι καλὰ καμωμένα καὶ βεβαιωμένα. Ὅθεν εἰς ἀσφάλειαν ἐποίησαν τὸ παρὸν καὶ τὸ ὑπέγραψαν ὅλοι μαζὶ τζοαντζίδες τε καὶ χαταϊντζίδες.

1778 ἰανουαρίου 16, Κωνσταντινούπολις.

Μικαις ψηχαρης
Ζωρζὴς Πιτζιπιός
Σταιφανος Πασπατις

πλείονες ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Χίον διὰ τὸν τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπισυμβάντα λοιμόν. Καὶ ἀρχομένου μὲν ἰανουαρίου τοῦ 1778 τρεῖς ἀναφέρονται ἐπίτροποι, ἐν πρακτικῷ δὲ ἐκλογῆς ἐπιτρόπων τοῦ ἐπιόντος ἔτους 1778—79 ἀναγινώσκομεν: **1778, Ἀπριλίου 5, μεγάλη πέμπτη. Μὲ τὸ νὰ ἀκολούθησε πανοῦκλα καὶ ἀνεχώρησαν εἰς Χίον οἱ πλείονες τῶν ἄνωθεν νῦν ἐπιτρόπων, ἔγεινε μάζωξις μὲ τοὺς πρωτομαϊστόρους τῶν τζοαντζίδων καὶ χεταϊντζίδων καὶ ἑτέρων μεγαλειτέρων τῶν ῥουφετιῶν μας καὶ εὑρέθη εὔλογον νὰ ἀλλάξωμεν τὴν μεγάλην πέμπτην, νὰ ἐκλέξωμεν ἄλλους ξεπανουκλιάριδες.** Περὶ λοιμοῦ ἐν Ἀνατολῇ κατὰ τὸ 1778 ὅρα καὶ Α.Κ. Ὑψηλάντου αὐτόθι σελ. 569.

Κωνσταντὶς Πουρπουρας
Ζωρζης Ροδοκανᾶκης
Θεοδορος Μάξιμος
Ζανις ροδοκανακις
Ματθαῖος Μάξιμος
Μανόλης Πετροκόκκινος
Δημήτρης Μπούλης
Ιω. Βαρηπατις
Νικολαος Χατζιαγγελις
Ζορζις Γαλάτης
Αμπρουζὴ Μαυροκορδατός
Νικολαος Τουπμας
Παυβλὴς Νεγρέ-πόντες
Αντρίας Καμπας (;)
Μικες Λωρις
Δημήτριος Γαβαλακης
Νικόλαος Μπηλης
Κοζι Σεκιαρις
Λεόντιος Σκυλίτζης
Παντολέων Νέγρεπόντης
Ζορζὴς Κορονιος
Ζανις Βουρος
Νικολαος Κοσμαδὶς
᾿Αντόνηος Σημιρακις
Νικόλαος Σκυλίτζης
Ματθαῖος Ντζίφος

'Αντώνιος Καπετανάκη
Ιω. Κορεσις
Μικὲς Σκυλίτζης
Χ. Ζορζὴς Κουσουλέντης
Ζορζης Σιψὴς
Δημήτρις Μουράτη
Κοζῆς Βοῦρος
Λουκᾶς Λάμπος
Ζωρζὴς Καζανόβας
Ιωάνης Καράλις
Πανταιλης Φαρμακης
Περὴς Μάξιμος
Φραγγουλις Σελβαγος
Σταμάτηος Μᾶλαίας
'Αντονιος Σμιρνιόῦδι (;)
'Ιάκοβως Κρηάτζουλάκης
Γεώργιος Σκουφοπούλης
Μιχαλης Ρουσακη
Πατονλεὸν φορτὲς
Νικόλαος Μισενεζης
Μικὲς Σκυλίτζης
Παντολέων Κρόκιας
Παύλος Καζανόβας
Αγουστις Μακὰς
'Ιωαννης Βαρδαλάχακης
Μαρισ Χαμαιτησ

Ἰώ. Ῥάλης
Δημήτρης Καράλης
Στέφανος Βλαστός
Λεναρδῆς Σγοῦτας
Νικόλαος Τριτζάκης
Δημιτριος Καβακας

Φαίνεται δ' ὅτι ἐγένετο ἡ δέουσα ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἐνέργεια καὶ ἡ χρῆσις τοῦ συνοδικοῦ ἐκείνου γράμματος ἐπήνεγκε τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα ἤτοι νὰ μὴ δίδῃ ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν δικαίωμα ἐμβατοικίου μέχρις ὅτου **ἔλθῃ τὸ χρέος εἰς καλὴν κατάστασιν**, ὡς γράφει τὸ πατριαρχικὸν γράμμα.

Καίτοι δὲ εὐθὺς μετὰ τὴν πυρκαϊὰν τοῦ 1771 αὐτοπροαιρέτως πάντες οἱ ἐνταῦθα εὑρισκόμενοι Χιοπολῖται καὶ τῶν δύο συντεχνιῶν συνεφώνησαν, ὡς ἐν παλαιῷ καταστίχῳ φαίνεται, νὰ χορηγῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνὰ ἓν γρόσιον ἐπὶ τοῖς 500 τῶν ἀγοραζομένων πραγματειῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν 28ην μαΐου τοῦ 1789 διὰ γράμματος ἐνυπογράφου ἐπαναλαμβάνουσι τὴν τοιαύτην αὐτῶν συμφωνίαν πρὸς ποιὰν ἀνακούφισιν τοῦ ἐπικειμένου τῇ ἐκκλησίᾳ χρέους. Ἔχει δὲ τὸ ὡς ἄνω ἔγγραφον ὧδε :

(ΙΖ')

Τὴν σήμερον ἐσυμφωνήσαμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν

ὑπογεγραμμένοι τζοαντζίδες καὶ χαταϊντζίδες σὲ ὅ τι εἶδος πράγματα, ὅπου ψουνίζομεν διὰ τὰ ἀργαστήριά μας ὑποσχόμεθα ὅλοι κοινῶς ὅτι νὰ δίδωμεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τῶν κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπων ἀπὸ ἕνα γρόσι τὸ κάθε πουγγίον μὲ φόβον Θεοῦ δίχως νὰ κάμῃ κανένας μας χιλέ· καὶ ὅποιος κάμῃ χιλὲ καὶ δώσῃ παρακάτω ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὑπόσχεσιν ὁποῦ ἐκάμαμεν ὅλοι ὁμοῦ συμφώνως νὰ ἔχῃ τὴν κατάραν τοῦ τιμίου Προδρόμου. Ἀμήν.

1789 μαΐου 28

Ανονὶς Τζουανις
Ἀμβρόσιος Μαυροκορδατός
Λιονις Σκυλίτζης
Νικόλαος Μισενέζης
Χ. Στεφανὴς Σκυλίτζης
Θεόδωρος Σγούτας
Σκαρλάτος Σεβαστόπουλος
Ἀντονις Κλοναρὶς
Χ. Ζόρζὴς Κουσουλέντης.
Νικόλαος Τούμπας.
Ζωρζὴς Καζανόβας.
Νικολῆς Μπῆλης
Σταμάτιος Μάξιμος
Παντωλεον Κορέσις
Νικολαος (του) Αποστολις

Ματθαῖος Μάξιμος
'Αντόνιος Βοῦρος
Στέφανος Νεγρεπόντης
Μικὲς Νεγρεπόντε
Θεόδωρος Σκυλίτζης
Κωνσταντῖνος Τζούκας
Παντελὴ Βοῦρος
Κοζις Σεκιαρις
Κωνσταντινος Λουτραρις
Μικε Λορις
Θεόδορος Κλουμασις
Γεώργιος Εὐαγγέλινος
Ανδριὰς Καμπας (;)
'Αντώνιος Καλαματιανὸς
Μικὲς Γιαλούσης
Καυτοῖνως (;) Νεγρεποντες
Στέφανος Φώτακυς (;)
Γεώργιος Βαρδαλάχος
Ανδρέας Γαλάτης
Ζωρζὴς Κλωνάρης
Εὐστράτιος 'Αναϊδιάρης
Νικόλαος Καπετανάκη
'Ιωάνις Σκρινὶς
Γεόργιος Σιναδινος
Ζαννὴς Αὐγερινός.
Θεοδορος Μουρογωρδατος

Παντολέον Βαρσάκης
Λιονὴς Μανῆς (;)
Ἰσίδωρος Μαυροκορδατος
Μανουὴλ Μασκουτακυς
Λεωνὶς Βλαστὸς
Μηχαλης Ρουσακι
Φραγγούλης σαραντῖνος
Γεωργιως ντζουαννες
Ηωάνις Σκοπαλητης
Χ΄. Κωνσταντηνὸς Γιάληνὰς
Ιωανις Τριτζακης
Σταιφανος Πασπατη.

Ἀπὸ τῆς τρίτης δὲ ταύτης ἀνοικοδομήσεως ὁ ναὸς πολλαχῶς μὲν καὶ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπεσκευάσθη, ἀλλ' εὐτυχῶς διατηρεῖται ὁ αὐτός. Καὶ τῇ μὲν 30ῇ ἰουνίου τοῦ 1794 δηλοῦται ὅτι ἀπεφασίσθη ἐν συνεδρίᾳ τῶν ἐπιτρόπων πρὸς καλλωπισμὸν τῆς ἐκκλησίας ἡ ἀλλαγὴ τῶν δεσποτικῶν εἰκόνων· καὶ πρὸς τοῦτο παρηγγέλθησαν τοιαῦται ἐκ Ῥωσίας ζωηρότεραι καὶ ἀρχαιοπρεπέστεραι, αἵτινες καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκείαν αὐτῶν θέσιν κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1796. Ἀλλ' ἐπειδὴ μετ' ὀλίγα ἔτη ἕνεκα πολυχρονίου ἄνευ ἐπιδιορθώσεως ἐγκαταλείψεως ὁ ναὸς ἦτο σχεδὸν ἑτοιμόρροπος, ἐγένετο αἴτησις τῷ 1799 πρὸς ἐπισκευήν· καὶ ἐξεδόθη τὸ ἀκόλουθον αὐτοκρατορικὸν φιρμάνιον:

(ΙΗ')

ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ ΣΕΛΙΜ ΤΟΥ Γ'

Δικαιότατε τῶν δικαστῶν τῶν Μουσουλμάνων, βέλτιστε τῶν ἀρχόντων τῶν πιστῶν, πηγὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως, ὁ αἴρων τὰς σημαίας τοῦ ἱεροῦ δικαίου καὶ τῆς πίστεως, κληρονόμε τῶν γνώσεων τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων, ὁ ἔχων τὴν χάριν τὴν ἀνεξάντλητον τοῦ ἀντιλήπτορος Θεοῦ, Μουλλᾶ Ἡμῶν, Καδῆ τοῦ Γαλατᾶ, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί σου· καὶ σύ, ὦ πρότυπον τῶν δεδοξασμένων καὶ τῶν προκρίτων, Βοεβόδα τοῦ Γαλατᾶ, αὐξηθείη ἡ ἀρετή σου.

Ἅμα φθάσῃ τὸ αὐτοκρατορικόν Μου μονόγραμμα ἔστωσαν ὑμῖν γνωστὰ τάδε:

Οἱ ἐκ τῶν ὑποτελῶν Ῥωμαίων τῆς νήσου Χίου, κάτοικοι δὲ τοῦ Γαλατᾶ Κωνσταντινουπόλεως ῥαγιάδες ὑποβαλόντες εἰς τὸν ἱερὸν καὶ ἀγαπητὸν ἡγεμονικόν Μου ἀναβολέα ἀναφορὰν ἔλεγον ὅτι μία ἐκκλησία, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἅγιος Ἰωάννης», κειμένη ἐν Γαλατᾷ, ἀφεθεῖσα δ' αὐτοῖς ἀπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἁλώσεως, ἐπειδὴ ἀπό τινος χρόνου δὲν ἐπιδιωρθώθη καὶ κατὰ τοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν τοίχους καὶ κατὰ τὸ οἰκοδόμημα εἶναι κατεστραμμένη καὶ ἑτοιμόρροπος, ἐζήτησαν καὶ ἐξελιπάρησαν ἵνα ἀνοικοδομηθῇ καὶ ἐπιδιορθωθῇ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου γηπέδου ἄνευ ἐπεκτάσεως καὶ ἐξυψώσεως.

Περὶ τούτου ἐζητήθη φετβᾶς παρὰ τοῦ Σεϊχουλισλὰμ Μουφτῆ τοῦ κόσμου, τοῦ σοφωτάτου τῶν οὐλεμάδων καὶ ἐναρετωτάτου τῶν ἐναρέτων, Μουσταφᾶ Ἀσήρ, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί του, ὡς ἑξῆς: «Ἐὰν καταστραφῇ ἀρχαία ἐκκλησία τῶν χριστιανῶν κειμένη ἐν Γαλατᾷ τῷ ἐκ τῶν ἰσλαμικῶν πόλεων, ἐμποδίζονται οἱ ῥηθέντες χριστιανοὶ νὰ ἀνοικοδομήσωσι τὴν ῥηθεῖσαν ἐκκλησίαν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου της γηπέδου, χωρὶς νὰ προςθέσωσιν οὐδὲν πλέον;»

Δοθέντος δὲ ἱεροῦ φετβᾶ μὲ τὴν ἀπάντησιν «δὲν ἐμποδίζονται», ἐξεδόθη ἔνδοξόν Μου αὐτοκρατορικὸν χάττιον περὶ τοῦ ὅτι ἐπιθυμῶ ὅπως κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἱεροῦ δικαίου ἐπισταθῇ μεγάλη προςοχὴ εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν, μὴ ληφθῇ δὲ πρὸς τοῦτο οὐδεὶς ὀβολὸς ὑπ' οὐδενὸς τῶν ῥαγιάδων. Εἶναι δὲ φιρμάνιόν Μου νὰ μὴ γείνῃ παρεμπόδισις εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου γηπέδου ἄνευ ἐπεκτάσεως καὶ ἐξυψώσεως ἀνοικοδόμησιν κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον, ἀφοῦ οὕτως εἶναι ἱερονομικῶς θεμιτὴ συμφώνως πρὸς τὸ αὐτοκρατορικόν Μου χάττιον καὶ πρὸς τὸν ἱερὸν φετβᾶν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι ἴδιον ἀγάπης πρὸς τοὺς ὑπηκόους νὰ ἐπιτρέπηται εἰς τοὺς πτωχοὺς ῥαγιάδες τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὰς περιφρουρήτους ἐπαρχίας Μου νὰ ἐκτελῶσι τὰς θρησκευτικάς των ἀκολουθίας συμφώνως πρὸς τὰ ἱερονομικῶς θεμιτά, Ὑμεῖς, Μουλλᾶ Ἡμῶν καὶ Βοεβόδα τοῦ Γαλατᾶ, μάθετε ὅτι συμφώνως πρὸς τὸν ἱερὸν φετβᾶν καὶ τὸ ἔνδοξόν Μου αὐτοκρατορικὸν χάττιον ἐξεδόθη αὐτοκρατορική Μου ἄδεια

ὅπως ἀνιδρυθῇ καὶ ἀνοικοδομῇ ἡ ῥηθεῖσα ἐν Γαλατᾷ κειμένη ἐκκλησία, οὐδενὸς πλέον προςτιθεμένου, ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς σχεδίου ἄνευ ἐπεκτάσεως καὶ ἐξυψώσεως κατὰ τὰ ἱερονομικῶς θεμιτὰ καὶ ὅτι εἶναι ἀναμφιςβήτητον ὅτι ἐν ᾗ περιπτώσει ὑπὸ τὴν πρόφασιν ταύτην τῆς ἀνοικοδομήσεως ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς ῥαγιάδες εἴτε ἐκ μέρους σας εἴτε ἐξ ἄλλων μερῶν ληφθῇ εἰς ὀβολός, εἴτε ἐπιτρέψωσι νὰ ληφθῇ, εἴτε γείνῃ βία καὶ καταπίεσις ὑπὸ οἱονδήποτε τρόπον εἴτε γείνῃ πρόθεσις νὰ ἐπιτραπῇ ἢ νὰ δοθῇ ἄδεια νὰ γείνῃ ὑπέρβασις τοῦ ἀρχαίου γηπέδου εἴτε κατ' εὖρος εἴτε κατὰ τὰ ὄρια μιᾶς παλάμης ἢ ἑνὸς δακτύλου, ἐν ἀνάγκῃ θὰ γείνητε ἄξιοι ἐλέγχου καὶ τιμωρίας.

Ἐξεδόθη δὲ τὸ ἔνδοξόν Μου φιρμάνιον ἵνα ἐνεργήσητε κατὰ τὰ ῥηθέντα καὶ μὴ γείνῃ παρεμπόδισις πρὸς τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας κατὰ τὰ ἱερονομικῶς θεμιτὰ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου γηπέδου καὶ κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον ἄνευ ἐπεκτάσεως ἢ ἐξυψώσεως.

Διέταξα ἵνα ἅμα φθάσῃ μετὰ τῆς ἱερᾶς Μου ἀποφάσεως ἐνεργήσητε καὶ πράξητε κατὰ τὸ ἐπιβλητικὸν περιεχόμενον τοῦ ἀναποφεύκτου φιρμανίου Μου τοῦ ἐκδοθέντος κατὰ τὰ ἀνωτέρω διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἀποφύγητε δὲ τἀναντία. Οὕτω γνωρίζετε. Βασίζεσθε ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Μου Μονογράμματος.

Ἐγράφη κατὰ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς ῥεμπιοὺλ ἐββὲλ
τοῦ ἔτους 1214.

Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὸ ἔνδοξον τοῦτο αὐτοκρατορικὸν φιρμάνιον ἐγένετο ἡ ἐπισκευὴ καὶ ὁ ἀνακαινισμὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ συνεπληρώθη τελευτῶντος σεπτεμβρίου τοῦ 1799 κατὰ τὴν ἄνωθεν τῆς μεγάλης τοῦ ναοῦ πύλης ἀπαντῶσαν μετὰ τὸ ὄπισθι καταχωρισθὲν ἐπίγραμμα σημείωσιν:

Ἀνεκαινίσθη ἐν ἔτει αψζθῳ
Σεπτεμβρίου κθῃ

Κατὰ τὴν ἐπισκευὴν δὲ ταύτην ἐβαρύνθη ἡ ἐκκλησία διὰ χρέους ὑπὲρ τὰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας γροσίων· διότι τῇ μὲν 5ῃ ἰουνίου 1799 ἡ ἐπιτροπὴ παραδίδει χρέος τῆς ἐκκλησίας 16296 γρόσια καὶ 6 ἄσπρα, τῇ δὲ 27ῃ μαΐου τοῦ 1800 γρόσια 87951 καὶ ἄσπρα 45.

Ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐπιέζετο ὑπὸ χρεῶν βαρυτάτων διὰ τὸν ἀνακαινισμὸν καὶ καλλωπισμὸν αὐτῆς, κοινῇ γνώμῃ καὶ πατριαρχικῇ ἐπιδοκιμασίᾳ ἐζητήθη ἡ συνδρομὴ καὶ βοήθεια πάντων τῶν φιλελεημόνων καὶ εὐσεβῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ διὰ πατριαρχικῆς ἐκδόσεως διωρίσθη ὁ ἐπίσκοπος Θεοδωρουπόλεως Χρύσανθος ἵνα ποιήσῃ τεσσαράκοντα ἀρχιερατικὰς λειτουργίας μνημονεύων τῶν ὀνομάτων τῶν ἐλεούντων καὶ βοηθούντων τῇ ἱερᾷ ταύτῃ ἐκκλησίᾳ. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐκκλησιαστικὸν κατάστιχον ὅπως ἕκαστος καταγράφῃ τήν τε διδομένην ἐλεημοσύνην καὶ τὰ ὀνόματα αὐτοῦ ὅπως μνημονευθῶσιν εἰς τὰς εἰρημένας ἀρχιερατικὰς λειτουργίας.

Πρὸ τοῦ καταλόγου δὲ τούτου τῶν συνδρομῶν,

ὅςτις δυςτυχῶς εἶναι ἠκρωτηριασμένος, εὕρηται ἡ ἑπομένη πατριαρχικὴ ἔκκλησις :

(ΙΘ΄)

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπειδὴ ἐλέει θείῳ καὶ εὐσπλαγχνίᾳ τῶν πολυχρονίων καὶ εὐμενεστάτων ἡμῶν αὐθεντῶν, οὓς κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττοι καὶ περιέποι ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων ἡ κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἱερὰ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ περιποιηθεῖσα ἐκαλλωπίσθη διὰ δαπάνης οὐκ ὀλίγης καὶ σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν καὶ εἰς τὴν ἀνέγερσιν αὐτῆς καὶ ἐκ βάθρων ἀνοικοδομὴν ἐγένοντο ἔξοδα βαρύτατα καὶ ἤδη περιέπεσεν εἰς χρέος οὐκ ὀλίγον ὑποκειμένη καὶ χρῄζει πάντως τῆς κοινῆς συνδρομῆς καὶ βοηθείας τῶν φιλελεημόνων, διὰ τοῦτο κατὰ κοινὴν γνώμην ἐγένετο τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν κατάστιχον καὶ διωρίσθη ὁ ἐπιφέρων αὐτό, ὅπως ἕκαστος τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν πληροφορούμενος τὸ γεγονὸς θεάρεστον ἐκεῖνο ἔργον συνδράμῃ καὶ βοηθήσῃ τῇ ἱερᾷ ἐκείνῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἴτι δύναται καὶ ἐκ Θεοῦ φωτισθῇ, καταγράφων ἐν τῷ παρόντι τὴν διδομένην ἐλεημοσύνην καὶ τὰ ὀνόματα αὐτοῦ, ὅπως μνημονευθῶσιν ἐν τῷ ἐκτελεσθησομένῳ εἰς τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἐκκλησίαν κοινῷ ἀρχιερατικῷ ἱερῷ τεσσαρακονταλειτούργῳ, ὅτι διωρίσθη ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Θεοδωρουπόλεως κὺρ Χρύσανθος διὰ πατριαρχικῆς ἐκ-

δόσεως, ἵνα ποιήσῃ τεσσαράκοντα ἀρχιερατικὰς θείας λειτουργίας, μνημονεύων τῶν καταγραφομένων ὀνομάτων τῶν ἐλεούντων καὶ βοηθούντων τῇ ἱερᾷ ἐκείνῃ ἐκκλησίᾳ. Ταῦτα τοίνυν πληροφορούμενοι συνδράμητε καὶ ἐλεήσητε πρὸς ἐπικουφισμὸν τοῦ χρέους τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας δαψιλῶς μεθ' ἱλαρᾶς γνώμης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός· ὅπως διὰ τῆς κοινῆς ὑμῶν συνδρομῆς καὶ βοηθείας ἐπικουφισθῇ ὁπωσοῦν τοῦ χρέους ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία, ὑμεῖς δὲ ἔχοντες ἐν αὐτῇ ἀέναον τὸ μνημόσυνον ἀντιλάβοιτε καὶ τοὺς μισθοὺς ἀπειροπλασίονας ἔν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τοῦ μισθαποδότου Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις εἴη πᾶσιν ὑμῖν. αψϟθῳ ὀκτωβρίου ιγῃ

Κατὰ τὸ ἑπόμενον δὲ ἔτος (1800) γενομένων καταλλήλων ἐνεργειῶν ἐξεδόθη παρὰ τῆς κραταιᾶς βασιλείας φιρμάνιον περὶ μετατροπῆς εἰς μοῦλκιον τῶν ἐπ' ὀνόματι Κοσμᾶ Λουκᾶ γεγραμμένων κελλίων τοῦ ναοῦ, ὄντων πρότερον βακουφίων, ἔχον ἐν μεταφράσει ὡς ἕπεται:

(Κ')

ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ ΣΕΛΙΜ ΤΟΥ Γ'

Δικαιότατε τῶν δικαστῶν τῶν Μουσουλμάνων, βέλτιστε τῶν ἀρχόντων τῶν πιστῶν, πηγὴ τῆς παιδείας καὶ τῆς γνώσεως, ὁ αἴρων τὰς σημαίας τοῦ Σερῆ καὶ τῆς πίστεως, κληρονόμε τῶν γνώσεων τῶν προ-

φητῶν καὶ τῶν ἀποστόλων, πιστὲ τῷ ηὐξημένῳ ἐλέει τοῦ ἀρίστου τῶν ἀντιληπτόρων, Μουλλᾶ ἡμῶν, Καδῆ τοῦ Γαλατᾶ, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί σου.

Ἅμα τῇ πρὸς σὲ ἀφίξει τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μου μονογράμματος ἔστωσάν σοι γνωστὰ τάδε :

Ὁ Μουτεβελλῆς τοῦ βακουφίου τοῦ ἀγαθοεργοῦ Μπακλαζαδὲ Ἀχμὲτ Ῥεΐς, ὁ ἐκ τῶν σεβαστῶν διδασκάλων Σεῒδ Γεγχιά, αὐξηθείη ἡ παιδεία του, ὑπέβαλεν εἰς τὸν αὐτοκρατορικόν Μου ἀναβολέα ἀναφορὰν διαλαμβάνουσαν ὅτι «ὑπαρχόντων ἑνὸς βακουφικοῦ κτήματος, ἀνήκοντος διὰ ἰτζαρετείου εἰς τὸν Κοσμᾶν υἱὸν Λουκᾶ, κειμένου δὲ ἐν συνοικίᾳ Σουλτὰν Βαγιαζὴτ τοῦ θεοφρουρήτου Γαλατᾶ, ἐκ τῶν ἀφιερωμάτων τοῦ ῥηθέντος βακουφίου, (οὗτινος δηλονότι ἔχει τὴν ἐπιτροπείαν), καὶ ἑνὸς μουλκίου γνωστοῦ τὰ ὅρια καὶ τὸ περιεχόμενον, ἀνήκοντος εἰς τὸν ἐκ τῶν ἀρχιτεκτόνων Καραμπὲτ υἱὸν Σιροπιάν, κειμένου ἔξω τοῦ ῥηθέντος θεοφρουρήτου μέρους ἐν τῇ συνοικίᾳ Καλαφατσῆ πασῆ Γιουνοὺς ἀγᾶ κατὰ τὴν θέσιν Ἀρσλὰν ἀγᾶ, ἐκ τῆς τάξεως τῶν διὰ χοτζέτι-σερῆ μουλκίων, ὄντος δὲ τοῦ μουλκίου τούτου πλείονος καὶ βελτίονος ἢ τοῦ ῥηθέντος βακουφικοῦ κτήματος ὑπὸ ἔποψιν ἐκτάσεως, γηπέδου, τιμῆς καὶ ἀξίας, ἡ ἀνταλλαγὴ αὐτῶν εἶναι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ὠφελιμωτέρα εἰς τὸ ῥηθὲν βακούφιον.»

Συμφώνως λοιπὸν τῷ ὑψηλῷ Μου αὐτοκρατορικῷ διατάγματι τῷ ἐπιγραφέντι ὕπερθεν τῆς ῥηθείσης

ἀναφορᾶς, ἐγένετο ἐπιτόπιος ἐξέτασις, καταμέτρησις, ἐκτίμησις καὶ καθορισμὸς τῶν ῥηθέντων δύο κτημάτων, πρῶτον τοῦ βακουφικοῦ καὶ δεύτερον τοῦ μουλκίου, ὑπὸ τοῦ Σερὶφ Μεχμὲτ Ἐμὶν ἐφέντη (βεκαῆκιατιπῆ), ἀπεσταλμένου ἐκ μέρους τοῦ Σερῆ, μεταβάντος ἐπιτοπίως μετὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀρχιτεκτόνων Χαλὴλ Ῥεσὶτ καὶ Ἀλῆ Ῥιζᾶ ἐφέντηδων, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Σεῒτ Μουσταφᾶ ἐφέντη υἱοῦ Σεῒτ Μεχμὲτ ἐφέντη, νομίμου ἀντιπροςώπου τοῦ ῥηθέντος Μουτεβελλῆ (ἤτοι τοῦ αἰτησαμένου) καὶ εἰδημόνων ἀφιλοκερδῶν Μωαμεθανῶν, ὧν ἐπισυνημμένα τὰ ὀνόματα καθὼς καὶ τῶν εἰρημένων Καραμπὲτ καὶ Κοσμᾶ, κυρίων καὶ ἰδιοκτητῶν τῶν ῥηθέντων δύο κτιρίων.

Ἐπὶ τούτῳ ἐξεδόθη τὸ ἔνδοξόν Μου φιρμάνιον, ὦ εἰρημένε Σουλεϋμάν, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί σου, ἵνα ἅμα τῇ ἐνδόξῳ διαταγῇ Μου τῇ περιεχούσῃ τὴν αὐτοκρατορικήν Μου ἄδειαν, συμφώνως πρὸς τὴν ἔκθεσιν τῶν εἰρημένων ἄνω προςώπων ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐγένετο τῳόντι συμφώνως πρὸς ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω λεπτομερῶς ἐκτεθέντα καὶ ὅτι ὑφίστανται οἱ ὅροι τῆς ἀνταλλαγῆς, ἐκδοὺς ἰλάμιον ἐνεργήσῃς συμφώνως πρὸς αὐτό. Ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μου μονογράμματος ἐνέργησον κατὰ τὴν πρὸς τοῦτο διαταγήν Μου· καὶ ἐπειδὴ τὸ ῥηθὲν μούλκιον ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ τιμὴν καὶ τὸν τόπον εἶναι περισσότερον καὶ μεγαλείτερον τοῦ βακουφικοῦ κτήματος, ἡ δὲ ἀνταλλαγὴ εἶναι ὠφελιμωτέρα τῷ τελευταίῳ, ἀντάλλαξον τῇ συγκατανεύσει τῶν ἱεροδικαστῶν συμφώνως τοῖς ἱερο-

νομικοῖς θεσμοῖς τὸ ῥηθὲν μούλκιον ἀντὶ τοῦ ῥηθέντος βακουφίου καὶ τὸ βακούφιον ἀντὶ τοῦ μουλκίου μεταφέρων τὰς συνθήκας τοῦ πρώτου βακουφίου ἐπὶ τοῦ δευτέρου κτήματος, δὸς δὲ τοῖς ἐνδιαφερομένοις χοτζέτι-σερῆ.

Οὕτω γνώριζε. Βασίζου ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μου μονογράμματος.

Ἐγράφη κατὰ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς δζεμαζοὺλ-ἀχήρ, ἐν ἔτει 1215».

Νεωτέρα δὲ ἐπισκευὴ τοῦ ναοῦ ἀναφέρεται ἡ τῷ 1836 γενομένη, ὅτε καὶ ἐξεδόθη τὸ ἑξῆς αὐτοκρατορικὸν φιρμάνιον, ἔχον ἐν μεταφράσει ὡς ἕπεται:

(ΚΑ΄)

ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΧΜΟΥΤ ΤΟΥ Β΄

Ἔνδοξέ Μου Βεζίρη, ἔκλαμπρέ Μου Μουσίρη, γνῶμον τοῦ κόσμου, κυβερνῆτα τῶν ὑποθέσεων τοῦ λαοῦ, ὁ διὰ τοῦ ἀκτινοβολοῦντός σου νοῦ περατῶν τὰς σπουδαίας ὑποθέσεις τῶν ἀνθρώπων, ὁ διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώμης σου κανονίζων τὰς βάσεις τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς εὐημερίας, ὁ ὑποδεικνύων τὰς στήλας τῆς εὐημερίας καὶ δόξης, ὁ ἐζωσμένος μὲ τὰς ποικιλίας τῆς ἀγάπης τοῦ ἀρίστου Θεοῦ, ἀρχηγὲ τῶν αὐτοκρατορικῶν Μου στρατευμάτων, ναύαρχε καὶ τοποτηρητὰ τῆς θαλάσσης, Βεζίρη Μου Ἀχμὲτ Φεβζῆ πασᾶ, διαιω-

νίσαι ὁ Ὕψιστος τὴν δόξαν σου. Καὶ σὺ δικαιότατε τῶν δικαστῶν τῶν Μουσουλμάνων, βέλτιστε τῶν ἀρχόντων τῶν πιστῶν, πηγὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως, ὁ αἴρων τὰς σημαίας τοῦ ἱεροῦ δικαίου καὶ τῆς πίστεως, κληρονόμε τῶν γνώσεων τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ ἔχων τὸ ἀνεξάντλητον ἔλεος τοῦ ἀντιλήπτορος Θεοῦ, Μουλλᾶ Ἠμῶν, Καδῆ τοῦ Γαλατᾶ, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί σου.

Καὶ σύ, καύχημα τῶν ἐνδόξων καὶ ἐντίμων, ὁ συνενῶν τὰς ἐπαινετὰς καὶ εὐγενεῖς ἰδιότητας, ὁ ἔχων τὸ ἀνεξάντλητον ἔλεος τοῦ ἀθανάτου Θεοῦ, ἔφορε τῶν αὐτοκρατορικῶν Μου οἰκοδομῶν Ἀβδοὺλ Χαλήμ, αὐξηθείη ἡ δόξα σου.

Ἅμα φθάσῃ τὸ αὐτοκρατορικόν Μου μονόγραμμα ἔστωσαν ὑμῖν γνωστὰ τάδε :

Ὁ Ῥωμαῖος Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν περιχώρων καὶ ἡ Σύνοδος τῶν Μητροπολιτῶν ἐξελιπάρησαν ὅπως ἐκδοθῇ ὑψηλή Μου ἄδεια πρὸς ἀνοικοδόμησιν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου γηπέδου καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς του καταστάσεως ἑνὸς ναοῦ τῶν Ῥωμαίων γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἅγιος Ἰωάννης τῶν Χίων», κειμένου ἐντὸς τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπέναντι τοῦ Λιθίνου φραντζουλάδικου φούρνου ἐν Γαλατᾷ κατὰ τὴν θέσιν Καρανλὴκ φουρνούν, διότι ἔνδοθεν καὶ ἔξωθεν τὰ ἐπιχρίσματα καὶ τὰ διάμεσα τῶν πλίνθων ἔχουσιν ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως.

Παραπεμφθείσης τῆς ὑποθέσεως ἐγένετο ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Σερῆ καὶ τοῦ ἀντιπροςώπου τοῦ Ναζίρη Γαλατᾶ

ἐξέτασις παρόντων τῶν ἱερέων τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας Νικολάου, Ἀντωνίου, Νεοφύτου, τοῦ ἐπιτρόπου Πέτρου Ῥάλλη καὶ τῶν ἐκ τῶν τῆς κοινότητος ἑτέρου Νικολάου, Γεωργίου, Παντελῆ, Χουρμούζη καὶ Δημητρίου τῶν ὑπηκόων Μου.

Στερεῶν δὲ ὄντων καὶ ἀσφαλῶν τῶν ἑνὸς πήχεως καὶ ἓξ δακτύλων πάχους τοίχων τῶν τεσσάρων μερῶν τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας, ἐν ᾗ τελοῦνται αἱ ἀκολουθίαι καὶ ἡ ὁποία κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ ἐπιπέδου, ὅπερ ἐσχεδίασεν ὁ γραμματεὺς Μεχμὲτ Νουρῆ ὁ ἀποσταλεὶς ἐκ μέρους τοῦ ῥηθέντος ἐφόρου, μετὰ τοῦ μέρους, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκεται τὸ εὐαγγέλιον, ἔχοντος μῆκος ἑπτὰ πήχεων καὶ πλάτος κατὰ μέσον ὅρον ἑνὸς καὶ ἡμίσεος, ἔχει μῆκος 26 $^1/_2$ πήχεων καὶ πλάτος 18 $^1/_2$ πήχεων καὶ ὕψος 8 πήχεων, ἐξεδόθη ἐκ μέρους τῶν ῥηθέντων Καδῆ τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ ἐφόρου τῶν αὐτοκρατορικῶν Μου οἰκοδομῶν ἀνὰ ἓν ἰλάμιον, ἵνα ἐκεῖνοι μὲν οἱ τοῖχοι μείνωσι καὶ ἐγκαταλειφθῶσιν εἰς τὴν ἀρχικήν των κατάστασιν, ἀλλ' ὅτι οἱ ἐντὸς σουβάδες καὶ τὰ ἔξω διάμεσα τῶν πλίνθων καὶ οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τοῖχοι καὶ πλάκες τῆς αὐλῆς ἔχουσιν ἀνάγκην ἐπισκευῆς.

Ζητηθέντος δὲ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Σερῆ φετβᾶ παρὰ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ Σεἰχ-οὐλ-ἰσλὰμ καὶ Μουφτῆ τοῦ κόσμου, τοῦ σοφωτάτου τῶν σοφῶν οὐλεμάδων καὶ τοῦ ἐναρετωτάτου τῶν ἐγκρατῶν ἐναρέτων, τοῦ υἱοῦ τῆς Μέκκας, Μουλλᾶ Ἡμῶν Μουσταφᾶ Ἀσήμ, αὐξήσειεν ὁ Θεὸς τὰς ἀρετάς του «ἐὰν ἦναι ἑτοιμόρροπος ἀρχαία ἐκκλησία κειμένη ἔν τινι πόλει,

δύνανται οἱ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ὑπήκοοι ν' ἀνοικοδομήσωσι τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου γηπέδου, χωρὶς οὐδὲν νὰ προςθέσωσιν ἄνευ ἐπεκτάσεως ἢ ἐξυψώσεως;» καὶ δοθέντος ἱεροῦ φετβᾶ μὲ τὴν ἀπάντησιν «δύνανται», ἐξεδόθη ὑψηλή Μου αὐτοκρατορικὴ ἄδεια πρὸς ἀνέγερσιν τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας κατὰ τὰ ῥηθέντα ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου γηπέδου, ἐδόθη δ' ἐπὶ τούτῳ αὐτοκρατορική Μου μεγαλειοτάτη διαταγή.

'Εγένετο διὰ ταῦτα φιρμάνιόν Μου ὅπως ἐνεργηθῇ κατὰ τας ἱερὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ὑψηλοῦ περιεχομένου του καὶ τοῦ δοθέντος ἱεροῦ φετβᾶ, ἐξεδόθη δὲ ἡ ἱερά Μου αὕτη διαταγὴ ἡ περιέχουσα τὴν ἄδειαν.

Ἔστω λοιπὸν ὑμῖν γνωστόν, ὦ εἰρημένε νοῆμιον Μουσίρη καὶ σεῖς οἱ εἰρημένοι Μουλλᾶ 'Ημῶν καὶ ἔφορε, ὅτι ἐπεδαψιλεύθη ἡ ὑψηλή Μου ἄδεια ἵνα κατὰ τὰ ἱερονομικῶς θεμιτὰ ἀνιδρυθῇ καὶ ἐπιδιορθωθῇ ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ μὴ γείνῃ κατὰ σπιθαμὴν οὐδὲ κατὰ δάκτυλον ὑπέρβασις τοῦ ἀρχαίου γηπέδου καὶ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς καταστάσεως κατὰ μῆκος, πλάτος, ὕψος καὶ εὖρος, καὶ ὅτι εἴτε ἐὰν ἐπὶ τοιαύτῃ αἰτίᾳ δειχθῇ ἄδεια προςθήκης πλείονος τεμαχίου ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον γήπεδον εἴτε ἐὰν διὰ τοῦτο ληφθῇ ὀβολὸς ἢ κόκκος παρὰ τῶν ῥαγιάδων, τὸ τοιοῦτο θὰ συνεπιφέρῃ κατὰ τῶν τολμησόντων τὴν πρᾶξιν τιμωρίαν καὶ εὐθύνην. 'Εξεδόθη δὲ τὸ ἔνδοξόν Μου φιρμάνιον ἵνα φροντίσητε καὶ προςπαθήσητε νὰ ἐνεργήσητε κατὰ τὸν ῥηθέντα τρόπον, νὰ προςέξητε δὲ νὰ μὴ συμβῇ καὶ ἐνεργηθῇ τὸ ἐναντίον.

Διέταξα πρὸς τούτοις ἵνα, ἅμα φθάσῃ μετὰ τῆς ἱερᾶς Μου ἀποφάσεως, ἐνεργήσητε. κατὰ τὸ ἀναπόφευκτον περιεχόμενον τοῦ κατὰ τὰ ῥηθέντα ἐνδόξως ἐκδοθέντος τούτου ἐπιβλητικοῦ φιρμανίου Μου.

Οὕτω γνωρίζετε. Βασίζεσθε ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μου μονογράμματος.

Ἐγράφη κατὰ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς δζεμαζοὺλ-ἀχὴρ τοῦ ἔτους 1252.

Κατὰ τὴν ὡς ἄνω δὲ ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ ἐδαπανήθησαν πρὸς τοῦτο τὸ ὅλον, ὡς ἐν καταστίχῳ φαίνεται, γρόσια 33507 καὶ παράδες 10. Ὁ δὲ τῇ 6ῃ ἰουνίου τοῦ 1837 καταγράφων τὸ χρέος τῆς ἐκκλησίας προςθέτει ὅτι τὸ παρὸν χρέος (γρ. 24683 καὶ 30) συνέβη διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας, κανδύλας ἀσημένιας 10 δράμια 3320 καὶ σκεύη ἱερατικὰ καὶ λοιπά.

Εἰς νεωτέρας δὲ ἐπισκευὰς καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ναοῦ ἱκανὰ ποσὰ ἔκτοτε φαίνονται ἐν τοῖς λογιστικοῖς βιβλίοις δαπανηθέντα. Καὶ δὴ τῷ 1846 ἀναφέρεται ἀγορὰ πολυελαίου δι' Ἀναστασίου Κουσουλέντη ἀντὶ γροσίων 1400. Τῇ 6ῃ ἰανουαρίου 1847, ἐπειδὴ ἀνώνυμός τις Χῖος ἀφιέρωσε πεντάφωτον ἀργυρᾶν κανδύλαν ζυγίσασαν δράμια 1240 ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ κατασκευασθῇ παρὰ τῆς ἐκκλησίας ὁμοία ταύτης καὶ οὕτω γείνωσιν αἱ κανδύλαι δύο, τὴν συμφωνίαν ταύτην παραδεχθέντες οἱ ἐπίτροποι κατεσκεύασαν κανδύλαν ὁμοίαν ζυγίσασαν δράμια 1320 πρὸς γρόσια 3½ τὸ δράμιον. Ἐπίσης δι' ἓν πολυκάν-

δυλον καὶ μίαν ἀργυρᾶν κανδύλαν ἐδαπανήθησαν γρόσια 5837 $^{1}/_{2}$ καὶ διὰ μίαν ἑτέραν ἀργυρᾶν κανδύλαν ἔχουσαν καὶ 4 κανδυλάκια καὶ ζυγίσασαν δράμια 2540 ἐδόθησαν γρόσια 6890, ὧν τὰ 3052 $^{1}/_{2}$ κατέβαλεν ἀνώνυμός τις Χῖος.

Τῷ 1848 δι' ἀγορὰν πολυελαίου ἐμετρήθησαν γρόσια 1550, δι' ἀγορὰν δὲ δύο μὲν ἀργυρῶν κανδυλῶν γρόσια 4795, τριῶν δὲ ἑτέρων ἀπὸ δεκεμβρίου 1848 μέχρι μαΐου 1849 τὸ ὅλον γρόσια 11523. Ἀπὸ δὲ 1ης σεπτεμβρίου 1849 μέχρι μαρτίου 1850 εἰς διὰ μαρμάρων ἐπίστρωσιν τοῦ ναοῦ, εἰς χρωματισμὸν καὶ διαφόρους ἐπισκευὰς καὶ εἰς ἐπιχρύσωσιν τοῦ εἰκονοστασίου φαίνονται δαπανηθέντα τὸ ὅλον γρόσια 61702. Καὶ κατ' ἰανουάριον μὲν τοῦ 1851 ἠγοράσθη πολυέλαιος ἀντὶ δισχιλίων γροσίων, κατ' αὔγουστον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους διὰ στίλβωσιν τῶν στύλων, ἐπιχρύσωσιν καὶ ἐπισκευὴν τοῦ Παντοκράτορος, τοῦ ἄμβωνος καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου κατηναλώθησαν γρόσια 17912,50 καὶ κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος εἰς ἀγορὰν δύο ἀργυρῶν κανδυλῶν δραμίων 2435 γρόσια 9740.

Ἐπειδὴ δὲ μέχρι τῶν χρόνων ἐκείνων ὁ νάρθηξ τῆς ἐκκλησίας δὲν ἦτο ἐστεγασμένος, τελευτῶντος τοῦ ἔτους 1852 διὰ πατριαρχικοῦ ταχριρίου ἐζητήθη ὑψηλὴ αὐτοκρατορικὴ πρὸς τοῦτο ἄδεια καὶ ἐξεδόθη ἔνδοξον αὐτοκρατορικὸν φιρμάνιον πρὸς ἐπιστέγασιν τοῦ νάρθηκος καὶ προσάρτησιν αὐτοῦ εἰς τὸν κυρίως ναόν, ἔχον ἐν μεταφράσει ὧδε:

(ΚΒ')

ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΑ ΑΒΔΟΥΛ ΜΕΤΖΙΤ

Ἔνδοξέ Μου Βεζίρη, ἐκλαμπρέ μου Μουσίρη, γνῶμον τοῦ κόσμου, κυβερνῆτα τῶν ὑποθέσεων τοῦ λαοῦ, ὁ διὰ τοῦ ἀκτινοβολοῦντός σου νοῦ περατῶν τὰς σπουδαίας ὑποθέσεις τῶν ἀνθρώπων, ὁ διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώμης σου κανονίζων τὰς βάσεις τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς εὐημερίας, ὁ ὑποδεικνύων τὰς στήλας τῆς εὐημερίας καὶ δόξης, ὁ ἐζωσμένος μὲ τὰς ποικιλίας τῆς ἀγάπης τοῦ ἀρίστου Θεοῦ, ἤδη ὑπουργὲ τῶν στρατιωτικῶν καὶ Βεζίρη Μου, Χαϊρεδδὶν πασᾶ, διαιωνίσαι ὁ Ὕψιστος τὴν δόξαν σου.

Καὶ σύ, δικαιότατε τῶν δικαστῶν τῶν Μουσουλμάνων, βέλτιστε τῶν ἀρχόντων τῶν πιστῶν, πηγὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως, ὁ αἴρων τὰς σημαίας τοῦ ἱεροῦ δικαίου καὶ τῆς πίστεως, κληρονόμε τῶν γνώσεων τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἀποστόλων, ὁ ἔχων τὸ ἀνεξάντλητον ἔλεος τοῦ ἀντιλήπτορος Θεοῦ, Μουλλᾶ ἡμῶν, Καδῆ τοῦ Γαλατᾶ, αὐξηθείησαν αἱ ἀρεταί σου. Ἅμα φθάσῃ τὸ αὐτοκρατορικόν Μου μονόγραμμα ἔστωσαν ὑμῖν γνωστὰ τάδε:

Ἐπειδὴ ἡ ὀροφὴ τοῦ μέρους, ὅπερ καλεῖται τελευταῖον πλήθους μέρος (νάρθηξ) τῆς ἐν Γαλατᾷ κειμένης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἶναι ἀνοικτή, οἱ δὲ κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας συναθροιζόμενοι χριστιανοὶ δὲν δύνανται νὰ τελῶσι τὰς ἀκολουθίας

των, ὁ Ῥωμαῖος Πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν περιχώρων διὰ τακριρίου ἐζήτησεν ἵνα ἐκδοθῇ ὑψηλή Μου ἄδεια ὅπως καλυφθῇ τὸ ῥηθὲν μέρος διὰ στέγης καὶ προφυλαχθῇ δι' ὑαλίνου διαφράγματος.

Ἡ ὑπόθεσις παρεπέμφθη τῷ ὑπουργῷ τῆς ἐμπορίας καὶ τῷ ῥηθέντι Μουλλᾷ Ἡμῶν, μετέβησαν δ' ἐπιτοπίως εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐκκλησίαν ὁ ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ Σερῆ ἀπεσταλμένος ἀρχιγραμματεὺς Μουσταφᾶ Ῥεσὶτ ἐφέντης, αὐξηθείη ἡ σοφία του, οἱ ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργείου τῆς ἐμπορίας ἀπεσταλμένοι γραμματεῖς Χατζῆ Ἀλῆς καὶ Μεχμὲτ Ἰζέτ, αὐξηθείη ἡ ὑπόληψίς των, καὶ ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου τῆς ἀστυνομίας, τὸ πρότυπον τῶν ἐνδόξων καὶ ἐντίμων, Ἰσμαὴλ Χακκῆς, αὐξηθείη ἡ δόξα του.

Παρόντων τῶν ἐπιτρόπων Σταματίου Ἰωάννου τζαμφετσῆ, τῶν ἱερέων Νικολάου Φιλίππου, Μιχαὴλ Σταματίου, Ἠλία (;) Κωνσταντίνου, μετ' αὐτῶν δὲ καὶ τῶν Μιχαὴλ Γεωργίου κεχαγιᾶ τῆς κοινότητος, Γιακουμῆ Νικολάου τσοχατζῆ, Σταματίου Ἀλεξάνδρου ὑπαλλήλου, Νικολάου Εὐστρατίου καπνοπώλου, Εὐστρατίου Διαμαντῆ κανδυλάπτου, Ἰωάννου Γιακουμῆ καὶ ἄλλων καὶ καταμετρήσεως τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας γενομένης ὑπὸ τῶν εἰρημένων γραμματέων, εὑρέθη ὅτι εἶναι ἐμβαδοῦ 631 τετραγωνικῶν πήχεων καὶ 2 δακτύλων, ὕψους δὲ 8 πήχεων καὶ 8 δακτύλων καὶ ὅτι ἐπομένως δὲν ἀρκεῖ διὰ τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα εἰς τὰ πέριξ.

Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τούτοις τῆς ἀστέγου αὐλῆς— τῆς ἐντὸς τῶν ἔξω τοίχων (τοῦ περιβόλου) τῆς ἐχούσης ἐμβαδὸν μὲν 936 πήχεων τετραγωνικῶν καὶ 6 δακτύλων, πέντε δὲ θύρας κατὰ τὰ τέσσαρα αὐτῆς μέρη ἤτοι δύο διφύλλους καὶ μίαν μονόφυλλον ἀνοιγομένην πρὸς τὴν ὁδὸν Ἀβδζῆ Μποστὰν μπασῆ, μίαν πρὸς τὸν διάδρομον τὸν ἄγοντα πρὸς τὰ κελλία τῶν ἱερέων τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας καὶ μίαν ἀνοιγομένην πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρμενικῆς ἐκκλησίας — τὸ ἀπὸ τοῦ ἔξω τοίχου τοῦ πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν ὁδὸν Μποστὰν μπασῆ κειμένου μέχρι τοῦ τοίχου τῆς ῥηθείσης (κυρίως) ἐκκλησίας μέρος εἶναι προωρισμένον διὰ τὸ κατόπιν ἐρχόμενον πλῆθος (νάρθηξ), ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως στέγης παρέχει δυςκολίας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀκολουθιῶν κατὰ τὰς χειμερινὰς ἡμέρας, ἐζήτησαν διὰ ταῦτα καὶ ἐξελιπάρησαν, ἵνα κατὰ τὰ ῥηθέντα ἀνασκάπτοντες τὰ θεμέλια ἀνεγείρωσιν ἐπὶ τοῦ ῥηθέντος μέρους οἰκοδομὴν τοσούτων πήχεων προωρισμένην διὰ τὸ κατόπιν ἐρχόμενον πλῆθος ὕψους πέντε ποδῶν μὲ βάσεις ἑκατέρωθεν λιθίνους ἐκ πλίνθων, μὲ θόλον ἄνωθεν κεκαλυμμένον διὰ φραγκικοῦ μολύβδου ὀνομαζομένου τσίγγου, τὰ δὲ κάτωθεν μέρη μὲ ὑάλινον διάφραγμα ἐκ ξύλου δρυός.

Γενομένης δὲ ἐπισκέψεως καὶ καταμετρήσεως τοῦ ῥηθέντος μέρους ὑπὸ τῶν μνημονευθέντων γραμματέων καὶ σχεδίου ὑποδειχθέντος ἐπὶ τμήματος χάρτου, εὑρέθη ὅτι τὸ μέρος τοῦτο ἀνῆκον εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας ἀποτελεῖται ἐξ 21 πήχεων καὶ 8

δακτύλων μήκους, 5 δὲ πήχεων καὶ 7 δακτύλων πλάτους κατὰ μέσον ὅρον, ἤτοι ἐμβαδοῦ ἐν ὅλῳ 112 τετραγωνικῶν πήχεων καὶ 21 δακτύλων.

Τοῦ δὲ ῥηθέντος ἀρχιγραμματέως συντάξαντος καὶ γράψαντος ἐπὶ τόπου ὅτι οἱ ἐκ τῶν ἀξιοπίστων Μουσουλμάνων Χαφὴζ Ἀβδουρραχμὰν υἱὸς Μουσταφᾶ ἰμάμης τῆς συνοικίας καὶ οἱ ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς Χατζῆ Ἰβραὴμ υἱὸς Χατζῆ Χαλὴλ θυρωρός, Χαφὴζ Ἀλῆ υἱὸς Ἀβδουλλὰχ ὑποδηματοποιός, Μεχμὲτ υἱὸς Μεχμὲτ Σαδὴκ βοθροκαθαριστής, Μεχμὲτ υἱὸς Ἀλῆ λεπλεπιτζῆς, Σουλεϋμὰν υἱὸς Ἀβδουλλὰχ νυκτοφύλαξ, κατέθεσαν ὡς μάρτυρες ὅτι εἰς τὸ ῥηθὲν μέρος οὐδεμία ἀνηγέρθη μέχρι τοῦδε οἰκοδομή, προςελθόντος εἰς συνεδρίαν Σερῆ μετὰ τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Σερῆ, ἐγνωμοδοτήθησαν καὶ ἀπεφασίσθησαν τὰ ἀνωτέρω.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ ὅλων τούτων ἐκ μέρους τοῦ Μουλλᾶ Ἡμῶν ἐγένετο ἰλάμιον, ἐχορηγήθη ἡ ὑψηλή Μου αὐτοκρατορικὴ ἄδεια, ἵνα προςτεθῇ εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἐκκλησίαν καὶ ἀνεγερθῇ οἰκοδόμημα τόσων πήχεων συμφώνως πρὸς τὰ ἱερονομικῶς θεμιτά, ἐξεδόθη δὲ καὶ αὐτοκρατορικόν Μου Χάττιον φιλεύσπλαγχνον, κοσμοῦν τὴν σελίδα.

Διὰ ταῦτα ἐγένετο φιρμάνιόν Μου ὅπως ἐνεργηθῇ κατὰ τὸ ὑψηλόν του περιεχόμενον, ἐξεδόθη δὲ καὶ ἐδόθη ἡ ἱερά Μου αὕτη διαταγὴ ἡ περιέχουσα τὴν ἄδειάν Μου.

Ἔστω λοιπὸν γνωστὸν ὑμῖν, ὦ εἰρημένοι Μουσίρη καὶ Μουλλᾶ Ἡμῶν, ὅτι ἐξεδόθη ὑψηλή Μου

ἄδεια πρὸς τὴν κατὰ τὰ ἱερονομικῶς θεμιτὰ ῥηθεῖσαν προςθήκην ἐπὶ τῷ ὅρῳ ἵνα μὴ γείνῃ ὑπέρβασις τῶν κατὰ τὰ ῥηθέντα καταμετρήσεων ὑπὸ τῶν ῥηθέντων γραμματέων τοῦ ῥηθέντος προςτεθησομένου μέρους οὐδὲ κατὰ σπιθαμὴν οὐδὲ κατὰ δάκτυλον καὶ ὅτι εἴτε ἐὰν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αἰτίᾳ δειχθῇ ἄδεια προςθήκης πλείονος τεμαχίου ἀπὸ τὸ ῥηθὲν μέρος εἴτε ἐὰν διὰ τοῦτο ληφθῇ ὀβολὸς παρὰ τῶν ῥαγιάδων, τὸ τοιοῦτον θὰ συνεπιφέρῃ κατὰ τῶν τολμησόντων εὐθύνην καὶ κίνδυνον.

Πράξατε καὶ ἐνεργήσατε κατὰ ταῦτα, ἀφίστασθε δὲ καὶ ἀπομακρύνθητε τοῦ ἐναντίου.

Οὕτω γνωρίζετε. Βασίζεσθε ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μου μονογράμματος.

Ἐγράφη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς ρεμπιοὺλ ἐββέλ τοῦ ἔτους 1269.

Διὰ τὴν ὡς ἄνω δὲ στέγασιν καὶ τὸν περιορισμὸν τοῦ νάρθηκος καὶ τὴν ἀνακαίνισιν δύο θυρῶν τῆς ὁδοῦ κατηναλώθησαν κατ᾽ ἀπρίλιον τοῦ 1853, ὡς αἱ ὑπ᾽ ἀριθμὸν 1—24 ἀποδείξεις τοῦ ἀρχιτέκτονος Ματζίνη, τοῦ Γιακουμῆ καὶ τοῦ Σταμάτη Φαλιέρου δεικνύουσι, γρόσια ἐν ὅλῳ 51742. Μετὰ τοῦτο δὲ τῷ 1853 δι᾽ ἀντικατάστασιν κλαπέντων ([1]) τινῶν ἱερῶν σκευῶν ἐδαπανήθησαν γρόσια 1350.

1) Καὶ ἐν προγενεστέροις χρόνοις ἱκανὰ δυςτυχῶς ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια ἐκ τοῦ ἱεροῦ βήματος ἐκλάπησαν. Ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐγένετο τὸ

Κατόπιν μέχρι μὲν τοῦ 1874 διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ κωδωνοστασίου καὶ ἀνάρτησιν κώδωνος (1855), διὰ διαφόρους κατὰ καιροὺς ἐπισκευάς, δι' ἀγορὰν ἐπιταφίου καὶ ἀργυρῶν καὶ ἄλλων σκευῶν ἐδαπανήθησαν τὸ ὅλον, καθὰ ἐν τοῖς λογιστικοῖς τῆς ἐκκλησίας βιβλίοις δεικνύεται, γρόσια 78449, κατὰ δὲ τὸν ἰούλιον τοῦ 1874, ἐπειδὴ ἐκρίνετο ἀναγκαία γενικὴ τῆς ἐκκλησίας ἐπισκευὴ καὶ ἰδίως τῶν κελλίων τῶν ἱερέων, ἅτινα ἦσαν ἑτοιμόρροπα, ἀπεφασίσθη νὰ γείνῃ τοιαύτη διὰ συνεισφορᾶς τῶν Χιοπολιτῶν, ἥτις καὶ ἀρξαμένη τῇ 9ῃ ἰουλίου ἔληξε τῇ 13ῃ ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Διὰ τὴν ἐπισκευὴν δὲ

ἑπόμενον ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον ἀναγνωσθὲν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

(ΚΓ')

Νεόφυτος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐντιμότατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ λοιποὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, καὶ ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι οἱ ψάλλοντες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Καταστένου, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ. Οἱ ἐπίτροποι τῆς κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χιωτῶν ἀνέφερον ἡμῖν, ὅτι τινὲς χριστιανοὶ ἱεροσυλίᾳ χρησάμενοι ἔκλεψαν ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος ναοῦ αὐτῶν τρία φελώνια ἐκ πρασίνου χαρὲ κατεσκευασμένα, καὶ τρία πετραχήλια

ταύτην ἐδαπανήθησαν γρόσια 59451,50, ὧν 20873,50 ἐκ τοῦ ταμιείου τῆς ἐκκλησίας, τὰ δὲ λοιπὰ γρόσια 38578 εἰςεπράχθησαν ἐκ συνειςφορῶν, ὡς φαίνεται ἔν τε τῷ πρωτοτύπῳ τῶν συνδρομῶν καταλόγῳ καὶ ἐν τῷ ταμιείῳ τοῦ ναοῦ.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀρχὰς δεκεμβρίου τοῦ 1880 ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ναοῦ κατιδοῦσα ὅτι τὸ μὲν χρέος δὲν ἐλαττοῦται ἕνεκα μάλιστα τῆς τότε καιρικῆς οἰκονομικῆς δυςπραγίας, πολλαὶ δὲ κανδύλαι ἀργυραῖ καὶ ἄλλα πολυτελῆ σκεύη σπανιώτατα χρησιμοποιοῦνται πρὸς καλλωπισμὸν καὶ εὐπρέπειαν τῆς ἐκκλησίας, ἀπεφάσισε νὰ ἐκποιήσῃ μέρος τῶν ὡς ἄνω σκευῶν πρὸς κάλυψιν

μετὰ χρυσῶν συριτίων, καὶ ἓν ἅγιον ποτήριον ἀσημένιον μαλαγματοκαπνισμένον, δισκάριον καὶ ἀστερίσκον ἀσημένια, καλύμματα δύο χρυσᾶ καὶ ἕνα ἀέρα χρυσοῦ χεταγίου, καὶ ἓν περιζώνιον ἀσημένιον, καὶ δύο ποδίας τοῦ προςκυνηταρίου χρυσᾶς, τὴν μὲν κοκκίνην, τὴν δὲ κιτρίνην καὶ ἄλλα καὶ οὐ θέλουσι φανερῶσαι ἐκεῖνα εἰς μέσον, καὶ ἀποδοῦναι τῇ ῥηθείσῃ ἐκκλησίᾳ, ὡς πλεονέκται καὶ ἱερόσυλοι· ὅθεν κατὰ τῶν τοιούτων καὶ εἰς μαρτυρίαν τῶν γινωσκόντων ἐδεήθησαν τοῦ παρόντος ἐπιτιμίου, καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὅσοι καὶ ὁποῖοι χριστιανοί, ἱερωμένοι ἢ λαϊκοί, ἔκλεψαν τὰ ἀπολεσθέντα ἀπὸ τῆς ῥηθεί-

ἀναλόγου χρέους. Λαβοῦσα δὲ καὶ τὴν γνώμην καὶ ἐπιδοκιμασίαν τῶν ἐνταῦθα Χιοπολιτῶν προέβη εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς πωλήσασα τῇ μὲν 11ῃ ἰανουαρίου 1881 ἐκ τῶν διὰ χρημάτων τῆς ἐκκλησίας ἀγορασθεισῶν δέκα καὶ τέσσαρας ἀργυρᾶς κανδύλας βάρους ἐν ὅλῳ 17600 δραμίων ἀντὶ γροσίων ἀργυρῶν 39622, κατὰ μάϊον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ζεῦγος ἐξαπτερύγων μετὰ σταυροῦ δραμίων 3050 ἀντὶ γροσίων 6770, δαπανήσασα δὲ ἐν ταὐτῷ κατ' ἀπρίλιον μὲν τοῦ 1881 γρόσια 2330 πρὸς ἀγορὰν νέων ἐξαπτερύγων καὶ ἐπιδιόρθωσιν τῶν ἐναπολειφθέντων παλαιῶν, κατὰ δὲ τὸ ἑπόμενον ἔτος (1882) γρόσια 2700 δι' ἀγορὰν 25 ὑαλίνων κανδυλῶν ἐκ Γερμανίας παραγγελθεισῶν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα δὲ ἔτη ἀπαντῶμεν τὰς ἑξῆς

σης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χιωτῶν ἱερὰ ἄμφια καὶ σκεύη, ἐὰν μὴ φανερώσωσιν ἐκεῖνα εἰς μέσον οἷς οἴδασι τρόποις καὶ οὐκ ἀποδῶσι πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ πλεονεξίᾳ νικώμενοι κρύψωσι καὶ κατακρατήσωσιν ἐκεῖνα, καὶ ἐπιμείνωσι τῇ κλοπῇ καὶ τῇ ἱεροσυλίᾳ, αὐτοί τε καὶ οἱ πωλήσαντες ἢ ἀγοράσαντες ἐξ ἐκείνων τῶν ἱερῶν σκευῶν, ἂν μὴ καὶ οὗτοι ὁμολογήσωσιν ἐκεῖνα, καὶ οἱ γινώσκοντες τοὺς κλέψαντας, καὶ τοὺς πωλήσαντας καὶ ἀγοράσαντας ἐκεῖνα, ἂν μὴ μαρτυρήσωσιν ἐκείνους, ὅλοι ὁμοῦ ἀφωρισμένοι εἴησαν ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος, καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον, αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται,

ἐπισκευάς. Τῷ 1884 δι' ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ ἐδαπανήθησαν γρόσια 47045. Τῷ 1888 δι' ἐπιδιόρθωσιν τοῦ νάρθηκος δαπανῶνται γρόσια 4316.25. Κατὰ μάϊον δὲ τοῦ 1891 τῇ πρόφρονι ἐπιστασίᾳ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Φραγκούλη Μαυρογορδάτου ἐπεσκευάσθησαν οἱ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τάφοι ἀντὶ δαπάνης γροσίων 3240. Καὶ τέλος μετὰ τὸν καταστρεπτικὸν σεισμὸν τῆς 28ης ἰουνίου 1894 γενομένης ἐπισκευῆς ἐδαπανήθησαν γρόσια 7560, ὧν 4752 εἰςεπράχθησαν ἐκ προαιρετικῶν συνδρομῶν ἐπὶ τούτῳ διενεργηθεισῶν. Οὕτω δὲ ὁ ἡμέτερος ναὸς τρὶς ἐκ βάθρων ἀνεγερθεὶς μετὰ τὸ 1696, πολλάκις δὲ ἀνακαινιζόμενος καὶ ἐπισκευαζόμενος παρίσταται οἷος νῦν προνοίᾳ καὶ δαπάνῃ τῶν ἀγαπώντων τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου φιλοχρίστων αὐτοῦ ἐπιστατῶν καὶ κτιτόρων καὶ ἐξουσιαστῶν.

αὐτοὶ δὲ οὐδαμῶς, κληρονομήσειαν τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ, καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, καὶ εἴησαν στένοντες καὶ τρέμοντες ἐπὶ γῆς ὡς Κάϊν· σχισθεῖσα ἡ γῆ καταπίῃ αὐτοὺς ὡς τὸν Δαθὰν καὶ Ἀβειρών, ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἴη ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἡ μερὶς αὐτῶν μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα, ἔχοιεν καὶ τὰς ἀρὰς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων συνόδων, ἕως οὗ ποιήσωσιν ὡς γράφομεν.

Ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ Ἰνδικτιῶνος α'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΟΡΗΓΙΑΙ ΤΟΥ ΝΑΟΥ

§ 1. Ἡ ἐν τῇ Πρώτῃ μονὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Οἱ ἀπὸ τοῦ 1696 ἀναλαβόντες τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου χρησιμώτατοι καὶ φιλογενέστατοι Χῖοι πραγματευταὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ βάθρων πρώτην ἀνοικοδόμησιν τοῦ εἰρημένου ναοῦ δὲν περιωρίσθησαν ἀποκλειστικῶς εἰς μόνην τὴν τούτου διακυβέρνησιν, ἀλλ' ὑπὸ εὐλαβείας καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως καὶ εἰλικρινοῦς ζήλου φλεγόμενοι καὶ εἰς ἄλλα ἱερὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα προςήρχοντο ἀρωγοὶ καὶ συναντιλήπτορες.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ διατελοῦσα ἱερὰ σταυροπηγιακὴ μονὴ ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐνδόξου Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ καὶ ἀνάγουσα τὴν πρώτην αὐτῆς, ὡς φαίνεται (1), σύστασιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ῥωμανὸν τὸν Διο-

1) Πρβ. Κωνσταντινούπολιν Σ. Βυζαντίου. Τόμ. Β' σελ. 291 καὶ Λεξικὸν Ἱστορίας κτλ. σελ. 980.

γένη, τέλεον σαθρωθεῖσα ἠπείλει πτῶσιν, ὁ τότε πατριαρχεύων Ἱερεμίας ὁ Γ', ὅςτις καὶ ἐνταῦθα ἐναπέθετο τὰς ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πέτρου ἀποσταλείσας αὐτῷ τῷ 1722 δῶρον τέσσαρας θαυμασιωτάτας εἰκόνας (1), ἵνα προλάβη τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὸν παντελῆ τοῦ μοναστηρίου τούτου ἀφανισμὸν προςεκάλεσε τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει προκρίτους Χίους καὶ διὰ θερμῶν παρακλήσεων κατέπεισεν αὐτοὺς νὰ τείνωσι χεῖρα ἀρωγὸν πρὸς τὸ ἱερὸν τοῦτο καθίδρυμα.

Ἤδη δὲ ἀπὸ τῆς 4ης ἰουνίου τοῦ ἔτους 1721 κοινῇ γνώμῃ τῶν τε ἐπιτρόπων τοῦ ἡμετέρου ναοῦ καὶ τῶν ἄλλων Χιοπολιτῶν ἐνεκρίθη ἐμοφώνως ὅπως περιάγηται ἐν τῷ ναῷ δίσκος ὑπὲρ τοῦ μοναστηρίου τῆς Πρώτης. Σημείωσις δέ τις ἐν καταστίχῳ ἀποκειμένη τῇ 8ῃ σεπτεμβρίου 1722 διαλαμβάνει ὅτι ἐδόθησαν διὰ τὴν κτίσιν τῆς ὡς ἄνω μονῆς γρόσια πεντακόσια καὶ προςθέτει: εἴχαμεν δώσῃ καὶ τὸν αὔγουστον εἰς τὰ χέρια τοῦ μισὲ Νικοροζῆ καὶ τὰ ἐδανείσθημεν ἀπὸ τὸν ἅγιον Χαλκηδόνος τὰ δέκα ἕνδεκα γρ. 500 σοῦμα γρ. 1000, τοῦτα τὰ χίλια γρόσια ὁποῦ ἐδώσαμεν κοινῇ γνώμῃ καὶ μὲ θέλημα τοῦ παναγιωτάτου κὺρ Ἱερεμία καὶ τῆς συνόδου, ὅποτε δώσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ μοναστῆρι νὰ τὰ εὐχαριστᾷ πάλιν τῆς ἐκκλησίας.

Καὶ ὁ μὲν μνημονευόμενος ἐν τῇ σημειώσει ταύτῃ Νικοροζῆς εἶναι ὁ Νικορωζῆς Λαμπῖνος Χῖος· διωρισμένος δ' ἀπὸ τῆς 6ης μαΐου 1722 καὶ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου

---

1) Ἀθ. Ὑψηλάντου. Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 320.

Ἰωάννου ἀνέλαβεν ἐν ταὐτῷ καὶ τὴν ἐπιτροπείαν καὶ ἐπιστασίαν τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ μοναστηρίου.

Πλὰξ δὲ ἄνωθεν τῆς μεγάλης τοῦ ἐν τῇ Πρώτῃ τούτου ναοῦ πύλης φέρουσα:

Ἀνακενησθ
η εἰς τὸν κερον
του ιγουμένου Ἀθ-
ανασηου 1722 ςεπ
τεβριου—4

δεικνύει καὶ τὸ ἔτος τῆς ἐπισκευῆς καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ἡγούμενον. Ἡ δὲ ὑπόθεσις τῆς πρὸς τὸν ἡμέτερον ναὸν ὀφειλῆς τῶν χιλίων γροσίων ἐπεβεβαιώθη τῇ 1ῃ μαΐου τοῦ 1723 διὰ τοῦ ἑπομένου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ ἐπιβεβαιωτηρίου γράμματος.

(ΚΔ΄)

Ὁ Πατριάρχης ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι οἱ ἐπίτροποι τῆς ἐν τῷ Γαλατᾷ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου ὁ Γεώργιος Ἀπέλιτος δηλαδή, ὁ Στεφανῆς ὁ Ῥοδοκανάκης, ὁ Τζορτζῆς Καζανόβας καὶ ὁ Παντελῆς Παραβάνιας, ἀδείᾳ καὶ προτροπῇ τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου, τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἱερεμίου καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου δεδώ-

κασιν ἐκ τῶν ἄσπρων τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας τοῦ Προδρόμου εἰς τὸ μοναστήριον τὸ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ διὰ χρείαν τῆς ἀνοικοδομῆς τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου γρόσια χίλια, ἐγχειρίσαντες αὐτὰ τῷ Νικορωζῇ Λαμπίνῳ ἐπιτρόπῳ τοῦ μοναστηρίου τούτου ἐπὶ συμφωνίᾳ καὶ ὑποσχέσει τοῦ πληρωθῆναι πάλιν τὰ αὐτὰ χίλια γρόσια εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Προδρόμου παρὰ τοῦ μοναστηρίου τῆς Πρώτης ὑπὸ τοῦ κατὰ καιρὸν ἐπιτροπεύοντος δηλονότι ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ Πρώτῃ, κἀντεῦθεν ἐπιβεβαιωθῆναι τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὀφειλῆς ταύτης τῶν χιλίων γροσίων καὶ διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος. Τούτου χάριν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν δηλωτικὸν τῆς ὑποθέσεως ταύτης γράμμα, ἐπιβεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ μαρτυρικαῖς ὑπογραφαῖς τῶν πανιερωτάτων καὶ λογιωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων καὶ ἐπεδόθη τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Προδρόμου.

ᾳψκγῳ μαΐου α'

† Ὁ **Ἡρακλείας** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ **Νικομηδείας** ΠΑ·Ι·ΣΙΟΣ
† Ὁ **Χαλκηδόνος** ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ
† Ὁ **Φιλιππουπόλεως** ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
† Ὁ **Βάρνης** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ **Λήμνου** ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ
† Ὁ . . . ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ
† Ὁ **Ἰκονίου** . . .
† Ὁ **Ἀγχιάλου** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ἀλλὰ τὰ χίλια ταῦτα γρόσια δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὴν πλήρη ἀνέγερσιν καὶ ἀποκατά-

στασιν τῆς ἑτοιμορρόπου καὶ ὑπ' ἐσχάτης ἀπορίας καὶ ἐνδείας κατεχομένης μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Διὰ ταῦτα ὁ αὐτὸς ἐν πατριάρχαις ἀοίδιμος Ἱερεμίας ὁ Γ' συνοδικῇ διασκέψει παρεκίνησε καὶ συνηνάγκασε τοὺς τὴν ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου διέποντας Χίους ὅπως ἀναλάβωσιν αὐτοὶ πᾶσαν τὴν δαπάνην τῆς συντελέσεως τῆς οἰκοδομῆς ἐπὶ τῷ ῥητῷ ὅρῳ νὰ ἔχωσι ταύτην εἰς ἐπιτροπὴν καὶ χρῆσιν καὶ διοίκησιν μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἐξοφλήσεως τῶν ἐπακολουθησόντων δαπανημάτων. Οὗτοι δὲ ὑπὸ τῶν παρακλήσεων καὶ τῶν ὑποσχέσεων ἀναπεισθέντες ἥψαντο τοῦ ἔργου μετὰ πολλῆς καὶ ἀξιεπαίνου προθυμίας· καὶ οὐ μόνον τὸν ναὸν περικαλλῆ ἐκ βάθρων ἀνήγειραν, ἀλλὰ καὶ τοίχους αὐτὸν περιέβαλον καὶ κελλία περιῳκοδόμησαν καὶ ἄλλην χρείαν καὶ εὐπρέπειαν αὐτῆς ὡς οἷόν τε ἐπιμελῶς καὶ λαμπρῶς ἀπήρτισαν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ διηνεκὲς αὐτῶν μνημόσυνον. Καὶ πᾶσαν τὴν δαπάνην τῆς οἰκοδομῆς ἀνελθοῦσαν ἐν ὅλῳ εἰς γρόσια ἑπτὰ χιλιάδας ἐμέτρησαν εἰς τοὺς ἐπιστατήσαντας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως μέχρι τέλους τῆς οἰκοδομῆς οἱ ἀπὸ τῆς 1ης μαΐου 1723 μέχρι τῆς 29 αὐγούστου 1724 ἐπιτροπεύοντες τοῦ ἡμετέρου ναοῦ Ζωρζῆς Νεγρεπόντης, Σταμάτης Χιλιαδᾶς, Νικολῆς Καλομάτης καὶ Τομαζῆς Κρόκιας, καθὰ τὸ ἀκόλουθον πατριαρχικῶς ἐπιβεβαιωμένον ἐξοφλητικὸν γράμμα δηλοῖ:

(ΚΕ')

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ δοθέντος ἐξοφλητικοῦ τοῖς ἐπιτρόποις τοῦ ἐν τῇ Πρώτῃ

ἱεροῦ Μοναστηρίου παρὰ τῶν τριῶν ἐπιστατῶν τῆς ἐκ βάθρων οἰκοδομῆς τοῦ αὐτοῦ.

Ὁ Πατριάρχης ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τοῦ παρόντος ἐνυπογράφου καὶ ἐμμαρτύρου γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι ὁ Ἐσκὶ (;) ὀνόματι ἀπὸ τῆς ἐνορίας τοῦ Μουγλείου καὶ Νικοροζῆς Λαμπῖνος Χῖος καὶ ὁ . . . . . . κερεστετζῆς, ἐλθόντες ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐν τῷ Γαλατᾷ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου πραγματευτῶν Χίων ἤτοι τοῦ Ζορζῆ Νεγρεπόντη, τοῦ Σταμάτη Χιλιαδᾶ, τοῦ Νικολῆ Καλομάτη καὶ τοῦ Τομαζῆ Κρόκια ἀνήγγειλαν καὶ ὡμολόγησαν ἰδίοις αὐτῶν χείλεσιν ὅτι γενόμενοι αὐτοὶ οἱ τρεῖς ἐπιστάται εἰς τὴν πρὸ ὀλίγου συντελεσθεῖσαν ἐκ βάθρων τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ πατριαρχικοῦ Σταυροπηγιακοῦ Μοναστηρίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐδαπάνησαν εἰς αὐτὴν ἑπτὰ χιλιάδας γρόσια ἔν τε τῇ λήψει τοῦ φιρμανίου καὶ τοῖς εἰς ἐξωτερικοὺς ἀναλώμασιν, ἔτι δὲ καὶ ἐν ἁπάσῃ τῇ καταναλωθείσῃ ὕλῃ καὶ τῷ κερεστέ, ἅτινα καὶ λογαριάσαντες ἀκριβῶς τε καὶ ἀνελλιπῶς ἔλαβον ἤδη ταῦτα καὶ ἐπληρώθησαν ἐξ ὁλοκλήρου παρὰ τῶν εἰρημένων ἀνωτέρω τεσσάρων ἐπιτρόπων τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας, πρὸς οὓς δεδώκασι καὶ χοτζέτιον τῆς βασιλικῆς κρίσεως, περιέχον τὴν γενομένην εἰς αὐτοὺς ἀποπλήρωσιν τῶν εἰρημένων ἄσπρων καὶ τὴν τελείαν πρὸς αὐτοὺς ἐξόφλησιν τοῦ εἰρημένου χρέους ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος μοναστηρίου, προσωμολόγησάν τε καὶ προς-

υπέσχοντο οἱ εἰρημένοι τρεῖς χριστιανοὶ ὅτι ἔλαβον καὶ ἐπληρώθησαν πάντα τὰ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ῥηθέντος μοναστηρίου γενόμενα ἔξοδα αὐτῶν ἐξ αὐτῆς τῆς ἐνάρξεως μέχρι τέλους διὰ τῆς λήψεως τῶν ἑπτὰ χιλιάδων γροσίων καὶ ὡς οὐκ ἔχουσι ζητεῖν τοῦ λοιποῦ πολὺ ἢ ὀλίγον τι οὔτε ἀπὸ τῶν εἰρημένων τεσσάρων ἐπιτρόπων, τοῦ Ζορζῆ, τοῦ Σταμάτη, τοῦ Νικολῆ καὶ τοῦ Τομαζῆ, οὔτε ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου οὔτε ἀπὸ ἄλλου τινὸς περὶ τῶν εἰρημένων ἐξόδων τῶν γενομένων εἴς τε τὰ βασιλικὰ φιρμάνια καὶ εἰς ἐξωτερικὰ πρόςωπα, ἔτι δὲ καὶ εἰς πᾶσαν καὶ παντοίαν ὕλην καὶ κερεστὲ καὶ εἰς μαγιστορικὰ καὶ ἡμερομίσθια καὶ πᾶσαν ἄλλην χρείαν, ἀλλ' ἐξώφλησαν περὶ τούτων πάντων μέχρι καὶ ἑνὸς ὀβολοῦ γενόμενοι ἰμπρὰ ἰσκὰ ἀμέϊ νταβαντάν, ἀλλὰ καὶ ὀψέποτε εὑρεθῇ τις ζητῶν δίκαιον ὁτιοῦν ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος μοναστηρίου περὶ τῆς οἰκοδομῆς αὐτοῦ ἀπὸ οἱανοῦν ὑπόθεσιν, αὐτοὺς τοὺς τρεῖς ἀπολογεῖσθαι καὶ ἐνέχεσθαι. Οὕτως ἀνήγγειλαν καὶ ὡμολόγησαν ἰδίοις αὐτῶν χείλεσιν. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρόν, ἐπιβεβαιώσει τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Ἱερεμίου καὶ μαρτυρίᾳ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐδόθη τοῖς ῥηθεῖσιν ἐπιτρόποις.

αψκδῳ· μαΐου ι'.

Ὁ μέγας χαρτοφύλαξ Σπανδωνῆς μάρτυς
Ὁ μέγας πριμικήριος Μανουήλ[1] μάρτυς

---

1) Τὰ ὀνόματα ταῦτα δὲν ἀπαντῶσιν ἐν τῷ **εἰρημένῳ καταλό-**

Ὁ λογοθέτης . . . . μάρτυς
Ὁ ῥεφερενδάριος Κωνσταντῖνος μάρτυς
Ὁ πρῶτος ὀστιάριος Μιχαὴλ(¹) μάρτυς
Ὁ πρωταποστολάριος Γεώργιος(¹) μάρτυς
Ὁ δεύτερος ὀστιάριος Γεώργιος(¹) μάρτυς
Ὁ λογοθέτης τῶν οἰκιακῶν Ἀλέξανδρος μάρτυς
Ὁ λογοθέτης γενικοῦ Κωνσταντῖνος(¹) μάρτυς.

Μετὰ δὲ τὸν ἀπαρτισμὸν τοῦ θεαρέστου καὶ ἐπαινετοῦ τούτου ἔργου εἰς χρέη περιπεσόντες πολυάριθμα διὰ τὰς ἐπιγενομένας ἀναγκαίας δαπάνας ἔλαβον παρὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας γράμματα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ παραχωροῦντα εἰς αὐτοὺς τὴν τελείαν ἐξουσίαν καὶ ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν τῆς Μονῆς ταύτης καὶ τὴν ἄδειαν νὰ συνάγωσι καὶ νὰ παραλαμβάνωσι τὰ εἰσοδήματα καὶ τὰς ἐλεημοσύνας τῶν ἐλεούντων χριστιανῶν. Καίτοι δὲ τοῦ ἔτους ἐκείνου τὰ εἰρημένα ἔγγραφα δὲν σώζονται ἐξ ὅσων γνωρίζομεν ἀλλὰ μόνον ἐπιμαρτυροῦνται ἐν νεωτέροις γράμμασιν, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς καταστίχοις τοῦ ἡμετέρου ναοῦ παρατηροῦνται εἰςπράξεις τοῦ μοναστηρίου τῆς Πρώτης μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1726. Κατάστιχον δέ τι μικρὸν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀρχείοις ἀποκείμενον φέρει ἐν τῇ τετάρτῃ σελίδι ἐπὶ κεφαλῆς μὲν εἰκόνα τῆς ἐνδόξου Μεταμορφώσεως τοῦ

γῳ **τῶν ἀπὸ τοῦ ΙϚ´ αἰῶνος ἀξιωματικῶν** τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τοῦ κ. Μ. Γεδεών. Δὲν ἀπαντᾷ δ᾽ ἐπίσης καὶ τὸ ὀφφίκιον ὁ λογοθέτης τῶν οἰκιακῶν.

Σωτῆρος ἡμῶν διὰ ζωηρῶς διατηρουμένων χρωμάτων ἐζωγραφημένην, εἶτα δὲ τὰ ἑξῆς:

Κατάστιχον σὺν Θεῷ περιέχον τὰ ὀνόματα πάντων τῶν φιλευσεβῶν καὶ φιλελεημόνων χριστιανῶν τῶν ἐλεούντων καὶ βοηθούντων τὸ νεωςτὶ ἐκ βάθρων καὶ θεμελίων Θεοῦ νεύσει ἀνοικοδομηθὲν ἱερὸν καὶ σεβάσμιον μοναστήριον τὸ κατὰ τὴν Προποντίδα ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ διατελοῦν καὶ ἐπ' ὀνόματι σεμνυνόμενον τῆς ἐνδόξου μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπερ ὑποπεσὸν εἰς χρέη βαρύτατα καὶ περίπου τὰ εἴκοσι πουγγεῖα τῶν ἄσπρων δέεται ἀφθονοπαρόχους βοηθείας, ἧς ἕνεκα καὶ προςτρέχει ὁ ἐν αὐτῷ ἡγούμενος ἐπὶ τῷ βοηθηθῆναι παρὰ τῶν φιλευσεβῶν χριστιανῶν, τοῦ εὑρεῖν ἐλάφρωσιν τοῦ ἐπικειμένου βάρους. Ἐπιδότω οὖν ἕκαστος πλουσίᾳ χειρὶ καὶ φιλελεήμονι προαιρέσει, ὅπως ἕξῃ ἐν αὐτῷ ἀκατάπαυστον τὸ μνημόσυνον, λογιζόμενος κτίτωρ τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου καὶ παρὰ τοῦ ἁγίου καὶ μισθαποδότου Θεοῦ μισθοὺς ἀθανάτους καὶ αἰωνίους:

Καὶ πρῶτον

Ὁ εὐσεβέστατος καὶ φιλόχριστος αὐθέντης καὶ ἡγεμὼν πάσης Οὐγγρο-βλαχίας κύριος κύριος Ἰωάννης Νικόλαος Ἀλεξάνδρου βοεβόδας.

Καὶ ὁποίας μὲν παρὰ τοῖς εὐσεβέσι καὶ φιλελεήμοσι χριστιανοῖς ὑποδοχῆς ἔτυχεν ἡ ἄνωθι ἔκκλησις τοῦ ἡγου-

μένου τοῦ μοναστηρίου δὲν δεικνύεται, δηλοῦται ὅμως μετὰ πιθανότητος ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τῶν ἡμετέρων ἐπιτρόπων εἶχε τὴν διεύθυνσιν τῆς μονῆς ἡγούμενος ὁ καὶ πρότερον τοιοῦτος καὶ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀγράφου εἰρημένου καταστίχου ἀναγραφόμενος προηγούμενος Ἀθανάσιος ὁ ἐκ Καστορίας (1), ὅςτις αὐτόθι σημειοῦται *Ὅσα ἔξοδα ἔκαμεν εἰς τὸ πάσχα (1725 μαρτίου 25)* καὶ μικρὰς ἄλλας δωρεὰς παρὰ διαφόρων χριστιανῶν.

Ἀλλὰ μετά τινων ἐτῶν ἐπιτροπείαν καὶ διοίκησιν οἱ ἡμέτεροι Χῖοι, ἀφοῦ μάλιστα οὕτω λαμπρῶς ἀνεκαίνισαν καὶ ἐκαλλώπισαν τὴν μονὴν πᾶσαν μεθ᾽ ὅλων αὐτῆς τῶν ἐξαρτημάτων καὶ μέρος τῶν ὀφειλομένων ἀπέτισαν, ἐπιγνόντες τελευταῖον τὸ ἀρτιπαγὲς καὶ ἀστήρικτον τῆς μονῆς ἐνέκριναν νὰ προςηλώσωσι ταύτην εἰς ἑτέραν πλουσιωτέραν, ἵνα τύχῃ τῆς δεούσης ἀντιλήψεως καὶ προστασίας. Καὶ εὗρον τοιαύτην τὴν ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ πατριαρχικὴν σταυροπηγιακὴν μονὴν τῆς ὑπε-

1) Ὁ ἱερομόναχος οὗτος φαίνεται ὅτι διέμενε καὶ κατόπιν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ καὶ ἀποθανὼν τῷ 1740 ἐτάφη ἐν τῷ νάρθηκι, ὡς δεικνύει τὸ αὐτόθι εὑρισκόμενον τόδε ἐπίγραμμα:

Ἐνθάδε κεῖται
ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Ἀθανάσιος
προηγούμενος καὶ κτίτορας
ἐκ πόλεως Καστοριᾶς χωρίον
. . . .
αψμ.

ραγίας Θεοτόκου τῆς Παναχράντου ἐπικεκλημένης. Καὶ λαβόντες γρόσια δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια (2500) ἀπὸ μοναστηριακῶν χρημάτων τῆς Παναχράντου δοθέντα αὐτοῖς τῇ α΄ νοεμβρίου τοῦ 1726 διὰ χειρὸς τοῦ Παναχραντιώτου προηγουμένου κὺρ Διονυσίου δι' ὅλον τὸ ἐναπολειφθὲν τῆς τοῦ Σωτῆρος μονῆς χρέος ἐνεχείρισαν αὐτῷ τὴν μονὴν ταύτην τοῦ Σωτῆρος μετὰ πάντων τῶν προςόδων καὶ κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῆς καὶ μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς τῆς νήσου ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ἦναι κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς ὁ ῥηθεὶς προηγούμενος ἐφ' ὅρου ζωῆς καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ ἐξουσίαν τῶν πατέρων τῆς Παναχράντου, ὡς δηλοῦσι τό τε ἰδιαίτερον γράμμα τῶν Χίων τὸ δοθὲν τῷ προηγουμένῳ Διονυσίῳ καὶ τὸ ἐκδοθὲν ἐν μηνὶ ἰανουαρίῳ τοῦ 1727 πατριαρχικὸν σιγιλλιῶδες περὶ ἑνώσεως τοῦ μοναστηρίου τοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ τῆς Παναχράντου, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ γενόμενον ἐν μηνὶ σεπτεμβρίῳ τοῦ 1729 ἕτερον πατριαρχικὸν γράμμα, ἐπιβεβαιοῦν ὅτι τὸ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ μοναστήριον εἶναι ἰδιόκτητον μετόχιον τῆς ἐν Ἄνδρῳ μονῆς τῆς Παναχράντου, ἐξαγορασθὲν διὰ χρημάτων συναχθέντων ὑπὸ τοῦ προηγουμένου αὐτῆς Διονυσίου ἀπὸ διαφόρων εἰς τὸ μοναστήριον τοῦτο ἐλεημοσυνῶν.

(Κϛ΄)

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ δοθέντος γράμματος τῷ προηγουμένῳ τῆς Παναχράντου κὺρ

Διονυσίῳ περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ Μοναστηρίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Διὰ τοῦ παρόντος ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι ὅλοι κοινῇ γνώμῃ λέγοντες ὅτι τὴν ἐξουσίαν ὅπου φαίνηται πῶς ἔχομεν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ νησίου τῆς Πρώτης διὰ χοτζετίων καὶ γραμμάτων πατριαρχικῶν, τὴν σήμερον ἐλάβομεν ἀπὸ τοῦ ὁσιωτάτου προηγουμένου τῆς Μονῆς τῆς Παναχράντου τῆς Ἄνδρου κὺρ Διονυσίου γρ. 2500 ἤγουν γρόσια δύο χιλιάδας πεντακόσια καὶ ἐδόσαμεν αὐτῷ τῷ ἡγουμένῳ τὴν ἅπασαν ἐξουσίαν ὁποῦ εἴχαμεν, ὁμολογοῦντες καὶ λέγοντες ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴν ἔχωμεν καμμίαν ἐξουσίαν ἢ δεσποτείαν εἰς τὸ εἰρημένον Μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τῆς Πρώτης, οὔτε εἰς κινητὰ οὔτε εἰς ἀκίνητα οὔτε εἰς οὐδέν τι, ἀλλὰ νὰ ἦναι κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς ὁ ὁσιώτατος Προηγούμενος τῆς Παναχράντου κὺρ Διονύσιος· καὶ ἀνίσως καὶ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ὑποκάτωθεν τὸν ἐνοχλήσῃ κανεὶς καὶ τὸν ζημιώσῃ, ὑποσχόμεθα νὰ εἴμασθεν ὑπόχρεοι ὅλοι οἱ ὑποκάτωθεν νὰ πληρώνωμεν τὴν αὐτὴν ζημίαν ἀπροφασίστως, μηδενὸς ἐναντιουμένου. Ὅθεν καὶ δίδομεν τὸ παρὸν εἰς χεῖράς του διὰ τὴν ἀσφάλειαν.

αψκς′ νοεμβρίου α′.

Μανουὴλ Σκυλίτζης ὑπόσχομαι
Νικόλαος Γιούκας ὑπόσχομαι
Μακρῆς Καλομάτης ὑπόσχομαι
Γιάννης Ἀργέντης ὑπόσχομαι

Παντελῆς Παραβανίας ὑπόσχομαι
Μιχαὴλ Καλονάρης ὑπόσχομαι
Φραγκούλης Τζαμπλᾶκος ὑπόσχομαι
Λεόντιος Τζιτζινῆς ὑπόσχομαι
Φραγκούλης Πατεράκης ὑπόσχομαι
Στέφανος Διασερινὸς ὑπόσχομαι
Νικορόζης Λαμπῖνος ὑπόσχομαι
Κωνσταντῆς Πασπάτης τοῦ ποτὲ Παντελῆ ὑπόσχομαι
Σταμάτης Χιλιαδᾶς ὑπόσχομαι
Νικολῆς Καλομάτης ὑπόσχομαι

(ΚΖ΄)

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ προεκδοθέντος Σιγιλλιώδους τῷ προηγουμένῳ Διονυσίῳ περὶ τῆς ἑνώσεως τοῦ ἐν τῇ Πρώτῃ ἱερομοναστηρίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μετὰ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ ἱερᾶς Μονῆς τῆς Παναχράντου ἐπικεκλημένης.

Παΐσιος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἡ ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πρώτῃ διατελοῦσα ἱερὰ καὶ σεβαστὴ πατριαρ-

χικὴ καὶ σταυροπηγιακὴ Μονὴ ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐνδόξου Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, τῇ τοῦ χρόνου ἀρχαιότητι καὶ μακρᾷ καιροῦ παρατάσει τῆς ἁγίας αὐτῆς οἰκοδομῆς τε καὶ πήξεως τέλεον σαθρωθεῖσα πτῶσιν ἠπείλει προφανῶς, καὶ πρὸς οἴκησιν τῶν ἐνασκουμένων πρώην ἄχρηστος καὶ ἀνεπιτηδεία εἰς τὸ παντελὲς γενομένη, μικροῦ δεῖν ἔφθασεν ἐρημωθῆναι καὶ ἀφανισθῆναι παντελῶς, ὃ μὴ προλαβοῦσα ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία συνοδικῇ διαγνώσει πρόνοιαν ἐποιήσατο ἐξελέσθαι αὐτὴν τῆς ἀπειλουμένης φθορᾶς, κἀντεῦθεν μηδενὸς ἄλλου πόρου καὶ τρόπου εἰς ἀνέγερσιν αὐτῆς φαινομένου διὰ τὴν ἐσχάτην ἀπορίαν καὶ ἔνδειαν κοινῇ καὶ συνοδικῇ διασκέψει τῆς ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως προσκαλεσάμενοι τότε τοὺς ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων διατρίβοντας Χίους πραγματευτὰς χρησίμους χριστιανούς, παρεκινήσαμεν καὶ συνηναγκάσαμεν αὐτοὺς ἐπιλαβέσθαι καὶ ἐνάρξασθαι προθύμως τῇ οἰκοδομῇ τῆς ῥηθείσης Μονῆς, ὑποσχόμενοι ἀναθεῖναι καὶ ἐπαφεῖναι αὐτοῖς ταύτην εἰς ἐπιτροπήν, χρῆσίν τε καὶ διοίκησιν μέχρι τοῦ γενέσθαι τὴν ἀποπλήρωσιν τῶν ἐπακολουθησόντων δαπανημάτων. Οἵ δή τινες ζήλῳ θείῳ κεκινημένοι καὶ διεγηγερμένῃ ψυχῆς εὐλαβείᾳ καὶ προαιρέσει φλεγόμενοι καὶ ταῖς ἡμετέραις παρακλήσεσι καὶ ὑποσχέσεσιν ἀναπεισθέντες ἥψαντο τοῦ ἔργου μετὰ προθυμίας πολλῆς, ἀνήγειράν τε καὶ ἀνῳκοδόμησαν αὐτὴν ἐκ βάθρων καὶ θεμελίων, οὐ μόνον τὸν ναὸν περικαλλῆ δομησάμενοι, ἀλλὰ καὶ τείχη περιβαλόμενοι καὶ κελλία περιοικοδομήσαντες καὶ ἄλλην χρείαν καὶ εὐπρέπειαν αὐτῆς ἐπιμελῶς καὶ

λαμπρῶς ὡς οἷόν τε ἀπαρτίσαντες εἰς δόξαν καὶ αἶνον Θεοῦ καὶ διηνεκὲς αὐτῶν μνημόσυνον· μετὰ δὲ τὸ συντελέσαι τὸ θεάρεστον καὶ ἐπαινετὸν αὐτὸ ἔργον χρέεσι περιπεσόντες πολυαρίθμοις καὶ βαρυτάτοις διὰ τὰς ἀναγκαίως ἐπιγενομένας δαπάνας ἐν τῇ οἰκοδομῇ καὶ πρὸς τὴν διόρθωσιν καὶ ἀποπλήρωσιν τούτων τοῖς ὅλοις ἀμηχανήσαντες, προςέδραμον τῇ προνοίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τὴν ἐνοῦσαν ζητοῦντες θεραπείαν καὶ βοήθειαν. Ὅθεν καὶ ἔλαβον γράμματα πατριαρχικὰ συνοδικὰ ἐπιτρέποντα καὶ παραχωροῦντα αὐτοῖς τὴν τελείαν ἐξουσίαν καὶ ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν τῆς ῥηθείσης Μονῆς καὶ ὅπως ἔχωσιν ἐπ' ἀδείας κυβερνᾶν καὶ διοικεῖν αὐτὴν διὰ τελείας ἐπιτροπῆς, συνάζειν τε καὶ παραλαμβάνειν τὰ εἰςοδήματα καὶ τὰς ἐλεημοσύνας τῶν ἐλεούντων χριστιανῶν καὶ δι' αὐτῶν ἀπολογεῖσθαι τὰ χρέη, οἷς τισιν ἦσαν ἐνεχόμενοι. Οἵτινες καὶ πρὸ χρόνων ἤδη τινῶν ἐπιτροπεύσαντες καὶ διοικήσαντες ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν ἐπιδοθεῖσαν αὐτοῖς πατριαρχικὴν συνοδικὴν ἄδειαν, προςπαθήσαντές τε καὶ φιλοπονήσαντες καθ' ὅσον αὐτοῖς ἐνεχώρει καὶ μέρος τῶν χρεωστουμένων ἀπολογηθέντες καὶ διορθώσαντες, τελευταῖον ἐπιγνόντες καλῶς τὸ τῆς Μονῆς αὐτῆς καθ' ἑαυτὴν ἀσθενὲς καὶ ἀδύνατον, ἀρτιπαγές τε καὶ ἀστήρικτον, ἐν στερήσει τ οὔσης οὐ μόνον τῶν κτημάτων καὶ εἰςοδημάτων, δυναμένων τρέφειν καὶ περιθάλπειν ἐν ἀνέσει τοὺς ἐ αὐτῇ μονάζειν καὶ ἀσκεῖν αἱρουμένους, ἀλλὰ κα πατέρων καὶ μοναχῶν καὶ ἀνδρῶν ἀξίων εἰς τὸ ἡγου μενεύειν καὶ προνοεῖσθαι, καλλιεργεῖν τε καὶ αὐξάνει τὰ ἐν αὐτῇ πράγματα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐνεχομέν

ποσότητι ἱκανῇ τῶν ὑπολειφθέντων ἔτι χρεῶν, ὧν ἐπὶ τῇ διορθώσει καὶ ἀποτίσει οὐδεὶς αὐτῇ οὐδαμόθεν προυφαίνετο πόρος, μικρά τε καὶ ἀδρανὴς ἡ ἐλπὶς τοῦ ἐλέους ἐν τῇ τοῦ νῦν αἰῶνος δυςτυχίᾳ τοῦ ἡμετέρου γένους. Ἐφ' οἷς ἅπασι δεῖν ἔγνωσαν τὴν ἱερὰν ταύτην Μονὴν κρείττονι καὶ ὑπερεχούσῃ βεβαιῶσαι δυνάμει καὶ ἑτέρᾳ τινὶ μονῇ εὐεκτούσῃ καὶ βριθούσῃ κτήμασί τε καὶ ἀνδράσι θεοφιλέσι προςηλωθῆναί τε καὶ συνενωθῆναι καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης ἀντίληψιν καὶ προστασίαν καὶ ἐπίσκεψιν ἔχουσαν, δύνασθαι συντηρηθῆναι καὶ κυβερνηθῆναι καὶ μὴ μόνον τῆς ἐνδεχομένης φθορᾶς καὶ κακώσεως ὑπερτέραν ἀναδειχθῆναι, ἀλλὰ καὶ εἰς αὔξησιν καὶ ἐπίδοσιν προχωρῆσαι. Ἀναγγείλαντες οὖν καὶ ἡμῖν τὴν τοιαύτην τῆς Μονῆς ταύτης κατάστασιν καὶ χρείαν καὶ ἔνδειαν καὶ τὸν εἰρημένον τρόπον τῆς θεραπείας δηλοποιήσαντες, εὔλογον δόξαντα καὶ ἡμῖν ὡς ὠφέλιμον καὶ πρὸς ἀγαθὸν σκοπὸν ἀφορῶντα καὶ λαβόντες παρ' ἡμῶν ἄδειαν ἐπὶ τῷ ζητῆσαι καὶ εὑρεῖν τόπον ἁρμόδιον εἰς ἐπισύστασιν καὶ ἀντίληψιν αὐτῆς, εὗρον τελευταῖον τὴν ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ διατελοῦσαν ἱερὰν πατριαρχικήν τε καὶ σταυροπηγιακὴν μονὴν τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς Παναχράντου ἐπικεκλημένης, ἱκανὴν οὖσαν ἀξίαν τε καὶ ἁρμοδίαν κατὰ πάντα ἐπὶ τῷ ἀντιλαβέσθαι αὐτῆς, περιθάλψαι τε καὶ ἐπιβεβαιῶσαι καὶ στηρίξαι τὴν ἀσθένειαν αὐτῆς καὶ ἀναπληρῶσαι τὴν ἔλλειψιν καὶ συνελόντι πᾶσαν αὐτῆς ἐκπληρῶσαι καὶ θεραπεῦσαι τὴν χρείαν, ὡς οὐ μόνον εὐθηνουμένην θείῳ ἐλέει κτημάτων καὶ πραγμάτων περιουσίᾳ ἀλλὰ καὶ ἀνδράσι κομῶσαν ἀξίοις εἰς πᾶσαν αὐτῆς προστασίαν καὶ διοίκησιν πρόςφορον· καὶ δὴ

κατὰ τὴν ἐκχωρηθεῖσαν αὐτοῖς παρ' ἡμῶν ἄδειαν βουλόμενοι ἀναθεῖναι καὶ ἐπαφῆσαι αὐτῇ τὴν ῥηθεῖσαν τοῦ Σωτῆρος Μονήν, λαβόντες παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου προηγουμένου τῆς Μονῆς ταύτης τῆς Παναχράντου ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Διονυσίου δύο χιλιάδας καὶ πεντακόσια γρόσια δι' ὁλόκληρον τὸ ἐναπολειφθὲν χρέος τῆς τοῦ Σωτῆρος Μονῆς, ἐν ᾧ ἦσαν αὐτοὶ ἐνεχόμενοι, καὶ τὴν ἀποπλήρωσιν ἐκείνου ἐντεῦθεν πεποιηκότες ἐπαφῆκαν καὶ παραδεδώκασι καὶ ἐνεχείρισαν αὐτῷ τὴν Μονὴν ταύτην τοῦ Σωτῆρος μετὰ πάντων τῶν προσόδων καὶ κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῆς κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, παλαιῶν τε καὶ νέων, ὅσα τε πρότερον ἔσχε καὶ ὅσα μεθύστερον ἐπεκτήσατο καὶ μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς τοῦ νησίου τῆς Πρώτης ἐπὶ συμφωνίᾳ καὶ συναινέσει τοιαύτῃ, ὥςτε εἶναι αὐτὴν ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὑπὸ τὴν χρῆσιν, ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν τοῦ τε ῥηθέντος προηγουμένου κὺρ Διονυσίου ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν καὶ χρῆσιν τῶν ὁσιωτάτων πατέρων τῆς ῥηθείσης ἐν Ἄνδρῳ Μονῆς τῆς Παναχράντου, ὡς μετόχιον αὐτῆς λογιζομένην, δεσπόζεσθαί τε καὶ ἐξουσιάζεσθαι καὶ κυβερνᾶσθαι ὑπ' αὐτῆς τε καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πατέρων, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ αὐτῶν μετόχια, τά τε εἰςοδήματα αὐτῆς ἐκείνους λαμβάνειν καὶ προνοεῖσθαι τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῆς, ἀσύδοτόν τε ἔχειν αὐτὴν καὶ ἐλευθέραν καὶ ἀκαταζήτητον ὡς σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ κεκοσμημένην καὶ μηδενὶ ἄλλῳ μηδὲν ὀφείλοντας πληροῦν καὶ διδόναι ὑπὲρ αὐτῆς ὁλοτελῶς, εἰ μὴ μόνον τὸ ἀνέκαθεν διορισθὲν δίδοσθαι ὑπ' αὐτῆς ἐτήσιον πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς

τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὴν πατριαρχικὴν τράπεζαν μετὰ καὶ τῶν δύο ἄλλων ἡμετέρων πατριαρχικῶν σταυροπηγιακῶν Μοναστηρίων τῶν ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ εἰς σημεῖον ὑποταγῆς καὶ γνωρισμὸν τῆς σταυροπηγιακῆς ἐμπεδώσεως καὶ μηδὲν τοὺς ῥηθέντας Χίους χριστιανοὺς ἢ ἄλλους τινὰς ἱερωμένους ἢ λαϊκοὺς ἔχειν ζητεῖν τι παρ' αὐτῆς πολὺ ἢ ὀλίγον δι' ἡντιναοῦν αἰτίαν, ἢ καὶ ἐπεμβαίνειν αὐτῆς ἢ ἐνοχλεῖν καὶ ἐπηρεάζειν οἱῳδήτινι τρόπῳ τοὺς ἐνασκουμένους αὐτῇ πατέρας ἢ τὸν ῥηθέντα προηγούμενον Διονύσιον ἢ τοὺς πατέρας τοῦ ἐν τῇ Ἄνδρῳ Μοναστηρίου τῆς Παναχράντου· ἀλλὰ καὶ ὀψέποτε δέοι ἀποκατασταθῆναι ἡγούμενον ἐν αὐτῇ, ἐκλέγεσθαι μὲν καὶ ψηφίζεσθαι τὸν ἄξιον καὶ ἱκανὸν ἀποφαινόμενον ἐκ τῆς κοινότητος τῶν πατέρων τῆς Παναχράντου, διὰ τοῦ κατὰ καιροὺς δ' Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀποκαθίστασθαι καὶ βεβαιοῦσθαι τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀνάξιον καὶ ἀδόκιμον ἀναφανέντα παρὰ τῶν αὐτῶν ἐκδιώκεσθαι καὶ ἀποβάλλεσθαι καὶ μηδένα ἄλλον ἔχειν τὸ σύνολον τινὰ μετοχὴν καὶ ἐξουσίαν ἐν πᾶσι τούτοις. Τοὺς δὲ προρρηθέντας ἐπιτρόπους Χίους μηδὲν ἄλλο ἐπιζητεῖν ἐξ αὐτῶν τοῦ λοιποῦ, εἰ μὴ μόνον ἔχειν τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ὡς κτίτορας χρηματίσαντας καὶ προσκεκακοπαθηκότας ἐπὶ τῇ ἀνεγέρσει αὐτῆς.

Ἐπὶ γοῦν τῇ συμφωνίᾳ ταύτῃ καὶ τῇ συναινέσει καὶ τῷ διορισμῷ πάντων τῶν εἰρημένων παραχωρήσαντες καὶ ἐπαφέντες οἱ εἰρημένοι ἐπίτροποι Χῖοι τὴν διαληφθεῖσαν Μονὴν τοῦ Σωτῆρος κατὰ τὴν ἐπιδοθεῖσαν αὐτοῖς παρ' ἡμῶν ἄδειαν πρὸς τὸν ῥηθέντα

προηγούμενον Διονύσιον καὶ εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Παναχράντου, προςελθόντες καὶ τῇ ἡμῶν Μετριότητι καὶ τῇ περὶ αὐτὴν ἱερᾷ τῶν ἀρχιερέων συνόδῳ, ἐδεήθησαν βεβαιῶσαι καὶ ἡμᾶς ἐπικυρῶσαι πάντα τὰ εἰρημένα, προςηλῶσαί τε καὶ συνενῶσαι τὴν τοῦ Σωτῆρος ταύτην Μονὴν τῇ ῥηθείσῃ Μονῇ τῆς Παναχράντου καὶ μετόχιον αὐτῆς ἀναδεῖξαι δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος ἐπὶ τῷ εἶναι εἰς τὸ ἑξῆς ἀναφαίρετον καὶ ἀναπόσπαστον· ὧν τὴν δέησιν καὶ ἀξίωσιν προςηνῶς ἀποδεξάμενοι ὡς πρὸς ἀγαθὸν ἀφορῶσαν τέλος καὶ ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις διὰ παραχωρήσεως ἡμετέρας γενομένην, γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἵνα ἡ διαληφθεῖσα ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ πατριαρχικὴ σταυροπηγιακὴ Μονὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν προςόδων καὶ κτημάτων, ἀφιερωμάτων αὐτῆς κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, παλαιῶν τε καὶ νέων καὶ ὅλης τῆς νήσου Πρώτης ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ὑπάρχῃ προςηλωμένη καὶ ἡνωμένη τῇ κατὰ τὴν Ἄνδρον νῆσον πατριαρχικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ Μονῇ τῆς Παναχράντου καὶ μετόχιον αὐτῆς οὖσά τε καὶ γνωριζομένη ἀναποσπάστως καὶ ἀναφαιρέτως καὶ ἀμετακινήτως καὶ ὑπ' αὐτῆς μόνον ἐξουσιαζομένη, διοικουμένη τε καὶ κυβερνωμένη κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν καὶ τῶν λοιπῶν μετοχίων. Τοῦ οὖν εἰρημένου προηγουμένου κὺρ Διονυσίου ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ ἔχοντος τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν καὶ χρῆσιν αὐτῆς τε καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς

ἀπαρεμποδίστως, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ τῶν ὁσιωτάτων πατέρων τῆς Παναχράντου ὀφειλόντων ἀντιλαμβάνεσθαι αὐτῆς ὡς μετοχίου αὐτῶν, προνοεῖν τε ἐπιμελῶς τῶν πραγμάτων καὶ εἰςοδημάτων αὐτῆς, ἡγούμενόν τε ἐγκαθιστᾶν χρείας οὔσης ἐν αὐτῇ καὶ πατέρας πέμπειν εἰς ἐπίσκεψιν καὶ διοίκησιν αὐτῆς καὶ φροντίζειν ἀόκνως καὶ προθύμως τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως καὶ ἐπιδόσεως αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐνασκούμενοι αὐτῇ πατέρες ὀφείλουσι διάγειν καὶ πολιτεύεσθαι σεμνῶς καὶ εὐτάκτως καὶ κατὰ τοὺς ὅρους καὶ κανόνας τοῦ μοναστικοῦ βίου, ὑπ'οὐδενὸς ἐνοχλούμενοι καὶ ἐπηρεαζόμενοι ἢ δόσιν πολλὴν ἢ ὀλίγην ἀπαιτούμενοι παρά τινος ἐκτὸς μόνον τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος ἐτησίου πρὸς τὴν καθ'ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ μνημονεύωσιν ἀενάως τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, ἀπολαμβάνωσί τε πάσης ἐλευθερίας καὶ ἀνέσεως διὰ τὴν σταυροπηγιακὴν ἀξίαν καὶ φιλοτιμίαν τῆς μονῆς αὐτῶν ταύτης, πάσης καὶ παντοίας δουλαγωγίας καὶ καταδυναστείας ἐκτὸς ὑπάρχοντες. Ὃς δ' ἄν τις τῶν ἁπάντων τολμήσῃ ποτὲ βίαν τινὰ καὶ ἐνόχλησιν καὶ ἐπήρειαν ἐπαγαγεῖν τῇ ῥηθείσῃ Μονῇ τοῦ Σωτῆρος καὶ τοῖς ἐνασκουμένοις αὐτῇ, ἢ θελῆσαι ἀποσπάσαι καὶ διασεῖσαι αὐτὴν ἀπὸ τῆς Μονῆς τῆς Παναχράντου καὶ ἀνατρέψαι τὴν γενομένην ταύτην ἕνωσιν, ἢ ἐνοχλήσῃ τῷ ῥηθέντι προηγουμένῳ κὺρ Διονυσίῳ καὶ ἀποστερήσῃ αὐτὸν τῆς ἐφ' ὅρου ζωῆς χρήσεως καὶ διοικήσεως αὐτῆς ἢ βουληθῇ ἐπηρεάσαι τοὺς πατέρας τῆς Παναχράντου ἢ ἀποσπάσαι παρ'αὐτῶν τὸ μετόχιον αὐτῶν τοῦτο, ἀπεναντίας φερόμενος τοῖς ἐν τῷ πα-

ρόντι συνοδικῷ ἀποφανθεῖσιν, ὁ τοιοῦτος ὁποῖος ποτ' ἂν εἴη, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου τῇ φύσει Θεοῦ καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν τῆς συντελεσθείσης ταύτης ἑνώσεως τῶν ῥηθέντων μοναστηρίων ἐγένετο καὶ τὸ ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ ῥηθέντι προηγουμένῳ τῆς μονῆς τῆς Παναχράντου ἱερομονάχῳ κὺρ Διονυσίῳ.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψκζ' μηνὶ ἰανουαρίῳ ἰνδικτ. ε'.

† Ὁ **Ἡρακλείας** ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
† Ὁ **Κυζίκου** ΑΥΞΕΝΤΙΟΣ
† Ὁ **Νικομηδείας** ΣΕΡΑΦΕΙΜ
† Ὁ **Νικαίας** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ **Χαλκηδόνος** ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
† Ὁ **Σηλυβρίας** ΜΑΚΑΡΙΟΣ
† Ὁ **Πισιδείας** ΚΟΣΜΑΣ
† Ὁ **Ἀγχιάλου** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ **Χίου** ΔΑΝΙΗΛ
† Ὁ **Δέρκων** ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
† Ὁ **Φιλιππουπόλεως** ΜΑΚΑΡΙΟΣ
† Ὁ **Δρύστρας** ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ
† Ὁ **Βάρνης** ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

(ΚΗ΄)

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ προεκδοθέντος τῇ Μονῇ τῆς Παναχράντου πατριαρχικοῦ γράμματος ἐπιβεβαιοῦντος ὅτι τὸ ἐν τῇ Πρώτῃ Μοναστήριον ὑπάρχει μετόχιον ἰδιόκτητον τῆς αὐτῆς.

Παΐσιος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπέρ τι ἄλλο τὰ δίκαια τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων ἐκκλησιῶν, ἱερῶν τε οἴκων καὶ σεπτῶν μοναστηρίων διαρρήδην φαίνεσθαι καὶ γνωρίζεσθαι κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τοῖς πᾶσι καταφανῆ γίγνεσθαι μαρτυρίαις καὶ ἀποδείξεσι βεβαίαις καὶ ἀσφαλέσι καὶ μηδένα λανθάνειν τὴν περὶ τούτων ἠκριβωμένην κατάστασιν, ὅπως μὴ ἀγνοίᾳ καὶ ἀσαφείᾳ λήθης συγχωσθέντα βυθοῖς τῇ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου φορᾷ εἰς ἀλλοιωτέραν τινὰ μεταπέσωσι κατάστασιν καὶ τὸ εἶναι αὐτῶν ἀποβάλωσι, ταῦτά τοι διὰ γραμμάτων εἴωθε κατασφαλίζεσθαι καὶ κατοχυροῦσθαι τὰ τοιαῦτα εἰς ἐνέργειαν πλείονα καὶ διηνεκῆ αὐτῶν σύστασιν· παραστατικὰ γὰρ τῶν πραγμάτων κατὰ πάντα καιρὸν τυγχάνουσι τὰ γράμματα. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τὰ νῦν ἐλθὼν εἰς τὰ ὧδε ὁ σκευοφύλαξ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ σεβασμίου καὶ σταυροπηγιακοῦ Μοναστηρίου τῆς Παναχράντου ὁσιώτατος ἐν

ἱερομονάχοις κὺρ Νικόδημος καὶ παραστὰς ἐπὶ σύνοδον ἐνεφάνισεν ἡμῖν γράμμα ἐπιτροπικὸν τοῦ Μοναστηρίου αὐτῶν τούτου καὶ ἠσφαλισμένον τῇ σφραγῖδι τοῦ μοναστηρίου καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς τῶν ἐν αὐτῷ ὁσιωτάτων πατέρων καὶ ἀποφαινόμενον ὡς ἀποκατέστησαν αὐτὸν ἐπίτροπον ἐπὶ τοῦ ζητῆσαι τὸν λογαριασμὸν τοῦ ταξειδίου παρὰ τοῦ ἐνταῦθα εὑρισκομένου ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Διονυσίου, τοῦ προηγουμένου μὲν προχρηματίσαντος ἐν τῷ ῥηθέντι μοναστηρίῳ αὐτῶν τῆς Παναχράντου, τανῦν δὲ ἡγουμένου διατελοῦντος ἐν τῷ κατὰ τὴν νῆσον Πρώτην ἱερῷ καὶ σεβασμίῳ μοναστηρίῳ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, μεθ' οὗ Διονυσίου συμπαραστὰς συνοδικῶς ὁ ῥηθεὶς σκευοφύλαξ Νικόδημος ἐζήτησεν ἐπιτροπικῶς τὸν ῥηθέντα λογαριασμὸν τοῦ ταξειδίου τῆς Παναχράντου καὶ τὰ συναχθέντα ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης ἐκεῖνα ἄσπρα. Ὁ δ' οὖν Διονύσιος ἀπολογούμενος ἔφη ὅτι τὰ ἄσπρα ἐκεῖνα τοῦ ταξειδίου καὶ τῆς ἐλεημοσύνης τῆς Παναχράντου συμποσούμενα εἰς πέντε πουγγεῖα τῶν ἄσπρων, δέδωκεν εἰς τὰ χρέη τοῦ ῥηθέντος ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ μοναστηρίου τοῦ Σωτῆρος καὶ ἐξηγόρασεν αὐτό, ἀποδείξας μετόχιον τοῦ καθολικοῦ αὐτῶν μοναστηρίου τῆς Παναχράντου, καθὼς καὶ τὸ περὶ τούτου γεγονὸς πρὸ ὀλίγου παρ' ἡμῶν πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγιλλιῶδες παρίστησι καὶ δηλοποιεῖ τὸ γενέσθαι τοῦτο μετόχιον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ῥηθέντι σιγιλλιώδει γράμματι οὐ περιέχεται ῥητῶς ὅτι τὰ δοθέντα ἐκεῖνα ἄσπρα ὑπάρχουσιν ἀπὸ τοῦ ταξειδίου καὶ τῆς ἐλεημοσύνης τῆς Παναχράντου καὶ ἐνδεχόμενον ἦν τῇ τοιαύτῃ

ἀδηλίᾳ καὶ ἀσαφείᾳ ἀντιποιηθῆναί ποτε τὸν ῥηθέντα Διονύσιον τοῦ ῥηθέντος μοναστηρίου ὡς ἰδιόκτητον πράγματος, τούτου χάριν ἐπεζητήθη παρὰ τοῦ ῥηθέντος σκευοφύλακος Νικοδήμου διορισθῆναι καὶ σαφηνισθῆναι τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ γράμματος, καθὼς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Διονυσίου παρρησίᾳ ὡμολογήθη, κἀντεῦθεν καὶ διευκρινηθῆναι ἀκριβῶς τὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν συμφωνηθέντα καὶ ὁμολογηθέντα περί τε τῶν ἐπιδοθέντων ἄσπρων καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ μετοχίου, ναὶ μὴν καὶ περὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἡγουμενίας τοῦ Διονυσίου, ἐπὶ τῷ μὴ ὑπολειφθῆναι τοῦ λοιποῦ ἀσάφειάν τινα καὶ ἀμφιβολίαν καὶ διαφορὰν ὅλως ἐν τούτοις· καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ μὲν ῥηθεῖσα ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ σεβασμία μονὴ τοῦ Σωτῆρος μετὰ τῶν κτημάτων καὶ πραγμάτων αὐτῆς καὶ ὅλης τῆς περιοχῆς τῆς νήσου ὑπάρχῃ καὶ γνωρίζηται καὶ διατελῇ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα μετόχιον ἰδιόκτητον τῆς ῥηθείσης ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ σεβασμίας μονῆς τῆς Παναχράντου, ὡς τῶν ἐπιδοθέντων ὑπὲρ αὐτοῦ πέντε πουγγείων ἄσπρων ἐκ τοῦ ταξειδίου καὶ τῆς ἐλεημοσύνης ὄντων τῆς Παναχράντου, καθὼς ὁ ῥηθεὶς Διονύσιος ὡμολόγησεν. Αὐτὸς δὲ ὁ ἤδη διατελῶν ἡγούμενος ἐν αὐτῷ τοῦτο μόνον ἔχῃ τὸ εἶναι καὶ λέγεσθαι ἡγούμενος ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτοῦ ἐπισκεπτόμενος καὶ διακυβερνῶν αὐτὸ μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ φιλοπονίας καὶ φυλάττων τὰ προνόμια πάντα ὅσα

εἴθισται καὶ τοῖς ἄλλοις ἁπανταχοῦ μετοχίοις πρὸς τὰ καθολικὰ αὐτῶν μοναστήρια, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ πατέρας τουτέστιν ὀφείλειν καὶ αὐτοὺς φυλάττειν τὴν πρέπουσαν εὐπείθειαν καὶ ὑποταγὴν πρὸς τὸ μοναστήριον τῆς Παναχράντου καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ πατέρας ὡς κεφαλὴν καὶ ἀρχὴν αὐτοῦ, προςπαθῶν καὶ ἀγωνιζόμενος καὶ διὰ τὴν αὔξησιν καὶ ἐπίδοσιν τοῦ μετοχίου καὶ διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ καθολικοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου τῆς Παναχράντου, ἐπιγινώσκων ἑαυτὸν κοινοβιάτην καὶ μοναστηριακὸν καὶ μέρος εὐπειθὲς τοῦ καθολικοῦ μοναστηρίου καὶ φροντίζων τὰ ἐκ τῆς ἐπαυξήσεως καὶ ἐπιδόσεως προςποριζόμενα κέρδη τοῦ μετοχίου ἀποκαθιστᾶν εἰς τὸ καθολικὸν μοναστήριον τῆς Παναχράντου, φερόμενος πρὸς αὐτὸ μετὰ πάσης τῆς νενομισμένης ὡς εἴρηται εὐταξίας καὶ εὐπειθείας καὶ εὐγνωμοσύνης.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν τῆς γενομένης ταύτης ὁμολογίας, συμφωνίας τε καὶ ὑποσχέσεως ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν περὶ τοῦ ῥηθέντος μετοχίου ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα καὶ ἐδόθη τῷ ῥηθέντι μοναστηρίῳ τῆς Παναχράντου καὶ τοῖς ἐν αὐτῷ πατράσιν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψκθ' ἐν μηνὶ σεπτεμβρίῳ.

ἰνδικτιῶνος η'.

† Ὁ **Καισαρείας** ΝΕΟΦΥΤΟΣ

† Ὁ **Νικαίας** ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

† Ὁ **Χαλκηδόνος** ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

† Ὁ **Θεσσαλονίκης** ΑΝΑΝΙΑΣ

† Ὁ **Φιλιππουπόλεως** ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Ἀγχιάλου ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ Δέρκων ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
† Ὁ Λιτίτζης ΜΕΘΟΔΙΟΣ
† Ὁ Κασσανδρείας ΙΩΑΚΕΙΜ

Ἐπειδὴ δὲ τὰ μοναστήρια ταῦτα μετὰ τὴν συνένωσιν αὐτῶν περιέπεσον εἰς χρέος βαρὺ ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας καὶ διακόσια γρόσια, τὸ κοινόβιον ὅλον τῆς Παναχράντου δι᾿ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπικοῦ κάτωθι καταχωριζομένου διώρισαν τῷ 1745 ἐπιτρόπους αὐτῶν τὸν προηγούμενον Δανιήλ, τὸν σκευοφύλακα Ἰάκωβον, τὸν προηγούμενον ἕτερον Δανιὴλ καὶ τὸν ἡγουμενεύοντα ἔτι Διονύσιον, ὅπως πωλήσωσι τὸ μετόχιον αὐτῶν μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος, ὅπερ καὶ ἔλαβε καταβαλὼν γρόσια τρεῖς χιλιάδας καὶ διακόσια πεντήκοντα (3250) ὁ τότε (κατὰ μάϊον τὸ 1746) μητροπολίτης Χαλκηδόνος Γαβριὴλ (1)· καὶ διὰ τοῦ ἑξῆς καταχωριζομένου ἐπιβεβαιωτηρίου πατριαρχικοῦ γράμματος, ὑπισχνοῦνται οἱ παναχραντιῶται ὅτι εἶναι ὑπεύθυνοι ἐὰν εὑρεθῇ χρέος τι τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ μοναστηρίου.

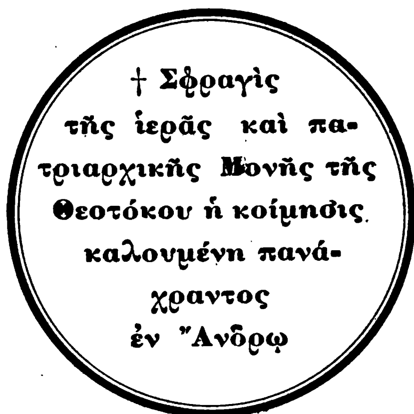
(ΚΘ')

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ δοθέντος ἐπιτροπικοῦ τοῖς τέσσαρσιν ἱερομονάχοις παρὰ

---

1) Ὅρα τὸ ἐπὶ τούτῳ σιγίλλιον εἰς Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν Ὑψηλάντου, σελ. 606—611.

τῶν ἐν τῇ Μονῇ τῆς Παναχράντου λοιπῶν Ἀνδριωτῶν ἵνα πωλήσωσι τὸ ἐν τῇ Πρώτῃ Μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος.

Οἷς κρίμασιν οἶδε καὶ ὁ Θεὸς ἔστωντας καὶ τὸ πτωχὸν ἡμῶν μοναστήριον τῆς σεβασμίας καὶ πατριαρχικῆς Μονῆς τῆς Παναχράντου ἐν τῇ νήσῳ Ἄνδρῳ εὑρισκομένης ὑπέπεσεν εἰς χρέος βαρύτατον ὑπὲρ τὰ ἕξη πουγγεῖα καὶ διακόσια γρόσια διὰ τὰ ὁποῖα μὴ ἔχοντες ἄλλην δύναμιν καὶ καταφυγὴν εἰς τὸ βοηθηθῆναι καὶ δοθῆναι εἰς τοὺς χρεοφειλέτας αυτὸ τὸ χρέος, ἀπεφασίσαμεν ὅλον τὸ κοινόβιον τοῦ Μοναστηρίου ὅτε δικαῖος προηγουμένοι, ἱερομόναχοι καὶ μοναχοί, νέοι, γέροντες ἵνα πουλήσωμεν τὸ ἡμέτερον μετόχιον, δηλονότι τὴν Πρώτην, καθὼς τὰ πατριαρχικὰ γράμματα ἀριδήλως παριστάνουσιν ὡς ὅτι εἶναι μετόχιον

τοῦ ἡμετέρου Μοναστηρίου. Καὶ δὴ πέμπομεν ὅλη ἡ κοινότης τῶν ἀδελφῶν καὶ καθισταίνομεν αὐτοὺς ἰδίους ἐπιτρόπους τὸν προηγούμενον παπᾶ κὺρ Δανιὴλ καὶ σκευοφύλαξ παπᾶ κὺρ Ἰάκωβον καὶ προηγούμενον παπᾶ κὺρ Δανιὴλ, μὲ τοὺς ὁποίους ἔρχεται καὶ ὁ ἴδιος ἡγούμενος τοῦ αὐτοῦ μετοχίου, ἔχοντες ταύτην τὴν ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν εἰς ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς κοινότητος, ἵνα πουλήσουν τὸ μετόχιον αὐτῶν δηλονότι τὴν Πρώτην καὶ δοθοῦσι τῶν χρεοφειλέτων τὰ ἄσπρα δηλονότι τῶν ἕξη πουγγείων καὶ διακοσίων γροσίων καὶ ὅ τι ἤθελε περισσεύσῃ ἐκ τοῦ χρέους νὰ ἐγχειρίζωνται εἰς τὸν σκευοφύλαξ, καὶ διὰ τὸ ἀληθὲς ἐγένετο τὸ παρὸν βεβαιωτήριον γράμμα ἔμπροσθεν τῶν ὑπογεγραμμένων πατέρων καὶ ἐσφραγισμένον ὑπὸ τὴν βοῦλλαν τοῦ μοναστηρίου, μηδενὸς ἐναντιουμένου ἢ ἀντιλέγοντος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα καὶ ἐδόθη τοῖς ῥηθεῖσιν ἐπιτρόποις εἰς ἀσφάλειαν. Ἐν ἔτει αψμε΄.

† **Προηγούμενος Νεκτάριος ὑπόσχομαι εἰς τὰ ἄνωθεν**

† **Δικαῖος προηγούμενος Καλλίνικος ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν**

† **Ἄνθιμος ἱερομόναχος ὑπόσχομαι**

† **Μελέτιος ἱερομόναχος ὑπόσχομαι**

† **Ἱερεμίας ἱερομόναχος ὑπόσχομαι**

† **Ἰωακεὶμ ἱερομόναχος ὑπόσχομαι.**

† **Δωρόθεος ἱερομόναχος ὑπόσχομαι**

† **Γρηγόριος ἱερομόναχος ὑπόσχομαι**
† **Αὐξέντιος μοναχὸς καὶ δοχειάρης ὑπόσχομαι**
† **Δομέτιος μοναχὸς καὶ κελλάρης ὑπόσχομαι**
† **Νικόδημος μοναχὸς καὶ οἰκονόμος ὑπόσχομαι**
† **Νεόφυτος μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **Γρηγόριος μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **'Αβέρκιος μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **Νεόφυτος μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **Γεροαθανάσης μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **Γερογεσάφος μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **Φιλάρετος μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **Νεόφυτος μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **Παρθένιος μοναχὸς ὑπόσχομαι**
† **'Αρσένιος μοναχὸς ὑπόσχομαι**

(Λ')

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ δοθέντος πατριαρχικοῦ γράμματος περὶ τῆς ὑποσχέσεως τῶν παναχραντιωτῶν εἴπερ εὑρεθῇ χρέος τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Πρώτῃ μοναστηρίου τοῦ Σωτῆρος.

Παΐσιος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ καὶ ἀποδεικτικοῦ γράμματος γίνεται

δῆλον ὅτι τοῦ ἐνταῦθα κατὰ τὴν νῆσον Πρώτην ἱεροῦ μοναστηρίου τῆς ἐνδόξου μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, πρότερον μὲν ὄντος σταυροπηγιακοῦ τε καὶ μετοχίου τῆς ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἀρχιεπισκοπῇ καὶ νήσῳ Ἄνδρῳ σεβασμίας βασιλικῆς τε καὶ σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Παναχράντου ἐπικεκλημένης, ἤδη διαγεγονότος ἐνοριακοῦ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Χαλκηδόνος διὰ σπουδῆς τε καὶ δαπάνης τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Χαλκηδόνος ὑπερτίμου και ἐξάρχου πάσης Βιθυνίας ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κὺρ Γαβριὴλ, κοινῇ τε γνώμῃ καὶ συναινέσει πάντων τῶν παναχραντιωτῶν ὁσιωτάτων πατέρων, ὡς ἔγνωμεν καὶ ἐβεβαιώθημεν ἤδη ἀπὸ κοινοῦ αὐτῶν ἐνυπογράφου τε καὶ ἐνσφραγίστου γράμματος, ἐγχειρισθέντος τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου τοῦ Σωτῆρος καὶ παραδοθέντος τέλεον τῇ αὐτοῦ ἱερότητι παρὰ τῶν τεσσάρων τούτων προκρίτων παναχραντιωτῶν πατέρων καὶ ἐπιτρόπων τῆς κοινότητος αὐτῶν τοῦ τε προηγουμένου παπᾶ κὺρ Δανιὴλ, τοῦ σκευοφύλακος παπᾶ κὺρ Ἰακώβου, τοῦ προηγουμένου ἑτέρου παπᾶ κὺρ Δανιὴλ καὶ τοῦ προηγουμένου παπᾶ κὺρ Διονυσίου κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ παρὰ πόδας ἐκδοθέντος τῇ ἀρχιερωσύνῃ αὐτοῦ συνοδικοῦ ἡμῶν βεβαιωτηρίου σιγιλλιώδους γράμματος οἱ ὀνομαστὶ ῥηθέντες τέσσαρες οὗτοι πρόκριτοι παναχραντιῶται πατέρες καὶ ἐπίτροποι τῆς κοινότητος αὐτῶν ἀνήγγειλαν καὶ ὡμολόγησαν ὁμοθυμαδὸν καὶ ὑπέ-

σχοντο ἰδίοις αὐτῶν χείλεσιν ὡς ὀψέποτ' ἂν εὑρεθῇ πολὺ ἢ ὀλίγον τι χρέος τοῦ μοναστηρίου τούτου τοῦ Σωτῆρος χρεωστούμενον πρὸς ὁτιοῦν πρόςωπον εἴτε δι' ἰδίας τοῦ αὐτοῦ παπᾶ Διονυσίου ὁμολογίας, ἢ ἄνευ ὁμολογίας ἐν ὅλῳ τῷ διαστήματι τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν ἐχρημάτισεν ἡγούμενος ὁ παπᾶ Διονύσιος οὗτος ἐν τῷ αὐτῷ μοναστηρίῳ τοῦ Σωτῆρος, ἀπολογεῖσθαι καὶ πληροῦν ἐκεῖνο ἀπροφασίστως καὶ ἀναντιρρήτως, συνενεχομένων αὐτοῖς εἰς τὸ αὐτὸ χρέος καὶ πάντων τῶν συγκοινοβιατῶν αὐτῶν πατέρων, πρὸς δὲ καὶ εἰς ἥντιναοῦν ἐπακολουθησομένην τυχὸν τῇ αὐτοῦ ἱερότητι ἑτέραν ἐπήρειαν βλάβην τε καὶ ζημίαν ἐξ αἰτίας τοῦ αὐτοῦ παπᾶ Διονυσίου ἕνεκεν τοῦ εἰρημένου μοναστηρίου τούτου τοῦ Σωτῆρος, τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Χαλκηδόνος καὶ συναδελφου ἡμῶν κὺρ Γαβριὴλ καὶ τῆς μητροπόλεως αὐτοῦ ταύτης καὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου μοναστηρίου τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν ἐνασκουμένων αὐτῷ πατέρων μενόντων ἀκαταζητήτων πάντῃ, ἀνενοχλήτων τε καὶ ἀνεπηρεάστων παρ' οὑτινοςοῦν δανειστοῦ προςώπου ἕνεκεν τοῦ τοιούτου μοναστηριακοῦ χρέους κατὰ πάντα καιρὸν καὶ ἐν παντὶ δικαιοσύνης κριτηρίῳ. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν, καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἀποδεικτικὸν βεβαιωτήριον γράμμα καὶ ἐδόθη τῇ αὐτοῦ ἱερότητι.

Ἐν μηνὶ μαΐῳ ἰνδικτιῶνος θ' ἐν ἔτει αψμς'.

† Ὁ Ἐφέσου ΙΩΑΚΕΙΜ

† Ὁ Ἡρακλείας ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

† Ὁ Νικομηδείας ΚΥΡΙΛΛΟΣ
† Ὁ Νικαίας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ Ἀδριανουπόλεως ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
† Ὁ Νεοκαισαρείας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
† Ὁ Βερροίας ΣΑΜΟΥΗΛ
† Ὁ Πισιδείας ΚΟΣΜΑΣ
† Ὁ Πατρῶν ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ
† Ὁ Φιλιππουπόλεως ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
† Ὁ Μιτυλήνης ΑΝΘΙΜΟΣ
† Ὁ Διδυμοτείχου ΑΥΞΕΝΤΙΟΣ
† Ὁ Νέων Πατρῶν ΝΕΟΦΥΤΟΣ
† Ὁ Χριστιανουπόλεως ΔΑΝΙΗΛ
† Ὁ Ναυπλίου ΝΕΟΦΥΤΟΣ
† Ὁ Προϊλάβου ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
† Ὁ Ξάνθης ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ
† Ὁ Χίου ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
† Ὁ Λήμνου ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ
† Ὁ Δέρκων ΣΑΜΟΥΗΛ
† Ὁ Σαντορίνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

Εἶτα δὲ ὁ Χαλκηδόνος Γαβριὴλ (1) μετατεθεὶς εἰς τὴν μητρόπολιν Νικομηδείας ἐπώλησε τὸ αὐτὸ ἐνοριακὸν

1) Τὰ ἐν σελίδι 355 καὶ 363 τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Ὑψηλάντου λεγόμενα ὅτι ὁ Χαλκηδόνος Γαβριὴλ παρέλαβε τὸ νησίον τῆς Πρώτης καὶ τὸ κατ' αὐτὸ μοναστήριον παρὰ ἱερομονάχου τινὸς μοναστηριακοῦ τοῦ ἁγίου ὄρους φαίνονταί πως συγκεχυμένα ἔκ τε τῆς δι' ἐπισήμων ἐγγράφων μεμαρτυρημένης ἡμετέρας ἐκθέσεως καὶ ἐκ τῶν παρὰ τῷ αὐτῷ κειμένων.

γενόμενον μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸν ἀναδεξάμενον τότε τὴν ἐπαρχίαν Χαλκηδόνος Ἰωαννίκιον τὸν Καρατζᾶν, ὅςτις καὶ ἐκλεγεὶς Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπεκύρωσε τὸ ἰδιόκτητον αὐτοῦ διὰ συνοδικῆς πράξεως, ἀκολούθως δὲ παρεχώρησε βεβαρημένον ὑπὸ χρεῶν ἀντὶ γροσίων διςχιλίων καὶ πεντακοσίων «μετὰ πάντων τῶν προςόντων αὐτῷ κτημάτων καὶ ἀφιερωμάτων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων καὶ μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς τε καὶ ἐμπεριοχῆς καὶ παραλίου περιφερείας τῆς αὐτῆς νήσου πρὸς τὸν τιμιώτατον ἄρχοντα Πιτάρην κυρίτζη Διαμαντῆν τοῦ Γεωργάκη». Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπώλησε τῷ 1778 τὸ μοναστήριον τοῦτο αὐτοπροαιρέτως καὶ ἀβιάστως ἀντὶ γροσίων διςχιλίων καὶ ἑπτακοσίων πεντήκοντα εἰς τὸν ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας Ἰωάννην Ἀλέξανδρον Ἰωάννου Ὑψηλάντην (1).

Φαίνεται δ᾽ ὅτι περὶ τὸ 1785 ἐγένετο ἐπισκευὴ καὶ ἀνακαινισμὸς τῆς μονῆς ταύτης, ἐπιστατοῦντος τοῦ ἁγιορείτου μοναχοῦ Ἰωακεὶμ τοῦ ἐξ Ἀκαρνανίας, καθὰ δηλοῖ τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα, ὅπερ φέρει ἡ ἐντὸς τοῦ τοίχου τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς τοῦ ναοῦ ἐγκειμένη πλάξ.

Ἀφοῦ ἀμέτρητα καλὰ ἔκαμε εἰς ἀνθρώπους
Καὶ ἠλευθέρωσε πολλοὺς εἰς διαφόρους τόπους
Καὶ βοηθεῖ τὰ ὀρφανὰ καὶ χήρας καὶ ἀπόρους
Καὶ κατορθοῖ πᾶν ἀγαθὸν μὲ διαφόρους πόρους

1) Ὅρα τὸ περὶ τούτου σιγίλλιον τοῦ πατριάρχου Σαμουὴλ παρὰ τῷ Ὑψηλάντῃ. Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 611-616.

Ἰωακεὶμ ὁ μοναχὸς καὶ δοῦλος τοῦ Κυρίου
Καὶ σκευοφύλαξ τῆς μονῆς ἐν Ἄθῳ Γρηγορίου,
Ἐκ βάθρων ἀνεκαίνισε μὲ ἔξοδον μεγάλον
Τῆς Πρώτης τὴν μονὴν αὐτὴν τὴν ἔκτισεν καὶ ἄλλος
Ἐν τῇ Βλαχίᾳ καὶ μονὴν αὐτὴν τοῦ Γρηγορίου
Εὐκόλως τὴν ἀνέστησε βοηθείᾳ Κυρίου.
Ὁρμᾶται δὲ ὁ ἀγαθὸς ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας
Ἀπὸ τὴν κώμην Κατοχὴν ἐκ θείας Ἀθηνίας(;)
Χιλίους ὀγδοήκοντα πέντε καὶ ἑπτακοσίους
Ἐκαινουργήθη ἡ μονὴ μὲ κόπους τε μυρίους.
Λοιπὸν ἀναγινώσκοντες ταῦτα συνάδελφοί μου
Ἂς δεηθῶμεν τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἀγαπητόν.

Κατόπιν τὸ μοναστήριον τοῦτο προςαρτηθὲν (1) ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἡγεμόνος τῇ ἐν Χάλκῃ Μονῇ τῆς Θεοτόκου περιῆλθεν ὑπὸ τὴν κυριότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Καὶ ὁ μὲν ναΐσκος, οὗτινος ἡ δεξιὰ πτέρυξ εἶναι παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἐν τῷ μέσῳ δὲ ὑπάρχει μέγα κοιμητήριον, μένει ὁ αὐτός· τὰ δὲ οἰκήματα κατηδαφίσθησαν τῷ 1879 ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἰωακεὶμ Γ' σκοποῦντος ν' ἀνεγείρῃ γηροκομεῖον τοῦ κλήρου ἐν εὐθέτῳ μέλλοντι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀρξαμένη οἰκοδομὴ ἔμεινεν ἡμιτελὴς μετὰ τὴν παραίτησιν (1884) τοῦ πατριάρχου, τῇ 14 δεκεμβρίου τοῦ 1887 πατριαρχοῦντος Διονυσίου τοῦ Ε'

1) Λεξικὸν Ἱστορίας κτλ. σελ. 980.—Ξ. Μογὲ— Ἑλλ. Ἐμπορικὴ Σχολὴ Χάλκης σελ. 63.

διωρίσθη συνοδικῶς ἐπιτροπεία συγκειμένη ἐκ τῶν κ. κ. Παρ. Β. Ὀρφανίδου, Ἰωάννου Καλόγρια, Μιχαὴλ Καρούζου,Νικ. Σ.Ἄγα καὶ Κωνστ.Κωνσταντινίδου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ μητροπολίτου Νικαίας κυροῦ Σωφρονίου καὶ τῷ 1892 συνετελέσθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ τε γηροκομείου καὶ τῆς μονῆς, ἔνθα μετὰ τὸν σεισμὸν τῆς 28 ἰουνίου 1894 καὶ τὴν κατεδάφισιν τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἐπὶ ἓν σχολικὸν ἔτος (1895 — 1896) ἐγκατέστησαν αἱ ἀνώτεραι τάξεις τῆς εἰρημένης σχολῆς,πρὸς ἣν καὶ ἔκτοτε συνοδικῇ ἀποφάσει παρεχωρήθησαν αἱ πρόσοδοι τῆς Μονῆς ταύτης μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς ἐνοικιασθείσης κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1896 εἰς τὸν αἰδ. ἱερέα Ἰωάννην Μανωλακάκην.

§ 2. Ὁ ἐν Ἀντιγόνῃ ναὸς τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

Ἐκ παραδόσεως φέρεται ὅτι ἡ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ μεγάλη εἰκὼν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου μετηνέχθη ἐκ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἀντιγόνῃ ὁμωνύμου ναοῦ. Ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ **τιμίου Προδρόμου** τιμωμένη ἐνοριακὴ αὕτη **ἐκκλησία** εἶναι λείψανον τῶν **βυζαντιακῶν** χρόνων, κτίσμα δέ, καθὰ λέγεται, τῆς εὐσεβοῦς βασιλίδος Θεοδώρας, τῆς συζύγου τοῦ Θεοφίλου, ἀνεγερθεῖσα κατὰ παράκλησιν τοῦ ὁμολογητοῦ Μεθοδίου, ἐπ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ τόπου, ἔνθα ἦτο ὑπόγειος τάφος,ἐν τῷ ὁποίῳ διέμεινεν ἑπταετίαν ὅλην ἔγκλειστος ὁ μακάριος. Ταύτης δὲ μετὰ

τὴν ἅλωσιν ἐκ πολυκαιρίας κρημνισθείσης περιεσώθη τὸ τὸ ἱερὸν βῆμα διῃρημένον κατὰ τὸ πάλαι ἔθος εἰς τρία μέρη ([1]). Τὸ καθολικὸν δὲ τοῦ ναοῦ τούτου παραδίδοται ὅτι **ἀνηγέρθη** ὑπὸ **Χίων** αὐτόθι ἐγκαθεστώτων, πιθανῶς πολὺ πρὸ τῆς πρώτης ὑπ' αὐτῶν ἀνοικοδομήσεως τοῦ ἡμετέρου ναοῦ. Κατόπιν πολλοὶ τῶν Χίων τούτων εἴτε διότι δὲν ἐθεώρουν ἀσφαλεῖς ἑαυτοὺς ἐν τῇ νήσῳ εἴτε διότι τὰ συμφέροντά των δὲν ἐπέτρεπον αὐτοῖς διαρκῆ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ διαμονὴν ἔστρεψαν μείζονα προσοχὴν εἰς τὸν ἐν Γαλατᾷ ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, εἰς ὃν καὶ μετήνεγκαν καὶ τὴν παλαιὰν τοῦ ἁγίου εἰκόνα, ἐξακολουθοῦντες νὰ παρέχωσι πᾶσαν δυνατὴν ἐπιστασίαν καὶ συνδρομὴν εἰς ἐκτάκτους ἀνάγκας τῷ ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ ναῷ, οὗτινος τὸ εἰκονοστάσιον, ὁ ἱερὸς ἄμβων, ἡ ὡραία πύλη καὶ τὸ παριστῶν τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ τιμίου Προδρόμου παγκάριον εἶναι λαμπρῶς ἐπεξειργασμένα ([2]).

Τοῦ ναοῦ τούτου ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐπετρόπευεν ὁ ἐπίσημος ἐκεῖνος ἐν πραγματευταῖς καὶ τοῖς τοῦ γένους

---

1) Παρβλ. Σκαρλ. Βυζαντίου Κωνσταντινούπολιν. Τόμ. Β' 295. Μ. Χουρμούζη Ἀντιγόνην σελ. 20—23 καὶ 42.

2) Κατὰ τὴν ἀναδίφησιν τῶν ἀρχείων τῆς ἐν Ἀντιγόνῃ ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου σχετικάς τινας προφορικὰς πληροφορίας παρέσχον ἡμῖν ὅ τε ἐπὶ δεκαοκταετίαν ἤδη ἱερατικῶς προϊστάμενος τοῦ ναοῦ πανοσ. ἱερομόναχος κ. Γρηγόριος καὶ ὁ αὐτόθι ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν διδάσκων καὶ ψάλλων κ. Ἰωάννης Ἀλεξανδρίδης, τοὺς ὁποίους καὶ δημοσίᾳ θερμῶς εὐχαριστοῦμεν.

προκρίτοις Χῖος Δημήτριος Σκαναβῆς [1], πρόπαππος τοῦ ἐριτίμου κυρίου Κωνστ. Σκαναβῆ ἐκ τῶν διευθυντῶν τοῦ τμήματος τῶν παραχωρηθεισῶν τῷ Δημ. Ὀθωμ. χρέει προσόδων. Καὶ ἀπὸ τῆς 1ης μαρτίου 1768 χρονολογεῖται ὁ ἀρχαιότατος αὐτόθι κῶδιξ, ἐν ἀρχῇ τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκομεν:

1768, μαρτιου α—Την παρουσαν μινκα την εκαμα εγο ο δουλος του Θεου και του αγιου δηανα φανεροσω σοστα τα σκεβη οπου εχη ο αγιος ιοανις κηνιτα κε ακηνιτα απο τα οπηα οπηος χριστηανος λαηκος η ηερεας για αλης στασης ανθροπος αποξενοσι απο το παροντα τηποτης κε αδικησι την εκλησια για απο πραμα για απο τα ακινητα ησοδηματα της να εχη τη καταρα του αγιου Θεου κε της παναγιας κε του αγιου ιοανου κε παντον τον αγιον αμιν· κε τον εχο κεγο ασυγχορητο παρα πατρος ηου κε αγιου πνευματος αμην· κε παρακαλο σε καθε κερο που δηαβαζετε να με μνιμονεβετεν αδελφη χριστηανι· να λετεν ο Θεος σιχορεσι του δημητριου σκαναβη δουλου του Θεου αμιν.

δημητριος σκαναβης ηος του μακαριτου χατζη κοσταντη χηου πραματεφτη

1775 μαρτιου 25.

---

1) Περὶ τῆς δράσεως ἐν γένει καὶ τοῦ θανάτου Δημητρίου τοῦ Σκαναβῆ ὅρα Ἀθ. Κ. Ὑψηλάντου. Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 400, 478, 499, 515, 519, 560, 642, 692 καὶ ἑξῆς.

Μετὰ τὴν σημείωσιν ταύτην εὕρηται ἐν τῷ κώδικι κατάλογος ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀμφίων καὶ ἱερῶν λειψάνων, ἅτινα διατηρούμενα μέχρι σήμερον εἶναι κατὰ τὴν σημείωσιν «μέρος τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους (1), μέρος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος (2), μέρος καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (3), μέρος τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος (4)». Εἶτα ἀναφέρεται ἐπίτροπος ἐπίσης Χῖος ὁ Ἀντώνιος Κλωνάρης. Κατ' ἀπρίλιον δὲ τοῦ 1790 σημειοῦνται: «Καταγραφὴ νέα τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου κατὰ τὴν Ἀντιγόνην τὰ ὅσα πράγματα εὑρέθησαν εἰς τὸ αὐτὸ ἔτος δηλαδὴ ἱερῶν ἀμφίων καὶ σκευῶν, ἅτινα τὰ μὲν ἐδόθησαν εἰς χεῖρας τοῦ Προεστοῦ Ἰωαννικίου (5), τὰ δὲ ἐβάλθησαν εἰς τὸ σουντοῦκι τῆς Ἐκκλησίας.

αψϞα' (1791) αὐγούστου ια'.— Ἐθεωρήθη ὁ λογαριασμὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου

1) Χειρὸς μέρος, τμῆμα βραχίονος ἐντὸς θήκης ἀργυρᾶς ἄνευ ἐπιγραφῆς σώζεται.

2) Ἀντ' αὐτοῦ εὕρηται ἐντὸς θήκης ἀργυρᾶς μετ' ἐπιγραφῆς «*αἷμα τοῦ τιμίου Προδρόμου ἀφιέρωμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ τιμίου Ἰωάννου εἰς τὸ νυσὴ Ἀντίγονον.*»

3) Μέρος τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τοῦ τιμίου Προδρόμου (μικρὸν ὀστοῦν) ἐντὸς ἀργυρᾶς θήκης μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «*ἀφιερωθὲν παρὰ τοῦ [Ἰουστι]νιαν[οῦ] τοῦ μεγάλου τῇ μονῇ αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἀντιγόνου. 1764*». Πρβ. Μ. Χουρμούζη Ἀντιγόνην σελ· 42.

4) Ἐντὸς ἀργυρᾶς θήκης φερούσης «✝ *Ἀφιέρομα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἰς τω νυσὴ Ἀντήγονον. 1784*».

5) Ὁ προεστὼς οὗτος ὑπέργηρως ἀποθανὼν ἐνεταφιάσθη ἐν τῷ αὐλογύρῳ τοῦ ναοῦ.

καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου κατὰ τὴν νῆσον Ἀντιγόνου καὶ ἀπεκαταστήθη καψιμάλης τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ὁ εὐγενέστατος κιουρτζῆ μπασῆς τζελεπῆς Γιοβανάκης καὶ ἐδόθησαν ἅπαντα τὰ τῆς ἐκκλησίας ὡς κάτωθεν καὶ ὄπισθεν φαίνονται ἤτοι διακόσια πεντήκοντα γρόσια νάχι, τὰ ὁποῖα ἐνεχειρίσθησαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ καψιμάλη τζελεπῆ κὺρ Γιοβανάκη». Μετὰ τοῦτο κεῖται διετὴς ἀπολογισμὸς[1] τῆς διαχειρίσεως τοῦ εἰρημένου ἐπιτρόπου.

Ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι ἐπίτροποι ἀναφέρονται μετὰ τὸν ἐπὶ ὀκταετίαν ἐπιτροπεύσαντα (1791 — 1798) τζελεπῆ Γιοβανάκην Γκιουρτζήμπασην οἱ ἑξῆς Ἀντ. Τζιρᾶς Χῖος (1801), Χατζῆ Χρῆστος (1803), Ἀθανάσιος Ἰωάννου Γενίδουνιας (1815 — 1820), Γρηγόριος Μπαλῆς

1) Ἔχει δὲ ὁ ἀπολογισμὸς οὗτος ἐπὶ λέξει ὧδε :

«Ἀπὸ τὸ ἔτος αψια΄ σεπτεβρίου α΄ λογαριασμὸς τῆς κατὰ τὴν νῆσον Ἀντιγόνην ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου μέχρι τοῦ αψιγ΄ αὐγούστου 15 εἰς διάστημα χρόνων δύο, τὰ ὅσα ὁ προχρηματίσας ἐπίτροπος τῆς ἐκκλησίας ταύτης τζελεπῆς Γιοβανάκης κιουρτζήπασης ὡς κατωτέρω φαίνονται ἔδειξεν

γρ. ἄσπρ.	
250 : 00	τὰ ὅσα ὁ προκάτοχος ἐπίτροπος αὐτοῦ κὺρ Ἀντώνιος Κλωνάρης τῷ ἄ ησεν
580 : 09	τὰ ὅσα εἰς σύναξιν ἐράνου καὶ βοηθείας εἰς διάστημα χρόνων δύο
703 : 00	τὰ ὅσα εἰς πώλησιν κηρίων
1533 : 09	ἤτοι χίλια πεντακόσια τριάκοντα τρία γρ. ἄσπρ. ἐννέα ἰράτι ὡς φαίνονται»

(1820), Γρηγόριος Μπαλῆς καὶ Γεώργιος Μούκας (1821—1823), Ἰωάννης Μπαλάσης καὶ Ἰωάννης Κατίρας (1823 — 1825), Πολύτιμος Θεοδώρου καὶ Γεώργιος Μούκας (1825 — 1826), Νικόλαος Στεφανάκης καὶ Ἰωάννης Μπαλάσης (1826 — 1827), Ἰωάννης Μπαλάσης (1827—1835), Γρηγόριος Τοπούζης καὶ Ἰωάννης Μπαλάσης (1835 — 1836), Γιοβάνης καὶ Γρηγόριος Τοπούζης (1836 — 1837), Γρηγόριος Τοπούζης (1837—1839). Εἰδήσεις δ' ἄξιαι σημειώσεως ἀναγράφονται ὅτι ἀπὸ τῆς 30 ἰουνίου 1815 μέχρι τῆς 29 αὐγούστου 1816 ἐπιτροπεύοντος τοῦ Ἀθαν. Ι. Γενίδουνια ἐγένετο ἐπισκευὴ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἠγοράσθησαν καί τινα ἱερὰ σκεύη, ἅπασα δ' ἡ γενομένη δαπάνη κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος Γερασίμου ἐπικεκυρωμένον

«Τὰ ἀπὸ τοῦ ἔτους αψιαʹ σεπτεμβρίου αʹ μέχρι τοῦ αψιγʹ αὐγούστου 15 ἔξοδα τῆς κατὰ τὴν νῆσον Ἀντιγόνην ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου εἰς διάστημα χρόνων δύο

γρ. ἄσπρ.	
623 : 63	τὰ ὅσα ἐξωδεύθησαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ὡς ἐν τῷ καταστίχῳ αὐτοῦ φαίνονται
328 : 42	τὰ ὅσα ἐξωδεύθησαν εἰς ἀγορὰν ἐλαίου, θυμιάματος, ροδοστάμου, μεντζουβὶ καὶ ἑτέρων ἐξόδων τῆς ἐκκλησίας ταύτης εἰς διάστημα χρόνων δύο
583 :105	τὰ ὅσα εἰς ἀγορὰν κηρίων εἰς διάστημα χρόνων δύο ἐξωδεύθησαν
1535 : 90	ἤτοι χίλια πεντακόσια τριάκοντα πέντε, ἄσπρα ἐνενήκοντα ἕξ·δα
1533 . 09	ἡ ἄντικρυς σοῦμα τοῦ ἱρατίου καὶ ὀφείλεται
0002 : 81	μένουν νὰ λαμβάνῃ γρόσια δύο καὶ ἄσπρα ὀγδοήκοντα ἕν.»

κατάλογον ἐξόδων ἀνῆλθεν εἰς γρόσια 5724, ὧν τὰ μὲν 3798,25 εἰςεπράχθησαν ἐκ διαφόρων συνδρομῶν, τὰ δὲ 1925,75 ἐξωφλήθησαν δι' ὁμολογίας. Κατὰ τὸν ἰούνιον δὲ τοῦ 1828 ἐπωλήθη ἀργυροῦς τις πολυέλαιος τοῦ ναοῦ ἀντὶ γροσίων 1852, ἅτινα ἐδόθησαν εἰς διαφόρους τῆς νήσου τοπικὰς ἀνάγκας, δι' ἃς ὡςαύτως μετὰ τὸν τῷ 1837 γενόμενον ἐν τῇ νήσῳ λοιμόν, ἐξ οὗ ἀπέθανε (τῇ 10 σεπτεμβρίου) ὁ ἐπίτροπος Γιοβάννης, τῶν κατοίκων εἰς ἄκραν ἔνδειαν καὶ ἀπορίαν περιελθόντων, ἐδόθησαν τῷ 1840 ἕτερα 500 γρόσια.

Κατὰ φεβρουάριον δὲ τοῦ 1845 ἄρχεται ὁ δεύτερος τοῦ ναοῦ κῶδιξ, ἐν ᾧ φέρονται τάδε:

«*Εἷς μόνον κῶδιξ εὕρηται τῆς ἐν Ἀντιγόνῃ ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ τιμίου Προδρόμου, οὗ πρόβολος ἐγένετο κατὰ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα ὁ ἐπίσημος ἐκεινός ποτε ἐν πραγματευταῖς ἐκ Χίου μακαρίτης Δημήτριος Σκαναβῆς, ὁ καὶ ἰσχύων ἐπὶ τῶν δύο αὐταρχησάντων αὐταδέλφων Σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ διὰ τῆς τούτων Σουλτανόπαιδος αὐταδέλφης, ὃς ταύτης πραγματευτὴς ἀπὸ τοῦ 1760 ἄχρι τοῦ 1788 ἔτους . . . Τούτου δὲ τοῦ παλαιοῦ καὶ μόνου κώδικος τοῦ χρόνου πλήρους γενομένου ἐγένετο ὁ παρὼν νέος κῶδιξ, ἐν ᾧ ἀκολούθως μέλλει καταγράφεσθαι αἵ τε κατ' ἔτος ἐκ συνάξεων τῆς ἐκκλησίας λήψεις καὶ αἱ τῶν μηνιαίων καὶ ἄλλων ταύτης ἐξόδων δόσεις παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων. Ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐν ἐκκλησίαις ἀργυρᾶ σκεύη καὶ τὰ ἀφιερούμενα. Ὁ δὲ τολμήσας προςθεῖναι ἐν τούτῳ ἢ ἀφελεῖν ἢ ξέσαι*

καὶ διαφθείραί τι τῶν γεγραμμένων ἄνευ τῆς τοῦ κατὰ καιρὸν σεβασμιωτάτου Χαλκηδόνος τοῦ κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας εἰδήσεως καὶ γνώμης ἴστω ὁ τοιοῦτος ἀσυγγνώστῳ κρίματι ὑποπίπτων καὶ βαρέως ἁμαρτάνων.

αωμε΄ κατὰ μῆνα φεβρουάριον

† **Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνστάντιος ὁ ἀπὸ Σιναίου** (1)

Ἐν τούτῳ μνημονεύεται ὅτι ὁ Μικὲς Δημητριάδης ἔμπορος Χῖος προςήνεγκε τῷ 1847 τῇ κοινότητι Ἀντιγόνης γρόσια τετρακιςχίλια «πρὸς κατασκευὴν ἑνὸς μεγάλου κοινοῦ πηγαδίου τοῦ ὁποίου μεγίστην ἀνάγκην ἔχει τὸ χωρίον ἡμῶν ὡς ὑστερούμενον καθόλον τὸ καλοκαίριον ὕδατος». Ἐπίτροποι δὲ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀναγράφονται Ἰωάννης Βασιλείου (1841 — 1852), Θεόδωρος Ζαφείρης καὶ Ἀντώνιος Θεοφίλου (1852—1855), Φώτιος Μπαλάσης καὶ Παναγιώτης Μαμμάκης (1855—1864). Τῷ 1864 ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ καὶ ἔφοροι τῆς αὐτόθι σχολῆς διορίζονται Δημήτριος Ταπεινὸς καὶ Ἰωάννης Κανέλλος· τῷ δὲ 1869 εἰς ἀντικατάστασιν

---

1) Ὁ ἐν Πατριάρχαις καὶ σοφοῖς ἀείμνηστος οὗτος ἀνήρ, ὁ τεσσαρακονταετίαν μὲν τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Σιναίου κοσμήσας ἐπὶ τετραετίαν δὲ (1830—34) τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, μακρὰν τῆς τύρβης καὶ τῶν βιοτικῶν πραγμάτων ἐκλεξάμενος διαμονὴν ἐν ἰδίᾳ οἰκίᾳ τὴν ἀθόρυβον νῆσον τοῦ Ἀντιγόνου, πολλαχῶς τοῖς κατοίκοις αὐτῆς ἐδεικνύετο χρησιμώτατος.

τῶν εἰρημένων ἀναγράφεται ὡς ἐπίτροπος καὶ ἔφορος μέχρι τοῦ 1873 ἡ Μαρία Χατζηλουκᾶ, πρὸς ἣν τῇ 2 σεπτεμβρίου 1873 ἐν γενικῇ τῆς κοινότητος συνελεύσει κατὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν λ)σμῶν τῆς τε ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν ἀρρένων σχολῆς ἐκφράζονται θερμαὶ εὐχαριστίαι καὶ ἡ ἄπειρος τῶν κατοίκων τῆς νήσου εὐγνωμοσύνη διὰ τὸν ἔνθερμον ζῆλον καὶ τὴν προςπάθειαν, ἣν κατέβαλε πρὸς εἴςπραξιν συνδρομῶν παρὰ διαφόρων ὁμογενῶν καὶ διὰ τὰς ἀτομικὰς αὐτῆς θυσίας καὶ προςφορὰς πρός τε τὴν εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ καὶ πρὸς προαγωγὴν τῶν δημοσίων τῆς νήσου ἐκπαιδευτηρίων. Παραιτηθείσης δὲ ταύτης ἐξελέγησαν οἱ κύριοι Ἐπαμεινώνδας Σπηλιωτόπουλος, Γεώργιος Βελισάριος καὶ Μιλτιάδης Στεφανάκης. Εἰς πρακτικὰ δὲ γενικῶν συνεδριῶν ἀπὸ τοῦ 1871 φαίνονται ὑπογράφοντες Χῖοι ἐκ τῶν τὰς θερινὰς διατριβὰς ἐν τῇ Ἀντιγόνῃ ποιουμένων, Ἰωάννης Χρυσοβελώνης, Β. Μ. Ζερλέντης, Εὐστρ. Φ. Μαυρογορδᾶτος, Μ.Ι. Κάμφωνας, ὁ καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ ἐπιτροπεύσας Φραγκούλης Α. Μαυρογορδᾶτος καὶ ἄλλοι. Ἀλλὰ τοῦ ναοῦ τούτου καταρρεύσαντος κατὰ τὴν φοβερὰν τοῦ σεισμοῦ τῆς 28 ἰουνίου 1894 ἀπειλὴν ἤρξατο ἡ ἀνοικοδόμησις ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ βυζαντιακοῦ σχεδίου, καθότι ἐπὶ βάσεων μικροτέρων ἐγένετο ἡ μετὰ τὴν προηγουμένην πτῶσιν ἀνακαίνισις τοῦ καθολικοῦ. Εἰς τὴν μήπω δ' ἀποπερατωθεῖσαν λαμπρὰν ταύτην οἰκοδομὴν πλὴν ἄλλων καὶ οἱ ἡμέτεροι Χῖοι, οἵτινες ἀείποτε μέγα καὶ ζωηρὸν ὑπὲρ τοῦ ναοῦ τούτου ἐπιδεικνύουσι τὸ διαφέρον δι' οὐκ εὐκαταφρονήτων ἑκάστοτε συνδρομῶν προσερχόμενοι

ἀρωγοί, γενναίως συνέδραμον, μάλιστα δὲ ὁ φιλογενέστατος κύριος Παῦλος Στεφάνοβιχ, ἐπισπώμενος τὴν ἀΐδιον τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης εὐγνωμοσύνην.

Τάφοι δὲ ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι μακαρίως ἀναπαυομένων ἐπιφανῶν Χίων, ἐπιτρόπων, κτιτόρων καὶ δωρητῶν τοῦ ναοῦ ὡς τοῦ Ἀντωνίου Κλωνάρη, Ἰωάννου Κάμφωνα, Μιχαὴλ Ζερλέντη καὶ Μιχ. Μαξίμου σώζονται ἐν τῷ περιβόλῳ. Τούτων δύο μόνοι φέρουσιν ἐπιτύμβια.

(α')

Τοῦτον τὰ τέκνα καὶ ἡ γυνὴ **Μιχαὴλ Ζερλέντη**
Τὸν τύμβον καθιέρωσαν πενθοῦντες κοιμηθέντι.
Ἂν **Χίος** *ἡ πατρὶς αὐτοῦ ποθεῖ βλαστὸν γενναῖον,*
Ἂν ξένον τὸ Βυζάντιον καὶ ἔμπορον ἀρχαῖον,
Ὁ οἶκος δικαιότερον ἐπιποθεῖ ὡς δῆλον
Γενάρχην οὕτως ἔντιμον, τροφέα οὕτω φίλον.
Ὦ! ἔστω νήδυμος αὐτοῦ ὁ ὕπνος μέχρις ὅτου
Ἠχήσῃ ἡ ἐγέρσιμος φωνὴ τοῦ Ζωοδότου.

Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ

τῇ 3 φεβρουαρίου 1866

ἐτῶν οε'

(β΄)

Ἐνθάδε κεῖται

Μιχαὴλ Ἰωάννου

Μάξιμος Χῖος

Ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1790

ἀπεβίωσε τῇ 31 Ἰουλίου 1869

§ 3. Τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει Νοσοκομεῖα.

Ἡ πρὸς τὸν πλησίον καθαρὰ καὶ ἄδολος ἀγάπη εἶναι καινὴ ἐντολὴ δωροφορηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ εἰς τὸν κόσμον σύμπαντα. Καὶ τὸ ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἐν φυλακῇ καὶ ἐν γένει τὸ βοηθεῖν τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἐπεβλήθησαν εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ νέου δόγματος. Ἡ δὲ σύστασις τοῦ πρώτου νοσοκομείου ἀποδίδοται τῷ οὐρανοφάντορι ἀρχιεπισκόπῳ Καισαρείας Μ. Βασιλείῳ· διὸ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει(1) περὶ τούτου «μικρὸν ἀπὸ τῆς πόλεως πρόελθε καὶ θέασαι τὴν καινὴν πόλιν, τὸ τῆς εὐσεβείας ταμιεῖον, ἐν ᾧ νόσος φιλοσοφεῖται καὶ συμφορὰ μακαρίζεται καὶ τὸ συμπαθὲς δοκιμάζεται». Καθιδρύματα δὲ μέγιστα τῆς ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν πασχόντων

1) Ἐπιτάφιος εἰς Βασίλειον ΞΓ΄

συμπαθοῦς μερίμνης ἐκόσμουν ἀνέκαθεν τὴν Κωνσταντινούπολιν ([1]). Ἐν δὲ τοῖς κάτω χρόνοις ἡ σύστασις στοιχειώδους νοσοκομείου τῶν Γραικῶν ἀναφέρεται γενομένη περὶ τὸ 1517 ἐν Γαλατᾷ ὑπὸ Δούκα Πέτρου Σοφιανοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Σελὶμ Α', καθότι ἐν τῷ περὶ τὰ τέλη ζαφὲρ τοῦ 923 τῆς ἐγείρας γεγραμμένῳ Βακουφναμὲ ([2]) ἀναγινώσκομεν τάδε: «ὁ ῥηθεὶς ἀφιερωτὴς ἀφιέρωσε τὸν ἐν τῇ προειρημένῃ συνοικίᾳ Ἀρζίντλα (ἐν Γαλατᾷ) οἶκον.. περιέχοντα ὑπὸ μίαν στέγην πέντε ξυλίνας αἰθούσας μεγαλειτέρας καὶ μικροτέρας, ὥρισε δὲ ἵνα οἱ ἀσθενεῖς ἐκ τῶν ξένων πτωχῶν χριστιανῶν ἐνδιαιτῶνται ἐν τῇ μεγαλειτέρᾳ ἐκ τῶν πέντε αἰθουσῶν, ἕως οὗ θεραπευθῶσιν ἢ ἀποθάνωσιν· ὥρισεν ἵνα ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ παραμένῃ νοσοκόμος γυνὴ ὅπως φέρῃ ὕδωρ τοῖς ἀσθενέσι καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἀνάπτῃ πῦρ καὶ κανδύλαν καὶ πλύνῃ τὰ ἐνδύματα καὶ καθαρίζῃ τὰ ἔπιπλα τῶν ἀσθενῶν.... Προσδιώρισε τῇ εἰρημένῃ νοσοκόμῳ καθ' ἕκαστον ἔτος τριακόσια δράμια (ἀργύρου)· διὰ τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον θὰ πίνωσιν οἱ ἀσθενεῖς, ἐτησίως δράμια πεντήκοντα· διὰ τὴν κανδύλαν τῆς κατοικίας τῶν ἀσθενῶν ἀπὸ λινέλαιον καθ' ἕκαστον ἔτος ἑκατὸν δράμια· εἰς τὸν παπᾶν.. διακόσια δράμια ἐτησίως, ὅπως ἐνταφιάζῃ ἀσθενεῖς τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ ἀποθνήσκοντας· διὰ ξύλα πρὸς θέρμανσιν ἐν ἀνάγκῃ τῶν ἀσθενῶν δράμια ἐτησίως ἑκατὸν πεντήκοντα. Ὁ ῥηθεὶς ἀφιερωτὴς προς-

---

1) Πρβ. Ζωοδόχου Πηγῆς σελ. 128—131.

2) Ὅρα τὸ ἔγγραφον τοῦτο αὐτόθι σελ. 319—328.

διώρισε πεντακόσια δράμια ἐτησίως δι' ἐκεῖνον, ὅστις θέλει σηκώνει τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐκ τῶν ἀσθενῶν, ὅστις θέλει τοὺς μεταφέρει καὶ θέλει σκάπτει τὸ μνῆμα αὐτῶν». Μετὰ τοῦτο ἀπαντᾷ περὶ τὸ 1762, ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ μέγα τότε ἰσχύοντος ἄρχοντος Γεωργίου Σταυράκογλου νοσοκομεῖον ἐν Γαλατᾷ, ἵνα νοσηλεύωνται ἐν αὐτῷ οἱ ἀσθενεῖς ὀρθόδοξοι ναῦται, διὸ καὶ κοινῶς ἐκαλεῖτο ὀσπιτάλιον τῶν γκεμιτζίδων ([1]), ἀλλ' εἶτα ἐγένοντο δεκτοὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι ἀσθενεῖς ὅσοι δὲν ἔπασχον ἐκ κολλητικῶν νοσημάτων. Ὃν δὲ ξύλινον καὶ ἀποτεφρωθὲν ἀνῳκοδομήθη ἐκ βάθρων λιθόκτιστον ἀπὸ τῆς 1 ἰανουαρίου 1814. Τοῦ νοσοκομείου δὲ τούτου τὸ κτίριον ἔκειτο ὅπου τῷ 1875 πατριαρχεύοντος μὲν κυροῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Β' ἐφορευόντων δὲ Χρηστ. Ζωγράφου, Γεωρ. Ζαρίφη, Στεφ. Ῥάλλη, Γ. Κορωνιοῦ, Ἰωακεὶμ Ἀναστασιάδου, Κυρ. Χατζοπούλου καὶ Γ. Καζανόβα, ἐπιστατοῦντος δὲ τῆς οἰκοδομῆς Ἀριστείδου Ῥαζῆ ἀρχιτέκτονος ἀνεγήγερται ἐκ βάθρων τὸ μέγα λεγόμενον ἐθνικὸν χάνιον, προσοδοφόρον κτῆμα τῶν τοῦ Γένους φιλανθρωπικῶν καταστημάτων.

Τῷ δὲ 1753 ἔξω τῆς πύλης τῶν Ἑπτὰ Πύργων δαπάνῃ τῆς συντεχνίας τῶν ὀρθοδόξων παντοιοπωλῶν ἐκτίσθη ξύλινον οἰκοδόμημα καταφύγιον κυρίως τῶν ὑπὸ τῆς πανώλους προσβαλλομένων κατοίκων τῆς ἰδίως Πόλεως καὶ τῶν παρ' αὐτὴν προαστείων. Ἐπίσης δὲ διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἀναφέρεται τὸ περὶ τὸ 1779 ἐν Ταξι-

1) Α. Ὑψηλάντου, αὐτόθι σελ. 392. Πρβ. Ζωοδόχου Πηγῆς σελ. 142 καὶ 159—161.

μείῳ τοῦ Σταυροδρομίου ἱδρυθὲν νοσοκομεῖον, ὑπὲρ οὗ ἐδαπανήθησαν τριάκοντα πέντε χιλιάδες γρόσια διὰ κοινῆς συνεισφορᾶς. Ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς ταύτης καὶ δι' ἐπισκευὴν ἴσως τῶν προϋπαρχόντων δύο ἑτέρων νοσοκομείων οἱ ἐπίτροποι τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ἐμέτρησαν (κατὰ τὸ ἔτος 1778—79) εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τοῦ κοινοῦ γρόσια τέσσαρας χιλιάδας καὶ πεντακόσια, καθὰ ἐκ τῆς ἑπομένης σημειώσεως δηλοῦται: «**1780, ἀπριλίου 11. Ἔδοσαν οἱ πρὸ ἡμᾶς ἐπίτροποι εἰς τὸ πατριαρχεῖον τῶν εὑρεθὲν ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ διὰ τῶν σπιταλιῶν τὴν ὑπόθεσιν ὁποῦ ἐφτιάστηκαν γρόσια 4500· καὶ θὲ νὰ μᾶς δώσουν γράμμα ἀφ' τὸ πατριαρχεῖο διὰ νὰ μὴν μετέχῃ πλέον ἡ ἐκκλησία μας ἀπὸ κανένα ἔξοδο**». Τὸ ὡς ἄνω δὲ μνημονευόμενον σημαντικὸν κατὰ τοὺς τότε χρόνους ποσὸν δεικνύει τὴν ὄντως σπουδαιοτάτην συνδρομὴν καὶ ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν ὁ ἡμέτερος ναὸς εἰς τὸν φιλανθρωπικὸν τοῦ γένους ἑκάστοτε συνεβάλλετο σκοπόν. Ἀλλὰ πλὴν τούτου καὶ αὐτῆς τῆς διοικήσεως τῶν οὕτω παρ' ἡμῖν κατηρτισμένων τριῶν ἐθνικῶν νοσοκομείων καὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν ἐν φυλακαῖς χριστιανῶν ἱκανῶς μετέσχον οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου διαπρέποντες Χῖοι πραγματευταί· καθότι ἐκ τῶν ἐκλελεγμένων διὰ τὴν προστασίαν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν τε νοσοκομείων καὶ τῶν ἔν τε τῇ Πόλει καὶ τῷ Γαλατᾷ φυλακῶν πέντε συντεχνιῶν αἱ δύο ἦσαν **τῶν Χίων** ἤτοι **οἱ τζοχατζί-**

δες καὶ οἱ χεταϊτζίδες, ὡς ἀναφέρεται καὶ ἐν τῷ ἑπομένῳ ἀπὸ τοῦ **1794** ἀνεκδότῳ [1] σιγιλλίῳ.

(ΛΑ')

Ἴσον τοῦ περὶ τῶν Ὀσπιταλίων σιγιλλίου.
Γεράσιμος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Οὔτε ἀναγκαῖον ἀλλὰ καὶ περιττὸν ἂν δόξειεν ἐπὶ τοῦ παρόντος αὐτοὺς προοιμιαζομένους μακρηγορεῖν ὅτι περὶ καλοῦ καὶ ἰδίου μάλιστα τοῖς χριστιανοῖς ὁ περὶ φιλαδελφίας λόγος ἐστίν, ὅπου γε καὶ ὁ θεολογίας ἐπώνυμος καὶ ἐπιστήθιος Ἰωάννης ἐν οἷς ἡμῖν πρὸς εὐσέβειαν θαυμασίως ἐμυσταγώγησε λαμπρὰν καὶ ταύτην γνώμην προανακηρύττων ἀπεφήνατο ... Ἀλλ' ὅσα μὲν καὶ οἷα πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν δύναται τὸ τὸν πλησίον ἀγαπᾶν καὶ τὸ πρὸς τοὺς δεομένους ἐπικουρητικὸν ἐπιλείψει ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος διηγουμένους. Ἔνθεν τοι τὰ περὶ τούτου ἀφέντες ἵνα μὴ μακρηγορεῖν δόξωμεν ἐπὶ τὰ λοιπὰ χωρητέον τοῦ λόγου. Ἐπὶ γὰρ τοῦ προκατόχου ἡμῶν παναγιωτάτου ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ κυρίου Νεοφύτου, ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ

---

1) Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, ὅπερ καθορίζει καὶ πόρους τῶν νοσοκομείων, **δὲν ἐξέδωκεν οὔτε εἶχεν ὑπ' ὄψει ὁ ἐκδοὺς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς προσαρτήματα,** διότι ἐν σελίδι 175 μόνον ἔκ τινος συμφωνητικοῦ τῷ 1828 γεγραμμένου πληροφορεῖται ὅτι τὸν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις περιφέροντα τὸν ὑπὲρ τῶν νοσοκομείων δίσκον διώριζον οἱ ἔφοροι αὐτῶν, ὁ δὲ δίσκος οὗτος ἠριθμεῖτο τρίτος τῇ τάξει, ἐνῷ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἐγγράφῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις ῥητῶς καὶ ταῦτα ἔκτοτε ἀναγράφονται.

Μεγάλη Ἐκκλησία ἔγνω τὰ κατὰ τὰς θείας ἐντολὰς ἐπιτελέσαι, τῇ ἐπισκευῇ τῶν κατὰ τὸν Γαλατᾶν δύο νοσοκομείων καὶ τῇ ἀνακτίσει τοῦ κατὰ τοὺς ἑπτὰ κουλάδες κατερηρειμμένου νοσοκομείου, καὶ τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν ἐν ταῖς εἱρκταῖς Πόλεως καὶ Γαλατᾶ· καὶ κοινὸν ἱερὸν πατριαρχικὸν τεσσαρακονταλείτουργον προκατηγγέλθη πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ Καταστένου, καταγράψαι ὀνόματα ζώντων καὶ τεθνεώτων, ὅσα τε καὶ ἐφ' ὅσῳ ἂν ἕκαστος προαιρεῖται, ἀφ' ὧν γενήσεται μὲν ἡ τῶν νοσοκομείων ἐπισκευή τε καὶ ἀνάκτισις, διαμενεῖ δὲ καὶ ἡ τῶν ἐν φυλακαῖς ἐπιμέλεια. Καὶ τὸ μὲν τεσσαρακονταλείτουργον συνετελέσθη, τά γε μὴν παρὰ τῶν χριστιανῶν συναχθέντα, μηδὲ γοῦν πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ κατὰ τοὺς ἑπτὰ κουλάδες νοσοκομείου ἱκανὰ ἀνεφάνησαν, ἀλλὰ τὰ πρὸς οἰκοδομὴν τούτου ᾠκονομήθησαν διὰ προστασίας καὶ ἐπιμελείας τοῦ ῥηθέντος παναγιωτάτου προκατόχου ἡμῶν. Ὅμως δ' οὖν, ἐφ' ᾧ καὶ τὰ κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἐπισκευασθῆναι νοσοκομεῖα καὶ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἐν φυλακαῖς τυγχάνειν ἀδελφικῆς ἐπισκέψεως ἐς ἀεί, ἐδέδοκτο ἐπιστῆσαι τὴν προστασίαν τῶν εὐλογημένων ῥουφετίων. Μετάπεμπτοι οὖν τότε γενόμενοι οἱ προκριτώτεροι αὐτῶν ἐξελέξαντο καθ' ἑαυτοὺς τὰ πέντε ῥουφέτια ταῦτα, τοὺς γουναράδες δηλαδὴ καὶ τζεβαχερτζίδες καὶ τῶν **Χίων τοὺς τζοχατζίδες τε καὶ χεταϊτζίδες** *καὶ τοὺς ἀμπατζίδες κατὰ κοινὴν γνώμην καὶ συναίνεσιν, ἐπιθέντες αὐτοῖς καὶ ἐπιτρέψαντες πᾶσαν τὴν φροντίδα καὶ ἐπι-*

σκέψιν τῶν τε τριῶν νοσοκομείων καὶ τῶν ζινταρίων καὶ ἄλλων φυλακῶν, τῶν τε ἐν τῇ Πόλει καὶ τῶν ἐν Γαλατᾷ, ἐπὶ τοιαύταις μέντοι ὑποσχέσεσι καὶ συμφωνίαις ὅπως πρῶτον μὲν οἱ χριστιανοὶ τῶν ῥηθέντων πέντε ῥουφετίων κατὰ τελείαν πληρεξουσιότητα ἀποκαθιστῶσι καὶ διορίζωσιν ἐπιτρόπους τῶν ῥηθέντων ζινταρίων, φυλακῶν καὶ νοσοκομείων ἄνδρας φιλοθέους, εὐλαβεῖς καὶ φιλαδέλφους μὴ μόνον ἀπὸ τῶν ἐσναφίων αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ῥουφετίων· δεύτερον δὲ ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ Καταστένου διορίσωσιν ἐπιτρόπους, ἵνα ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς μετὰ τοὺς δύο δίσκους τῆς ἐκκλησίας ἀμέσως περιφέρωσι κουτεῖον ἐλεημοσύνης ζινταρίων καὶ ὀσπιταλίων· τρίτον δὲ ἕκαστον ῥουφέτιον ἀποδείξῃ καὶ διορίσῃ μηνιαῖόν τινα ἔλεον, κατὰ δύναμιν, ὅςτις ἐγχειρισθήσεται τοῖς παρ' αὐτῶν τῶν πέντε ἐσναφίων διοριζομένοις ἐπιτρόποις· τέταρτον δὲ οἱ τὰς διαθήκας ποιούμενοι ἀναμιμνήσκωνται καὶ τῶν ὀσπιταλίων καὶ ζινταρίων τούτων καὶ διατεθῶσιν εἰς αὐτὰ εἴτε λόγῳ παῤῥησίας καὶ προθέσεως, εἴτε ἄλλως πως, ὅσα περ ἂν βούλωνται· πέμπτον δὲ οἱ ἐν τῇ Πόλει, Γαλατᾷ καὶ Καταστένῳ πνευματικοὶ πατέρες κατὰ χρέος προτρέπωσι τὰ πνευματικὰ αὐτῶν τέκνα εἰς ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν τῶν ζινταρίων, νοσοκομείων καὶ φυλακῶν τούτων· ἕκτον δὲ οἱ προχειριζόμενοι εἰς ἐπαρχίας ἢ μετατιθέμενοι ἀρχιερεῖς ἀποδιδῶσιν εἰς αὐτὰ τὰ ὀσπιτάλια καὶ φυλακὰς ἕκαστος, ὁ μὲν τῆς πρώτης τάξεως γρόσια ἑκατὸν πεντήκοντα, ὁ δὲ τῆς

δευτέρας ἑκατόν, ὁ δὲ τῆς τρίτης πεντήκοντα· ἕβδομον δὲ καὶ τελευταῖον, ὅπως οἱ ἐν τοῖς νοσοκομείοις τούτοις κατ' ἄδειαν πατριαρχικὴν καὶ ἐκλογὴν τῶν εἰρημένων πέντε ῥουφετίων διοριζόμενοι ἱερεῖς καὶ πνευματικοὶ ὑπάρχωσι πάντη ἀσύδοτοι καὶ ἐλεύθεροι τῆς πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς πατριαρχικῆς φιλοτιμίας. Ταῦτα μὲν οὖν κατὰ κοινὴν γνώμην καὶ συναίνεσιν τότε συνετέθειτο. Ἤδη δὲ καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν ἐλέῳ θείῳ τοὺς οἴακας τοῦ οἰκουμενικοῦ τούτου σκάφους διαδεξαμένη καὶ οὐκ ἀνεκτὸν ἡγουμένη εἰ τὸ κοινωφελὲς καὶ θεάρεστον τοῦτο ἔργον ἡμιτελὲς παραλίποι καὶ τὴν σύστασιν τῶν νοσοκομείων ἐν μόναις ταῖς τυχηραῖς κινδυνευομένων προσόδοις προσεθήκαμεν δι' ἑτέρου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος τοῖς ῥηθεῖσι νοσοκομείοις καὶ πᾶσαν τὴν πρόσοδον τῆς ἔξωθι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἁγιάσματος τοῦ Μπαλουκλίου, διὰ τοῦ παρόντος δὲ ἔγνωμεν ἁπλῶς κρατῦναι τὰ ἀνωτέρω ἀπηριθμημένα κεφάλαια καὶ τὴν ἐπιτροπικὴν πρὸς διαμονὴν τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις καὶ εἱρκταῖς χριστιανῶν κατὰ κοινὴν γνώμην καὶ συναίνεσιν πάντων τῶν εὐλογημένων ῥουφετίων. Καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἵνα οἱ χριστιανοὶ τῶν ῥηθέντων πέντε εὐλογημένων ῥουφετίων, γουναράδες

δηλαδὴ τζεβαχερτζίδες καὶ τῶν **Χίων οἱ τσοχαδζίδες τε καὶ χεταϊτζίδες** καὶ οἱ ἀμπατζίδες ἔχωσι πᾶσαν τὴν φροντίδα καὶ ἐπίσκεψιν τῶν τε τριῶν νοσοκομείων καὶ τῶν ζινταρίων καὶ ἄλλων φυλακῶν, ἐπὶ τοῖςδε τοῖς κεφαλαίοις, ὡς εἴρηται, ὅπως πρῶτον μὲν οἱ χριστιανοὶ τῶκ ῥηθέντων πέντε ῥουφετίων κατὰ τελείαν πληρεξουσιότητα ἀποκαθιστῶσι καὶ διορίζωσιν ἐπιτρόπους τῶν ῥηθέντων ζινταρίων, φυλακῶν καὶ νοσοκομείων, ἄνδρας φιλοθέους, εὐλαβεῖς καὶ φιλαδέλφους, μὴ μόνον ἀπὸ τῶν ἐσναφίων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ῥουφετίων· δεύτερον δὲ ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ Καταστένου διορίσωσι ἐπιτρόπους ἵνα ἐν ἁπάσαις ταῖς κυριακαῖς καὶ ἑορταῖς μετὰ τοὺς δύο δίσκους τῆς ἐκκλησίας ἀμέσως περιφέρωσι κουτεῖον ἐλεημοσύνης ζινταρίου καὶ ὀσπιταλλίων· τρίτον δὲ ἕκαστον ῥουφέτιον ἀποδείξῃ καὶ διορίσῃ μηνιαΐόν τινα ἔλεον κατὰ δύναμιν, ὃς ἐγχειρισθήσεται τοῖς παρ' αὐτῶν τῶν πέντε ἐσναφίων διοριζομένοις ἐπιτρόποις· τέταρτον δὲ οἱ τὰς διαθήκας ποιούμενοι ἀναμιμνήσκωνται καὶ τῶν ὀσπιταλλίων καὶ ζινταρίων τούτων καὶ ἀνατιθῶσιν εἰς αὐτά, εἴτε λόγῳ παῤῥησίας καὶ προθέσεως, εἴτε ἄλλως πως ὅσα περ ἂν βούλωνται· πέμπον δὲ οἱ ἐν τῇ Πόλει καὶ Γαλατᾷ καὶ Καταστένῳ πνευματικοὶ πατέρες κατὰ χρέος προτρέπωσι τὰ πνευματικὰ αὐτῶν τέκνα εἰς ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν τῶν ζινταρίων καὶ νοσοκομείων καὶ φυλακῶν τούτων· ἕκτον δὲ οἱ προχειριζόμενοι εἰς ἐπαρχίας ἢ μετατι-

θέμενοι ἀρχιερεῖς ἀποδιδῶσιν εἰς αὐτὰ τὰ ὀσπιτάλια καὶ φυλακὰς ἕκαστος, ὁ μὲν τῆς πρώτης τάξεως γρόσια ἑκατὸν πεντήκοντα, ὁ δὲ τῆς δευτέρας ἑκατόν, ὁ δὲ τῆς τρίτης πεντήκοντα· ἕβδομον δὲ καὶ τελευταῖον, ὅπως οἱ ἐν τοῖς νοσοκομείοις τούτοις κατ' ἄδειαν πατριαρχικὴν καὶ ἐκλογὴν τῶν εἰρημένων πέντε ῥουφετίων διοριζόμενοι ἱερεῖς καὶ πνευματικοὶ ὑπάρχωσι πάντη ἀσύδοτοι καὶ ἐλεύθεροι τῆς πρὸς τὸν κατὰ καιροὺς πατριαρχικῆς φιλοτιμίας. Ὅσοι δ' ἂν καὶ ὁποῖοι τῶν χριστιανῶν μικροὶ ἢ μεγάλοι, ἱερωμένοι ἢ λαϊκοί, ὁποιασοῦν τάξεως καὶ βαθμοῦ, ἐπιχειρήσωσιν ἐμμέσως ἢ ἀμέσως, κρυφίως ἢ φανερῶς παραβῆναι καὶ ἀνατρέψαι ὁπωσοῦν τὰ ἐν τῷ παρόντι γνώμῃ κοινῇ καὶ συνοδικῇ ἀποφανθέντα καὶ κυρωθέντα, οἱ τοιοῦτοι ὡς διεστραμμένοι καὶ κακότροποι, ὡς ἐναντίοι ταῖς δεσποτικαῖς θείαις ἐντολαῖς, ὡς κοινοβλαβεῖς καὶ ἐπιζήμιοι τῷ γένει ἡμῶν, ἀφωρισμένοι εἴησαν ἀπὸ τῆς ἁγίας ὁμοουσίου, ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ καὶ κατηραμένοι καὶ ἀσυγχώρητοι καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον καὶ τυμπανιαῖοι καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνοι καὶ ὑπόδικοι καὶ ἔνοχοι τῷ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς γεέννης. Ταῦτα μὲν οὖν ἀπεφάνθη καὶ κεκύρωται συνοδικῶς. Εἰς δὲ τὴν περὶ τούτων ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα, καταστρωθὲν καὶ τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης

Ἐκκλησίας καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τῶν προκριτωτέρων χριστιανῶν τῶν εἰρημένων. πέντε εὐλογημένων ῥουφετίων.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἐνενηκοστῷ τετάρτῳ κατὰ μῆνα ἰούνιον, ἐπινεμήσεως ιβ'.

† **Ὁ Καισαρείας** ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
† **Ὁ Ἐφέσου** ΣΑΜΟΥΗΛ
† **Ὁ Ἡρακλείας** ΜΕΘΟΔΙΟΣ
† **Ὁ Κυζίκου** ΑΓΑΠΙΟΣ
† **Ὁ Νικομηδείας** ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
† **Ὁ Χαλκηδόνος** ΙΕΡΕΜΙΑΣ
† **Ὁ Δέρκων** ΜΑΚΑΡΙΟΣ
† **Ὁ Προύσης** ΑΝΘΙΜΟΣ
† **Ὁ Σμύρνης** ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
† **Ὁ Ἀγκύρας** ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ
† **Ὁ Ἀγχιάλου** ΙΩΑΚΕΙΜ
† **Ὁ Βάρνης** ΦΙΛΟΘΕΟΣ

Καὶ ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου καὶ ἐξ ἑτέρου ([1]) τῆς αὐτῆς χρονολογίας πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ σιγιλλίου μανθάνομεν ὅτι πᾶσα ἡ πρόσοδος τῆς ἐν Ἑπταπυργίῳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἁγιάσματος τῆς Ζωοδόχου πηγῆς προσαρτηθέντων ἤδη ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Δέρκων εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Κωνσταν-

1) Ὅρα τὸ ἐπὶ Γερασίμου σιγίλλιον τοῦτο ἐν Ζωοδόχῳ Πηγῇ σελ. 235—241.

τινουπόλεως, παρεχωρήθη εἰς τὰ ἡμέτερα νοσοκομεῖα καὶ ὅτι ἐπιστάται καὶ διοικηταὶ τῆς ῥηθείσης σταυροπηγιακῆς ταύτης ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἁγιάσματος ἀποκατεστάθησαν τὰ πέντε ἐσνάφια ἤτοι οἱ γουναράδες, **τῶν Χίων οἱ τζοχατζίδες καὶ οἱ χεταϊτζίδες**, οἱ τζεβαχερτζίδες καὶ οἱ ἀμπατζίδες. Ἐκ τῶν ἐπιτρόπων δὲ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐφόρων τῶν νοσοκομείων ἐν τοῖς καταστίχοις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 1794 μέχρι τοῦ 1820 ἀναγράφονται(1) Χῖοι οἱ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ πολλαχῶς δράσαντες ἀείμνηστοι Ζωρζῆς Καζανόβας, Κωνσταντῖνος Δροσινός, Παντελῆς Βοῦρος, Κωνσταντῖνος Νεγρεπόντες, Ἰωάννης Ψύχας, Νικόλαος Μπαλῆς, Μανώλης Μάμουκας, Δημήτριος Μωραϊτάκης καὶ Θεοδόσιος Τζικαλιώτης.

Ἐκ σημειώσεων δὲ τῶν ἡμετέρων καταστίχων γνωρίζομεν ὅτι ἀπὸ τῆς 1ης ἰανουαρίου 1806 ὁ ἡμέτερος ναὸς ἐχορήγει κατὰ μῆνα γρόσια μὲν 25 ἀπέναντι τῆς εἰςπράξεως τοῦ ὑπὲρ τῶν νοσοκομείων καθορισθέντος δίσκου ἕτερα δὲ γρ. 20 διὰ τὸν μηνιαῖον ἔλεον τῶν συντεχνιῶν τὸν διὰ τοῦ ὡς ἄνω σιγιλλίου ἐπίσης καθωρισμένον· «*1806, α' ἰανουαρίου μᾶς ἄφησαν οἱ ἐπίτροποι τοῦ ὀσπιταλίου τὸ κουτὶ τῆς ἐκκλησίας διὰ νὰ τὸ συνάζωμεν ἡμεῖς καὶ νὰ τοὺς δίδωμεν κάθε μῆνα διὰ τὴν σύναξιν τοῦ κουτίου . . . . γρ. 25*
ὁμοίως νὰ τοὺς δίδωμεν καὶ διὰ τῶν ἐσναφίων μας τὰ μηνιάτικα . . . . » 20
καὶ ἡμεῖς ἂν ἠθέλαμεν συνάξει ὀλιγώτερα ἢ 45

1) Πρβ. αὐτόθι σελ. 151—152.

περισσότερα νὰ ἦναι διὰ λογαριασμόν μας». Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἰουνίου 1807 ἀπεφασίσθη νὰ χορηγῶσιν εἰς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν νοσοκομείων ἀντὶ τῶν 45 γρ. μόνα 35, ἅπερ καὶ ἐδίδοντο τακτικῶς μέχρι τοῦ 1821. Τότε δέ, ἐπειδὴ εἰς τὰς διαφόρους ἐκκλησίας τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ Καταστένου ὡς πρὸς τὴν ὑπὲρ τῶν νοσοκομείων περιαγωγὴν δίσκου συνέβαινον ἀταξίαι τινές, ἀπεφασίσθη «νὰ προσδιορισθῇ ἓν μηνιαῖον εἰς ἕκαστον παγκάριον διὰ νὰ δίδηται ἀπὸ τὸν κατὰ τὸν καιρὸν καψιμάλην εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς πρὸς τοὺς τιμιωτάτους τῶν νοσοκομείων ἐπιτρόπους». Καὶ προσδιωρίσθη εἰς τὸ παγκάριον τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας νὰ χορηγῇ κατὰ μῆνα εἰς τὰ νοσοκομεῖα γρόσια πεντήκοντα (50), καθὰ ἀναγράφεται ἐν τῇ παρούσῃ πατριαρχικῇ ἀποδείξει.

(ΛΒ')

Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τιμιώτατοι ὅ τε καψιμάλης καὶ λοιποὶ ἐπίτροποι τῆς κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος· χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις. Καθὼς ἡ συνδρομὴ καὶ βοήθεια ἡ γινομένη εἰς τὰ κοινὰ τοῦ

γένους νοσοκομεῖα εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀγαθοεργίαν, ἐπειδὴ ἀνάγεται εἰς αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἰπόντα ἐν εὐαγγελίοις «ἀσθενὴς ἤμην καὶ ἐπεσκέψασθέ με», τοιουτοτρόπως καὶ ἡ περὶ τῶν νοσοκομείων αὐτῶν πρόνοια καὶ φροντὶς εἶναι ἀπὸ κάθε ἄλλην ἀναγκαιοτέρα, διὰ νὰ διοικῶνται ἀξιοπρεπῶς καὶ νὰ γίνηται ἡ ἐπίσκεψις εἰς τοὺς εἰςκομιζομένους ὁμογενεῖς μας ἀνάλογος καὶ μὲ ὅλην τὴν τελειότητα. Ἀλλ' ὅσον μὲν περὶ τοῦ δευτέρου ἤτοι περὶ τῆς καλῆς διοικήσεως αὐτῶν ἐγένετο ἡ πρόνοια ἀξιόλογος, καὶ ἤδη χάριτι Θεοῦ εὑρίσκονται εἰς καλὴν ἁρμονίαν καὶ τάξιν ὥςτε δύνανται νὰ συγκριθῶσι καὶ μὲ τὰ πολυθρύλητα τῆς Εὐρώπης νοσοκομεῖα, ἐπιστατούντων ἀόκνως καὶ μετὰ ζήλου καὶ φιλοτιμίας πολλῆς ἀγωνιζομένων τῶν ἐπ' αὐτοῖς διωρισμένων ἐπιτρόπων. Τὸ πρῶτον δέ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἄφευκτος εἰς αὐτὰ συνδρομὴ καὶ τῆς βοηθείας ἡ πρόςοδος, φαίνεται ἀτελὲς καὶ τρόπον τινὰ παρημελημένον καὶ μάλιστα τὰ ἐτήσια τὰ διδόμενα παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παγκαρίων. Ἐπειδὴ ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ἐτάχθη ἀπ' ἀρχῆς μία τάξις μετὰ προςδιορισμοῦ ἢ ἂν ἐτάχθη δὲν ἐφυλάχθη, καὶ ἄλλοτε ὀλίγα, ἄλλοτε ὀλιγώτερα ἐδίδοντο τὰ ἐτήσια, συνέβαινον καὶ ἄλλαι πολλαὶ καταχρήσεις καὶ ἀηδίαι. Ὅθεν διὰ νὰ λείψωσι τὰ τοιαῦτα, γενομένης σκέψεως ἀκριβοῦς, ἀπεφάνθη γνώμη κοινῇ ἡμῶν τε καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς ἀδελφότητος καὶ ἁγίας συνόδου, τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ περιβλέπτου πεγζαδὲ μεγάλου διερμηνευτοῦ τῆς κρα-

ταιᾶς βασιλείας κυρίου κυρίου Ἰωάννου Καλλιμάχη καὶ τῶν λοιπῶν περιφανεστάτων τοῦ γένους προυχόντων νὰ λάβῃ διόρθωσιν ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ καὶ νὰ προςδιορισθῇ ἓν μηνιαῖον εἰς ἕκαστον παγκάριον διὰ νὰ δίδηται ἀπὸ τὸν κατὰ καιρὸν καψιμάλην εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς πρὸς τοὺς τιμιωτάτους τῶν νοσοκομείων ἐπιτρόπους. Κατ' αὐτὸν τὸν λόγον γενομένης τῆς βάσεως εἰς τὴν ἀναλογίαν τῆς δυνάμεως ἑκάστου παγκαρίου ἐγένετο συγχρόνως καὶ ὁ προςδιορισμὸς καὶ ἀπεφάνθη νὰ δίδῃ καὶ τὸ παγκάριον τῆς ἱερᾶς αὐτῆς ἐκκλησίας γρόσια πεντήκοντα (50)· καὶ ἀγκαλὰ ἡ ἀνάγκη τῶν νοσοκομείων καὶ μάλιστα ἡ προκειμένη διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἐν τῷ Πέγιογλου ὀσπιταλίων ὑπηγόρευον καί τι περισσότερον, μ' ὅλον τοῦτο διὰ νὰ λογίζηται βάρος καὶ νὰ μὴ γίνωνται προφάσεις, περιωρίσθη ἡ ἀπόφασις εἰς αὐτὴν τὴν ποσότητα, διὰ νὰ μείνῃ τόση διὰ παντὸς χωρίς τινος ἀφαιρέσεως ἢ προσθήκης. Γράφοντες λοιπὸν διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς ἡμῶν ἀποδείξεως ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν τῇ τιμιότητί σας, πληροφορούμενοι ταῦτα καλῶς νὰ προςενεχθῆτε μεθ' ὅλης τῆς δεούσης εὐγνωμοσύνης καὶ ἑτοιμότητος εἰς τὴν κοινὴν καὶ συνοδικὴν ταύτην διαίτησιν καὶ ἀμετάθετον ἀπόφασιν ὡς ἀφορῶσαν εἰς διόρθωσιν καταχρήσεων καὶ εὐταξίαν καὶ ἀντίληψιν τῶν κοινῶν τοῦ γένους τούτων καλῶν, εἰς τὰ ὁποῖα χρεωστοῦσι νὰ συντρέχωσιν ὅλοι οἱ εὐσεβεῖς, πολλῷ μᾶλλον οἱ τῶν παγκαρίων ἐπίτροποι. Ὁ δὲ καψιμάλης τοῦ παγκαρίου τόσον τοῦ

παρόντος χρόνου, ὅσον καὶ οἱ διάδοχοί του εἰς τὸ ἑξῆς θέλετε ἔχει τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν ἀμέσως μετὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς παραλαμβάνοντες τὴν τεταγμένην εἰρημένην ποσότητα νὰ ἀπέρχησθε εἰς τοὺς τιμιωτάτους τῶν νοσοκομείων ἐπιτρόπους καὶ νὰ ἐγχειρίζητε πρὸς αὐτούς, λαμβάνοντες ἀποδεικτικὸν τῆς παραλαβῆς τεσκερὲν κατὰ τάξιν. Οὕτω τοίνυν γινώσκοντες ποιήσατε καθὼς ἐκκλησιαστικῶς ὑμῖν γράφοντες ἐντελλόμεθα καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως, ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μεθ' ὑμῶν. ͵αωκα'

ἰνδικτιῶνος θ'

Ἡ μηνιαία δ' αὕτη καταβολὴ τῶν πεντήκοντα γροσίων ἐξηκολούθει ἐπὶ πολὺ καὶ ἀνεγράφετο ἑκάστοτε «ἐτησία δόσις εἰς τοὺς ἐφόρους τῶν νοσοκομείων ἀπέναντι ἀποδείξεώς των γρόσια 600». Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀποκατέστη ἡ παλαιὰ συνήθεια τῆς διὰ λογαριασμὸν τῶν νοσοκομείων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις περιαγωγῆς δίσκων δι' ἐπὶ τούτῳ προσώπων διοριζομένων ὑπὸ τῆς ἐφορείας τῶν ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων. Ὁ τοιοῦτος δὲ δίσκος ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ κατὰ τὰ λογιστικὰ αὐτοῦ βιβλία κατὰ τὸ ἔτος μὲν 1895—96 ἀπέφερε γρ. 2545, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1896—1897 γρόσια 2060.

Πλὴν δὲ τούτων ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως καὶ προαγωγῆς τῶν ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων, ἀνεγερθέντων μετὰ τὴν ἐκ βάθρων (1833) ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ περιωρισθέντων τῷ 1838

ἔξω τῶν ἑπτὰ Πύργων, ὁσημέραι δὲ κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ γένους τελειοποιουμένων, οὐκ ὀλίγας γενναιοδώρους κατέβαλον καὶ καταβάλλουσι συνδρομὰς οἱ ἡμέτεροι οἵ τε ἐνταῦθα καὶ οἱ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Χῖοι, οἱ πλεῖστοι ἀναγραφόμενοι μεταξὺ τῶν **μεγάλων** αὐτῶν **εὐεργετῶν.** Ἐνταῦθα δὲ πρόσφορον θεωροῦμεν νὰ καταλέξωμεν τοὺς ἔν τε τῷ αὐλογύρῳ (α′—ζ′) καὶ ἐν τῷ ἰδίως νεκροταφείῳ τῆς νοσοκομειακῆς ἐκκλησίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἀποκειμένους τάφους τῶν μᾶλλον γνωστῶν Χίων.

(α′)

Κλεινῆς **Χίου** *βλάστημα καὶ κῦδος μέγα,*
κόσμον δὲ καὶ σέμνωμα κλήρου εὐσεβοῦς,
Ἐκκλησίας ἔμπειρον οἰακοστρόφον,
ὀξὺν νοῆσαι καὶ τὸ πρᾶξαι δεξιόν,
δὶς ποιμεναρχήσαντα ἐν Βυζαντίῳ,
Ἰωακεὶμ *ἐνταῦθα γῆ τὸν* **δεύτερον,**
κεύθει μακρᾷ δαμέντα καὶ λυγρᾷ νόσῳ
μνήμην λιπόντ᾽ ἄληστον ἐσθλῶν ἐργμάτων.
Ἐγεννήθη ἐν Καλλιμασιᾷ τῆς Χίου τὸ ͵αωϐ′
ἐτελεύτησε τῇ δ′ αὐγούστου τὸ ͵αωοη′
τὸ ε′ ἔτος τῆς πατριαρχείας αὐτοῦ.

(β')

(Μαυσωλεῖον)

Οἴκου **Ε. Σκυλίτζη** *Οἴκου* **Π. Σεκιάρη**

Χαίρετον

(γ')

Τῇ ἐναρέτῳ συζύγῳ
Ζαφείρᾳ Ῥάλλη
Ἰούλιος Μίλλιντζερ
ἰατρὸς τῶν ἀνακτόρων
ἀνέθηκεν
μνήμης χάριν.
Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ἐτῶν κθ'
τῇ κγ' ἰουλίου αωμγ'

(δ')

Δημήτριος Δ. Καλόγηρος
Χῖος
ἀποβιώσας τῇ 22 *ἰουλίου* 1891 *ἐν ἡλικίᾳ* 53 *ἐτῶν.*

Οὐρανία Δ. Καλογήρου
ἀποβιώσασα τῇ 8 *ἰανουαρίου* 1898
ἐν ἡλικίᾳ 48 *ἐτῶν*

(ε')

Ὁ σοβαρὸς κ' ἔμφρων ἀνὴρ
Φραγκούλης Βερνουδάκης
κεῖται, ὃς εὐηργέτησε πολλούς τε καὶ πολλάκις,
φιλόστοργος, φιλόμουσος ἀπῆλθε· κ' ἡ πενθοῦσα
σύζυγος τόν δ' ἀνήγειρε τάφον δακρυρροοῦσα.
Γεννηθεὶς τῷ ͵αωιστ'
ἐτελεύτησε τῇ α' μαΐου ͵αωξστ'

(στ')

Ἐνταῦθα κεῖται **Παντιᾶς Μ. Τζιτζίνιας**
μέλος τῆς ἐκ **Χίου** *ἐπισήμου οἰκογενείας ἀποβιώσας τὴν 27 ἰουνίου 1875 κατὰ τὸ 83 ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐν τῇ νήσῳ Πριγκήπῳ, τοῦ δὲ νεκροῦ μετακομισθέντος ἐν τῷ ναῷ τῷδε τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τὴν 29 τοῦ αὐτοῦ.*

(ζ')

Ἡ
Ἐφορεία τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει
Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων
τῷ ἀοιδίμῳ
μεγάλῳ εὐεργέτῃ [1] *αὐτῶν*
Γεωργίῳ Ἰσιδ. Κάμφωνα
γεννηθέντι ἐν **Χίῳ** *τῷ 1821*
ἐν τῷ χωρίῳ Ἐλάτας
ἀποθανόντι ἐν Κωνσταντινουπόλει
τῇ 14 φεβρουαρίου 1894

1) Ὁ ἀείμνηστος οὗτος ἀνὴρ κατέλιπεν ὑπὲρ τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων κτηματικὴν περιουσίαν ἀξίας τρισχιλίων ὀθωμ. λιρῶν.

(η')

Οἶκος Καλβοκορέση

Γεώργιος Δ. Καλβοκορέσης
10 *μαρτίου* 1888
Ματθαῖος Δ. Καλβοκορέσης
5 *μαρτίου* 1891

Ἀργυρῆ Μ. Καλβοκορέση
13 *ἀπριλίου* 1891

(θ')

Αἰκατερίνη Ἰωάννου Φαλιέρου
14 *νοεμβρίου* 1884

(ι')

Ἐνταῦθα κεῖται **Φράγκα**
θυγάτηρ Κωστῆ **Βούρου**
καὶ σύζυγος τοῦ ποτὲ **Ζ. Ἀμοίρου**
γεννηθεῖσα ἐν **Χίῳ** *τῷ* 1805
καὶ τελευτήσασα τῇ 14 *μαρτίου* 1869

(ια')

Ἐνταῦθα κεῖται
Κωνσταντῆς Ν. Καλόγριας
Γεννηθεὶς ἐν **Χίῳ** *ἐν ἔτει* 1790
καὶ τελευτήσας τῇ 12 *ἀπριλίου* 1856

(ιβ')

Πέτρος Κουτέλας
10 *μαΐου* 1861

(ιγ')

Γεώργιος Σιδεράκης *ἐκ* **Χίου**
Ἐγεννήθη μὲν τῷ 1843
ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1894 *μαΐου* 7

(ιδ')

Ἐνθάδε κεῖται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ
Φωτεινὴ *σύζυγος Γεωργίου*
Τσικίνα Χίου *Λεμοντζῆ*
Γεννηθεῖσα τὸ 1829 *νοεμβρίου* 29
ἐτελεύτησε 1869 *μαΐου* 1

(ιε')

Οἰκογενειακὸς τάφος Ν. Σφακιανούδη
5 *μαΐου* 1894
Δέσποινα *σύμβιος* **Σφακιανούδη**

§ 4. Αἱ ἐν Χίῳ Σχολαί.

Γνωστὸν ὅτι σπουδαίως τὰ γράμματα ἐκαλλιεργοῦντο κατὰ τοὺς κάτω χρόνους (1) ἐν τῇ μυροβόλῳ τοῦ Αἰγαίου νύμφῃ, ἣν καὶ ἐστόλιζον διὰ λαμπρῶν καταστημάτων (2) οἱ πολλαχοῦ τῆς γῆς ἐγκαθεστῶτες φιλογενεῖς Χῖοι. Καὶ πλὴν τῶν ἄλλων φιλανθρωπικῶν τῆς Χίου (3) καθιδρυμάτων τὸ ἐν αὐτῇ γυμνάσιον ἀπὸ τοῦ

1) Πρβ. Σχεδίασμα Μ. Παρανίκα σελ. 166—168. Γ. Χασιώτου L'instruction publique chez les Grecs σελ. 61—65.

2) Ὅρα Α. Βλαστοῦ Χιακά. Τόμ. Β' σελ. 132—144.

3) Ἐνταῦθα ὡς συμβολὴν εἰς τὴν τῆς Χίου τῶν κάτω χρόνων **Ἱστορίαν** καταχωρίζομεν τὸ *Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων ταξείδιον εἰς Χίον χάριν συνδρομῶν κατὰ τὸ 1725*, χειρόγραφον ἀνέκδοτον ἀντιγεγραμμένον ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ ἐν Φαναρίῳ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ὑπ' ἀριθμὸν 237 καὶ σελ. 55, σπουδαιότατον δὲ ἰδίως διὰ τὰς οἰκογενείας τῆς νήσου καὶ τὴν περιγραφὴν τῆς νέας Μονῆς :

(ΛΓ')

1725 μαΐου 12. Ἤλθομεν εἰς **Χίον.**

Ἐγένετο τὸ κατάλυμά μας εἰς τὴν σεβασμίαν Μονὴν τῆς κεχαριτωμένης, ἧς κτήτωρ ὁ τιμιώτατος μισὲρ Κουζῆς Βοῦρος, ὁ καὶ ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου. Μερίζεται δὲ ἡ πόλις Χίος εἰς τέσσαρα (1) ἀδελφᾶτα ἤτοι ἀδελφότητας.

Ἡ πρώτη καὶ παλαιοτέρα οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι ἤτοι Κρημνός, ἡ δευτέρα οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ἤτοι τὸ Παλαιόκαστρον, ἡ τρίτη κατὰ τὴν τάξιν, προτέρα ὅμως κατὰ τὴν στάσιν τῶν εὐγενῶν ὁ ἅγιος Βίκτωρ ἤτοι ἡ Ἀπλωταρία, ἔνθα καὶ ἡ κεχαριτωμένη, ὅπου, ὡς εἴπομεν, ἐγένετο καὶ τὸ ἡμέτερον κατάλυμα.

Ὁ διδάσκαλος Ἰωακεὶμ ἱερομόναχος Καβάκος τζικίνια 4.

Ὁ Σταμάτιος Καλλέργης ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον γρόσια 3 $^1/_2$.

1). Ἴσως τρία.

1792 ἀπολαῦον μεγίστης ἐν τῇ Ἀνατολῇ φήμης προςείλκυε πολλοὺς πολλαχόθεν μαθητάς, εἶχε δὲ διαπρε-

---

Ὁ διδάσκαλος Γρηγόριος Κονταρῆτος ὁ καὶ Αὐγουστῆς ἱερομόναχος τζικίνια 3.

Ἡ Εὐδοκία ἡ καὶ Αὐγουστοῦ ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἰάκωβον πρόθεσιν (1).

Ἡ Πρασίνη τοῦ Ῥόδα ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον πρόθεσιν.

Ὁ διδάσκαλος Συμεὼν ἱερομόναχος Μηταράκης ζιντζιρλία 2.

Ὁ Ξένος Σουβατζῆς γρ. 2.

Ὁ Ἀμβρόσιος Νεγρεπόντης ἔδωκε παρρησίαν (2) τοῦ ἀνεψιοῦ του Γεωργίου γρόσ. 50.

Ἡ Μαροῦκα τοῦ Περῆ τοῦ Βλαστοῦ ἡ ἀρχόντισσα πρόθεσιν.

Ἡ Μιμίνα τοῦ Αὐγερινοῦ ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον τοῦ λόγου της (3) καὶ Λεόντιον ἱερέα καὶ Μαρίαν πρεσβυτέραν καὶ Δημήτριον βενέτικα 2.

Ἡ Αἰκατερίνα πενθερὰ τοῦ Ζωρζῆ ἀπὸ τὴν Ἁπλωταρίαν πρόθεσιν.

Ὁ Κωνσταντῖνος Λίλας διδάσκαλος φλουρία 6, τὰ 4 βενέτικα καὶ τὰ 2 ζιντζιρλία.

Ὁ Μιχὲς Βουρουκλᾶς ἀπὸ τὸν Κρημνόν, Βιεροῦν καὶ Θεοδωρῆν πρόθεσιν.

Ὁ Μανώλης Σκαραμαγκᾶς ἑαυτὸν μετὰ τῆς συμβίου καὶ τῶν τέκνων τζικίνια 3.

Ὁ Μιχὲς Βοῦρος ἀπὸ τὴν Ἁπλωταρίαν ζιντζιρλία 8.

Ὁ Λουκᾶς Νεγρεπόντης ἀπὸ τὴν Ἁπλωταρίαν βενέτικα 3.

Ὁ Θεοδωρῆς Ῥάλλης ἀπὸ τὴν Ἁπλωταρίαν βενέτικα 3.

Ὁ Ἰωάννης Μαυροκορδᾶτος ἀπὸ τὴν Ἁπλωταρίαν ζιντζιρλία 5.

Ὁ Μανώλης Πετροκόκκινος ἀπὸ τὸν Κρημνὸν βενέτικα 3.

Ὁ Ἀντώνιος Πασπάτης ἀπὸ τὸν Κρημνὸν ζιντζιρλία 3· (ὁ αὐτὸς ἀνεπαύθη καὶ ἄφησε γρ. 5).

---

1) Ὅ ἐστι δωρεὰ ὅπως μνημονευθῶσι τὰ ὀνόματά των εἰς τὴν ἱερὰν προςκομιδήν.

2) Δῆλα δὴ λειτουργίαν πομπώδη ἀρχιερατικὴν ἢ πατριαρχικὴν ἐν Ἱεροσολύμοις.

3) Δῆλα δὴ τὸ ἑαυτῆς ὄνομα.

πεῖς τοῦ γένους καθηγητάς, οἷοι ἦσαν Ἀθανάσιος ὁ Πάριος, Δωρόθεος ὁ Πρώιος, Κωνστ. Βαρδαλάχος, Ἰωάν-

Ὁ Κωνσταντῖνος Ἀργέντης τοῦ Χατζῆ Λουκῆ ζιντζιρλία 6.

Ὁ Στεφανῆς Ῥάλλης γαμβρὸς τοῦ Λίλα, Δημήτριον καὶ Ζαμπετοῦν βενέτικα 15.

Ὁ Ἰωάννης Παπάζογλους ἀπὸ Ἀπλωταρίαν Κωνσταντῖνον πρόθεσιν.

Ὁ Ζωρζῆς Βοῦρος τοῦ Τζανῆ ἀπὸ Ἀπλωταρίαν γρ. 5.

Ὁ Σάββας Σεκιάρης ἀπὸ τὸν Κρημνὸν βενέτικα 2.

Ὁ Ἀμβροζῆς Νεγρεπόντης ἀπὸ Ἀπλωταρίαν ἑαυτὸν καὶ Αἰκατερίναν βενέτικα 6.

Ὁ Παντελῆς Δρομοκαίτης ἀπὸ τὸν Κρημνὸν ζιντζιρλία 2.

Ὁ Ζωρτζῆς Βοῦρος ὁ θεῖος τοῦ ἐπιτρόπου μας ἀπὸ Ἀπλωταρίαν βενέτικα 15 καὶ ἡ σύζυγός του Δεσποινοῦ τοῦ Παντελῆ Μαύρου ὁμοίως ζιντζιρλία 15.

Ὁ Νικολῆς Μαῦρος τοῦ Παντελῆ ἀπὸ Ἀπλωταρίαν τοῦ λόγου του καὶ τὴν σύζυγόν του Ἀργυρῆν καὶ τὴν ἀδελφήν του Λούλαν, ζιντζιρλία 6.

Ὁ Θεοφίλης Γεωργίβαλος Μωραΐτης ἀπὸ τὸν Μιστρᾶν τὸν πατέρα του Παναγιώτην παρρησίαν.

Ὁ Παπᾶ Μουχαγιάρας ἀπὸ τὸν Κρημνὸν βενέτικον 1.

Ὁ Πέτρος Σχαραμαγκᾶς ἀπὸ τὴν Ἀπλωταρίαν τουράλια 4.

Ὁ Ζωρζῆς Βοῦρος τοῦ Κουζῆ ἀπὸ Ἀπλωταρίαν βενέτικα 3.

Ὁ Μικὲς Χιλιαδᾶς μὲ τὸν σύντροφόν του Ἀντωνάκην Σαχολάβαν γρ. 10.

Ὁ Ἰωάννης Χατζῆ Σταμάτη ἀπὸ τοὺς Κρημνοὺς βενέτικα 6.

Ὁ Μκνούσης Παντελῆς ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 5.

Ὁ Λουκῆς Καζανόβας ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 5.

Ὁ Στρατῆς Ῥάλλης γαμβρὸς τοῦ Λίλα ἀπὸ τὴν Ἀπλωταρίαν τὸν πατέρα του Παντιᾶν βενέτικα 4.

Ὁ Παρασκευᾶς Σεκιάρης ἀπὸ τὸν Κρημνὸν τουράλια 2.

Ὁ Ἀνδρέας ἱερεὺς χαρτοφύλαξ ἀπὸ Ἀπλωταρίαν βενέτικα 3.

Ὁ Παντελῆς Σγούτας υἱὸς τοῦ Χατζῆ Λουκῆ ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 10.

Ὁ Τομαζῆς Καλβοχορέσης ἀπὸ Ἀπλωταρίαν βενέτικα 2.

νης Τζελεπῆς καὶ Νεόφυτος Βάμβας. Γενναῖαι δὲ πολλαχόθεν συνδρομαὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς παιδείας καὶ

Ὁ Μακάριος ἱερομόναχος Πάτμιος ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 5.

Ὁ Θεοδόσιος ἱερομόναχος Ῥάλλης ἀπὸ Ἁπλωταρίαν γρ. 5.

Ὁ Λιναρδῆς Σγούτας Πιπῆς ἀπὸ τὸν Κρημνὸν Βιεροῦν (1) βενέτικα 3.

Ὁ Ζωρζῆς Γαλάτης Σικανὸς ἀπὸ τὸν Κρημνὸν βενέτικα 20.

Ὁ ἰατρὸς Μανουὴλ Σκυλίτζης ὁμοῦ μὲ τὸν υἱόν του Δημήτριον βενέτικα 10· πλὴν μὲ τὸ νὰ μᾶς ἐκύταξεν εἰς τὴν ἀσθένειάν μας, ἐγράψαμεν τὴν ἀρχόντισσά του Ξενοῦν παρρησίαν.

Ἡ Λούλα τοῦ Ψύχα ἀπὸ τὴν Ἁπλωταρίαν βενέτικα 2 καὶ γρ. 1.

Ἡ Παντολία (2) Ῥάλλενα ἀπὸ Ἁπλωταρίαν βενέτικα 3.

Ὁ Δημήτριος Ῥάλλης γαμβρὸς τοῦ ἐπιτρόπου μας ἀπὸ Ἁπλωταρίαν τοῦ λόγου του καὶ τὴν σύζυγόν του Γκιουρουμάναν (3) βενέτικα 6.

Ὁ Χατζῆ Λουκῆς ἀπὸ τὸν Κρημνὸν Βιεροῦν καὶ Ἄγγελον γρ. 30.

Ὁ Στεφανῆς Σκυλίτζης ἀπὸ Ἁπλωταρίαν βενέτικα 3.

Ἡ Λούλα τοῦ Τζανῆ τοῦ Βούρου βενέτικα 2.

Ἡ Σουμπροῦ Σκαραμαγκᾶ ἀπὸ Ἁπλωταρίαν γρ. 1.

Ἡ Μπατοῦ τοῦ Σκαραμαγκᾶ κόρη τοῦ Σουμπροῦ γρ. 5.

Ὁ παπᾶ Γεώργιος κληρικὸς Τζατζᾶς ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 10.

Ὁ Παντιᾶς Παπάζογλους ἀπὸ τὸν Κρημνὸν Ἰωάννην καὶ Περέταν βενέτικα 3.

Ἡ Μαρία Ῥοῦσα τοῦ Στεφανῆ Σικανοῦ σκλάβα τουραλὶ 1.

Ὁ Νικόλαος Μαυροκορδᾶτος Λωρεντζῆ ἀπὸ Ἁπλωταρίαν βενέτ. 1.

Ὁ Νικολῆς Μαῦρος τοῦ Ἀμβροζῆ ζολόταις 12.

Ὁ Ζωρζῆς δραγουμάνος Μπριλῆς ἀπὸ τὸν Κρημνὸν Βισεντῆ (4) τὸν πατέρα του βενέτικα 3.

---

1) Βιεροῦ ἢ Βιερῶ χιακὸν ὄνομα ἴσον Αὐγερινή.

2) Θηλ. τοῦ Παντελῆς· ἐκτὸς ἐὰν ἦναι κακογραφημένον ἀντὶ τοῦ Μπατολία ἤτοι Ὑπατία.

3) Ἱερωνυμίναν.

4) Βικέντιος.

διὰ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς συνήγοντο. Καὶ ὁ ἡμέτερος ναὸς τῇ μὲν 20 μαρτίου 1818 ἀπεφάσισεν συνδρομὴν

Ὁ Ἰωσὴφ ἱερομόναχος τοῦ πρώην Χίου ἀπὸ τὸν Κρημνόν, Γρηγόριον ἀρχιερέα βενέτικα 2 καὶ ζιντζιρλὶ 1.

Ὁ Κωνσταντῆς Τζιτζεκλῆς Μπακάλης ἀπὸ τὸν Κρημνόν, τοῦ λόγου του καὶ Ἰωάννην γρ. 10.

Ἡ χυρὰ Μαροῦ τοῦ Μαύρου μπεγίνα (1) ἡ ἐπιτρόπισσά μας ἐγράφη εἰς τὴν φυλλάδα τῶν πατέρων (2) καὶ ἔδωκε γρ. 100.

Ὁ Πιπῆς Σγούτας ἀπὸ τὸν Κρημνὸν Λιναρδῆν καὶ Πιπῆν ζιντζ. 5.

Ὁ Μικὲς Μάξιμος ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 5.

Ἡ Ὁριεττοῦ (3) σύζυγος τοῦ Χατζῆ Σταμάτη Ἀθηναίου ἀπὸ τὸν Κρημνὸν τοῦ λόγου της καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀγγεροῦν γρ. 25.

Ὁ Ζωρζῆς Σκαραμαγκᾶς ἀπὸ Ἁπλωταρίαν Νικόλαον ζιντζιρλία 5.

Ὁ Παρθένιος ἱερομόναχος Σκαραμαγκᾶς ἀπὸ Ἁπλωταρίαν ζιντζιρλία 3.

Ὁ Παντελῆς Κλουμάσης ἀπὸ Ἁπλωταρίαν γρ. 5.

Ὁ Ἀλεξανδρῆς Καλβοκορέσης ἀπὸ Ἁπλωταρίαν γρ. 5.

Ὁ Γκιουρέμος (4) Κρινῆς ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον ζολόταις 4.

Ἡ Λούλα Μπουρέκα ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον γρ. 5.

Ἡ Μαρία τοῦ Γεώργη Σαμλῆ σύζυγος τοῦ Μικὲ Μάρκου ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον, Μαρίαν, Μᾶρκον, Γεώργιον, Εἰρήνην, Παναγιώτην, Ἰωάννην καὶ Μᾶρκον πρόθεσιν, ἤτοι γρ. 35.

Ἰάκωβος ἱερομόναχος Δρομοκαΐτης ἀπὸ τὸν Κρημνὸν βενέτικα 2.

Σταμάτης Μπαλιᾶς ἀπὸ τὴν Ἁπλωταρίαν γρ. 5.

Μικὲς Πετροκόκκινος Κουτσονύχης ἀπὸ Ἁπλωταρίαν τουραλία 2.

Λούλα Μαυροκορδάτου ἀπὸ Ἁπλωταρίαν ζιντζιρλία 3.

Λουκῆς Μαυροκορδᾶτος ἀπὸ Ἁπλωταρίαν καὶ ὁ υἱὸς του Λούλας (5) ζιντζιρλία 3· καὶ ἡ σύζυγός του Μιμίνα πρόθεσιν.

1) Γεροντοκόρη.
2) Ἐγένετο ἀδελφὴ τοῦ Παναγίου Τάφου.
3) Ἑριέττα.
4) Ἱερώνυμος.
5) Ἰούλιος.

ἐτησίαν εἰς τὰ νοσοκομεῖα τῆς Χίου γρόσια 3000, «διδόμενα τοῖς ἐνταῦθα ἐπιτρόποις ἢ πρωτομαΐστόροις διὰ νὰ

Σέργης Σγάρας ἀπὸ τὸν Κρημνὸν βενέτικον 1 καὶ τζίνι μισόν.

Δημήτρης Πούρπουρας ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον τουραλὶ 1.

Κατερινιὰ (1) Δράκενα χήρα ἀπὸ Ἁπλωταρίαν γρ. 5.

Ἰωάννης Πελικανάκης ἀπὸ τὸν Κρημνὸν τοῦ λόγου του καὶ Μικὲν γρόσια 9.

Ἡ Ἄννα τοῦ Κωνσταντῆ Δροσινοῦ σκλάβα πρόθεσιν.

Ὁ Θεοδωρῆς Κλουμάσης Πετραλῆς ἀπὸ τοὺς Κρημνοὺς τὸν πατέρα του Παντελῆν γρ. 5.

Ἡ Μαρούκα τοῦ Χριστοφῆ Σεκιάρη, ἀδελφὴ τοῦ πρώην Ἀδριανουπόλεως Κλήμεντος ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 5.

Ὁ Ἀντώνιος ἱερεὺς οἰκονόμος ἀπὸ τὸν Κρημνὸν τουραλὶ 1.

Ὁ Φραντζῆς υἱὸς τοῦ Ἀντώνη ῥείζη ἀπὸ τὸν Κρημνὸν Ἀντώνιον γρ. 5.

Ὁ Ἀντώνιος ἱερεὺς δικαιοφύλαξ ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 4.

Ὁ Νικολὸς Μπαλτατζῆς ἀπὸ Ἁπλωταρίαν Μανώλην ζιντζιρλία 2.

Ὁ Σιδερῆς Καλουδᾶς ἀπὸ τὸν Κρημνὸν γρ. 5.

Ὁ Ζωρζῆς Σίψωμος ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον Γεώργιον καὶ Ὁριέτταν γρ. 5.

Ὁ Ἰωάννης Γενεμιτζῆς ζολόταις 2.

Ὁ παπᾶ Σιδερῆς Σίψωμος ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον γρ. 5.

Ὁ παπᾶ Μᾶρκος κληρικὸς ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον γρ. 5.

Ὁ Μικὲς Νεγρεπόντης ἀπὸ Ἁπλωταρίαν βενέτικα 3.

Ἡ Λούλα Σεβαστοπούλα γυνὴ τοῦ Ζωρζῆ Στρατίδικου ἀπὸ Ἁπλωταρίαν γρ. 5.

Ὁ Πόλυτος (2) Κλουμούσης ἀπὸ Ἁπλωταρίαν ζολόταις 3.

Ὁ Ἀνδρέας Μαῦρος ἀπὸ Ἁπλωταρίαν ζολόταις 8, ἔδωκε καὶ διὰ τὸν πενθερόν του Ζωρζῆν Σεβαστόπουλον βενέτικα 12.

Ὁ Μικὲς Αὐγερινὸς ἀπὸ Ἁπλωταρίαν τουραλὶ 1.

1) Αἰκατερίνα.

2) Ἱππόλυτος.

ἐξαποστέλλωνται ἐκεῖ», τῇ δὲ 7 ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἔκρινεν εὔλογον νὰ χορηγῇ εἰς τὴν δημοσίαν τῆς

Ὁ Μιχὲς Ἀπαλύρας ἀπὸ Ἀπλωταρίαν τοῦ λόγου του καὶ Αἰκατερίναν γρ. 20.

Ὁ Σταμάτης Βωδομάτης Ψύχας τὸν πατέρα του Μιχαὴλ καὶ Κωνσταντῖνον ζιντζιρλία 6.

Ὁ Στεφανῆς Ῥάλλης γαμβρὸς τοῦ Λίλα ἀπὸ Ἀπλωταρίαν βενέτικα 20.

Ὁ Σταμάτης Τζίφος ἀπὸ τοὺς Κρημνοὺς οὔγγαρα 5.

Ὁ Ζωρζῆς τοῦ Συρούρου ὁ θεῖος τοῦ ἐπιτρόπου μας ζιντζιρλία 15· καὶ ἡ σύζυγός του κυράτζα Δεσποινοῦ θυγάτηρ. . . . .

Ὁ Σταμάτης Σγούτας υἱὸς τοῦ Χατζῆ Λουκῆ ἀπὸ τὸν Κρημνὸν τὴν μητέρα του Κεροῦν(1) τουραλία 4.

Ἡ Ἀντζοῦ τοῦ ποτὲ Σχαρλάτου Μαυροκορδάτου σύζυγος, νύμφη δὲ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἁγίας Κυριακῆς(2), Λουκῆν τὸν πατέρα της καὶ Σκαρλᾶτον γρ. 10.

Ὁ Ζωρζῆς Δράκος ἀπὸ Ἀπλωταρίαν Μᾶρκον καὶ τοῦ λόγου του γρόσια 10.

Ἡ Βιεροῦ τοῦ Μυρίση Χατζῆ Γιάννη ζολόταις 2.

Ὁ Μανώλης Κλουμάσης ἀπὸ Ἀπλωταρίαν ζιντζιρλία 3.

Ὁ Νικολῆς τοῦ Γεωργάκη ἀπὸ Ἀπλωταρίαν βενέτικον 1.

Ὁ Τζανῆς Ψακῆς ἀπὸ Ἀπλωταρίαν γρ. 5.

Ὁ Ζωρζῆς Φωτεινὸς καὶ ὁ υἱός του γρ. 5.

Ὁ Ἀντωνάκης Φωτεινὸς Ἀπλωταρούσης γρ. 5.

Ἡ Λούλα τοῦ Ῥοδοκανάκη γυνὴ τοῦ Ματθία Ῥοδοκανάκη ἀπὸ Ἀπλωταρίαν γρ. 6.

Ὁ Μᾶρκος Σίψωμος ἀπὸ τὸν Κρημνὸν βενέτικον 1.

Ὁ Παπᾶ Κλήμης τοῦ Μυλωνᾶ ἀπὸ Ἀπλωταρίαν βενέτικον 1.

---

1) Κυροῦλαν, Κυρᾶν, ἐπώνυμον τῆς ὁσίας Ματρώνης τῆς χιοπολίτιδος.

2) Κτῆμα ἁγιοταφικὸν ἐνοικιασμένον ὑπὸ τοῦ μακαρίτου μισὲ Γιάννη Χωρέμη.

Χίου σχολὴν «κατὰ θέλησιν καὶ ἀπόφασιν ὅλων τῶν Χιοπολιτῶν» γρόσια ἐπίσης τρισχίλια. Καὶ ὅτε ὕστερον

Ὁ Καράβης ἤτοι ὁ Θεοδωρῆς Κουτρουλίδικος ἀπὸ Παλαιόκαστρον γρόσια 5.

Ὁ Περῆς Κάπαρης ἀπὸ τὸν Κρημνὸν βενέτικον 1.

Ὁ Παπᾶ Νικόλαος Τζιρλῆς ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον Καλούδαν(1) πρόθεσιν.

Ὁ Ἀντώνιος Χλιαδᾶς ἀπὸ Ἁπλωταρίαν πρόθεσιν.

Ἡ Εἰρήνη ἀπὸ χωρίον Βέσα σύζυγος τοῦ Μουρλούσα ἀπὸ τὴν ἐνορίαν τῆς χαριτωμένης γρ. 3.

Ὁ Λάμπρος Σινάνης ἀπὸ τὰ Βουρλᾶ γρ. 3.

Ὁ πνευματικὸς παπᾶ Βησαρίων Ἀθηναῖος ἡγούμενος τῆς ἁγίας Ὑπακοῆς (2) τουραλία 10.

Ὁ Ἀμβρόσιος Μαῦρος τὸν πατέρα του Κωνσταντῖνον καὶ Λούλαν καὶ Μαρίαν γρ. 50· ἔγραψε καὶ τὴν ἀδελφήν του Κεροῦν βενέτικον 1.

Ὁ Γρηγόριος ἱερομόναχος ἀπὸ Καλομασίαν ἡγούμενος τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ πρόθεσιν. Ἡ Ζαμπέλα τοῦ Γεωργάκη ἀπὸ τὴν Μύκονον πρόθεσιν.

Ἡ Ξενοῦ χόρη τοῦ μισὲ Κωνσταντίνου καὶ σύζυγος τοῦ Κωνσταντίνου Ῥάλλη γρ. 30.

Ὁ Μιχὲς Βοῦρος ὁ νέος ἐπίτροπός μας τὴν σύζυγόν του Αἰκατερίναν παρρησίαν.

Ὁ Μιχάλης τοῦ Συγχωρημένου ἀπὸ τὴν Μύκονον, τοῦ λόγου του καὶ Εἰρήνην τὴν μητέρα του πρόθεσιν.

Ὁ Γεώργιος Καζανόβας ἀπὸ τὸν Κρημνὸν τοῦ λόγου του καὶ Ζαμπελοῦν πρόθεσιν.

Ὁ Μελέτιος ἱερομόναχος πρωτοσύγκελλος Καλβοχορέσης πρόθεσιν.

Ὁ Διονύσιος ἱερομόναχος Μαρίαν πρόθεσιν.

Ἡ Ξενοῦ σύζυγος τοῦ Βωδομάτη Σκαραμαγκᾶ πρόθεσιν.

Ὁ Μιχὲς Νεγρεπόντης εἰς τὸν θάνατόν του γρ. 30.

---

1) Καλήν.

2) Τὸ νῦν Λωβοχομεῖον τῆς Χίου.

ἀνασυσταθεισῶν τῶν ἐν Χίῳ σχολῶν οἱ ἐπίτροποι τοῦ

Ὁ Κωνσταντῖνος Σταχέτας μᾶς ἔδωκε σκουτέλια (1) καὶ ἐγράφη πρόθεσιν.

Ὁ Μπατῆς Δράκος ἀπὸ Ἀπλωταρίαν τοῦ λόγου του καὶ Ὀριεττοῦν καὶ Μαροῦν πρόθεσιν.

Ὁ Λωρεντζῆς Μαυροκορδᾶτος γαμβρὸς τοῦ Χατζῆ Λουκῆ τὴν μητέρα του Σμαράγδαν καὶ τὴν σύζυγόν του Μαριετοῦν καὶ τοῦ λόγου του γρ. 30 διὰ τὰς πέτρας ὅπου ἔδωκεν εἰς τὸ μετόχι (2).

Ὁ ἱερομόναχος Νεόφυτος Κουλουμάκης Πετραλῆς ἀφιέρωσεν ἕνα σπίτι εἰς τὴν Ἀπλωταρίαν εἰς τὸ μοναστῆρι τοῦ ἁγίου Ἠλιοῦ, ὅμως μετὰ τὸν θάνατόν του, κάμνει ὡς εἶπον γρ. 150 ἢ παράνω, ἔγραψε τοῦ λόγου του καὶ Ἰωάννην καὶ Μαρίαν τοὺς γονεῖς του καὶ Σεβαστιανήν. Τὸ ἀφιερωτικὸν γράμμα τὸ ἀφήσαμεν εἰς τὸν μισὲ Τζωρτζῆν Βοῦρρν, θεῖον τοῦ ἐπιτρόπου μας.

Ἡ Δεσποινοῦ Νεγρεπόντη εἰς τὸ ἀρχοντικὸν τοῦ μισὲ Ζωρζῆ Βούρου γρ. 10.

Ὁ Γεωργάκης Σοφρῆ Ἀθηναῖος παρρησίαν· ἐλάβομεν τὰ 15 γρ. ἔδωκε δὲ ὁ υἱός του Ἰωάννης ὁμολογίαν νὰ δώσῃ τὰ ἄλλα 15 εἰς τρεῖς χρόνους, ἐκ τῶν ὁποίων εἶχε νὰ παίρνῃ ὁ Μουσταφᾶς Μπαρπέρης Κρητικὸς γρ. 5· διότι ἔλαβεν ἄλλα πέντε. Τὴν ὁμολογίαν ἀφήκαμεν τοῖς ἐπιτρόποις.

Ὁ Κωνσταντῆς Παζαρπασῆς παρρησίαν καὶ ὁ ἀνεψιός του ἤτοι ὁ Τζᾶνος τοῦ Μπαλλῆ γρ. 14· τὰ ἐξώφλησεν.

Ὁ Ζωρζῆς Στρόβιλος μετὰ τὸν θάνατόν του γρ. 10· ἡ ὁμολογία εἰς τοὺς ἐπιτρόπους μας. Ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Παπᾶ Γρηγόριον Σκλάβον Μωραΐτην γρ. 25.

Ἰγνάτιος Ἰουστινιανὸς Φράγκος, ἐξάδελφος πρῶτος τοῦ Χατζῆ Λουκῆ τουράλια 4.

Ὁ ἐπίτροπός μας μισὲ Κωζῆς ἔδωκε γρ. 50 εἰς τὴν οἰκοδομήν, παρρησίαν.

---

1). Ἴσως τρυβλία.

2). Ἴσως τὴν ἀνωτέρω ἁγίαν Κυριακὴν τοῦ Χωρέμη.

αὐτόθι γυμνασίου δι' ἐγκυκλίου ([1]) αὐτῶν, ἀπὸ 10)22 ἰουλίου 1839 ἐξητοῦντο τὰς εὐγενεῖς καὶ εὐαισθήτους

1) Ὅρα τὴν ἐγκύκλιον ταύτην ἐν Χιακοῖς Α. Βλαστοῦ. Τόμ. Β' σελ. 245.

Ὁ μισὲ Μιχὲς Ῥάλλης ἤτοι ὁ συμπέθερος τοῦ ἐπιτρόπου μας καὶ ἡ ἀρχόντισσά του Μαριετοῦ γρ. 250.

Ὁ μισὲ Στρατῆς Πετροκόκκινος καὶ ἡ σύζυγός του Ὀριεττοῦ ζιντζιρλία 50· ὁ υἱός του μισὲ Τζανῆς καὶ ἡ ἀρχόντισσά του Δεσποινοῦ καὶ ὁ υἱός των Μιχὲς ζιντζιρλία 15.

Γιαγκοῦλα Φράγκα ἤτοι παπίστενα ([1]) Γιαγκοῦλαν, Δημητράκην καὶ Μπενεντίναν· εἶπεν πῶς δίδει τέσσαρα γρόσια τῆς ἐπιτρόπισσάς μας.

Χατζῆ Νικολὸς Ζυγομαλᾶς (Κρημνὸς) πρόθεσιν.

Ἀνδρέας ἱερεὺς Ψάθα (Ἀπλωταρίαν) πρόθεσιν.

Ἡ Ἐρεινοῦσα Κρητικιὰ τοὺς γονεῖς της Γεώργιον καὶ Μαριέταν γρόσια 5.

Ἡ Ἀγγοῦλα τοῦ Πασπάτη τζίνι ἓν ἀπὸ τὴν Ἀπλωταρίαν.

Ἡ Μαρία πρόθεσιν.

Ὁ Θεοδωρῆς Μαυροκορδᾶτος πρόθεσιν.

Ὁ Κόκκος Δαμιανὸς ἀφιέρωσε μετὰ θάνατόν του γρόσια 100· ἔγραψεν ἑαυτὸν παρρησίαν καὶ τὸν πατέρα του Βασιλάκην καὶ τὴν μητέρα του Ἀγγεροῦ καὶ Ἱερόθεον ἱερομόναχον ὁμοίως. Τὴν ὁμολογίαν ἀφήσαμεν τοῖς ἐπιτρόποις.

Ὁ ἰατρὸς ὁ ἐλθὼν ἐν Χίῳ Τζανῆς Καλβοκορέσης.

Εἰς τὴν τσόχαν τοῦ παιδιοῦ Παπᾶ γρ. 7 παρ. 10.

Εἰς τὴν τσόχαν Πέτρου Μεϊμάρη γρ. 6 παρ. 13.

Μελέτιος Τζαμπλᾶκος ἱερομόναχος.

1725 Αὐγούστου 20.

Ἀπήλθομεν εἰς τὸ χωρίον Θυμιανά· ἠκούσαμεν ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου καὶ ἐκάμαμεν ἁγιασμόν,

1) Δυτική.

βοηθείας τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Χίων, ἵνα πρὸς τοῖς ἤδη ὑπάρχουσι διδασκάλοις μετακαλέσωσι καὶ ἄλλους καθηγητάς, ὁ ἡμέτερος ναὸς δὲν ἐκώφευσεν εἰς τὴν ἔκκλησιν

ὡμιλήσαμεν· ἔπεσεν ἡ 15η τοῦ Ματθαίου, ὁμοῦ καὶ ἡ ἀποτομὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου· ἐβάλαμεν κουτί· ἐπίτροπος ὁ ἱερεὺς Νικόλαος τοῦ Κοσμοπαπάδη.

Ἐμοιράσαμεν εἰς τοὺς χριστιανοὺς συγχωροχάρτια 57, ἐξ ὧν ἐλάβομεν γρ. 43 καὶ ἔμειναν νὰ μᾶς δώσουν καὶ τὰ λοιπά.

Ἐστείλαμεν ὕστερον τὸν παπᾶ Παΐσιον καὶ ἔδωκε συγχωροχάρτια 10 καὶ μᾶς ἔφερε γρ. 10.

Ἐδώκαμεν χωριστὰ εἰς τοὺς Στεναχούσους ἤτοι τοὺς Λιθοκόπτους διὰ νὰ φέρουν πέτραν εἰς τὸ πηγάδι τῆς ἁγίας Κυριακῆς συγχωροχάρτια 12.

Ἀπήλθομεν εἰς τὸ Μοναστῆρι τῶν ἁγίων Ἀναργύρων· ὁ ἡγούμενος τουράλια 2 καὶ ἀπὸ συγχωροχάρτια τῶν πατέρων γρ. 3.

Εἶτα ἀνέβημεν εἰς τὸν ἅγιον Μηνᾶν· ἠκούσαμεν αὖθις ἱερὰν μυσταγωγίαν. Ἐδώκαμεν συγχωροχάρτια 20 καὶ ἐλάβομεν γρ. 19.

Ὁ ἡγούμενος παπᾶ Ἰγνάτιος γρ. 7.

Ὁ Σάββας μοναχὸς γρ. 10.

Ὁ προηγούμενος παπᾶ Παγκράτιος γρ. 28.

Αὐγούστου 30 ἀπήλθομεν εἰς τὸ Νεοχώριον. Τῇ ἐπαύριον ἠκούσαμεν θείαν μυσταγωγίαν εἰς τὴν Παναγίαν, ἐκάμαμεν ἁγιασμὸν καὶ ὡμιλήσαμεν, ἐβάλαμεν κουτί. Ἐκάμαμεν καὶ ἐπιτρόπους τὸν Ἀργυρὸν Τερβισάκην καὶ τὸν Νικολῆν Γυναικοντούδην τοῦ Βασίλη, ἐδώκαμεν συγχωροχάρτια 40, ἐξ ὧν ἐλάβομεν γρ. 21 καὶ παρ. 17.

Ὕστερον ἔδωκε κοινῶς τὸ χωρίον τῷ παπᾷ Παϊσίῳ γρ. 15.

Σεπτεμβρίου 2. Ἀπήλθομεν εἰς χωρίον Βαβύλαις· τῇ ἐπαύριον ἠκούσαμεν θείαν μυσταγωγίαν ἐν τῷ σεβασμίῳ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ ἐκάμαμεν ἁγιασμόν· ὡμιλήσαμεν. Ἐβάλαμεν κουτί, ἐκάμαμεν ἐπιτρόπους εἰς τὸ χωρίον τὸν Διακοκουλῆν Ἐλιακίδην καὶ τὸν Ἰωάννην Μαρμαρᾶν.

Θεοδωρῆς Σέψη (Ἁπλωταρία) βενέτ. 1.

Ὁ Νικολῆς τὸν πατέρα του Παντελῆν γρ. 10.

ταύτην τῆς γενετείρας, ἀλλ' ἔσπευσε προθύμως νὰ παράσχῃ τὴν ἑαυτοῦ συνδρομήν. Καὶ ἀπὸ τοῦ 1842—1852 φαίνεται χορηγῶν ἐτησίως πεντακισχίλια (5000) γρόσια, τῇ δὲ 16 μαΐου τοῦ 1852 γενικῆς συνελεύσεως συγ-

---

Ἔδωκε καὶ τὸ χωρίον κοινῶς βοήθειαν γρ. 8.

Ἐδώκαμεν συγχωροχάρτια 58, ἐλάβομεν γρ. 27 καὶ ἔμειναν τὰ λοιπά.

Ἐδώκαμεν καὶ τῷ ἐφημερίῳ τῆς Κρυᾶς Βρύσης συγχωροχάρτια 5.

Ἐμείναμεν εἰς τὸ σπίτι τοῦ Σταμάτη ἱερέως, ὅςτις μᾶς εἶπεν ὅτι ἦτον καὶ ἔκπαλαι κουτία τοῦ ἁγίου Τάφου εἰς τὰ ῥηθέντα χωρία καὶ ἦν ἐπίτροπος εἰς μὲν τὸ ἴδιον χωρίον Βαβύλαις ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δημήτριος Σέψης, εἰς δὲ τὸ Νεοχώριον ὁ Ἰωάννης παπᾶ Παντελῆ, εἰς τὰ Θυμιανὰ ὁ Μιχάλης Γούλα καὶ εἰς τὸ Χαλκιὸν ὁ Νικόλαος Κουρῆς.

Εἰς τὸ Χαλκιὸν Σεπτεμβρίου 3· ἐκάμαμεν ἁγιασμὸν ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας καὶ ὡμιλήσαμεν· ἐβάλαμεν κουτί, ἐκάμαμεν ἐπιτρόπους τὸν Σταμάτην Βιγκάκην καὶ τὸν Νικολῆν Μπαλαμπάδην.

Ἐδώκαμεν συγχωροχάρτια 58, ἐλάβομεν γρ. 25 καὶ ἔμειναν τὰ λοιπά.

1725 Σεπτεμβρίου 4.

Ἀπήλθαμεν εἰς τὴν ἁγίαν Μονὴν τιμωμένην ἐπ' ὀνόματι τῆς Δεσποίνης ἡμῶν· τῇ ἐπαύριον ἱερουργήσαμεν· ὡμιλήσαμεν. Ἔπεσε δὲ ἡ ιϛ' Κυριακὴ τοῦ Ματθαίου. Κτίτωρ τοῦ Μοναστηρίου Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος· αἴτιοι οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ μέρει ἀσκούμενοι τρεῖς μοναχοὶ Νικήτας, Ἰωάννης καὶ Ἰωσὴφ μοναχός, οἵτινες ἦσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόνος καὶ τοῦ Καλαφάτου καὶ τοῦ ῥηθέντος Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου καὶ τῶν βασιλίδων Θεοδώρας καὶ Ζωῆς.

Ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου Νικηφόρος ἱερομόναχος· ἔκαμαν βοήθειαν κοινῶς τοῦ ἁγίου Τάφου γρ. 400.

Ἀφιερώσαμεν καὶ ἡμεῖς τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ σταυρὸν βηθλεεμίτικον εὐμεγέθη.

Περιγραφὴ τῆς ἐκκλησίας.

Τὸ μῆκος τοῦ ἁγίου βήματος αὐτῆς ἀπὸ τὸ σύνθρονον ἕως τὰ ἅγια

κληθείσης ἐπὶ τῇ ἀπὸ 8ης ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εὐλογοφανεῖ αἰτήσει τῶν ἐφόρων τῆς Χίου ἀποφασίζεται ν' αὐξηθῇ «ἡ διδομένη συνδρομὴ παρὰ τοῦ ταμείου τῆς ἐκκλησίας εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ τῆς Χίου καταστήματα ἐτησίως εἰς γρόσια δεκαπέντε χιλιάδας (15000), ἀλλ'

θυρίδια(1) πήχεις 5 1)2, τὸ δὲ πλάτος πήχεις 11. Τὸ μέσον τοῦ βήματος ἡμικύκλιον, παρ' ἑκάτερα δὲ τὰ μέρη αὐτοῦ ἔχει δύο τούρλαια μικρά, ἔχει παράθυρα 5· ὀρθομαρμάρωσις πορφυρᾶ ἕως τὸ ἥμισυ, τὸ δὲ ἀνώτερον διὰ μωσσείου (2)· τὸ ἔδαφος ἐκ μαρμάρων.

Ὁ Ναὸς ἤτοι τὸ καθολικόν.

Ἐξ ἑνὸς τουρλαίου μεγάλου διὰ μωσσείου, τὸ μῆκος πήχεις 11, ὁμοίως καὶ τὸ πλάτος, ἡ ὡραία πύλη αὐτοῦ ἤτοι τὸ μῆκος τοῦ ἐδάφους αὐτῆς πήχ. 1, τὰ πλάγια αὐτῆς πορφυρᾶ, κάτωθεν ἕως τὸ ἥμισυ τοῦ ὕψους ὀρθομαρμάρωσις πορφυρᾶ, εἶτα τὸ ἄνωθεν ὅλον κυκλικῶς διὰ μωσσείου, ἔχει κολώνας 32, 16 κάτω μείζονες, καὶ 16 ἐπάνω αὐτῶν ἐλάττονες· αἱ βάσεις τῶν κάτωθεν πορφυραῖ, τὸ ἔδαφος ἐκ μαρμάρου πορφυροῦ, ἔχει παράθυρα ἄνω καὶ κάτω καὶ κύκλῳ 36.

Ἡ δευτέρα στάσις ἤτοι ὁ πρόναος· τὸ μῆκος πήχεις 5 1/2, τὸ πλάτος 12 1/2· Τὸ κάτω ἄχρι τοῦ ἡμίσεος ὀρθομαρμάρωσις πορφυρᾶ· τὸ ἄνω διὰ μωσσείου, ἡ στρῶσις διὰ μαρμάρων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦρλα μείζων, παρ' ἑκάτερα δὲ αὐτῆς δύο ἐλάττονες.

Εἰς τὰ ἔξω τῆς αὐλῆς κατὰ τὸ βόρειον μέρος τούρλαιον ἡμικύκλιον ζωγραφισμένον.

Ἡ τρίτη στάσις τοῦ αὐτοῦ, ἥτις καὶ μεταγενεστέρα, ἤτοι ὁ νάρθηξ, τὸ πλάτος πήχ. 8, τὸ μῆκος 17 1/2, τούρλαια τρία, τὸ μέσον μεῖζον τῶν δύο· κολῶναι πορφυραῖ δύο, καὶ δύο ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, μέρος ὀρθομαρμάρωσις πορφυρᾶ, ἤτοι ἡ ἀνατολικὴ πόρτα καὶ τὰ πλάγια αὐτῆς, τὸ λοιπὸν ὅλον ζωγραφία· ἡ στρῶσις ἐκ μαρμάρου, τὰ

1) Βημόθυρα.
2) Μωσαϊκόν.

ἐφ' ὅσον οἱ πόροι ἤθελον ἐπτρέψει τὴν τοιαύτην συνδρομήν». Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐπίτροποι ἀναγγέλλοντες τὴν εὐχάριστον ταύτην εἴδησιν πρὸς τοὺς ἐν Χίῳ ἐφόρους παρεκάλουν αὐτοὺς ὅπως πέμπωσιν ἐτησίως «πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἐκκλησίας ἔκθεσιν τῆς οἰκονομικῆς κα-

---

πλάγια τῆς πόρτας ἐκ μαρμάρου· ἐν τούτῳ καὶ τὸ μνῆμα τὸ τῶν τριῶν πατέρων κτιτόρων πορφυροῦν.

Τετάρτη στάσις, τὸ καμπαναρεῖον. Τὰ πλάγια τῆς πόρτας πορφυρᾶ· μεταγενεστέρα αὕτη τῆς τρίτης στάσεως, ὅθεν καίτοι ἀκαλλής, ἔχει δύο θύρας εἰς τὰ προκύλια, νότιον καὶ βόρειον.

Ἅγια λείψανα.

Δείκνυνται ἐν ταύτῃ πολλά· ὅμως τὰ ἐξαίρετά εἰσι ταῦτα· τὸ ἐπάνω κρανίον Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου· τὸ μεγάλον δάκτυλον τῆς δεξιᾶς τοῦ Προδρόμου· μέρος τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος· ἡ χάρα τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου· ἡ χάρα τοῦ ἁγίου Φιλίππου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων· ἡ χάρα τοῦ Τιμοθέου ἀποστόλου· προςέτι καὶ δύο τμήματα τιμίου ξύλου ἐντὸς ἱερῶν σταυρῶν.

Μᾶς ἔδωκαν βοήθειαν οἱ ἐπίτροποι τῆς ἁγίας Ματρώνης γρ. 100.

Οἱ ἐπίτροποι τῆς ἁγίας Ὑπακοῆς ζιντζιρλία 6, διατί ἐπήγαμεν εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς κοιμήσεως.

Κοινῶς οἱ κάπηλοι γρ. 30.

Οἱ ἐπίτροποι τοῦ ἁγίου Βίκτωρος δύο σιτζατέδες, φιλοδώρημα διατί ἐλειτουργήσαμεν εἰς τὸν ἅγιον Βίκτωρα τὰ Εἰςόδια.

Μᾶς ἔφερεν ὁ παπᾶ Παΐσιος βοήθειαν ἀπὸ τὰ χωρία γρ. 69.

Ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν ἡγούμενον τῆς Ἁγίας Κυριακῆς παπᾶ Μακάριον εἰς χρόνους γρ. 160.

Ἄσπρα τῶν κουτίων.

1725 τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον γρ. 32 καὶ παραδ. 15.

Ἀπὸ τὴν Τρίπολιν Καμπάναν ὁ Μικὲς Γιαλούσης γρ. 41.

Ἀπὸ τὸν Κρημνὸν ὁ Παῦλος Σγούτας γρ. 35 παράδ. 10.

Ἀπὸ τὴν Ἁπλωταρίαν ὁ Ζωρζῆς Αὐγερινὸς γρ. 71.

ταστάσεως καὶ προαγωγῆς τῶν καταστημάτων διὰ νὰ μετοχετεύωνται ἅπαντα πρὸς τοὺς ἐνταῦθα συμπολίτας μας ἐνδιαφερομένους τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν μόρφωσιν τῆς νεωτέρας γενεᾶς», οἱ ἔφοροι τῆς ἐν Χίῳ δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ἰω. Θ. Πετροκόκκινος, Λ. Π. Μαυρογορδᾶτος καὶ Ἰω. Ζ. Δαμαλᾶς τῇ 6)18 μαΐου τοῦ 1853 ὑποβάλλουσιν εἰς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει συμπολίτας τὴν θέσιν τῶν αὐτόθι σχολείων διὰ τῆς παρούσης (1) ἐκθέσεως.

---

1) Τὴν ἔκθεσιν ταύτην καταχωρίζομεν πλήρη ὡς διαφωτίζουσαν ἱκανῶς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1853 καὶ πρότερον κατάστασιν τῶν ἐν Χίῳ σχολῶν, καθόσον μάλιστα περὶ τούτων μέχρι τοῦ 1862 ἐλλείπουσι σαφεῖς καὶ συνεχεῖς πληροφορίαι· διότι καὶ μὲν κατ' ἐνιαυτὸν ἐκθέσεις ἤρξαντο νὰ δημοσιεύωνται τακτικῶς μόνον ἀπὸ τοῦ ἀειμνήστου γυμνασιάρχου Γεωργίου Σουρία (1862), τὰ δὲ ἀρχεῖα τῆς σχολῆς ἐλάχιστα διασῴζουσι πρὸ τοῦ χρόνου τούτου ὑπομνήματα ἢ σημειώματα ἢ καὶ ἁπλᾶ ἴχνη τοῦ τῆς σχολῆς βίου». Ἔπιθι **Ἔκθεσιν** τῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1888—1889 πεπραγμένων ἐν τοῖς κοινοῖς παιδευτηρίοις τῆς πόλεως Χίου σελ. 89.

Μᾶς ἔφερεν ἀπὸ τὴν Μύκονον ὁ πρωτοψάλτης γρ. 25, ἐγράψαμεν Μαντελοῦσαν, Ἀνέζαν, Μαρίαν, Γλένταν καὶ Ἰωάννην πρόθεσιν.

1726 ἰανουαρίου 26.

Μᾶς ἔφεραν ἀπὸ τὰ Θυμιανὰ ἄσπρα τοῦ κουτιοῦ γρ. 23 1/2· ἐλάβομεν καὶ τοῦ κουτείου τὰ ἄσπρα ἀπὸ τὸ Χαλκειὸν γρ. 4 καὶ παράδ. 15· ἐλάβομεν ἀπὸ τὸ Νεοχώριον γρ. 7.

Ἀμερική. Ὁ Μαυροειδῆς ἦλθεν εἰς τὴν Χίον εἰς τὸν ἐπίτροπόν μας Κωζῆν καὶ τοῦ εἶπε πῶς ἕνας χριστιανὸς ὀνόματι Ποθητὸς εὑρισκόμενος εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐν τῇ θανῇ του ἄφησεν εἰς τὸν ἅγιον Τάφον γρ. 100 καὶ δι' αὐτὰ ἔφερεν ὁ ῥηθεὶς Μαυροειδῆς λουλάκι ὀκ. 27. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ ῥηθέντος Μαυροειδῆ λέγεται Γιαννάκης Γριμάνης, ὅστις

«Κατὰ χρέος καὶ κατὰ τὴν ὑμετέραν εὔλογον αἴτησιν διαλαμβανομένην ἐν τῇ ἀπὸ 16ης μαΐου 1852 πρὸς τοὺς προκατόχους ἡμῶν ἐπιστολῇ, ἐρχόμεθα διὰ τῆς παρούσης νὰ ὑποβάλωμεν συνοπτικῶς εἰς τοὺς αὐτόθι συμπολίτας τὴν θέσιν τῶν ἐνταῦθα σχολείων.

Τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ὑπὸ τὴν ἄμεσον διεύθυνσιν τῆς ἐφορείας καὶ τὰ ὁλοσχερῶς ἐκ τοῦ ταμείου της διατηρούμενα εἶναι:

α') τὸ γυμνάσιον, ἤτοι ἡ ἑλληνικὴ σχολὴ περιέχουσα μαθητὰς 123, διδασκάλους πέντε.

β') τρία ἀλληλοδιδακτικὰ τῶν ἀρρένων περιέχοντα μαθητὰς πεντακοσίους, διδασκάλους πέντε.

γ') δύο ἀλληλοδιδακτικὰ καὶ ἓν ἑλληνικὸν τῶν κορασίων περιέχοντα μαθητὰς 288, διδασκάλους καὶ βοηθοὺς πέντε.

Οἱ ἐν τῷ γυμνασίῳ διδάσκοντες εἶναι:

εἷς καθηγητὴς τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν, ὅςτις καὶ διευθύνει τὸ κατάστημα ἐπὶ μισθῷ

εὑρίσκεται εἰς τὸ Κάλεζι τῆς Ἰσπανίας· τὸ ὁποῖον λουλάκι ἐστείλαμεν τῷ ἡγουμένῳ τῆς πόλεως νὰ τὸ πουλήσῃ· ἔτι ἐστείλαμεν τῷ αὐτῷ εἰς μίαν χῶραν ταλέρια καὶ σκουτέλια τζινίτικα 140 καὶ χουμάρια χιώτικα 6, εἰς ἄλλην ταλέρια καὶ σκουτέλια 195, εἰς ἄλλην χουμάρια χιώτικα 31.

1726 φεβρουαρίου 23, ἐξήλθομεν ἀπὸ τὴν Χίον διὰ τὴν Μυτιλήνην.

ἐτησίῳ	Γρ.	8,000
εἷς καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης	»	7,500
δύο διδάσκαλοι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς 5000	»	10,000
εἷς διδάσκαλος τῆς γαλλικῆς γλώσσης	»	6,000
οἱ διδάσκαλοι τῶν τριῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων	»	10,000
αἱ διδασκάλισσαι τῶν τριῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων	»	10,000
	Γρ.	51,500

Τὴν προθυμίαν τοῦ λαοῦ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων του ἠμπορεῖτε νὰ κρίνητε ἐκ τῆς συρροῆς παίδων τε καὶ κορασίων εἰς τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ ὅπου ἀπὸ 1ης σεπτεμβρίου ἄχρι τῶν παραμονῶν τοῦ πάσχα εἰςήχθησαν εἰς τὰ δύο ἀλληλοδιδακτικὰ

τῆς πόλεως	μαθηταὶ	174
εἰς τὸ ἀλληλοδιδακτικὸν τοῦ Κάμπου	»	25
εἰς τὸ παρθεναγωγεῖον τῆς πόλεως	μαθήτριαι	47
» » παρθεναγωγεῖον τῆς ἐξοχῆς	»	23
		269

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καί τινες ἐξέρχονται κατὰ μῆνα εἰςαγόμενοι εἰς βάναυσόν τι ἐπιτήδευμα. Εἰς τὰ διδακτήρια ὅπου φοιτῶσιν οἱ μαθηταὶ οὗτοι ἐδαπανήθησαν ἐξ ἀνάγκης εἰς ἀνάγκας, εἰς ἀνακαινίσεις, οἰκοδομὰς ἐκ θεμελίων καὶ ἐπισκευὰς ἱκαναὶ ποσότητες χρημάτων, τουτέστι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐκ Λονδίνου συνδρο-

μῶν συμποσουμένων ἐν διαστήματι ἓξ ἐτῶν εἰς λίρας στερλίνας 1591.

Εἶναι δὲ τὰ εἰρημένα διδακτήρια:

α΄) τὸ ἀρχαῖον νοσοκομεῖον, οἰκοδόμημα τετράγωνον, μονόστεγον, λιθόκτιστον περιστύλιον ἔχον ἔσωθεν καὶ αὐλὴν εὐρύχωρον ἐν τῷ κέντρῳ, ἐν ᾗ καὶ δεξαμενὴ βροχίνου ὕδατος· τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς σχολεῖον ἀπ᾽ ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῆς Χίου· ἐδαπανήθη δὲ ἐκ διαλειμμάτων εἰς ἐπισκευὴν αὐτοῦ σημαντικὸν ποσὸν καὶ ἐμπορεῖ δικαίως τὴν σήμερον νὰ θεωρῆται ὡς παιδευτήριον καταλληλότατον· ἐν αὐτῷ δὲ περιέχονται: δύο αἴθουσαι χρησιμεύουσαι ὡς ἀλληλοδιδακτικά, τέσσαρα δωμάτια κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὐρύχωρα, χρησιμεύοντα εἰς τὰς τέσσαρας τάξεις τῆς ἑλληνικῆς σχολῆς, μία αἴθουσα περιέχουσα τὴν βιβλιοθήκην, ἓν δωμάτιον, περιέχον ἐργαλεῖα τῆς πειραματικῆς φυσικῆς, ἓν δωμάτιον, περιέχον τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς σχολῆς, ἓξ δωμάτια χρησιμεύοντα ὡς οἰκητήρια διδασκάλων τινῶν καὶ μαθητῶν κτλ. κτλ.

β΄) τὸ παρθεναγωγεῖον τῆς πόλεως, οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῶν θεμελίων τῆς ἀρχαίας βιβλιοθήκης τῷ 1849 δαπάνῃ γρ. 70,000 δίστεγον, συνιστάμενον ἀπὸ αἴθουσαν χωρητικὴν 250 μαθητριῶν, τέσσαρα ἄλλα εὐρύχωρα δωμάτια, δεξαμενὴν βροχίνου ὕδατος καὶ αὐλὴν ἐκτεταμένην.

γ΄) τὸ σχολεῖον τῶν ἀρρένων ἐν τῷ Κάμπῳ, οἰκοδομηθὲν τῷ 1848, δαπάνῃ γρ. 35,000 καὶ χωρητικὸν μαθητῶν 150.

δ') τὸ σχολεῖον τῶν κορασίων ἐν τῷ Κάμπῳ ἀνακαινισθὲν ἐκ διαλειμμάτων δαπάνῃ γρ. 30,000 καὶ χωρητικὸν μαθητριῶν 150.

Οἱ δὲ πόροι τῶν σχολείων προέρχονται οἱ μὲν ἔσωθεν, οἱ δὲ ἔξωθεν.

Οἱ ἔσωθεν εἶναι :

συνδρομὴ κοινότητος ἐτήσιος	Γρ.	10,000
δμ. Νέας Μονῆς »	»	10,000
εἰςόδημα ἐκ πακτῶν καὶ ἐμβατοικίων περίπου	»	10,000
εἰςόδημα ἐκ δίσκων ἐν ἐκκλησίαις καὶ ἔκ τινων χρεῶν μητροπόλεως	»	5,500
εἰςόδημα ἐκ τυχηρῶν ἀφιερωμάτων κατὰ μέσον ὅρον	»	2,500
		38,000

Οἱ δὲ ἐξωτερικοὶ πόροι εἶναι :

συνδρομαὶ ἁγίου Ἰωάννου Κων)πόλεως	Γρ.	15,000
» Λονδίνου	»	25,000
		40,000

Περὶ τῶν πακτῶν καὶ ἐμβατοικίων σημειωτέον ὅτι ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τοῦ 1850, καταντᾷ δύςκολος καὶ ἀδύνατος ἐν μέρει ἡ εἴςπραξίς των· ἐκ τούτων συνήχθησαν ἐν ἔτει

1850	1851	1852	1853	
9000	9705	5564	4409	τὰ δὲ τυχηρὰ ἀφιερώματα ἦσαν
—	3400	3500	2200.	

Τὰ εἰςοδήματα λοιπὸν τὰ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν προ-

ερχόμενα παρατηρεῖτε, κύριοι, ὅτι ἐπαρκοῦσιν εἰς συντήρησιν τῶν σχολείων ἐν τῇ σημερινῇ αὐτῶν καταστάσει. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἀπαιτοῦσι προαγωγὴν ἐπὶ τὸ κρεῖττον πρὸ πολλοῦ αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τῆς συστάσεως δύο ἑτέρων ἀλληλοδιδακτικῶν, τοῦ μὲν ἐν τῇ θέσει Σάλαρος, τοῦ δὲ ἐν τῇ θέσει Ἐγρεμός, ὅπου οἱ κάτοικοι ἑκουσίως πληθυνόμενοι πάσχουσι στερούμενοι τῆς πρώτης διανοητικῆς τροφῆς τῶν τέκνων των. Προτιθέμεθα δὲ νὰ ἀνεγείρωμεν τὰς ἀναγκαίας εἰς ἀμφότερα ταῦτα οἰκοδομάς, ἅμα λάβωμεν τὰς συνήθεις συνδρομὰς καί τινας νεωτέρας ἐλπιζομένας ἐκ *Manchester* καὶ *Liverpool*, ὅπου ἐπὶ τούτῳ ἀνεφέρθημεν ἐσχάτως καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐπιστολῆς.

Τὰ ἀνωτέρω εἶναι τὰ σχολεῖα, τὰ ὁλοσχερῶς ἐκ τοῦ κεντρικοῦ ταμείου διατηρούμενα· ὑπάρχουσι δὲ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα καὶ εἰς τὰς κώμας, οἷον εἰς Εὐρημιανά, Νεοχώριον, Χαλκεῖον, Βροντάδον, Καρδάμυλα κτλ., ὅπου ἡ ἐφορεία ἐπιβλέπει μέχρι τινὸς καὶ βοηθεῖ, καὶ θέλει βοηθήσει μᾶλλον, ἀφοῦ ἀπαντηθῶσιν αἱ μᾶλλον κατεπείγουσαι ἀνάγκαι τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ αὐτῆς.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ γυμνασίου εἶναι κυρίως ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἀγαπήσαντος καὶ τιμήσαντος τὴν Χίον Κοραῆ, ἥτις ὅμως εἰσέτι δὲν ἔφθασεν ἐνταῦθα ὁλόκληρος, ἀλλ' ἐλπίζεται ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλει ἀποστείλει τὰ τελευταῖα ὀλίγα κιβώτια ὁ κρατῶν αὐτὰ ἐν Μασσαλίᾳ κ. Κρεατζούλης.

Τὰ δὲ ὄργανα τῆς πειραματικῆς φυσικῆς ἐπρομη-

θεύθησαν πέρυσιν ἐν Παρισίοις κατὰ παραγγελίαν τῆς ἐφορείας ὑπὸ τοῦ κ. Ἐμ. Ζ. Ψύχα, δαπάνῃ περίπου γρ. 6000.

Εἰς τὸ προσωπικὸν τῶν διδασκάλων προσπαθοῦμεν πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἀπαιτουμένη χρηστοήθεια, ἐνέργεια καὶ ἱκανότης, ὠφελούμεθα δὲ πάσης εὐκαιρίας πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ καλὰ καὶ τέλεια δὲν γεννῶνται εἰμὴ μετὰ πολλοὺς κόπους, μετὰ πολλὰς δοκιμὰς καὶ κἄποτε μετὰ πολλὰς ἀποτυχίας. Τὸ καθ' ἡμᾶς παρατηροῦμεν ὅτι βραδέως μὲν ἴσως, ἀλλὰ σταθερῶς πλησιάζομεν εἰς τὸν σκοπόν, ὃν ἐξ ἀρχῆς προεθέμεθα, τουτέστι τὴν γενικὴν διάδοσιν τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου. Ἐτέθησαν ἤδη τὰ θεμέλια, οὕτως εἰπεῖν, πολλῶν ἀγαθῶν καὶ κρίνομεν χρέος ἱερὸν νὰ ἐποικοδομῶμεν εἰς τὰ θεμέλια ταῦτα, μέχρις οὗ ὁ ναὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνεγερθῇ εὐπρεπὴς καὶ σύμμετρος ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν· ἀλλ' εἰς κατόρθωσιν τούτου ἀπαιτεῖται ἀφεύκτως ἡ συνδρομὴ τοῦ χιακοῦ ἐμπορίου· καὶ παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Χίων, οἵτινες πρῶτοι διὰ τῆς ἐντίμου ἐπιτροπῆς τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίας τοῦ τιμίου Προδρόμου, συνέδραμον τοὺς καταφυγόντας ἐνταῦθα ἀπορωτέρους συμπολίτας, οἵτινες προσφάτως ἀκόμη τοσοῦτον γενναίως ἀνεβίβασαν τὴν συνδρομὴν των ἀπὸ πέντε εἰς δεκαπέντε χιλιάδας γροσίων, ἐλπίζομεν τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀγαθοποιὸν προαίρεσιν, μέχρις οὗ διδαχθῶσιν ἅπαντες καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς ταύτης ἡμῶν πατρίδος.

Παρακαλοῦντες νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ἡμῶν ὑπολήψεως ὑποσημειούμεθα.»

Τῇ δὲ 15 ἰουνίου 1854 πλὴν ἄλλων προηγουμένων ἐπιστολῶν, **ἐν αἷς πάσαις εὐεργέτις ἐκκλησία** καλεῖται ὁ ἡμέτερος ναὸς ὑπὸ τῶν ἐν Χίῳ ἐφόρων, λαβόντες οἱ ἐπίτροποι καὶ τὸν ἀπὸ 28 φεβρουαρίου 1853 μέχρι 31 ἰανουαρίου 1854 ἀπολογισμὸν τοῦ κεντρικοῦ ταμιείου τῶν δημοσίων σχολῶν τῆς κοινότητος Χίου ἀνερχόμενον εἰς γρόσια 86360 γράφουσι τῇ 1/13 αὐγούστου 1854 «μ' ὅλην τὴν δεινότητα τῶν περιστάσεων καὶ τὴν ἀνέχειαν τοῦ ταμείου μας δὲν ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς ἀλλ' ἐκρίναμεν εὔλογον πᾶσαν ἄλλην οἰκονομίαν, ἵνα μὴν ἤθελεν ἐπιφέρει τοῦτο πρόςκομμά τι εἰς τὴν σπουδὴν καὶ πρόοδον τῶν μαθητῶν». Καὶ ἐξηκολούθουν χορηγοῦντες τὸ ὡρισμένον τῶν δεκαπεντακιςχιλίων γροσίων ποσὸν καὶ ἐνθέρμους ἑκάστοτε κομιζόμενοι εὐχαριστίας πρὸς ταῖς σχετικαῖς περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν καὶ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν πληροφορίαις. Τῇ δὲ 10 ἀπριλίου 1859 ἐγκρίνεται ἐν συνελεύσει ὅπως μετὰ τοὺς δίσκους τῆς ἐκκλησίας «περιέρχηται εἰς τὸ ἑξῆς καὶ τρίτος διὰ τὰ σχολεῖα, οὕτινος τὸ προϊὸν θέλει γράφεσθαι εἰς ἴδιον λογαριασμὸν καὶ προςτιθέμενον ἐπὶ τῆς πρὸς τοῦτο προςδιωρισμένης ἤδη ποσότητος ἐκ δεκαπέντε χιλιάδων γροσίων, ἀποστέλλεσθαι μετ' αὐτῆς κατ' ἔτος εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Χίου ἵνα, αὐξανομένων βαθμηδὸν τῶν χρηματικῶν αὐτῶν πόρων, καταστῶσι πραγματοποιηταὶ αἱ ἀναγκαῖαι ἐν αὐταῖς βελτιώσεις». Καὶ κατὰ ταῦτα ἀποστέλλονται ἐτησίως εἰς Χίον ὑπὲρ τὰς εἴκοσι χιλιάδας γροσίων (20300) μέχρι τοῦ 1867, ὅτε, ὡς ἐν τοῖς πρακτικοῖς

τῆς 7ης σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου καταφαίνεται, πρὸς βελτίωσιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ ναοῦ ἀπεφασίσθη «*ὅσα ἐδίδοντο κατ᾽ ἔτος ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν διὰ τὰς ἐν Χίῳ σχολὰς εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴ δίδωνται μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν ὁπόταν βελτιωθοῦν τὰ οἰκονομικὰ αὐτῆς τότε πρῶτον μέλημά της θέλει εἶναι ὅπως συνδράμῃ αὐτάς*». Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ συχναὶ τότε ἐπιστολαὶ καθυπέβαλλον τὴν δυσχερῆ οἰκονομικὴν θέσιν τῶν ἐν Χίῳ παιδευτηρίων, κατὰ τὸ ἔτος 1868 διενηργήθη μερικὸς ἔρανος καὶ συνήχθησαν περὶ τὰς 18 χιλιάδας γροσίων, ἅπερ καὶ ἐστάλησαν εἰς τὴν ἐν Χίῳ ἐφορείαν διὰ τὰς κατεπειγούσας τῶν ἐκεῖ σχολῶν ἀνάγκας μετὰ τῆς ἀδελφικῆς παρακλήσεως ὅπως ἕνεκα τῆς προβληματικῆς καταστάσης συντηρήσεως τοῦ ναοῦ προσπαθήσωσιν οἱ ἐν τῇ πατρίδι διαμένοντες ν᾽ ἀναδειχθῶσι τοῦ λοιποῦ γενναιότεροι αὐξάνοντες τὰς τοπικὰς εἰσπράξεις δι᾽ οἱουδήποτε ἐγκρίνωσι τρόπου. Γνωστὴ δὲ εἶναι ἔκτοτε ἡ θέσις τῶν τῆς Χίου δημοσίων παιδευτηρίων διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐτησίων ἐκθέσεων τῶν ἐν αὐτοῖς πεπραγμένων.

§ 5. Αἱ ἐν Γαλατᾷ σχολαί.

Εὐκτὸν θὰ ἦτο ἂν καθίσταντο γνωστὰ τὰ τῶν παρ᾽ ἡμῖν ἐκκλησιῶν καὶ σχολῶν χρονικά. Διὸ καὶ ἐνταῦθα προκειμένουπερὶ τῆς πρὸς τὰς ἐν Γαλατᾷ σχολὰς σχέσεως καὶ χορηγίας τοῦ ἡμετέρου ναοῦ, παρέχονται ἱκαναὶ περὶ τούτων καὶ χρησιμώταται εἰδήσεις. Ἤδη δὲ ἐν

τοῖς ὄπισθεν[1] εἴπομεν ὅτι ἐν τῇ ἐν Γαλατᾷ μονῇ τῆς Χρυσοπηγῆς συνέστησε σχολὴν καὶ ἐδίδασκε (περὶ τὸ 1543—1551) ὁ μέγας ῥήτωρ Θεοφάνης ὁ Ἐλεαβοῦλκος. Καὶ πρὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἀναφέρεται [2] ὅτι ὁ Γαλατᾶς εἶχε σχολὴν κειμένην ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ τῆς Χρυσοπηγῆς, ἔνθα ἐδίδασκε κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1630 ἱεροκήρυξ ὢν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου Μελέτιος ὁ Συρίγος. Ἐκ σημειώσεων δὲ τῶν ἡμετέρων καταστίχων μανθάνομεν ὅτι καὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος αἱ ἐν τῷ Γαλατᾷ τέσσαρες ἱεραὶ ἐκκλησίαι ἐπεμελοῦντο κατὰ τὸ ἑνὸν τῆς δημοσίας παιδεύσεως. «*1769, δεκεμβρίου 20. Ἐδώσαμεν τῶν ἐπιτρόπων τῆς Παναγίας διὰ τὸ σχολιὸ τὰ συναχθέντα τοῦ κουτιοῦ γρόσια 40. Εἶχάν τους καὶ προδοσμένα οἱ πρὸ ἡμᾶς διὰ τὴν ὑπόσχεσιν ὁποῦ εἶχαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἡμεῖς καλῶς ἐδέχθημεν καὶ τὸ βεβαιόνομεν εἰς τὸν παρὸν κώδικα, νὰ τοὺς δίδωμεν τὸν κάθε χρόνο ἀπὸ τὸ παγγάρι γρόσια 25 καὶ τὰ ὅσα συνάξει τὸ κουτὶ τοῦ σχολιοῦ*». Κατόπιν δὲ ἡ ἐτησία χορηγία τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ηὐξήθη εἰς γρόσια 55. «*1777, 1 μαρτίου· ἐσυμφωνήσαμεν μὲ τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἐκκλησιῶν Παναγίας, Χριστοῦ καὶ ἁγίου Νικολάου διὰ τὸ κοινὸ*

1) Ὅρα σελ. 22 καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.

2) Μ. Γεδεὼν—Ἐκκλησίαι τῶν Ὀρθοδόξων. Φυλλάδ. Α' σελ. 32. Χρονικὰ Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας σελ. 81—82 καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς. Πρβ. Α. Π. Κεραμέως—Σημειώσεις περὶ τῶν Ὁμιλιῶν Μελετίου τοῦ Συρίγου. Δελτίον Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρείας. Τόμ. Β' τεῦχ. ζ' Μαΐου 1887 σελ. 440—447.

σχολεῖο ὁποῦ ἐδιώρισαν τὸν καθέκαστον χρόνον γρόσια 55, καὶ νὰ μὴν ἔχωμεν καμμίαν ἄλλην ἐνόχλησιν, καθὼς τὸ φανερόνει καὶ ἡ ὑπογραφή μας εἰς τὸ πατριαρχικὸ γράμμα οὔτε ζητεῖα νὰ χρεωστοῦμεν νὰ κάμωμεν οὔτε κανὲν ἄλλο ἐνόχλησμα». Τῷ δὲ 1793 πλὴν τοῦ κοινοῦ σχολείου φαίνεται συσταθὲν καὶ ἑλληνικὸν ἐν Γαλατᾷ σχολεῖον, πρὸς βοήθειαν τοῦ ὁποίου ἔγεινεν ἀπόφασις καὶ τῶν δύο συντεχνιῶν ὅπως ὁ ἡμέτερος ναὸς χορηγῇ κατὰ μῆνα γρόσια πέντε (5), ἅτινα πάλιν ηὐξήθησαν εἰς γρόσια 7 καὶ ἄσπρα 18. *«1794, ἰανουαρίου 1. Ἔγεινε κοινὴ μάζωξις μὲ ὅλας τὰς ἐκκλησίας τὰς εὑρισκομένας ἐν τῷ Γαλατᾷ καὶ κοινῇ γνώμῃ ἀπεφασίσθη διὰ νὰ προστεθῇ τοῦ αὐτοῦ σχολείου τὸ μηνιάτικον διὰ σύστασίν του. Ὅθεν ἀναλόγως καὶ ἡμεῖς νὰ πληρόνωμεν ἐκ τῆς προσθήκης τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα γρ. 2 καὶ 18 περισσότερον τῶν 5. Ὅθεν πρέπει νὰ πληρόνωμεν τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα ὅλα ὁμοῦ γρ. 7 καὶ 18».* Ἡ μηνιαία δ' αὕτη ἐπιχορήγησις κατὰ τὸν ἰανουάριον τοῦ 1803 ηὐξήθη εἰς γρόσια ἕνδεκα (11), ἐνῷ ἐξηκολούθει καὶ ἡ εἰς τὸ κοινὸν σχολεῖον παρεχομένη κατὰ μῆνα βοήθεια, ἥτις τῇ μὲν 1 μαρτίου τοῦ 1799 ἀναγράφεται γρόσια 4 καὶ ἄσπρα 69, ἀπὸ δὲ ἰανουαρίου τοῦ 1800 γρόσια 5 καὶ ἄσπρα 99, ἀπὸ αὐγούστου δὲ τοῦ 1803 γρόσια 7 καὶ ἄσπρα 39. Ἐν σημειώσει δὲ τῆς α' μαΐου 1806 ἀναγινώσκομεν: *«Μὲ τὸ νὰ ἕνωσαν τὰ δύο σχολεῖα ἑλληνικοῦ καὶ κοινοῦ καὶ τὰ ἔκαμαν ἕν, ἐσηκώσαμεν τὰ μηνιάτικα, τὸ μὲν ἓν γρόσια 11 καὶ τὸ ἄλλο γρ. 7 καὶ 39 καὶ τοὺς ἐγεμίσαμεν*

τὸ μηνιάτικον καὶ θὰ τοὺς δίδωμεν γρόσια 25». Ἐκτὸς δὲ τῆς τακτικῆς ταύτης εἰς τὰ σχολεῖα τῆς κοινότητος Γαλατᾶ χορηγίας καὶ ὁ κλῆρος τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ἐξετέλει διδασκαλικὰ καθήκοντα, ἀναλαμβάνων τὴν διδασκαλίαν καθὰ φαίνεται ἱκανῶν τῆς ἐνορίας παίδων. Ἤδη πρὸ τοῦ 1796 ὁ ἐφημέριος Ζαχαρίας ἐδίδασκεν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ὑπὲρ τοὺς 12 παῖδας· καὶ ἵνα μὴ γίνηται ἀνησυχία ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς τότε ἐπιτροπείας νὰ χορηγῆται αὐτῷ πλὴν τοῦ τακτικοῦ μηνιαίου καὶ ἕτερον ἐτήσιον ἐπίδομα ἐκ γροσίων 30 «*διὰ νὰ μὴ ἔχῃ περισσότερα παιδία παρὰ μόνον τρία*». Ἀλλ' ὁ παπᾶ Ζαχαρίας, καίπερ λαμβάνων τὸ ἐπιμίσθιον, ἐξηκολούθει ἐκτελῶν καὶ τὸ διδασκαλικὸν ἔργον εἰς παῖδας πλείονας. «*1804 ἰουλίου α'. Μὲ τὸ νὰ μὴν ἀρκοῦσεν τὸ διωρισμένο μηνιάτικο, ὁποῦ ἔπερνεν ὁ παπᾶ κὺρ Ζαχαρίας καὶ ἐδιάβαζεν ὑπὲρ τὰ 15 παιδία καὶ ἀκολουθοῦσαν ἀταξίαις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐσυμφωνήσαμεν κοινῇ γνώμῃ διὰ νὰ τοῦ δίδωμεν τὸν χρόνον γρόσια 80 εἰς κάθε τρεῖς μῆνας τὸ ἕνα τέταρτο, ὑποσχόμενος ὁ παπᾶ κὺρ Ζαχαρίας νὰ μὴν ἔχῃ νὰ διαβάζῃ παρὰ τρία παιδία τῆς γειτονίας καὶ ὄχι παράνω, ἂν καὶ ἔχῃ παράνω νὰ τοῦ κόβωνται αἱ δόσεις. Καὶ αὐτὸ ἔγεινεν διὰ χατῆρι τοῦ παπᾶ Ζαχαρία, εἰ δὲ σὲ ἄλλον νὰ μὴν γίνεται τὸ παρόμοιον*». Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ τότε διάκονος τῆς ἐκκλησίας Ἀγαθάγγελος ἐδίδασκεν ὑπὲρ τοὺς 15 παῖδας, οἱ δὲ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου (1804, ἰουλίου α') ἐπίτροποι κοινῇ γνώμῃ ἀπεφάσισαν ὅπως πλὴν τοῦ διωρισμένου μισθοῦ τοῦ διακόνου χορηγῶσιν αὐτῷ ἐτήσιον

ἐπίδομα ἐκ γροσίων ἑξήκοντα (60) πληρωτέων καθ' ἑξαμηνίαν, «*ὑποσχόμενος ὁ Ἀγαθάγγελος νὰ μὴν ἔχῃ νὰ διαβάζῃ παρὰ τρία παιδιὰ τῆς γειτονίας καὶ ὄχι παράνω· ἂν καὶ ἔχῃ παράνω νὰ τοῦ κόβωνται αἱ δόσεις· καὶ αὐτὸ ἔγεινεν διὰ χατῆρι τοῦ Ἀγαθαγγέλου· εἰ δὲ σὲ ἄλλον ἱεροδιάκον νὰ μὴν γίνεται παρόμοιον*».

Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ παρόντος αἰῶνος μέχρι τοῦ 1820 μνημονεύονται διδάξαντες ἐν Γαλατᾷ Σάμιός τις, εἶτα Γ. Πιτσιπιός, εἶτα Πελοπίδας [1] καὶ ἄλλοι. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1851 τὰ τῆς ἐν Γαλατᾷ σχολῆς ἐσυστηματοποιήθησαν καὶ οἱ πόροι αὐτῆς καθωρίσθησαν. Τότε δὲ τῇ εὐσεβεῖ προθυμίᾳ καὶ δαπάνῃ τῆς συντεχνίας τῶν φερμελετζίδων ᾠκοδομήθη νέα σχολὴ ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας Καφατιανῆς ἐπὶ γηπέδου τῆς ἐκκλησίας ταύτης καὶ συνετηρεῖτο ὑπὸ τῆς αὐτῆς συντεχνίας καὶ τοῦ ζήλου τῶν λοιπῶν ἐν Γαλατᾷ χριστιανῶν. Καὶ ἐξ ἐπιστολῆς τῆς διμελοῦς ἐφορείας τῶν σχολῶν Γαλατᾶ ὑπὸ χρονολογίαν 5 ἰανουαρίου 1854 προσκλητηρίου εἰς τὰς ἐξετάσεις τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς σχολῆς τελουμένας τῇ 24 ἰανουαρίου, ὡς καὶ εἰς τὴν σχολικὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ εἰς τὸ ἐπέτειον μνημόσυνον τῶν ἀδελφῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς σχολῆς κατὰ τὴν τῇ 10 φεβρουαρίου μνήμην τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους [2] μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὸ 1853 συνέστη καὶ

1) Μ. Παρανίκα—Σχεδίασμα σελ. 33.

2) Ἡ ἐν τῇ ἐπιστολῇ σφραγὶς φέρει τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους καί: **Σχολὴ Γαλατᾶ—Ἀδελφότης τοῦ ἁγίου Χαραλάμπου 1853.**

ἑλληνικὸν τμῆμα, οὗτινος ἐπισυνάπτεται καὶ ἔντυπος μονοσέλιδος «ἐτησία κατάστασις τοῦ ἔτους 1853 τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου τῆς κοινότητος», ἔνθα δηλοῦται ὅτι ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἐφοίτησαν εἴκοσι καὶ δύο μαθηταὶ εἰς τρεῖς τάξεις διηρημένοι καὶ πρὸς τοῖς ἐφόροις Μ. Ἀθανασίου καὶ Ἀνέστῃ Χ. Εὐαγγελινῷ ὑπογράφεται ὁ ἱεροδιδάσκαλος Νεκτάριος. Ἐκ τῶν πρακτικῶν δὲ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ πληροφορούμεθα ὅτι ἐν γενικῇ συνελεύσει τῆς 20 μαΐου 1861, ληφθείσης ὑπ᾿ ὄψει τῆς πατριαρχικῆς προτροπῆς ὅπως συνεισφέρῃ καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὑπὲρ τῆς ἐν Γαλατᾷ ἐνοριακῆς σχολῆς, στερουμένης ἕνεκα τῶν δεινῶν περιστάσεων τῶν πρὸς συντήρησιν ἀναγκαίων πόρων, καὶ διασκέψεως γενομένης ἀπεφασίσθη: «*Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου νὰ συνεισφέρῃ ἀνὰ γρόσια τριακόσια κατὰ μῆνα ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς εἰρημένης σχολῆς, ἐφ᾿ ὅσον ἤθελεν ἐπιτρέψει τοῦτο ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου της καὶ οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι ἤθελον λαμβάνειν πληροφορίας περὶ τῆς καλῆς χρήσεως τῆς συνεισφορᾶς ταύτης, συντελούσης πρὸς συντήρησιν καὶ πρόοδον τοῦ καταστήματος τούτου*». Κατόπιν δὲ πλὴν τῆς μηνιαίας ταύτης ἐπιχορηγήσεως διὰ τὰ χρέη τῶν σχολῶν Γαλατᾶ παρεκλήθη ὑπὸ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἡ ἐπιτροπεία τοῦ ἡμετέρου ναοῦ νὰ καταβάλῃ καὶ ἐφάπαξ γρόσια πεντακισχίλια πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν χρεῶν τούτων· καὶ ἐν γενικῇ συνελεύσει τῆς 21 φεβρουαρίου 1865 δηλωθέντος ὅτι καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ὑπισχνεῖται καὶ ἐγγράφως νὰ ἐγγυηθῇ ὅτι τὰ δικαιώματα ἀσυδοσίας τοῦ

ναοῦ θὰ ἐξακολουθῶσι μένοντα ἄθικτα, ἐγκρίνεται νὰ γείνῃ χωριστὴ συνδρομὴ παρὰ τῆς γιακῆς παροικίας, ἵνα μὴ ἐπιφορτισθῇ ἡ ἐκκλησία διὰ τὴν καταβολὴν τῶν πεντακισχιλίων τούτων γροσίων τῶν σχολῶν Γαλατᾶ.

Ἀλλ' ἕνεκα τῆς δυσχεροῦς οἰκονομικῆς τοῦ ναοῦ καταστάσεως ἀπὸ τοῦ σεπτεμβρίου τοῦ 1867 διεκόπη καὶ ἡ εἰς τὰς σχολὰς Γαλατᾶ μηνιαία ἐκ 300 γροσίων ἐπιχορήγησις. Ἐπειδὴ δὲ πολλάκις ἡ ἐφορεία τῶν σχολῶν (1) Γαλατᾶ καὶ προφορικῶς καὶ δι' ἐπιστολῶν παρε-

1) Ἐξ ἀντιγράφου ἀπαραλλάκτου ἀποκειμένου ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ναοῦ ἐπιστολῆς τῶν ἐφόρων Γεωργίου Συναδινοῦ, Θ. Χρηστίδου, Κ. Γ. Πιτταχοῦ καὶ Α. Σπορίδου πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὑπὸ χρονολογίαν 31 μαρτίου 1867 ἀρυόμεθα ἑτέρας τινὰς πληροφορίας περὶ τῆς τότε καταστάσεως τῶν σχολῶν Γαλατᾶ, ἃς καὶ εὐχαρίστως ἐνταῦθα καταχωρίζομεν: Τῷ 1865, ἐπειδὴ ἕνεκα τῆς εὐρύνσεως τῶν ὁδῶν ὁ ὑπολειφθεὶς τῇ σχολῇ χῶρος ἐθεωρεῖτο ἀνεπαρκὴς πρὸς ἀνοικοδόμησιν νέας σχολῆς, τὸ μὲν γήπεδον ἀπεδόθη τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας, συσκέψεως δὲ μεταξὺ τῶν ἐπιτρόπων τῶν τεσσάρων ἐκκλησιῶν καὶ τῶν λοιπῶν προκρίτων τῆς κοινότητος γενομένης περὶ τῆς καταστάσεως τῆς σχολῆς εἰς διάλυσιν προϊούσης ὡς συντηρουμένης τὸ πλεῖστον ὑπὸ μόνου τοῦ συστήματος τῶν φερμελετζίδων, ἀπεφασίσθησαν τὰ ἑξῆς: α' ἡ σχολὴ τίθεται ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τῶν τεσσάρων ἐκκλησιῶν καὶ θεωρεῖται καὶ λέγεται κοινὴ πάσης τῆς κοινότητος, διέπεται δὲ ὑπὸ τετραμελοῦς ἐφορείας ἐκλεγομένης ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἐνοριῶν· β') πόροι συντηρήσεως καὶ προαγωγῆς τῆς σχολῆς ὁρίζονται ἐτήσιοι ἐπιχορηγήσεις ἀφ' ἑκάστης τῶν τεσσάρων ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων αὐτῶν, ἀπὸ μὲν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου γρόσια 12000, ἀπὸ δὲ τῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ γρ. 8000, ἀπὸ δὲ τῆς Παναγίας Καφατιανῆς γρ. 7000 καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου 3600, ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς συντεχνίας τῶν φερμελετζίδων μηνιαία ἐπιχορήγησις γρ. 250, ὡς καὶ

κάλεσε τὴν ἐπιτροπείαν τοῦ ναοῦ ὅπως προςέλθῃ ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκκλησίαι τοῦ Γαλατᾶ εἰς βοήθειαν καὶ ανακούφισιν τῶν πολυειδῶν ἀναγκῶν τῶν εἰρημένων σχολῶν, ἀπεφασίσθη τῇ 1 μαΐου 1877 νὰ χορηγῶνται ἐτησίως δισχίλια (2000) γρόσια. Ἀλλὰ μετὰ ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος τῇ 20 ἰανουαρίου 1879, ἐπειδὴ ἡ Α.Θ.Π. ὁ πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ′ διὰ πιττακίου ἐξῃτεῖτο παρὰ τοῦ ταμιείου

ἡ ἀπὸ τῆς πανηγύρεως τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους γινομένη εἴςπραξις. Ἐκτὸς δὲ τούτων πρὸς ἀποζημίωσιν τῆς κοινότητος διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ γηπέδου τῆς παλαιᾶς σχολῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, κοινῇ ἐπίσης γνώμῃ ἀπεφασίσθη νὰ προικοδοτηθῇ ἡ σχολὴ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ταύτης διὰ τοῦ εἰςοδήματος δύο μαγαζίων ἐκ τῶν ἓξ τῶν οἰκοδομηθέντων ἐπὶ τοῦ γηπέδου τῆς σχολῆς. Ταῦτα δὲ πάντα ἐξησφαλίσθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος κατὰ μῆνα ἀπρίλιον τοῦ 1866 Συμφώνως δε πρὸς τ' ἀνωτέρω ἐνῳκιάσθη κατάστημά τι ἐν ἥκιστα καταλλήλῳ θέσει καὶ μετηνέχθη ἐκεῖσε ἡ σχολή. Κατὰ δὲ τὸ σχολικὸν ἔτος 1866-67 πρὸς τοῖς εἰρημένοις πόροις προςετέθη καὶ ἕτερος συνιστάμενος ἐκ δικαιώματος εἰςιτηρίου ἑνὸς μετζιτίου καταβαλλομένου ὑπὸ τῶν δυναμένων μαθητῶν, οἵτινες τότε συνεποσοῦντο εἰς 180, ἐξ ὧν 150 ἀνῆκον τῇ ἀλληλοδιδακτικῇ σχολῇ καὶ 30 τῇ ἑλληνικῇ. Δαπάναι δὲ μνημονεύονται πλὴν τοῦ ἐνοικίου αἱ μηνιαῖαι μισθοδοσίαι τοῦ μὲν ἑλληνοδιδασκάλου ἐκ γροσίων 900, τοῦ δὲ ἀλληλοδιδάκτου ἐκ γρ. 800 καὶ τοῦ παιδονόμου ἐκ γροσίων 350. Τέλος δὲ κατανοήσαντες οἱ ἐνορῖται Γαλατᾶ τὴν ἄφευκτον ἀνάγκην τῆς ὁριστικῆς ἀνοικοδομήσεως νέας σχολῆς ἠγόρασαν οἴκημά τι παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας οὐχὶ ἀρκούντως εὐρύχωρον ἀντὶ λιρῶν 470 καὶ συνῆψαν συμβόλαιον μετ' ἀρχιτέκτονος ὅπως κατεδαφισθείσης τῆς οἰκίας οἰκοδομηθῇ σχολὴ λιθόκτιστος ἀντὶ λιρῶν 600. Πάσης δὲ ταύτης τῆς δαπάνης τῶν 1070 λιρῶν ἐνεκρίθη αἱ μὲν τρεῖς ἐκκλησίαι ἤτοι τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας νὰ καταβάλωσι τὰς 630 λίρας, ἡ δὲ σχολὴ τὸ ὑπόλοιπον ἤτοι 440 λίρας. Ἐγ' ᾧ καὶ ἐκφράζονται εὐχα-

τοῦ ναοῦ ταχτικωτέραν καὶ γενναιοτέραν ὑπὲρ τῶν ἐν Γαλατᾷ σχολῶν συνεισφοράν, γενικὴ συνέλευσις παρὰ τὴν δυσάρεστον τοῦ ναοῦ οἰκονομικὴν θέσιν καὶ τὸ ἐτησίως ἐπιβαρῦνον ἔλλειμμα λαβοῦσα ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν τὰς προτροπὰς καὶ εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ποθούσης τὴν ὑποστήριξιν καὶ προαγωγὴν τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ παιδευτικῶν καταστημάτων, ἀπεφάσισε νὰ χορηγῇ κατ᾿ ἔτος γρόσια τρισχίλια καὶ ἑξακόσια (3600). Ἡ δὲ Α.Θ. Παναγιότης ὁ πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄ ἀκούσας παρὰ τοῦ κ. Δημοσθένους Α. Εὐγενίδου καὶ Ν. Πρωΐου ἐπὶ τούτῳ αὐθημερὸν ἀποσταλέντων τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς γιακῆς συνελεύσεως συνεκινήθη τὰ μέγιστα καὶ ἐξέφρασε θερμοτάτας εὐχαριστίας πρός τε τὴν ἐπιτροπείαν καὶ τὰ μέλη τῆς συνελεύσεως διὰ τὴν προσφορὰν ταύτην, ἣν ἐθεώρει ἱκανὴν καὶ σύμφωνον πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς καὶ ηὔξατο ἐγκαρδίως ὑπὲρ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ ναοῦ. Ἔκτοτε δὲ ὁ ἡμέτερος

ριστίαι εἴς τε τὴν ἐφορείαν τῶν ἐθνικῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, πρὸς ἃ διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος ἀπὸ αὐγούστου τοῦ 1864 ἦτο προσηρτημένος ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ εἰς τὰς ἐπιτροπείας τῶν δύο ἄλλων ἐκκλησιῶν καὶ ἐξαιτεῖται ἡ πατριαρχικὴ ἀρωγὴ καὶ ἀντίληψις καὶ ἡ εὐσεβὴς καὶ φιλόμουσος παντὸς χριστιανοῦ συνδρομή.

Ἐξ ἐντύπου δὲ ἀπολογισμοῦ τῶν τε εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῆς οἰκοδομῆς, ἧς τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν τῇ 30 ἰανουαρίου 1868 ἐφορευόντων Ἐλευθερ. Ι. Κωνσταντινίδου, Γεωργ. Ν. Συναδινοῦ, Δήμου Μ. Πανᾶ καὶ Ἀναστ. Σπορίδου, γνωρίζομεν ὅτι πρὸς τῇ ὁρισθείσῃ δαπάνῃ τῶν 1070 λιρῶν προσεδαπανήθησαν 200 λίραι δι᾿ ἀξίαν οἰκοπέδου παρακειμένου πρὸς τὸ προηγορασμένον, ἐφ᾿ οὗ ἤρξατο ἡ οἰκο-

ναὸς ἐξακολουθεῖ παρέχων ἐτησίως τὸ ὡς ἀνωτέρω ἐψηφισμένον ποσὸν ταῖς δικαίως κληθείσαις σχολαῖς τῆς ἐν Γαλατᾷ κοινότητος τῶν τεσσάρων ἐκκλησιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Νικολάου χορηγεῖ κατὰ μῆνα γρόσια δισχίλια (2000), ἡ δὲ τῇ Μ. τοῦ Γένους σχολῇ προσηρτημένη Παναγία Καφατιανὴ ἐτησίως 240 λίρας, πᾶσαι δὲ αἱ εἰσπράξεις τῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ διὰ

δομὴ καὶ ἕτεραι 337 διὰ τὴν προσάρτησιν τοῦ δευτέρου οἰκοπέδου, δι' ἀποζημίωσιν διακοπῆς ἐργασίας ἐπὶ ἕνα μῆνα, μετατροπῆς τῶν θεμελίων καὶ ὁλοκλήρου τοῦ σχεδίου τῆς σχολῆς πρὸς ἕνωσιν τῶν δύο οἰκοπέδων κτλ. καὶ ὅτι τῆς ὅλης δαπάνης ἀνελθούσης εἰς τὸ ποσὸν τῶν 1607 λιρῶν αἱ μὲν ἐκκλησίαι Παναγίας καὶ ἁγίου Νικολάου ηὔξησαν εἰς 310 λίρας ἑκάστη τὴν προειρημένην τῶν 210 λιρῶν συνεισφοράν, ὁ δὲ Παῦλος Κ. Λουτράρης Χῖος καὶ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου γενναιοτάτην ἐξ ἑκατὸν λιρῶν παρέσχε συνδρομήν, μετρηθεισῶν δὲ 337 λιρῶν ἔκ τε τοῦ ταμιείου τῆς ἐφορείας καὶ ἐκ συνδρομῶν διαφόρων ὑπελείφθη ἔλλειμμα 300 λιρῶν.

Καὶ ἐξ ἄλλης ἐπιστολῆς μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὸ 1875 ἄνδρες τινὲς φιλόμουσοι καὶ φιλάνθρωποι βλέποντες τὸ μέγα κακόν, ὅπερ προήρχετο ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἑλλ. παρθεναγωγείου ἐν Γαλατᾷ συνέστησαν ἐκπαιδευτικὴν ἀδελφότητα πρὸς ἵδρυσιν καὶ συντήρησιν παρθεναγωγείου. Τότε δὲ αἱ τρεῖς ἐνορίαι διὰ πράξεως αὐτῶν ἀπὸ 20 νοεμβρίου 1875 ἀνέθηκαν εἰς τὴν ἀδελφότητα ταύτην καὶ τοῦ ἀρρεναγωγείου τὴν διοίκησιν, διοριζομένων ἀντιπροσώπων τῶν τεσσάρων ἐκκλησιῶν συμβούλων ἐν τῷ διοικητικῷ συμβουλίῳ **τῆς ἐν Γαλατᾷ φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος**, ἧς σκοπὸς ἀνεγράφη «ἡ συντήρησις τῶν ἐν Γαλατᾷ ἐκπαιδευτηρίων, δημοτικῆς τῶν ἀρρένων σχολῆς, παρθεναγωγείου καὶ νηπιαγωγείου, διὰ τῆς τακτικῆς εἰσφορᾶς τῶν μελῶν, τῆς νενομισμένης χορηγίας τῶν ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησιῶν, τῆς περιαγωγῆς τοῦ κιβωτίου καὶ τῶν ἄλλων ἐκτάκτων προσόδων καὶ δωρεῶν». Ὁμολογουμένως δὲ ἱκανῶς συνετέλεσεν εἰς τὴν ὑποστήριξιν καὶ προαγωγὴν τῆς ἐν Γαλατᾷ παιδεύσεως τῆς ὁμογενοῦς νεολαίας ἡ ἀπὸ δέκα καὶ τριῶν δυστυχῶς ἐτῶν μὴ ὑφισταμένη φιλεκπαιδευτικὴ αὕτη ἀδελφότης.

πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγιλλίου γράμματος ἀπὸ μαρτίου τοῦ 1885 παρεχωρήθησαν εἰς τὰς σχολὰς ταύτας, ἐν αἷς νῦν διαπαιδαγωγοῦνται περὶ τοὺς χιλίους ὁμογενεῖς παῖδες ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Καὶ σήμερον ἡ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐκ Χίου ἐριτίμου καὶ σεβαστοῦ πρεσβύτου κ. Πέτρου Δ. Σκυλίτζη ἐξ ὀφφικίου διωρισμένη πενταμελὴς ἐφορεία ἀναπόφευκτον θεωρεῖ τὴν ἀνοικοδόμησιν καταλλήλου ἀρρεναγωγείου ἀναλόγου πρὸς τὰς παιδευτικὰς τῆς πολυπληθοῦς ὁμογενοῦς κοινότητος Γαλατᾶ ἀνάγκας.

§ 6. Τὸ ἐν Σισλίῳ Νεκροταφεῖον.

Περὶ μὲν τῶν ἐν τῷ νάρθηκι καὶ τῷ περιβόλῳ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ τάφων γενήσεται κατωτέρω ὁ προσήκων λόγος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις κατὰ τὸ 1865 ἀπαγορεύσασα τὸν ἐνταφιασμὸν ἐντὸς τῶν περιβόλων ἁπασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως χάριν τῆς δημοσίου ὑγιείας παρεχώρησε πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῶν κατοικούντων ἐν τῷ ἕκτῳ τμήματι τῆς δημαρχίας γήπεδον ἐν Σισλίῳ 66124 $\frac{22}{24}$ τετραγωνικῶν πήχεων, ἡ μὲν ἐν τῷ Πέραν ἱερὰ ἐκκλησία τῶν Εἰσοδίων εὐθὺς ἰδίοις ἀναλώμασι προέβη εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐν αὐτῷ παρεκκλησίου τῆς Μεταμορφώσεως καὶ ἐπανειλημμένως προσεκάλει τὰς εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦτο διαφερομένας ἐκκλησίας ὅπως καταβάλωσιν ἀναλόγως διά τε τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἱεροῦ παρεκκλησίου καὶ διὰ τὴν περιτείχισιν καὶ τὸν καλλωπισμὸν τοῦ νεκροταφείου. Ἐκ τῶν τεσσάρων δὲ τοῦ Γαλατᾶ ἐκκλησιῶν μόνη ἡ ἡμετέρα τοῦτο μὲν ἀποβλέπουσα

εἰς τὸν προσγινόμενον μῶμον ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ ἔσχατον τῶν ὁμοδόξων ἡμῶν ἀναπαυτήριον ὀλιγωρίας, τοῦτο δὲ καὶ προορῶσα οὐσιώδη ἐν τῷ μέλλοντι πόρον, διὰ πρακτικοῦ τῆς 20 ἰουνίου 1868 προτάσει τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου εὐεργέτου τοῦ τε ναοῦ ἡμῶν καὶ συμπάσης τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους **Ζαννῆ Στεφάνοβικ Σκυλίτζη** ἀπεφάσισε νὰ καταβάλῃ παρὰ τὴν δεινὴν οἰκονομικὴν τοῦ ναοῦ θέσιν τὸ δέκατον τῶν τε γενομένων δαπανῶν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἱεροῦ παρεκκλησίου καὶ πάσης ἄλλης δαπάνης γενησομένης διὰ τὸ περιτείχισμα καὶ τὸν καλλωπισμὸν τοῦ νεκροταφείου καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ μετέχῃ κατὰ 10 τοῖς $^0/_0$ τῶν προσόδων ἔκ τε τῶν ἐνταφιασμῶν καὶ τοῦ παρεκκλησίου τῆς Μεταμορφώσεως. Κατ' ἀπρίλιον δὲ τοῦ 1871 ἀντιπρόσωποι τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας μετὰ τῆς κεντρικῆς ἐφορείας Σταυροδρομίου μετὰ ὥριμον σκέψιν καὶ συζήτησιν, καθώρισαν διὰ τοῦ ἀκολούθου ἐπισήμως κεκυρωμένου συμβολαίου τὰς ἐννοουμένας τελείας καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀναλλοιώτους βάσεις τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων εἰς τὸ ἐν Σισλίῳ ἐθνικὸν νεκροταφεῖον.

(ΛΔ')

Οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἐπιβεβαιοῖ

Ἀριθμὸς Πρωτοκόλλου 1847
» Διεκπεραιώσεως 1367

Σήμερον τῇ 10ῃ ἀπριλίου τοῦ 1871 **ἔτους,**

ἡμέρᾳ σαββάτῳ, οἱ ὑποφαινόμενοι συνελθόντες ἐν τῷ ἐπιτροπικῷ τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῶν Εἰςοδίων, ἤτοι τὰ μέλη τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἐφοροεπιτροπῆς αὐτῆς οἱ κύριοι Κωνσταντῖνος Καραθεοδωρῆς, Γεώργιος Τσόλας, Σταμάτιος Μ. Ἀγέλαστος, Ἰωάννης Λιάμπεης καὶ Λεωνίδας Χρυσοβελώνης· ὡςαύτως οἱ κύριοι Ἀμβρόσιος Μαυρογορδᾶτος, Ζαννῆς Στεφάνοβικ, Στέφανος Ῥάλλης καὶ Δημήτροιος Ν. Ταμβᾶκος, ἀντιπρόςωποι τῆς ἐν Γαλατᾶ ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἐπελήφθημεν τοῦ ἐκκρεμοῦς ζητήματος τῆς διανομῆς τοῦ ἐκ τῶν τάφων λαμβανομένου δικαιώματος, ἐκ τῶν ἐνταφιασμῶν ἐν τῷ ἐν Σισλῇ ἐθνικῷ νεκροταφείῳ συνεπείᾳ ἀπαιτήσεως μεριδίου παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

Λαβόντες οὖν ἐν πρώτοις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις κατὰ τὸ 1865, ἀπαγορεύσασα τὸν ἐνταφιασμὸν ἐντὸς τῶν περιβόλων ἁπασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Πόλεως χάριν τῆς δημοσίου ὑγείας, παρεχώρησε πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῶν κατοικούντων ἐν τῷ ἕκτῳ τμήματι τῆς δημαρχίας, γήπεδον ἐν Σισλῇ 66,124 $^{22}/_{24}$ τετραγωνικῶν πήχεων· καὶ ὅτι ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐνδιαφερομένων ἱερῶν ἐκκλησιῶν τοῦ τε Σταυροδρομίου, ἤτοι τῆς Παναγίας, τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου· καὶ τοῦ Γαλατᾶ, ἤτοι τῆς Παναγίας, τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, μόνον ἡ τελευταία αὕτη, παρεδέχθη τὸν συνε-

ταιρισμὸν μετὰ τῆς ἱ. ἐκκλησίας τῶν Εἰςοδίων ἐπί τε τῶν εἰςοδημάτων καὶ τῶν δαπανῶν κατὰ 10 τοὶς $^0/_0$, παρεδεξάμεθα καὶ ὡρίσαμεν ἐκ συμφώνου μετὰ ὥριμον σκέψιν καὶ συζήτησιν τὰς ἀκολούθους βάσεις, ἐννοουμένας τελείας καὶ ἀναλλοιώτους ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἡ ἱ. ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Γαλατᾷ λογιζομένη συνέταιρος καὶ μεριδοῦχος εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ νεκροταφείου θέλει λαμβάνει 10 τοὶς $^0/_0$ ἐκ τῶν καθαρῶν προςόδων τῶν τάφων καὶ τοῦ ἱ. παρεκκλησίου τῆς Μεταμορφώσεως, καταβάλλουσα ὡςαύτως 10 τοὶς $^0/_0$ ἐφ' ὅλων τῶν δαπανῶν τῶν τε γενομένων διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἱ. παρεκκλησίου καὶ τοῦ περιτειχίσματος, τὸν καλλωπισμὸν καὶ λοιπά, ὡς καὶ ἐπὶ πάσης ἄλλης δαπάνης γενησομένης μετὰ ταῦτα.

Ὁσάκις ἡ ἐφοροεπιτροπὴ τῆς ἱ. ἐκκλησίας τῶν Εἰςοδίων ἔχῃ νὰ σκεφθῇ περὶ ἀντικειμένων ἀφορώντων τὸ ἐν Σισλῇ νεκροταφεῖον δέον ἵνα δηλοποιῇ τοῦτο εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς ἱ. ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ὅπως αὕτη ἀποστέλλῃ δύο ἀντιπροςώπους πρὸς σύσκεψιν καὶ συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἔχοντας ἐντολὴν τοῦ συνεδριάζειν καὶ ὑπογράφειν τὰ σχετικὰ πρακτικά.

Ἡ τοιαύτη συνέλευσις, συγκροτουμένη ἐκ τῶν ἓξ μελῶν τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἐφοροεπιτροπῆς τῆς Παναγίας καὶ τῶν δύο ἀντιπροςώπων τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, θέλει ἀποφασίζει περὶ τῶν παρουσιαζομένων

ζητημάτων διὰ πλειονοψηφίας. Ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας τὰ ὀκτὼ ταῦτα μέλη ἐκλέγουσιν ὑποψηφίους, ἰσάριθμα ἄτομα, ἕκαστον ἀνὰ ἕν, ἐκ τῶν ἀξιοτίμων καὶ εὐυποληπτοτέρων ἐνοριτῶν· ἐκ τούτων δὲ τρία διὰ κλήρων ἐξαγόμενα θέλουσιν ἀποφασίζει τελειωτικῶς περὶ τοῦ ἐνδιαφερομένου ζητήματος.

Οἱ λογαριασμοὶ τῶν ἐκ τῶν ἐνταφιασμῶν ἀμοιβῶν καὶ ὅλων τῶν προςόδων καὶ δαπανῶν τοῦ νεκροταφείου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ παρεκκλησίου θέλουσι κρατεῖσθαι ἐν ἰδιαιτέρᾳ μερίδι παρὰ τῆς ἱ. ἐκκλησίας τῶν Εἰςοδίων. Καθ' ἑξαμηνίαν δὲ ἡ ἱ. ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀπέναντι τῶν προςόδων θέλει λαμβάνει παρὰ τῆς ἱ. ἐκκλησίας τῶν Εἰςοδίων, ἀνάλογα χρηματικὰ ποσά· ἐτησίως δὲ κατὰ τὴν 31ην δεκεμβρίου, πλήρη τὴν ἀναλογίαν τῶν 10 τοῖς $^0/_0$ μετὰ τὸν ἰσολογισμὸν τῶν δαπανῶν, ἐπὶ ἀποδείξεων ἐκδιδομένων παρὰ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἐφορείας· καὶ ἐν γένει λαμβάνει ἢ καταβάλλει τὸ ἀναλογοῦν αὐτῇ μερίδιον τῶν 10 τοῖς $^0/_0$ κατὰ τὸν ἐτησίως συνταττόμενον λογαριασμὸν τῶν προςόδων καὶ δαπανῶν.

Ἅπασαι αἱ μέχρι τοῦδε γενόμεναι δαπάναι ἐκ τοῦ ταμείου τῆς ἱ. ἐκκλησίας τῶν Εἰςοδίων ἐν τῷ νεκροταφείῳ ἀπὸ τοῦ 1865, ὡς καὶ τὰ εἰςοδήματα μέχρι 31 δεκεμβρίου 1870 θέλουσιν ἰσολογισθῇ ἐπὶ τῇ ῥηθείσῃ βάσει τῶν 10 τοῖς $^0/_0$· τὸ δὲ προκῦψον ὑπόλοιπον θέλει λαμβάνεται ἢ καταβάλλεται παρὰ τῆς ἐφορείας τῆς ἱ. ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

Ἐγένοντο δύο ὅμοια, ὑπογραφέντα παρὰ τῶν

συμβαλλομένων μερῶν καὶ ἐπικυρωθέντα παρὰ τῆς Α. Θειοτάτης Παναγιότητος.

Πέρα Κων/πόλεως, τῇ 10ῃ ἀπριλίου 1871.

Ἡ ἐπὶ τούτῳ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τῆς ἱερ. ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν Γαλατᾷ.

Δημήτριος Ν. Ταμβάκος
Στέφανος Α. Ῥάλλης
Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης
Ἀμβρόσιος Π. Μαυρογορδάτος

Ἡ ἐφοροεπιτροπὴ τῆς ἱερ. ἐκκλησίας τῆς Παναγίας τῶν Εἰςοδίων ἐν Σταυροδρομίῳ.

Κ. Καραθεοδωρῆς
Γεώργιος Π. Τζόλας
Στ. Μ. Ἀγέλαστος
Ι. Δ. Λιάμπεης
Λεωνίδας Χρυσοβελώνης

Σφραγὶς τοῦ Γραφείου τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

(Ἀριθ. Συμβολ. 40)

Ὅτι ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ παρόντι πρωτογράφῳ κατέστρωται ἐν τῷ συμβολαιογραφικῷ τοῦ Ε. Συμβουλίου Κώδικι.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις 1871 ἀπριλίου 27.

Ὁ Α´ γραμματεὺς συμβολαιογράφων
Δ. Γ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Σήμερον δὲ ὁ ἡμέτερος ναὸς ὅςτις μέχρι 31 δεκεμβρίου 1870 κατέβαλε γρόσια πέντε χιλιάδας πεντακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ (5568) διὰ τὸν ὡς ἄνω συνεταιρισμὸν ἔχει ἐτήσιον εἰςόδημα σπουδαιότατον ὀφειλόμενον εἰς τὴν προβλεπτικὴν μέριμναν τῶν διεπόντων τὰ κατ᾽ αὐτόν.

Ἐν τῷ νεκροταφείῳ τούτῳ τοῦ Σισλίου ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων τὸν περικαλλέστατον ναὸν τῆς Μεταμορφώσεως ὁ φιλογενέστατος ἐθνικὸς εὐεργέτης καὶ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ἐπίτιμος πρόεδρος κύριος Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτζης εἰς μνημόσυνον αἰώνιον τῶν ἐν αὐτῷ ἀναπαυομένων ἀλήστου μνήμης ἀοιδίμων γονέων αὐτοῦ, τρανότατον καὶ τοῦτο τεκμήριον τῆς ἀνεξαντλήτου εὐσεβείας καὶ φιλογενείας τῆς εὐεργετικωτάτης τῶν Στεφάνοβικ Σκυλίτζη οἰκογενείας.

Ὁ ναὸς οὗτος ἀνηγέρθη τῷ 1888 πατριαρχοῦντος Διονυσίου τοῦ Ε΄, καθὰ δηλοῖ τὸ ἄνωθεν τῆς μεγάλης αὐτοῦ πύλης ἐπίγραμμα τόδε:

Ὁ ἱερὸς οὗτος Ναὸς
Ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων
Πατριαρχεύοντος
Διονυσίου τοῦ Ε΄
Ἀναλώμασι τῶν υἱῶν
Σκυλίτζη Στεφάνοβικ
Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον
Τῶν Γονέων αὐτῶν
Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1888.

Χίων δὲ ἐπιτύμβια ἐν τῷ νεκροταφείῳ Σισλίου τῆς ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος εὕρηνται τάδε:

(α')

Οἰκογενειακὸς τάφος Σκυλίτζη.
Ἑλένη
Στεφάνοβικ Σκυλίτζη
τὸ γένος **Μαχαιρᾶ**
Ἐγεννήθη τῇ 31 δεκεμβρίου 1816 ἐν Κων)πόλει
ἀπεβίωσε τῇ 26 Ἰανουαρίου 1876

Ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ ἐνεταφιάσθη καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς ἀοίδιμος **Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης** τῇ 2 μαρτίου 1886 καὶ τῇ 2 δεκεμβρίου 1893 ὁ ἐπίσης μέγας ἐθνικὸς εὐεργέτης υἱὸς αὐτῶν **Δημήτριος Στεφάνοβικ Σκυλίτζης,** ἀποθανὼν ἐν Ἀθήναις τῇ 25 νοεμβρίου 1893.

(β')

(Μαυσωλεῖον)
Οἴκου **Ζ. Μ. Χρυσοβελώνη**
1881

(γ')

(Μαυσωλεῖον)
Οἰκογενειακὸς τάφος
Σ. Α. Σεβαστοπούλου
1881

(δ')

Δημητρίου Ν. Ταμβάκου

(ε')

Οἰκογενείας

Δημητρίου Καστέλλη

(στ')

Ἐνταῦθα κεῖται

Κωνσταντῖνος Α. Ἀγέλαστος Χῖος

ἐτῶν 80 *ἀποβιώσας ἐν ἔτει* 1882.

Ἀγγεροῦ Κ. Ἀγελάστου

γεννηθεῖσα ἐν **Χίῳ** *τῷ* 1812

ἀποβιώσασα τῇ 27 ἰανουαρίου 1896

(ζ')

(Μαυσωλεῖον)

Οἶκος **Π. Τσιτσίνια**

(η')

Τῇ ἱερᾷ σκιᾷ

Δημητρίου Λαπαρδᾶ Χίου

γεννηθέντος μὲν τῇ 6η δεκεμβρίου 1816

θανόντος δὲ τῇ 1η νοεμβρίου 1868

εὐγνωμοσύνης τεκμήριον

τάλαινά τε μήτηρ καὶ ἀδελφοὶ

ἀνέστησαν

(θ')

Οἶκος Πρωΐου

Ν. Π. Πρώϊος
γεννηθεὶς ἐν **Χίῳ** *τῷ* 1809
ἀνεπαύθη τῇ 12 μαίου 1886
Ἰουλία Ν. Πρωΐου
γεννηθεῖσα ἐν Τεργέστῃ τῷ 1822
ἐτελεύτησε τῇ 10 *φεβρουαρίου* 1883

(ι΄)

Οἰκογένεια Ε. Φ. Μαυρογορδάτου
Εὐστ. Φ. Μαυρογορδᾶτος
ἀποβιώσας τῇ 22 *νοεμβρίου* 1886 *ἐτῶν* 73
Φράγκα Π. Νεγρεπόντε
ἀποβιώσασα τὴν 16 *μαρτίου* 1883 *ἐτῶν* 83

(ια΄)

Μιλτιάδης Ι. Νεγρεπόντης
28 *ἰουλίου* 1867

(ιβ΄)

Ἐνθάδε κεῖται
Ἐμμανουὴλ Ματθαίου Ῥοδοκανάκης
γεννηθεὶς τῇ 1 *ὀκτωβρίου* 1847
τελευτήσας τῇ 19 *μαρτίου* 1879

(ιγ΄)

Τῇ σεβασμίᾳ **Λούλᾳ Ν. Πετροκοκκίνου**
πατρόθεν Νεγρεπόντε ἐν ἀρετῇ καὶ εὐσεβείᾳ
τὸν βίον διανυσάσῃ.
Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῇ 12 *σεπτεμβρίου* 1867 ***ἐτῶν*** **74**

(ιδ')

Ταῖς πεφιλημέναις θυγατράσι

Πηνελόπῃ *καὶ* **Ἰουλίᾳ Π. Γαλάτη**

ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ ἀποβιωσάσαις

ἡ μὲν τῇ 27 *δεκεμβρίου* 1868, *ἡ δὲ τῇ* 14 *νοεμβρίου* 1872

οἱ βαρυαλγοῦντες γονεῖς ἀνέθηκαν

(ιε')

Ἐνθάδε κεῖται

ὁ ἐκ **Χίου Κωζῆς Φακᾶς**

τελευτήσας τὴν 12 *ἀπριλίου* 1874

Φράγκα Κ. Φακᾶ *ἀπεβίωσε τῇ* 19 *μαΐου* 1881

(ιστ')

Ἐμμανουὴλ Τζιμπῆς

ἀπεβίωσεν 88 *ἐτῶν τῇ* 24 *νοεμβρίου* 1884

Αἰκατερίνη Ε. Τζιμπῆ

ἀπεβίωσε τῇ 22 *ἰανουαρίου* 1896 *ἐτῶν* 92

(ιζ')

Μάϊος 1895

Γεώργιος Καζανόβας

(ιη')

Εἰς μνήμην **Μπατολίας Ἰωάννου Λεωνίδη** (1)

---

1) Ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ κεῖται καὶ ὁ κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1894 ἀποθανὼν **Ἰωάννης Λεωνίδης**, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ ἐπιτροπεύσας.

τὸ γένος Μαξίμου γεννηθείσης ἐν **Χίῳ** *τῷ* 1801
ἀποβιωσάσης ἐν Πέρᾳ τῇ 5 *ἀπριλίου τοῦ* 1874

(ιθ')

Οἶκος **Βερίση**
Ἰωάννης *τῇ* 23 *δεκεμβρίου* 1887
Ἑλένη *τῇ* 9 *ἰουνίου* 1895

(κ')

Ἐνταῦθα κεῖται
Ἐμμανουὴλ Κριτόπουλος
ἀποβιώσας τῇ 20 *νοεμβρίου* 1877 *ἐτῶν* 48

(κα')

Ἰάκωβος Λ. Σγούτας
ἐγεννήθη τὴν 6 *αὐγούστου* 1849
ἀπέθανε τὴν 26 *ἰουνίου* 1880

(κβ')

Στέφανος Νικολάου Μαυρογορδᾶτος
γεννηθεὶς ἐν Σμύρνῃ τῷ 1830
ἀπεβίωσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 15 *μαρτίου* 1874

(κγ')

Σταμάτιος Ν. Ἀγέλαστος
ἀπεβίωσε 3 *ἰανουαρίου* 1892

(κδ')

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ
Ὑπατία Μανουὴλ Ἀγελάστου
ἀποβιώσασα ἐν ἔτει 1870 *δεκεμβρίου* 19

(κε')

Τάφος οἰκογενειακὸς
Νικολάου Ν. Θαλασσινοῦ Χίου
ἀπεβίωσεν ἐν Παντειχίῳ τῇ 3 *αὐγούστου* 1865 *ἐτῶν* 60
Λεμονιὰ Π. Θαλασσινοῦ
πατρόθεν Κωνσταντίνου Πρωΐου ἀποβιώσασα ἐτῶν 74
τῇ 4 *ὀκτωβρίου* 1886

(κστ')

Φ. Καλαρώνης
ἀποθανὼν τῇ 22 *ἰανουαρίου* 1889

(κζ')

Οἶκος **Γ. Μπιλάλη**
Προσφιλεῖ μνήμῃ **Ἀδριάνας Γαζῆ**
ἡ τεθλιμμένη θυγάτηρ Καλλιόπη Ν. Μπιλάλη

(κη')

Οἰκογενειακὸς τάφος Δ. Λενοῦ
Δημήτριος Π. Λενὸς
29 *ἀπριλίου* 1868
Μαριετοῦ Δ. Λενοῦ
17 *ἀπριλίου* 1873
Μιχαὴλ Δ. Λενὸς
29 *ἀπριλίου* 1896

(κθ')

Ἰωάννης Σ. Ζίφος
ἰατρὸς ἐτῶν 43 *ἐτελεύτησε τῇ* 16 *δεκεμβρίου* 1885

(λ')

Νικολέτα (Μαδονὰ) [1] Συγγροῦ

ἐγεννήθη κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1807

ἀπεβίωσε τῇ 1 *ἰανουαρίου* 1867

(λα')

Γεώργιος Παντζίρης

ἀπεβίωσε τῇ 9 *μαρτίου* 1877 *ἐτῶν* 54

(λβ')

Ἐνθάδε κεῖται

Νικόλαος Ζ. Ζερβουδάκης

ἀποβιώσας τῇ 15 *νοεμβρίου* 1892 *ἐν ἡλικίᾳ* 55 *ἐτῶν*

(λγ')

Ἀντώνιος Ζ. Δράκος

ἀπεβίωσε τῇ 4 *ἰανουαρίου* 1896

(λδ')

Ἰωάννης Σαγραντῆς

1858 1891

(λε')

Οἶκος **Α. Σ. Τζιρᾶ**

9 *νοεμβρίου* 1894

---

1) Ἐπίθετον γιακὸν ἀποδιδόμενον εἰς συζύγους ἰατρῶν. Ἦν δὲ ἡ ἀοίδιμος σύζυγος τοῦ ἐν Χίῳ καὶ Σύρῳ διαπρέψαντος μακαρίας μνήμης ἰατροῦ Δομενίκου (Κυριακοῦ) Συγγροῦ καὶ πολυσέβαστος μήτηρ τοῦ ἐν Ἀθήναις φιλογενεστάτου καὶ μεγαθύμου ἐθνικοῦ εὐεργέτου κυρίου **Ἀνδρέα Δ. Συγγροῦ Χίου.**

(λστ')

Ἰωάννης Σταματιάδης

ἀποβιώσας τῇ 8 φεβρουαρίου 1893 ἐτῶν 67

(λζ')

Ἀπόστολος Σταματιάδης

ἀποβιώσας τῇ 8 φεβρουαρίου 1893 ἐτῶν 65

(λη')

Γεώργιος Μαριάνος

ἀποβιώσας τῇ 24 ὀκτωβρίου 1897

§ 7. Ἕτεραί τινες χορηγίαι. Ἀγαθοεργίαι.

Ἐκτὸς τῶν εἰς τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἱερά, παιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα γενομένων τακτικῶν χορηγιῶν, ὁ ἡμέτερος ναὸς οὐδέποτε ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ παρέχῃ ἑκάστοτε τὴν ἀγαθοποιὸν αὐτοῦ συνδρομὴν καὶ εἰς πᾶν ἄλλο τοιοῦτο τῆς τε Πόλεως καὶ τῶν προαστείων καθίδρυμα. Τῷ 1784, καίπερ κατατρυχόμενος ὑπὸ ποικίλων ἀναγκῶν καὶ ὑποχρεώσεων διὰ τὴν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν γενομένην τρίτην αὐτοῦ ἀνοικοδόμησιν, διὰ πεντακοσιογρόσου ἐράνου ἐπῆλθεν ἀρωγὸς εἰς τὸν πυρποληθέντα τότε ἐν Ψαμμαθείοις ναὸν τοῦ ἁγίου Νικο-

λάου. «*1784, ἀπριλίου 28. Ἔγεινε συνοδικὴ ἀπόφασις νὰ βοηθήσουν ἐκκλησίαι Πόλεως καὶ Γαλατᾶ διὰ τὸ χρέος τῆς πυρποληθείσης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου εἰς τὰ Ψαμμαθεῖα καὶ ζητῶντας καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν μας ποσότητα, ἐρωτῶντας τοὺς πρωτομαστόρους τζοαντζίδων καὶ χεταϊτζίδων ἐδώσαμεν γρόσια 500*». Ὀλίγα δὲ μετὰ τοῦτο ἔτη, τῇ 1 μαρτίου 1791, γενναιότατος ἐκ γροσίων τρισχιλίων καὶ πεντακοσίων (3500) ἀναγράφεται ἔρανος εἰς τὰ πατριαρχεῖα δι' ἑτέραν τοῦ γένους ἀνάγκην.

Ἐκ πατριαρχικῆς δὲ καὶ συνοδικῆς ἀποδείξεως [1]

---

[1] (ΛΕ')

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἀποδείξεως δῆλον γίνεται ὡς ἡ κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἱερὰ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου δέδωκεν ἤδη δανειακῶς πρὸς τὸν κατὰ τὸν Κουρούδζεσμεν ἱερὸν ναὸν τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου γρόσια τὸν ἀριθμὸν πεντακόσια, ἅπερ ἔχει λαμβάνειν παρ' αὐτοῦ καὶ ἐξοφλεῖσθαι, ἡνίκα Θεοῦ διδόντος τύχῃ ὁ ἱερὸς οὗτος ναὸς δυνάμεως ἱκανῆς πρὸς τὴν ἀποπλήρωσιν. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα πατριαρχικὴ ἡμῶν καὶ συνοδικὴ ἀπόδειξις, ἔχουσα καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ κοινοῦ ἐπιτεθειμένην καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τῶν τιμιωτάτων ἐπιτρό-

γίνεται δῆλον ὅτι κατὰ ἰούνιον τοῦ 1811 ἐδόθησαν εἰς τὸν ἐν Ξηροκρήνῃ ἱερὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου γρόσια πεντακόσια (500). Ἐπίσης διὰ χρεωστικῆς ὁμολογίας ([2]) ἐπι-

---

πων τῆς ῥηθείσης ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.
(Σφραγίς) *αωια΄ ἰουνίου.*

† Ὁ Καισαρείας Φιλόθεος μάρτυς. † Ὁ Ἐφέσου Διονύσιος μάρτυς. † Ὁ Ἡρακλείας (Μελέτιος) μάρτυς. † Ὁ Κυζίκου Μακάριος μάρτυς. † Ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος μάρτυς. † Ὁ Χαλκηδόνος Γεράσιμος μάρτυς. † Ὁ Δέρκων Γρηγόριος μάρτυς. † Ὁ Σερρῶν Κωνστάντιος μάρτυς. † Ὁ Ἀγκύρας Σωφρόνιος μάρτυς.

([2]) (ΛΣΤ΄)

Ὁ Χαλκηδόνος Γεράσιμος ἐπιβεβαιοῖ.

Διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν κοινῆς ἐνυπογράφου καὶ ἐνσφραγίστου χρεωστικῆς ὁμολογίας δῆλον γίνεται ὅτι ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι ἐπίτροποι τῆς κατὰ τὸν Γενὶ-μαχαλὲ τοῦ Σκουτάρεως ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ προφήτου Ἠλιοὺ καὶ λοιποὶ ἐνορῖται ὅτι ἐλάβομεν ἤδη δανειακῶς διὰ χρείαν καὶ ἀνάγκην τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας παρὰ τῶν τιμιωτάτων ἐπιτρόπων τῆς κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου γρόσια τὸν ἀριθμὸν πεντακόσια ἤτοι N° 500 κεφάλαιον καθαρὸν ἀπὸ ἄσπρα τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, ἅπερ ἐλάβομεν ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς διορίαν χρόνων τριῶν ἄνευ διαφόρου, ἀπὸ δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης ὑποσχό-

βεβαιωμένης ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος Γερασίμου τῇ α΄ ὀκτωβρίου 1814 ἐδάνεισεν ὁ ἡμέτερος ναὸς εἰς τὴν κατὰ τὸν Γενὶ μαχαλὲν Σκουτάρεως ἱερὰν ἐκκλησίαν τοῦ προφήτου Ἡλιοὺ ἐπὶ τριετίαν ἀτόκως γρόσια πεντακόσια (500). Καὶ διὰ πατριαρχικῆς ἐγκυ-

μεθα τέλεον ἀποδοῦναι καὶ εὐχαρίστως ἐξοφλῆσαι τὴν διαληφθεῖσαν ποσότητα τοῦ κεφαλαίου. Ἂν δὲ καὶ μετὰ τὴν τριετίαν ταύτην μὴ πληρωθῶσιν, ἔχουσι τρέχειν ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκου πρὸς τεσσαράκοντα γρόσια τῷ πουγγείῳ τὸν χρόνον μέχρι τῆς τελείας αὐτῶν ἐξοφλήσεως καὶ εὐχαρίστου ἀποπληρώσεως. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων διηνεκῆ ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσα κοινὴ ἡμῶν ἐνυπόγραφος χρεωστικὴ ὁμολογία τῇ ἐπιβεβαιώσει τοῦ πανιερωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἡμῶν πατρὸς καὶ δεσπότου καὶ γέροντος ἁγίου Χαλκηδόνος κυρίου κυρίου Γερασίμου, κατησφαλισμένη τῇ σφραγῖδι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ ἐδόθη τοῖς διαληφθεῖσι τιμιωτάτοις ἐπιτρόποις.

αωιδ' ὀκτωβρίου α΄

(Σφραγίς)

Ευστρατιος Χ. αντονιου ναζιρις ηποσκομε
Χατζη *(δυσανάγνωστον)* **ηποςκομαι**
Στέργιόνάκις τζιορπατζιογλης ἡπόσχομεν
ἀναστάσις σανταλτζίς ὑποσχωμαι.
νικόλαος Θεοδώρου ὑποσχωμαι
γιανακος απατζης γραματικὸς ηπόςχομαι
ζαχαρίας καπζιμάλης ὑπόςχωμε
ἔγο ὁ χατζη πέττρος επιτροπος ἡπόςχομε

κλίου ([3]) κατὰ νοέμβριον τοῦ 1823 ἐνετάλη νὰ χορηγήση καὶ εἰς τὴν ἐν Κουσγουντζουκίῳ ἱερὰν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος δανειακῶς γρόσια χίλια (1000). Εἶναι δὲ βεβαιότατον ὅτι τὰ εἰρημένα δάνεια μὴ ἐξο-

---

εγο αθανασις ἐπιτροπος υποςχομε
ἐγῶ ὁ τριανταφίλης ἐπίτροπος ὑπόσχομαι
γιανακις πραματευτης ὑποςχομε

([3]) (ΛΖ΄)

Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως,
Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τιμιώτατε καψιμάλη καὶ λοιποὶ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς κατὰ τὸν Γαλατᾶν κειμένης, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Κατὰ τὴν γενομένην συνοδικὴν σκέψιν καὶ κοινὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς ἀναγκαίας ἐξοικονομήσεως τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ ἰαματικοῦ Παντελεήμονος καὶ διανομὴν ἀκολούθως τοῦ ὑπερόγκου χρέους αὐτῆς ἐδόθη καὶ τῷ παγκαρίῳ σας ὁμολογία τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς γροσίων χιλίων διὰ νὰ ἀντικαταλλαγῇ μὲ ἐδικήν σας ἴσης ποσότητος πρὸς ἕνα τῶν δανειστῶν. Ὅθεν ἐξαποστέλλοντες τὸν παρόντα χατζῆ Κωνσταντῆν Μαυροδόγλουν τζεβαχερτζῆν ἐντελλόμεθα και παραγγέλλομεν ὅπως γνωρίσαντες τὴν τιμιότητά της ἐγχειρίσητε μίαν κοινὴν ἐνυπόγραφον τοῦ παγ-

φληθέντα κατέστησαν δωρεαὶ ἀξιόλογοι πρὸς τὰ ὡς ἄνω ἱερὰ ταῦτα καταστήματα. Τίς δὲ δύναται νὰ μὴ θαυμάσῃ καὶ τὴν ἄλλην ἀγαθοεργὸν τοῦ ἡμετέρου ναοῦ δρᾶσιν, καθ' ἣν οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλάνθρωποι αὐτοῦ διοικηταὶ καὶ ἐπιστάται ἐκπληροῦντες τὴν καινὴν τοῦ Σωτῆρος ἐντολὴν προθυμότατα ἔτεινον χεῖρα ἀρωγὸν πρὸς περίθαλψιν ἐν γένει καὶ παρηγορίαν τοῦ ἐπιδεομένου καὶ πάσχοντος ἀδελφοῦ; Ἤδη ἐν τοῖς παλαιοῖς τοῦ ναοῦ καταστίχοις ἀναγράφονται μερίδες ἰδιαίτεραι πρὸς συντήρησιν τεσσάρων, πέντε καὶ πλειόνων ἔτι κατ' ἔτος ἐκθέτων. Ἡ ἀγαθοποιὸς δ' αὕτη μέριμνα τοῦ ναοῦ καταφαίνεται μάλιστα κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὁπότε δείκνυται ὅτι καὶ πλεῖστα ὀρφανὰ ἀνέτρεφεν, ἐνέδυε καὶ ἐσπούδαζεν ὁ ναὸς καὶ εἰς ἄλλας ἔτι ἐνορίας ὡς Ταταούλων, Διπλοκιονίου καὶ ἄλλων. Πολλὰ δὲ τῶν ἐκθέτων καὶ ὀρφανῶν τούτων αἱ κατὰ καιροὺς ἐπιτροπεῖαι ἐφρόντιζον ν' ἀποκαθιστῶσι παρὰ διαφόροις

χαρίου σας ὁμολογίαν διὰ γρόσια 1000 πρὸς πεντήκοντα γρόσια τὸ διάφορον καὶ διορίαν χρόνου ἑνὸς σεσημειωμένην κατὰ πρώτην μαίου, καθὼς τοῦτ' αὐτὸ γίνεται καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν πρὸς τοὺς δανειστὰς τῆς δηλωθείσης ἐκκλησίας τοῦ Κουσγουντζουκίου. Οὕτω ποιήσατε προθύμως καὶ μετὰ ζήλου χριστιανικοῦ καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως. Ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μεθ' ὑμῶν. ᾳωκγῳ

Ἐν μηνὶ νοεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος ιβ'.

ὁμογενέσιν υἱοθετοῦσι ταῦτα. Ὅτε δὲ τελευταίως (1885) κοράσιόν τι ἐκ Κοντοσκαλίου Ὡραιοζήλη καλούμενον ἄνευ προστασίας καὶ πόρων ἐγκατελείφθη, ἡ ἐπιτροπεία τοῦ ἡμετέρου ναοῦ τυχοῦσα καὶ φιλευσπλάγχνων συνδρομητῶν, ἐν οἷς ἐπρωτοστάτει ὁ ἐρίτιμος κ. Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτζης, ἐφρόντισεν ἀξιεπαίνως καὶ μετὰ προθυμίας περὶ τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως καὶ παιδεύσεως τοῦ ὀρφανοῦ τούτου.

Ὅ τι δὲ ἐξαίρει τὸ γόητρον καὶ τὴν ἀγαθοεργὸν σπουδαιότητα τοῦ ἡμετέρου ναοῦ, εἶναι αἱ ἀνέκαθεν[1] δὶς τοῦ ἔτους κατὰ τὰς παρανομὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα γινόμεναι τακτικῶς *διανομαὶ ἐλεῶν* πρὸς ἀνακούφισιν πλείστων ἀπόρων καὶ δυστυχῶν χιακῶν οἰκογενειῶν κατοίκων Κωνσταντινουπόλεως, ὧν τὰ ὀνόματα ἦσαν καταγεγραμμένα ἐν ἐπὶ τούτῳ βιβλίῳ καὶ ἐξηλέγχοντο ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων, γινομένων τῶν καταλλήλων προσθηκῶν καὶ ἀφαιρέσεων. Τὰ ἐλέη δὲ ταῦτα συνελέγοντο παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκαθεστώτων φιλανθρώπων Χίων, οἵτινες παλαιότερον μὲν ἀπετέλουν τὰς συντεχνίας τῶν τζοχατζίδων καὶ χεταϊτζίδων, κατόπιν δὲ πλὴν τῶν ἄλλων συντεχνιῶν καὶ τῆς ὕστερον (ἀπὸ τοῦ 1865 κυρίως) ἀναφαινομένης τῶν λεμοντζίδων ὠχυρωμένοι ἀνέκαθεν διὰ πολλῆς φιλοπονίας καὶ λιτότητος καὶ δι᾽ ἐμφύτου ὀξυνοίας καὶ συνέσεως

---

[1]) Εἰς χρόνους προγενεστέρους ἀναγράφονται καὶ μηνιαῖα **ψυχικά.** Οὕτω κατὰ τὸ 1840 διενέμοντο εἰς ἕνδεκα ἀπόρους οἰκογενείας γρόσια 360 κατὰ μῆνα.

ὑπέροχον κατέλαβον θέσιν ὡς ἔμποροι καὶ τραπεζῖται καὶ ἀείποτε διεκρίθησαν ὡς εὐεργετικώτατοι παράγοντες τῆς παρ' ἡμῖν ἐμπορικῆς καὶ οἰκονομικῆς δράσεως. Τὸ δ' ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπείας πρὸς τὸν φιλανθρωπικὸν τοῦτον σκοπὸν ἑκάστοτε συλλεγόμενον ποσὸν ἀνήρχετο ὑπὲρ τὰς διακοσίας λίρας Τουρκίας, ὡς φαίνεται εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ 1843 μέχρι τοῦ 1880 περισωθέντας καταλόγους ([1]) φέροντας τὰς ἰδιοχείρους τῶν συνδρομητῶν ὑπογραφάς.

Ἐνταῦθα δὲ ἐπισυνάπτομεν κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν, διατηρουμένης πως καὶ τῆς χρονολογικῆς σειρᾶς τῆς συστάσεως αὐτῶν, τὰ ὀνόματα τῶν χιακῶν καταστημάτων, ἅτινα καὶ διὰ τὸν εἰρημένον σκοπὸν καὶ δι' ἄλλας ἀνάγκας τακτικῶς ἐν ὡρισμένοις τε καὶ ἐκτάκτοις καιροῖς εὐχαρίστως συνέτρεχον ἑκάστοτε ὑπὲρ τῆς πολλαπλῆς δράσεως τοῦ ἡμετέρου ναοῦ.

Ἀγέλαστος Κωζῆς καὶ Σα, Αὐγερινὸς Π. Α., Αὐγερινὸς καὶ Βερνουδάκης, Ἀγγελόπουλος καὶ Γαλάτης, Ἄμοιρος Ζαννῆς Π., Ἄμοιρος καὶ Διαμαντίδης, Ἀγέλαστος καὶ Καζανόβας, Ἀγέλαστος Σταμάτ. Ν., Ἀγέλαστος Παῦλος Λ., Ἀγέλαστος Αὐγουστῆς Κ., Ἀγέλαστος Σταμάτιος Μ., Ἀργέντης Παντιᾶς, Ἀγέλαστος καὶ Βοῦρος, Ἀπαλύρας Ζωρζῆς Δ., Ἀληθινὸς Ἐμμανουήλ, Ἀργέντης Λεωνίδας Μ., Ἀληθινὸς Μ. καὶ Ἀναστασιάδης Δ., Ἀγέλαστος Ἐμμανουὴλ Μ.,

---

1) Οἱ κατάλογοι οὗτοι συνοδεύουσι τὰ λογιστικὰ τῆς ἐπιτροπείας βιβλία, ἅτινα δυστυχῶς ἄρχονται ἀπὸ τοῦ 1843. Ἐν τούτοις ἐπαναλαμβάνονται ὀνόματά τινα ἀλλ' ὑπὸ ἄλλην ἐμπορικὴν ἐπωνυμίαν π. χ. «Ἀδελφοί», «Υἱοί», «Συντροφία» κτλ.

'Αλεξίου Γεώργιος, 'Ασφαλιστικὴ 'Εταιρεία «'Ελλάς», 'Ασφαλιστικὴ 'Εταιρεία «Συμπληγάδες», 'Ασφαλιστικὴ 'Εταιρεία «Καρτερία», 'Ασφάλεια «Θέμις».

Βοῦρος Εὐστρ. Μ. καὶ Σα, Βοῦρος καὶ Δαμιανός, Βοῦρος 'Αντώνιος, Βοῦρος Κωνστ. Π., Βουρουκλᾶς Θεόδωρος, Βουρουκλᾶς 'Εμμανουήλ, Βαφειάδης Στέφανος, Βακᾶς Π., Βερίσης 'Ιωάννης, Βερίσης Νικόλαος, Βοῦρος Περικλῆς, Βλαστὸς Α. καὶ Συγγρὸς Α., Βερνουδάκης Παντιᾶς, Βερνουδάκης Φραγκούλης, Βλαστὸς 'Αντώνιος.

Γιαλινᾶς 'Εμμανουὴλ καὶ Σα, Γαλάτης Στέφανος Ζ., Γαλάτης Σέργιος Μ., Γαλάτης Κωνστ. Σεργ., Γαλάτη 'Αδελφοὶ Σ., Γαλάτης Κωνστ. Θ., Γεωργιάδης Λουρέντζος, Γαλάτης καὶ Ψιακῆς, Γαλάτης Παντελῆς Γ.

Δαμιανὸς Νικόλαος, Δημητριάδης Μιχαήλ, Δάρας Δημ., Δράκος Παντολέων, Δημητριάδης Ζαννῆς, Δημητριάδης 'Αλέξανδρος Ζ., Δράκος Ποτέσσαρος καὶ Σα, Δράκος 'Αντώνιος, Δεκόζης 'Ιωάννης, Δαμαλᾶς Περικλῆς, Δαμαλᾶς Δ., Δημάδης Νικοκλῆς.

'Εμμανουέλοβικ καὶ 'Ροδοκανάκης, Εὐγενίδης 'Αναστάσιος καὶ Σα, Εὐγενίδης καὶ Κατινάκης, Εὐγενίδης Εὐστάθιος Α., 'Εμπορικὴ 'Οθωμανικὴ 'Εταιρεία.

Ζερλέντης Μικὲς Λουκᾶ καὶ Σα, Ζερβουδάκης καὶ Νεγρεπόντης, Ζυγομαλᾶς 'Ανδρέας Θ., Ζερβουδάκη 'Αδελφοί, Ζωγράφος Περικλῆς, Ζωγράφος Δημήτριος, Ζερβουδάκης καὶ Κορωνάκης, Ζυγομαλᾶς Νικόλαος Θεοδ., Ζερλέντης Βελισάριος Μικέ, Ζερλέντης Νικόλαος Μικέ.

'Ιακωβίδης καὶ Σκαναβῆς.

Κάππαρης 'Ανδρέας Μιχ., Κουσουλέντης Δημήτριος, Κουσουλέντης 'Αναστάσιος, Κοκκάλης Νικόλαος Α., Κοπκίλης 'Αναστάσιος Μ., Κοπκίλης 'Ιω. Μ., Καστέλλης Δημήτριος, Καλβοκορέσης Νικ. Ζ., Κριτόπουλος Δημ., Κριτόπουλος 'Εμμ., Κουφιδάκης Νικ., Καλβοκορέσης καὶ Κοκκάλης, Καλβοκορέσης καὶ 'Ροδοκανάκης, Καράλλης καὶ Δαμαλᾶς, Κατινάκης Στέφανος καὶ Μιλτιάδης, Κλάδος Π., Καράβας Ε. Α., Κορωνιὸς καὶ Νεγρεπόντης, Καλβοκορέσης Ματθαῖος Ζ., Καράλλης Πετροκόκκινος καὶ Σα, Κώστα Ζαννῆς Δημητρίου, Κοκκάλης Παῦλος Α., Καλβοκορέσης Μιχ. Ν., Καλόγνωμος Γ., Κωνσταντουλάκης Ν., Κορωνάκης Θεμιστοκλῆς, Καλαρώνης Φραγκούλης καὶ Σα, Καλόγνωμος Π., Κοντόσταυλος Παντελῆς, Κάππαρης Παντολέων Ζ, Καραμαούνας Π. Γ., Κύριλλος καὶ Ποτούς, Καζανόβας Ζωρζῆς, Καστέλλης καὶ 'Αγέλαστος, Καλβοκορέσης 'Αντώνιος, Καλβοκορέσης Δημήτριος Ι., Κορωνιὸς Γεώργιος, Καλβοκορέσης Λεωνῆς, Καρδερίνης 'Αναστάσιος, Κουμελᾶς Στέφανος, Κουσούδης Θεμιστοκλῆς Α., Καλβοκορέσης Μικὲς Ι., Καράλλης Εὐστράτιος Ν., Κριτοπούλου Γ. Υἱοί, Καραγιαννίδης 'Ιωάννης Μ., Κλωνάρης Νικόλαος Λ., Καλβοκορέσης Παντ. Ζ., Καλβοκορέσης Ζαννῆς Ν., Κατινάκης Μιλτιάδης Μ., Κορέσσης Γ., Καλβοκορέσης καὶ Γεωργιάδης, Καραγιάννης 'Αντώνιος Μ., Κουβελᾶ 'Αδελφοί, Καμάρας Κορωνιὸς καὶ Σα, Κοντόσταυλος 'Ιωάννης, Κορέσσης καὶ Νεγρεπόντης, Καλλίγηρος Γ.

Λωρρῆς καὶ Μαυρογορδᾶτος, Λουτράρης Κωνσταντῖνος, Λενὸς Δημήτριος Π., Λουτράρης Παῦλος

Κ., Λεωνίδης Ἰωάννης καὶ Σα, Λωρῆς Ἰωάννης, Λαμπρινούδης Γ. Π.

Μαυρογορδᾶτος Παντελῆς Ν., Μαυρογορδᾶτος Μικὲς Π., Μαυρογορδᾶτος Δημήτριος Μ. καὶ Σα, Μαυρογορδᾶτος Ματθαῖος Ε., Μαυρογορδᾶτος Στέφανος Δ., Μαλαίας Θεοχάρης,Μελαχροινὸς καὶ Φάκαρος, Μηνιάτης καὶ Σεβαστόπουλος, Μελαχροινὸς καὶ Στρογγύλης, Μικρουλάκης Δημήτριος Ε., Μικρουλάκης Ἀντώνιος, Μαυρογορδᾶτος Ἀλέξανδρος Φρ., Μαυρογορδᾶτος Εὐστράτιος Φ., Μαυρογορδᾶτος Στέφανος Μ., Μαυρογορδᾶτος Ζ. Μ., Μαυρογορδᾶτος Ἀμβρόσιος Π., Μαυροκορδᾶτος Ἰω. Δ., Μπρίσης Λεωνίδας, Μαριάνος Γεώργιος, Μάξιμος Μιχαὴλ Ἰω. καὶ Σα, Μελαχροινὸς Ἀντώνιος, Μαυρογορδᾶτος Θεόδωρος Α., Μουζάλας Πιττακός.

Νεγρεπόντης Ἀμβρόσιος Θ., Νεγρεπόντης Ἰωάννης Κ., Νεγρεπόντη Ἀδελφοὶ καὶ Κορωνιός, Νεγρεπόντης καὶ Ἀγέλαστος, Νικολαΐδης καὶ Κουφουδάκης, Νεγρεπόντης Θ. Ι., Νομικὸς Χριστοφῆς καὶ Σα, Νομικὸς Νικόλαος, Νεγρεπόντης Παῦλος Θ., Ντοῦλος Ἰωάννης, Νεγρεπόντης Ὀδυσσεύς.

Ξανθόπουλος Μιχαὴλ καὶ Σα, Ξανθόπουλος Α., Ξενικούδης Μιχαὴλ Ι., Ξύδης Γεώργιος.

Παντζίρης Νικόλαος, Πρωΐος Ἐμμανουήλ, Πετροκόκκινος Εὐστράτιος Δ., Παπαδόπουλος Ξανθόπουλος καὶ Σα, Ποτοὺς Ἀπόστολος, Πασπάτης Α. Γ., Παπαδόπουλος Κωνσταντῖνος, Πρωΐος Ν. Π., Παπαλαμπρινούδης Γεώργιος, Παλλάκης Χριστοφόρος, Πολεμίδης Ι., Πετροκόκκινος Ζ. Λ., Παπᾶς Ζωρζῆς, Παστελλᾶς Παῦλος Σ., Παστελλᾶς Ἡρακλῆς Σ., Πετρο-

κόκκινος Παντολ. Ν, Πατεράκης Ἰωάννης, Πιτζιπιὸς Ἰάκωβος καὶ Θεοδωρίδης, Πετροκόκκινος Θεόδωρος Α., Πινιατέλης Π., Πασπάτης Ν. Γ., Ποτοὺς Δημήτριος, Πετροκόκκινος καὶ Σα, Πετροκόκκινος Κ., Πολιτάκης Κωζῆς καὶ Κωστῆς, Παντζίρης Ἰωάννης Κ., Πινιατέλης Δ. Α., Παρπαρίας Μ., Παρώδης Δημήτριος.

Ῥάλλης Εὐστράτιος Σ., Ῥαφαὴλ Σαράντης Ἀθ., Ῥαφαέλης Ἀθανάσιος, Ῥοδοκανάκης Μ. Α., Ῥάλλης καὶ Σα, Ῥάλλης Ἀντώνιος καὶ Ζίφος, Ῥάλλης καὶ Μαυρογορδᾶτος, Ῥαφαὴλ Σ. καὶ Βάμβας Ι., Ῥοδοκανάκης Δημ. Στ., Ῥοδοκανάκης Αὔγουστῆς Μ., Ῥοδοκανάκης Μ. Ζ., Ῥάλλης καὶ Ἀγέλαστος, Ῥοδοκανάκης καὶ Παπαδόπουλος, Ῥοδοκανάκης Ματθαῖος Π., Ῥοδοκανάκης καὶ Ἀγέλαστος, Ῥάλλης Ἰάκωβος Δ., Ῥάλλης Ι. Θ., Ῥάλλης Στέφανος Α., Ῥοδοκανάκης Ἰωάννης, Ῥακτιβὰν Παστελλᾶς καὶ Σα, Ῥάλλης Α. Α., Ῥῖζος Αὐγουστῖνος, Ῥῖζος καὶ Κατινάκης, Ῥάλλης Τομαζῆς καὶ Σα, Ῥοδοκανάκης καὶ Μάτζας, Ῥοδοκανάκη Ἀδελφοί, Ῥοδοκανάκης Παῦλος καὶ Σα, Ῥοΐδης Δ. Π., Ῥῖζος Κ., Ῥοδοκανάκης Κωζῆς, Ῥάλλης Στέφανος καὶ Παντιᾶς, Ῥάλλης καὶ Μαυρογιάννης, Ῥῖζος Στέφανος καὶ Σα, Ῥάλλης Θεοδ. Μ., Ῥοδοκανάκης καὶ Ῥάλλης.

Στεφάνοβικ Σκυλίτζης Ζαννῆς καὶ Σα, Σκαναβῆ Υἱοὶ Α., Σεκιάρης Ἀργέντης καὶ Σκυλίτζης, Σπάρταλης Νικόλαος, Σαγραντῆ Ἀδελφοί, Σημηριώτης Π. καὶ Βουρουκλᾶς Ἐμμ., Σεβαστόπουλος καὶ Καλβοκορέσης, Σπάρταλης Ἰωάννης, Σγούτας Τολμίδης καὶ Σα, Σεκιάρης Παντιᾶς, Σκουλούδης Ἰωάννης καὶ Σα, Σαλβάγος καὶ Σα, Σκυλίτζης Ζαννῆς Μ., Σεβαστό-

πουλος Σ. Μ., Σκυλίτζης Πέτρος Δ. καὶ Σα, Σεβαστόπουλος Ζωρζῆς 'Αλ., Σκαραμαγκᾶ 'Αδελφοί, Σκαναβῆς Δ. Κ., Σπανούδης Σταυρινός, Σκυλίτζης 'Εμμανουὴλ Θ., Σκυλίτζης Εὐστράτιος, Σκαναβῆς Λουρέντζος Α., Σεϊμίρης Α., Συνοδινὸς Γ. Ν., Σκαραμαγκᾶς Λουκᾶς, Σαλβάγος καὶ Μαγκάκης, Σχινᾶς 'Ανδρ. Ι., Σκουλούδης Στέφανος, Σκυλίτζης Πέτρος 'Εμμ., Σεβαστόπουλος Λ, Σχινᾶς 'Αλέξανδρος, Σαλβάγος Π. Κ., Σεβαστόπουλος Α. Σ., Σταματιάδης Γεώργιος, Σαρίκας Μ. Α., Σεϊμίρης Κωνστ., Σεβαστοπούλου Σ. Υἱοί, Σαραμπατᾶς Κωνσταντ., Σεβαστόπουλος Ζ. Σ, Σγούτας Λιναρδῆς Α., Σγούτας Κ. Λ., Σκυλίτζης Π. Δ. καὶ Εὐγενίδης Ε. Α., Σμιρνούδης Στέφανος, Σγούτας Δ. Λ., Σκυλίτζης Στέφανος Π., Σγούτας Στ., Σαγραντῆς Π. Ε, Συγγρὸς Κορωνιὸς καὶ Σα, Συγγρὸς 'Ανδρέας Δ.

Τζιτζίνια 'Αδελφοί, Ταμβᾶκος Ζωρζῆς Ν., Τζόλας Παντολέων, Τζιτζίνιας Νεγρεπόντης καὶ Σα. Τζίφος Γαλάτης καὶ Σα, Τράπεζα Βερίση καὶ Κουσούδη, Τράπεζα Κωνσταντινουπόλεως, Τζόλα Π. Υἱοί, Τζιμπῆς 'Εμμανουήλ, Ταμβᾶκος Δημήτριος Ν., Τζόλα Γ. Υἱοί, Τζιτζίνιας Παντιᾶς, Τζόλας Δημήτριος καὶ Παῦλος, Τζαλίκης Γ., Τζόλας Γεώργιος Π., Τζιρᾶς 'Ιωάννης Μ., Τζιρᾶς Κωστῆς, Τολμίδης Α.

Φαλιέρος Δ., Φαλιέρου 'Αδελφοὶ καὶ Υἱοί, Φαλιέρου Υἱοὶ Ζ., Φαλιέρος Ζαννῆς, Φαλιέρος 'Ιω. Ζ., Φωτιάδης Κωστῆς, Φραγκιάδης 'Εμμανουήλ, Φιορέντης Λουκᾶς, Φαλιέρος Σταμάτιος, Φαλιέρος Νικοκλῆς Ι., Φαλιέρου 'Αδελφοὶ καὶ Κυράτσος, Φάκαρος Κωνσταντῖνος.

Χρυσοβελώνης Λεωνίδας, Χρυσοβελώνης Ζαννῆς Μ., Χαλδουβάκης 'Εμμανουήλ, Χωρέμης Νικόλαος

Κ., Χαβιάρας Ἰωάννης καὶ Σα, Χαβιάρας καὶ Shaw.
Ψυχάρης Ἰωάννης, Ψύχας Ἀντώνιος Ζ., Ψυχάρης Δημ. Ι., Ψιακῆς Ἐμμανουὴλ καὶ Ἰωάννης, Ψυχάρης Νικόλαος, Ψυχάρης Ἀντώνιος, Ψύχας Αὐγερινὸς καὶ Σα, Ψυχάρης Ι. καὶ Υἱοί, Ψίλλιαρης Γεώργιος, Ψιακῆς καὶ Καλβοκορέσης, Ψωμιάδη Ἀδελφοί, Ψύχας Ἕκτωρ Π., Ψιακῆς Ζαννῆς.

Ὅτε δὲ κατὰ μάρτιον τοῦ 1881 φοβερὸς σεισμὸς ἐπισυμβὰς ἐν Χίῳ καὶ Κρήνῃ ἀφῆκεν ἀστέγους καὶ γυμνοὺς χιλιάδας ἀνθρώπων, οἵτινες ἔντρομοι ἀφικνοῦντο ἐνταῦθα, ὁ ναὸς ἡμῶν μετὰ συντόνου καὶ φιλοστόργου μερίμνης ἐπελάβετο τοῦ φιλανθρώπου ἔργου του. Διὸ πλὴν τῆς τότε συγκροτηθείσης ἐνταῦθα διεθνοῦς κεντρικῆς ἐπιτροπείας πρὸς περίθαλψιν καὶ βοήθειαν τῶν σεισμοπλήκτων τῆς Χίου καὶ Κρήνης διωρίσθη καὶ εἰδικὴ ἐπὶ τῶν βοηθημάτων ὑπὲρ τῶν παθόντων Χίων ἐπιτροπεία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, συγκειμένη ἐκ τοῦ τότε προϊσταμένου πανοσ. ἀρχιμανδρίτου Πολυκάρπου καὶ τῶν Μιχ. Δ. Λενοῦ, Ἀποστ. Σταματιάδου, Etienne Dandria καὶ Α. Dubini, ἥτις ἀπὸ τῆς 2 ἀπριλίου μέχρι τῆς 31 ἀπριλίου τοῦ 1881 περιέθαλψε καὶ ἐβοήθησε πολλαχῶς ἄτομα ἀπόλυτον ἔχοντα χρείαν ἀδελφικῆς περιθάλψεως καὶ βοηθείας ὑπὲρ τὰ 2500, ὧν ἑξήκοντα Μωαμεθανοὶ καὶ τριάκοντα Ἰσραηλῖται, ἐπιμεληθεῖσα τὴν φιλοξενίαν, διατροφὴν καὶ ἀποστολὴν τέλος τῶν βουλομένων εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας ἢ ἀλλαχοῦ δυστυχῶν τούτων προσφύγων. Οἱ δὲ πρὸς τοῦτο πόροι τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπείας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὑπῆρξαν διάφοροι χρηματικαὶ συν-

δρομαὶ συλλεγεῖσαι παρὰ πολλῶν φιλευσπλάγχνων καὶ φιλελεημόνων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἡ εἰς εἴδη συλλογὴ διαφόρων τροφίμων καὶ ἐνδυμάτων, τὸ προϊὸν τῶν ὑπὲρ τῶν θυμάτων ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις Γαλατᾶ καὶ Σταυροδρομίου κατὰ τὸ εἰρημένον χρονικὸν διάστημα περιαχθέντων δίσκων καὶ τὸ ὑπὸ τῆς διεθνοῦς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπείας ὑπὲρ τῶν προσφύγων ὁρισθὲν χρηματικὸν ποσὸν τῶν 1530 λιρῶν. Οὕτω δὲ μετὰ ζήλου μεγίστου καὶ αὐταπαρνήσεως ἐργασαμένη ἡ ἐπιτροπεία αὕτη ἔδωκε λόγον τῶν πράξεων αὐτῆς πρὸς τὴν διεθνῆ ἐπιτροπείαν τὴν τοσαύτην φιλανθρωπίαν ἐπιδειξαμένην πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ κινδύνου περισωθέντας δυστυχεῖς ἡμῶν ἀδελφούς, ἐκφράσασα ἐν ταὐτῷ καὶ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἄπειρον αὐτῆς εὐγνωμοσύνην.

Πλὴν τούτων ὁ ἡμέτερος ναὸς γνωρίζων ν᾽ ἀμείβῃ τὰς ὑπηρεσίας τῶν μετ᾽ ἀφοσιώσεως ἐν αὐτῷ ἐργαζομένων ἐψήφιζεν ἑκάστοτε συντάξεις ὑπὲρ τῶν τοιούτων. Καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1867 ἐχορήγει εἰς τὴν χήραν τοῦ ἐπὶ πεντηκονταετίαν περίπου προεστῶτος παπᾶ Νικολάου γρόσια 500 κατὰ μῆνα καὶ εἶτα εἰς τὰς τρεῖς ἀγάμους θυγατέρας αὐτοῦ ἀνὰ 150 κατὰ μῆνα γρόσια, ἅπερ τῷ 1877 ὑπεβίβασεν εἰς 50 ἤτοι ἐν ὅλῳ 150, ἅπερ καὶ διέκοψε τῷ 1888. Ἐπίσης εἰς τὴν χήραν τοῦ ἐπιστάτου Ἰω. Τσιτσίνια διὰ τὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην πολυχρονίους ἐκδουλεύσεις τοῦ μακαρίτου συζύγου της ἔδιδε κατὰ μῆνα ἀπὸ τοῦ 1877 μέχρι τοῦ 1888 γρόσια 150. Κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1880 ἐψήφισε μηνιαίαν σύνταξιν ἐκ γροσίων 250 ἐπὶ ἕξ

μῆνας καταβληθεῖσαν τῷ ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη προϊσταμένῳ τῆς ἐκκλησίας ἀρχιμανδρίτῃ Κυρίλλῳ Γρηγοριάδῃ. Ὁμοίως ἐπὶ πενταετίαν (1888—1892) ἐχορηγοῦντο μηνιαίως γρόσια 250 εἰς τὴν χήραν καὶ τὰ δύο τέκνα τοῦ αἰφνιδίως ἐξ ἀσφυξίας ἀποθανόντος ἐπὶ 25 δ' ἔτη καλῶς καὶ τιμίως ὑπηρετήσαντος κανδυλάπτου Σταματίου Τσιμπῆ. Τελευταῖον δὲ τῇ 14 μαΐου 1892 κατιδοῦσα ἡ ἐπιτροπεία τὰς ἀπὸ τριακονταετίας καὶ ἐπέκεινα σπουδαιοτάτας ὑπηρεσίας τοῦ Ἰωάννου Λεωνίδη ὡς μέλους διηνεκοῦς αὐτῆς καὶ ἐνεργοῦντος κατὰ παράκλησιν τῶν ἐπιτρόπων τὰ σπουδαιότατα καὶ λίαν ἐμπιστευτικὰ καθήκοντα τοῦ ἐφοροταμίου, ἀπεφάσισεν ἀπὸ κοινοῦ πρὸς ἐλαχίστην ἀμοιβήν, ἀνθ' ὧν ἐμόχθησεν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, νὰ χορηγῇ αὐτῷ κατὰ μῆνα ἀπὸ τῆς 1ης ἰανουαρίου 1892 λίρας χρυσᾶς ἓξ (6). Τῇ δὲ 30 ὀκτωβρίου 1893 μετὰ τὴν ἔκφρασιν ἀπείρων καὶ θερμῶν εὐχαριστιῶν διὰ τοὺς πολυετεῖς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τοῦ ναοῦ κόπους καὶ φροντίδας ἀπήλλαξε τῶν καθηκόντων αὐτοῦ τὸν τέως ταμίαν Ἰω. Λεωνίδην ὡς μὴ δυνάμενον νὰ ἐργασθῇ ἕνεκα τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας του χωρὶς ὅμως νὰ διακόψῃ τὴν μέχρι τοῦ θανάτου του ἐπισυμβάντος κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1894 χορηγουμένην αὐτῷ μηνιαίαν σύνταξιν, ὑποβιβασθεῖσαν ἀπὸ τῆς 30 ἰουνίου 1893 εἰς λίρας τρεῖς (3).— Τοσαῦτα καὶ τὰ περὶ συντάξεων καὶ τοῦ ἀγαθοεργοῦ ἐν γένει σκοποῦ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ

§ 1. Κανονισμοί.

Τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὄντος ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον κυριότητα καὶ ἐπιστασίαν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμενόντων Χίων ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις ἐγίνετο παλαιότερον διὰ διαφόρων ἑκάστοτε πράξεων καὶ ἀποφάσεων τῶν τε ἐπιτρόπων αὐτοῦ καὶ τῶν συγκροτουμένων γενικῶν συνελεύσεων. Τὰς πράξεις δὲ ταύτας καὶ τὰ ἐκ παραδόσεως ἀρχαιότατα περὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ναοῦ ἔθιμα, ὡς καὶ περιγραφὴν τῶν τακτικῶν εἰςπράξεων καὶ δαπανημάτων, μετ' ἐπιστασίας συνέλεξαν οἱ κατὰ τὸ 1841—1842 ἐπίτροποι καὶ κατέγραψαν ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου βιβλίου τῶν πρακτικῶν ἵνα χρησιμεύσωσιν «ὡς *ὁδηγὸς εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπους τοῦ ἱεροῦ ναοῦ*». Ἡ τοιαύτη δὲ ἔκθεσις ἐθεωρεῖτο ὁ κανονισμὸς τοῦ ναοῦ μέχρι τοῦ 1864, ὅτε ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ ἀναθεώρησις καὶ τροποποίησις τῶν εἰρημένων διατάξεων καὶ

ἡ σύνταξις νέου γενικοῦ κανονισμοῦ συμφωνοτέρου πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ ναοῦ. Ὁ γενικὸς δ' οὗτος κανονισμὸς ἀναγνωσθεὶς καὶ ἐπιψηφισθεὶς ἐν γενικῇ συνελεύσει τῆς 1 ἀπριλίου 1865 ἐδημοσιεύθη καὶ ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν. Καίτοι δὲ σήμερον ἄρθρα τινὰ τοῦ κανονισμοῦ δὲν εἶναι ἐφαρμόσιμα, ἐν τούτοις δὲν ἐγένετο νεωτέρα αὐτοῦ ἀναθεώρησις πλὴν τῶν περὶ καθηκόντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων διατάξεων, αἵτινες ἀναπτυχθεῖσαι ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ 1888 ἐπιτροπείας ἀνήρτηνται ἐπὶ πίνακος ἐν τῷ ἐπιτροπικῷ τοῦ ναοῦ καὶ τηροῦνται ἀπαρεγκλίτως.

Α' Γενικὸς Κανονισμὸς τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων.

1. Οἱ διέποντες τὰ πράγματα τῆς ἐκκλησίας ἔσονται τὸν ἀριθμὸν ἑπτά, ἐξ ὧν τρεῖς ἐκ τοῦ συστήματος τῶν ἐμπόρων, δύο ἐκ τοῦ τῶν χαταϊτζίδων, εἷς ἐκ τοῦ τῶν λεμοντζίδων καὶ εἷς ἐκ τῶν ἄλλων Χίων τῶν διαφόρων συντεχνιῶν. Ὅλοι δὲ οἱ ἐπίτροποι ἔσονται ἰσόψηφοι.

2. Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἐκκλησίας ἀλλάσσει τὸ προςωπικὸν αὐτῆς κατ' ἔτος τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς κατὰ τὸν ἐφεξῆς τρόπον. Ἐτησίως τέσσαρα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς παραιτοῦνται ἀντικαθιστάμενα διὰ νέων ἐκλεγομένων παρὰ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιτροπῆς διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας. Ἐν περιπτώσει δὲ διχογνωμίας, προςκαλεῖ ἡ ἐπιτροπὴ πέντε ἐκ τῶν μᾶλλον τὰ ἐκκλησιαστικά μας ἐπισταμένων συμπολιτῶν καὶ τακτικῶν συνδρομητῶν τῆς ἐκκλησίας, ὅπως μετ' αὐτῶν συμψηφίσωσι τὰ νέα μέλη ἐπὶ πλειο-

νοψηφίᾳ. Ἐκ τῶν παραιτουμένων ἐτησίως τεσσάρων μελῶν, τὰ δύο θέλουσιν εἶσθαι ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ συστήματος, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἕν, τὸ τὴν ὑπηρεσίαν ἀρχαιότερον, τὸ δὲ ἄλλο ἕν, ἐκ τῶν δύο νεωτέρων, διὰ λαχνοῦ. Τὸ τρίτον παραιτούμενον θέλει εἶσθαι τὸ ἀρχαιότερον τῶν χαταϊτζίδων, καὶ τὸ τέταρτον, ἓν ἐκ τῶν δύο τῶν ἄλλων συστημάτων, τὸ ἀρχαιότερον, ὥςτε, ἕκαστον νεοεκλεγόμενον μέλος, νὰ ἦναι ἐκ τοῦ αὐτοῦ συστήματος τοῦ ἀποσυρομένου.

3. Οἱ ἐπίτροποι ὀφείλουν πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀλλαγῆς αὐτῶν νὰ ἔχωσιν ἕτοιμον τὸν ἰσολογισμὸν τῆς ἐκκλησίας, ὅςτις θέλει ἐμφαίνει τὸ παθητικὸν καὶ ἐνεργητικὸν αὐτῆς καὶ νὰ παραδίδωσιν αὐτὸν εἰς τοὺς νέους μὲ τὸ ὑπάρχον ὑλικόν της.

4. Τυχούσης ἀνάγκης χρηματικῆς τῆς ἐκκλησίας, οἱ εὑρεθέντες ἐπίτροποι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ δανείζωνται διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς δίδοντες ἔγγραφον ὁμολογίαν, ἣν ὀφείλουν ν' ἀπερνῶσιν εἰς ἐπὶ τούτῳ ἰδιαίτερον βιβλίον. Τὰ δάνεια ταῦτα μὲ τοὺς τόκους αὐτῶν, οἱ εὑρεθέντες ἐπίτροποι ὀφείλουν νὰ πληρώσωσιν ἐκ τῶν εἰςοδημάτων τῆς ἐκκλησίας, ὁσάκις ταῦτα τὸ συγχωροῦσιν.

5. Οἱ ἐπίτροποι ἔχουσιν ἐν γένει τὴν ὑπερτάτην διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων τῆς ἐκκλησίας, καθ' ὅσον συμφωνοῦσι μεταξύ των. Ἐπιτηροῦσιν ὅλους τοὺς ἱερατικοὺς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρέτας τῆς ἐκκλησίας. Προςέχουσιν εἰς τούτων τὴν διαγωγήν, παρατηροῦσι δ' ἐκείνων τὰς ἐλλείψεις καὶ συμβιβάζουσι τὰς διενέξεις των. Παύουσιν ἢ διορίζουσιν οἱονδήποτε ἱερατικὸν ἢ ἁπλοῦν ὑπάλληλον. Ἐνοικιάζουσι τὰ κτήματα τῆς ἐκκλησίας, ἀποβάλλοντες τοὺς ἐνοικιαστάς, ἐν γένει δὲ πράττουσιν ὅ τι κοινῇ συμφέρον ἐγκριθῇ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς ἐκκλησίας, μόνον δ' ἐφ' ὁπωςοῦν σπουδαίων ζητημάτων, καθ' ἃ ἤθελον ἀσυμφωνεῖ μεταξύ των, συγκαλοῦσι γενικὴν

συνέλευσιν, ἥτις ἀποφαίνεται διὰ πλειονοψηφίας περὶ τοῦ ποιητέου. Προςέτι δὲ εἰς περίστασιν ἀποβολῆς τοῦ προεστῶτος ἢ ἀντικατάστασιν αὐτοῦ γενήσεται διὰ γενικῆς συνελεύσεως προτάσει τῆς ἐπιτροπῆς. Δὲν ἔχουσιν ὅμως οἱ ἐπίτροποι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐξοδεύειν καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῆς ἐτησίας ἐπιτροπείας των πλείω τῶν γροσίων πέντε χιλιάδων ἐκτάκτως, εἴτε πρὸς εὐπρέπειαν τῆς ἐκκλησίας, εἴτε δι' ἄλλην οἱανδήποτε αἰτίαν, ἄνευ συγκαταθέσεως ἀποῤῥεούσης ἐκ γενικῆς συνελεύσεως τῶν συμπατριωτῶν.

6. Οἱ δύο ἐπίτροποι οἱ ἐκ τοῦ συστήματος τῶν ἐμπόρων, ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγωσιν ἑτέρους τέσσαρας τῶν συμπατριωτῶν τοῦ συστήματός των, δύο ἐκ τῶν τοῦ Γαλατᾶ, καὶ δύο ἐκ τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς σύναξιν τῶν διδομένων συνήθως ἐλεῶν, ἀπὸ τοὺς φιλανθρώπους συμπατριώτας μας (ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ καθεὶς ἐγγράφει εἰς τὴν εἰς χεῖρας αὐτῶν σημείωσιν τὴν προςφερομένην βοήθειαν) δὶς κατ' ἔτος, δηλαδὴ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, καὶ κατὰ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα, διὰ νὰ διανέμωνται εἰς διαφόρους δυστυχεῖς συμπατριώτιδας οἰκογενείας.

7. Αἱ οἰκογένειαι αὗται δέον νὰ ὦσι χιακαί, κάτοικοι Κωνσταντινουπόλεως, καὶ σύμφωνοι μὲ τὸν κατάλογον αὐτῶν, ἐγγεγραμμέναι εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον. Ὁ δὲ εἰρημένος κατάλογος ἐξελέγχεται ἀπὸ τοὺς κατὰ καιρὸν ἐπιτρόπους, προσθαφαιρουμένων τῶν ὀνομάτων τῶν οἰκογενειῶν ἀναλόγως τῆς βελτιουμένης θέσεως τῶν παλαιῶν, ἢ περιπτώσεως εἰς πενίαν νέων.

8. Κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς εἰκοστῆς ἐνάτης αὐγούστου, μνήμης τῆς ἀποτομῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι ὀφείλουσι νὰ διανέμωσιν ἄρτους ἕκαστος εἰς

ὃ ἀνήκει σύστημα, εἴτε εἰς συμπατριώτας εἴτε εἰς μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν ἑκάστῳ.

9. Οἱ ἐπίτροποι, κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς παραιτήσεώς των, ὀφείλουσι νὰ περιέρχωνται πρὸς σύναξιν τῶν ἐτησίων συνδρομῶν.

10. Μισθοδοτοῦνται ἅπαντες οἱ ἱερεῖς καὶ ὑπάλληλοι τῆς ἐκκλησίας ἐκτὸς τοῦ προεστῶτος, ὁ δὲ μισθὸς ἑνὸς ἑκάστου ὁρίζεται παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων.

11. Οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ περιφερόμενοι δίσκοι εἰσὶν ἅπαντες πρὸς ὄφελος ἀπόλυτον τῆς ἐκκλησίας, ἐκτὸς μόνον τοῦ τῶν νοσοκομείων, ὅςτις περιέρχεται δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένου παρὰ τῆς ἐφορείας τῶν νοσοκομείων, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ προϊὸν μεταβιβάζεται αὐτῇ παρὰ τοῦ ἰδίου ἀπεσταλμένου, ὡς καὶ τῶν ὡρισμένων ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ καταλόγῳ τοῖς ἱερεῦσι καὶ ὑπαλλήλοις, ἰδιαιτέρᾳ ἀδείᾳ. Ἀπαγορεύεται δὲ ἡ παράθεσις δίσκων παρὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ψαλλομένου τοῦ εὐχελαίου, πᾶσα δὲ αὔξησις ἢ ἐλάττωσις δίσκων ὁρίζεται ἐν γενικῇ συνελεύσει. Ἐπίσης ἀπαγορεύεται τοῦ νὰ περιφέρωνται δίσκοι ξένων ἐνοριῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μας.

12. Ἐν ἰδιαιτέρῳ καταλόγῳ ὁρισθήσονται αἱ ἐτήσιαι ἄδειαι ζητειῶν, δῶρα τοῖς ὑπαλλήλοις, πληρωμαὶ διὰ προςφορὰς εἰς σχολεῖα, εἰς ἱερεῖς καὶ ὑπαλλήλους, καὶ εἰς διάφορα ἐτήσια δικαιώματα, ὡς καὶ τὰ ἐτήσια εἰςοδήματα, καὶ ἰδιαίτεραι γενικαὶ διατάξεις περὶ ἀγοροπωλησίας στασιδίων, διανομῆς βαίων, διατάξεως μνημοσύνων, καὶ ἄλλων, ὧν δὲν γίνεται μνεία ἐν τῷ παρόντι κανονισμῷ.

13. Ἕκαστος Χῖος δύναται, κατ' αἴτησιν συγγενοῦς του, νὰ ἐνταφιάζηται ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ σκεπασμένου μέρους αὐτοῦ, ἐπὶ πληρωμῇ χιλίων γροσίων κατ' ἐλάχιστον ὅρον, ἀπαγορεύεται δὲ ἡ ἐπὶ τάφων ἀνέ-

γερσις μαυσωλείων ἢ στηλῶν, ἐκτὸς ἁπλῆς πλακὸς ἰσοπέδου τῷ ἐδάφει. Μαυσωλεῖα δ' ἐγείρονται μόνον πρὸς τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς. Μόνον δὲ οἱ συγγενεῖς τοῦ ἅπαξ ἐνταφιασθέντος δύνανται νὰ ἐνταφιασθῶσιν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ τάφου τοῦ συγγενοῦς των, ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἑκάστοτε πληρωμῇ τῶν γροσίων χιλίων τοὐλάχιστον. Ἀπαλλάσσεται τῆς ἄνευ πληρωμῆς ταφῆς πᾶς Χῖος δυστυχής, ὅςτις ἐν τῷ διαστήματι τῆς ζωῆς του ἐπλήρωσεν ἐτησίας προςφορὰς φερούσας ποσὸν γροσίων χιλίων, ἢ ὑπηρέτησεν ὡς ἐπίτροπος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

14. Καθ' ἑκάστην 6ην δεκεμβρίου, ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου, τελεῖται ἀρτοκλασία μὲ ἀρχιερέα ὑπὲρ τῶν πλοιάρχων Χίων καὶ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν, τοῦτο δέ, ἐφ' ὅσον οἱ ῥηθέντες πλοίαρχοι ἐκτελοῦσι τὰς πρὶν δοθείσας ὑποχρεώσεις των ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἡ δ' ἐκκλησία θέλει φροντίζει περὶ ἐνταφιασμοῦ τῶν ἀπόρων ναυτῶν Χίων ἐν τῷ κοινῷ νεκροταφείῳ.

15. Κατὰ τὴν πρώτην κυριακὴν τῶν νηστειῶν τῆς Ὀρθοδοξίας τελεῖται ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον, περὶ τὴν 1ην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῶν προπατόρων καὶ ἀδελφῶν Χίων, πρό τινων δὲ ἡμερῶν ὀφείλουσιν οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας νὰ προςκαλῶσι δι' ἰδιαιτέρων προςκλητηρίων ὅλους τοὺς συνδρομητὰς κατ' ὄνομα.

16. Οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι συγκαλοῦσι συνελεύσεις τῶν συνδρομητῶν, ὁπόταν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, διὰ γραπτῶν προςκλήσεων, τῇ δὲ ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ τῆς συνελεύσεως, αὕτη θέλει θεωρεῖσθαι πλήρης ἀνεξαρτήτως τῆς παρουσίας πολλῶν ἢ ὀλίγων προςκεκλημένων. Ἐν περιπτώσει δὲ διχογνωμίας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ συζητηθησομένου ἐν τῇ συνελεύσει, θέλει ὑπερισχύει ἡ γνώμη ἡ ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῶν τριῶν τετάρτων

ἐκ τῶν παρόντων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐπιτρόπων ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν γνωμοδοτούντων.

17. Ὁ προεστὼς τῆς ἐκκλησίας ὑποχρεοῦται, τῇ παραμονῇ ἡμέρας καθιερωμένης μνημοσύνου, νὰ ὑπενθυμίζῃ τοῦτο εἰς τοὺς ἐπιτρόπους, κατὰ τοιαύτας δὲ ἡμέρας ἡ ἀκολουθία θέλει ἄρχεσθαι μίαν ὥραν τοὐλάχιστον βραδύτερον τῆς συνήθους ὥρας, ὅπως οἱ θέλοντες προφθάνωσι νὰ παρευρεθῶσιν.

18. Ἕκαστος τῶν ἐγγάμων ἱερέων ὑποχρεοῦται νὰ διαμένῃ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνὰ μίαν ἑβδομάδα ἐναλλάξ, οἱ δὲ ἄγαμοι ὀφείλουσι νὰ διαμένωσι διηνεκῶς· τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ ταῖς παραμοναῖς τῶν ἐπισήμων ἑορτῶν ὀφείλουν νὰ πράττωσι τοῦτο καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δέ· ἀπαγορεύεται δὲ πᾶσι τούτοις νὰ δέχωνται νύκτωρ ξένους οἱουδήποτε φύλου.

19. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀνέκαθεν συνήθειαν ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἐκκλησίας ἐκτελεῖ χρέη συμβολαιογραφικά (1), τὰ δικαιώματα τῆς συμβολαιογραφίας μέχρι νεωτέρου ὁρισμοῦ παρὰ τῶν ἐπιτρόπων, ὁρίζονται ὡς ἕπεται:

Διὰ μὲν ἔγγραφα ἐπιτροπικὰ θέλουν πληρώνεσθαι γρόσια 40, ἐξ ὧν δέκα μένουσι πρὸς ὄφελος τῆς ἐκκλησίας, τὰ δὲ τριάκοντα ἀμοιβὴ γραφικὴ τοῦ προεστῶτος. Διὰ δὲ συμβόλαια ἀρραβῶνος ὁρίζεται δικαίωμα γρόσια 80, ἐξ ὧν γρόσια εἴκοσι μένουσι πρὸς ὄφελος τῆς ἐκκλησίας, τὰ δὲ γρόσια ἑξήκοντα ἀφήνονται πρὸς ὄφελος τοῦ προεστῶτος ἐπίσης. Ὁσάκις οἱ αἰτοῦντες τοιαῦτα συμβόλαια οἰκειοθελῶς πληρώνουσι περι-

1) Ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ ἀνέκαθεν συνετάττοντο διάφορα συμβολαιογραφικὰ Χιοπολιτῶν ἔγγραφα ἐπικυρούμενα ὑπό τε τοῦ προϊσταμένου καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπείας καὶ παρὰ ταῖς ἐν Χίῳ ἀρχαῖς ἔγκυρα θεωρούμενα. Ὀκτὼ δὲ ὀγκώδεις κώδικες πλήρεις μετὰ τοῦ νῦν ἐν χρήσει ἀπὸ τοῦ 1858 ἀρχόμενοι εὕρηνται ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ναοῦ περιέχοντες τὰς τοιαύτας συμβολαιογραφικὰς πράξεις.

πλέον τῆς ἄνω διατιμήσεως, τοῦτο μερίζεται ἐξ ἡμισείας μεταξὺ ταμείου τῆς ἐκκλησίας καὶ προεστῶτος.

20. Καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπὶ τῆς ἀλλαγῆς τῶν ἐπιτρόπων, οὗτοι ὀφείλουσι νὰ κάμνωσι καταμέτρησιν τῶν διαφόρων ἀργυρῶν σκευῶν καὶ ἄλλων ἤτοι ἱερῶν ἀμφίων καὶ λοιπῶν, καὶ παραδίδωσιν εἰς τὸν προεστῶτα ἐπὶ ἀποδείξει συμφώνως τῷ καταλόγῳ τῷ ἐν τῷ κώδικι, ὁ δὲ προεστὼς ἔσεται ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν ἔλλειψιν ἀδικαιολόγητον.

21. Ὅςτις ἐκ τῶν συνδρομητῶν θέλει νὰ συγκαλέσῃ συνέλευσιν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποτείνηται εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἂν αὕτη τὸ ἐγκρίνῃ δύναται νὰ συγκαλῇ τοιαύτην.

22. Χρέος τοῦ προεστῶτος εἶναι, ἐκτὸς τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῶν ἱερατικῶν του χρεῶν, νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν, κοσμιότητα καὶ καθαριότητα τῆς ἐκκλησίας, νὰ φυλάττῃ ἀκριβῶς ὅσα ἔπιπλα καὶ σκεύη ἡ κατὰ καιρὸν ἐπιτροπὴ ἤθελε τῷ ἐμπιστευθῇ, νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἱερέων, οἵτινες ὀφείλουν ν' ἀπονέμωσιν αὐτῷ σέβας καὶ ὑπακοήν, καί, εἰς ἐναντίαν περίστασιν, ὁ αὐτὸς προεστὼς ὀφείλει ν' ἀναφέρῃ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὴν ἔλλειψιν ἑκάστου.

23. Μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ παρόντος κανονισμοῦ ὅλα τὰ μέχρι σήμερον πρακτικὰ μένουσιν ἄκυρα.

Συνταχθεὶς παρὰ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιτροπῆς καὶ τῆς προκατόχου αὐτῆς ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως τοῦ προϋπάρξαντος κανονισμοῦ καὶ τῶν ἐπενεχθεισῶν τροποποιήσεων διὰ τῶν μέχρι τοῦδε πρακτικῶν ἐπεξειργάσθη ἐπὶ γενικῇ συνελεύσει τῶν συναδέλφων καὶ ἐπεψηφίσθη ἐν τῷ ἐπιτροπικῷ δωματίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου.

Τῇ 1ῃ ἀπριλίου τοῦ 1865, μεγάλῃ πέμπτῃ.

Ἡ προκάτοχος ἐπιτροπή

Ἀνδρέας Δ. Συγγρὸς
Σταμ. Α. Ἀγέλαστος
Π. Ζ. Καλβοκορέσης
Ἐμμανουὴλ Ἀληθινὸς
Ι. Μ. Καραγιαννίδης

Ἡ ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιτροπή

Ζ. Μ. Σκυλίτζης
Δ. Ν. Ταμβᾶκος
Παῦλος Κ. Λουτράρης
Δ. Κριτόπουλος
Νικ. Λ. Κλωνάρης
Ιω. Ζ. Φαλιέρος

Οἱ παρόντες ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει.

Ζ. Στεφάνοβικ Σκυλίτζης
Π. Σεκιάρης
Στέφανος Α. Ῥάλλης
Νικόλ. Γ. Πασπάτης
Μ. Ζ. Καλβοκορέσης
Ἀγέλαστος καὶ Βοῦρος
Ἰάκωβος Δ. Ῥάλλης
Σ. Μ. Μαυρογορδᾶτος
Π. Λ. Ἀγέλαστος
Στέφ. Σμυρνούδης
Ἀλ. Σ. Σεβαστόπουλος
Δ. Ι. Καλβοκορέσης
Μ. Ξανθόπουλος
Λ. Γεωργιάδης
Ν. Π. Πρώϊος
Ἰωάννης Δεκόζης
Ε. Α. Εὐγενίδης
Αὐγουστῖνος Ῥίζος
Θ. Α. Κουσούδης
Σ. Μ. Ἀγέλαστος
Δ. Α. Εὐγενίδης
Θ. Τούμπας
Ζ. Σ. Σεβαστόπουλος
Ν. Ψυχάρης
Ι. Κοντόσταυλος
Ζωρζῆς Παπᾶς
Ἰω. Μ. Τζιρᾶς
Ἰω. Σκουλούδης
Ζ. Μ. Μαυρογορδᾶτος
Π. Κ. Σαλβάγος
Ἰωάννης Λεωνίδης
Ἀντώνιος Μελαγχροινὸς

Ἠ. Παστελᾶς	Υἱοὶ Σταματίου Φαλιέρου
Γ. Π. Τζόλας	Μ. Λ. Ζερλέντης καὶ Υἱὸς
Κ. Μεμαρίδης	Κωνσταντῖνος Σαραπατᾶς
Δημ. Π. Τζόλας	Ζ. Ν. Καλβοκορέσης
Ζ. Μ. Χρυσοβελώνης	Νικόλαος Ζερλέντης
Π. Ν. Πετροκόκκινος	Καστέλλης καὶ Ἀγέλαστος
Ἀπόστολος Ποτοῦς	Ζ. Φαλιέρος
Α. Π. Μαυρογορδᾶτος	Δ. Λ. Σγούτας
Εὐστρ. Φ. Μαυρογορδᾶτος	Α. Βλαστὸς
Κ. Λ. Ῥῖζος	Α. Γ. Πασπάτης
Ἰωάννης Θεοδωρίδης	Μ. Ι. Ξενικούδης
Λεωνῆς Καλβοκορέσης	Α. Σ. Μικρουλάκης
Π. Τζιτσίνια	

Β′ Καθήκοντα τῶν ὑπαλλήλων.

1. Ὁ προϊστάμενος προΐσταται ἁπασῶν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ ἱεροπραξιῶν, ὅταν δὲν ἔχῃ σχολικὰ καθήκοντα· ἱερουργεῖ κατὰ τὰς κυριακὰς ἐκ περιτροπῆς μετὰ τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἐφημερίου· ἱερουργεῖ κατὰ πᾶσαν κυριακὴν καὶ ἑορτήν, καθ' ἣν ἀπουσιάζει τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὁ πνευματικὸς ἕνεκα τῆς ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἐξομολογήσεως· ἱερουργεῖ ὡςαύτως καὶ κατὰ πᾶσαν ἐπίσημον ἑορτὴν μὴ ὑπάρχοντος ἀρχιερέως, πλὴν τῶν ἑορτῶν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, τῆς τρίτης κυριακῆς τῶν νηστειῶν, καὶ τῆς κυριακῆς τῶν βαΐων ἕνεκα τῆς διανομῆς τῶν ἀνθέων καὶ βαΐων.

2. Ὁ προϊστάμενος ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τῆς προφυλάξεως τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ ἐπίπλων τῆς ἐκκλησίας καὶ πάσης ἐν γένει τῆς κινητῆς ἐν αὐτῇ περιουσίας, ἐφιστῶν καὶ τὴν προσοχὴν τῶν ἁρμοδίων πρὸς προφύλαξιν ταύτης ὑπαλλήλων· ἐπαγρυπνεῖ ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκπληρώσεως τῶν καθη-

κόντων πάντων τῶν ὑπαλλήλων τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ τῆς ἐν γένει διαγωγῆς αὐτῶν, οἵτινες ὀφείλουσι ν' ἀπονέμωσιν αὐτῷ σέβας καὶ ὑπακοήν, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει ὁ προϊστάμενος ἀναφέρεται πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν διὰ τὰ περαιτέρω.

3. Ὁ πνευματικὸς καὶ ὁ ἐφημέριος ὀφείλουσι νὰ παρευρίσκωνται τακτικῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἅμα τῇ κρούσει τοῦ κώδωνος τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἱερατικῶν αὐτῶν καθηκόντων· ἐὰν δέ τις αὐτῶν ἔχῃ ἀπόλυτον ἀνάγκην ν' ἀπουσιάσῃ τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας, εἴτε πρωϊνῆς, εἴτε ἑσπερινῆς, ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν παρὰ τοῦ προϊσταμένου· ὀφείλει δὲ ἕκαστος αὐτῶν νὰ ἱερουργῇ ἐκ περιτροπῆς ἀνὰ μίαν ἑβδομάδα καὶ ὁ ἕτερος νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ συμψάλλῃ μετὰ τοῦ διακόνου· ἐκ περιτροπῆς δ' ὡςαύτως ὀφείλει ἕκαστος αὐτῶν νὰ ἵσταται εἰς τὸ προςκυνητάριον κατὰ τὰς ἑορτάς.

4. Ὁ διάκονος ὀφείλει νὰ παρευρίσκηται ἐπίσης τακτικῶς καὶ ἐγκαίρως ἐν ἁπάσαις ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις πρωϊναῖς τε καὶ ἑσπεριναῖς ἀναγινώσκων, ἀρχόμενος τὴν μὲν πρωΐαν ἀπὸ τοῦ ψαλτηρίου, τὴν δὲ ἑσπέραν ἀπὸ τῆς ἐνάτης καὶ συμψάλλων μεθ' ἑνὸς τῶν ἱερέων τοῦ μὴ ἐφημερεύοντος· ὀφείλει νὰ φυλάττῃ ἀκριβῶς τὰ ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι σκεύη, νὰ καταβιβάζῃ ἐκ τοῦ ἐπιτροπικοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ὑπαλλήλου τῆς ἐπιτροπῆς τὰ διὰ τὰς κυριακὰς καὶ ἑορτὰς χρησιμεύοντα ἐν τῷ ναῷ ἱερὰ σκεύη καὶ αὐθημερὸν νὰ παραδίδῃ ταῦτα τῷ εἰρημένῳ ὑπαλλήλῳ σῶα καὶ ἀκέραια· ὀφείλει πρὸς τούτοις νὰ τηρῇ τὴν ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης τάξιν καὶ καθαριότητα καὶ νὰ ἱερουργῇ καθ' ἁπάσας τὰς ἑορτὰς μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἱερουργοῦντα ἱερέα καὶ ὁσάκις διατάξῃ ὁ προϊστάμενος.

5. Οἱ ἱεροψάλται ὀφείλουσι νὰ παρευρίσκωνται ὡςαύτως ἐγκαίρως ἐν ἁπάσαις ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις τῶν κυριακῶν, τῶν ἐπισήμων ἑορτῶν καὶ τῶν ἑορταζομένων ἁγίων, ὡς καὶ τῶν ἑσπερινῶν πασῶν τῶν ἑορτῶν, ἐπίσης ἐν ταῖς ἀκολουθίαις τῶν τριῶν πρώτων ἀποδείπνων τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καθὼς καὶ τῶν Χαιρετισμῶν, τοῦ μεγάλου Κανόνος καὶ τῶν τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ νὰ τιμῶσι τὴν ἐκκλησίαν διὰ τῆς σοβαρότητος καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῶν ἐν γένει.

6. Ὁ ὑπηρέτης τῆς ἐπιτροπῆς ὀφείλει νὰ διατηρῇ ἀκριβῶς πᾶν ὅ τι ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ ἐπιτροπικοῦ, ἐν ὅσῳ ἡ κλεὶς εἶναι ἐμπεπιστευμένη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου, παρ' οὗ λαμβάνει ταύτην καὶ εἰς ὃν παραδίδει ἀπερχόμενος τῆς ἐκκλησίας· ὀφείλει ἐπίσης νὰ παραδίδῃ εἰς μόνον τὸν διάκονον πᾶν τὸ ἀναγκαιοῦν πρὸς ἐκτέλεσιν ἱεροτελεστίας ἱερὸν σκεῦος καὶ νὰ παραλαμβάνῃ αὐτὸ παρὰ τοῦ διακόνου πρὸς τοποθέτησιν ἐν τῷ ὡρισμένῳ τόπῳ· ὀφείλει ἐπίσης νὰ παραδίδῃ εἰς τὸν κανδυλάπτην τὸν ἀναγκαιοῦντα κηρόν, τὸ ἀναγκαιοῦν ἔλαιον, τοὺς ἀναγκαιοῦντας ἄνθρακας καὶ ὅ τι ἄλλο χρήσιμον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ· διατηρεῖ ὡςαύτως τὴν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ἐπιτροπικοῦ καθαριότητα, ἀναβιβάζει τὸ ἀναγκαιοῦν πρὸς πόσιν καὶ καθαρισμὸν ὕδωρ· ἀναπληροῖ τὸν παγκαρτζῆν ἐν τῷ ναῷ, κομίζει τὸν κώδικα τῶν ἐγγράφων εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ὑπογραφὴν καὶ ἐν γένει ἐκτελεῖ πᾶσαν οἱανδήποτε ἐργασίαν ἀνατιθεμένην αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἢ τοῦ προϊσταμένου.

7. Ὁ πρῶτος κανδυλάπτης ἔχων βοηθὸν τὸν δεύτερον κανδυλάπτην, ὀφείλει νὰ διατηρῇ καθαρώτατον τὸν ναὸν πάντοτε καὶ τὰ προαύλια αὐτοῦ, νὰ φυλάττῃ σῶον καὶ ἀνελλιπὲς πᾶν ὅ τι εἶναι εἰς αὐτὸν ἐμπεπιστευμένον· νὰ ἐπιβλέπῃ

μετὰ προσοχῆς ἀπὸ τῆς δωδεκάτης ὥρας τουρκιστὶ τὴν εἴσοδον τῶν εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ξένων, νὰ κλείῃ τὴν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ θύραν τῆς εἰσόδου εἰς τὰ κελλία κατὰ τὴν ἡμίσειαν ὥραν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ὥραν τῆς νυκτὸς τουρκιστὶ νὰ παραδίδῃ τὴν κλεῖδα τῆς εἰρημένης θύρας εἰς τὸν προϊστάμενον, ὅστις δὲν δικαιοῦται ἀπὸ τῆς ὡρισμένης ταύτης ὥρας νὰ ἐπιτρέψῃ οὐδενὶ τὴν εἴσοδον ἄνευ λόγου ἀπολύτου ἀνάγκης δεδικαιολογημένης.

8. Ὁ δεύτερος κανδυλάπτης ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ ὀφείλει πρὸς τούτοις νὰ πλύνῃ τὸν πρὸ τοῦ ἐπιτροπικοῦ πρόδομον μετὰ τῆς κλίμακος ἅπαξ τοῦ μηνὸς καὶ κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν τριῶν τῆς ἐκκλησίας, τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων καὶ ὁπόταν ἄλλοτε τὸν διατάξῃ ὁ προϊστάμενος· ἐπίσης δὲ ὀφείλει νὰ διατηρῇ καθαρὰν τὴν τῆς ἐκκλησίας βόρειον ὁδὸν κατὰ πᾶσαν κυριακὴν καὶ ἐπίσημον ἑορτὴν καὶ νὰ δεικνύῃ σέβας καὶ ὑπακοὴν πρὸς τὸν πρῶτον κανδυλάπτην.

9. Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς εἰς πάντας τοὺς ὑπαλλήλους τῆς ἐκκλησίας νὰ φιλοξενῶσιν οἱονδήποτε ξένον ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν, παρελθούσης τῆς δευτέρας ὥρας τῆς νυκτὸς τουρκιστί, ὅτε ὁ τυχὼν ξένος ὀφείλει νὰ ἀπέρχηται· ἐὰν δὲ ἦναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ κοιμηθῇ ἐν τοῖς κελλίοις, λαμβάνεται πρὸς τοῦτο ἄδεια παρὰ τοῦ προϊσταμένου.

Οὐδενὶ δὲ ἀπολύτως ἐπιτρέπεται τὸ κοιμᾶσθαι ἐν τῷ ἐπιτροπικῷ, πλὴν τῶν παραμονῶν τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων καὶ τοῦ Πάσχα καὶ τότε εἰς μόνους τοὺς ἔχοντας σχέσιν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίαν.

10. Ἡ ἀκριβὴς τήρησις πάντων τῶν εἰρημένων ἄρθρων ἀνατίθεται εἰς τὸν προϊστάμενον, ὅστις, ἐὰν ἀπαντᾷ δυστροπίας ἐν τῇ πιστῇ ἐκπληρώσει αὐτῶν παρ' οἱῳδήποτε ὑπαλλήλῳ,

δικαιοῦται νὰ ἐπικαλῆται τὴν συνδρομὴν τῆς ἐπιτροπῆς μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν παρατήρησιν πρὸς τὸν δυστροποῦντα ὑπάλληλον.

Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος κανονισμοῦ τῆς ἐνταῦθα ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων μετά τινων τροποποιήσεων καὶ συμπληρώσεων καὶ ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιτροπῆς τῇ 1 σεπτεμβρίου 1888.

Ἡ ἐπιτροπὴ

Παῦλος Ζ. Στεφάνοβικ
Θεόδωρος Α. Μαυρογορδᾶτος
Δημοσθένης Α. Εὐγενίδης
Μιχαὴλ Δ. Λενὸς
Ἰωάννης Λεωνίδης
Σταμάτιος Ν. Πολίτης
Κωνσταντῖνος Κ. Βούτας
Γεώργιος Ι. Ἀντωναρίδης.

---

§. 2. Τάφοι καὶ ἐπιτύμβια.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1842 διασκέψεως γενομένης μεταξὺ τῶν τότε ἐπιτρόπων καὶ ἄλλων προσκληθέντων Χιοπολιτῶν περὶ αὐξήσεως τῶν εἰσοδημάτων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐνεκρίθη παρὰ πάντων νὰ ἐπιτρέπηται εἰς τοὺς Χίους νὰ ἐνταφιάζωνται ἐντὸς τοῦ νάρθηκος καὶ τοῦ περιβόλου. Καὶ ἐκανονίσθησαν τὰ περὶ τούτου τῇ 24 μαρτίου 1844 διὰ τῶν ἑξῆς.

«α΄) ἕκαστος Χιοπολίτης δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ ἐκλέξῃ τόπον ἐντὸς τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ

τιμίου Προδρόμου, ὅπου θέλει ἐνταφιάζεται ὁ ἀποθανὼν συγγενής του, ἀλλ' ὀφείλει ὑποχρεωτικὸς νὰ ἀφιερώσῃ προηγουμένως γρόσια χίλια, μὴ ἀποκλειομένης τῆς προαιρέσεως ὡς πρὸς τὴν μεγαλειτέραν τοῦ ῥηθέντος ὅρου προςφοράν, ἥτις θέλει θεωρεῖται ὡς δωρεά.

β') Ἐάν τις τῶν συγγενῶν τοῦ ἀπαθανόντος θελήσῃ νὰ στήσῃ μαυσωλεῖον ἤτοι ἁπλῆν στήλην μαρμάρινον ἐπὶ τοῦ τάφου, τοιαῦται στῆλαι δὲν δύνανται νὰ ἐγερθῶσιν εἰμὴ πρὸς τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς τῆς ἐκκλησίας κατὰ τὸ μέρος τῶν κελλίων διὰ νὰ μὴ παρεμποδίζηται ἡ διάβασις εἰς τοὺς χριστιανοὺς καὶ ἡ περιφορὰ τῶν λιτανειῶν· κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς αὐλῆς δὲν ἐπιτρέπονται εἰμὴ τάφοι εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς αὐλῆς χωρὶς ἐξοχάς, αἱ ὁποῖαι ἤθελον ἐμποδίζειν τοὺς διαβαίνοντας.

γ') Οἱ συγγενεῖς μόνον τοῦ ἐνταφιασθέντος δύνανται νἀνασκάψουν τὸν τάφον διὰ νὰ ἐνταφιάσουν ἄλλον συγγενῆ των, ἐπαναλαμβανομένης ἑκάστοτε τῆς εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον πληρωμῆς».

Εἰς τὰς ἀποφάσεις [1] δὲ ταύτας ἐγένετο καὶ ἡ ἀκόλουθος προςθήκη καταχωρισθεῖσα ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς 4 μαρτίου 1849: «*Πᾶς Χῖος τελευτήσας δυςτυχὴς ἐμπορεῖ νὰ ταφῇ δωρεὰν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἐὰν εἰς τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του αἱ ἐτήσιαι προςφοραί του ἀνέβησαν τὸ ποσὸν τῶν γρο-*

1) Πρβλ. καὶ τὸ 13 ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ, ὄπισθεν σελ. 245.

σίων χιλίων καὶ τοῦτο ἐννοεῖται μόνον διὰ τὸ ἄτομόν του».

Ὁ πόρος δ' οὗτος τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ἐφ' ὅσον ὑφίστατο ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1842 μέχρι τοῦ 1865 ἦτο ἀξιολογώτατος, τοῦ ἐφ' ἑκάστου ἐνταφιασμοῦ καταβαλλομένου δικαιώματος κυμαινομένου ἀπὸ χιλίων μέχρι τρισχιλίων γροσίων. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1865 ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις χάριν τῆς δημοσίου ὑγιείας ἀπαγορεύσασα τὸν ἐνταφιασμὸν ἐκτὸς τῶν περιβόλων ἁπασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρεχώρησε πρὸς τοῦτο τοῖς ἐν τῷ ἕκτῳ δημαρχιακῷ τμήματι κατοικοῦσιν ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς τὸ γνωστὸν ἐν Σισλίῳ γήπεδον, ὅπου τὸ ἐθνικὸν νεκροταφεῖον, οὗτινος ἐπί τε τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν δαπανῶν κατὰ 10 τοῖς $^0/_0$, ὡς ἐν τοῖς ὄπισθεν (σελ. 211—218) ἐκτίθεται, μετέχει καὶ ὁ ἡμέτερος ναός.

Τάφοι δὲ οἰκογενειακοὶ τῶν ἔν τε τῷ νάρθηκι (α-ιβ') καὶ τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ μακαρίως ἀναπαυομένων εἰσὶν οἱ ἑξῆς·

(α')

Ἐνθάδε κεῖται

Ἀλέξανδρος Φ. Μαυρογορδᾶτος Χῖος

ἐτῶν νστ' τελευτήσας τῇ κδ' ἰανουαρίου αωξε'

(β')

Ἐμμανουὴλ Θεοδώρου Σκυλίτζης

Πρᾶος εὐσεβὴς καὶ ἐνάρετος

τοῖς παισὶ καὶ τῇ συζύγῳ τὸν βίον ἀφιερώσας

ἑβδομηκοντούτης ἀπέθανε τῇ γ' μαρτίου αωξδ'

(γ')

Ἐνθάδε κεῖται ὁ ἀγαπητὸς
Ἐμμανουὴλ Π. Σεκιάρης.
Ἐγεννήθη τὴν ιζ' ὀκτωβρίου αωνθ'
ἐτελεύτησε τὴν ια' νοεμβρίου αωξδ'

(δ')

Ἐνθάδε κεῖται
Ἀναστάσιος Κρουσουλέντης *ἐτῶν* 67
ὅστις γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τῇ 5 *ἀπριλίου* 1786
ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα τῇ 20 *ἀπριλίου* 1853
μετερχόμενος τὸν ἔμπορον

(ε')

Πολιὰν κεφαλὴν τόδε καλύπτει μνῆμα
εὐσεβοῦς, εὐλαβοῦς **Μαρίας**
τῷ ἐξ **ἀργεντείων Λεωνῇ** *ὁμοζύγου*
τελευτῆς λαχούσης εὐδίου 17 *ἰανουαρίου* 1849

(στ')

1848 *ὀκτωβρίου* 4
Ὀγδοηκοντούτους βίου ὧδε λήγουν αἱ ἡμέραι
Βίου **Ἰουλίας Χίας**
Τῶν ἐπωνυμίαν **Ῥάλλη** *αὐταδέλφων γεννητρίας.*
Ἰουλία χρηστή, χαῖρε!

(ζ')

Γεννηθεῖσα τῇ 6 μαρτίου 1851
καὶ θανοῦσα ἐτάφη ὧδε τὴν 21 *φεβρουαρίου* 1852.
Ῥίζης καλῆς βλαστὸς καλὸς **Ἰουλία**
Ν. Πασπάτη *καὶ* **Ἀριέττας** *τὸ γένος* **Σκυλίτζη**
ὥςπερ ἄνθος ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν.

(η')

Ἐνθάδε **Χριστοφόρος ὁ Βερνουδάκης**
Νέος, εὔπορος, φιλόστοργον μητέρα,
Τριάδ' ἀδελφῶν, ἐρατεινὴν συμβίαν,
Τὰ πάντα λιπὼν μετέστη ἐν ἀφθάρτοις.
Ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῇ ιη' νοεμβρίου αωιγ'
ἐτελεύτησε τῇ κγ' ἰουλίου τοῦ αωνγ'

(θ')

Ὑπὸ τὸν τάφον τοῦτον κεῖται
Ἀργέτα *σύζυγος* **Ἰωάννου Ζ. Φαλιέρου**
θυγάτηρ Γεωργίου Πηνιατέλη ἐκ Σμύρνης
γεννηθεῖσα εἰς Σῦρον τῇ 10 *ἰανουαρίου* 1836
νυμφευθεῖσα ἐνταῦθα τῇ 9 *ἰουνίου* 1857
καὶ ἀποβιώσασα πολυωδύνως τῇ 10 *νοεμβρίου* 1860.

(ι')

Χριστοφόρῳ Παπαλαμπρινούδῃ Χίῳ *τὴν πατρίδα*
νέῳ καλῶς τε καὶ εὐσεβῶς ἀνατραφέντι καὶ διακεκριμένῳ
τῇ τοῦ ἤθους χρηστότητι καὶ τῇ τῶν αἰσθημάτων εὐγενείᾳ
υἱῷ τε καὶ ἀδελφῷ λίαν ἀγαπητῷ

γεννηθέντι τῇ κδ' φεβρουαρίου αωλθ'
αώρῳ δὲ ἀποβιώσαντι θανάτῳ τῇ κδ' μαΐου αωξα'
οἱ αείποτε αὐτὸν θρηνοῦντες γεννήτορες
πικρῶς ὀδυρόμενοι ἀνέθηκαν τόδε τὸ σῆμα.

(ια')

Δημήτριος Ἰωάν. Καλβοκορέσης(1)
ἀπέθανε τῇ 28 ἀπριλίου 1885 ἐτῶν 69.
Ἑλένη Δ. Ἰωάν. Καλβοκορέση
κοιμηθεῖσα ἐν Κυρίῳ δι' αἰφνιδίου θανάτου
ἐν ἔτει σωτηρίῳ αωξγ' μηνὸς ἀπριλίου κη'
ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν λα', μητρὶ ἓξ ἀνηλίκων τέκνων
ὁ βαρυπενθὴς σύζυγος τὸν τύμβον τοῦτον
στήλην ἀρετῆς καὶ δεκαετῶν φίλτρων μνημεῖον ἀνέθηκεν

(ιϐ')

Ἐρατὼ *τὴν* **Εὐστρατίου Βούρου Πετροκοκκίνου**
Βιεροῦς τ' ἐρασμίαν θυγατέρ' ἔνδον ἐγὼ κρύπτω
γεννηθεῖσαν τὴν 11 φεβρουαρίου 1840.
Ἀνεπαύθη 31 μαΐου 1843

---

1) Τοῦ μακαρίτου Δ. Ι. Καλβοκορέση ἐγένετο τῷ 1890 ἐκ τοῦ ἐν Σισλίῳ νεκροταφείου ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων ἐν τῷ τάφῳ τῆς συζύγου αὐτοῦ τῇ εὐσεβεῖ φροντίδι τοῦ κυρίου Ἀντωνίου Δ. Καλβοκορέση ἐκπληροῦντος ῥητὴν θέλησιν τοῦ ἀοιδίμου πατρός του, ἅτε μετὰ τὸ 1865 μὴ ἐπιτρεπομένου, ὡς ἐρρήθη, τοῦ ἐντὸς τῶν περιβόλων τῶν ναῶν ἐνταφιασμοῦ.

(ιγ')

Βιεροῦκα *ἡ* **Εὐστρατίου Μ. Βούρου** *σύζυγος*
θυγάτηρ τε Νικολάου Πετροκοκκίνου
κατὰ πάντα εὐγενὴς καὶ ἀτίμητος κόρη
ἐνθάδε τὸν τοῦ θανάτου ὕπνον καθεύδει
καταλιποῦσα πένθος ἀπαρηγόρητον
εἰς σύζυγον καὶ τρία αὐτῆς τέκνα.
Εγεννήθη τῷ 1820 *ἐν Χίῳ· ἐτελεύτησε τῷ* 1848 *ἐν Κ)λει*

(ιδ')

26 *δεκεμβρίου* 1851
Φραγκα Ῥοδοκανάκη *τὸ γένος Σκυλίτζη*

(ιε')

Ἐμμανουὴλ Νικολάου Πρώιος Χῖος
γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τὴν 20 *νοεμβρίου* 1782
τελευτήσας ἐν Κ)πόλει τὴν 12 *ἰανουαρίου* 1844

(ιστ')

Ἡ **Ἀνθίππη** *σύζυγος* **Σεβαστοῦ** *θυγάτηρ Ντάλλα*
Τῇ 29 *ἰουνίου* 1848

(ιζ')

Παῦλος *ὁ* **Πέτρου Ῥοδοκανάκης Χῖος**
Ἐνθάδε κεῖται, θῦμα θανάτ' ἀώρου τὴν 8 *μαίου* **1842**

(ιη')

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ **Δεσποινοῦ** *σύζυγος* **Ἰωάννου Λωρῆ**
καὶ θυγάτηρ Παντολέοντος Μαυρογορδάτου
τελευτήσασα τὴν ιζ' δεκεμβρίου τοῦ 1844

(ιθ')

Οὔτι νύ μοι, παροδῖτ' ἐςορᾷς νέον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν
πάντεσσιν· ἕν τι γέπου καιρὸν ἄγαν προλιπὼν
Βιέννης κλεινὸν πέδον, ὡς καὶ φίλῃ ἐνὶ πάτρῃ
συζώην γενέταις, ἠδ' ἑτάροισι φίλοις,
πρὸς μοίρης ἥρπαγμ' ἄφαρ, φεῦ! τριακονταέτης που,
υἱὸς **Ἀλεξάνδρου** *τοῦ* **Σκαναβῆ Χιόθεν,**
Κωνσταντῖνος. *Πᾶσί νυ τοῖς περιοῦσιν ἐπιζῆν*
φῆμ' εὐπραγοῦντας, πληθυνομένους τ' ἀγαθῶν.
Ἑκατομβαιῶνος λ' ͵αωμε'

(κ')

͵αωμστ' μαρτίου στ'
Ἐνθάδε κεῖται ἑξαετὴς νεᾶνις **Ἰουλία Ψυχάρη.**
Ταύτῃ δὲ φεῦ συνετάφη καὶ ἡ εὐκλεὴς ἅμα μήτηρ
καὶ ἀρεταῖς κατ' ἄμφω κεκοσμημένη
τεσσαρακονταπενταετὴς **Ὑπατία,** *ἄληστον λιποῦσα*
λύπην τῷ εὐγενεῖ συνεύνῳ καὶ τοῖς φιλτάτοις
͵αων' ἰουλίου κε'

(κα')

Δέρκεο τύμβον **Νικολάοιο** *πρόμον ἱερήων*
Λεβαντῆ *κλῆσιν φωτὸς ἀριπρεπέος.*
Κύθνος μιν τέκεν αἶα περίρρυτος, ἄστυ δὲ κλεινὸν

ἐλθὼν Βύζαντος, μείλιχος, ἀρτιεπὴς
θυτὴρ πεντήκοντα διὰ λυκαβάντων ἦεν
εὐγήρως πινυτὸς τ' ἄλκαρ ἅπασι φανείς.
Κάλλιπε θεῖον ἰδὼν βίον ὄχ' ἀπερείσιον ἄλγος
δάμαρτ' ἢ κεδνῇ θυγατράσιν τε φίλαις.
Γεννηθεὶς τῇ 4 ὀκτωβρίου 1789
ἐτελεύτησε τῇ 4 νοεμβρίου 1861

(κβ')

Κάτθανε κόρη **Ῥοξάνδρα Νικόλεω** θύτου,
Ἱροῦ Ἰωάννου Γαλατῶν, οὐκ ἄλοχος ἄρ'
Ἐοῦσα, ἣν γε τύμβος ὅς δε χούμασι,
Κεκαλυμμένην ἔχει τοκεῦσι γοῦν φίλη
Οὖσῃ τε, κ' ἀρετῇ μάλα πρεπούσῃ γε.
Εἴπωμεν εὐχωλὴν μακαρίην φίλον!
Θεὸς θύγατερ! συγχωροίη σοι μακάρτατος
Τῇ 13 ἰουνίου 1848

(κγ')

Χαρικλεία Σκυλίτζη
θυγατρὶ προσφιλεστάτῃ ἐτῶν θ' 1845

(κδ')

Στεφάνῳ Ἐμμ. Ψιακῇ
τετραετεῖ ὑπὸ τοῦ θανάτου ἁφαρπασθέντι
τὴν 21 σεπτεμβρίου 1844 γονεῖς καὶ ἀδελφοὶ
οἷς ἄσβεστον πόθον κατέλιπε δακρυρροοῦντες
τόνδε τάφον ἀνήγειραν.

(κε')

Γεώργιος Ἰωάννου Ψιακῆς

Γεννηθεὶς τὴν 29 *ἀπριλ.* 1855 *ἀπεβίωσε τὴν* 31 *μαΐου* 1855

(κστ')

Σκυλίτζη *τάφος ὅδε τοῦ* **Δημητρίου,**
Υἱοῦ τοῦ Πέτρου τοῦ ἰατροῦ ἐκ **Χίου.**
Ὃς ἑβδομήκοντα καὶ πέντε ζήσας ἔτη,
Εἰς τὴν μακαριότητα ἀλύπως νῦν μετέστη.
Πρᾶος, εὐσεβής, τύπος τῆς σωφροσύνης
Ἄριστος πατήρ, κανὼν δικαιοσύνης
Τὴν 21 *μαρτίου* 1843

(κζ')

Ὑπὸ τόνδε τὸν λίθον κεῖται
Ἡ **Μαξιμίνα Ἀργεντοῦ** *θυγάτηρ·* **Ἰωάννου,**
Καταλιποῦσα τὰ ἐν γῇ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἄνω.
Ἀναγραφεῖσα δ' ἠθικῶς γένους τε ἐξ οἰκείου
Γόνος ὑπῆρξεν ἔντιμος τῆς περιφήμου **Χίου.**
Πεντήκοντα κ' ἓξ ἔτεσι διῆλθεν ἡλικίας
Ἔχουσα πάντοτε εἰς νοῦν δικαίων κατοικίας.
Ἐγεννήθη ἐν **Χίῳ** *τῷ* 1799 *ἔτει*
Ἐτελεύτησε δ' ἐν Κων)πόλει τῷ 1855 *φεβρουαρίου* **16.**

(κη')

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ μακαρῖτις
Βιεροῦ *σύζυγος·* **Ἀντωνίου Βίλλη**
γεννηθεῖσα ἐν Χίῳ ὑπὸ Ἰωάννου Ζίφου.
Ζήσασα ἔτη νθ' καὶ τελευτήσασα τὴν β' ὀκτωβρίου 1843.

(κθ')

Γόνος εὐκλεὴς οἰκίας εὐρροούσης
ἄνθος Ἑρμουπόλεως ὄρπηξ τῆς **Χίου**
νέος πλοίαρχος τὴν ἐπιστήμην γέρων
νῆα βαρεῖαν κυβερνῶν ἀνὰ πόντον
ἄνυμφος ἤδη ἐτῶν εἰκοσιπέντε
Νικόλαος Ποτοὺς *χαρίτων πλήρης*
ὧδε τέθαπται πληγεὶς ὀξείᾳ
ξένος ἐν ξένῃ, ἴσῃ δὲ τῇ φυσάσῃ.
Θρηνοῦσι δ' αὐτὸν πατὴρ, ἀδελφοί, φίλοι.
Ἐτελεύτησεν ἐν Κων)πόλει τὴν 3 *ἀπριλίου* 1855.

(λ')

Ἐνταῦθα κεῖται
Μαριώρα Α. Νεγρεπόντε
ἐκ **Χίου** *τεσσαρακοντούτης*
θανοῦσα τῇ 13 *ἰουνίου* 1850.

(λα')

Ἡ ἐκ τοῦ βίου ἀπελθοῦσα
Φωτεινὴ *σύζυγος* **Δημητρίου Μαχαιρᾶ**
ἐνθάδε κεῖται τὴν 28 *σεπτεμβρίου* 1845.

(λβ')

Ἄψυχος ὁ λίθος οὗτος τὴν νεότητα καρποῦται
ὑπ' ἀτρόπου τῆς ψαλίδος ἡ ἐλπίς της ματαιοῦται
κόρης **Μαργαρῶς** *Λωΐζου τοῦ Τρανοῦ τοῦ σεβασμίου*
καὶ τῆς ποθεινῆς συζύγου **Ψύλλιαρη τοῦ Γεωργίου.**

Πλήρης ἀγαθῶν καὶ νέα πάντων ἄωρα στερεῖται
κ᾽ ὑπὸ παίδων μικρῶν πέντε ἀδιάκοπα θρηνεῖται.
᾽Εν μηνὶ δεκεμβρίου ιη᾽ 1850 *ἡμέρᾳ β᾽.*

(λγ᾽)

᾽Ωδε ἡ κόνις **Γεωργίου Ψυλλιάρη, Χίου** *ἐμπόρου, γεννηθέντος τῷ* 1792 *καὶ ἀποβιώσαντος τῷ* 1856*ἰουνίου 10*

(λδ᾽)

Ὑπὸ τόνδε τὸν λίθον κεῖται ὁ πλοίαρχος
᾽Ιωάννης ᾽Ισιδώρου ᾽Ανδριάδης Χῖος,
καλὸς κἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ ἔντιμος οἰκογενειάρχης,
*γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τῷ*1798
καὶ τελευτήσας ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 27 *μαρτίου* 1848

(λε᾽)

Νέος εὐειδής, γόνος πατρὸς δυστήνου
᾽Ιωάννης Νικολάου Πίσα τοῦ Χίου
τέθαπται ὧδε, πατρί τ᾽ ἀδελφοῖς πόνον
λιπὼν γοερόν, χρηστῶν ἕνεκα τρόπων.
᾽Εγεννήθη τῷ 1825 *ἰουλίου* 6.
᾽Ανεπαύθη τῷ 1844 *ὀκτωβρίου* 26

(λστ᾽)

Ὑπὸ τόνδε τὸν λίθον κεῖται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ
πλοίαρχος **Μιχαὴλ Νικόλαος Σκανδάλης**
ἔντιμος οἰκογενειάρχης καὶ καλοκάγαθος ἀνὴρ
Χῖος *τὴν πατρίδα γεννηθεὶς εἰς* **Χῖον** 1802 *μαρτίου* 20 *καὶ*
τελευτήσας εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 7 *νοεμβρίου* 1855.

(λζ')

Λίθος ἄψυχος καλύπτει νέον εἰκοσαετοῦς
νεκρὸν **Ἀντωνίου Κ. Ἀνδρεάδου** *τὴν πατρίδα* **Χίου.**
Γεννηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 8 *νοεμβρίου* 1838
ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα τὴν 20 *ἰανουαρίου* 1859

(λη')

Ἐνθάδε τὴν πανήγυριν τοῦ ἐπικήρου βίου
ἀνὴρ κατέλιπ' εὐσεβὴς καὶ δοῦλος τοῦ Κυρίου
ὁ **Κωνσταντῖνος Τσιλιακός, Χῖος** *ἐξ Ἁρμολίας*
χώρας μαστιχοφόρου τε εὐάνδρου καὶ πλουσίας.
Ἐγεννήθη τῷ 1834 *μαρτίου* 1
ἀπέθανε τῷ 1865 *μαρτίου* 31.

(λθ')

Τίς λίθος οὐκ ἐδάκρυσε σέθεν φθιμένης **Ὑπατία;**
Τίς πέτρος ὅς τῆς σῆς λήσεται ἀγλαΐης
Σταματίου *γόνε* **Χίου** *τοὐπίκλην* **Ἀγελάστου**
εὐσεβέων γονέων εὐθαλὲς ἔρνος ἔφυς.
Ἀλλά σε νηλειὴς καὶ βάσκανος ὤλεσε δαίμων
ἡλικίην ὀλίγην πέντε μόνον ἐτέων,
πένθεα δὲ στεφάνων ἠλλάξατο λείψανα δ' αἶ, αἶ!
ἔδρακες ἐν βαιῇ κάλπιδι κευθόμεθα.
Ματρὶ δὲ πατρὶ τ' ἄληστον κάλλιπες ὧδε τὸ πένθος
ἀλήστως χαρίτων τῶν σέο μνησομένων.
Ἐγεννήθη τῇ ͵αωνξ' μαρτίου κγ'
ἀπεβίωσε δὲ τῷ ͵αωξβ' ὀκτωβρίου κδ'.

(μ')

Ἰωάννης Δ. Ψωμάδης Χῖος
γεννηθεὶς τῷ 1790 *ἐτελεύτησε τὴν* 26 *ἰουνίου* 1864.

(μα')

Δημήτριον Ψωμάδην
νόσος καταμαράνασα κατέβαλεν εἰς ᾅδην.
Καὶ οὗτος μὲν ἀπήλαυσεν ἀντὶ τῶν ἐπιγείων
τὸν ἄφθιτον ἐν οὐρανοῖς μετὰ τοῦ Πλάστου βίον·
ἀλλὰ ἀπαραμύθητον πένθος ἡ στέρησίς του
κατέλιπεν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς του
τὴν 3 *νοεμβρίου* 1857 *ἐτῶν* 34.

(μβ')

Εἰς τοὺς ἀμέτρους οἰκτιρμοὺς τῆς θείας εὐσπλαγχνίας
τὴν ταπεινήν μου παραδοὺς ψυχὴν ἐπιεικείας
παρακαλῶ σε θεατὰ τῆς σῆς μὴ με στερήσῃς
Δὸς δὲ μ' ὅ τι ποτὲ καὶ σὺ παρ' ἄλλων ἐξαιτήσεις.
Ζαννῆς Μ. Βοῦρος
14 νοεμβρίου 1851.

(μγ')

Τάφος
Νικολάου Μ. Κορωναίου *ἐκ Κυθήρων*
ἀποβιώσαντος τὸ 1850 *ἔτος ἐν μηνὶ μαρτίῳ.*

(μδ')

Ἐνθάδε κεῖται **Ἀγγελικὴ** *σύζυγος* **Ζ. Κάππαρη**
καὶ θυγάτηρ Πετροκοκκίνου.
Ἐτελεύτησεν 22 *δεκεμβρίου* 1856.

(με')

Ἀγκεροῦ Ἰωάννου Καλβοκορέση
ζήσασα ἔτη 11 *ἐτελεύτησε τῇ* 6 *ἀπριλίου* 1861.

(μστ')

Ἐνταῦθα κεῖται **Λεονάρδος Ι. Σγούτας Χῖος**
γεννηθεὶς τῇ 20 *ἰουλίου* 1804 *τελευτήσας τῇ* 10 *μαΐου* 1865

(μζ')

Ἐνθάδε κεῖται ἡ μακαρῖτις **Λούλα**
σύζυγος τοῦ **Ζαννῆ Στακιέτα**
γεννηθεῖσα ἐν Χίῳ ὑπὸ Μιχαὴλ Μακρυδάκη
ζήσασα ἔτη ἑξήκοντα πέντε
καὶ τελευτήσασα τὴν εἰκοστὴν ἰανουαρίου 1848.

(μη')

Θεατὰ μὴ μὲ παρέλθῃς ἄδακρυς ἀναχωρῶν.
ἀλλ' ἀπάγγειλον καὶ ἄλλοις οἰκτρὸν θέαμα θνητῶν.
Ἔμπνους ἤμην, ἄπνους εἶμαι πρώην ζῶν ἤδη νεκρὸς
Παντολέων *ἐκαλούμην* **Τσόλας** *γόνος χιακός.*
Πρὸ ἐτῶν δὲ μόλις πέντε ἐμὴ κόρη ἀπαλὴ
ἐν τῷ τάφῳ τῷδ' ἐτάφη ἡ φιλτάτη **Σεβαστὴ**
θῦμα ἄωρον θανάτου σχεδὸν ἤνυσ' ἐπὶ γῆς

εἰκοσαετῆ πορείαν κ' ἐστερήθη τῆς ζωῆς.
Πάντες οὖν οἱ παριόντες εὔχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν
ὅπως καταξιωθῶμεν βασιλείας οὐρανῶν.

(μθ')

Σταῦρος Στρογγύλης
ἐγεννήθη εἰς τὰ 1806 *δεκεμβρίου* 13 *εἰς νῆσον* **Χῖον**
ἐτελεύτησε 1856 *ἀπριλίου* 1.

(**ν'**)

Χριστόφορος Νομικὸς Χῖος *ἐτῶν ξβ'*
ἐτελεύτησε τὴν ε' ἀπριλίου αωνθ'
ἐτάφη τὴν ζ' ἀπριλίου αωνθ'.
Ὧδε συναναπαύονται καὶ τὰ ὀστᾶ
Νικολάου Νομικοῦ Χίου
γεννηθέντος ἐν Χίῳ τῷ 1818
τελευτήσαντος ἐν Τραπεζοῦντι τῷ 1865.

(**να'**)

Αἰκατερίνη *εἰμὶ* **Σεβαστοπούλου** *παράκοιτις*
Ξανθοπούλου θυγάτηρ εὐσεβίης τρόφιμος
Λέκτρων δ' ἄμμι Θεὸς πόρεν εὐλογίην· γενόμην γὰρ
εἴκοσι καὶ τετράπαις, ἄρσεσι θηλυτέραις.
Ἀλλὰ τὰ μὲν πρόσθεν θάνον ἔνδεκα μητέρος ἀγκὰς
τοῖς δὲ δωδεκάτην τ' ἄλλ' ἅμα θάψαν ἐμὲ ἐτέεσιν,
αὐτὰρ κλαῦσε πόσις τρισκαίδεκα
ἐνθάδε ἐννεάκις ἓξ ἐτέεσι φθιμένην.
Ἐγεννήθη κατὰ νοέμβριον αωστ'
ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ κγ' νοεμβρίου αωξ'.

(νβ')

Ἐνθάδε κεῖται
Εὐστράτιος Σ. Σκυλίτζης Χῖος
γεννηθεὶς τῷ 1806 *ἐτελεύτησε δὲ τὴν* 9 *μαρτίου* 1862.

(νγ')

Ἐνθάδ' ὑπαὶ γαίῃ **Λούλαν** *κρύπτει χαρίεσσαν*
Νικόλεω κείνην τηλύγετον θύγατρα
Παξιμάδοιο φίλην, ἱρῆς πάτρης γε **Χίοιο**
ὅρπακ' ἐοῦσαν· ἀτὰρ δεινὸς ἕλ' ὀκρυόεις
ἀκμῆς φεῦ! ὥρῃ τουτέτ' ὠδῖσιν μιν ἀπούρας
ὀξείῃσι μόρος, τρεῖς τ' ἐτέων δεκάδες
πεμπὰς ἅμ' ἡλικίην οἱ πλῆρος· πικρὰ φίλῳ δὲ
κουριδίῳ λίπεν ᾧ ἄλγε' ἔχειν πόσει,
ἄφθιτα δὴ στοναχεῖν, **Βασιλεί'** *ἐρίηρι* **Πατούνᾳ**
τῷ νυ φίλην ὄλεσεν κυδαλίμην ἄλοχον
Τῇ 1 *μαρτίου* 1847.

(νδ')

Ὑπὸ τὸν λίθον τουτονὶ ἡ κόνις τοῦ **Ματθαίου**
τοῦ **Καναβούρη** *κρύπτεται τοῦ χρηστοτάτου νέου.*
Ἐτελεύτησε τὴν 16 *δεκεμβρίου* 1847

(νε')

Μιχαὴλ Κατινάκης ὁ Χῖος
ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τὴν 25 *μαρτίου* 1786
ἐτελεύτησεν ἐν Κων)πόλει τὴν 14 *μαΐου* 1857.

(νστ')

Γένους ἐνταῦθα Μαυρογορδάτου
κεφαλὴν αὕτη ἡ πέτρα καλύπτει
Παντέτη Δράκου *συζύγου φιλτάτου*
τέως θανόντος σύζυγον κρύπτει.
Πατρίδι ἐν **Χίῳ** *ἡ* **Ὑπατία**
τὴν πρώτην εἶδεν ἀκτῖνα ἡλίου.
Ἀνεπαύθη ἐν ἔτει 1859.

(νζ')

Ἐνταῦθα κεῖται **Ἀναστάσιος Εὐγενίδης** (1)
γεννηθεὶς κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 1797
καὶ ἀποθανὼν κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1860

(νη')

Ἐνταῦθα κεῖμαι ἑξηκοντούτης ζήσας
τὸ φῶς ἡλίου ἐν **Χίῳ** *εἶδον πρῶτον,*
ἐν τῷ μέσῳ δὲ πλούτου τὴν τῆς παιδείας
ἔκτησα λάμψιν καὶ τοῦ ἐμπόρου βίον
ἐντίμως ἔχων, ἐπειρώμην τῆς τύχης,
ἀλλὰ ὁ χρόνος διαφεύγει καλύπτων
τὰς γενεὰς ἀνθρώπων! καὶ τῆς πατρίδος
οἱ ὀφθαλμοί μου καταστροφὴν φεῦ εἶδον
καὶ ἐν τῷ μέσῳ γῆς ξένης διατρέχων
ἐνταῦθα τέλος ὑπὸ τὴν πλάκα ταύτην
εὐγνωμοσύνης δεῖγμα εὐπειθῶν τέκνων
τὴν μνήμην **Σταματίου Δαμαλᾶ** *φέρω!*
Ἐν Κωνσταντινουπόλει 23 *μαΐου* 1846.

---

1) Πατὴρ τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ εὐεργετικῶς δρώντων ἐριτίμων αὐταδέλφων **Εὐσταθίου** καὶ **Δημοσθένους Εὐγενιδῶν**.

(νθ')

Ἐνταῦθα κεῖται

Μιχαὴλ Νικολάου Καλβοκορέσης

ἐτῶν 56 *τὴν* 18 *ἀπριλίου* 1855.

(ξ')

Ἐνταῦθα κεῖται **Λουκᾶς Α. Νεγρεπόντες Χῖος**

πεντηκοντούτης ἀποβιώσας τῇ 10 *μαΐου* 1851.

(ξα')

Ἐνταῦθα κεῖται **Παῦλος Ε. Μαυρογορδᾶτος**

ἐγεννήθη τῇ 29 *νοεμβρίου* 1858

ἐτελεύτησε τῇ 18 *μαρτίου* 1864

(ξβ')

Ἐνταῦθα κεῖται

Ἰωάννης Δ. Μαυροκορδᾶτος *ἐκ* **Χίου**

ἀποθανὼν τὴν 23 *δεκεμβρίου* 1864

καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ **Δημήτριος** *γεννηθεὶς ἐν ἔτει* 1844

καὶ ἀποθανὼν τὴν 2 *νοεμβρίου* 1864.

(ξγ')

Ἰωάννου Ἐμμανουὴλ Βούρου Χίου

ἀρετῇ υἱοῦ φιλοστόργου, ἀγαθοῦ συζύγου,

ἀδελφοῦ εὐεργέτου, ἐναρέτου πολίτου

αἱ αὐτοῦ ἀδελφαὶ τὸν ἐπιτύμβιον τόνδε ἀνατίθενται

Ζηνοβία—Ἀργυρῆ—Αἰκατερίνη 1846 *φεβρουαρίου* 16

σὺν τῇ πενθούσῃ συζύγῳ Κατίνᾳ Αὐγερινοῦ.

(ξδ')

Μαρία 'Αμβρ. Αὐγερινοῦ *ἐκ* **Χίου.**
'Ανθ' οὗ περ ἀπήλαυσαν
ἐξόχου μητρικοῦ φίλτρου τὰ ὀδυρόμενα τέκνα
Παντολέων, Κατίνα, Ξενοῦ.
'Ετελεύτησε τῇ 30 *ἀπριλίου* 1846 *ἐτῶν* 60.

(ξε')

'Ιερὸν τῇ ἐν Χριστῷ θανούσῃ **Εὐδοξίᾳ,**
ἐναρέτῳ συζύγῳ, φιλοστόργῳ τε καὶ πολυκλαύστῳ
μητρὶ πέντε ὀρφανῶν ἀνηλίκων
ἀνέθηκεν 'Εμμανουὴλ **Βουρουκλᾶς**
Τῇ 4 μαρτίου 1855.

(ξστ')

Παῦλος Σταματίου Τζιτζίνιας
γεννηθεὶς ἐν 'Αθήναις ἐκ γονέων **Χίων,** *εἰς τὸ* 18*ον ἔτος τῆς ἡλικίας τρέχων μετέστη ἐν Κυρίῳ ἀφήσας λύπην ἀΐδιον εἰς τοὺς γεννήτοράς του.*
Τῇ 17 *ἰουλίου* 1856.

(ξζ')

'Ενθάδε κεῖται
πενταετὴς καὶ πρωτότοκος υἱὸς **Μιχαὴλ Δημητριάδου** *καὶ* 'Αγγεροῦς *'Ράλλη* **Χίων,** *ὀνομαζόμενος* **Στέφανος** *καὶ εἰς τοὺς φιλοστόργους αὐτοῦ γονεῖς μέγα πένθος ἀφήσας τὴν* 8 *ἀπριλίου μηνὸς* 1845.

(ξη')

Αἰκατερίνη *σύζυγος Χιστοφόρου* **Παλλάκη Χίου,**
θυγάτηρ δὲ Σταματίου Ψύχα καὶ Μαριώρας Μ. 'Ράλλη
Χίων.
'Ενθάδε κεῖμαι τὸν βίον ἀπολιποῦσα ἐν μηνὶ μαΐῳ 1856.

(ξθ')

Εἰς μνήμην
Ματθαίου Εὐστρατίου Μαυρογορδάτου,
συζύγου προςφιλοῦς, πατρὸς φιλοστόργου
καὶ φίλου ἀγαθοῦ ἀποβιώσαντος
τὴν 9ην *νοεμβρίου* 1855 *ἐτῶν* 61
ἡ πενθοῦσα σύζυγος καὶ τὰ τέκνα

(ο')

'Ενταῦθα κεῖται
Κωνσταντῖνος 'Αργέντης,
γεννηθεὶς 17 *μαρτίου* 1822 *ἀποβιώσας δὲ τῇ* 6 *ἰουλίου* 1862

(οα')

'Ο τάφος φίλε! ὃν ὁρᾷς θυγάτριον καλύπτει,
τετραετὲς ὁ θάνατος ἁρπάσας κατακρύπτει·
ἀφῆκε δέ μου τοὺς γονεῖς ἡ ὀλεθρία κάκη
Ματθαῖον Παῦλον τοῦ κλεινοῦ τοῦ καὶ **'Ροδοκανάκη**
καὶ Δεσποινοῦν φιλόπαιδας τοῦ Νικολοῦ Ταμβάκου
χωρὶς ἐμοῦ τῆς **'Αργυρῆς,** *ἀγαπητῆς κ' ἀκάκου.*
Τῇ 4 *ἀπριλίου* 1845.

(οβ')

Ἐθέλεις φίλε! ἡ νεκρὰ τίνων θυγάτηρ πέλω
μαθεῖν; τοὺς γειτνιάζοντας ἐμοὶ στίχους σοι λέγω·
ἀνάγνωθι, κ' αὐτοῦ ὁρᾷς, ὅτι εἰμὶ ὁμαίμων
τῆς τε θανούσης πρὸ ἐμοῦ κἀκ τῶν αὐτῶν γονέων.
Τυγχάνω ἐνιαύσιος καλοῦμαι **Ἀγλαΐα,**
ἀπῆλθον καὶ κατέλαβε τοὺς πάντας ἀθυμία.
Τῇ 21 ἀπριλίου 1845.

(ογ')

Ἐνθάδε κεῖται
Μιχαὴλ Πέτρου Σκαραμαγκᾶς.
Γεννηθεὶς εἰς **Χίον** τὸ 1820 ἔτος
ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα τῷ 1850.
Μαροῦκα Πέτρου Σκαραμαγκᾶ
ἀπεβίωσε τῇ 27 ἀπριλίου 1858.

(οδ')

Ἀργυρῇ Παντολέοντος Σγούτα,
συζύγῳ δὲ **Δημητρίου Λουκᾶ Μαυρογορδάτου,**
γεννηθείσῃ ἐν **Χίῳ** τῷ 1796,
ἀποβιωσάσῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 1 ἰανουαρίου 1851
ὁ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τῇ πιστῇ συζύγῳ
καὶ πεφιλημένῃ μητρὶ ἀνέθηκαν.

(οε')

Ἐνθάδε κεῖται
Βιερῶ Ἀναστασίου καὶ Κορνηλίας **Κοπκίλλη**

γεννηθεῖσα τῷ 1845 φεβρουαρίου 13,
τελευτήσασα δὲ τῷ 1851 φεβρουαρίου 6.

(οστ')

Ἐνθάδε κεῖται
Ἀμβρόσιος Παντολέοντος Σκυλίτζη.
Ἐγεννήθη εἰς **Χίον** *τῇ 12 ἰανουαρίου 1815*
καὶ ἀπεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 10 ἰουλίου 1849

(οζ')

Δεινή με νόσος κρύψασα φίλοι μου εἰς τὸν ᾅδην
εἰς λύπην κατεβύθισε Κωνσταντῖνον Λουτράρην
καὶ Νεγρεπόντε Βιεροῦν μητέρ' ἀτυχεστάτην
καὶ σύζυγόν μου Σέργιον τὸν ἔντιμον **Γαλάτην.**
Εἰκοσιὲξ φεῦ! ἔαρα ἐπὶ τῆς γῆς διῆλθον
καὶ ἤδη ἄμορφος ψυχρὰ ὑπὸ τὸν λίθον ἦλθον.
Φιλοτιμήθη ἡ οἰκτρὰ κἀμὲ τὴν **Ὑπατίαν**
τῆς Ἐρατοῦς τὴν ἀδελφὴν νὰ βάλῃ εἰς κηδείαν·
καὶ οὕτως εἰς ἑξάμηνον τὰς δύο θυγατέρας
ἐστέρηντ' οἱ γεννήτορες· ὢ! τί φρικῶδες τέρας!
1846 *ὀκτωβρίου* 3.

(οη')

Ὁ μόρος ὁ φθοροποιὸς προέπεμψε τῷ ᾅδῃ
τὴν θυγατέρα **Ἐρατὼ Κωνσταντίνου Λουτράρη,**
ἣν Νεγρεπόντε Βιεροῦ τεκοῦσα πλέον παύει
τοῦ τίκτειν αὐτὴν ἄρρενα ἢ θυγατέρα ἄλλην.
Διὸ δ' ἀπαρατήρητοι οὐ μόνον οὗτοι μένουν
ἀλλὰ καὶ φίλοι ἅπαντες καὶ συγγενεῖς της στένουν.

Ὅθεν τὴν δε δύστηνον καὶ ἐρασμίαν κόρην
θρηνήσωμεν καὶ κλαύσωμεν ὡς στερημένοι ὅλοι.
Τῇ 17 τοῦ μαρτίου 1846.
Ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύμβον κεῖται ἡ μήτηρ αὐτῆς
Βιεροῦ *θυγάτηρ Κωνσταντίνου Νεγρεπόντε*
σύζυγος **Κωνσταντίνου Λουτράρη,**
σώφρων καὶ ἐνάρετος σύζυγος καὶ φιλόστοργος μήτηρ
ἀποβιώσασα τὴν 31 Ἰανουαρίου 1851 ἐτῶν 55.

(οθ')

Ἐνθάδε κεῖται
Ὑπατία *Ἀναστασίου καὶ Κορνηλίας* **Κοπκίλλη**
γεννηθεῖσα τῷ 1847 σεπτεμβρίου 12
τελευτήσασα δὲ τῷ 1851 ἀπριλίου 24.

(π')

Ἐνθάδε κεῖται **Ματθαῖος Λ. Μαυρογορδᾶτος**
γεννηθεὶς εἰς **Χίον** *κατὰ τὸ 1790 ἔτος,*
ἀποβιώσας δὲ τὴν 4 ἀπριλίου 1849.

(πα')

Ἐνθάδε κεῖται
Στέφανος Μ. Μαλαίας
γεννηθεὶς εἰς **Χίον** *τὴν 16 δεκεμβρίου 1790*
ἀποβιώσας δὲ τὴν 16 δεκεμβρίου 1848.

(πβ')

Ματθαῖος Ἀμβροσίου Μαυρογορδᾶτος
ἐγεννήθη τὴν 10 *ἰανουαρίου* 1847,
ἐτελεύτησε τὴν 30 *ἰουνίου* 1848.

(πγ')

Ἐνθάδε κεῖται
Ἐμμανουὴλ Φραγκιάδης Χῖος
ἐγεννήθη τὸ 1800 *ἀνεπαύθη* 29 *σεπτεμβρίου* 1864.

(πδ')

Ἐμμανουὴλ Καράβας
Ἀτὰρ λελοιπὼς φιλτάτην πάτρην **Χίον,**
κλεινοὺς γονεῖς δὲ ἐμπόρων τε τὰς πράξεις,
χρηστὸς ὑποπίπτων ἐπὶ χρησταῖς ἐλπίσι
μόλις βιώσας εἴκοσιν πρὸς τοῖς δέκα
καὶ νεκρὸς ἤδη ἐν σκότει ἄπνους κεῖμαι
1854 *μαΐου* 11.

(πε')

Πένθιμον μνῆμα ἀνδρὸς πολυπαθήτου
δούλου τοῦ Θεοῦ βλαστήματος τῆς **Χίου,**
πατρὸς γλυκεροῦ τοῖς φίλοις μειλιχίου
Δημητρίου Ζαννῆ *τοῦ μακαρίτου.*
Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῇ θ' ἀπριλίου αωνε' ἐτῶν ξε'.

(πστ′)

Ἐνθάδε κεῖται
ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ **Μαρία** *θυγάτηρ* **Μενῆ Τζιτζίνια.**
Γεννηθεῖσα ἐν **Χίῳ** *ἀπεβίωσε τὴν* 20 *ἰανουαρίου* 1859

(πζ′)

Ἐνθάδε κεῖται
Ἀγγεροῦ *θυγάτηρ Γεωργίου καὶ Μαρούκας* **Πασπάτη**
ἐτῶν 47 *ἀνεπαύθη ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ.*
Τὴν 7ην *αὐγούστου* 1856.

Ἐνταῦθα ἐπισυνάπτομεν καὶ τοὺς ἐν ἄλλοις νεκροταφείοις τῆς τε Πόλεως. καὶ τῶν προαστείων κειμένους τάφους Χίων, ἵνα παράσχωμεν πλήρη κατὰ δυνατὸν εἰκόνα τῶν ἐν Κ)πόλει κατὰ τὸν λήγοντα αἰῶνα ἐγκαταβιωσάντων Χιοπολιτῶν.

I. Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἐν Ταταούλοις ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου.

(α′)

Ἐνθάδε κεῖται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ
Ἰωάννης Χῖος Ῥοδοκανάκης
1806 *ἰουλίου* 15.

(β′)

Σήματι τῷδε καλύπτοντ' ὀστᾶ προσφιλεστάτων συζύγων
Σταματίου Ι. Παστελᾶ *καὶ* **Ῥαλλοῦς** *τῆς συνεύνου.*

Χίος *δὲ καλλίανδρος γείνατο πατρὶς θηλάσασα
τοὺς δ' εὐσέβεια Κυρίου, βίον δ' ἐπίκηρον διῆλθον
εὐεργετοῦντες πᾶσι· νῦν δ' ἐν νερτέροισι καθεύδουσι
γηθόμενοι εἰς δώματα Κυρίου, ὄφρα δ' ἂν ἠχήσοιτο
σάλπιγξ ἐσχάτη, ληψόμενοι αἰωνίων στεφάνων.
Ὁ μὲν γεννηθεὶς ἐν ἔτει σωτηρίῳ* 1793 *σεπτεμβρίου* 16
ἐτελεύτα δ' ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ 1865, *ἡ δ' ἐν ἔτει* 1805,
ἀντήλλαξε τὸν βίον ἐν μηνὶ ἰουλίῳ 1865.
*Τέκνα προςφιλῆ τε δακρυρροοῦντα τῷδε σῆμ'
ἀνέθηκαν τεκμήριον σεβασμοῦ τε καὶ εὐγνωμοσύνης.*

(γ')

Ἐνθάδε κεῖται **Σταμάτιος Φαλιέρος Χῖος,**
πολίτης χρηστός, πατὴρ φιλόστοργος τοῦ κερδώου **Ἑρμοῦ**
θεράπων· βιώσας καλῶς καὶ εὐσεβῶς ἐτελεύτησε τῇ 12
αὐγούστου 1864.

(δ')

Φραντζῆς Γ. Καρανδινὸς
γεννηθεὶς ἐν **Χίῳ** *τῇ* 8 *ἰουλίου* 1838 *ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν
ἐν Ταταούλοις τῇ* 20 *ἰανουαρίου* 1868.

**2. Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ
τῆς ἐν τῷ Πέραν ἐκκλησίας τῶν Εἰςοδίων.**

Ἐνθάδε κεῖται
Κωνσταντῖνος Ι. Σγούτας.
Ἐγεννήθη τῇ 16 *ἀπριλίου* 1812
ἀπεβίωσε τῇ 21 *μαρτίου* 1865.

3. Ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

(α')

Θεοδώρῳ *τῷ φιλτάτῳ υἱῷ*
δέκα καὶ τρία ἔτη βιώσαντι
οἱ βαρυπενθοῦντες γονεῖς
Ἀμβρόσιος **Ῥάλλης** *καὶ Ἰουλία* **Χῖοι** *ἀνέθηκαν*
ἐν ἔτει αωξε' δεκεμβρίου ιθ'.

(β')

Ἐνταῦθα κεῖται
Κωζῆς Α. Ἀγέλαστος *ἐτῶν* 74
γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τῷ 1791
καὶ ἀποβιώσας ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ τὴν α' ὀκτωβρίου 1865.

(γ')

Ἐνθάδε κεῖται
Ζενοῦ Ἰακώβου Ῥάλλη
τὸ γένος Βλαστοῦ γεννηθεῖσα μὲν ἐν **Χίῳ** *τῷ* 1810
ἀποβιώσασα δὲ ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ τῇ 22 *σεπτεμβρίου* 1877.

4. Ἐν τῷ παλαιῷ νεκροταφείῳ τῆς Χαλκηδόνος.

(α')

Ἐνθάδε κεῖται **Χριστοφόρος Ι. Παλλάκης**
γεννηθεὶς ἐν **Χίῳ** *τῷ* 1805
ἀπέθανεν ἐν Χαλκηδόνι τὴν 7ην σεπτεμβρίου 1881.

(β')

Εὐστράτιος Ῥάλλης
ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῇ κγ' φεβρουαρίου ͵αωξβ' ἐτῶν νδ'.

5. Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου.

*(Μεγαλοπρεπὲς μαυσωλεῖον
Ἀμβροσίου Π. Μαυρογορδάτου καὶ οἰκογενείας).*
Ματθαῖος (1) **Ἀμβροσίου Π. Μαυρογορδάτου**
ἐγεννήθη τὴν 10 *ἰανουαρίου* 1847
ἐτελεύτησε τὴν 30 *ἰουνιου* 1848.
Μαρία Θεοδώρου Ῥάλλη
μεταστᾶσα τὴν 15 *αὐγούστου* 1861.
Ἀμβροσίῳ Παντολέοντος Μαυρογορδάτῳ Χίῳ
μεταστάντι πρὸς Κύριον τὴν 18 *μαρτίου* 1880 *ἐτῶν* 76
ἐν Κωνσταντινουπόλει.
Τὸν τύμβον τόνδε ἀνέθηκαν
ἡ πενθοῦσα σύζυγος καὶ τὰ τέκνα.

6. Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἐν Πριγκίπῳ Μοναστηρίου τοῦ Χριστοῦ.

(α')

Ἐνθάδε κεῖται ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ **Λεμονιὰ** *θυγάτηρ Ἰσιδώρου Ψύλλιαρη καὶ σύζυγος Γεωργίου* **Παππαλαμ-**

1) Ἐνταῦθα ἐγένετο μεταχομιδὴ τῶν λειψάνων ἐκ τοῦ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ ὑπ' ἀριθμὸν (πβ') τάφου.

πρινούδη, *γεννηθεῖσα ἐν* **Χίῳ** *εἰς τὸ χωρίον Μέσα Διδήμα τοῦ δήμου τῶν Μαστιχοχώρων καὶ τελευτήσασα ἐνταῦθα τῇ* 2 *ἀπριλίου* 1871.

(β')

Ἰωάννης Δεκόζης Χῖος.

Πέριξ τοῦ ἡλίου εἶδον τὴν μητέρα γῆν στραφεῖσαν
ὀγδοηκοντάκις ἤδη καὶ τὸ λήιον βλαστῆσαν·
τὴν εὐσέβειαν καὶ πίστιν τῶν πατέρων μου τηρήσας
καὶ Ἑρμῆν τὸν ἐμπολαῖον ἐν τῷ βίῳ ἐξασκήσας
ὡς πατὴρ φιλτάτων τέκνων καὶ ὡς σύζυγος εὐφράνθην
πλὴν ὡς ῥόδον ἐμαράνθην καὶ ὡς στάχυς ἐξηράνθην.
10 *φεβρουαρίου* 1871.

(γ')

Νικόλαος Δ. Ψιακῆς

γεννηθεὶς τῷ 1820 *ἀπεβίωσε τῇ* 29 *ἰανουαρίου* 1877.

(δ')

Ἰάκωβος Δ. Καλβοκορέσης

γεννηθεὶς τῇ 16 *φεβρουαρίου* 1858
ἀπεβίωσε τῇ 26 *ἀπριλίου* 1879.

(ε')

Ἐνταῦθα κεῖται

Μᾶρκος Κουρπᾶς Χῖος

ἐγεννήθη τῇ 21 *μαρτίου* 1782,*ἀπεβίωσε τῇ* 14 *μαΐου* 1862.

(στ')

Στεφάνου 'Ρίζου

γεννηθέντος τῇ 27 δεκεμβρίου 1813

μεταστάντος τῇ 18 *σεπτεμβρίου* 1888.

(ζ')

'Ενθάδε κεῖται

Γιακουμῆς Ψαρὸς *ὁ ἐκ τῆς* **Χίου**

πεντήκοντα ἀφοῦ ἔτρεξε καὶ τρία ἔτη βίου

τελειωθεὶς ἐκ πίστεως ἀγάπης καὶ ἐλπίδος

τῶν ἀρραβώνων τῆς ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς πατρίδος

μετέβη πρὸς τὸν Κύριον τὰ ἄφθαρτα ποθήσας

θρήνους συζύγου καὶ κλαυθμοὺς τέκνων περιφρονήσας.

'Απέθανε τῇ 15 *ἰουλίου* 1872.

(η')

'Ιωάννης Δ. Καλβοκορέσης

ἐγεννήθη τῇ 13 *ἰουνίου* 1855,

ἀπεβίωσε τῇ 3 *σεπτεμβρίου* 1878.

(θ')

Αἰμιλιανὸς Ν. Βοῦρος

ἐγεννήθη τῇ 28 *δεκεμβρίου* 1872,

ἀπεβίωσε τῇ 12 *φεβρουρίου* 1884.

7. 'Εν τῷ παρὰ τὴν εἰρημένην Μονὴν νεκροταφείῳ.

(α')

Πηνελόπη Γεωργίου Τζόλα

ἀποθανοῦσα τῇ 21 *αὐγούστου* 1883.

(β')

Αἰκατερίνη Σ. Ἀγελάστου
γεννηθεῖσα τὴν 9 *ὀκτωβρίου* 1834
ἀποβιώσασα τὴν 2αν *ἰουλίου* 1875.

(γ')

Δημήτριος Π. Τζώλας
ἀπεβίωσε τῇ 5ῃ *ἀπριλίου* 1884.

(δ')

Ἐνθάδε κεῖται **Κωνσταντῖνος Ῥίτσος.**
Ἐγεννήθη ἐν νήσῳ **Χίῳ** *ἐν ἔτει* 1792,
ἀπεβίωσε τῷ 1882 *μαρτίου* 22.

8. Ἐν τῷ νεκροταφείῳ
τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος Πριγκίπου.

(α')

Ῥίζης εὐσεβοῦς σεπτοὶ βλαστοὶ ἐκ **Χίου**
ὑπὸ τόδ' εἰςέδυσαν τέρμα τοῦ βίου
Ῥωξάνδρα Ἀργυρῆ *τε ἀδελφαὶ δύω*
παρθένος ἡ μὲν ἡ δ' εὐ. ἡ **Βικεντίου**
Ἀναστασίου *γέγονε μήτηρ τοῦ Καρδερίνη.*
Ῥωξάνδρα ἐγεννήθη τῷ 1785
ἐτελεύτησε τῷ 1863 *ἰουλίου* 22 *ἐτῶν* 78.
Ἀργυρῆ δ' ἐγεννήθη τῷ 1787,
ἐτελεύτησε τῷ 1858 *σεπτεμβρίου* 20 *ἐτῶν* 71.

(β')

Νικόλαος Ψυχάρης
ἀποβιώσας τῇ 6 *σεπτεμβρίου* 1897.

9. Ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἐν Φερίκιοϊ ἱεροῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Ἰωάννης Δρομοκαΐτης
ἐγεννήθη τῇ 22 φεβρουαρίου 1830,
ἀπέθανε τῇ 12 δεκεμβρίου 1889.
Τῷ δ' ἐνὶ τιμήεντι τάφῳ πυμάτῃ
δόσει ἄνδρα κρύψ' ἄλοχον γαμετὴ
δάκρυα λειβομένη.

10. Ἐν τῷ νεκροταφείῳ Ἐγρικαπίου.

(α')

Ἐνθάδε κεῖται ὁ Μισὲ **Παναγιώτης Τσόχατζῆς**
ἀποδημήσας πρὸς Κύριον τῇ 15ῃ αὐγούστου 1873
καὶ ὁ αὐτοῦ υἱὸς **Δημήτριος Δημητριάδης**
διερμηνεὺς τελευτήσας τῇ 24ῃ νοεμβρίου 1880.

(β')

Ἐνθάδε κεῖται
ἡ σύζυγος τοῦ παραπλεύρως κειμένου **Αἰκατερίνη**
πρὸς Κύριον ἐκδημήσασα τῇ 2ϥ φεβρουαρίου 1896.

§ 3. Δωρεαὶ καὶ ἀφιερώματα.

Ἐκ σχοινοτενοῦς ἀπὸ τοῦ 1750 ἀρχομένου καταλόγου ἀποσπῶντες εἰς μνημόσυνον αἰώνιον καταχωρίζομεν τὰς μᾶλλον ἀξιολόγους δωρεὰς καὶ ἀφιερώματα, ἅτινα, ἵνα μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα αὐτῶν κατὰ διαφόρους τελετάς, ἀφιέρουν πλὴν τῶν ἄλλων τῶν πρὸς συντήρησιν καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ναοῦ καταβαλλομένων ἑκάστοτε

συνδρομῶν οἱ τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐμπεπιστευμένοι καὶ μεγίστην εὐλάβειαν καὶ ἔκτακτον ἐν πᾶσι ζῆλον ὑπέρ τε τοῦ θείου τούτου σκηνώματος καὶ τῆς ἑαυτῶν ψυχικῆς σωτηρίας τρέφοντες Ὀρθόδοξοι Χῖοι.

1752, σεπτεμβρίου 19. Διὰ νὰ μνημονεύωνται παρρησίᾳ ὁ μισὲρ Δημήτριος Σκάναβῆς καὶ ἡ ἀρχόντισσα αὐτοῦ Σμαράγδα ἔδωσεν κανδύλαν μίαν δρ. 200.

1752, δεκεμβρίου 31. Ἑλένη σύζυγος τοῦ Χατζηγεωργίου Ἀπελλίτου διὰ διαθήκης ἀφιέρωσε γρόσια πεντακόσια (500) εἰς μνημόσυνον Γεωργίου, Ἑλένης καὶ Ματθαίου.

1759, Σεραφεὶμ πατριάρχης ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας γρόσια ἑκατὸν (100).

1763, σεπτεμβρίου 28. Νικόλαος Σπάρταλης Χῖος ἀφιέρωσε γρόσια 750 ἵνα τῇ ἑορτῇ τῶν Εἰσοδίων μνημονεύωνται Νικολάου καὶ τῶν γονέων, Μαριωρίτσας καὶ τῶν γονέων.

1765, μαΐου 1. Ὁ Φραγκούλης Σπάρταλης ἔδωκεν ὁμολογίαν 1750 γρ. τοῦ ἀδελφοῦ του Νικολάου, ἵνα μνημονεύηται εἰς τὰ ζωντανὰ Φραγκούλης καὶ ἡ συμβία αὐτοῦ Μαριεττοῦ.

1766, ἰουνίου 1. Ζαμπέτα συμβία τοῦ Φραγκούλη Βαβούλη ἀφιέρωσε διὰ διαθήκης της γρ. 525 ἵνα μνημονῆται αὐτὴ καὶ ὁ σύζυγός της.

1778, ἰουλίου 1. Παντελῆς Ξενάκης γρ. 500, ἵνα μνημονεύηται κατ' ἔτος τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος.

1779, 26 σεπτεμβρίου. Διὰ νὰ μνημονεύηται Ἄνθιμος ἱερεύς, ἔδωσε γρ. 500 ὁ πανιερώτατος ἅγιος Νυσσάβας.

1780, νοεμβρίου 10. Διὰ νὰ μνημονεύηται Μελετίου ἀρχιερέως ἐλάβομεν διὰ χειρὸς Καλβοκορέση γρόσια 100.

1781, νοεμβρίου 3. Ὁ σιὸρ Ἠλίας Ῥοσολτζῆς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Σοφίτσα ἀφιέρωσαν μίαν οἰκίαν κειμένην ἐν Γαλατᾷ Σεράϊ, τὴν ὁποίαν ἐπώλησεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Νικολῆ Τζούκου ἀντὶ γρόσια 5000 μὲ χοτζέτιον ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως ἐν ὅσῳ ζῶσιν ἀμφότεροι ἀνὴρ καὶ γυνὴ νὰ κατοικῶσιν ἐντὸς τῆς οἰκίας ταύτης καὶ μετὰ θάνατον γείνῃ κτῆμα τῆς ἐκκλησίας καὶ ὅπως μνημονεύωνται αἰωνίως.

1784, 24 ἰουλίου. Ἵνα μνημονεύηται τὸ ὄνομα Μπαλάσα, ἔδωσεν ἕνας χριστιανὸς διὰ χειρὸς μισὲρ Δημητρίου Καβάκου γρόσια 500 ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅπως οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι δίδουν εἰς Τατάουλα τὸν κάθε χρόνον ὡς ἐλεημοσύνην γρόσια ἕως 25 ἢ ὅ τι τοὺς φωτίσῃ ὁ Θεός.

1786, 1 ἰανουαρίου. Ὁ ἅγιος Νυσσάβας κὺρ Ἄνθιμος ἀφιέρωσεν (ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν [1]) ἣν εἶχεν) γρ. 1000 ἵνα

1) Τὰ περὶ τῆς ὁμολογίας καὶ τῆς χιλιογρόσου δωρεᾶς τοῦ Νυσσάβας Ἀνθίμου ἐκτίθενται καὶ ἐν τῷ ἑπομένῳ πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ γράμματι.

(ΛΗ')

Νεόφυτος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς Πατριάρχης:

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι μετὰ τὴν πρὸς Κύριον ἐνδημίαν τοῦ μακαρίτου ἀρχιεπισκόπου Νύσσάβας κὺρ Ἀνθι-

ἐπιτελῆται μνημόσυνον τῇ α' κυριακῇ τῆς ἀποβιώσεώς του.

1786, ἰουνίου α'. Ἔδωσεν ὁ Χ'' Νικόλαος τοῦ Χ'' Μιχαὴλ Ἀλτήνογλου κερεστετζῆ εἰς τὸν Γαλατᾶν γρόσια 1250 διὰ νὰ μνημονεύηται Νικολάου προςκυνητοῦ, Βενετίας καὶ Μαρίας. Τῷ δὲ 1818, μαΐου 19, ἀφιερώνει εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας ὁ ἄνωθεν Χατζῆ Νικόλαος γρ. 250 ἐπὶ συμφωνίᾳ τόσον διὰ τὰ προαφιερωθέντα γρ. 1250 ὅσον καὶ διὰ τὰ παρόντα συμποσούμενα ὅλα γρ.

μου μετὰ τοσαύτης ποσότητος τοῦ εὑρεθέντος αὐλικοῦ χρέους εὑρέθησαν καὶ δεδουλευμένα διάφορα τοῦ αὐτοῦ χρέους καὶ βασιλικὰ ζητομηρία καὶ χαράτζια ἱκανῆς ποσότητος καὶ ἐρεύνης γενομένης περὶ τῆς ἐνταῦθα ἐν Κωνσταντινουπόλει περιουσίας τοῦ μακαρίτου, ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ συνόδου οἱ τιμιώτατοι ἐπίτροποι τῆς κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων καὶ ὡμολόγησαν ὡς ἔχουσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῶν ταύτῃ τρεῖς χιλιάδας γρόσια τρόπῳ τοιῷδε. Κατὰ τὸ παρελθὸν αψπς' ἔτος ἰουνίου α' οἱ τότε ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας ἔλαβον δανειακῶς παρὰ τοῦ διαληφθέντος μακαρίτου Νυσσάβας Ἀνθίμου πέντε χιλιάδας γρόσια δι' ὁμολογίας αὐτῶν γεγραμμένης εἰς τὸ ῥηθὲν ἔτος, περὶ ὧν λέγουσιν ὅτι ἐγένετο συμφωνία μετὰ τοῦ μακαρίτου ὅπως μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἐκ τῆς ποσότητος ταύτης μείνωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὰ χίλια γρόσια ὑπὲρ μνημοσύνου ἐκείνου, κατὰ τὴν περίληψιν τοῦ κώδικος αὐτῶν ἐν ᾧ κώδικι κατέστρωται εἰς πλάτος ἡ διαταγὴ αὕτη, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἅτινα καὶ ἐκράτησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ὑποσχόμενοι ποιεῖν κατὰ τὴν ἐκείνου διαταγήν. Κατὰ δὲ τὸ αψπζ' ἔτος ἰουνίου γ' διὰ γράμ-

1500 νὰ τοῦ δίδωνται γρ. 10 τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα ἐπὶ λόγῳ ἰντερέσου καὶ ταῦτα ἕως τὴν ζωήν του, μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσίν του νὰ μένουν δωρεὰν ὅλα εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

1787, μαΐου 26. Ἐλάβομεν ἀπὸ μισὲρ Κωσταντῆν Μαυροκορδᾶτον γρ. 250 διὰ νὰ μνημονεύηται Μπατολίτζας καὶ τῶν τέκνων.

1790, 12 νοεμβρίου. Ἀφιέρωσεν ὁ παναγιώτατος πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Ἰωαννίκιος εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας γρ. 1000 λέγω γρόσια χίλια διὰ χειρὸς

ματος τοῦ αὐτοῦ μακαρίτου Νυσσάβας Ἀνθίμου δεδώκασι τῷ ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ Κυζίκου συναδελφῷ ἡμῶν ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ κὺρ Ἀγαπίῳ χίλια γρόσια διὰ τὰ τότε χρεωστούμενα μερικὰ διάφορα τοῦ χρέους ἐκείνου καὶ ταῦτα ὁμολογουμένως ἐπληρώθησαν παρ' αὐτῶν. Ὥςτε μένουσιν ὀφειλόμενα παρὰ τῆς ἐκκλησίας ταύτης τρεῖς χιλιάδες γρόσια ἐκτὸς τῶν δεδουλευμένων καὶ χρεωστουμένων διαφόρων, καὶ ἐζήτουν τὴν χρεωστικὴν αὐτῶν ὁμολογίαν ἐπὶ τῷ ἀπολογηθῆναι τὸ χρέος αὐτῆς. Μὴ οὔσης δὲ εἰς μέσον τῆς ὁμολογίας ταύτης ἐζήτησαν ἀσφάλειαν παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς ὁμηγύρεως καὶ τῶν τιμιωτάτων ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ, ὅπως, ὀψέποτε φανῇ εἰς μέσον ἡ ὁμολογία αὕτη εἴτε εἰς χεῖρας συγγενῶν τοῦ μακαρίτου ἢ εἰς ἄλλου τινός, ἐνεχώμεθα ἡμεῖς εἰς λῆψιν τῆς ὁμολογίας ταύτης καὶ ἐπιστροφὴν πρὸς τοὺς διαληφθέντας ἐπιτρόπους τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων καὶ οὗτοι μένωσιν ἀνενόχλητοι καὶ ἀκαταζήτητοι περὶ τῆς ποσότητος τῶν τριῶν χιλιάδων γροσίων κατὰ πάντα λόγον δικαίου καὶ περὶ ἄλλων ἐξόδων ἴσως γενησομένων

τοῦ πρώην Τζερνίκης κὺρ Παρθενίου διὰ νὰ μνημονεύηται ἀεννάως εἰς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν καὶ μὲ ὑπόσχεσίν μας νὰ δίδωμεν τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον ἐν ὅσῳ ζῇ ἡ Παναγιότης του πρὸς ταῖς ἀνεψιαῖς του, Μαριώρᾳ καὶ Ῥωξάνδρᾳ γρόσια 50. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Παναγιότητός του νὰ σηκώνωνται τὰ 50 γρόσια καὶ νὰ δίδωνται μόνον γρόσια 30 τὸν χρόνον, ἐξ αὐτῶν τὰ μὲν 20 εἰς τὴν φυλακὴν τὴν ἐν τῷ Γαλατᾷ εὑρισκομένην, τὰ δὲ 10 εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Βατοπεδίου εἰς τὸ Ὄρος διὰ τὸ ἔλαιον τῆς κανδύλας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καθὼς διαλαμβάνει εἰς τὸ ἐνυπόγραφόν μας γράμμα ὁποῦ τῷ ἐδώκαμεν ὡς κάτωθεν φαίνεται.

(ΛΘ')

Ἴσον τοῦ γράμματος ὁποῦ τῷ ἐδώκαμεν.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν συμφωνητικοῦ καὶ ὑποσχετικοῦ γράμματος δηλοποιοῦμεν ἡμεῖς οἱ πραγματευταὶ Χῖοι

ἕνεκα τῆς ἀπολήψεως τῆς ὁμολογίας ταύτης. Ἐπὶ τοιαύταις οὖν συμφωνίαις καὶ ὑποσχέσεσιν ἡμῶν ἐμέτρησαν οἱ ῥηθέντες ἐπίτροποι εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας τὰς τρεῖς χιλιάδας γρόσια, καὶ ἐξώφλησαν τέλεον μένοντες, ὡς εἴρηται, ἀκαταζήτητοι εἰς τὸ παντελὲς παρά τε τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ μακαρίτου Νυσσάβας, οἷςτισιν ἔχομεν ἀπολογεῖσθαι ἡμεῖς περὶ τούτων τῶν τριῶν χιλιάδων γροσίων, ὀψέποτε φανῶσι ζητοῦντες αὐτά, ὡς δοθέντων εἰς τὸ κοινὸν ἕνεκα τῶν χρεῶν τοῦ μακαρίτου.

τζοχατζίδες καὶ πεζενστελίδες, καὶ ἐπίτροποι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου τῆς κατὰ τὸν Γαλατᾶν κειμένης.

Ἐπειδὴ ὁ παναγιώτατος καὶ σεβασμιώτατος δεσπότης καὶ πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Ἰωαννίκιος Καρατζᾶς ἀφιέρωσεν ἡμῖν εἰς τὸ παγκάριον τῆς ἐκκλησίας γρόσια 1000 ὑπὲρ ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας διὰ νὰ μνημονεύηται τὸ ὄνομά του ἐν αὐτῇ παρρησίᾳ ἀκαταπαύστως ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς διὰ παντός, ἅτινα καὶ ἐνεχειρίσθησαν ἡμῖν διὰ χειρὸς τοῦ πανιερωτάτου πρώην Τζερνίκης κὺρ Παρθενίου καὶ πνευματικοῦ αὐτοῦ ἐπὶ συνθήκας καὶ συμφωνίας τινὰς καὶ παρ' ἡμῶν ὑποσχέσεις

Περὶ δὲ τῶν ἐπισυμβησομένων ἴσως ἐξόδων εἰς ἀπόληψιν τῆς ὁμολογίας πληρουμένων παρὰ τῶν διαληφθέντων ἐπιτρόπων τῶν δεδουλευμένων διαφόρων τῶν πέντε χιλιάδων γροσίων κατὰ τὸ δίκαιον, τὰ πλείω ἐξοδευθησόμενα πληρωθήσονται παρ' ἡμῶν. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτων ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν γράμμα, κατασφαλισθὲν τῇ σφραγῖδι τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐδόθη τοῖς διαληφθεῖσιν ἐπιτρόποις τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ ἐνάτῳ.

Ἐν μηνὶ αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος ζ'.

† Ὁ Καισαρείας Γρηγόριος † Ὁ Ἐφέσου Σαμουὴλ † Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος † Ὁ Νικομηδείας Γεράσιμος † Ὁ Τυρνόβου Καλλίνικος † Ὁ Προύσης Ἄνθιμος † Ὁ Λαρίσης Μελέτιος † Ὁ Βιδύνης Ἱερεμίας.

(Σφραγὶς τοῦ κοινοῦ)

ἀμεταθέτους, ὅτι δηλαδὴ νὰ δίδωνται ἀπὸ αὐτὰ τὰ ῥηθέντα χίλια γρόσια ἀπὸ πεντήκοντα γρόσια κατ' ἔτος ἐν ὅσῳ ζῇ ἡ Παναγιότης αὐτοῦ μετ' εὐχῆς καὶ εὐλογίας του τῆς αὐταδέλφης αὐτοῦ Κωνστάντζας θυγατέραις καὶ ἀνεψιαῖς κοκκώνα Μαριώρα καὶ 'Ρωξάνδρα ἄνευ προφάσεως πρὸς χάριν τῶν προζωαρκείων ἐξόδων αὐτῶν, μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος νὰ παύσῃ ἡ δόσις αὐτή, καὶ νὰ δίδωνται εἰς τὸ ἑξῆς μόνον τριάκοντα γρόσια εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ Γαλατᾶ πρὸς ἀπαλλαγὴν ὀλίγης ποσότητος χρέους φυλακωμένων τινῶν χριστιανῶν ἀπαραβάτως ὡς διαλαμβάνεται καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ καθολικῇ διαθήκῃ καὶ κατὰ τὴν εὐλογοφανῆ αὐτοῦ παραγγελίαν καὶ αἴτησιν τῆς Παναγιότητός του καὶ παρ' ἡμῶν ὑπόσχεσιν ἐγένετο τὸ παρόν. Τὰ δὲ ἀνωτέρω χίλια γρόσια νὰ μένουν εἰς τὸ ἑξῆς παντοτεινὰ εἰς τὸ παγκάρι τῆς ἐκκλησίας, παρ' οὐδενὸς τινὸς νὰ καταζητῶνται ὡςὰν ὁποῦ ἰδίᾳ βουλῇ καὶ γνώμῃ τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος δοθέντα καὶ ἀφιερωθέντα τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας, δι' ἀκατάπαυστον μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ παντοτεινόν, διὰ δὲ τῶν ἄνω εἰρημένων συνθήκης καὶ συμφωνίας ὑποσχόμεθα φυλάττεσθαι ἀπαραβάτως ἐν μέσῳ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν τῶν νῦν ἐπιτρόπων ὅσον καὶ παρὰ τῶν μεθ' ἡμᾶς ἐλευσομένων.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ ἀσφάλειαν κατεστρώθησαν καὶ ἐν τῷ παρόντι κώδικι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου 'Ιωάννου εἰς μνημόσυνον παντοτεινὸν καὶ αἰώνιον.

'Εν ἔτει σωτηρίῳ αψλζ' δεκεμβρίου 4.

1793, 16 ὀκτωβρίου. 'Ελάβομεν διὰ χειρὸς 'Ρίζου γρόσια 475 ἵνα μνημονεύηται 'Αλεξάνδρου προςκυνητοῦ ὑπὲρ ἀναπαύσεως.

1797, δεκεμβρίου 22. Ὁ παπᾶ Γαβριὴλ Ταφρᾶ διὰ ψυχικὴν

αὐτοῦ σωτηρίαν ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας τὸ γιεντίκιον τοῦ ὀντᾶ του ὁποῦ εἶχεν ἐν «Βαλῆδὲ χάνι» πλησίον τοῦ μισὲρ Τζωρτζῆ Γαλάτη καὶ μισὲρ Ἰωάννη Ἀμοίρου, μὲ συμφωνίαν ἐν ὅσῳ ζῇ νὰ κάθηται μέσα καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν του νὰ ἦναι τῆς ἐκκλησίας, ἵνα ἀπὸ σήμερον μνημονεύηται εἰς τὰ ζωντανὰ καὶ μετὰ θάνατον ἐν τοῖς τεθνεῶσι, χωρὶς νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι νὰ πωλοῦν τὸν ὀντᾶ ἀλλὰ ν' ἀκολουθοῦν ὡς ἄνωθεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

1800, ἀπριλίου 1. Ἀφιέρωσεν ὁ Χ'' Συμεὼν Ἀραΐτζῆς γρόσια 500.

1801, φεβρουαρίου 24. Ἔδωκεν ὁ Πέτρος Παπᾶ γρόσια 500 ἵνα κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μνημονεύηται.

1802, σεπτεμβρίου 17. Ἀφιέρωσεν ἡ κυρὰ Μαριώρα συμβία Ἰωάννου Ῥάλλη γρ. 700 ἵνα μνημονεύωνται παρρησίᾳ Μαριώρας, Δημητρίου, Κατήγκως καὶ τῶν τέκνων καὶ μετὰ θάνατον πάλιν νὰ μνημονεύωνται.

1807, μαρτίου 25. Ἀφιέρωσεν ἡ κοκκώνα Σοφίτσα συμβία τοῦ ποτὲ Χ'' Εὐαγγελινοῦ γρ. 1000 ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ ὅπως ἐν ὅσῳ ζῇ τῇ δίδωσι τόκον 6 % καὶ μετὰ θάνατον τὴν κάμωσι μνημόσυνον μὲ ἀρχιερέα τῇ 25 μαρτίου.

1807, μαρτίου 27. Ἐλάβομεν ἀπὸ μισὲρ Νικόλαον Παξιμάδην Καρτζακιὰ γρ. 500. Εἶχον καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἀπὸ τὰ 1805 μαρτίου 14 γρόσια 500. Τοῦ ἐδώκαμεν τὸν ὀντᾶ τῆς ἐκκλησίας ὁποῦ εἶναι ἐπ' ὀνόματι μισὲρ Τζωρτζῆ Καζανόβα νὰ κάθηται μέσα ἐν ὅσῳ ζῇ καὶ μετὰ θάνατον νὰ μείνουν τὰ 1000 γρόσια εἰς τὴν

ἐκκλησίαν καὶ νὰ τῷ γίνηται τὸ μνημόσυνόν του, 25 μαρτίου.

1808, μαίου α'. Μᾶς ἀφιέρωσεν ἡ Σμαράγδα θυγάτηρ Στεφάνου Βαβούλα ἕνα ζωνάριον μαλαγματένιον διὰ νὰ μνημονεύηται.

1809, ἰανουαρίου 2. Ἀφιέρωσεν Εἰρηνιὼ γρόσια 1000 ἵνα γίνηται συλλείτουργον τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους καὶ μνημονεύωνται Εἰρηνιώ, Ἀντώνιος καὶ Μαριώρα.

1809, ἰανουαρίου 27. Ὁ μισὲρ Λιόνης Τζιρόποινας ἀφιέρωσε δι' ὁμολογίας γρ. 1500 μὲ συμφωνίαν νὰ πληρώνηται κατ' ἔτος τόκος 8 $^0/_0$ καὶ νὰ τῷ γίνηται ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ νὰ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα Σεραφεὶμ ἀρχιερέως, Ἰωσὴφ ἱερομονάχου, Κωνσταντίνου καὶ τῶν γονέων, Καλούδας καὶ τῶν γονέων, Θεοδοσίου, Ὀριεττοῦς καὶ Ἰωάννου.

1811, ὀκτωβρίου 5. Ἀφιέρωσεν ὁ κὺρ Νικόλαος Μεσηνέζης διὰ χειρὸς Δημητρίου Σχοινᾶ γρόσια 3000 ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ τῷ δίδωμεν τόκον ἐν ὅσῳ ζῇ 8 $^0/_0$ ἐτησίως καὶ μετὰ θάνατον νὰ γίνηται μνημόσυνον τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ νὰ μνημονεύωνται Νικολάου, γυναικὸς καὶ ἀδελφῶν.

1811, σεπτεμβρίου 3. Μᾶς ἔδωσεν ἡ Ἑλενίτζα τοῦ Γιοβάνη μπαρμπέρη γρόσια 2000 μὲ συμφωνίαν ἐν ὅσῳ ζῇ νὰ παίρνῃ τὸ διάφορον πρὸς 11 τοῖς $^0/_0$ καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της νὰ κάμνῃ ἡ ἐκκλησία τὰ μνημόσυνά της κατὰ τὸ σύνηθες.

1816, ἰουνίου 7. Ὁ μισὲρ Νικολῆς Μεσηνέζης ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν γρόσια 5000 ἵνα ἐν ὅσῳ ζῇ λαμβάνῃ

τόκον 8 % καὶ μετὰ θάνατον δίδῃ ἡ ἐκκλησία εἰς ψυχικὰ ἀναγκαῖα 150 γρόσια κατ' ἔτος.

1823, νοεμβρίου 11. Ἀπὸ ἅγιον Καισαρείας Ἰωαννίκιον διὰ νὰ μνημονεύηται ἐλάβομεν γρόσια 150.

1828, αὐγούστου 5. Ἐλάβομεν ἀπὸ τὴν κοκκώναν Κρουσταλλένιαν πρὸ τοῦ εἰς δύο δόσεις γρόσια 700. Μᾶς ἔδωσεν ἕτερα γρόσια 50 καὶ τὰ ἀφιέρωσεν ὅλα ὁμοῦ γρόσια 750. Θὰ λαμβάνῃ δὲ ἐν ὅσῳ ζῇ γρόσια 7 ½ τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν της νὰ ἦναι εἰς χρέος ἡ ἐκκλησία νὰ κάμῃ τὴν κηδείαν της καὶ τὰ μνημόσυνά της.

1837, μαρτίου 9. Ἀφιέρωμα γρόσια 1000 Ἀμβροσίου Αὐγερινοῦ διὰ νὰ μνημονεύωνται Ἀμβροσίου, Μαρίας καὶ τῶν τέκνων τῇ ἑορτῇ τῆς Μεταμορφώσεως.

1838, ἰανουαρίου 16. Ἐλάβομεν διὰ χειρὸς μισὲ Δημητρίου Μαχαιρᾶ γρ. 3000, ἀφιέρωμα τῆς μακαριτίσσης κουνιᾶς του διὰ νὰ τῆς γίνηται κατ' ἔτος μνημόσυνον τῇ ἑορτῇ τῶν γενεθλίων τοῦ τιμίου Προδρόμου.

1839, αὐγούστου 6. Ἀφιέρωμα γρόσια 1000 διὰ νὰ μνημονεύωνται Μαρίας, Γεωργίου, γονέων καὶ τέκνων.

1841, μαρτίου 19. Ἀφιέρωμα Μιχαὴλ Λωρῆ γρόσια 500.

1842, ἰανουαρίου 11. Ἀφιέρωμα τοῦ μακαρίτου Δημητρίου Μαχαιρᾶ διὰ χειρὸς Ζαννῆ Στεφάνοβικ διὰ νὰ μνημονεύηται κατ' ἔτος τῇ 20 ὀκτωβρίου μνήμῃ τῆς ἁγίας Ματρώνης γρόσια 3000.

1842, μαΐου 8. Ἀφιερώθησαν παρὰ τοῦ μακαρίτου Παύλου Π. Ροδοκανάκη γρόσια 5000 ἵνα τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου γίνηται μνημόσυνον καὶ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα Πέτρου, Φράγκας καὶ Παύλου, Στεφάνου, συμβίας καὶ τέκνων, Δημητρίου καὶ τέκνων.

1845, ὀκτωβρίου 28. Ἀφιέρωμα τῆς Φωτεινῆς Δ. Μαχαιρᾶ γρόσια 10000 διὰ νὰ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα οἰκογενειῶν Μαχαιρᾶ καὶ Στεφάνοβικ τῇ 25 μαρτίου καὶ 8 νοεμβρίου.

1850, νοεμβρίου 3. Κατ' αἴτησιν τῶν πλοιάρχων Χίων τῇ 6 δεκεμβρίου, μνήμῃ τοῦ ἁγίου Νικολάου γίνεται ἀρτοκλασία καὶ μνημόσυνον (1) «*ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εὐπλοίας καὶ διηνεκοῦς κατευοδώσεως καὶ εὐτυχίας τῶν πλοιάρχων καὶ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν*».

Αἱ συνδρομαὶ δὲ τῶν Χίων πλοιάρχων ἤρξαντο ἀπὸ τοῦ 1850 διὰ τῆς ἐκκλήσεως τοῦ Κωνσταντίνου Θ. Ἀνδριάδου, ἐχούσης ὧδε.

Πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐντίμους πλοιάρχους Χίους.

Ὁ ὑποφαινόμενος ἔχων πρὸ πολλοῦ καιροῦ σκοπὸν νὰ συνεργήσω τὸ κατὰ δύναμιν εἰς πρᾶξιν, ἥτις ἀφορᾷ τοὺς εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐκ περιστάσεως ἀποθνήσκοντας πτωχοὺς καὶ ἀπόρους ναύτας Χίους, τουτέστι νὰ συνεργήσω εἰς τὸ νὰ δεχθῇ ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων εἰς Γαλατᾶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν πρότασίν μου διὰ νὰ ἐνταφιάζῃ τοὺς ὅσοι ἐκ τῶν πτωχῶν καὶ ἀπόρων ναυτῶν Χίων ἤθελον ἐκ περιστάσεως ἀποθάνει εἰς τὴν πόλιν ταύτην μὲ τὰ ἔξοδά της, δηλαδὴ νὰ στέλλῃ τοὺς ἱερεῖς της νὰ συνοδεύωσι τὸν νεκρὸν εἰς τὰ κοινὰ μνήματα τοῦ Ταξιμείου, διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα πρὸς ἐπιτυχίαν εὐκολωτέραν τοῦ σκοποῦ μου τούτου νὰ ἀποτανθῶ πρὸς ὅλους τοὺς συμπατριώτας μου Χίους πλοιάρχους μικρῶν τε καὶ μεγάλων πλοίων καὶ νὰ παρακινήσω τούτους νὰ συνεργή-

---

1). Πρβ. καὶ τὸ 14 ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ.

σωσιν ἅπαντες εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον σκοπόν, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ὁποίου πέποιθα ὅτι θέλει πραγματοποιηθῆ, ἐὰν ἀποφασίσωσι νὰ συνεισφέρῃ ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν πρὸς βοήθειαν τῆς ἐκκλησίας εἰς κάθε ταξείδιον διὰ τῆς πόλεως ταύτης μικράν τινα χρηματικὴν προσφοράν, τουτέστιν οἱ πλοίαρχοι τῶν καραβίων ἀνὰ εἴκοσι γρόσια, οἱ δὲ πλοίαρχοι τῶν μπουμπάρδων καὶ μικρῶν πλοίων ἀνὰ γρόσια δέκα.

Ἔχων σταθερὰν πεποίθησιν ὅτι θέλω εὕρει ὅλους τοὺς συμπατριώτας μου πλοιάρχους, οὐ μόνον προθυμοτάτους εἰς τὴν πρότασίν μου ταύτην ἀλλὰ καὶ εἰλικρινεστάτους ὡς πρὸς τὴν διηνεκῆ ἐκτέλεσίν της, ἀποτείνομαι πρὸς αὐτοὺς διὰ τῆς παρούσης μου ἐκθέσεως, διὰ νὰ καλοθελήσωσι νὰ καταγράφῃ ὁ καθεὶς τὸ ἔντιμον ὄνομά του, τὸ ὁποῖον, ἂς εἶναι βέβαιος, ὅτι διὰ τῆς μικρᾶς προσφορᾶς ταύτης, ἥτις ἀφορᾷ ἐκτέλεσιν ἱεροῦ καθήκοντος εἰς τοὺς ἀποθνήσκοντας δυστυχεῖς συμπατριώτας ἡμῶν ναύτας, θέλει καταγραφῆ εἰς τὴν βίβλον τῶν ζώντων καὶ θέλει ἐπισύρει ἐπ' αὐτοὺς τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς πράξεις των.

Ἐν Γαλατᾷ Κων)πόλεως τῇ 3)15 νοεμβρίου 1850.

Ὁ συμπολίτης ὑμῶν

(Ὑπογ.) **Κωνσταντῖνος Θ. Ἀνδριάδης.**

Ἡ ἐκκλησία δὲ ἀπὸ τοῦ 1850 μέχρι σήμερον πράγματι, καίτοι σχεδὸν ἐξέλιπεν ὁ πόρος οὗτος, καὶ εὔχεται ὑπὲρ τῶν πλοιάρχων καὶ ἐνταφιάζει δωρεὰν εἰς τὸ ἐν Σισλίῳ ὀρθόδοξον νεκροταφεῖον τοὺς ἀποθνήσκοντας ἐνταῦθα ἀπόρους Χίους ναύτας.

851, δεκεμβρίου 30. Ἀφιέρωμα τῆς μακαρίτιδος Φράγκας Ροδοκανάκη ἐκ γροσίων 5150 ἵνα μνημονεύωνται τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν τὰ ὀνόματα Φράγκας,

συμβίου καὶ τέκνου, Στεφάνου, συμβίας καὶ τέκνων, Δημητρίου, συμβίας καὶ τέκνων, Μαριγίτζας καὶ ἀδελφοῦ.

1853, μαΐου 17. Ἀφιέρωμα Κατήγκως συζύγου Καπετὰν Νικολάου Μαλανδράκη ἐκ γρ. 3000, ἵνα τῇ κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας μνημονεύηται ὑπὲρ ὑγιείας Αἰκατερίνης καὶ τῶν τέκνων καὶ ὑπὲρ ἀναπαύσεως Νικολάου, γονέων, τέκνων καὶ ἀδελφῶν.

1853, μαΐου 24. Τῷ σαββάτῳ τῆς α' κυριακῆς τῶν νηστειῶν μνημονεύεται Ἀναστασίου, Ἰωάννου, συμβίας, Γεωργίου, συμβίας καὶ Μαριώρας ἕνεκα ἀφιερώματος ἐκ γροσίων 5000 τοῦ Ἀναστασίου Κουσουλέντη, ὅστις διὰ διαθήκης του ἀφιέρωσε καὶ τὴν οἰκίαν[1] του περιελθοῦσαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του Κατήγκως.

1854, αὐγούστου 15. Ἀφιέρωμα γρ. 5000 παρὰ τῶν κ. Φρ. καὶ Π. Βερνουδάκη ὑπὲρ ἀναπαύσεως Χριστοφόρου, πατρὸς καὶ ἀδελφῶν, Φράγκας καὶ Παύλου.

1857, δεκεμβρίου 15. Ἀφιερώθησαν παρὰ τῶν υἱῶν τοῦ μακαρίτου Νικολάου Ταμβάκου γρ. 7000 ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ τελῆται μνημόσυνον κατ' ἔτος τῇ κυριακῇ τῶν Προπατόρων καὶ μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα Νικολάου καὶ τῆς συμβίας, Δημητρίου, συμβίας καὶ τέκνων, Ἐμμανουὴλ συμβίας καὶ τέκνων, Ἀριέττας, Φραγκούλη, συμβίας καὶ τέκνων.

1863, μαΐου 12. Ἡ μακαρῖτις Ἑλένη Δημητρίου Καλβο-

1) Ἡ οἰκία αὕτη καεῖσα ἐν πυρκαϊᾷ τοῦ 1857 ἀνῳκοδομήθη τῷ 1860 καταβαλούσης τῆς ἐκκλησίας γρ. 42500, τῆς δὲ χήρας Κουσουλέντη γρ. 20000.

κορέση ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς ὥρᾳ προςήνεγκε τῇ ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ 50 λίρας ἵνα κατ' ἔτος τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων Κωσταντίνου καὶ Ἑλένης τελῆται μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτῆς.

1867, νοεμβρίου 30. Ἀφιέρωμα ἑκατὸν (100) εἰκοσαφράγκων τοῦ Δημητρίου Ν. Πετροκοκκίνου εἰς μνημόσυνον τῇ 26 σεπτεμβρίου, ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μητρὸς αὐτοῦ Λούλας.

1869, φεβρουαρίου 28. Ὁ Στέφανος Κουμελᾶς ἀφιέρωσε λίρας τριακοσίας (300). Ἐγένοντο ἥ τε κηδεία αὐτοῦ καὶ τὰ συνήθη μνημόσυνα ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας.

1876, φεβρουαρίου 2. Ἀφιέρωμα τῆς μακαρίτιδος Ἑλένης Στεφάνοβικ Σκυλίτζη ἐκ λιρῶν ἑκατὸν (100) ἵνα ἐτησίως τελῆται τῇ 25 ἰανουαρίου μνημόσυνον, μνημονευομένων τῶν ὀνομάτων Ἑλένης, γονέων καὶ τέκνων, Στεφάνου, συμβίας καὶ τέκνων, Πέτρου, Φράγκας καὶ Παύλου.

1877, ἰουνίου 16. Ἀφιέρωμα τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Σκουλούδη ἐκ λιρῶν τριάκοντα (30) ἵνα κατ' ἔτος τελῆται τῇ 10 μαΐου μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς Ἰωάννου, γονέων καὶ ἀδελφῶν.

1882, ἀπριλίου 22. Ἡ κυρία Αλεξάνδρα σύζυγος τοῦ ἀοιδίμου Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου, ἀποθανόντος τῇ 18 μαρτίου 1880 ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου, ἀφιέρωσε λίρας πεντήκοντα (50) ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μακαρίτου συζύγου αὐτῆς αἰτήσασα ὅπως κατ' ἔτος τῇ 25 μαρτίου μνημονεύηται τὸ ὄνομα τοῦ μακαρίτου. Ἔκτοτε τελεῖται τακτικὸν ἐτήσιον μνημόσυνον.

1886, ἀπριλίου 6. Οἱ υἱοὶ τοῦ ἀειμνήστου Ζαννῆ Στεφάνοβικ

Σκυλίτζη ἀφιέρωσαν εἰς τὸν ἡμέτερον ναὸν ἑκατὸν (100) λίρας ἵνα γίνηται ἐτησίως μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μακαρίτου πατρὸς αὐτῶν τῇ 20 ἰουλίου, ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, μνημονευομένων τῶν ὀνομάτων Ζαννῆ, Ἑλένης, γονέων, τέκνων καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

1886, ἰουνίου 17. Ὁ ἀοίδιμος Ἐμμανουὴλ Χαλδουβάκης [1] ἐκληροδότησε διὰ διαθήκης ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 νοεμβρίου 1885 τετρακοσίας (400) λίρας ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τελεσθῶσι μνημόσυνα ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἓν τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατόν του, ἕτερον μετὰ τρεῖς μῆνας, ἄλλο μετὰ ἓξ μῆνας καὶ ἄλλο μετὰ ἓν ἔτος καὶ ἐφεξῆς νὰ τελῆται ἐτήσιον μνημόσυνον.

---

1) Ὁ μέγας οὗτος τοῦ ἡμετέρου ναοῦ εὐεργέτης **Ἐμμανουὴλ Χαλδουβάκης** ἐγεννήθη ἐν Χίῳ ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος· ἀνδρωθεὶς δ' ἀνεχώρησεν ἐκ Χίου καὶ ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον διατελέσας ἐπὶ μακρὰ ἔτη διευθυντὴς τῶν ἐν Τιφλίδι καὶ Μαγχεστρίᾳ ὑποκαταστημάτων τοῦ οἴκου Στεφάνοβικ Σκυλίτζη. Ἐπανελθὼν δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τριακονταετίαν συνεβίου συνοικῶν νυκτός τε καὶ ἡμέρας καὶ συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Ζαννῆ Στεφάνοβικ ἐν ἐκτάκτῳ καὶ παραδειγματικῇ συμπνοίᾳ καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀπολαύων ἀμερίστου ἐκτιμήσεως, ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ παρ' ἁπάσῃ τῇ ἐκλεκτῇ κοινωνίᾳ τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης. Ὢν δὲ εὐπροσήγορος καὶ εὐεργετικὸς τοῖς πᾶσι εἶχε κάλλιστα τὴν ὑγίειαν μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ ἀπέθανε εὑρισκόμενος ἐν τῷ ἐν μεγάλῳ ἐθνικῷ χανίῳ τοῦ Γαλατᾶ γραφείῳ τοῦ ἐριτίμου κ. Παύλου Στεφάνοβικ τῇ 2 μ. μ. ὥρᾳ τῆς 24 μαΐου

1889, μαΐου 31. Ἡ κ. Μαρία Π. Τζιτζίνια ἀφιέρωσεν ὡραίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος. Ἐφ' ᾧ καὶ ~~ἀπεφασίσθη~~ ὅπως τὸ μὲν ὄνομα τοῦ μακαρίτου συζύγου αὐτῆς Παύλου ἐγγραφῇ μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐν ὡρισμέναις ἡμέραις μνημονευομένων, τῇ δὲ δωρητρίᾳ ἐκφρασθῶσιν εὐχαριστίαι ἐπὶ τοῖς εὐσεβέσι καὶ φιλοπάτρισιν αὐτῆς αἰσθήμασιν.

1891, ἰουνίου 6. Δι' ἐπιστολῆς τῆς ἐπιτροπείας τοῦ ναοῦ ἐκφράζονται ἄπειρος εὐγνωμοσύνη καὶ θερμαὶ εὐχαριστίαι πρὸς τὸν φιλογενέστατον κ. Στέφανον Ῥάλλην διὰ τὴν ἑκατοντάλιρον, γενναιόφρονα ὑπὲρ τοῦ ναοῦ δωρεάν του.

1891, ἰουνίου 6. Εἰκοσάλιρος δωρεὰ τῶν τέκνων καὶ ἐγγόνων τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Ματθαίου καὶ Ἀργυρῆς Καλβοκορέση.

1893, ἰουνίου 30. Ὁ ἐν Παρισίοις κ. Ὀδυσσεὺς Νεγρεπόντης ἐπὶ τῇ τελετῇ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Αἰκατερίνης μετὰ τοῦ Ἕκτορος Οἰκονόμου ἀπέστειλε δέκα (10) λίρας ἵνα ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ μνημονευθῶσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

1894, μαρτίου 7. Ὁ ἐν Ὀδησσῷ φιλογενέστατος καὶ ἐξοχώτατος ὁμογενὴς Γρηγόριος Μαρασλῆς ἀπέστειλεν

1886 ἐκ κεραυνοβόλου βληθεὶς ἀποπληξίας, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μετὰ τῆς προσηκούσης μεγαλοπρεπείας καὶ ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως γενομένης τῆς κηδείας αὐτοῦ ἐπιμελείᾳ καὶ προνοίᾳ τοῦ πατρῴζοντος καὶ ἴσα πατρὶ ἀγαπῶντος τὸν ἀείμνηστον εὐγενεστάτου κ. Παύλου Στεφάνοβικ ἐτάφη ὁ ὑπερογδοηκοντούτης οὗτος πρεσβύτης ἐν τῷ νεκροταφείῳ τοῦ Σισλίου.

ὡραῖον χρυσοῦν ἀρτοφόριον. Ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ἐπιτροπεία τοῦ ναοῦ τῇ μὲν Α. ἐξοχότητι ἐξέφρασε δι' ἐπιστολῆς ἐπὶ τῇ πολυτίμῳ ταύτῃ προςφορᾷ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει χιακῆς παροικίας, ἀπεφάσισε δὲ νὰ τελῇ ἐτησίως μνημόσυνον τῇ κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν γονέων αὐτοῦ Γρηγορίου καὶ Ζωῆς.

1894, μαρτίου 14. Δεκάλιρος δωρεὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις φιλογενεστάτου κ. Ἀνδρέα Δ. Συγγροῦ, ὅςτις καὶ κατ' ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπέστειλεν ἑτέρας δέκα (10) λίρας. Ἡ δ' ἐπιτροπεία εὐχαριστοῦσα ἔγραφεν ὅτι «τρέφει τὴν χρυσῆν ἐλπίδα ὅτι τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἐνδιαφέρον οὐ παύσεται ἡ ὑμετέρα φιλογένεια τηροῦσα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀκμαῖον καὶ ζωηρόν».

1896, ἰανουαρίου 27. Τριακοντάλιρος δωρεὰ τῆς ἀοιδίμου Ἀγγεροῦς, χήρας τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου Ἀγελάστου, διὰ διαθήκης αὐτῆς, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ὁποίας ἐτέλεσεν ὁ ναὸς ἡμῶν μνημόσυνον.

1896, ἀπριλίου 30. Ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀοίδιμος Δημήτριος Ν. Ταμβᾶκος διέθηκεν ὑπὲρ τοῦ ναοῦ λίρας ἑκατὸν (100) μετρηθείσας διὰ τῆς πολυσεβάστου χήρας Πολυξένης καὶ τοῦ ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης κ. Δ. Μικρουλάκη.

Ὁ αὐτὸς ἐχορήγει κατ' ἔτος καὶ πέντε (5) λίρας διὰ τὸ ἑκάστοτε τελούμενον μνημόσυνον τῆς οἰκογενείας του.

Κατὰ τὰς ἄνω σεσημειωμένας ἡμέρας τακτικῶς ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ μνημονεύονται [1] τὰ εἰρημένα τῶν

---

1) Ἰδοὺ καὶ ὁ κατάλογος τῶν νῦν τελουμένων ἐτησίως μνημοσύνων. α') Τῇ κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας (μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν) τῆς

διαφόρων δωρητῶν ὀνόματα. Κατὰ δὲ τὴν κυριακὴν τῆς ὀρθοδοξίας εἰς τὸνἑσπερινὸν (1) γίνεται παλαιόθεν ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον μετὰ κολλύβων «*καὶ μνημονεύονται ἅπαντες οἱ μακαρῖται ἀδελφοί μας· οἱ ἐπίτροποι χρεωστοῦν νὰ προςκαλοῦν τοὺς συμπατριώτας ὅλους πρὸ τῆς παραμονῆς μὲ γραμμάτια καὶ προφορικῶς διὰ νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὴν τελετὴν τοῦ μνημοσύνου*».

---

1) Κατὰ τὸ ἐφέτος τῇ 22 φεβρουαρίου, κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν ἁπανταχοῦ Χίων τελεσθὲν ἱερὸν μνημόσυνον τελεταρχοῦντος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Βιζύης κ. Ἱεροθέου, ὁ ἱερατικῶς τοῦ ναοῦ προϊστάμενος πανόσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Σμάραγδος Χ'' Εὐσταθίου, ἐκ τοῦ παρόντος ἔργου γνωρισθέντων αὐτῷ ἱστορικῶν τινων σημείων, ἐξεφώνησε τὸν ἀκόλουθον

οἰκογενείας Κουσουλέντη καὶ τοῦ Γρηγορίου καὶ Ζωῆς Μαρασλῆ μετὰ κολλύβων.

β') Τῇ δὲ ἑσπέρᾳ τὸ γενικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν ἁπανταχοῦ Χίων.

γ') Τῇ 25 μαρτίου τῆς οἰκογενείας Στεφάνοβικ μετὰ κολλύβων.

δ') Τῇ 25 μαρτίου τῆς οἰκογενείας Μαυρογορδάτου μετὰ κολλύβων.

ε') Τῇ 21 μαΐου τῆς οἰκογενείας Καλβοκορέση μετὰ κολλύβων.

στ') Τῇ α' κυριακῇ μετὰ τὴν 24ην μαΐου τῆς οἰκογενείας Χαλδουβάκη μετὰ κολλύβων.

ζ') Τῇ 20 ἰουλίου μνημονεύεται ἡ οἰκογένεια Στεφάνοβικ ἄνευ κολλύβων.

η') Τῇ 8 σεπτεμβρίου μνημονεύεται εἰς τὴν πρόθεσιν ἡ οἰκογένεια Μαχαιρᾶ καὶ Στεφάνοβικ ἄνευ κολλύβων.

θ') Τῇ 6ῃ δεκεμβρίου ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Νικολάου γίνεται ἀρτοκλασία ὑπὲρ εὐπλοΐας τῶν Χίων πλοιάρχων.

ι') Τῇ κυριακῇ τῶν Προπατόρων τῆς οἰκογενείας Ταμβάκου μετὰ κολλύβων.

Πλὴν δὲ τῶν ἄνωθι καταγεγραμμένων δωρεῶν καὶ ἀφιερωμάτων ἐν τοῖς λογιστικοῖς τοῦ ναοῦ βιβλίοις φαίνονται καὶ ἄλλαι δωρεαί. Κατὰ τὸ 1848 ἀνώνυμός τις διὰ χειρὸς Π. Σεκιάρη ἐδώρησε λίρας 20. Κατὰ τὸ 1856 ὁ Κωνσταντῖνος Γ. Κρίτης γρ. 2700. Τῷ 1866 ὁ Φραγκούλης Βερνουδάκης ἀφιέρωσε λίρας 40. Κατὰ τὸ 1868 ἐδώρησαν Ἐμμ. Χαλδουδάκης λίρας 50, Ζ. Στεφάνοβικ Σχυλίτζης 30, Π. Σεκιάρης 30, Α.Θ. Ῥάλλης,

---

προςφορώτατον ἐπιμνημόσυνον λόγον συγκινήσαντα βαθέως τὸ πολυπληθὲς καὶ ἐκλεκτὸν ἐκκλησίασμα.

«Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδόξους καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει . . . . Τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γενεάς· σοφίαν αὐτῶν διηγήσονται λαοὶ καὶ τὸν ἔπαινον αὐτῶν ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία».

Σιρὰχ μδ′ 1,14,15.

Σεβασμιώτατε δέσποτα,
ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί.

Τὸ αἴσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης ὁμολογουμένως εἶναι ἔμφυτον ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ· εἰς τὸν τρόπον δὲ τῆς ἐκδηλώσεως αὐτοῦ οἱ πεπολιτισμένοι τῆς γῆς λαοὶ ἰδιαιτέραν ἔδωκαν προσοχὴν καὶ μεγάλας κατέβαλον καὶ καταβάλλουσι προςπαθείας, μετ' ἐθνικῆς ὑπερηφανίας ἀγωνιζόμενοι τίς τὸν ἄλλον νὰ ὑπερβῇ ἐν τούτῳ.

Ἀναντιρρήτως ὅμως καὶ αὐτῆς τῆς ἀνεγέρσεως ἀνδριάντων τιμιωτέρα εἶναι ἡ πρᾶξις τῆς Ὀρθοδοξίας, καθ' ἣν αὕτη εἰς τὴν πνευματικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀποβλέπουσα καὶ τὸ μέλλον τῆς ἀθανάτου ψυχῆς ἐν τῇ αἰωνιότητι ἐν ἀνωτέρᾳ μοίρᾳ τιθεμένη, πρὸς ἔκφρασιν τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας εὐγνωμοσύνης ἐθέσπισε τὰ ἱερὰ μνημόσυνα, ἐν τοῖς ὁποίοις πᾶσα εὐγενής, ὑπερκοσμία καὶ οὐρανία ἰδέα συγκεντροῦται καὶ τὰ συγκινητικώτατα καὶ συμπαθέστατα τῶν αἰσθημάτων ἀναπτύσσονται.

Δημ. Καλβοκορέσης καὶ Ἰωάννης Κοντόσταυλος ἀνὰ 20, Π. Ζ. Καλβοκορέσης, Λ. Χρυσοβελώνης καὶ Ἀγέλαστος καὶ Βοῦρος ἀνὰ 10. Τῷ 1870 ὁ ἀοίδιμος Γεώργιος Κορωνιὸς γενναιότατα ἐχορήγησε λίρας ὀγδοήκοντα (80). Ὁ εὐγενέστατος κ. Θεόδωρος Α. Μαυρογορδᾶτος προςήνεγκε (κατὰ τὸ 1867καὶ 1880) λίρας χρυσᾶς εἴκοσι (20). Πολλαὶ δὲ πολλάκις ἀναγράφονται γενναιόδωροι συνδρομαὶ τοῦ φιλογενεστάτου καὶ μεγατίμου κυρίου

Τῶν ὑγιῶν τούτων θρησκευτικῶν ἀρχῶν ἐμφορουμένη καὶ ἡ ἐρίτιμος τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ναοῦ ἐπιτροπή, τελεῖ καὶ σήμερον κατὰ τὴν μεγάλην ταύτην τῆς Ὀρθοδοξίας ἡμέραν τὸ μνημόσυνον τῶν ἀειμνήστων κτιτόρων, εὐεργετῶν καὶ προστατῶν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, εἰς ὃ καὶ συνεκάλεσεν ἡμᾶς, ὅπως ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ κλεινῷ ἱδρύματι τῶν φιλευσεβῶν καὶ φιλογενῶν ἐκείνων χειρῶν ἐν μιᾷ καρδίᾳ καὶ στόματι ἑνὶ ἀναπέμψωμεν πρὸς τὸν Ὕψιστον τὰς εὐχὰς ἡμῶν καὶ δεήσεις καὶ καύσωμεν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου βωμοῦ τὸν λιβανωτὸν τῆς εὐγνώμονος ἡμῶν καρδίας ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν κλεινῶν ὑμῶν προπατόρων, οἵτινες εὐσεβείᾳ, φιλογενείᾳ καὶ ἐνθέῳ ζήλῳ κινούμενοι ἔκτισαν καὶ ἐπιζήλως ἐκόσμησαν τὸ σκήνωμα τοῦτο τῆς δόξης τοῦ Κυρίου, καταλιπόντες ὑμῖν, τοῖς ἀπογόνοις ἐκείνων Χίοις, ἀναφαίρετον κληρονομίαν.

Δεῦτε λοιπόν, ὡς εὐγνώμονες παῖδες ἐκείνων, θέσωμεν τὸ θυμίαμα τῆς ἡμετέρας καρδίας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ θυμιατηρίου, ὅπερ, ἀξιεπαίνῳ προνοίᾳ τῆς ἀξιοτίμου ἐπιτροπῆς, καίει καὶ σήμερον πρὸς τὸν Πλάστην, τὸν δ᾽ ὀφειλόμενον ἐκείνοις ἐκδηλοῦντες σεβασμόν, τὸν προςήκοντα ἔπαινον ἀποδώσωμεν. «*Αἰνέσωμεν ἄνδρας ἐνδόξους καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει*» ὅτι «*τὸν μὲν λιβανωτὸν τῷ Θεῷ, τὸν δὲ ἔπαινον τοῖς ἀγαθοῖς ἀπονέμειν δεῖ*».

Ἀλλὰ «*πόνοι γεννῶσι δόξαν καὶ κάματοι στεφάνους*», λέγει ἡμῖν ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία μετὰ τῆς θρησκείας. Τὰ ἀθάνατα βραβεῖα καὶ οἱ ἀμάραντοι στέφανοι καὶ τὰ ἀπαστράπτοντα παράσημα παρέχονται μόνον εἰς τοὺς τρέχοντας ἐν τῷ εὐγενεῖ καὶ θεαρέστῳ σταδίῳ τῆς

Παύλου Στεφάνοβικ Σκυλίτζη. Τῇ δὲ 2 ἀπριλίου 1898 ὁ ἐρίτιμος κ. Παῦλος Κορωνάκης τακτικὸς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπείας τοῦ ἡμετέρου ναοῦ πλὴν τῆς ἄλλης ἐν αὐτῷ πολυτίμου καὶ ζηλωτῆς δράσεως ἀξιολογωτάτην ἐποιήσατο δωρεὰν ἀφιερώσας αὐτῷ μεγαλοπρεπέστατον, καλλιτεχνικώτατα δὲ καὶ πλουσιώτατα ἐπεξειργασμένον ἱε-

---

πρὸς τὸν πλησίον αὐταπαρνήσεως, διδάσκει ἡμῖν ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος μετὰ τῆς καθ' ἡμέραν πείρας, ἐξυμνούσης καὶ δοξαζούσης τοὺς ἀρνουμένους ἑαυτοὺς καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὤμων αἴροντας. Οὕτως ἡ ἀνθρωπότης στεφανοῖ καὶ δοξάζει τὸν ἀτρόμητον ἐκεῖνον ἐξερευνητήν, ὅςτις ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῆς, ἢ τοὺς ἀπεράντους ὠκεανοὺς διαπλέει, ἢ τὰς ἀχανεῖς ἐρήμους διατρέχει, ἢ τοὺς οὐρανοὺς ἵπταται, καί, περιφρονῶν θάλπη καὶ ψύχη, καταιγίδας καὶ ναυάγια, καταποντισμοὺς καὶ πτώσεις καὶ τῶν ἀγρίων θηρίων βρώσεις, τὰ μυστήρια τῶν πόλων ζητεῖ νὰ ἀνακαλύψῃ! Οὕτως ἡ ἀνθρωπότης μεγαλύνει καὶ δοξάζει τὸν ἀκάματον ἐκεῖνον ἐπιστήμονα, ὅςτις ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης καὶ αὐτῆς ὡς κηρὸς κατατήκεται καὶ διαλυόμενος φθείρεται καὶ θυσιάζεται ἐπὶ τοῦ ἐνθουσιώδους ἐκείνου γραφείου! Οὕτως ἡ ἀνθρωπότης ἐγκωμιάζει καὶ γεραίρει τὸν μεγάθυμον ἐκεῖνον πλούσιον, ὅςτις ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πασχούσης κοινωνίας τὰ πενιχρὰ ἐνδύματα ἐνδύεται καὶ εἰς τὴν μᾶλλον λιτὴν τροφὴν ἀρκεῖται, ἐνδύων γυμνοὺς καὶ τοὺς πεινῶντας τρέφων!

Ὢ πόσον θελξικάρδιον τὸ κάλλος σου, ὢ αὐταπάρνησις! Πόσον ἀνέκφραστος καὶ ἀπερίγραπτος ἡ χάρις τῶν χειρῶν σου! Σὺ εἶσαι ἡ βάσις τῆς εὐδαιμονίας οὐ μόνον τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν λαῶν καὶ τῶν κρατῶν. Σὺ διὰ τῶν ἀνεξαντλήτων σου δωρεῶν πληροῖς χαρίτων τὸν πλήρη πικρίας συνήθως βίον τοῦ ἀνθρώπου, τὴν δὲ πνιγηρὰν ταύτην τοῦ κλαυθμῶνος κοιλάδα μετατρέπεις εἰς τερπνότατον παράδεισον. Ὥς τις ποικίλη καὶ πλουσία ἀνθοδέσμη διαχέεις πανταχοῦ ὡς διὰ μυριπνόου αὔρας τὴν γλυκυτάτην ἀρωματικὴν εὐωδίαν, ἀνοίγουσα οὕτω καὶ παρέχουσα ἐπὶ τῆς γῆς τὸν ἀπολεσθέντα παράδεισον.

Ἀλλὰ καὶ πόσον εὐτυχὴς καὶ μακαρία εἶσαι καὶ σύ, ὢ γενναία

ρὸν κουβούκλιον, οὗ ὅμοιον ἔχει ὁ αὐτὸς ἀπό τινων ἐτῶν ἀφιερωμένον καὶ εἰς τὸν ἐν τῷ Πέραν ἱερὸν ναὸν τῆς ἁγίας Τριάδος.

Ἐργῶδες δὲ θὰ ἦτο, ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ καταλέξωμεν πάντα τὰ διάφορα ποσά, ἅπερ, πλὴν τῶν τακτικῶν χάριν

ψυχή, ἡ τὸν πλοῦτόν σου ὑπὲρ τῆς κοινωνίας θυσιάσασα! Καὶ ὁ πτωχὸς ἐν τῷ πτωχοκομείῳ καὶ ὁ ὀρφανὸς ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ καὶ ὁ ἀσθενὴς ἐν τῷ νοσοκομείῳ καὶ ὁ γέρων ἐν τῷ γηροκομείῳ τὰς θερμοτάτας καὶ ἐγκαρδίους δεήσεις προσφέρει εἰς τὸν Ὕψιστον ὑπὲρ σοῦ, ἥτις παρέχεις εἰς αὐτοὺς τὴν τροφήν, τὴν ὑγίειαν, τὴν ζωήν. Καὶ ἡ μαθητιῶσα δὲ νεολαία ποτέ! ναί! ποτὲ δὲν λησμονεῖ σέ, τὸν εὐεργέτην, τὸν προστάτην, τὸν πνευματικὸν τροφόν, τὸν ἱδρυτὴν τοῦ ἐνδιαιτήματος αὐτῆς. Ἡ μορφή σου ἡ γλυκυτάτη εἶναι ἐζωγραφημένη ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας αὐτῶν.

Ἀλλὰ καὶ μήπως ἡμεῖς, ἀγαπητοί μου Χῖοι, θὰ λησμονήσωμέν ποτε τοὺς κτίτορας, εὐεργέτας καὶ συντελεστὰς τοῦ εὐκτηρίου ἡμῶν τούτου οἴκου; Ἀλλὰ καὶ μήπως ἐπὶ τέλους ἡ ἱστορία αὐτοῦ δὲν θὰ μαρτυρήσῃ ὅτι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἀείμνηστοι ἔθυσαν τὰ πάντα ἐπὶ τοῦ εὐγενεστάτου καὶ εὐεργετικωτάτου βωμοῦ τῆς αὐταπαρνήσεως;

Λυπηρὸν ἀληθῶς ὅτι μέχρι σήμερον δὲν κατέστη γνωστή, ὡς δεῖ, ἡ ἱστορία αὕτη. Πλὴν ἀλλὰ καὶ ἐξ ὀλίγων μόνων ἱστορικῶν σημείων καταδεικνύεται οἵαν αὐταπάρνησιν πρὸς τὸν ἱερὸν τοῦτον ναὸν ἀνέπτυξαν οἱ ἀοίδιμοι καὶ οἵας εὐγνωμοσύνης ὀφειλέται εἶναι οἱ ἐκείνων ἀπόγονοι, οἱ κατέχοντες ἤδη τὸν ἱερὸν τοῦτον ναόν.

«*Οὔτε πόνων οὔτε μόχθων οὔτε δαπανημάτων πολυαρίθμων φεισάμενοι*», ἀναφέρει ἀρχαῖον τοῦ θείου τούτου ναοῦ ἔγγραφον, ἀνέλαβον οἱ ἀείμνηστοι καὶ τῷ 1699 ἔκτισαν καὶ ἐκόσμησαν τὸν πρότερον ὑπὸ πυρκαϊᾶς καταστραφέντα εὐκτήριον τοῦτον οἶκον. Ἀλλὰ πρὶν ἢ καλύψωσι καὶ ἀποτίσωσι τὰ διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ εὐπρέπειαν αὐτοῦ προκύψαντα χρέη, πῦρ παμφάγον τῷ 1731 καταστρέφει τὸν περικαλλῆ ἐκεῖνον ναὸν ἐξ ὁλοκλήρου. Καὶ τίθενται λοιπὸν πάλιν εἰς ἐνέργειαν φροντίδες, ἀγῶνες, πόνοι καὶ θυσίαι, οὕτως ὥστε αἱ ἀείμνηστοι ἐκεῖναι συντεχνίαι τῶν τσοχατζίδων καὶ χεταϊτζίδων ἐντὸς τριῶν ἐτῶν ἦτα

τοῦ ἀγαθοεργοῦ τοῦ ναοῦ σκοποῦ χορηγιῶν, ὧν ἐν ἰδίᾳ παραγράφῳ ἐγένετο μνεία, καὶ τῶν πρὸς οἰκοδόμησιν καὶ ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν αὐτοῦ κτιτόρων καὶ ἐπιστατῶν καταβαλλομένων συνδρομῶν, ἑκάστοτε πρὸς εὐπρέπειαν καὶ συντήρησιν τούτου οἱ ἐν ἀγαθοεργίαις ἀνεξάντλητοι Χῖοι ἐδωροῦντο. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ εἴπωμεν καὶ δύο λέξεις *περὶ τῶν ἀτόκων*

τῷ 1734 κατώρθωσαν καὶ ἀνήγειραν ἐκ νέου. Καὶ ὅμως ὁ βάσκανος τῆς πυρκαϊᾶς δαίμων ἀμείλικτος, ὡς φαίνεται, κατεδίωκε τὸν ναὸν καὶ τῷ 1771 λάβρος ἐπιπίπτει κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν καταρρίπτει. Ἀλλ' ὅσον ὁρμητικὸν ἦτο τὸ καταστρεπτικὸν ἐκεῖνο πῦρ, τοσοῦτο φλογερὰ ἦτο καὶ ἡ εὐσεβεστάτη καὶ φιλογενεστάτη καρδία ἐκείνων ὑπὲρ τοῦ ἐντρυφήματος καὶ ἱεροῦ αὐτῶν ἐγκαλλωπίσματος· διό, ἐντὸς δύο ἐτῶν τῷ 1773 ἐκ τῆς τέφρας αὐτοῦ ὡραιότερος καὶ περικαλλέστερος ἀνέκυψε. Καὶ ἀντὶ τέλος, ἀποκάμνοντες ἐκ τῶν μόχθων καὶ θυσιῶν νὰ ψυχρανθῶσι καὶ ν' ἀπογοητευθῶσι, τοὐναντίον δι' ἰδιαιτέρας στοργῆς περιβάλλουσι τὸν ναὸν τοῦτον καὶ πάλιν μετὰ 26 ἔτη τῷ 1799 σπουδαιοτάτην ἐπ' αὐτοῦ ἐπιφέρουσιν ἐπισκευὴν ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀνίδρυσιν.

Καὶ τὰ ἐλάχιστα λοιπὸν ταῦτα δὲν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ Κυρίου εἶχε καταφάγει τὴν καρδίαν τῶν ἀειμνήστων ὑμῶν προγόνων; Δὲν μαρτυροῦσι ταῦτα ὅτι μοχλὸς τοῦ βίου ἐκείνων ἦν ἡ θεοσέβεια καὶ ἡ φιλανθρωπία, διὰ τὰ ὁποῖα τοιαῦτα ἐδοκίμασαν καὶ τοσαῦτα ὑπέστησαν φυτεύοντες τὸν ἀμπελῶνα τοῦτον τοῦ Κυρίου; Καὶ δὲν ἀπόκειται λοιπὸν τοῖς εὐσεβεστάτοις ἐκείνοις καὶ γενναίοις ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀμάραντος στέφανος;

Ἀλλὰ καὶ οἷον γόητρον, οἷον μεγαλεῖον κατέλιπον τῷ ἱερῷ τούτῳ ναῷ αἱ τὸν βίον αὐτῶν μετ' αὐτοῦ ἀρρήκτως συνδέσασαι τοσαῦται εὐεργετικώταται οἰκογένειαι περὶ ὧν τὰ ἀρχεῖα τοῦ ναοῦ τούτου μαρτυροῦσι, καθὼς ἡ ἱστορία αὐτοῦ θὰ ἀποδείξῃ; Ἐξίσταται τῇ ἀληθείᾳ ὁ ἀκούων τὰς παραδόσεις τοῦ γοήτρου καὶ μεγαλείου τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ὁ δὲ Χῖος, ἀναπολῶν εἰς τὴν μνήμην του τοὺς ἀοιδίμους ἐκείνους ἄνδρας, δὲν δύναται νὰ μὴ ἀποκαλύπτη-

δανείων,δι'ὧν πρὸς βοήθειαν τῆς ἐκκλησίας εἰς διαφόρους ἀνάγκας πλειστάκις προσήρχοντο ἀρωγοί, διὰ ποσῶν μὲν πεντήκοντα (50) μέχρι πεντακοσίων (500) λιρῶν οἱ εὐεργετικώτατοι καὶ ἀλήστου μνήμης Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης, Εὐστράτιος Φ. Μαυρογορδᾶτος (κατὰ μάιον τοῦ 1860 γρ. 51000), Ἀμβρόσιος Μαυρογορδᾶτος, Δημήτριος Ν. Ταμβᾶκος, Ἐμμ. Χαλδουβάκης, Ἰω. Σκουλούδης, Θεόδωρος Α. Πετροκόκκινος, Ἰάκωβος

ται πρὸ τῆς σκιᾶς αὐτῶν καὶ νὰ μὴ γονυπετῇ ἐπὶ τῶν σεπτῶν αὐτῶν τάφων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ χώρῳ ἡ κόνις αὐτῶν ἀναπαύεται.

Οὕτως καὶ τοιοῦτον ἐν βραχυτάτῃ καὶ ἀσθενεστάτῃ σκιαγραφίᾳ παρέδωκαν, ἀγαπητοί, οἱ ἀείμνηστοι ὑμῶν προπάτορες τὸν ἱερὸν τοῦτον ναόν, ἐν τῷ ὁποίῳ, ὡς ἐν ἑτέρᾳ πατρίδι, συγκεντρούμενοι καὶ συναδελφούμενοι, διατηρεῖτε τὸν δεσμὸν ἀδιάρρηκτον πρόξενοι γινόμενοι οὕτως ἀλλήλοις καὶ τῷ πλησίον πολλῶν ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν ὠφελειῶν. Οὕτως καὶ τοιοῦτον παρέδωκαν τὸν ναόν, ἐν τῷ ὁποίῳ συναντώμενοι καὶ συμπροσευχόμενοι, φυγαδεύετε τὴν ἀνίαν καὶ μελαγχολίαν, ἥτις συνήθως, πλὴν ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων ἀνθρώπων ἀπαθῶν καὶ στωϊκῶς ψυχρῶν καὶ ἀδιαφόρων πρὸς τὰ τοῦ κόσμου, καταλαμβάνει ἀνεπαισθήτως τὸν χριστιανὸν κατὰ τὰς μεγάλας ἰδίως ἑορτὰς μακρὰν τῆς γενετείρας, μακρὰν τῶν φιλτάτων, μακρὰν τέλος τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ναοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ εἶχεν εὐτυχήσῃ νὰ λάβῃ τὰς πρώτας θρησκευτικὰς ἐμπνεύσεις καὶ κατὰ πρῶτον εἶχεν ἀξιωθῇ τῆς ἀρωματικῆς καὶ μυριπνόου αὔρας τῶν χαρίτων τοῦ παναγίου πνεύματος.

Ὢ οἷα εὐτυχία, οἷα θελκτικότης, νὰ ἀκούῃ τις τὰς γοητευτικὰς καὶ συγκινητικωτάτας τελετὰς τῶν μεγάλων ἑορτῶν τῆς θρησκείας ἐν τῇ μεγάλῃ ἢ μικρᾷ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου αὐτοῦ !

Ἀλλὰ καὶ πόσον ἀφ' ἑτέρου παρήγορον, πόσον χαρμόσυνον ἐν ξένῃ γῇ νὰ ἔχῃ τις ναὸν κτισθέντα καὶ εὐπρεπισθέντα ὑπὸ τῶν προ-

Ῥάλλης, Γ. Π. Τζόλας καὶ Εὐστράτιος Βοῦρος, διὰ ποσῶν δὲ ὀλιγωτέρων τῶν πεντήκοντα (50) λιρῶν οἱ ἐπίσης φιλογενεῖς Νικόλαος Κλωνάρης, Ν. Γ. Πασπάτης, Α. Μ. Κάππαρης, Ἀλ. Φ. Μαυρογορδᾶτος, Ν. Καλβοκορέσης καὶ Στέφανος Βαφειάδης, πάντες εὐεργέται καὶ εὐλαβεῖς δωρηταὶ δικαίως ἀναδειχθέντες τοῦ ἡμετέρου

πατόρων αὐτοῦ καὶ τοῦτον κτῆμα ἀναπαλλοτρίωτον ἐσαεὶ τῶν ἀπογόνων ἐκείνων διαμένοντα!

Καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ταύτην εὐτυχίαν ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ τῶν πόλεων μόνοι οἱ Χῖοι κέκτηνται ὀφείλοντες ταύτην εἰς τοὺς ἀειμνήστους ἐκείνους προγόνους.

Χαίρετε καὶ πάλιν χαίρετε, ὦ μακάριαι ψυχαί, αἱ περιϊπτάμεναι ἤδη ἄνωθεν ἡμῶν τῶν εὐχομένων ὑπὲρ ὑμῶν. Ἡ κόνις ὑμῶν ἐν τιμῇ διατηρεῖται ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ χώρῳ καὶ παραδοθήσεται ὑμῖν σώα καὶ ἀλύμαντος. Τὰ ὀνόματα ὑμῶν διαμένουσι βαθέως ἐγκεχαραγμένα ἐν τῇ μνήμῃ τῶν εὐγνωμόνων ὑμῶν ἀπογόνων. Αἱ εὐχαὶ καὶ δεήσεις τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ ἀδιαλείπτως ἀνέρχονται ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τὸν οὐρανόν. Ὁ εὐσεβὴς οὗτος καὶ εὐγενὴς καρπὸς τῶν ἀτρύτων ὑμῶν πόνων καὶ μόχθων οὐδέποτε λησμονήσει ὑμᾶς. Εὐάρεστος βεβαίως καὶ παρήγορος, ὦ ἱεραὶ ψυχαί, ἔσται ὑμῖν καὶ σήμερον ἡ ἔκφρασις τῆς τοῦ ναοῦ τούτου πρὸς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνης, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσον ἐν τῇ ἐκδηλώσει ταύτῃ καὶ οἱ ἀπόγονοι διδάσκονται καὶ προτρέπονται εἰς τὴν μίμησιν τῶν εὐσεβῶν καὶ εὐγενῶν ὑμῶν πράξεων.

Καὶ βεβαίως, ἀγαπητοί μου Χῖοι. Ἀναλογίσθητε οἱ συντηροῦντες καὶ καλλιεργοῦντες τὸν ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν φυτευθέντα ἀμπελῶνα τοῦτον, ἀναλογίσθητε οἱ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ κειμηλίου τῆς πατρῴας ταύτης κληρονομίας ὑφιστάμενοι θυσίας, ἀναλογίσθητε οἱ κοπιῶντες καὶ οὕτως ἢ ἄλλως ὑπὲρ τοῦ πατρογονικοῦ τούτου κληροδοτήματος ἀγωνιζόμενοι, ὅτι καὶ ὑπὲρ ὑμῶν ἡμέραν τινὰ πάνδημα τελεσθήσονται μνημόσυνα καὶ μυριόστομοι εὐχαὶ καὶ δεήσεις ἀναπεμφθήσονται ὑπὲρ ὑμῶν πρὸς τὸν Πλάστην. Παραδίδοντες τοῖς ἀπογόνοις εὐκλεᾶ καὶ ἔνδοξον τὴν πατρῴαν ταύτην κληρονομίαν, τοῖς μὲν προ-

ναοῦ, ὅςτις ἀείποτε οὐ παύεται διὰ τῶν ἱερῶν αὐτοῦ λειτουργῶν δεόμενος τοῦ Ὑψίστου ὑπὲρ ὑγιείας μέν, εὐημερίας καὶ κατευοδώσεως τῶν ἐπιζώντων, ὑπὲρ αἰωνίου δὲ μνήμης καὶ ἀναπαύσεως τῶν κεκοιμημένων κτιτόρων, εὐεργετῶν, δωρητῶν καὶ συνδρομητῶν τοῦ πανσέπτου τούτου εὐκτηρίου οἴκου.

§ 4. Ἱεραὶ εἰκόνες καὶ ἄμφια. Λείψανα ἁγίων.

Πολλὴ ἀνέκαθεν κατεβάλλετο μέριμνα πρὸς διακόσμησιν καὶ εὐπρέπειαν τοῦ ναοῦ. Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1794, ὡς ἀνωτέρω (σελ. 90) εἴπομεν, ἀπεφασίσθη ἐν συνεδρίᾳ τῶν ἐπιτρόπων πρὸς καλλωπισμὸν τῆς ἐκκλησίας ἡ ἀλλαγὴ τῶν δεσποτικῶν εἰκόνων καὶ πρὸς τοῦτο παρηγγέλθησαν τοιαῦται ἐκ Ῥωσίας ζωηρότεραι καὶ ἀρχαιοπρεπέστεραι, αἵτινες καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν οἰκείαν αὐτῶν θέσιν κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1796. Ἐν τῷ εἰκονοστασίῳ δὲ τοῦ ναοῦ πλὴν τῆς μεγάλης ἀρχαίας εἰκόνος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου διακρίνεται καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ἐν τῇ δεξιᾷ τοῦ ναοῦ

γόνοις καὶ πατράσι γενήσεσθε πρόξενοι χαρᾶς, αὐτοῖς δὲ τούτοις τοῖς ἀπογόνοις εὐγνωμοσύνης καὶ ἐνθέρμων ἱκετηρίων πρὸς τὸν Θεὸν ἐντεύξεων. Ἤδη δὲ τὸ παράδειγμα διδόντες τοῖς τέκνοις καὶ ἀπογόνοις ὑμῶν, καταστέψωμεν τὴν μνήμην τῶν ἀειμνήστων ὑμῶν προπατόρων ἀναφωνοῦντες ἐπὶ τούτοις.

Τῶν τρισεβάστων ἡμῶν πατέρων
αἰωνία ἡ μνήμη, αἰωνία ἡ μνήμη, αἰωνία ἡ μνήμη!

πτέρυγι θύρας τοῦ ἱεροῦ εἰκὼν τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς*, ἥτις ἐζωγραφήθη ἐπίσης ἐν Ῥωσίᾳ δαπάνῃ τοῦ Γεωργίου Σκούρσου καὶ ἐστάλη μετὰ τῶν προηγουμένων, θεωρεῖται δὲ παλαιοτέρα ([1]) τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει εὑρισκομένων τοιούτων εἰκόνων τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

Ἐν δὲ τῷ εἰκονοστασίῳ τοῦ ἐπιτροπικοῦ τοῦ ναοῦ διακρίνονται ὑπὸ ἔποψιν τέχνης ἔργα μὲν Γεωργίου τοῦ Κρητὸς ἡ *ἁγία ἀνάστασις*, ἡ *γέννησις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ*, ἡ *ἀποτομὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου* καὶ ἡ *ἁγία Ματρῶνα*, ἔργα δὲ Φιλίππου τοῦ Μουνδανιώτου ἡ *ἁγία Πεντηκοστή*, ἡ *ἀναστήλωσις τῶν ἁγίων εἰκόνων*, ἡ *περιτομὴ τοῦ Χριστοῦ*, ἡ *γέννησις τοῦ Προδρόμου*, *ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος*, ἡ *ἁγία Τριάς*, οἱ *ἅγιοι ἀρχάγγελοι Γαβριὴλ καὶ Μιχαήλ*, ἡ *δευτέρα παρουσία*, ἡ *ἐξορία τοῦ Ἀδὰμ* καὶ ὁ *ἅγιος Μηνᾶς*. Ἐν τῇ ἀριστερᾷ πτέρυγι κεῖται μεγάλη εἰκὼν τῆς Μεταμορφώσεως, ἔργον ἐπίσης Φιλίππου τοῦ Μουνδανιώτου καὶ ἀφιέρωμα (1865) τῆς ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ τὴν ἐπέτειον αὐτῆς πανήγυριν τελούσης κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως *συντεχνίας τῶν καρεκλάδων*. Ἔναντι δὲ ἡ *εἰκὼν τῆς ἁγίας Μαρκέλλης* φέρουσα τάδε: «*ἐγένετο δαπάνῃ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀδελφότητος τῶν Χίων Ἐλπίδος* ([2]) *τῇ 9 ἰουλίου 1894*». Παραπλεύρως δὲ ταύτης κεῖται ἡ *εἰκὼν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ*,

---

1) Πρβ. Εὐγενίου ἱερέως Ζωοδόχου Πηγῆς σελ. 119, ἔνθα ἔτος τῆς ἐκ Ῥωσίας μεταφορᾶς σημειοῦται τὸ 1792 ἀντὶ τοῦ 1796.

2) Μέλη τῆς ἐν Κ)πόλει τῷ 1893 συστάσης ἀδελφότητος τῆς

ἀφιέρωμα (1894) τῆς χιακῆς ἀδελφότητος τῶν Ἀναβατούσων πανηγυριζούσης κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ταξιαρχῶν.

Καὶ εἰς τὸ δεξιὸν κλίτος τοῦ ναοῦ ἵσταται μεγάλη εἰκὼν τοῦ ἁγίου Νικολάου φέρουσα ἄνωθεν ἐπὶ τῆς στεφάνης «*Κύριε φύλαττε τοὺς ἐν θαλάσσῃ πλέοντας*» καὶ κάτωθι «*δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Νικολάου, αψκβ'*».

Ἄμφια δὲ ἱερὰ πλεῖστα ἑκάστοτε εἴτε ἐξ ἀφιερωμάτων εἴτε ἐξ ἀγορῶν καταγράφονται. Ἀλλὰ θεωροῦντες περιττὸν ἐνταῦθα νὰ παράσχωμεν πλήρη κατάλογον τῶν ἱερατικῶν στολῶν, σημειούμεθα μόνον ὅτι ἐν ταύταις πλὴν δύο παλαιῶν βαρυτίμων καὶ χρυσοκεντήτων ἐπὶ πρασίνου μεταξωτοῦ ὑφάσματος *φελονίων* καὶ δύο ὁμοίων *ἐπιτραχηλίων* διακρίνεται καὶ τὸ ἱστορικὸν χρυσοῦφαντον «*φελόνιον τοῦ χανίου*», ὅπερ μετηνέχθη ἐκ τοῦ ἐν Βαλιδὲ χανίῳ δωματίου, ἔνθα οἱ ἐν τῇ Πόλει διαμένοντες Χῖοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐν Βαλιδὲ Χανίῳ τζοχατζίδες, μὴ δυνάμενοι πάντοτε νὰ παριστῶνται εἰς πάσας τὰς ἐν τῷ ναῷ ἱερὰς τελετὰς καὶ ἀκολουθίας, εὐλαβεῖς δὲ καὶ φιλακόλουθοι ὄντες ἠκροῶντο καθ' ἑκάστην τοὺς ἑσπερινοὺς καὶ ὄρθρους, πιθανῶς δὲ καὶ ἐνίοτε τὰς ἐπὶ ἀντιμενσίου πάντως τελουμένας θείας λειτουργίας, καὶ πρὸς τοῦτο

ἁγίας Μαρκέλλης Ἐλπίδος εἶναι κυρίως ἡ ἐκ τοῦ χωρίου τῆς Χίου Βολισσοῦ ἐν Κ)πόλει παρεπιδημοῦντες.

Ἡ ἁγία δὲ Μαρκέλλη, ὡς καὶ ἡ ἁγία Ματρῶνα, ἦσαν Χιοπολίτιδες ἐκ Βολισσοῦ ἀθλήσασαι περὶ τὸ 1500. Πρβ. Βλαστοῦ — Χιακά, τόμ. Β' σελ. 85 καὶ 86.

συνετήρουν ἔμμισθον ἱερέα πνευματικόν, οὗτινος ἡ μισθοδοσία ἀναγράφεται ἀπ' ἀρχῆς ἐν τοῖς καταστίχοις τοῦ ναοῦ μέχρι τοῦ 1846. Ἐπίσης ἄξιος ἰδίας μνείας εἶναι καὶ χρυσοῦς εὐμεγέθης σταυρὸς μετὰ βάσεως περικλείων ἕτερον μικρότερον ξύλινον ἔχοντα θαυμασίως ἑκατέρωθεν ἐγγεγλυμμένους τύπους δώδεκα διαφόρων δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ σκηνῶν τοῦ ἐπιγείου βίου τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ μέσῳ σταυροειδὲς τεμάχιον τιμίου ξύλου. Πρὸς τούτοις ἐν τῷ ἐπιτροπικῷ τοῦ ναοῦ φυλάττονται ἐντὸς μικροῦ κιβωτίου πλουσίως ἐπεξειργασμένου δύο τεμάχια *ἁγίων λειψάνων*: α') χεὶρ τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐξ Αἰγίνης ἐντὸς θήκης ἀργυρᾶς καὶ β') ὀστοῦν τοῦ ἁγίου Θαλλελαίου ἐντὸς θήκης ἀργυρᾶς, ἥτις ὄπισθε φέρει «*ἅγιος Θαλαλέος*».

Τῶν δὲ ἀργυρῶν σκευῶν ζυγισθέντων καὶ ἐκτιμηθέντων τελευταίως πρὸς 3 γρόσια τὸ δράμιον ἡ ἀξία, ὡς τὸ καταστατικὸν τοῦ ναοῦ, ἀνέρχεται εἰς γρόσια 35390. Πάντων δὲ τῶν ἀργυρῶν σκευῶν ὡς καὶ τῶν ἱερῶν ἀμφίων καὶ εἰκόνων γίνεται ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων κατὰ διετίαν συμφώνως τῷ ἐν τῷ κώδικι τῶν ἰσολογισμῶν ἐνυπάρχοντι ἀκριβεῖ καὶ λεπτομερεῖ καταλόγῳ καταμέτρησις καὶ ἐξέλεγξις, τοῦ κατὰ καιροὺς ἱερατικῶς προϊσταμένου ὄντος ὑπευθύνου ἐπὶ πάσης ἀδικαιολογήτου ἐλλείψεως.

§ 5. Ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ.

Τέσσαρες κατ᾽ ἀρχὰς φαίνονται οἱ τὰ πράγματα τοῦ ναοῦ διέποντες *ἐπίτροποι*, δύο ἐκ τοῦ συστήματος τῶν τζοχατζίδων καὶ δύο ἐκ τοῦ τῶν χεταϊτζίδων. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ ἀναγράφονται ἑπτὰ καὶ εἶτα ἓξ ἐπίτροποι κατ᾽ἔτος ἐναλλασσόμενοι μέχρι τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ τελευταίου (1865)κανονισμοῦ, ὅςτις ὁρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιτρόπων εἰς ἑπτά. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1878 ἐξελέγοντο ὀκτὼ καὶ ἀπὸ τοῦ 1889 ἐπεκράτησε νὰ ἐκλέγωνται δέκα ἐν ὅλῳ ἐπίτροποι. Γίνεται δὲ ἡ ἐκλογὴ κατ᾽ ἔτος συνῳδὰ τῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ παρὰ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἐπιτρόπων, παρ᾽ ὧν λαμβάνων ὁ προϊστάμενος τὰ ὀνόματα τῶν νέων ἐπιτρόπων ἐν ἐνσφραγίστῳ δελτίῳ, ἀποσφραγίζει τοῦτο τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς ἐπ᾽ ἐκκλησίας καὶ ἀναγινώσκει τὸ περιεχόμενον. Ἄρχεται δὲ ἀνέκαθεν τὸ ἐπιτροπικὸν τοῦ ναοῦ ἔτος, καθὸ γίνεται ἥ τε διοίκησις καὶ διαχείρισις αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς 1ης ἰουνίου καὶ λήγει τῇ 31η μαΐου. Βασιζόμενοι δὲ ἐπὶ εἰδήσεων κατεσπαρμένων ἐν καταστίχοις, ἐν ἐγγράφοις καὶ ἐν πρακτικοῖς κατηρτίσαμεν τὸν ἀκόλουθον ἀπὸ τοῦ 1699 μέχρι σήμερον κατάλογον τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ναοῦ μετὰ μικρῶν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη διαλειμμάτων.

1699. Νικόλαος Δημητρίου, Δημήτριος Σταυρινός, Νικόλαος Λεοντῆ, Σκοῦλῆς Μανουήλ.

1711. Ζαννῆς Πασπάτης, Γεώργιος Ἀπέλιτος, Ἀμβρόσιος Νεγρεπόντης, Μικὲς Σκαραμαγκᾶς.

1712. Γεώργιος Ἀπέλιτος, Ζωρζῆς Καζανόβας, Ζαννῆς Πασπάτης, Λουκῆς Καζανόβας.
1716. Δημήτριος Ἄμοιρος, Παντελῆς Δρομοκαίτης, Ζαννῆς Σκυλίτζης, Μικὲς Μάξιμος.
1718. Ζαννῆς Ψιακῆς, Νικόλαος Γιούκας, Μανουὴλ Σκυλίτζης, Λεόντιος Τζιτζίνιας.
1719. Ζαννῆς Σεβαστόπουλος, Ζωρζῆς Κλουμάσης, Ζωρζῆς Νεγρεπόντης, Ζαννῆς Πασπάτης.
1720. Νικόλαος Γιούκας, Παντιᾶς Πιτζιπιός, Τομαζῆς Κρόκιας, Μάξιμος Κρόκιας.
1721. Γεώργιος Ἀπέλιτος, Στεφανῆς Ῥοδοκανάκης, Ζωρζῆς Καζανόβας, Παντελῆς Παραβάνιας.
1722. Νικορωζῆς Λαμπῖνος, Μανουὴλ Σκυλίτζης, Λεονῆς Τζιτζίνιας, Μενῆς Πατεράκης.
1723. Σταμάτης Χιλιαδᾶς, Ζωρζῆς Νεγρεπόντης, Νικολῆς Καλομάτης, Τομαζῆς Κρόκιας.
1724. Νικόλαος Γιόυκας, Λουκῆς Καζανόβας, Μανώλης Σμυρίδης, Στεφανῆς Ῥοδοκανάκης.
1725. Παυλῆς Νεγρεπόντης, Μενῆς Πατεράκης, Κωνσταντῆς Πιτσιπιός, Λεονῆς Τζιτζίνιας.
1726. Ἀντώνιος Βλαστός, Φραγκούλης Τζαμπλᾶκος, Μικὲς Καλομάτης, Ἰωάννης Ἀργέντης.
1727. Γεώργιος Ἀπέλιτος, Φραγκούλης Πατεράκης, Ζαννῆς Φωτεινός, Παντιᾶς Βεσταρκῆς.
1728. Μικὲς Αὐγερινός, Λεονῆς Τζιτζίνιας, Ἀντώνιος Ῥοδοκανάκης, Κωνσταντῆς Σκαραμαγκᾶς.
1729. Μαρκῆς Καλομάτης, Μιχαὴλ Πετρίτζης, Στέφανος Μαλέας, Δημήτριος Βοῦρος.

1730. Στέφανος Διασυρηνός, Φραγκούλης Πατεράκης, Φραγκούλης Τζαμπλάκος, Παῦλος Καλβοκορέσης.
1731. Λεονῆς Τζιτζίνιας, Παντολέων Παραβάνιας, Ἀντώνιος Ῥοδοκανάκης, Νικόλαος Κάππαρης.
1733—1734. Ἐπιστάται καὶ ἐπιτηρηταὶ τῆς οἰκοδομῆς, Λεονῆς Τζιτζίνιας, Ἀντώνιος Ῥοδοκανάκης, Νικολῆς Κάππαρης, Κωνσταντῆς Σκαραμαγκᾶς, Δημήτριος Βοῦρος, Ζωρζῆς Μάξιμος, Φραγκούλης Τζαμπλᾶκος.
1734. Λεονῆς Τζιτζίνιας, Νικόλαος Κάππαρης, Δημήτριος Βοῦρος, Ζωρζῆς Μάξιμος, Ἀντώνιος Ῥοδοκανάκης, Φραγκούλης Τζαμπλᾶκος, Κ. Σκαραμαγκᾶς.
1735. Φραγκούλης Τζαμπλᾶκος, Νικόλαος Κάππαρης, Ζωρζῆς Μάξιμος, Μικὲς Σμυρίδης, Νικόλαος Πασπάτης, Ζαννῆς Καλβοκορέσης, Μικὲς Σέψης.
1736. Ἀντώνιος Ῥοδοκανάκης, Δημήτριος Βοῦρος, Ζαννῆς Κορωνιός, Κωζῆς Τζιτζίνιας, Θεόδωρος Παρίσης, Κωζῆς Πετροκόκκινος, Ἀντώνιος Ξενάκης.
1737. Κωνσταντῖνος Σκαραμαγκᾶς, Ἀντώνιος Κουβαρᾶς, Δημήτριος Καρυδιᾶς, Θεόδωρος Μάξιμος, Ζωρζῆς Δαμαλᾶς, Παντελῆς Ἄμοιρος, Ἰωάννης Σερδάγος.
1738. Δημήτριος Βοῦρος, Σιδερῆς Πιπεράκης, Μικὲς Σέψης, Ἰωάννης Νεγρεπόντης, Λουκῆς Βλαστός, Μανώλης Σαραντινός, Νικόλαος Γρηγοράκης.
1739. Χριστοφῆς Χαρτουλάρης, Λεονῆς Τζιτζίνιας, Κωζῆς Πετροκόκκινος, Λουκῆς Κρόκιας, Τομαζῆς Κάψας, Ἰωάννης Ὀρφάνης, Νικόλαος Ἀλαμᾶνος.
1752. Ζωρζῆς Ὀρφάνης, Δημήτριος Πασπάτης Μα-

νώλης Φωτεινος, Ἰωάννης Βαριπάτης, Σταμάτιος Ποτέσσαρος.

1763. Δημήτριος Βαρσάκης, Αὐγουστῆς Γαλάτης, Πέτρος Τζιγάλας, Παντελῆς Φραγκούλης, Μικὲς Καλβοκορέσης, Ματθαῖος Τζίφος.

1764. Κωνσταντῆς Πλατῆς, Ζωρζῆς Σέψης, Στρατῆς Τραχείλης, Γεωργαντῆς Σέψης, Ῥοκῆς Μαρούδης, Ἰωάννης Βουρλιώτης.

1765. Ζαννῆς Ξανθόπουλος, Παντολέων Μαμμάκης, Στεφανῆς Βοσκουδάκης, Σταμάτιος Παρίσης, Μιχαὴλ Καράλης, Χριστοφῆς Παλλάκης.

1766. Ζωρζῆς Ῥοδοκανάκης, Κοσμᾶς Ἀναϊδιάρης, Γεώργιος Βοσκουδάκης, Πιππῆς Δρομοκαίτης, Μικὲς Σκυλίτζης, Γιακουμῆς Τζιτζίνιας.

1767. Ζωρζῆς Σέψης, Ἀνδρέας Γαλάτης, Δημήτριος Μουράτης, Γιάννης Κουσάνταλης, Ζαννῆς Ντοῦλος, Νικολῆς Μάξιμος.

1768. Στεφανῆς Βλαστός, Στρατῆς Τραχείλης, Παυλῆς Γενοῦζος, Αὐγουστῆς Γαλάτης, Παντελῆς Κλουμάσης, Ζαννῆς Μαστραπᾶς.

1769. Παντελῆς Φραγκούλης, Πιππῆς Δρομοκαίτης, Ἰωάννης Μάξιμος, Γιακουμῆς Τζιτζίνιας, Ἐμμανουὴλ Καλομάτης, Δημήτριος Κουβαρᾶς.

1770. Νικόλαος Τζοῦκος, Ἀνδρέας Γαλάτης, Ἰωάννης Κουσάνταλης, Ζαννῆς Ντοῦλος, Κωνσταντῆς Πούρπουρας, Περῆς Φωτεινός.

1771 καὶ 1772. Πιππῆς Δρομοκαίτης, Νικόλαος Τζούκας, Κωνσταντῆς Πούρπουρας, Περῆς Φωτεινός.

1773. Ζωρζῆς Ῥοδοκανάκης, Παντελῆς Κλουμάσης, Νικόλαος Μάξιμος, Ζαννῆς Μαστραπᾶς, Ζαννῆς Ῥοδοκανάκης, Σάββας Μουζᾶς.

1774. Στεφανῆς Τζίφος, Κοσμᾶς Ἀναϊδιάρης, Ζωρζῆς Σέψης, Αὐγουστῆς Γαλάτης, Ζωρζῆς Μάμουκας, Μικὲς Ι. Σκυλίτζης.

1775. Νικόλαος Τζοῦκος, Κωνσταντῖνος Πούρπουρας, Σταμάτης Παρίσης, Ζώρζῆς Καλβοκορέσης, Γιακουμῆς Τζιτζίνιας, Φραγκούλης Νεγρεπόντης.

1776. Ζωρζῆς Ῥοδοκανάκης, Πιππῆς Δρομοκαίτης, Ζαννῆς Μαστραπᾶς, Ζαννῆς Ῥοδοκανάκης, Παντολέων Κλουμάσης, Παῦλος Νεγρεπόντης.

1777. Κοσμᾶς Ἀναϊδιάρης, Αὐγουστῆς Γαλάτης, Μικὲς Καλβοκορέσης, Περῆς Φωτεινός, Κωνσταντῆς Γιαληνᾶς, Ἰωάννης Πατεράκης.

1778. Στρατῆς Τραχείλης, Κωνσταντῖνος Πούρπουρας, Ἀντώνιος Καπετανάκης, Ζωρζῆς Γαλάτης, Μανώλης Μάξιμος.

1779. Ζαννῆς Ῥοδοκανάκης, Γιακουμῆς Τζιτζίνιας, Σάββας Μουζᾶς, Φραγκούλης Νεγρεπόντης, Παῦλος Νεγρεπόντης, Λουκῆς Λάμπρος.

1780. Στεφανῆς Γαλάτης, Περῆς Φωτεινός, Λουρεντζῆς Ῥάλλης, Παντελῆς Φαρμάκης, Νικόλαος Τούμπας, Νικόλαος Μεσηνέζης.

1781. Νικολῆς Τζοῦκος, Ζωρζῆς Γαλάτης, Ζωρζῆς Κουτουλέντης, Γιάννης Βλαστός, Παντελῆς Κρόκιας, Μικὲς Σκυλίτζης.

1782. Ἰωάννης Κουτάνταλης, Ἰάκωβος Τζιτζίνιας,

Σάββας Μουζῆς, Ἰωάννης Πατεράκης, Παντελῆς Μάξιμος, Σταμάτιος Μαλέας.

1783. Μικὲς Καλβοκορέσης, Νικόλαος Τζιτζίνιας, Ματθαῖος Τζίφος, Ζαννῆς Ντοῦλος, Μικὲς Λωρῆς, Ζωρζῆς Καζανόβας.

1784. Παῦλος Νεγρεπόντης, Νικόλαος Μεσηνέζης, Μικὲς Ζ. Σκυλίτζης, Ἰωάννης Σαγραντῆς, Σέργιος Γαλάτης, Κυριάκος Λάμπρος.

1785. Γιακομῆς Τζιτζίνιας, Δημήτριος Κουβαρᾶς, Νικόλαος Καπετανάκης, Δημήτριος Γαβαλάκης, Κωνσταντῖνος Λουτράρης, Σταμάτιος Μάξιμος.

1786. Σταμάτιος Παρίσης, Πιππῆς Δρομοκαίτης, Ἀμβρόσιος Μαυροκορδᾶτος, Ζωρζῆς Καζανόβας, Κωνσταντῖνος Νεγρεπόντης, Σταμάτιος Βοῦρος.

1787. Μικὲς Λωρῆς, Νικόλαος Μεσηνέζης, Παντολέων Νεγρεπόντης, Κυριάκος Λάμπρος, Δημήτριος Σκυλίτζης, Σταμάτιος Σκυλίτζης.

1788. Ζαννῆς Ντοῦλος, Ζωρζῆς Γαλάτης, Νικόλαος Καπετανάκης, Ἀνδρέας Κόκκινος, Λεονῆς Σκυλίτζης, Λουκᾶς Αὐγερινός.

1789. Ζωρζῆς Κουσουλέντης, Νικόλαος Τσύμπας, Ζωρζῆς Καζανόβας, Νικόλαος Μπίλλης, Σταμάτιος Μάξιμος, Παντολέων Κορέσης.

1790. Παῦλος Νεγρεπόντης, Μικὲς Σκυλίτζης, Ζωρζῆς Ψάθης, Ἀντώνιος Βοῦρος, Μικὲς Βλαστός, Ἀντώνιος Μαργαρίτης.

1791. Ζάννῆς Ντοῦλος, Ἰωάννης Πατεράκης, Νικό-

λαος Μανοῦσος, Σέργιος Γαλάτης, Λουκᾶς Αὐγερινός, Θεόδωρος Σκυλίτζης.

1792. Φραγγούλης Νεγρεπόντης, Μικὲς Λωρῆς, Ζωρζῆς Καζανόβας, Ζωρζῆς Δράκος, Χ'' Στεφανῆς Σκυλίτζης(1), Ζωρζῆς Κορωνιός.

1793. Ζωρζῆς Γαλάτης, Παντελῆς Νεγρεπόντης, Νικόλαος Καπετανάκης, Ἀνδρέας Πετροκόκκινος, Σταμάτιος Ψύχας, Τομαζῆς Α. Γαλάτης.

1794. Ἰωάννης Πατεράκης, Ζωρζῆς Κουσουλέντης, Κωνσταντῖνος Λουτράρης, Θεόδωρος Μαυρογορδᾶτος, Παντολέων Σγούτας, Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος.

1795. Ἰωάννης Μάξιμος, Ἰωάννης Σαγραντῆς, Γεώρ-

---

1) Ὁ ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1789 ὄπισθι (σελ. 88) κατακεχωρισμένῳ ὑπογεγραμμένος καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1792, 1798 καὶ 1812 ἐπιτροπεύσας τοῦ ἡμετέρου ναοῦ **Στέφανος Σκυλίτζης** κατήγετο ἐξ οἴκου χιακοῦ ἀρχαιοτάτου καὶ ἐπιφανεστάτου φέροντος ὄνομα ἀπὸ χιλιετηρίδος γνωστὸν ἐν τῇ βυζαντιακῇ ἱστορίᾳ. Ἐπηγγέλλετο δὲ τὴν ἐμπορίαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα ἵδρυσεν ἐμπορικὸν οἶκον ἔχοντα, φαίνεται, διακλαδώσεις καὶ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ. Καὶ εἶναι πάππος τοῦ παρ' ἡμῖν εὐγενεστάτου καὶ μεγατίμου κυρίου Παύλου Στεφάνοβικ Σκυλίτζη, ὅστις πρὸς ἀΐδιον μνήμην τοῦ ἀοιδίμου αὐτοῦ προπάτορος τὸ κατὰ τὴν 12 ἰουνίου 1793 σχετικὸν πρακτικὸν ἐκλογῆς ἐπιτρόπων, ὅπου εὕρηται καὶ ἡ ἰδιόχειρος ὑπογραφὴ τοῦ **Χ'' Στεφανῆ Σκυλίτζη**, φωτογραφήσας ἔχει ἐν πλουσίῳ πλαισίῳ ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τῆς ἐν τῷ Πέραν οἰκίας αὐτοῦ. Τοῦ αὐτοῦ πρακτικοῦ φωτογραφικὸν ἀπεικόνισμα ἐπισυνάπτομεν καὶ ἡμεῖς ἄντικρυ.

1793: ἰουν: ια:

Διὰ τοῦ μαχαλεὼν σπίτιον. ἠχίξαμεν ἡμεῖς ἠκάλοθεν. ἡπὸ
γραμμένη. καὶ ἐχάξαμεν. νέτς ἐπιβρόαις. τοῦ μὲ βέρζη γραμμένη.
σουλεχί μηχρεδούλε. χ. νικολ κωσταντίνη. μὲ ἄλλα. σημειώσεως.
γραμμένη. στίχοι. καὶ μὲ τζμαζί γραμμένη. ἐξ ὧν ἐσημειδόσαμεν
ἤλλην. καὶ χρέος. καὶ. αὐτὰ λογαριασμοῦ. τῆς ἐκκλησίας.
τοῖς φάνουλε αὐτόθεν. σημειωμένα:. — — — —

,, ζωρζής χαζευύβας

,, χ. στεφανής σκαλίτζης:. —

,, ζοργζης αυρουσος —

,, ὅθεν σημειώνομεν τὸ χρέος. τῆς. ἐκκλησίας. καθώνομα-

γιος Δράκος, Παντολέων Κορέσης, Σταμάτιος Σκυλίτζης, Μανώλης Σκυλίτζης.

1796. Σταμάτιος Ψύχας, Κωνσταντῖνος Νεγρεπόντης, Λουκᾶς Αὐγερινός, Ἀντώνιος Μαργαρίτης, Γεώργιος Κοκκάλης, Κωνσταντῖνος Κουβαρᾶς.

1797. Μικὲς Λωρῆς, Ζωρζῆς Καζανόβας, Παντολέων Νεγρεπόντης, Παντολέων Ἀργέντης, Μανώλης Μάμουκας, Δημήτριος Ξανθόπουλος.

1798. Ζωρζῆς Γαλάτης, Χ'' Στεφανῆς Σκυλίτζης, Νικόλαος Καπετανάκης, Μπαστιᾶς Ξανθόπουλος, Δημήτριος Μωραϊτάκης, Κωνσταντῖνος Τζίφος.

1799. Ἰωάννης Σαγραντῆς, Μανώλης Μαυρογορδᾶτος, Ἀντώνιος Κοκκάλης, Ἰσίδωρος Μαυροκορδᾶτος, Σταμάτιος Νεγρεπόντης, Νικόλαος Κλήμης.

1800. Μικὲς Λωρῆς, Σταμάτιος Ψύχας, Ζωρζῆς Κορωνιός, Μανώλης Μάμουκας, Παῦλος Καζανόβας, Κωνσταντῖνος Τζοῦκος.

1801. Ζωρζῆς Γαλάτης, Σταμάτιος Σκυλίτζης, Μπατῆς Μπαλλῆς, Λουκᾶς Αὐγερινός, Δημήτριος Ξανθόπουλος, Ζαννῆς Συναδηνός.

1802. Παῦλος Νεγρεπόντης, Παντολέων Ἀργέντης, Θεόδωρος Μαυρογορδᾶτος, Ἰσίδωρος Μαυροκορδᾶτος, Λεονῆς Τζιροποινᾶς, Θεόδωρος Λέτζης.

1803. Μικὲς Λωρῆς, Σέργιος Γαλάτης, Ἀνδρέας Πετροκόκκινος, Δημήτριος Καζανόβας, Κωνσταντῖνος Τζίφος, Ἀντώνιος Ῥοδοκανάκης.

1804. Κωνσταντῖνος Νεγρεπόντης, Δημήτριος Μαυρο-

κορδᾶτος, Θεόδωρος Ῥάλλης, Εὐστάθιος Γλαράκης, Κωνσταντῖνος Τζοῦκος, Θεοδόσιος Χρύσανθος.

1805. Ζωρζῆς Κορωνιός, Παντολέων Κορέσης, Σταμάτιος Σκυλίτζης, Κωνσταντῖνος Τζίφος, Παντιᾶς Βοῦρος, Ἰωάννης Τζάκαλης.

1806. Ζωρζῆς Καζανόβας(1), Λεονῆς Σκυλίτζης, Θεόδωρος Μαυρογορδᾶτος, Μπατῆς Μπαλλῆς, Μπαστιᾶς Ξανθόπουλος, Μικὲς Ψύχας.

1807. Γεώργιος Κοκκάλης, Μανώλης Μαυρογορδᾶτος, Μικὲς Μηταράκης, Ἀλέξανδρος Σκαναβῆς, Παῦλος Νεγρεπόντης, Ἰωάννης Τζιμπῆς.

1808. Κωνσταντῖνος Δροσινός, Μανώλης Μάμουκας,

---

1) Ὁ πολλάκις ἐπιτροπεύσας καὶ πολλαχῶς ὑπὲρ τοῦ ναοῦ δράσας **Ζωρζῆς Καζανόβας**, οὗτινος καὶ ἄνωθι (σελ. 169) ἐμνήσθημεν ὡς ἐφόρου τῶν παρ' ἡμῖν ἐθνικῶν νοσοκομείων, ἀνῆκεν εἰς διακεκριμένην καὶ ἐπιφανῆ τῆς Χίου οἰκογένειαν μεγάλως κατὰ τοὺς τότε χρόνους ἰσχύουσαν. Ἀποθανὼν δὲ κατὰ τὸ 1821 κατέλιπε τρεῖς υἱοὺς Παντελῆν, Φραγκούλην καὶ Πέτρον. Τοῦ τελευταίου υἱὸς ἦτο ὁ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐθνικοῖς καὶ ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν εὐδοκίμως καὶ λυσιτελῶς ἐργασάμενος **Γεώργιος Καζανόβας** (1835—1895), ὅστις μέλος κατὰ διαφόρους περιόδους τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἔφορος τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἐκ τῶν ἱδρυτῶν καὶ σύμβουλος τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου καὶ ἀπὸ τοῦ 1873 μέχρι τοῦ 1893 διοικητὴς τῆς ἑταιρείας τῶν Τροχιοδρόμων καὶ πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ αὐτῆς συμβουλίου γενόμενος διεκρίθη πανταχοῦ ἐπὶ ἀξιεπαίνῳ ἐνεργητικότητι καὶ ἀγαστῷ ζήλῳ.

Ζωρζῆς Κορωνιός, Ἀντώνιος Ῥοδοκανάκης, Κωνσταντῖνος Κλήμης, Σάββας Σεβαστιάδης.

1809. Σταμάτιος Σκυλίτζης, Ἀντώνιος Κοκκάλης, Ζαννῆς Αὐγερινός, Ζαννῆς Μαυροκορδᾶτος, Μικὲς Κολοβῆς, Κωνσταντῖνος Πρώιος.

1810. Λεονῆς Τζιροποινᾶς, Θεόδωρος Μαυρογορδᾶτος, Μπατῆς Μπαλλῆς, Μικὲς Μηταράκης, Ἰωάννης Τσιμπῆς, Μικὲς Γαλάτης.

1811. Γεώργιος Κοκκάλης, Μανώλης Μαυρογορδᾶτος, Μπαστιᾶς Ξανθόπουλος, Ἀλέξανδρος Μάξιμος, Ζωρζῆς Κάππαρης, Σταμάτιος Δαμαλᾶς.

1812. Κωνσταντῖνος Δροσινός, Ζαννῆς Συναδηνός, Χ'' Στεφανῆς Σκυλίτζης, Ἐμμανουὴλ Ζ. Σκαραμαγκᾶς, Μιχαὴλ Γραβᾶς, Κωνσταντῖνος Ζουμῆς.

1813. Δημήτριος Καζανόβας, Παυλῆς Ῥοδοκανάκης, Ζαννῆς Μαυροκορδᾶτος, Μικὲς Μηταράκης, Ἀμβρόσιος Αὐγερινός, Λεόντιος Μανοῦσος.

1814. Μανώλης Μάμουκας, Ζωρζῆς Μαριολάκης, Μπαστιᾶς Ξανθόπουλος, Λεονῆς Ἀγέλαστος, Γεωργάκης Σκοῦρσος, Ἀμβρόσιος Αὐγερινός.

1815. Δημήτριος Μασκούτης, Φραγκούλης Σκυλίτζης, Θεοδόσιος Χρύσανθος, Μπατῆς Λωρῆς, Κωνσταντῖνος Λουτράρης, Νικόλαος Μαστραπᾶς.

1816. Δημήτριος Καζανόβας, Ἰσίδωρος Μαυροκορδᾶτος, Λουκῆς Βλαστός, Δημήτριος Τζιφέτας, Μιχαὴλ Ζυγομαλᾶς, Εὐαγγελινὸς Μαρμαρηνός.

1817. Ἀλέξανδρος Γαλάτης, Κωνσταντῖνος Κλήμης,

Μιχαὴλ Βοῦρος, Σταμάτιος Κυράννης, Ἰσίδωρος Καλβοκορέσης, Νικόλαος Παντζείρης.

1818. Ζωρζῆς Μαριολάκης, Νικόλαος Ἀργέντης, Μιχαὴλ Τζιφέτας, Ἰωάννης Δρίτζος, Ζαννῆς Σκυλίτζης, Παντολέων Ζερβουδάκης.

1819. Λεονῆς Ἀγέλαστος, Κωνσταντῖνος Μελίρρης, Ἰωάννης Τσιμπῆς, Νικόλαος Μαστραπᾶς, Σταμ. Μηταράκης, Λεόντιος Μανοῦσος.

1820. Δημήτριος Μασκούτης, Δημήτριος Μηταράκης, Ἀθαν. Μακᾶς, Μιχαὴλ Γραβᾶς, Κωνσταντῖνος Σπανούδης, Φραγκούλης Καζανόβας.

1821. Μιχαὴλ Μηταράκης, Κωνσταντῖνος Κλήμης, Ἰωάννης Λουτράρης, Ἀντώνιος Πάγκαλος, Νικόλ. Πισσάνης, Ἰω. Σπάρταλης.

1822. Σταμάτιος Κυράννης, Ἀλέξανδρος Σκαναβῆς, Ὑπάτιος Λωρῆς, Ἐμμανουὴλ Γιαληνᾶς, Σταμάτιος Ποτούς, Παντολέων Δράκος.

1823. Σταμάτιος Παστελᾶς, Σταμάτιος Φιλιππάκης, Ἰωάννης Λέστος, Μιχαὴλ Ἀγέλαστος, Μιχαὴλ Μάξιμος, Φραγκούλης Καζανόβας.

1824. Δημήτριος Μανοῦσος, Γεώργιος Κριτόπουλος, Χριστοφῆς Μηταράκης, Ζαννῆς Βοῦρος, Ἰωάννης Ψυχάρης, Μιχαὴλ Πετροκόκκινος.

1825. Ἀλέξανδρος Σκαναβῆς, Μιχ. Μερίσης, Γεώργιος Συναδηνός, Ἰω. Σπάρταλης, Ἀντών. Μαυρογορδᾶτος, Νικόλαος Καλβοκορέσης.

1826. Σταμάτιος Κυράννης, Νικόλαος Παντζείρης,

Μιχαὴλ Ἀγέλαστος, Ἐμμανουὴλ Γιαληνᾶς, Ζαννῆς Φαλιέρος, Μιχαὴλ Ποτούς.

1827. Ἀλέξανδρος Μάξιμος, Σιδερῆς Καλβοκορέσης, Μιχαὴλ Μάξιμος, Ζωρζῆς Σεβαστόπουλος, Κωζῆς Ἀγέλαστος, Ζαννῆς Καράλης.

1828. Γεώργιος Κριτόπουλος, Δημήτριος Μανοῦσος, Ἰω. Ψυχάρης, Χριστοφῆς Μηταράκης, Νικόλαος Μαγκάκης, Ζαννῆς Κορωνιός.

1829. Ἀλέξανδρος Σκαναβῆς, Νικόλαος Παντζείρης, Ζαννῆς Φαλιέρος, Θεόδωρος Σταυρινάκης, Ζαννῆς Δράκος, Παντολέων Καλβοκορέσης.

1830. Ἰωάννης Δρίτζος, Κωζῆς Ἀγέλαστος, Μιχαὴλ Ποτούς, Μιχαὴλ Μάξιμος, Ζαννῆς Βοῦρος, Σταμάτιος Συναδηνός.

1831. Ἰωάννης Ψυχάρης, Μιχαὴλ Πετροκόκκινος, Ζαννῆς Καράλης, Ζαννῆς Νεγρεπόντης Δημήτριος Χρύσανθος, Κωστῆς Βοῦρος,

1832. Ἀλέξανδρος Σκαναβῆς, Νικόλαος Παντζείρης, Ζαννῆς Φαλιέρος, Θεόδωρος Σταυρινάκης, Ἀπόστολος Κορωνάκης, Ἀντώνιος Καπετανάκης.

1833. Γεώργιος Κριτόπουλος, Ἀμβρόσιος Αὐγερινός, Σταμάτιος Συναδηνός, Νικόλαος Μαγκάκης, Θεόδωρος Καπετανάκης, Κωσταντῆς Φάκαρος.

1834. Ζαννῆς Δημητριάδης, Χριστοφῆς Μηταράκης, Παντολέων Καλβοκορέσης Ἰω. Σπάρταλης, Κωστῆς Σεβαστόπουλος, Ἀναστάσιος Κουσουλέντης.

1835. Παντολέων Μαυρογορδᾶτος, Ἰωάν. Ψυχάρης,

Ζωρζῆς Διαμαντίδης, Νικόλαος Φραγκόπουλος, Ἀναστάσιος Κουσουλέντης. Ἀπόστολος Ῥοδοκανάκης.
1836. Πέτρος Μ. Σκυλίτζης, Γεώργιος Κριτόπουλος, Νικόλαος Παντζείρης, Δημήτριος Μαχαιρᾶς, Παντολέων Καλβοκορέσης, Χουρμούζης Ἰακώβου.
1837 Μανουὴλ Φραγκιάδης, Δημήτριος Μαχαιρᾶς, Ζαννῆς Φαλιέρος, Δημήτριος Χρύσανθος, Σταμάτιος Συναδηνός, Κωνσταντῖνος Φάκαρος.
1838. Ἐμμαν. Σκυλίτζης, Μιχαὴλ Μάξιμος, Ἀπόστολος Κορωνάκης, Ἀμβρόσιος Αὐγερινός, Ἐμμ. Καραγιάννης, Ἰωάννης Γιαλούσης.
1839. Τομαζῆς Ῥάλλης, Μιχαὴλ Μάξιμος, Φίλιππος Πασπάτης, Χριστοφῆς Μηταράκης, Θεόδωρος Καπετανάκης, Σταμάτιος Φαλιέρος.
1840. Παντιᾶς Τζιτζίνιας, Κωνσταντῖνος Ἀγέλαστος, Νικόλαος Παντζείρης, Παντολέων Δράκος, Σιδερῆς Νεγρεπόντης.
1841. Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης, Εὐστράτιος Μ. Βοῦρος, Ζωρζῆς Διαμαντίδης, Ἐμμανουὴλ Καραγιάννης, Κωνσταντῖνος Φάκαρος, Πέτρος Μ. Σκυλίτζης.
1842. Ν. Δαμιανός, Χριστοφόρος Νομικός, Σταμάτιος Σεβαστόπουλος, Σταμάτιος Φαλιέρος, Ἰσίδωρος Νεγρεπόντης, Ἰωάννης Λεοντίδης.
1843. Στέφανος Ἀλ. Ῥάλλης, Δ. Μ. Μαυρογορδᾶτος, Νικόλαος Καλβοκορέσης, Παντολέων Δράκος, Κωστῆς Α. Σεβαστόπουλος.
1844. Ζωρζῆς Μ. Σκυλίτζης, Μιχαὴλ Α. Ῥοδοκανάκης, Σταμ. Α. Σεβαστόπουλος, Ἀναστάσιος Κου-

σουλέντης, Κωνσταντῖνος Φάκαρος, Δημήτριος Διαμαντίδης.

1845. Ματθαῖος Π. Ῥοδοκανάκης, Κωνσταντῖνος Λουτράρης, Ἀναστάσιος Κουσουλέντης, Κωνσταντῖνος Σεβαστόπουλος, Παντολέων Δράκος, Δημήτριος Παντζείρης.

1846. Ἰωάννης Δ. Μαυροκορδᾶτος, Ἀμβρόσιος Μαυρογορδᾶτος, Ζωρζῆς Γρυμάλδης, Κυρ. Παντζείρης, Σταμάτιος Φαλιέρος, Π. Δράκος.

1847. Εὐστρ.· Δ. Πετροκόκκινος, Ἀμβρόσιος Μ. Κάππαρης, Ἀλέξανδρος Φρ. Μαυρογορδᾶτος, Νικόλαος Ζ. Καλβοκορέσης, Κωνστ. Φάκαρος, Γεώργιος Ζωγράφος.

1848. Ἀμβρόσιος Θ. Ῥάλλης, Ἀντ. Μ. Κοπκίλης, Ν. Α. Κοκκάλης, Ἀναστ. Κουσουλέντης, Ζαννῆς Ἄμοιρος, Κ. Ξανθόπουλος.

1849. Ἰωάννης Δεκόζης, Κωνστ. Τ. Γαλάτης, Π. Α. Αὐγερινός, Σταμ. Φαλιέρος, Δημ. Κριτόπουλος, Θεόδ. Δρίτζος.

1850. Ζαννῆς Μ. Χρυσοβελώνης (1), Ἰωάννης Χαβιαρᾶς,

---

1) Ὁ **Ζαννῆς Μ. Χρυσοβελώνης** ἐπὶ δεκάδας ἐνιαυτῶν ἐγένετο εἷς τῶν μεγάλων ἀντιπροσώπων τῆς ἑλληνικῆς ἐμπορίας διακρινόμενος ἐπὶ ἀκαμάτῳ φιλοπονίᾳ καὶ ἐπὶ παραδειγματικῇ τιμιότητι καὶ φιλογενείᾳ καὶ κατέστησε τὸ ὄνομα αὐτοῦ γνωστὸν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐμπορικαῖς μεγαλοπόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ ἐν Ῥουμανίᾳ, ἔνθα ἐξεπροσωπεῖτο ἀντaξίως ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ καὶ Λεωνίδου. Τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρά τε τῷ ἐμπορικῷ κόσμῳ καὶ

Πέτρος Δ. Σκυλίτζης, Ἰωάννης Λεωνίδης, Ζαννῆς Καλβοχορέστης, Ἰωάννης Ντοῦλος.

1851. Ἰάκωβος Ῥάλλης, Παντολέων Τζόλας, Κωνστ. Μαργαρίτης, Ἐμμανουὴλ Τζιμπῆς, Κωνσταντῖνος Φάκαρος, Ἰωάννης Καραγιαννίδης.

1852. Αὐγουστῆς Κ. Ἀγέλαστος, Φραγκούλης Βερνουδάκης, Ἰάκ. Πιτζιπιός, Σταμάτιος Φαλιέρος, Ζαννῆς Ἄμοιρος, Παῦλος Φαλιέρος.

1853. Δημ. Ν. Ταμβᾶκος, Ἰωάννης Σκουλούδης, Ἐμμ. Χαλδουβάκης, Ἰω. Λεωνίδης, Ἰω. Ντοῦλος, Νικόλαος Κλωνάρης.

1854. Παντιᾶς Σεκιάρης, Νικόλαος Πρώιος, Ἰωάννης Κοπκίλης, Κωνσταντῖνος Φάκαρος, Ζαννῆς Μ. Καλβοχορέσης Ἰω. Καραγιαννίδης.

1855. Ἐμμανουὴλ Ψιακῆς, Ζωρζῆς Ἀπαλύρας, Σέργιος Μ. Γαλάτης, Σταμάτιος Φαλιέρος, Ἰωάννης Φαλιέρος, Ἐμμ. Κριτόπουλος.

παρ' ἁπάσῃ τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ Κωνσταντινουπόλεως ἐτελεύτησεν εἰς βαθὺ γῆρας τῇ 1 μαρτίου 1880. Τὰ δὲ τέκνα τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς τιμῶντα τὴν μνήμην τοῦ ἑαυτῶν πατρὸς ἐδωρήσαντο δι' ἀγαθοεργοὺς σκοποὺς δισχιλίας περίπου λίρας διανεμηθείσας εἰς διάφορα παιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Χίου καὶ τῶν Ἀθηνῶν.

1856. Ἀλέξανδρος Γ. Πασπάτης(1), Ἰάκωβος Θ. Ῥάλλης, Θεόδωρος Πετροκόκκινος, Ἰω. Λεωνίδης, Ἰω. Ντοῦλος, Νικόλαος Κλωνάρης.

---

1) Ὁ **Ἀλέξανδρος Γ. Πασπάτης** γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τῷ 1814 ἐκ πατρὸς Γεωργίου Πασπάτη καὶ μητρὸς Μαρίας Σκυλίτζη, ὀκταέτης ἔφυγε τὴν πατρίδα καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ εἶδε πολλὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς. Τυχὼν δὲ προστατῶν φιλανθρώπων τινῶν Ἀμερικανῶν ἐστάλη ἐπὶ σπουδῇ εἰς Ἀμερικήν, ἔνθα ἐδιδάχθη τὰ ἐγκύκλια καὶ τὴν ἰατρικήν, καὶ συμπληρώσας τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ἐν ἰταλικοῖς πανεπιστημίοις καὶ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Γαλλίας ἀνηγορεύθη τῷ 1839 διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς καὶ μετὰ ἓν ἔτος ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα δὲν περιωρίσθη εἰς ἁπλῆν ἐξάσκησιν τοῦ φιλανθρώπου αὐτοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ καὶ μετ' ἀφοσιώσεως σπανίας εἰς ποικίλας ἐνησχολεῖτο μελέτας, αἵτινες ἀνέδειξαν αὐτὸν ἀληθῆ ἐπιστήμονα. Αἱ *Βυζαντιναὶ* αὐτοῦ *Μελέται*, αἱ *περὶ Ἀτσιγγάνων διατριβαί*, τὰ *Βυζαντινὰ ἀνάκτορα*, καὶ τὸ τελευταῖον *περὶ ἁλώσεως* σύγγραμμα καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα κατέστησαν ἀθάνατον τὸν Ἀλέξανδρον Γ. Πασπάτην, ὅστις καὶ μετὰ φιλογενοῦς προθυμίας ἐπὶ πολὺ συνειργάζετο ἐπὶ εὐοδώσει κοινωφελῶν ἱδρυμάτων καὶ θεσμῶν. Τρὶς προεδρεύσας τοῦ ἐνταῦθα Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, διατελέσας δὲ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἔφορος τῶν ἐν Σταυροδρομίῳ σχολῶν, μέλος τῆς ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων καὶ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς καὶ Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος, ἐπίτροπος τοῦ ἡμετέρου ναοῦ καὶ μέλος τακτικὸν τῶν γενικῶν αὐτοῦ συνελεύσεων, εἰργάζετο ἀείποτε ἀκαμάτως καὶ μετὰ ζήλου ἐπαινετοῦ, ἐμπνεόμενος ὑπὸ μετριοφροσύνης ὅλως χριστιανικῆς καὶ ἀκραιφνοῦς πρὸς

1857. Νικόλαος Γ. Πασπάτης, Ἀντώνιος Ι. Ψυχάρης, Χριστόφορος Παλλάκης Ἐμμανουὴλ Ἀληθινός, Παντολέων Ζ. Καλβοκορέσης, Ἰω.Μ. Καραγιαννίδης.
1858. Ἰωάννης Σκουλούδης, Ν. Πρώιος, Ἰω. Φαλιέρος, Θεόδωρος Ῥάλλης, Ἀντώνιος Μελαγχροινός, Ἐμμ. Κριτόπουλος.
1859. Εὐστρ. Μαυρογορδᾶτος. Γεώργιος Π. Τζόλας, Νικ. Κωνσταντουλάκης, Σταμ. Φαλιέρος, Ἰω. Ντοῦλος, Ἰω. Λεωνίδης.
1860. Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης, Ἀντώνιος Μ. Βλαστός [1], Ἰω. Κοντόσταυλος, Παντ. Ζ. Καλβοκο-

---

τὸν πλησίον ἀγάπης εἰς πᾶσαν τὴν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ κοινωφελεστάτην αὐτοῦ δρᾶσιν. Τῷ 1882 ἀπελθὼν εἰς Ἀθήνας ὅπως ἐξακολουθήσῃ μελετῶν καὶ γράφων ἐτελεύτησε πλήρης ἡμερῶν τῇ 13 δεκεμβρίου 1891 καταλιπὼν παρ' ἡμῖν τὴν μνήμην ἀγήρων.

1) Ὁ ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ καὶ ὡς ἐπίτροπος καὶ ὡς ἁπλοῦν μέλος τῆς ἐνταῦθα χιακῆς παροικίας ἀόκνως ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐργαζόμενος **Ἀντώνιος Μ. Βλαστὸς** ἦτο υἱὸς τοῦ μεγαλεμπόρου Μιχαὴλ Βλαστοῦ καὶ ἀδελφὸς τοῦ συγγραφέως τῶν *Χιακῶν* Ἀλεξάνδρου Μ. Βλαστοῦ ἰατροῦ, ἀνῆκε δὲ εἰς παλαιὰν ἀριστοκρατικὴν τῆς Χίου γενεὰν κοσμηθεῖσαν ἀείποτε διὰ μελῶν ἐπιφανῶν ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πλούτῳ διαπρεψάντων. Γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τῷ 1817 μετέβη παιδίον ἔτι εἰς Βιέννην, ὅπου ἐπεδόθη ἐπιμελέστατα εἰς τὰ γράμματα ἐπιτυχὼν ἐπιφανῶν διδασκάλων, τοῦ διασήμου ἰατροῦ καὶ σοφοῦ Στεφάνου Οἰκονόμου καὶ τοῦ περιπύστου Κ. Κούμα καὶ συνεπλήρωσεν ἐν Ἑϊδελβέργῃ τὰς ἑαυτοῦ σπουδάς. Ἐν

ρέστης, Ἰωάννης Καραγιαννίδης, Νικ. Λ. Κλωνάρης.
1861. Π. Μ. Σχυλίτζης, Ἀλέξανδρος Σεβαστόπουλος, Περικλῆς Ζωγράφος, Ἀντώνιος Μελαγχροινός, Δ. Κριτόπουλος, Ἰω. Φαλιέρος.
1862. Παντιᾶς Σεκιάρης, Δημήτριος Ψυχάρης, Δημήτριος Ζ. Καλβοκορέσης, Ἰω. Ντοῦλος, Ἰω. Λεωνίδης, Δημ. Φαλιέρος.

ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν διηύθυνε τὸν ἐν Βιέννῃ ἐμπορικὸν *Οἶκον τῶν Βλαστῶν*· καὶ εἶτα ἐξηκολούθησε τὸ ἐμπορικὸν στάδιον διευθύνων τὸ μὲν πρῶτον τὸν οἶκον *Ροδοκανάκη* ἐν Βάρνῃ, Κωνσταντινουπόλει καὶ Ῥουμανίᾳ, κατόπιν δὲ τὸν τοῦ *Πετροκοκκίνου* ἐν Λιβερπούλῃ, Ταϊγανίῳ καὶ Κων]πόλει καὶ συνεζεύχθη τὴν θυγατέρα *Γεωργίου Πετροκοκκίνου Πηνελόπην*. Διακριθεὶς δ' ἐπὶ εὐθύτητι καὶ ἐκτάκτῳ ἱκανότητι καὶ περικοσμούμενος ὑπὸ ποικίλων ἀρετῶν ἔν τε τῷ κοινωνικῷ καὶ τραπεζιτικῷ κόσμῳ ἀνέπτυξε περιφανέστατα τὰ ἀφ' ὧν ἤρξατο προτερήματα καὶ διηύθυνε μετ' ἄλλων τὴν *Γενικὴν Ἑταιρείαν τῆς Ὀθ. Αὐτοκρατορίας* καὶ τὴν *Τράπεζαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, ἐγένετο δὲ καὶ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς *Τραπέζης τῶν Ἀθηνῶν*. Διατελέσας δὲ ἐπὶ ἑπταετίαν (1873—1880) πρόεδρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει *Θρακικοῦ Συλλόγου* ἀνεδείχθη καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ὀτρηρὸς τῶν γραμμάτων θεράπων καὶ ἐν γένει ἐτίμησεν οἱασδήποτε θέσεις κατεῖχεν εἴτε ἐν τῇ τοῦ ἐμπολαίου εἴτε ἐν τῇ τοῦ λογίου Ἑρμοῦ ἐπικρατείᾳ, ἐπερχόμενος ἑκάστοτε ἀρωγὸς καὶ συναντιλήπτωρ εἰς τὴν ὑποστήριξιν καὶ διάδοσιν τῆς παρ' ἡμῖν παιδεύσεως. Εὑρισκόμενος δ' ἀπὸ νοεμβρίου τοῦ 1879 ἐν Ἀθήναις ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν αἰφνιδίως ἐκ κεραυνοβόλου βληθεὶς ἀποπληξίας τῇ 24 φεβρουαρίου 1880.

1863. Ἀνδρέας Δ. Συγγρός, Φραγκούλης Βερνουδάκης, Σταμ. Ν. Ἀγέλαστος, Παντ. Καλβοκορέσης, Ἐμμ. Ἀληθινός, Ἰω. Καραγιαννίδης.
1864. Ζωρζῆς Ε. Σκυλίτζης, Δημ. Ν. Ταμβᾶκος, Παῦλος Κ. Λουτράρης, Δημήτριος Κριτόπουλος, Νικόλαος Κλωνάρης, Ἰωάννης Φαλιέρος.
1865. Νικ. Πασπάτης, Παῦλος Κ. Λουτράρης, Νικ. Ψιακῆς, Δημ. Κριτόπουλος, Ἰωάννης Λεωνίδης, Μιχαὴλ Ξενικούδης, Σταμ. Μαρινάκης.
1866. Σκαρλ. Μ. Μαυρογορδᾶτος, Παῦλος Κ. Λουτράρης, Ἰω. Λεωνίδης, Νικοκλῆς Ι. Φαλιέρος, Γεώργιος Σταματιάδης, Λεονῆς Καλβοκορέσης, Στ. Α. Σεβαστόπουλος.
1867. Στέφανος Α. Ῥάλλης, Α. Σ. Μικρουλάκης, Ἀνδρέας Θ. Ζυγομαλᾶς, Σκ. Μ. Μαυρογορδᾶτος, Π. Ζ. Καλβοκορέσης, Νικ. Φαλιέρος, Γεώργιος Σταματιάδης.
1868. Ζαννῆς Στ. Σκυλίτζης, Π. Ζ. Καλβοκορέσης, Α. Σ. Μικρουλάκης, Ἰ. Μ. Καραγιαννίδης, Ἀ. Ι. Καλβοκορέσης, Α. Θ. Ζυγομαλᾶς, Ἰω. Πολεμίδης.
1869. Ζαννῆς Στ. Σκυλίτζης, Μ. Ζ. Καλβοκορέσης, Δ. Ι. Καλβοκορέσης, Ι. Μ. Καραγιαννίδης, Ἐμμανουὴλ Ἀληθινός, Α. Θ. Ζυγομαλᾶς, Ἰω. Πολεμίδης.
1870. Ζαννῆς Στ. Σκυλίτζης, Στέφανος Α. Ῥάλλης[1],

---

1. Μέλος τοῦ περιδόξου οἴκου *Ῥάλλη* ὁ **Στέφανος Α. Ῥάλλης** εἶχε πατέρα τὸν ἐν Χίῳ κατὰ τὸ 1822 ἀποθανόντα *Ἀλέξανδρον Ῥάλλην*, μητέρα τὴν *Πλουμοῦ*, θυγατέρα Στ. Ῥάλλη καὶ ἀδελφὴν τῶν συνιδρυτῶν τοῦ με-

Ἀμβρόσιος Π. Μαυρογορδᾶτος, Δημ. Ν. Ταμβᾶκος,

γάλου ἐμπορικοῦ οἴκου ἀειμνήστων *Ἀδελφῶν Ῥάλλη* ἤτοι Τομαζῆ, Παντιᾶ, Στρατῆ καὶ Αὐγουστῆ καὶ τῆς Ἀργυρῆς (Μανωλάκη Ψακῆ), Βιεροῦς (Κωζῆ Ἀγελάστου) καὶ Μαρίας (Πέτρου Ἐμμ. Σκυλίτζη), ἀδελφοὺς δὲ τὸν Ἀντώνιον, Παντιᾶν, Μικὲν καὶ Λούλαν (Ἀνδρέα Ἀργέντη) καὶ συνεζεύχθη τὴν *Ἀργυρῆν* Γεωργίου Πετροκοκκίνου (ἀποθανοῦσαν ἐν Παρισίοις τῇ 30 Μαΐου 1895). Ἐνωρὶς ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον καὶ διενήργει ἐκτεταμένην ἐμπορίαν ἀποικιακῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὸν τίτλον «Στέφανος Ἀλ. Ῥάλλης» καὶ ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Α. Ἀλ. Ῥάλλης». Καὶ δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ $^3/_4$ τῶν ἐν Ἀνατολῇ καταναλισκομένων ἀποικιακῶν προυμήθευε τὸ κατάστημα Στ. Ῥάλλη. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐπεδόθη καὶ εἰς σπουδαίας τραπεζιτικὰς ἐργασίας καὶ ἐν γένει μέγα ἐσήμαινεν ἐν ἐμπόροις καὶ ἐν τραπεζίταις καὶ παρ' ἁπάσῃ τῇ ὑψηλῇ κοινωνίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔνθα τελεσφόρως εἰργάζετο πρὸς ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ Γένους πρόοδον. Μεταβὰς δὲ τῷ 1878 εἰς Παρισίους μετὰ ἑξαετῆ ἐκεῖσε διατριβὴν ἐτελεύτησεν ἐξ ὀξείας βρογχίτιδος τῇ 4 δεκεμβρίου 1884 ἐν ἡλικίᾳ 75 περίπου ἐτῶν, καταλιπὼν οὐ μόνον χρηματικὴν οὐσίαν ἀλλὰ καὶ τὸ μέγα αὐτοῦ ὄνομα εἰς τοὺς ὡς ἄριστα μεμορφωμένους υἱοὺς Ἀλέξανδρον καὶ Γεώργιον, οἵτινες εἰς τὰ ἴχνη τοῦ ἀοιδίμου αὐτῶν πατρὸς ἀπὸ ἐτῶν βαδίζοντες συνεχίζουσι τὸ ἐμπορικὸν ἐκείνου στάδιον καὶ εἰς τὰς εὐγενεστάτας θυγατέρας Δέσποιναν (Κωνστ. Συναδηνοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ), Ἰουλίαν (Κωνστ. Σαλβάγου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ), Πολύμνιαν (Γεωργίου Μεταξᾶ ἐν Βιέννῃ) καὶ Αἰκατερίνην (Ἀθανασίου Μαρῆ Βαλλιάνου ἐν Παρισίοις).

Μ. Ζ. Καλβοκορέστης, Νικόλαος Ι. Χαλλιορῆς, Ν. Ι. Φαλιέρος.

1871. Ἀντώνιος Ἰ. Ψυχάρης, Ἐμμ. Χαλδουβάκης. Δημ. Ταμβᾶκος, Ἰω. Σταματιάδης, Ν. Ἰ. Φαλιέρος, Ν. Ι. Χαλλιορῆς, Ἰωάννης Λεωνίδης.

1872. Ἀντώνιος Ἰ. Ψυχάρης, Δημ. Ταμβᾶκος, Εὐστάθιος Εὐγενίδης, Αὐγουστῖνος Ῥῖζος, Ἰ. Λεωνίδης, Σταμάτιος Πολίτης, Ἀντώνιος Φαλιέρος.

1873. Εὐστάθιος Εὐγενίδης, Αὐγουστῖνος Ῥῖζος, Παῦλος Λουτράρης, Ἰωάννης Λεωνίδης, Μιχαὴλ Δ. Λενός, Ἀντώνιος Φαλιέρος, Σταμάτιος Πολίτης.

1874. Ἀμβρ. Π. Μαυρογορδᾶτος, Πέτρος Δ. Σκυλίτζης, Μιχ. Δ. Λενός, Παῦλος Κ. Λουτράρης, Ἰωάννης Λεωνίδης, Ἰ. Μ. Καραγιαννίδης, Γ. Σταματιάδης.

1875. Ἀμβρ. Π. Μαυρογορδᾶτος(1), Πέτρος Δ. Σκυλίτζης, Ἰ.Μ. Καραγιαννίδης, Μ. Μ. Κατινάκης, Γεώργιος Π. Τζόλας, Ἰωάννης Λεωνίδης, Γ. Σταματιάδης.

Εἷς τῶν ἀκαταπονήτων ἐργατῶν τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς εὐποιίας, τῶν ἀνεπιψόγων εὐπατριδῶν καὶ ἀκεραίων πολιτῶν ὁ **Ἀμβρόσιος Π. Μαυρογορδᾶτος** ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1804 ἐκ γονέων ἐπιφανεστάτων τοῦ Παντολέοντος καὶ Αἰκατερίνης Μαυρογορδάτου καὶ διήνυσε τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῇ ἀκμαζούσῃ τότε *Δημοσίᾳ ἑλλ. σχολῇ* τῆς Χίου. Τῷ 1822 μετέβη εἰς Λιβόρνον ἵνα ἐξοικειωθῇ πρὸς τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα καὶ εἶτα εἰς **Ὀδησσόν**, ὁπόθεν τῷ 1836 κατῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ καταλάβῃ περίοπτον θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἐπιφανῶν ἐνταῦθα καὶ μεγάλων τοῦ κερδῴου Ἑρμοῦ ὀπαδῶν,

1876. Γεώργ. Π. Τζόλας, Μ. Μ. Κατινάκης, Δ. Κριτόπουλος, Δημ. Α. Εὐγενίδης, Κ. Ι. Βούτας, Ἰω. Λεωνίδης.

διακρινόμενος ἀείποτε ὡς εὐεργετικώτατος παράγων καὶ ἔξοχος συντελεστὴς τῆς παρ' ἡμῖν ἐμπορικῆς, οἰκονομικῆς καὶ κοινοτικῆς δράσεως καθ' ὅλον τὸ τεσσαρακονταπενταετὲς διάστημα τῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἐγκαταβιώσεως αὐτοῦ. Οἱ ποικίλοι αὐτοῦ εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς ἱερὰ καὶ παιδευτικὰ καθιδρύματα ἔρανοι, ἡ ὑποστήριξις πολλῶν σπουδαστῶν πενήτων καὶ ἡ ἐν γένει πρόθυμος καὶ χριστιανικὴ αὐτοῦ εἰς πᾶν κοινωφελὲς ἔργον ἀρωγὴ οσίαν τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρὸς καταλείπουσιν, ἰδίως δὲ ὁ ἡμέτερος ναὸς ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἀγαθοεργῷ ὑπηρεσίᾳ καὶ ταῖς πολλαῖς ἑκάστοτε δωρεαῖς τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς τακτικὸν ἐτήσιον τῇ 25 μαρτίου τελεῖ μνημόσυνον, ὡς καὶ ὁ ὑπ' αὐτοῦ σπουδαίως ἐπισκευασθεὶς ἢ μᾶλλον ἀνακαινισθεὶς ἐν Νεοχωρίῳ ἱερὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ἐτελεύτησε δέ, ὡς ἐρρήθη ἀνωτέρω, τῇ 18 μαρτίου τοῦ 1880 ἐν Νεοχωρίῳ, θρηνηθεὶς δικαίως ὑπὸ πάντων τῶν εὐεργετηθέντων ὑπ' αὐτοῦ, οὗτινος τὸ ἔργον συνεχίζουσιν ἥ τε ἐνάρετος καὶ σεβαστὴ χήρα Αλεξάνδρα καὶ ὁ πατρῴζων υἱὸς εὐγενέστατος καὶ ἐρίτιμος κύριος *Θεόδωρος Ἀ. Μαυρογορδᾶτος*, ὅςτις ἀνάδοχος τῶν σιδηροδρόμων Θεσσαλίας, πρόεδρος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς ἑταιρείας τῶν μεταλλείων Balia-Karaïdin, μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς ἑταιρείας τῶν μεταλλείων Κασσάνδρας καὶ πολλῶν ἄλλων οἰκονομολογικῶν καὶ ἐμπορικῶν συνδυασμῶν μέτοχος ὢν εὐεργετικώτατα παρ' ἡμῖν δρᾷ καὶ περιφανῶς ἐξαίρει τὸ πατρικὸν ὄνομα.

1877. Νικ. Πρώιος, Λεων. Ἰω. Χρυσοβελώνης, Θεόδ. Σεβαστόπουλος, Δ. Κριτόπουλος, Δημ. Α. Εὐγενίδης, Κ. Ἰ. Βούτας, Ἰω. Λεωνίδης.

1878. Νικ. Πρώιος, Λεων. Ἰω. Χρυσοβελώνης, Θεόδωρος Σεβαστόπουλος, Γεώργιος Μαριᾶνος, Ἰωάννης Καραγιαννίδης, Κωνσταντῖνος Χαλλιορῆς, Ἰωάννης Λεωνίδης, Ἰωάννης Μουρούνας.

1879. Δημήτριος Ν. Ταμβᾶκος, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Μιχ. Δ. Λενός, Γεώργιος Μαριᾶνος, Ἰωάννης Καραγιαννίδης, Κωνσταντῖνος Χαλλιορῆς, Ἰω. Λεωνίδης, Ἰω. Μουρούνας.

1880. Δημήτριος Ν. Ταμβᾶκος, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Μιχ. Δ. Λενός, Νικόλαος Π. Πρώιος, Δημ.. Κριτόπουλος, Στέφ. Χαλλιορῆς, Χριστοφόρος Δουμνίας, Ἀριστείδης Κιτριλάκης.

1881. Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης, Πέτρος Δ. Σκυλίτζης, Στέφανος Χαλλιορῆς. Δημ. Κριτόπουλος, Ἀριστ. Κιτριλάκης, Ἰω. Λεωνίδης, Χριστ. Δουμνίας, Ἰω. Π. Μουρούνας.

1882. Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης (1), Πέτρος Δ. Σκυ-

---

1). Ἐνταῦθα πρέπον καὶ δίκαιον εἶναι νὰ χαράξωμεν ὀλίγας γραμμὰς καὶ περὶ τοῦ ἀγαστοῦ καὶ κοινωφελεστάτου βίου τοῦ ἐπὶ τεσσαράκοντα πέντε ἔτη ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ κατὰ περιόδους ἐπιτροπεύσαντος καὶ μετὰ παραδειγματικῆς καὶ ἐκτάκτου ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως ὑπὲρ αὐτοῦ ἀείποτε ἐργασαμένου καὶ ὡς ἐπιτρόπου καὶ ὡς ἁπλοῦ μέλους τῶν γενικῶν τοῦ ναοῦ συνελεύσεων, ὧν πολλάκις ἰδίᾳ χειρὶ τὰ πρακτικὰ

λίτζης, Κωνστ. Χαλλιορῆς. Ἰ. Καραγιαννίδης, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Ἰω. Λεωνίδης, Χριστ. Δουμνίας, Ἰω. Π. Μουρούνας.

συνέταττε, καὶ ὡς συνδρομητοῦ τακτικοῦ καὶ εὐεργέτου γενναιοδώρου καὶ ἀξιολογωτάτου τοῦ *μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου* καὶ εὐσεβεστάτου καὶ μεγατίμου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους τέκνου **Ζαννῆ Στεφάνοβικ Σκυλίτζη.**

Βλαστὸς ἀρχαιοτάτου καὶ ἐπιφανεστάτου χιακοῦ οἴκου τὰς ἀρχὰς εἰς τὴν βυζαντιακὴν ἀριστοκρατίαν ἀνάγοντος, υἱὸς τοῦ μνημονευθέντος *Στεφάνου Σκυλίτζη* ὁ **Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης** γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τῇ 20 ἰουλίου τοῦ 1806 ἀνετράφη εἰς τὰ διακρίνοντα τὰς προαποιχομένας γενεὰς χρηστὰ καὶ ἀφελῆ ἐπιτηδεύματα καὶ ἤθη ἤτοι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβειαν, τὴν ἄδολον πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, τὴν ἀπαραδειγμάτιστον χρηστότητα, σωφροσύνην, ἀτυφίαν καὶ φιλοπονίαν καὶ ἐδιδάχθη τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ γενετείρᾳ, τὴν ὁποίαν καταλιπὼν τῷ 1822 ἤχθη εἰς Σμύρνην καὶ εἶτα εἰς Τεργέστην καὶ εἰς Λιβόρνον παρὰ τῷ πρὸς πατρὸς θείῳ, παρ' ᾧ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ ἐπίσης μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου ἀναδειχθέντος Ἰωάννου (τοῦ κατ' ἰούνιον τοῦ 1892 ἐν Λονδίνῳ τελευτήσαντος) παρέμεινεν ἔτη τινά. Μετ' ὀλίγον μεταβὰς εἰς Ῥωσίαν κατῆλθε περὶ τὸ 1830 εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα συνεχίσῃ τὸ πατρικὸν ἔργον· καὶ ὁ *οἶκος Στεφάνοβικ Σκυλίτζη* διακλαδωθεὶς πολλαχόσε τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἦτο γνωστὸς ἀπὸ τοῦ Λονδίνου μέχρι τῶν ἀπωτάτων τῆς Ῥωσίας καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ καὶ ἀληθὲς ἐγκαλλώπισμα τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐμπορικοῦ καὶ οἰκονομολογικοῦ κόσμου, αἱ δὲ ἀρεταὶ τοῦ Ζαννῆ Στεφ. Σκυλίτζη ὡς τραπεζίτου καὶ οἰκονομολόγου ὑπῆρξαν κατὰ τὴν κοινὴν ὁμολογίαν ἀνέφικτα πρότυπα. Ὁ

1883. Θεόδ. Α. Μαυρογορδάτος, Γεώργιος Π. Τζόλας, Κωνστ. Κ. Βούτας, Κωνστ. Χαλλιορῆς, Ἰ. Καραγιαννίδης, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Ἰω. Λεωνίδης, Ἰω. Π. Μουρούνας.

Ζαννῆς Στ. Σκυλίτζης κατέστη παρ' ἡμῖν μεγάλη ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ αὐθεντία, τελειότατος τύπος καὶ ὑπογραμμὸς γνησίου ἐθνικοῦ ἀνδρὸς κατ' ἐξοχὴν δικαίου καὶ ἐν πίστει καὶ ἐπιγνώσει χριστιανοῦ καὶ ζῶσα εἰκὼν τῆς ἀγαθοεργίας. Μειλίχιος δὲ καὶ γλυκὺς τοὺς τρόπους, ἱλαρὸς τὴν φυσιογνωμίαν, οἵαν ὑπεμφαίνει καὶ ἡ ἄντικρυ καταχωριζομένη σὺν τῇ ἰδιοχείρῳ ὑπογραφῇ ἐπιτυχεστάτη αὐτοῦ εἰκών, οὐδένα οὐδέποτε ἐπίκρανεν, οὐδένα περιεφρόνησεν, ἀπ' οὐδενὸς τὸ πρόσωπον ἀπέστρεψε. Συνάγων πλούτη διέσπειρε ταῦτα πανταχοῦ, ἐδαπάνα χάριν τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν, ἐχορήγει προθύμως καὶ χριστιανικῶς, μὴ γινωσκούσης τῆς ἀριστερᾶς τί ποιεῖ ἡ δεξιά, χάριν τῶν πενήτων, χάριν τῶν δυςπραγούντων καὶ ἀποκλήρων τῆς τύχης, χάριν τῆς πασχούσης καὶ ταλαιπώρου ἀνθρωπότητος· ἐν γένει ὑπῆρξεν ὁ εὐλίμενος τῆς εὐποιίας λιμήν, *διῆλθε τὸν βίον εὐεργετῶν* καὶ ἐνεγράφη ἀνεξιτήλοις γράμμασιν ἐν τῇ χρυσοτεύκτῳ βίβλῳ τῶν *εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος,* αἰωνίαν καὶ ἀθάνατον ἀπολιπὼν τὴν μνήμην παρά τε τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει.

Περὶ τὸ 1836 ὁ ἀείμνηστος ἐνυμφεύθη τὴν ὁσίας μνήμης *Ἑλένην* τὸ γένος τοῦ περιφανοῦς χιακοῦ οἴκου *Δ. Μαχαιρᾶ·* καὶ ἐκ τῶν εὐσεβῶν τούτων γεννητόρων ἐκληροδοτήθησαν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει τέκνα καλλιγένεθλα συνεχίζοντα τὰς ὑμνουμένας εὐσεβεῖς καὶ φιλανθρώπους ἀρετὰς τοῦ οἴκου *Στεφάνοβικ Σκυλίτζη* τοὺς ἐπιζῶντας ἐριτίμους καὶ φιλογενεστά-

Ι. Στεφάνοβικ Σκυλίτζης

1884. Θεόδ. Α. Μαυρογορδᾶτος, Γεώργιος Π. Τζόλας, Κωνστ. Ἰ. Βούτας, Δημοσθένης Α. Εὐγενίδης, Γεώργιος Νομικός, Σταμάτιος Μεριᾶς, Κωνστ. Καλαρώνης, Ἰ. Λεωνίδης.

τους υἱοὺς τὸν ἡμέτερον *Παῦλον Στ. Σκυλίτζην*, τὸν ἐν Ἀγγλίᾳ *Ἰωάννην Στ. Σκυλίτζην* καὶ τὸν ἐπίσης μέγαν ἐθνικὸν εὐεργέτην ἐν Ἀθήναις μὲν τῇ 25 νοεμβρίου 1893 ἀποθανόντα, ἐν τῷ οἰκογενειακῷ δὲ τάφῳ τοῦ ἐν Σισλίῳ ἐθνικοῦ νεκροταφείου αἰωνοβίως ἀναπαυόμενον, ὡς ἐρρήθη, **Δημήτριον Στεφάνοβικ Σκυλίτζην.** Καὶ ἡ μὲν μήτηρ τῶν πολυτιμοτάτων τούτων τέκνων καὶ πιστὴ καὶ σεβασμία τοῦ *Ζαννῆ Στεφ. Σκυλίτζη* σύντροφος, εὐεργέτις δὲ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ, τῇ 26 ἰανουαρίου 1876 μετέστη πρὸς τὴν αἰωνιότητα καὶ τὸν χωρισμὸν τοῦτον βαρύτατα καὶ ὀδυνηρότατα ἔφερεν ὁ εὐσεβὴς ἀνήρ. Οὗτος δέ, ἀφοῦ ὑπὲρ τὴν ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα ὑπῆρξεν ὁ κυριώτατος μοχλὸς πάσης τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς καὶ παιδευτικῆς δράσεως, τὸ κέντρον τοῦ βάρους τῆς ἀγορᾶς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ σωτήριον καταφύγιον καὶ ὁ ἔνθερμος προστάτης πάντων τῶν δυστυχῶν, μετριόφρων δὲ καὶ ἀνυπόκριτος ἀρετὴ ἐπὶ πάντων ἐπιβαλλομένη διὰ μόνης τῆς ἠθικῆς ἰσχύος, ἥτις τοῖς ὀρφανοῖς ἔδιδε πατέρα, τοῖς πτωχοῖς κηδεμόνα, ταῖς ἐθνικαῖς ἀνάγκαις γενναῖον χορηγὸν καὶ πολιὸν μέντορα, πλήρης ἡμερῶν διατηρῶν ἀκμαιοτάτας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ τοῦ διεθνοῦς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπολαύων σεβασμοῦ τῇ 2 μαρτίου τοῦ 1886 παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Ὁ θάνατος τοῦ *Ζαννῆ Στεφάνοβικ Σκυλίτζη* ἐθεωρήθη γενικὴ συμφορὰ καὶ ἐθνικὴ ἀπώλεια. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ὑπῆρξε μεγαλοπρεπεστάτη, αὐτόχρημα βασιλική. Ἅπαντα τὰ μέλη τῆς ἱερᾶς συνόδου, ὁ

1885. Δημ. Ν. Ταμβάκος, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Μιχ. Δ. Λενός, Ἰωάννης Μουρούνας, Μιχαὴλ Σάββας, Κωνστ. Ἰ. Βούτας, Στ. Μεριᾶς, Ἰω. Λεωνίδης.

κλῆρος ἁπασῶν τῶν ἐνοριῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων, ἄπειροι στέφανοι, ἀνάριθμον πλῆθος πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας ἠκολούθει τὴν νεκροφόρον πομπήν, ἐπίλεκτα δὲ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας μέλη ἔφερον τὸν νεκρὸν μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ κατοικίας, ὅπου καὶ συνετάφη μετὰ τῆς ἀπὸ δεκαετίας τὸν τοῦ δικαίου βίον κοιμωμένης ποθητῆς συμβίου περιβεβλημένος, ὡς ἐπεθύμει, τὴν γαμήλιον στολήν, ἣν ἀπὸ πεντηκονταετίας διεφύλαττεν.

Οὐ μόνον δὲ ὁ ἀείμνηστος καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον διέχεε βάλσαμον παραμυθίας καὶ συνετήρει εἰς ἑκατοντάδας ἀνερχομένας ἀπόρους καὶ δυστυχεῖς οἰκογενείας καὶ μεγάλα ἐχορήγει ποσὰ πρὸς συντήρησιν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς σχολῆς, πρὸς πλήρωσιν πάσης ἐθνικῆς ἀνάγκης. οὐ μόνον ἐν καταλλήλῳ καιρῷ 15000 λιρῶν ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἐν *Ἀθήναις πρὸς διάδοσιν τῶν γραμμάτων Σύλλογον*, οὐ μόνον ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐχορήγησεν ἓξ χιλιάδας λιρῶν εἰς τὸ ἐν Χίῳ μετὰ τὸν καταστρεπτικὸν ἐκεῖνον σεισμὸν τοῦ 1881 ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς οἰκογενείας Σκυλίτζη ἱδρυθὲν καὶ συντηρούμενον πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀπόρων καὶ ἀσθενῶν κατοίκων τῆς πολυτλήμονος Χίου *Σκυλίτζειον Νοσοκομεῖον*, ἀλλὰ καὶ ἀποθνήσκων εὐεργετεῖ.

Ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτου ἰδίᾳ χειρὶ τῇ 4)16 φεβρουαρίου 1886 γεγραμμένης καὶ ἕνα μῆνα μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀναγνωσθείσης ἐγνώσθησαν τὰ *κληροδοτήματα*, τὰ ὁποῖα διὰ ταύτης ἐποιήσατο. Μετὰ ὑποθήκας πολυτίμους πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐντελλόμενος αὐτοῖς ν' ἀγαπῶσι πάντοτε

1886. Δημήτρ. Ν. Ταμβάκος, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Μιχαὴλ Σάββας, Μιχ. Δ. Λενός, Σταμάτιος Μεριᾶς, Κωνστ. Ἰ. Βούτας, Ἰω. Μουρούνας, Ἰω. Λεωνίδης.

ἀλλήλους καὶ νὰ συνεργάζωνται μετ' ἀμεταπτώτου εὐθύτητος καὶ τιμιότητος ἐκληροδότει εἰς τὸν ἐν τῷ Πέραν ναὸν τῶν Εἰσοδίων λίρας ὀθωμανικὰς 200, εἰς τὸν τῆς ἁγίας Τριάδος 200, εἰς τὸν ἡμέτερον 100, εἰς τὸν τῆς ἁγίας Εὐφημίας ἐν Χαλκηδόνι 100, εἰς τὸν τῶν ἁγίων Βικτώρων τῆς Χίου 100, ἵνα ἐν τούτοις δι' ἑνὸς πινακίου κολλύβων τελῆται κατ' ἔτος τῇ 20 ἰουλίου, ἑορτῇ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ καὶ γενεθλίῳ αὐτοῦ ἡμέρᾳ μνημόσυνον, *μνημονευομένων τῶν ὀνομάτων Ζαννῆ, Ἑλένης, γονέων, τέκνων καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν*, ἔτι εἰς τὴν Μ. τοῦ Γ. Σχολὴν λίρας 7500, εἰς τὰ ἐθνικὰ νοσοκομεῖα 1000, εἰς τὴν Ἀδελφότητα Ξηροκρήνην 400, εἰς τὸ ἐν τῷ Πέραν Ἰταλικὸν νοσοκομεῖον 400, εἰς τὰ σχολεῖα Χαλκηδόνος 300, εἰς τὴν ἐν τῷ Πέραν σχολὴν τῶν ἀρρένων 250, εἰς τὴν ἐν τῷ Πέραν σχολὴν τῶν κορασίων 250, εἰς τὸ λωβοκομεῖον τῆς Χίου 200, εἰς τὸ ἐθνικὸν πανεπιστήμιον φράγκα 40000 καὶ χιλίας μετοχὰς τοῦ πατρ. δανείου καὶ εἰς διαφόρους πτωχὰς οἰκογενείας καὶ εἰς τοὺς ὑπηρέτας αὐτοῦ 2000 λίρας, ἔτι πλεῖστα καὶ σημαντικὰ ἄλλα ποσὰ εἰς διαφόρους, περὶ ὧν ἡ ῥητὴ τοῦ διαθέτου θέλησις ἐπέβαλεν αὐστηροτάτην ἐχεμυθίαν. Ἀλλὰ πλὴν τούτων κατὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὰ τέκνα τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς διένειμαν λίρας 1760 εἰς διάφορα ἱερά, φιλανθρωπικὰ καὶ παιδευτικὰ τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν προαστείων καθιδρύματα, 500 εἰς πτωχοὺς τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος καὶ 300 εἰς πτωχοὺς τῶν ἐνταῦθα ἑτεροδόξων καὶ ἀλλογενῶν κοινοτήτων. Πρὸς τούτοις οἱ μεγάτιμοι τοῦ

1887. Παῦλος Στεφάνοβιχ Σχυλίτζης, Δημοσθένης Α. Εὐγενίδης, Μιχαὴλ Δ. Λενός, Ἰω. Λεωνίδης, Ἰω. Μουρούνας, Λουκῆς Καστανάκης, Κωστῆς Μανωλάκης, Σταμ. Λεωντζινίδης.

1888. Παῦλος Στεφ. Σχυλίτζης, Δημ. Εὐγενίδης, Μιχ. Δ. Λενός, Θεοδ. Α. Μαυρογορδᾶτος, Λουκῆς Καστανάκης, Κωνστ. Κ. Βούτας, Σταμ. Πολίτης, Γεώργιος Ἰ. Ἀντώναρος, Ἰω. Λεωνίδης.

μεταστάντος υἱοὶ ἀνέλαβον τότε ν' ἀποπερατώσωσι τὸ ἐν Χίῳ Σχυλίτζειον νοσοκομεῖον καὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ὡρισμένας τακτικὰς μηνιαίας εἰςφορὰς καὶ τὰς ὑποτροφίας τῶν διαφόρων ἐνταῦθα τε καὶ ἐν Εὐρώπῃ δαπάνῃ τοῦ ἀοιδίμου σπουδαζόντων νέων. Ἡ δὲ ἐπιτροπεία τοῦ ἡμετέρου ναοῦ παραλαβοῦσα τῇ 6 ἀπριλίου 1886 τὴν ἑκατοντάλιρον δωρεὰν τοῦ μεγατίμου ἀνδρὸς ἐξέφρασε διὰ τῆς ἑπομένης πρὸς τὸν ἐρίτιμον κ. Παῦλον Ζ. Στεφάνοβιχ ἐπιστολῆς ἀπείρους εὐχαριστίας καὶ αἴδιον εὐγνωμοσύνην. «*Ἀξιότιμε κύριε Παῦλε Ζ. Στεφάνοβιχ, ἐνταῦθα.*

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἐν Γαλατᾷ ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων λίαν εὐγνωμόνως δεξαμένη τὴν ἐξ ἑκατὸν (100) Ὀθ. Λ. προςφοράν, ἣν εὐσεβῶς πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὥρισεν ὁ ἀοίδιμος πατὴρ ὑμῶν, ὁ οὕτως ἐν ἀγαθαῖς πράξεσι μέγας, κατέθεσεν ἐπ' ἀγαθῇ μνήμῃ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας καὶ διέταξεν ἐν τῇ σήμερον γενομένῃ συνεδριάσει αὐτῆς τὰ πάντα σύμφωνα πρὸς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ μακαρίτου ὅπως τελῆται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐτήσιον μνημόσυνον μετὰ κολλύβων τὴν 20 τοῦ ἰουλίου μηνός, ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ μακαρίτου καὶ

1889. Παῦλος Στ. Σκυλίτζης, Θεόδ. Α. Μαυρογορδάτος, Πέτρος Δ. Σκυλίτζης, Δ. Ν. Ταμβάκος, Μιχ. Ἰ. Κεφάλας, Νικήτας Σφήκας, Κωνστ. Κ. Βούτας, Σταμάτιος Πολίτης, Γεώργιος Ἰ. Ἀντώναρος, Ἰωάννης Λεωνίδης.

μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα Ζαννῆ, Ἑλένης, γονέων, τέκνων καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ φέροντες εἰς γνῶσιν ὑμῶν ἡ ἐπιτροπὴ εὔχεται ὅπως ὁ εὐλογημένος οἶκος τοῦ μακαρίτου **Ζ. Στεφάνοβικ** *ἔχων τὰς εὐλογίας τοῦ εὐλογητοῦ ἐξακολουθῇ πάντοτε τὰ τῆς φιλανθρωπίας καὶ εὐποιίας ἔργα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν ἤδη μακαρισθέντων ὑμῶν γονέων ταῖς ἱκεσίαις τοῦ τιμίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου εὕρωσι παρὰ τῷ πανοικτίρμονι Θεῷ ἔλεος καὶ αἰωνίαν ἀνάπαυσιν. Ἀλλ' ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου φόρον εὐγνωμοσύνης τελοῦσα πρὸς τὸν μακαρίτην ὑμῶν πατέρα, τὸν μεγάθυμον Ζ. Στεφάνοβικ ἀνθ' ὅσων αὐτὸς ὑπὲρ αὐτῆς εἰργάσατο ζῶν καὶ ὡς μέλος ἀξιότιμον τῆς ἐνταῦθα χιακῆς παροικίας καὶ ὡς ἔφορος καὶ ἐπίτροπος αὐτῆς, ἀπόφασιν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἐν μιᾷ τῶν μετὰ τὸ Πάσχα κυριακῶν ἴδιον ἱερὸν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κτλ».* Πράγματι δὲ τῇ 27 ἀπριλίου μετὰ τῆς δεούσης ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως ἐτελέσθη τὸ ἐψηφισμένον μνημόσυνον, καθ' ὃ λόγον ἐπιμνημόσυνον ἐξεφώνησεν ὁ τότε πανοσιολογιώτατος καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. σχολῆς ἄρτι δὲ ἐκλεγεὶς μητροπολίτης Κρήτης κύριος Εὐμένιος Ξηρουδάκης. Παρὰ δὲ τῶν δαψιλῶς ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου μεγάλου ἀνδρὸς εὐεργετηθεισῶν καὶ ἐγκαρδίως εὐγνωμονουσῶν ἀπειραρίθμων κοινοτήτων, οἰκογενειῶν καὶ ἀτόμων, ὧν πολλοὶ

1890. Πέτρος Δ. Σκυλίτζης, Δημήτριος Ν. Ταμβάκος,(1)

μορφωθέντες καὶ παιδευθέντες φιλομούσοις ἀναλώμασι τοῦ μακαρίτου διαπρέπουσι παρ' ἡμῖν ὡς κληρικοί, καθηγηταί, ἰατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, μυριόστομοι ἀείποτε εὐχαὶ καὶ δεήσεις πρὸς Ὕψιστον ὑπὲρ τῆς αἰωνίου μνήμης καὶ ἀναπαύσεως αὐτοῦ εὐγνωμόνως ἀναπέμπονται.

1). Ὁ ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων εὐεργετικώτατα δράσας **Δημήτριος Ν. Ταμβάκος** ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1814 καὶ παιδίον ἔτι μετέβη παρὰ τῷ ἐν Μελίτῃ ἐμπορευομένῳ πατρὶ αὐτοῦ *Νικολάῳ Ταμβάκῳ*, ὑφ' οὗ μετ' ὀλίγον ἀπεστάλη εἰς Σῦρον, ὅθεν διανύσας τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἀπῆλθεν εἰς Κέρκυραν παρὰ τῷ ἐκεῖ βραδύτερον ἐνασχοῦντι τὴν ἐμπορίαν πατρὶ αὐτοῦ. Διαμείνας δ' ἐπί τινα χρόνον ἐν Κερκύρᾳ ἀπῆλθεν εἰς Ἀγγλίαν, ἔνθα δεξιῶς καὶ ἐντίμως μέχρι τοῦ 1850 ἐξήσκει τὸ ἐμπορικὸν στάδιον, ὅπερ ἐξηκολούθησεν ἔκτοτε ἐν Κωνσταντινουπόλει διακρινόμενος ἀείποτε ἐπὶ ἀκεραιότητι χαρακτῆρος καὶ ἐμβριθείᾳ κρίσεως καὶ μετέχων πάσης τῆς παρ' ἡμῖν ἐμπορικῆς καὶ οἰκονομικῆς κινήσεως καὶ τῆς τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων ἀμέμπτου διαχειρίσεως καὶ τελεσφόρου προαγωγῆς, ἰδίως δὲ πλὴν ἄλλων ἡ ἑλλην. Ἐμπορικὴ σχολὴ τῆς Χάλκης καὶ τὸ Ἐθνικὸν Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον πλείστας ὀφείλουσι χάριτας τῷ ἀοιδίμῳ Δ. Ν. Ταμβάκῳ διὰ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἀόκνους καὶ πολυχρονίους μερίμνας καὶ ἀξιολόγους χρηματικὰς θυσίας. Ἀπολαύων δ' ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ ἀμερίστου τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ πάντων τῶν γνωρισάντων αὐτὸν καὶ τιμώμενος ἐξαιρέτως ὑπὸ πάντων τῶν ἐνταῦθα ἐμπόρων διήνυσε τὸν ἑαυτοῦ βίον εὐδαιμονῶν καὶ εὐεργετῶν μετὰ χρηστῆς καὶ ἐναρέτου συμβίου

Μιχ. Ἰ. Κεφάλας, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Ἰωάν Δ. Καστέλλης, Γεώργιος Μπολλᾶς, Γεώργιος Μπιλάλης, Κωνστ. Ἰ. Βούτας, Νικήτας Σφήκας, Ἰω. Λεωνίδης.

1891. Νικόλαος Ι. Ψυχάρης, Φραγκούλης Ἀλ. Μαυρογορδᾶτος, Ἀλέξανδρος Γ. Μιχαλινός, Ἰωάννης Μουρούνας, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Κωνστ. Ἰ. Βούτας, Ἰω. Δ. Καστέλλης, Γεώργιος Μπιλάλης, Γεώργιος Μπολλᾶς, Ἰω. Λεωνίδης.

1892. Νικόλαος Ἰ. Ψυχάρης[1], Φραγκούλης Ἀλ. Μαυ-

τῆς σεβαστῆς κυρίας *Πολυξένης* τὸ γένος Γαλάτη, καὶ πλήρης ἡμερῶν ἐτελεύτησε τῇ 3 ἀπριλίου 1896 εὐλογώτατα παρὰ πάντων θρηνηθεὶς ὡς αὐστηρὸς καὶ ἀκαταπόνητος ἐργάτης τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς εὐποιίας καὶ ἀγαστὸν πρότυπον παροιμιώδους ἐμπορικῆς πίστεως καὶ ἀκεραιότητος.

1). **Ὁ Νικόλαος Ἰ. Ψυχάρης** *(βέης)*, γόνος τοῦ πολλοῦ Χίου ἐμπόρου *Ἰωάννου* (μισὲ Γιάννη) *Ψυχάρη*, ἀδελφὸς τοῦ οὐδὲν ἧττον πολλαχῶς δράσαντος ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐθνικοῖς πράγμασι καὶ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ πολλάκις ἐπιτροπεύσαντος ἐν Παρισίοις δὲ νῦν διατρίβοντος ἐριτίμου κυρίου Ἀντωνίου Ἰ. Ψυχάρη καὶ τῆς εὐγενεστάτης καὶ σεβαστῆς κυρίας *Χαρικλείας* χήρας τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου *Στ. Ζαφειροπούλου* καὶ πατὴρ τοῦ ἐν Παρισίοις διακεκριμένου καθηγητοῦ καὶ γαμβροῦ τοῦ διασήμου Ἐρν. Ῥενὰν *Ἰωάννου Ψυχάρη*, ἐκ νεότητος ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπορικὸν καὶ τραπεζιτικὸν στάδιον καὶ ἐπὶ μακρὰ ἔτη διετέλεσεν ἐκ τοῦ ἀνωτέρου προσωπικοῦ τῆς Γεν. Ὀθωμ. Ἑταιρείας. Ἐκ παραλλήλου δὲ πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀγορᾷ δρᾶσιν ἀνεμίχθη ζωη-

ρογορδᾶτος, Ἀλέξανδρος Γ. Μιχαλινός, Ἀπόστολος Σταματιάδης, Ἰω. Μουρούνας, Ν. Ἐμ. Τσιμπῆς, Θρ. Καμαράδος, Μιχ. Σάββας, Γεώργιος Ἰ. Ἀντώναρος, Ἰ. Λεωνίδης.

1893. Παῦλος Κορωνάκης, Ἀντώνιος Μάγκος, Νικόλαος Ἐμ. Τσιμπῆς, Φώτιος Θελούδης, Θρ. Καμαράδος, Π. Πρώιος, Ἰω. Λεωνίδης, Γεώργιος Μπιλάλης, Μιχαὴλ Σάββας, Γεώρ. Ἀντώναρος.

1894. Εὐστάθιος Α. Εὐγενίδης, Πέτρος Δ. Σκυλίτζης, Παῦλος Κορωνάκης, Ζωρζῆς Μιχαλινός, Γεώργιος Νομικός, Φώτιος Θελούδης, Γεώργιος Μπιλάλης, Π. Πρώιος, Στέφανος Χαλλιορρῆς, Κωνστ. Ἰ. Βούτας.

1895. Εὐστάθιος Α. Εὐγενίδης, Πέτρος Δ. Σκυλίτζης, Φραγκούλης Α. Μαυρογορδᾶτος, Ζωρζῆς Μιχαλινός,

---

ρῶς καὶ εἰς τὰ παρ' ἡμῖν ἐθνικὰ πράγματα, χρηματίσας κατὰ περιόδους μὲν μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἐπὶ μακρότατον δὲ χρονικὸν διάστημα ἔφορος τοῦ Ἐθνικοῦ Ζαππείου παρθεναγωγείου, τοῦ παρθεναγωγείου τῆς κοινότητος Σταυροδρομίου καὶ τῶν σχολῶν Γαλατᾶ καὶ μέλος τῆς ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων, διακριθεὶς πανταχοῦ ἐπὶ ἀγαθῇ θελήσει, βιοτικῇ πείρᾳ καὶ πρακτικότητι πνεύματος. Ἱλαρὸς δὲ τὴν μορφήν, μειλίχιος δὲ καὶ προσηνὴς τοὺς τρόπους ἔτυχε τῆς ἐκτιμήσεως τῆς τε Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, παρ' ἧς ἔλαβε καὶ τὸ ὀφφίκιον τοῦ μεγάλου Χαρτοφύλακος τοῦ Οἰκ. Θρόνου. Καὶ ἐφησυχάζων ἐν τῇ νήσῳ Πριγκίπῳ ἐτελεύτησεν εἰς βαθὺ γῆρας τῇ 7 σεπτεμβρίου 1897 καὶ ἐκηδεύθη μετὰ πομπῆς ἀναλόγου καὶ τῆς προσηκούσης ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως.

Γεώργιος Νομικός, Ἀλέξανδρος Λενός, Φώτιος Θελούδης, Π. Πρώιος, Κωνστ. Κ. Βούτας, Ἰω. Πάγκαλος.
1896. Παῦλος Στεφάνοβιχ Σκυλίτζης, Δημοσθένης Α. Εὐγενίδης, Παῦλος Κορωνάκης, Ἰωάννης Δ. Καστέλλης, Φραγκούλης Ἀλ. Μαυρογορδᾶτος, Ἀλέξανδρος Λενός, Φώτιος Θελούδης, Εὐκλείδης Χρύσης, Ἰωάννης Πάγκαλος, Κωνστ. Κ. Βούτας.
1897. Παῦλος Στεφάνοβιχ Σκυλίτζης, Παῦλος Κορωνάκης, Ἰωάννης Δ. Καστέλλης, Παῦλος Ζ. Μιχαλινός, Ἀλέξανδρος Λενός, Γεώργιος Δ. Νομικός, Ἀντώνιος Κωνσταντινίδης, Εὐκλείδης Χρύσης, Δημήτριος Γ. Τσικίνας, Θεόδωρος Μεριᾶς.

§ 6. Οἰκονομικὴ κατάστασις.

Ἡ οἰκονομικὴ τοῦ ναοῦ κατάστασις ἕνεκα τῶν κατὰ καιροὺς γενομένων πολλῶν ἀνοικοδομήσεων, ἀνακαινίσεων καὶ ἐπισκευῶν καὶ τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ ἑκάστοτε χορηγιῶν διαφόρους ἔλαβε φάσεις καὶ σήμερον παρίσταται οὐχὶ ἀνθηρά. Καὶ οἱ μὲν πρὸ τῆς δευτέρας τοῦ ναοῦ ἀνοικοδομήσεως (1734) ἀπολογισμοὶ παριστῶσι πλῆρες ἰσοζύγιον. Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1721—1722 αἵτε εἰςπράξεις καὶ δαπάναι τοῦ ναοῦ ἀνέρχονται εἰς ἄσπρα 182362 ἤτοι γρόσια 1519 καὶ ἄσπρα 82:

*Α' **Σύναξις** 1721—1722*

Δίνωντάς μας οἱ πρώην ἐπίτροποι τὸν λογαριασμόν,

μᾶς ἔδωσαν εἰς τὰ χέριά μας νάκρι	*ἄσπρα*		*30240*
Ἐπήραμεν ἀπὸ τὸν προεστὸν κὺρ	»		
Ἰγνάτιον ὅλον τὸ 'μπατσίκι . .	»		*48000*
Σύναξις τῆς χρονιᾶς μας τὰ ὄπισθεν	»		
καθὼς φαίνονται	»		*104122*
		Σοῦμα	**182362**

Β' **Ἔξοδα** *1721—1722.*

Ἐδώσαμεν 'ς τὰ μανουάλια . .	*ἄσπρα*		*35400*
Ἐδώσαμεν τοῦ παναγιωτάτου . .	»		*34800*
Τὰ ἔξοδά μας τῆς χρονιᾶς . .	»		*70846*
Ἔχομεν καὶ δομένα τοῦ Νικορωζῆ	»		
Λαμπίνου δι' ἔξοδα τοῦ Σωτῆρος	»		
τοῦ μοναστηρίου	»		*41316*
		Σοῦμα	**182362**

Συνεχῆ δὲ καὶ ὑπέρογκα μνημονεύονται δάνεια καὶ ἐλλείμματα ἀπὸ τῆς δευτέρας ἀνοικοδομήσεως, ἥτις ἐπεβαρύνθη, ὡς ἄνωθι (σελ. 66) ἐλέχθη, διὰ χρέους γροσίων 28475 καὶ ἄσπρων 36. Δι' ἴσου δὲ ποσοῦ ἐβαρύνθη ἡ κατάστασις τοῦ ναοῦ καὶ κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ ἀνοικοδόμησιν. Ἐνῷ δὲ κατὰ μικρὸν ἐμειοῦντο τὰ τοιαῦτα βάρη καὶ τῇ 9 ἰουνίου 1799 ἐσημειοῦτο χρέος 16296 γροσίων καὶ 6 ἄσπρων, ἐπειδὴ ἕνεκα πολυχρονίου ἄνευ ἐπιδιορθώσεως ἐγκαταλείψεως ὁ ναὸς ἦτο σχεδὸν ἑτοιμόρ-

ροπος, ἀπεφασίσθη καὶ τελευτῶντος σεπτεμβρίου 1799 συνεπληρώθη ὁ ἀνακαινισμὸς καὶ ἡ ἐκκλησία ἐπεβαρύνθη διὰ χρέους 87951 γροσίων καὶ 45 ἄσπρων. Κατόπιν κατὰ μὲν τὴν 31 μαΐου τοῦ 1828 τὸ ἔλλειμμα εἶναι 70074 $\frac{37}{40}$, τῇ δὲ 31 μαΐου τοῦ 1860, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἐπισυνημμένου ἰσολογίου, ἀνῆλθεν εἰς γρόσια 209840· διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξηγοράσθησαν τὰ 2)3 τῶν κελλίων τοῦ ναοῦ διὰ γροσίων 82300, ἐξ ὧν τὰ 42650 ἐκαλύφθησαν διὰ προαιρετικῶν συνδρομῶν, ἐν αἷς πρώτη ἀναγράφεται πεντηκοντάλιρος ἡ τοῦ ἀειμνήστου Ζαννῆ Στεφάνοβικ Σκυλίτζη, τοῦ ἑτέρου τρίτου τῶν κελλίων ἐξαγορασθέντος διὰ γροσίων 38630 κατὰ τὸ 1861, ἀνεκαινίσθησαν δέ, ὡς ἐκ τῆς κατὰ τὸ 1857 ἐπισυμβάσης πυρκαϊᾶς, τά τε τέσσαρα τοῦ ναοῦ μαγαζία διὰ γροσίων 90750 καὶ ἡ ἔναντι τοῦ ναοῦ οἰκία, ἀφιέρωμα, ὡς ἐλέχθη (σελ. 299), τοῦ ἀοιδίμου Ἀναστασίου Κουσουλέντη, διὰ προσθέτου δαπάνης 42500 γροσίων. Ὡς ἐκ τούτου κατὰ τὸ εἰρημένον ἔτος ὁ ναὸς ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ χρήματα ἐπὶ τόκῳ 6 % μέχρι 12 % καὶ νὰ αὐξήσῃ οὕτω τὸ πρὸς τοὺς δανειστὰς αὐτοῦ ὀφειλόμενον ποσὸν εἰς γρόσια 234750, ὅπερ κατὰ τὸν κάτωθι τελευταίως τῇ 31 μαΐου 1897 κλεισθέντα ἀπολογισμὸν τῶν τε δαπανῶν καὶ προσόδων τοῦ ναοῦ μετὰ τοῦ καταστατικοῦ αὐτοῦ κατῆλθεν εἰς γρόσια 102102,50 ἤτοι λίρας Τουρκίας 945,39. Ἐν τῷ καταστατικῷ δὲ τούτῳ ἐτέθη καὶ ἡ προσοδοφόρος κτηματικὴ τοῦ ναοῦ περιουσία ἐκτιμηθεῖσα πρὸς 6 % ἐπὶ τῆς ἐτησίας προσόδου αὐτῆς καὶ ἡ ἀξία τῶν ἀργυρῶν σκευῶν πρὸς 3 γρόσια τὸ δράμιον.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΛΗΨΟΔΟΣΙΩΝ

Ἀπὸ 1ης ἰουνίου 1859 ἕως

Ἐσυνάχθησαν

Ταμεῖον Μετρητῶν τὰ παρὰ τῶν προκατόχων μας μετρητὰ	Γρ.	26,826 —
Χρέη τῆς Ἐκκλησίας δάνεια παρὰ διαφόρων	»	202,250 —
Συνάξεις Κηρίων συναχθέντα ἐκ κηροῦ	»	36,911.50
Συνάξεις Δίσκων συναχθέντα ἐκ δίσκων	»	23,384.50
Συνάξεις σχολείων Χίου συναχθέντα διὰ τὴν ἐπιχορήγησιν	»	4,722.50
Ἐνοίκια Κτημάτων συναχθέντα ἐξ ἐνοικίων	»	19,116.50
Μνημεῖα καὶ Φωταψίαι συναχθέντα ἐκ μνημάτων καὶ μνημοσύνων	»	6,370 —
Προςφοραὶ καὶ Ἐλέη συναχθέντα διὰ προςφορὰς καὶ ἐλέη	»	30,091.25
Προςφοραὶ Πλοιάρχων συναχθέντα ἐκ συνδρομῶν πλοιάρχων	»	1.084 —
Ἔκτακτος Προςφορὰ συναχθέντα διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῶν κελλίων	»	45,650 —
	Γρ.	**396,406.25**

Ἐνεργητικὸν **Θέσις τῆς**

Ταμεῖον Μετρητῶν μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ	»	42,034—
Μερὶς Κηροῦ κηρὸς ἄκαυστος καὶ καμένος	»	19,224—
Χρεῶσται Διάφοροι	»	2,400—
Ὑπόλοιπον Χρέος ἐκκλησίας	»	209,840—
	Γρ.	**273,498 —**

31 Μαΐου 1860

Ἐπληρώθησαν

Χρέη τῆς Ἐκκλησίας πληρωθέντα εἰς διαφόρους	Γρ.	45,000 —
Ἔξοδα Ἐκκλησίας πληρωθέντα καθ' ὅλον τὸ ἔτος	»	20,167 —
Μισθοὶ Ὑπαλλήλων πληρωθέντα τοῖς ὑπαλλήλοις	»	59,470 —
Τόκοι Δανείων πληρωθέντα διὰ τόκους .	»	7,031 —
Ἔξοδα Δίκης Κελλίων πληρωθέντα εἰς ἔξοδα δίκης	»	6,554.25
Γεώργιος ψάλτης πληρωθέντα δανειακῶς	»	600 —
Οἰκοδομαὶ Ἐκκλησίας		
δι' οἰκοδομὴν μιᾶς οἰκίας 42,500 —		
δι' ἀνακαίνισιν τεσσάρων ἐργαστηρίων . . . 90,750 —		
δι' ἐξαγορὰν τῶν $^2/_3$ τῶν κελλίων . . . . 82,300 —	»	215,550 —
Ταμεῖον Μετρητῶν ὅσα μένουν εἰς τοὺς διαδόχους	»	42,034 —
	Γρ.	396,406.25

Ἐκκλησίας **Παθητικὸν**

Δανεισταὶ Ναοῦ δάνεια παρὰ διαφόρων .	»	234,750 —
Κηροποιὸς τῆς Ἐκκλησίας ὅσα τῷ χρεωστοῦνται	»	18,448 —
Σχολεῖα Χίου συνάλλαγμα τῆς ἐν Χίῳ σχολῆς	»	20,300 —
	Γρ.	273,498 —

ΔΑΠΑΝΑΙ ΚΑΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΓΑΛΑΤΑ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ

ΔΑΠΑΝΑΙ 'Από 1ης 'Ιουνίου 1896

Σ. Καθ.	53.	'Επιχορήγ. Σχολῶν Γαλατᾶ	Σ. Ημ.	60.	Γρ.	3,600 —
» »	54.	Πατριαρχική 'Επιχορήγησις.	»	»	»	3,000 —
» »	60.	'Επισκευαὶ κτημάτ. καὶ Ναοῦ	»	61.	»	1,670 —
» »	61.	Τόκοι Δανείων	»	»	»	9,327 —
» »	63.	'Αγαθοεργίαι	»	»	»	266.75
» »	63.	Μισθοὶ Προσωπικοῦ	»	»	»	53,623 —
» »	64.	Γενικὰ ἔξοδα Ναοῦ	»	»	»	5,845.50
» »	71.	Κέρδη καὶ Ζημ. Χρεωγράφων	»	»	»	19,153.50
» »	72.	Κέρδη καὶ Ζημ. Νομισμάτων	»	»	»	81 —
» »	50.	Καταστατικὸν Ναοῦ	»	»	»	496,046.50

Γρ. 592,613.

ΠΡΟΣΟΔΟΙ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΩΝ ΧΙΩΝ

μέχρι 31ης Μαΐου 1897 ΠΡΟΣΟΔΟΙ

Σ. Καθ. 50.	**Καταστατ. Ναοῦ** (31 μαΐου 96)	Σ. Ἡμ. 61.	Γρ.	506,772.75
» » 57.	**Μερὶς Κηροῦ**	» » »	»	15,501 —
» » 58.	**Δίσκοι Ναοῦ**	» » »	»	13,028.50
» » 59.	**Ἱεροτελεστίαι**	» » »	»	1,154.50
» » 65.	**Ἐνοίκια Κτημάτων**	» » »	»	31,244 —
» » 66.	**Συμβολαιογραφεῖον**	» » »	»	165 —
» » 67.	**Διαθῆκαι**	» » »	»	14,040 —
» » 68.	**Τελεταὶ καὶ Πανηγύρεις** . .	» » »	»	708 —
» » 70.	**Τόκοι Χρεωγράφων**	» » »	»	1,117.50
» » 73.	**Συνδρομαὶ Πλοιάρχων** . . .	» » 62.	»	328 —
» » 74.	**Συνδρομαὶ Ἄρτων**	» » »	»	4,397.50
» » 75.	**Ἐνοίκια Στασιδίων**	» » »	»	425 —
» » 76.	**Δικαιώμ. Νεκροτ. Σισλίου** .	» » »	»	3,104 —
» » 77.	**Βάϊα καὶ Κλάδοι**	» » »	»	79.50
» » 78.	**Ἄνθη Ἐπιταφίου**	» » »	»	332 —
» » 79.	**Ἔκτακτοι Συνδρομαὶ**	» » »	»	216 —

Γρ. 592,613.25

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΕΝ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ Κατὰ τὴν 31ην

Σ. Καθ. 43.	**Ταμεῖον Μετρητῶν**	Σ. Ἡμ. 62, Γρ.	7,965.50
» » 46.	**Παγκάριον Ναοῦ**	» » » »	300 —
» » 47.	**Χρεῶσται Ἐνοικίων**	» » » »	4,532 —
» » 48.	**Ἀκίνητα Ναοῦ**	» » » »	554,800 —
» » 49.	**Ἀργυρᾶ σκεύη Ναοῦ**	» » » »	35,390 —
» » 57.	**Μερὶς Κηροῦ**	» » » »	1,071 —
» » 64.	**Γενικὰ ἔξοδα Ναοῦ** Ἔλαιον, ἄνθρακες (ἀπογραφῆς)	» » » »	1,979 —
			Γρ. 606,037.50

ΓΑΛΑΤΑ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ
ΤΩΝ ΧΙΩΝ

Μαΐου τοῦ 1897 **ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ**

Σ.	Καθ.	50.	**Καταστατικὸν** (31 μαΐου 97).	Σ.	Ἡμ.	63.	Γρ.	**496,046.50**
»	»	51.	**Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολὴ**	»	»	»	»	175 —
»	»	53.	**Ἐπιχορήγ. Σχολῶν Γαλατᾶ**	»	»	»	»	900 —
»	»	54.	**Πατριαρχικὴ Ἐπιχορήγησις**	»	»	»	»	1,250 —
»	»	56.	**Ἐθν. Φιλ. Καταστήματα**	»	»	»	»	955 —
»	»	61.	**Τόκοι Δανείων**	»	»	»	»	4,608.50
»	»	55.	**Δανεισταὶ Ναοῦ** Λ. Τ. 945.39.	»	»	»	»	102,102.50

Γρ. 606,037.50

Ὁ τελευταῖος οὗτος ἀπολογισμὸς ἐξελεγχθεὶς ὑπὸ δύο μελῶν τῆς ἐνταῦθα χιακῆς παροικίας διακεκριμένων δὲ λογιστῶν τῶν κυρίων Ἀντωνίου Καλβοκορέση καὶ Ἰωάννου Ζερβουδάκη εὑρέθη ἀκριβὴς καὶ σύμφωνος πρός τε τὰ λογιστικὰ διπλογραφικὰ βιβλία, οἷα κρατοῦνται ἀπὸ τοῦ 1895, καὶ τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις, ὡς ἐμφαίνει καὶ ἡ ὑπὸ χρονολογίαν 13 ἰουνίου 1897 ἐλεγκτικὴ αὐτῶν ἔκθεσις.

Καθὰ δὲ ἐκ τοῦ ἐτησίου τούτου γενικοῦ ἰσολογισμοῦ καταφαίνεται αἱ πρόςοδοι τοῦ ναοῦ κατὰ πολὺ ὑπολείπονται τῶν ποικίλων δαπανῶν αὐτοῦ ὑποχρεουμένου πρὸς τοῖς λοιποῖς ὑπαλλήλοις νὰ μισθοδοτῇ, ἅτε στερούμενος ἐνορίας, καὶ αὐτὸν τὸν ἱερὸν κλῆρον (πλὴν τοῦ προεστῶτος). Πρὸς ἀξιοπρεπῆ λοιπὸν συντήρησιν καὶ ἀπρόςκοπτον λειτουργίαν καὶ εὐημερίαν τοῦ προνομιούχου τούτου καὶ ἀναπαλλοτριώτου χιακοῦ κτήματος συμφώνως πρὸς τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ γόητρον, ἐφ᾽ ᾧ μεθ᾽ ὑπερηφανίας καυχᾶται πάντοτε τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦτο κέντρον καὶ ἡ ἑστία τῆς χιακῆς παροικίας, ἀνάγκη νὰ ληφθῶσι σύντονα περὶ τῆς οἰκονομικῆς τοῦ ναοῦ καταστάσεως μέτρα. Καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι οἵ τε ἐνταῦθα καὶ ἁπανταχοῦ ἐπὶ εὐσεβείᾳ καὶ φιλογενείᾳ διακρινόμενοι Χῖοι ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ τούτου καθιδρύματος, ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τοῦ ὁποίου καὶ τῆς πολλαπλῆς δράσεως οἱ ἀείμνηστοι αὐτῶν προπάτορες τὰ μέγιστα ἐμόχθησαν καὶ γενναιοδώρως συνέδραμον, **πᾶσαν** δυνατὴν **θὰ καταβάλλωσιν μέριμναν** εἴτε **συνεχίζοντες τὰς ἐτησίας αὐτῶν συνδρομάς,** εἴτε καὶ **προικοδοτοῦντες αὐτὸν δι᾽ ἑτέρου σταθεροῦ πόρου.**

Οὕτω δὲ καὶ ἡ πρόθεσις τῆς ἀξιοτίμου ἐπιτροπείας περὶ ἄρσεως τῶν νῦν περιαγομένων δίσκων θὰ ἐπιτευχθῇ καὶ αἱ ποικίλαι καὶ εὐεργετικαὶ τοῦ ναοῦ χορηγίαι θ' ἀνανεωθῶσι πρὸς τιμὴν ἁπάντων τῶν Χιοπολιτῶν καὶ πρὸς μείζονα ἔξαρσιν τῆς ἀρχαίας εὐκλείας τοῦ πατροπαραδότου αὐτῶν ἱεροῦ κληροδοτήματος.

§ 7. Ἐκκλησιαστικοὶ ὑπάλληλοι.

Πάντοτε μὲν ἐγίνετο ὅσον οἷόν τε ἀρίστη ἐκλογὴ τῶν ἐν τῷ ναῷ ψαλλόντων καὶ ὑπηρετούντων· ἀλλὰ δυστυχῶς μέχρις ἐσχάτων ἐν τοῖς καταστίχοις δὲν γίνεται συνήθως ἀκριβὴς μνεία τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν ἑκάστοτε *ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων*. Καὶ ἐν μὲν τῷ ἐγγράφῳ τῆς 21 μαΐου 1699 (σελ. 29) ὑπογράφονται *Ἰωακεὶμ Ἱερομόναχος, Κωνσταντῖνος* ἱερεύς, ἐν δὲ τοῖς περὶ ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ ἰλαμίοις (σελ. 39 καὶ 30) μνημονεύονται τέσσαρες τῆς ἐκκλησίας ἱερεῖς *Κωνσταντῖνος Ἰωάννου, Γεώργιος Παναγιώτου, Τίμων Ἀθανασίου καὶ Κῦρος Ἠλία*. Τῷ 1708 εἶναι σεσημειωμένη μισθοδοσία ἐτησία τοῦ μὲν *ψάλτου* ἄσπρα 2880 ἤτοι γρόσια 24, τοῦ δὲ διακόνου ἄσπρα 1650 ἤτοι γρόσια 14. Τῷ 1717 μνημονεύεται ἐφημέριος μὲν ὁ ἱερεὺς *Συμεών*, ψάλτης δὲ *Νικόλαος Ζωγράφος*, καὶ ἐτησία μισθοδοσία τοῦ μὲν πρώτου γρόσια 36, τοῦ δὲ δευτέρου γρόσια 40. Τῷ 1721 συνεφώνησεν ὁ ἱεροδιάκονος *Χρύσανθος* πρὸς γρόσια 20 τὸ ἔτος. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1722—1729 ἀναγράφεται ψάλτης

τῆς ἐκκλησίας ὁ κυρίτζης *Χρυσομάλλης* πρὸς 58 γρόσια τὸ ἔτος, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἕτερος ψάλτης τῷ μὲν 1722 ὀνόματι *Νικόλαος*, τῷ δὲ 1728 *Δημήτριος*. Καὶ τῷ μὲν 1722 προεστὼς ἀναγράφεται *Ἰγνάτιος* τὸ ὄνομα καταβάλλων ἐμβατοίκιον γρόσια 400, ἀπὸ δὲ τοῦ 1725 φαίνονται δύο προεστῶτες τῆς ἐκκλησίας (*μεγάλος καὶ μικρὸς προεστὼς ἢ δάσκαλος*), ἱεροδιάκονος δὲ τῷ 1726—1729 *Ἰγνάτιος Χῖος*, ἐφημέριος τῷ 1727 ὁ ἱερομόναχος *Παρθένιος Σαντοριναῖος* καὶ πνευματικὸς τῷ 1729 *Μελέτιος*. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1729 μνημονεύεται ψάλτης ὁ ἱερεὺς *Γεννάδιος* μέχρι τῆς 24 φεβρουαρίου τοῦ 1731, ὅτε συνεφωνήθη ὡς τοιοῦτος ὁ ἱερεὺς *Ῥαφαὴλ* πρὸς 75 γρόσια τὸ ἔτος, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ διετῆ χρόνον διαδοχικῶς οἱ ἱεροδιάκονοι *Παΐσιος*, *Θεοδόσιος Χῖος* καὶ *Γαβριήλ*. Τῷ δὲ 1737—1739 ψάλται, ἴσως δεξιὸς καὶ ἀριστερός, ἀναγράφονται *Μωϋσῆς* καὶ *Νικόλαος*. Προεστῶτες δὲ ἀπὸ τοῦ 1730 μέχρι τοῦ 1755 *Βίκτωρ* καὶ *Μακάριος*, *Παρθένιος* καὶ *Νεόφυτος*, *Ἀνατόλιος* καὶ *Παΐσιος* καὶ τῷ 1757 ὁ ἱερεὺς *Γρηγόριος*. Ἴσως δὲ εἶναι ὁ αὐτὸς ὁ καὶ ἀπὸ τοῦ 1764 μέχρι τοῦ 1775 μνημονευόμενος προεστὼς *Γρηγόριος*. Δεύτερος προεστὼς ἀναφέρεται τῷ 1768 ὁ ἱερεὺς *Συμεών*, τῷ 1770 ὁ ἱερεὺς *Γεδεὼν* Χῖος. Ἐπὶ ἱκανὰ δ' ἔτη ἀπὸ τοῦ 1764 ἔψαλλον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ δεξιὸς *Βασίλειος* ψάλτης καὶ ὁ ἀριστερὸς *Γαβριήλ*.

Κατόπιν δὲ πλὴν τοῦ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1769 χρηματίσαντος ἐφημερίου *Διονυσίου* μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ὀνόματα *διακόνων* ὑπηρε-

τησάντων ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ εὑρίσκομεν *Μελετίου* (1763), *Νικολάου Νεοχωρίτου* (1764), *Γερασίμου* (1767), *Χρυσάνθου* (1768), *Συμεὼν* (1773), *Κυρίλλου* (1784), *Παρθενίου* (1794), *Ἀγαθαγγέλου* (1804), *Νεοφύτου* (1807), *Παρθενίου* (1807), *Γρηγορίου* (1811), *Νεοφύτου* (1812), *Ἀνθίμου* (1813), *Μελετίου* (1813) καὶ *Κυρίλλου Κρεατζούλη* (1813), ὅςτις τῷ 1825 ὑπογράφεται ἱερομόναχος, *ἐφημερίους* τοὺς ἱερεῖς *Ζαχαρίαν* (1796), *Ἄνθιμον* (1807), *Ἀντώνιον* (1810) καὶ *Διονύσιον Κρητικὸν* (1813), ὃν ἀποθανόντα κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1813 διαδέχεται ὁ ἱερεὺς *Γεώργιος Μελίκος Χῖος*, *πνευματικοὺς* δὲ ἀπὸ τοῦ 1800 τοὺς ἑξῆς, *Διονύσιον* (1800—1812), *Δανιὴλ* ἱερομόναχον (1812) καὶ *Γρηγόριον* (1813).

Ἱερατικῶς δὲ τοῦ ἡμετέρου ναοῦ προέστησαν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, *Παρθένιος ἱερομόναχος* (1806—1810), εὐπαίδευτος κληρικὸς ὑπογραφόμενος τῇ 4 φεβρουαρίου τοῦ 1806 ἐν χρεωστικῷ τινι ἐγγράφῳ, *Κωνστάντιος* (1813) καὶ μετὰ τοῦτον ὁ *Νικόλαος Λεβαντῆς*, ὅςτις προςληφθεὶς τὸ πρῶτον ὡς ἐφημέριος ἐν βραχεῖ προέστη (πρὸ τοῦ 1820) τοῦ ναοῦ, ἅτε ἱεροπρεπής, σεβάσμιος καὶ ὀλιγαρκὴς ὢν καὶ διετέλεσε προϊστάμενος τοῦ ναοῦ ἐπὶ ἥμισυν περίπου αἰῶνα μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἐπισυμβάσης τῇ 4 νοεμβρίου τοῦ 1861. Τοῦ Νικολάου Λεβαντῆ (1), οὗτινος ἀπὸ τοῦ 1856 ὡρίσθη καὶ

---

1) **Νικόλαος Φ. Λεβαντῆς** ἱερεὺς ὁ καὶ ἐν τῇ πατρίδι φέρων τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα τοῦ *ρεφερενδαρίου*

βοηθὸς ὁ *Καλλίνικος Γεωργιάδης*, διάδοχος διορίζεται τῇ 18 ἰανουαρίου τοῦ 1862 ὁ τέως ἐφημέριος ἱερεὺς τοῦ ναοῦ *Παντολέων Καρύδης* Χῖος, ὃν διαδέχεται τῷ 1863 ὁ λόγιος ἀρχιμανδρίτης *Κύριλλος Γρηγοριάδης* Κυζικηνός, ὅστις ἐξέδωκε καὶ μετάφρασιν τῆς ἱστορίας τῆς Κυζίκου τοῦ Marquardt. Ἀντὶ τούτου ἐξ ἀσθενείας ἀποχωρήσαντος καὶ μετ' ὀλίγον ἀποθανόντος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ Μηχανιῶνι τῆς Κυζίκου ἐκλέγεται τῇ 18 νοεμβρίου τοῦ 1879 ὁ ἀρχιμανδρίτης *Γρηγόριος Νεστορίδης*, ἀνθ' οὗ μετ' ὀλίγον ἀποθανόντος ἐκλέγεται τῇ 16 φε-

---

ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ Κύθνῳ μηνὶ ὀκτωβρίῳ 1789 ἐξ ἐγκρίτου τῆς νήσου οἴκου, ἦν δὲ γόνος ἀληθοῦς λευιτικῆς οἰκογενείας· διότι πρὸς τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ τῷ ὑπὸ τὸ ἀξίωμα χαρτοφύλακος χειροτονηθέντι ἱερεῖ καὶ ἐν Κύθνῳ διαβιώσαντι ὅ τε πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ μικρὸν μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Νικολάου ἐγκαταλιπόντες τὸν ἔγγαμον βίον οἰκείᾳ θελήσει ἀφωσιώθησαν εἰς τὴν τοῦ θείου λατρείαν, γενόμενοι ὁ μὲν ἱερομόναχος, ἡ δὲ ἡγουμένη γυναικείας μονῆς, ἐν ᾗ προσελήφθησαν μοναχαὶ καὶ αἱ δύο αὐτῶν θυγατέρες. Νεώτατος χειροτονηθεὶς ἱερεὺς ὁ Νικόλαος ἠναγκάσθη ν' ἀποδημήσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα προσελήφθη εἰς τὸν ἡμέτερον ναόν, ἐν ᾧ μετ' εὐσεβοῦς ζήλου ὑπηρέτησεν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀποθανόντα οὐ μόνον δαπάναις τοῦ ναοῦ οἱ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἐπίτροποι ἔθαψαν ἐν τῷ τοῦ ναοῦ περιβόλῳ ὄπισθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος, ἀλλὰ καὶ σύνταξιν μηνιαίαν πεντακοσιόγροσον μέχρι τοῦ 1867 ἀπένειμαν εἰς τὴν χήραν αὐτοῦ Ἑλένην καὶ εἶτα ἀνὰ 150 γρόσια, ὡς εἴπομεν (σελ. 239), εἰς τὰς τρεῖς ἀγάμους αὐτοῦ θυγατέρας.

βρουαρίου τοῦ 1881 ὁ τότε ἐν τῷ Πέραν καθηγητὴς τῶν ἱερῶν καὶ ἱεροκῆρυξ *Πολύκαρπος*(¹),ὅςτις μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως ἀξιεπαίνου ἐξεπλήρωσε τὰ ἀνατεθέντα αὐτῷ καθήκοντα μέχρι τῆς 14 ἀπριλίου τοῦ 1886, ὅτε ψηφίζεται προϊστάμενος ὁ ἐκ Χίου προλύτης τῆς θεολογίας τότε πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης,νῦν δὲ τιτουλάριος ἐπίσκοπος Μυρέων καὶ προϊστάμενος τῆς ἐν Γαλατᾷ ἱερᾶς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Νικολάου, κύριος *Γερμανὸς Θεοτοκᾶς*, ὃν ἀντικατέστησε τῇ 1 αὐγούστου 1892 ὁ πανοσιολογιώτατος κύριος *Πολύκαρπος Ψωμιάδης* ἐκ Κοτυώρων, πτυχιοῦχος τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολ. Σχολῆς, νῦν προϊστάμενος τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Τῇ δὲ 4 σεπτεμβρίου 1893 ἐκλέγεται διὰ γενικῆς, ὡς εἴθισται, συνελεύσεως, ὁ αἰδεσιμώτατος κύριος *Θεόδωρος Μαντζουρανῆς*, ὁ περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν εὐδοκιμώτατα ἀσχολούμενος, νῦν δὲ ἐν Φιλιππουπόλει διαμένων. Καὶ ἀπὸ τῆς 31 μαρτίου τοῦ 1897 ἱερατικῶς τοῦ ναοῦ ἡμῶν προΐσταται ὁ ἐξ Ἀλατσάτων πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κύριος *Σμάραγδος Χ''*

---

1) Ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει τοῦ προϊσταμένου, ἕνεκα τῆς ἀναδείξεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς 4 μαρτίου 1886 εἰς μητροπολίτην Γάνου καὶ Χώρας, νῦν δὲ τοιούτου Βάρνης διατελοῦντος πανιερωτάτου κυρίου Πολυκάρπου, ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπεία λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὸν ζῆλον, τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὴν ἀξιέπαινον σύνεσιν, μεθ' ὧν ἐπὶ πενταετίαν προέστη τοῦ ναοῦ προςήνεγκεν αὐτῷ μικρὸν ἐνθύμιον ἐγκόλπιον μετὰ ἁλύσεως ἀξίας 14 λιρῶν.

Εὐσταθίου, εὐπαίδευτος κληρικός, διδάσκαλος τῆς θεολογίας, ὅστις καὶ διὰ τοῦ ἐπ' ἐκκλησίας τακτικοῦ κηρύγματος καὶ διὰ τῶν ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἀρτίως ἐν Γαλατᾷ συστάσῃ θρησκευτικῇ ἀδελφότητι «Ὀρθοδοξίᾳ» κυριακῶν μαθημάτων μετὰ ζήλου θερμοῦ ἐργάζεται πρὸς ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν μόρφωσιν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ψάλται δὲ μνημονεύονται ἀπὸ τοῦ 1780, ὁ *Βασίλειος* μέχρι τοῦ 1786 δεξιὸς λαμβάνων 15 γρόσια κατὰ μῆνα, *Σταῦρος* (1780—82) ἀριστερός, *Γαβριὴλ* (1782—86) ἀριστερός, *Χουρμούζιος* (1786—92) δεξιὸς πρὸς 20 καὶ εἶτα πρὸς 25 γρόσια κατὰ μῆνα, ὁ γνωστὸς μουσικοδιδάσκαλος, εἷς τῶν τριῶν ἐφευρετῶν τῆς νέας μουσικῆς μεθόδου, πολλὰ συγγράψας καὶ ἐκδοὺς καὶ ἀποθανὼν τῷ 1840 (¹), *Νικόλαος Τζιρλῆς* (1793—1807) δεξιὸς πρὸς 50 καὶ 60 γρόσια καὶ *Σπῦρος* (1786—1807) ἀριστερός, *Πέτρος Γεωργίου Βυζάντιος* δεξιός, διαπρεπὴς μουσικὸς ψάλλων εὐδοκίμως μέχρι τοῦ 1821, ὅτε μεταβὰς εἰς Τῆνον διωρίσθη πρωτοψάλτης τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας, τῷ δὲ 1838 κατῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ὑπεργήρως τῷ 1875 ἐτελεύτησε (²), ὡς ἀριστερὸς δὲ *Φωτάκης*, εἶτα *Ζωρζῆς Πολυχρόνης* (1813). Μετὰ τούτους ἀναγράφονται τῷ 1828 *Χρύσανθος* δεξιὸς ψάλτης, μεθ' ὃν ὁ πρώην ἀριστερὸς *Ἀπόστολος Ἀθα-*

---

1) Πρβ. Γ. Παπαδοπούλου Συμβολὰς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς σελ. 337.

2) Πρβ. Αὐτόθι σελ. 341.

νασίου Βυζάντιος, καλλίφωνος μουσικὸς χοροστατήσας μέχρι τοῦ 1851, *Ὀνούφριος Βυζάντιος* (1833) πατὴρ τοῦ ἐν Ταταούλοις ἱεροψάλτου κ. *Τιμολέοντος Ὀνουφριάδου*, διακεκριμένος μουσικοδιδάσκαλος ἀναδείξας πολλοὺς μαθητάς, *Νικόλαος* ὁ κατόπιν ἐπὶ ἥμισυν περίπου αἰῶνα χρηματίσας πρωτοψάλτης Σμύρνης καὶ τελευτήσας κατὰ νοέμβριον τοῦ 1887, ὁ μουσικολογιώτατος *Γεώργιος Βιολάκης*, πρῴην ἀριστερὸς (1843—51) καὶ ἀπὸ τοῦ 1851 μέχρι τοῦ 1876 διευθύνας ὡς ἄριστα τὸν δεξιὸν χορὸν τοῦ ἡμετέρου ναοῦ, τανῦν ἄρχων πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας, θεωρίᾳ τε καὶ πράξει ἔξοχος μουσικοδιδάσκαλος (1), *Γεώργιος ὁ Ῥαιδεστηνὸς* (1876—77) κράτιστος ἱεροψάλτης καὶ μουσικοδιδάσκαλος τελευτήσας κατ' αὔγουστον τοῦ 1889 (2), *Ἀριστείδης Νικολαΐδης* πρῴην ἀριστερὸς καὶ εἶτα δεξιὸς μέχρι τοῦ 1881, τανῦν λαμπαδάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὁ *Ἰωάννης Καβάδας Χῖος* (1881—83) διαπρεπὴς ἱεροψάλτης πολλοὺς ἀναδείξας μαθητὰς ἐνταῦθα τε καὶ ἐν Χίῳ, *Ἰωάσαφ Ῥῶσος* μοναχὸς ἐπὶ ἓν ἔτος, τανῦν διατρίβων ἐν Γαλαζίῳ, εἰδήμων τῆς τε ἐκκλησιαστικῆς καὶ εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς καὶ ἀπὸ τοῦ 1884 μέχρι σήμερον ὁ *Νηλεὺς Καμαράδος* διακεκριμένος μουσικοδιδάσκαλος. Πρὸς τούτοις μνημονευτέοι καὶ οἱ ἑξῆς ἐκκλησιαστικοὶ ὑπάλληλοι· ὁ ἐπὶ πολλὰ ἔτη πνευματικὸς τοῦ Βαλιδὲ Χανίου *Παρ-*

---

1) Ἔπιθι πλείω αὐτόθι σελ. 433—436.
2) Αὐτόθι σελ. 364—366.

θένιος τελευτήσας τῷ 1848, οἱ πνευματικοὶ *Ἰωάννης* (1841), *Γρηγόριος* (1842), καὶ *Εἰρηναῖος* (1851), ὁ ἱεροδιάκονος *Παναρέτος* (1848), ὁ ἐφημέριος *Θεοδόσιος* (1841), ὁ εὐπαίδευτος *Γεώργιος Πρωγάκης* (1880—86 καὶ 1888—90) ἀριστερὸς ψάλτης καὶ γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπείας, ὁ ἀριστερὸς ψάλτης *Γεώργιος Μπούκουνας* ἱεροδιάκονος (1896—98) καὶ οἱ νῦν ἐν ἐνεργείᾳ διατελοῦντες *Ἠλίας Αὐγουστίδης* Χῖος ἐπὶ 12 ἔτη διακονήσας εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ διακόνου *Ἰωάννου* καὶ νῦν ἐπὶ ἐννεαετίαν ἱερατεύων, *Ἀντώνιος Ἀντωνιάδης* Χῖος πνευματικὸς ἀντικαταστήσας κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1890 τὸν ἐκ Πανόρμου ἱερέα *Κωνσταντῖνον* ἐπὶ 20 ἔτη χρηματίσαντα, ὁ ἐπὶ τετραετίαν διακονῶν διάδοχος τοῦ διακόνου *Παϊσίου Νικόλαος Ζωγράφος*, ὁ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπὸ πρώτου δομεστίχου γενόμενος ἀριστερὸς ψάλτης *Δημήτριος Χαραλάμπους* καὶ ὁ ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἤδη χρηστῶς καὶ τιμίως ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ ἐπιστατῶν *Ἰάκωβος Ντοῦλος* Χῖος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η ΚΑΘΟΛΟΥ ΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΧΙΩΝ. ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ

Εκ τῆς ὡς ἄνω ἐκτεθεμένης ἱστορικῆς ἀφηγήσεως μανθάνομεν ὅτι ὁ ἡμέτερος ἱερὸς *ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου* κείμενος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πύλης τοῦ Τοπχανὲ ἐν τῇ συνοικίᾳ Μποστὰν τοῦ Γαλατᾶ εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως ἀφεθεισῶν εἰς τοὺς χριστιανοὺς καὶ καεὶς κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1696 γενομένην μεγάλην πυρκαϊὰν ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα εὑρισκομένων καὶ πραγματευομένων Χίων χριστιανῶν κατὰ οἰκειοθελῆ παραχώρησιν τῶν ἐνοριτῶν καὶ ἔκτοτε *λέγεται καὶ γνωρίζεται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἐκκλησία τῶν Χίων καὶ ὑπ' αὐτῶν διοικεῖται καὶ ἐπιτροπεύεται*. Ἀποβλέποντες δὲ εἰς τὰς πολλὰς τοῦ ναοῦ τούτου ἀνακαινίσεις καὶ ἐπισκευάς, εἰς τὴν συντήρησιν καὶ τὸν καλλωπισμὸν αὐτοῦ, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὰς ποικίλας αὐτοῦ σχέσεις καὶ χορηγίας καὶ τὸν ἐν γένει φιλεκπαιδευτικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν αὐτοῦ σκοπόν,

δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ θαυμάσωμεν τὴν εὐλάβειαν, τὸν ἔνθεον ζῆλον καὶ τὴν φιλογένειαν τῶν ἀγαπώντων τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου φιλοχρίστων αὐτοῦ κτιτόρων, ἐπιστατῶν καὶ διοικητῶν *Χίων*, οἵτινες ἔχοντες ἤθη χρηστὰ καὶ ἀφελῆ καὶ ὠχυρωμένοι ἀνέκαθεν διὰ πολλῆς φιλοπονίας καὶ λιτότητος καὶ δι' ἐμφύτου ὀξυνοίας καὶ συνέσεως ὑπέροχον ἐπὶ πολὺ κατεῖχον καὶ κατέχουσι θέσιν ἐνταῦθα τε καὶ ἐν ἄλλαις μεγαλοπόλεσιν.

Οἱ Χῖοι κατοικοῦντες μίαν τῶν ἐπιφανεστάτων καὶ πλουσιωτάτων νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἔχοντες φυσικήν τινα πρὸς τὴν ἐμπορίαν ῥοπὴν κατά τε τοὺς ἀρχαίους καὶ μεσαιωνικοὺς χρόνους πολλαπλῶς πολλαχοῦ ἐμπορευόμενοι διέπρεπον, καὶ κατὰ τοὺς κάτω χρόνους διακρινόμενοι ὡς τίμιοι καὶ φιλόπονοι βιομήχανοι, ὡς λιτοὶ καὶ τολμηροὶ ἔμποροι καὶ τραπεζῖται καὶ πλουτοῦντες οὐ μόνον τὴν γενέτειραν ἐκαλλώπιζον καὶ προῆγον, ἀλλὰ καὶ πάσης κοινωνικῆς δράσεως ἐν ᾗ ἔζων χώρᾳ εὐεργετικώτατοι καθιστῶντο συντελεσταὶ καὶ παράγοντες.

Ἤδη ὀλίγα μετὰ τὸ 1566 ἔτη ἀρχομένου τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ὁ περιφανὴς καὶ χρησιμώτατος ἄρχων *Μιχαὴλ Καββάκος* Χῖος(1) λαμβάνει παρὰ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως τῷ 7130 ἀπὸ κτίσεως ἤτοι τῷ

1) Ἐνταῦθα καταχωρίζομεν δύο ἀνέκδοτα πατριαρχικὰ ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν τῷ Χίῳ ἄρχοντι Μιχαὴλ Καββάκῳ ἐπιβραβευθεῖσαν πατριαρχικὴν Βολισσοῦ καὶ Πυργίου μετὰ τῶν περικειμένων κωμυδρίων ἐξαρχίαν, ἧς ἡ σύστασις δὲν εἶναι ὡς δεῖ ἐξηκριβωμένη. (Πρβ. Διατριβὴν Γ. Ζολώτα

1622 σωτηρίῳ ἔτει δι' ἐπισήμου δωρητηρίου γράμματος ἐπιβεβαιωμένου δι' ἑτέρου τοιούτου κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1623 ὑπὸ Ἀνθίμου τοῦ Β' τὴν ἐν Χίῳ *πατριαρχικὴν ἐξαρχίαν Βολισσοῦ καὶ Πυργίου*, διότι πλούσιος καὶ ἐπιφανὴς ὢν δὲν ἐπαύετο πάντοτε συντρέχων λόγῳ τε καὶ ἔργῳ καὶ συμβοηθῶν καὶ συναγωνιζόμενος εἰς πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀνάγκην. Περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους μέγα ἴσχυεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ υἱὸς τοῦ Χίου ἐμπόρου Παντολέοντος Μαυρογορδάτου ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος καὶ πολιτικὸς *Ἀλέξανδρος Μαυ-*

περὶ Ἰωάννου Καναβούτζη ἐν Ἐκθέσει τῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1888-89 πεπραγμένων ἐν τοῖς κοινοῖς παιδευτηρίοις τῆς πόλεως Χίου σελ. 123).

(Μ')

Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ἡ καθ' ἡμᾶς αὕτη τοῦ Χριστοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία μήτηρ πασῶν τῶν ἁπανταχοῦ ἐκκλησιῶν οὖσα καὶ ὀνομαζομένη οὐ μόνον ὡς τῶν ἁπάντων κατά τε τιμὴν καὶ ἀξίαν ὑπερέχουσα τῆς τοιαύτης ἐπικλήσεως καὶ ὀνομασίας τετύχηκεν, ἀλλὰ καὶ ὡς πάντων προνοουμένη καὶ τοὺς πάντας σχεδὸν τῷ οἰκείῳ νοητῷ καὶ αἰσθητῷ ἄρτῳ συντηροῦσα καὶ τρέφουσα μήτηρ ἀληθῶς καὶ τροφὸς δικαίως ὠνόμα-

ροκορδᾶτος ὁ ἐξ ἀπορρήτων (1626—1709), ὅςτις ἀνυψωθεὶς εἰς τὸ μέγα τῆς διερμηνείας ἀξίωμα καὶ πολλῆς εὐνοίας καὶ τιμῆς ἀπολαύων παρὰ τῷ Σουλτάνῳ οὐ μόνον μετεδίδου τῆς ἑαυτοῦ δόξης καὶ ἰσχύος εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ διεπονεῖτο καὶ κατώρθου ὑπὲρ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Τότε δὲ ἐντὸς ὀλίγου συνέ-

---

σται· καὶ γὰρ ἄνωθεν αὕτη, οὐ μόνον τοὺς τροφίμους αὐτῆς καὶ ἐκδουλευτὰς ἐφάνη ἐπισκεπτομένη καὶ χορηγοῦσα αὐτοῖς τὰ πρὸς χρείαν αὐτῶν καὶ ζωάρκειαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρχοντικῶν προσώπων προσερχομένους τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καὶ συνδρομὴν καὶ βοήθειαν ἐπιδεικνύοντας ἐπιμελῶς καὶ ἀόκνως ὑπὲρ αὐτῆς οὐ διέλειπεν εὐεργετοῦσα τιμῆς καὶ ἀξίας χάριν ὡς φαίνεται. Καὶ ἐπειδὴ πρὸς τοῖς λοιποῖς ἄλλοις ἀναγκαίοις φίλοις καὶ προθύμοις συνδρομηταῖς καὶ ὑπερμάχοις ἀόκνοις, εἷς ὑπάρχει καὶ ὁ χρησιμώτατος καὶπεριφανὴς ἄρχων ὁ Μιχαὴλ Καββᾶκος ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ κατὰ πάντα οἰκεῖος, ὅςτις πολλάκις καὶ συνεχῶς συνδρομὰς καὶ βοηθείας ἡμῖν ἐνεδείξατο καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῖς προβᾶσιν ἡμῖν δεινοῖς καὶ στενοχωρίαις ἐδάνεισεν ἡμῖν ἄνευ τινὸς κέρδους καὶ ὡς φαίνεται ἀεὶ βοηθῶν καὶ συντρέχων λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ἔξεστι κατὰ δίκαιον τρόπον μὴ εἶναι καὶ αὐτὸν ἄμοιρον καὶ ἀμέτοχον ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς καὶ ἀξίας, τούτου χάριν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν, ἐπεὶ εὗρε τὰ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ δύο πατριαρχικὰ καὶ σταυροπηγιακὰ χωρία, τὸ Πυργίον καὶ τὴν Βολισσόν, μὴ ὄντα δεδομένα πρὸς ἕτερον

στησαν οὐ μόνον ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἀλλὰ καὶ εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς πόλεις χιακὰ ἐμπορικὰ καταστήματα. Ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Σμύρνῃ ὅλα τὰ καταστήματα ἔνθα ἐπωλοῦντο αἱ τσόχαι ἀνῆκον εἰς τοὺς Χίους. Χιακὰ δ' ἦσαν καὶ ἐκεῖνα ἐν οἷς ἐπωλεῖτο πᾶν εἶδος μεταξωτοῦ καὶ χρυσοϋφάντων

πρόσωπον, εὐεργετεῖ καὶ δωρεῖται αὐτῷ ταῦτα, καὶ γράφουσα ἀποφαίνεται ἐν ἁγίῳ πνεύματι συνοδικῶς ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ὁ αὐτὸς χρησιμώτατος ἄρχων κὺρ Μιχαὴλ Καββᾶκος ἔχων τὰ δύο χωρία ταῦτα ἐξαρχικῶς τὸ Πυργίον δηλαδὴ καὶ τὴν Βολισσόν, νέμηται καὶ καρπῶται δι' ἐπιτρόπου αὐτοῦ τὰ ἐξ αὐτῶν εἰςοδήματα καὶ δικαιώματα τὰ ἀπό τε κανονικῶν τῶν ἱερέων, συνοικεσίων, πανηγύρεων, ζητειῶν καὶ τῶν λοιπῶν τῷ τόπῳ συνήθων καὶ ὁ κατὰ καιροὺς ἐπίτροπος αὐτοῦ ἔχῃ ἐπ' ἀδείας κρίνειν καὶ θεωρεῖν πᾶσαν ἐμπίπτουσαν ἐν αὐτοῖς ἐκκλησιαστικὴν κρίσιν καὶ ὑπόθεσιν νομίμως καὶ κανονικῶς. Καὶ ὅτε χρεία χειροτονίας, ἢ ἄλλης τινὸς ἀκολουθίας ἐκκλησιαστικῆς γένηται, δεομένη ἀρχιερατικῆς ἐπισκέψεως, προςκαλεῖται ὃν ἂν ἐθέλῃ τῶν ἀρχιερέων εἰς τὴν τούτου ἐκπλήρωσιν, μὴ τολμῶντος τοῦ τε νῦν μητροπολίτου Χίου κὺρ Ἰγνατίου καὶ τῶν καθεξῆς ἐναντιωθῆναι περὶ τούτου, ἢ κατεπεμβῆναι τῶν δύο αὐτῶν πατριαρχικῶν χωρίων καὶ ἀρχιερατικόν τι διαπράξασθαι ἐν αὐτοῖς, ἢ νοσφίσασθαί τι τῶν εἰςοδημάτων αὐτῶν, ἢ ὅλως κατεξουσιάζειν αὐτῶν, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου

ἐνδυμάτων (χεταγί). «Ὅσοι δὲ εἶχον καταστήματα, λέγει καὶ ὁ Α. Βλαστός, (1) εἰς τὴν Εὐρώπην δὲν ἀπέμενόν ποτε ἐκεῖ, ἀλλ' εἴτε πλουτήσαντες εἴτε γηράσαντες ἄφινον ἢ ἔστελλον ἐκεῖ τὰ τέκνα των καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὰς πατρῴας ἑστίας νὰ ζήσωσι τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς των ἡσύχως εἰς τοὺς κόλπους τῶν οἰκογενειῶν των. Εὐτυχοῦντες εἰς τὴν ξένην ἔπρεπε φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ ἐνασμενίζωνται εἰς τὴν ἐκεῖθι διατριβήν· ἀλλ' εὑρίσκοντες εἰς τὴν Χίον πολίτευμα αὐτόνομον, πολιτισμὸν εὐρωπαϊκόν, ἀσφάλειαν, κλίμα εὐκραὲς καὶ ὑγιεινὸν συνέτρεχον ὅλοι εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα καὶ ἑνονόμενοι συνεκέντρονον τὸν πλοῦ-

---

τοῦ ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος καὶ παιδείας τῆς προσηκούσης, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς αὐτοῖς χωρίοις τοῦ Πυργίου καὶ τῆς Βολισσοῦ εὑρισκομένων εὐλαβεστάτων ἱερέων, χρησιμωτάτων γερόντων καὶ τῶν λοιπῶν πάντων χριστιανῶν τοῦτον τὸν χρησιμώτατον ἐν ἄρχουσι κὺρ Μιχαὴλ τὸν Καββᾶκον, γινώσκειν γνήσιον καὶ καθολικὸν αὐτῶν ἔξαρχον καὶ πρὸς τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ παρέχειν, εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ὡς δεδήλωται εἰςοδήματα καὶ δικαιώματα καὶ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν καὶ πείθεσθαι καὶ μὴ κατά τι ἐναντιοῦσθαι αὐτῷ ἢ ἀντιλέγειν ἐν ἀργίᾳ ἀσυγγνώστῳ καὶ ἀφορισμῷ τῷ ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος. Ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἐγεγόνει καὶ τὸ παρὸν ἡμῶν πατριαρχικὸν συνοδικὸν εὐεργετικὸν γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ διαληφθέντι χρησι-

---

1) Χιακῶν Τόμ. Β'. σελ. 129.

τον. Οἱ κάτοικοι τῆς Χίου διῃροῦντο εἰς πέντε τάξεις, εἰς ἐμπόρους, τεχνίτας, ἐργαστηριούχους, θαλασσινοὺς καὶ γεωργούς· μόλον ὅτι δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου ἐμπόριον ἦτο μικρὸν ὅλοι ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πλούσιοι, πρῶτον διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν βιομηχανίαν καὶ δεύτερον διότι διὰ τὴν γενικῶς μεταξὺ τῶν Χίων ἐπικρατοῦσαν οἰκονομίαν ἐδαπάνων πάντοτε πολὺ ὀλιγώτερα

μωτάτῳ ἄρχοντι κὺρ Μιχαὴλ Καββάκῳ καὶ ἐξάρχῳ τοῦ Πυργίου καὶ τῆς Βολισσοῦ καθολικῷ εἰς ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει ΖΡΛ΄ μηνὶ αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος Ε΄

† Ὁ Καισαρείας καὶ Καππαδοκίας Γρηγόριος, † Ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος, † Ὁ Κυζίκου Παρθένιος, † Ὁ Νικομηδείας Νεόφυτος, † Ὁ Χαλκηδόνος Ἰωάσαφ, † Ὁ Ἀθηνῶν Θεοφάνης, † Ὁ Προύσης Ἰωάσαφ, † Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης, † Ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος, † Ὁ Φιλιππουπόλεως Ἰωάσαφ, † Ὁ Σερρῶν Τιμόθεος, † Ὁ Θεσσαλονίκης Παΐσιος, † Ὁ Φιλίππων καὶ Δράμας Κλήμης, † Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Γαβριήλ, † Ὁ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Θεοφάνης, † Ὁ Μελενίκου Γαλακτίων, † Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Ἰωαννίκιος, † Ὁ Ἀγχιάλου Χριστοφόρος, † Ὁ Χίου Ἰγνάτιος, † Ὁ Διδυμοτείχου Ἄνθιμος, † Ὁ Λακεδαιμονίας Ἰωάσαφ, † Ὁ Αἴνου Παρθένιος, † Ὁ Σηλυβρίας Λαυρέντιος, † Ὁ Μηδείας καὶ Σωζουπόλεως Θεοδόσιος, † Ὁ Μεσημβρίας Ἀκάκιος, † Ὁ *πρώην* Αἴνου Δανιήλ, † Ὁ Προικοννήσου Κλήμης, † Ὁ Βάρνης Παρθένιος, † Ὁ Τζιᾶς καὶ Θερμίων Νεκτάριος, † Ὁ Ὠλένης Θεοφάνης, † Ὁ Ἀγαθουπόλεως Μητροφάνης, † Ὁ Κερνίτζης Παρθένιος, † Ὁ Ῥαιδεστοῦ Μελχισεδέκ, † Ὁ Μηθύμνης Κορνήλιος, † Ὁ Ῥῶν (Ῥέοντος) Δανιήλ.

δσων ἐκέρδιζον. Εἰς τὴν ἐμπορίαν τῶν Χίων συνεισέβαλλον μεγάλως καὶ οἱ Ψυρανοὶ καὶ οἱ Ὑδρεῶται, οἵτινες ὡς ἐμπειρότατοι καὶ πάντολμοι κατὰ θάλασσαν ἐλάμβανον χρήματα παρ' αὐτῶν καὶ διαπερῶντες μακρὰ πελάγη ἐπλούτουν μὲν αὐτοί, ἔφερον δὲ μεγάλα κέρδη καὶ εἰς τοὺς Χίους». Καὶ ὁπόσα μὲν ὑπῆρχον ἐν Κωνσταντινουπόλει χιακὰ ἐργαστήρια καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα καθ' ὅλον τὸν ΙΗ' αἰῶνα δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ

(ΜΑ')

**Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

Ἐπειδὴ ὁ πρὸ ἡμῶν ἁγιώτατος καὶ σοφώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κύριος κύριος Κύριλλος ὁ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ποθεινότατος ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς θέλων ἀμείψασθαι τῷ χρησιμωτάτῳ καὶ περιφανεῖ ἄρχοντι μισὲρ Μικὲ Καββάκῳ διὰ τὰς πολλὰς χάριτας καὶ συνδρομὰς καὶ βοηθείας, ἃς εἶδε καὶ ἀπήλαυσε παρ' αὐτοῦ αὐτός τε καὶ ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καθὼς καὶ πολλοὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ αὐτοὶ οἱ τιμιώτατοι κληρικοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ὁμολογοῦσι καὶ μαρτυροῦσι, δέδωκε καὶ εὐηργέτησε πρὸς αὐτὸν τὰ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ εὑρισκόμενα πατριαρχικὰ καὶ σταυροπηγιακὰ δύο χωρία, τὸ Πυργίον δηλαδὴ καὶ τὴν Βολισσὸν μετὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτῶν ὑποκειμένων λοιπῶν

ἐκ τῶν ὄπισθι (σελ. 63—65 καὶ 88—90) κατακεχωρισμένων καταλόγων τῶν εἰς τὸν ἡμέτερον ναὸν συμπεφωνημένων βοηθειῶν τοῦ τε 1739 καὶ τοῦ 1789. Ἰσχύοντες δὲ ἐν ἐμπόροις πλὴν ἄλλων μνημονεύονται τότε οἱ κλεϊσθέντες ἐπίτροποι τοῦ ἡμετέρου ναοῦ, *Ζωρζῆς Καζανόβας, Ζωρζῆς Κορωνιός, Στέφανος Σκυλίτζης* καὶ ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἐν Ἀντιγόνῃ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάν-

---

χωριδίων ἤτοι Σιγυροῦντος (Σιδηγούς), Μάρκου, Φυτῶν καὶ Πυραμᾶ τιμῆς καὶ ἀξίας ἐκκλησιαστικῆς ἕνεκα, καθὼς πλατύτερον δηλοποιοῦσι τὰ παρ' αὐτῷ ὄντα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ γράμματα. Τούτου χάριν καὶ ἡμεῖς ἑπομένως γνώμῃ κοινῇ τῆς παρατυχούσης ἱερᾶς καὶ ὑπερτελοῦς συνόδου τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἵνα τῶν παραδοθέντων αὐτῷ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμάτων ὄντων κεκυρωμένων καὶ βεβαίων ἔχῃ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὁ αὐτὸς χρησιμώτατος καὶ περιφανὴς ἄρχων μισὲρ Μικὲς ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος τὰ πατριαρχικὰ δύο αὐτὰ χωρία, τὸ Πυργίον καὶ τὴν Βολισσὸν σὺν τοῖς λοιποῖς τέσσαρσι χωριδίοις τοῖς ἔνδον τῶν ὁρίων αὐτοῖς οὖσιν ὡς προείρηται, Σιγυροῦντος, Μάρκου, Φυτῶν καὶ Πυραμᾶ, καὶ νέμηται καὶ καρπῶται δι' ἐπιτρόπου αὐτοῦ τὰ ἐξ αὐτῶν ἐκκλησιαστικὰ εἰςοδήματα καὶ δικαιώματα, καθὼς καὶ ἄλλοι τῶν τῆς πολιτείας ἀρχόντων ἔχουσιν ὑπ' ἐξουσίας αὐτῶν ἐπαρχίας καὶ χωρία καὶ νέμονται τὰ

νου (πρβ. ὄπισθι σελ. 148—157) ἐπίζηλον κατέχων θέσιν, ἐπίσημος δ' ἐν πραγματευταῖς καὶ ταῖς τοῦ γένους προκρίτοις *Δημήτριος ὁ Σκαναβῆς*, ὅςτις ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν μετέχων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων μέγα ἐδύνατο καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ μητροπολίτου Χίου ἀναγκαία ἦτο ἡ γνώμηκαὶ συγκατάθεσις

εἰςοδήματα αὐτῶν ὡς συνδρομηταὶ καὶ ὑπέρμαχοι τῆς ἐκκλησίας, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς οὐ μόνον τότε ἐφάνη συνδρομητὴς καὶ ὑπέρμαχος τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ σοφωτάτου κυρίου Κυρίλλου, ἀλλὰ καὶ τὰ νῦν ἐπὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος οὐ παύεται συντρέχων καὶ συμβοηθῶν καὶ συναγωνιζόμενος καὶ εἰς πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν ἀνάγκην προθύμως διατελῶν, ὀφειλόντων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρισκομένων ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν γινώσκειν αὐτὸν ἔξαρχον καθολικὸν αὐτῶν καὶ τιμᾶν καὶ ἀγαπᾶν καὶ παρέχειν τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ εὐγνωμόνως καὶ εὐπειθῶς τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν εἰςοδήματα καὶ δικαιώματα κατὰ τὴν περίληψιν τῶν προδοθέντων γραμμάτων καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐναντιοῦσθαι αὐτῷ ἢ τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ καὶ ἀντιλέγειν ἢ ἀπείθειαν τινὰ δεικνύειν ἐν ἀργίᾳ ἀσυγγνώστῳ καὶ ἀφορισμῷ ἀλύτῳ ἀπὸ Θεοῦ Παντοκράτορος, μὴ τολμῶντος τοῦ τε νῦν μητροπολίτου Χίου κυρίου Ἰγνατίου καὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἐναντιωθῆναι αὐτῷ ἢ τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ περὶ τούτου καὶ σκάνδαλον προξενῆσαι ἐν βάρει ἀργίας τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν καὶ παιδείας τῆς προσηκούσης. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα συνοδικῶς. Ἐπεὶ γὰρ τούτῳ ἐγένετο τὸ

αὐτοῦ. «Παρὰ τὴν γνώμην καὶ εἴδησιν, λέγει καὶ ὁ Ἀθ. Ὑψηλάντης (1), τοῦ ἐμπόρου Δημητρίου Σκαναβῆ καὶ καὶ ἀκολούθως τῶν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει διατριβόντων Χίων δὲν εἶναι τρόπος νὰ γείνῃ τις μητροπολίτης Χίου χωρὶς νὰ προξενηθῇ σύγχυσις καὶ ταραχὴ καὶ οὔτε

παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν βεβαιωτήριον γράμμα καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ εἰς μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει ΖΡΛΑ΄ ἰνδικτιῶνος ς΄.

† Ὁ Ἡρακλείας Νεόφυτος, † Ὁ Κυζίκου Παρθένιος, † Ὁ Χαλκηδόνος Ἰωάσαφ, † Ὁ Νικομηδείας Νεόφυτος, † Ὁ Νικαίας Πορφύριος, † Ὁ Θεσσαλονίκης Παΐσιος, † Ὁ Ἀθηνῶν Θεοφάνης, † Ὁ Προύσης Ἰωάσαφ, † Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Θεοφάνης. † Ὁ Ἀδριανουπόλεως Παρθένιος, † Ὁ Φιλιππουπόλεως Ἰωάσαφ, † Ὁ Ναυπάκτου Γαβριήλ, † Ὁ Φιλίππων καὶ Δράμας Κλήμης, † Ὁ Ἀγχιάλου Χριστοφόρος, † Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Ἰγνάτιος, † Ὁ Σερρῶν Τιμόθεος, † Ὁ Μελενίκου Γαλακτίων, † Ὁ Μεσημβρίας Ἀκάκιος, † Ὁ Δρύστρας Μελέτιος, † Ὁ Καφᾶ καὶ Φαύλων Γεννάδιος, † Ὁ Προικονήσου Κλήμης † Ὁ Κασσανδρείας Σισώης, † Ὁ Μήλου Γερμανός, † Ὁ Ῥέοντος Διονύσιος.

---

1) Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν σελ. 642.

θέλει ἔχει ποτὲ σύστασιν ὁ παρὰ γνώμην ἐκείνου τοῦ Σκαναβῆ ([1]) προβιβασθείς».

Καὶ ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς ἐπιστήμαις ἀπὸ

---

1) Ὁ περιβόητος Χῖος Δημήτριος Σκαναβῆς ἐτάφη τῇ 5 αὐγούστου τοῦ 1788 ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς ἐν Χάσκιοϊ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Ὁ τάφος αὐτοῦ φέρει τὸ ἑξῆς ἐπιτύμβιον.

Τὸν εὐσεβῆ τῇ πίστει τελειωθέντα
ἔργοις ἀγαθοῖς παντοίοις κωμάσαντα
πτωχοῖς τ' ἐπαρκέσαντα καὶ πονήσαντα
Δημήτριον Σκαναβῆν *θνητόν τε ὄντα*
ὧδε κατέχω ἕως τῆς συντελείας σῶμα,
ψυχὴ δ' οὐρανὸν εἰς ἀνῆλθεν
ἐν ἔτει ͵αψπῃ, αὐγούστου ε'

Παρὰ τὸν τάφον τοῦτον ἑτέρα πλὰξ φέρει τὸ ἐπιτύμβιον τόδε·

Λίθος ὁ παρὼν καὶ σαρκοβόρον χῶμα
γέγονεν ἅμα πατρὸς υἱοῦ τὸ δῶμα,
πρῶτον τοῦ πατρὸς **Σκαναβῆ** *ἐκ τῆς* **Χίου**
τοὔνομα **Τζαννῆ** *ἀδελφοῦ Δημητρίου*
εἶτα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ **Κωνσταντίνου.**
Ἐν ἔτει 1810 κατὰ τὴν 18 μαρτίου.

τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ([1]) διέπρεψαν καὶ χρήσιμοι τῷ γένει ἀνεδείχθησαν πλεῖστοι Χῖοι ἐπίσημοι ἄνδρες, οἷοι ἦσαν ὁ φιλοπονώτατος ἀλλὰ καθολικὸς τὸ δόγμα *Λέων Ἀλλάτιος*, ὁ πολυμαθέστατος ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος *Γεώργιος Κορέσιος*, ὁ ἐμπειρότατος τῶν θείων γραφῶν καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἑρμηνευτὴς μητροπολίτης Ἰωαννίνων *Κλήμης*, ὁ πολυμαθὴς πατριάρχης Ἀλεξανδρείας *Σαμουήλ*, ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόσοφος ἰατρὸς *Εὐστράτιος Ἀργέντης*, ὁ ἰατρὸς καὶ φιλόλογος *Ἀντώνιος Κοραῆς*, ὁ ἀπὸ τοῦ 1799 μέχρι τοῦ 1821 χρηματίσας καθηγητὴς τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐν τῇ τῆς Χίου σχολῇ *Ἰωάννης Τσελεπῆς*, ὁ πολυμαθὴς ἐν Χίῳ καὶ Κωνσταντινουπόλει σχολάρχης ([2]) καὶ μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1821 τελευτήσας *Δωρόθεος Πρώιος*, ὁ σοφώτατος ἰατρὸς καὶ φιλόλογος καὶ πολίτης ἄριστος ἀθάνατος *Ἀδαμάντιος Ἰ. Κοραῆς* (1748—1833), ὁ σοφώτατος διευθυντὴς τῆς δημοσίας τῆς Χίου σχολῆς καὶ εἶτα καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας καὶ ῥητορικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν *Νεόφυτος Βάμβας*([3]) καὶ τελευταῖον ὁ πολυμαθὴς ἰατρὸς *Ἀλέξανδρος Γ. Πασπάτης* καὶ ὁ τῇ 22 ἰανουαρίου 1892 ἀώρως τελευτήσας σοφὸς καθηγητὴς τῆς θεολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν *Νικόλαος Δαμαλᾶς*.

---

1) Πρβ. Α. Βλαστοῦ. Χιακά. Τόμ. Β' κεφάλ. η'-ιβ'

2) Μ. Γεδεὼν Χρονικὰ πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας σελ. 179—183.

3) Πρβ. καὶ Μ. Παρανίκα Σχεδίασμα σελ. 166—169.

Ἡ συμμετοχὴ δὲ τῶν ἡμετέρων Χίων κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν τριῶν ἐθνικῶν νοσοκομείων καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐν φυλακαῖς χριστιανῶν καὶ αἱ τακτικαὶ τοῦ ναοῦ χορηγίαι πρὸς τὰ τοῦ γένους ἱερά, παιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα καταδεικνύουσι τὴν ὄντως σπουδαιοτάτην ὑπηρεσίαν καὶ ἀρωγήν, τὴν ὁποίαν οἱ Χῖοι καὶ κατ᾿ ἐκεῖνο τοῦ χρόνου συνεβάλλοντο εἰς τὸν φιλεκπαιδευτικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν τοῦ γένους σκοπόν. Τὰ δὲ ὄπισθι (σελ. 232—238) καταλελεγμένα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀπὸ τοῦ 1843 μέχρι τοῦ 1880 περισωθέντων καταλόγων ὀνόματα χιακῶν καταστημάτων διαπρυσίως κηρύττουσιν ὅτι οἱ Χῖοι καὶ καθ᾿ ὅλον τὸν λήγοντα αἰῶνα ἐπρώτευον ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐμπορικῷ καὶ οἰκονομολογικῷ κόσμῳ καὶ ἦσαν οἱ κυριώτατοι μοχλοὶ πάσης τῆς παρ᾿ ἡμῖν κοινωνικῆς, παιδευτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς δράσεως.

Καὶ πάντα μὲν τὰ τέκνα τῆς μυροβόλου καὶ εὐάνδρου νήσου ἀσκοῦντα ἀείποτε τὰς πατροπαραδότους χιακὰς βιοτικὰς ἀρετὰς τῆς φιλεργίας, τῆς ἀμοιβαίας πίστεως καὶ τῆς καθόλου χρηστότητος καὶ δικαιοσύνης μεγάλως προήχθησαν καὶ εὐδοκίμησαν ἐπ᾿ ἀγαθῷ τῆς τε Χίου καὶ ὅλου τοῦ Γένους, ἀλλὰ πανθομολογουμένη εἶναι ἡ ἐπιφανὴς θέσις καὶ ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις *Τομαζῆ Ῥάλλη, Δημητρίου Μαχαιρᾶ, Ἰωάννου Ψυχάρη* [1],

---

1) Περὶ τοῦ πολλοῦ **Ἰωάννου** (μισὲ Γιάννη) **Ψυχάρη** ὡς *ἀντιπροςώπου* ἐνταῦθα τοῦ *Κοινοῦ* τῆς Χίου καὶ περὶ τῆς

Ἀν. Κουσουλέντη, Πέτρου Ἐμμ. Σκυλίτζη, Στεφάνου Κουμελᾶ, Ἰωάννου Σκουλούδη, Ζαννῆ Μ. Χρυσοβελώνη, Ἐμμανουὴλ Χαλδουβάκη, Ἀντωνίου Μ. Βλαστοῦ, Ἀμβροσίου Π. Μαυρογορδάτου, Στεφάνου Ἀλεξάνδρου Ῥάλλη, Δημητρίου Νικολάου Ταμβάκου, Νικολάου Μπενάκη (1) *Ἰωάννου Στεφάνου Σκυλίτζη, Νικολάου Ι. Ψυχάρη, Δημητρίου Ζ. Στεφάνοβικ Σκυλίτζη* (2) *Γεωργίου*

ἐν Χίῳ *δημογεροντίας* ἴπιθι ἀξιόλογον μελέτην τοῦ *Κωνστ. Α. Σγουροῦ* ἐν τοῖς *Χιακοῖς Ἀναλέκτοις Κ. Κανελλάκη* σελ. 516—538.

1) Ὁ Χῖος **Νικόλαος Μπενάκης** ἕλλην πρόξενος ἐν τῇ Νέᾳ Αὐρηλίᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἦτο ἀπὸ τοῦ 1850 ὁ διευθυντὴς τοῦ μεγίστου ἐκ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἐμπορικῶν ἑλληνικῶν οἴκων· παρέσχε δὲ πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τοὺς ἐκεῖ ὁμογενεῖς δωρησάμενος τὸ οἰκόπεδον καὶ εἰκοσακιςχίλια φράγκα διὰ τὴν ἀνέγερσιν ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος τιμωμένου· καὶ ἐτελεύτησε κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1886.

2) Δαπάναις τοῦ ἀοιδίμου **Δημητρίου Ζ. Στ. Σκυλίτζη** περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια φράγκων ἀνηγέρθη ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν ὁδὸν Bezet παρὰ τὰ Ἠλύσια ὅμοιος ἐν μικρογραφίᾳ πρὸς τὴν ἁγίαν Σοφίαν μεγαλοπρεπὴς βυζαντιακοῦ ῥυθμοῦ τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου εἰς μνήμην τοῦ προπάτορος *Στεφάνου Σκυλίτζη* ὀρθόδοξος ἑλληνικὸς ναός, τοῦ ὁποίου τὰ ἐγκαίνια ἐτελέσθησαν ἐν μεγάλῃ πομπῇ καὶ συγκινητικῷ θρησκευτικῷ μεγαλείῳ τῇ 10)22 δεκεμβρίου 1895, τελεταρχοῦντος τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ γεραροῦ καὶ πεπνυμένου μητροπολίτου *Ἡρακλείας* (νῦν Χαλκηδόνος) κυρίου

Καζανόβα, Γεωργίου Κορωνιοῦ, Δημητρίου Βα-

Γερμανοῦ καὶ παρισταμένων πλὴν τῶν ἐν Παρισίοις ὀρθοδόξων καὶ πολλῶν ἐπισήμων Γάλλων καὶ ἄλλων ξένων. Ὁ ναὸς οὗτος ἀρχιτεκτονοῦντος τοῦ κ. Vaudremer καθηγητοῦ ἐν τῇ σχολῇ τῶν Ὡραίων τεχνῶν παρὰ τὴν ἁπλῆν αὐτοῦ ἐξωτερικὴν πρόσοψιν ἔσωθεν εἶναι πλουσιώτατα κεκοσμημένος διὰ λαμπρῶν εἰκόνων, ὡραίων τοιχογραφιῶν καὶ ποικίλως κεχρωματισμένων ὑαλωμάτων. Πρὸς ἐπιτέλεσιν δὲ τοῦ ναοῦ καὶ παρασκευὴν τῶν λαμπρῶν ἐγκαινίων τὰ μέγιστα ἐμόγησε, χορηγεῖ δὲ ἐτησίως νῦν εἰκοσακισχίλια φράγκα, ὁ ἐρίτιμος τοῦ κτίτορος ἀδελφὸς κ. *Παῦλος Στεφάνοβιχ Σκυλίτζης*, ὅστις ἐν προοιμίῳ προπόσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ μετὰ τὴν θρησκευτικὴν τῶν ἐγκαινίων τελετὴν παρατεθὲν γεῦμα ἐδήλωσε τὸν ἐν τῷ νῷ τοῦ κτίτορος πρυτανεύσαντα σκοπὸν διὰ τῶν ἑξῆς: «Καθὼς ἐν καιρῷ δριμυτάτου χειμῶνος ἐφ' ὅσον ἀπομακρύνεταί τις τῆς ἑστίας ἐπὶ τοσοῦτον κατὰ φυσικὸν λόγον αἰσθάνεται τὸ ψῦχος, τοιουτοτρόπως ἐν μέσῳ τοῦ ἤδη ἐπικρατοῦντος κοσμοπολιτικοῦ πνεύματος ἐφ' ὅσον ἀπομακρυνόμεθα τῶν ἡμετέρων ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν διδαγμάτων ἐπὶ τοσοῦτον κινδυνεύομεν ν' ἀπολέσωμεν καὶ γλῶσσαν καὶ ἤθη καὶ θρησκείαν. Τὸν κίνδυνον τοῦτον θέλων νὰ προλάβῃ ὁ ἀδελφός μου ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ ἐνταῦθα ὀρθόδοξον ἑλληνικὸν ναόν, οὗτινος τὰ ἐγκαίνια ἐπανηγυρίσαμεν σήμερον». Δεξιὰ δὲ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸν ναόν, οὗτινος προΐσταται ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. *Πορφύριος Λογοθέτης*, ἐπὶ πλακὸς εἶναι ἐγκεχαραγμένον χρυσοῖς γράμμασι τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα:

φειαδάκη (1) καὶ τοῦ *Ἰωάννου Κ. Χωρέμη* (2) καὶ τῶν

ΚΥΔΙΣΤΩι ΧΡΙΣΤΟΙΟ ΜΕΔΟΝΤΟΣ ΜΑΡΤΥΡΙ ΠΡΩΤΩι
ΝΗΟΝ ΠΙΟΝΑ ΤΟΝΔ' ΕΙΣΑΤ' ΑΓΑΥΟΣ ΑΝΗΡ
Ωι ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΟΥΝΟΜ' ΕΝ ΑΣΤΕΙ ΛΟΥΚΟΤΟΚΗΩΝ
ΖΑΝΝΕΩ ΠΑΙΣ ΚΥΔΡΟΥ ΤΟΥ ΓΕΝΕΗΝ ΣΚΥΛΙΣΕΩ
ΙΕΜΕΝΟΣ ΠΑΝΤΕΣΣΙΝ ΕΜΕΝ ΔΟΜΟΝ ΟΡΘΟΔΟΚΟΙΣΙΝ
ΟΦΡΑ ΛΙΤΑΣ ΠΕΜΠΩΣ' ΕΣ ΘΕΟΝ ΑΓΡΟΜΕΝΟΙ.

Ἐπίσης ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου εὐεργέτου ὡρίσθησαν 1700000 φράγκα, δι' ὧν ἀνῳκοδομήθη ἐν τῷ ὡραίῳ προαστείῳ τῶν Παρισίων Auteuil ἁπλούστατον πλὴν στερεόν, εὐρύχωρον, ἀναπαυτικὸν καὶ εὐάερον *γηροκομεῖον* ἀνταποκρινόμενον πρὸς πάσας τὰς ἀπαιτήσεις τῶν τοιούτων καθιδρυμάτων. Τὸ γηροκομεῖον τοῦτο προικοδοτηθὲν διὰ σπουδαίου ἐτησίου κληροδοτήματος ὑπὸ τοῦ μεγατίμου κ. Παύλου Στεφάνοβικ Σκυλίτζη καὶ ἐγκαινιασθὲν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρεδόθη εἰς τὴν φροντίδα τῶν καλογραιῶν τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Μικρῶν ἀδελφῶν τῶν πτωχῶν*, αἵτινες συντηροῦσι τοὺς πτωχοὺς διὰ τῶν συνεισφορῶν τῶν φιλανθρώπων. Τελευταίως δὲ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς τὸ γηροκομεῖον τοῦτο ἐπισκέψεως τοῦ προέδρου τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας κ. Φήλικος Φὼρ καὶ τοῦ βουλευτοῦ κ. Μὺρ Δεβιλὲρ ἡ παρισιανὴ δημοσιογραφία πᾶσα ἀνεξαιρέτως ἔπλεξε τὸν δίκαιον ἔπαινον τῆς οἰκογενείας Στεφάνοβικ.

1) Πρὸ ὀλίγων ἑβδομάδων πλήρης ἡμερῶν ἐτελεύτησεν ὁ **Δημ. Βαφειαδάκης** μεγάπλουτος ἔμπορος καὶ πολιτευόμενος ἐν Σύρῳ.

2) Ὁ **Ἰωάννης Κ. Χωρέμης** ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1827

οἴκων *Ἀγελάστου, Καστέλλη, Ἀργέντη, Βούρου, Γαλάτη, Ζερβουδάκη, Ζερλέντη, Μαυρογορδάτου, Σκυλίτζη, Πρωίου, Τζόλα, Τζιτζίνια, Βερνουδάκη, Καλβοκορέση, Σεβαστοπούλου, Νεγρεπόντη, Σεκιάρη, Ῥοδοκανάκη, Πετροκοκκίνου* καὶ τοσούτων ἄλλων, οἵτινες ἀνὰ τὴν ὑφήλιον διέχεον καὶ ἐκράτυνον τὸ κλέος τοῦ χιακοῦ ὀνόματος, μάλιστα δὲ πάντων ὁ ἐν ἐμπόροις καὶ τραπεζίταις ἄριστος, ἐν ἀγαθοεργίαις δ' ἐξοχώτατος καὶ μέγιστος ἐθνικὸς εὐεργέτης ἀείμνηστος **Ζαννῆς Στεφάνοβικ Σκυλίτζης.**

Καίτοι δὲ σήμερον κατέπεσεν ἡ χιακὴ καὶ ἐν γένει ἡ ὁμογενὴς ἐμπορία καὶ ἐξέλιπον τὰ πλεῖστα τῶν ὄπισθι (σελ. 232—238) ὠνομασμένων χιακῶν καταστημάτων, ἐν τούτῳ οὐκ ὀλίγοι ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἐν Εὐρώπῃ εὐδοκιμοῦσι χιακοὶ ἐμπορικοὶ καὶ τραπεζιτικοὶ οἶκοι, ὧν προεξάρχει ὁ ἐν Λονδίνῳ μεγαλώνυμος καὶ μεγαλουρ-

---

ἐκ γονέων εὐσεβῶν καὶ ἐπιφανῶν. Ἐνωρὶς δὲ κατελθὼν εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον ἱκανῶς προήχθη καὶ ἐγένετο ἐν Ἀγγλίᾳ διευθυντὴς μεγάλης ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρείας· καὶ τῷ 1860 ἵδρυσεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συμβληθεὶς μετὰ τοῦ δραστηρίου καὶ ἐπιχειρηματικοῦ Ἄγγλου Mellor σπουδαιότατον ἐμπορικὸν οἶκον καὶ ὑπῆρξε τὸ ἐγκαλλώπισμα καὶ ὁ θερμότατος προστάτης τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Χίων. Τελευταῖον δὲ ἰδιωτεύων διέτριβεν ἐν Χίῳ καὶ ἐν Ἀθήναις, ἔνθα κατὰ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου 1897 ἐτελεύτησεν ἀναδειχθεὶς εἷς τῶν διασημοτάτων Χίων καὶ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τῶν δημοσίων τῆς Χίου ἱδρυμάτων· ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ἡμετέρα ἐπιτροπεία ἐξ ὀνόματος πάν-

γὸς οἶκος τῶν *Ἀδελφῶν Ῥάλλη*, ἔχων ὑποκαταστήματα ἐν Μαγχεστρίᾳ, Λιβερπούλῃ, Μασσαλίᾳ, Νέᾳ Ὑόρκῃ, Καλκούτᾳ καὶ Βομβάῃ καὶ πρακτορεῖα πολλαχοῦ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας καὶ διευθυνόμενος σθεναρᾷ τῇ χειρὶ ὑπὸ τοῦ ἐριτίμου κυρίου *Στεφάνου Αὐγουστῆ Ῥάλλη*, ὅςτις διὰ πολλῶν εὐεργεσιῶν καὶ ἠθικῆς ὑποστηρίξεως τὰ μέγιστα συμβάλλεται εἰς τὴν διατήρησιν τῶν τῆς Χίου δημοσίων καθιδρυμάτων καὶ κατὰ τὴν ἐν μηνὶ μαΐῳ τοῦ 1891 ἐνταῦθα διατριβὴν ἐπισκεψάμενος τὸν ἡμέτερον ναὸν ἑκατοντάλιρον δωρεὰν γενναιοφρόνως αὐτῷ ἐχορήγησεν. Ἐκ τοῦ οἴκου τούτου ἑκατοντάδες φιλοτίμων καὶ χρηστῶν νέων καὶ ἐντίμων οἰκογενειαρχῶν προάγονται καὶ πλουτοῦσι. Μετὰ τοῦτον πολλῆς ἐκτιμήσεως καὶ φήμης ἀπολαύει καὶ τὸ ἐν Λονδίνῳ, Μαγχεστρίᾳ καὶ Καλκούτᾳ κατάστημα τῶν *Ἀδελφῶν Πετροκοκκίνου*. Πρὸς τούτοις μεγάλως κοσμοῦσι καὶ τιμῶσι τὸ χιακὸν ὄνομα καὶ ἕτεροι ἐρίτιμοι καὶ φιλογενεῖς ἄνδρες, οἷοι *Παντολέων Ῥάλλης*(1),

---

των τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει παρεπιδημούντων Χίων τῇ 18 παρελθόντος ἰανουαρίου ὑπὲρ τῆς αἰωνίας μνήμης αὐτοῦ ἐτέλεσε τεσσαρακονθήμερον ἱερὸν *μνημόσυνον*, ἱερουργούντων ἐν τῷ ναῷ ἡμῶν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου *Ξάνθης* κυρίου *Ἰωακεὶμ* καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων *Μυρέων* κυρίου *Γερμανοῦ* καὶ *Λεύκης* κυρίου *Πολυκάρπου*, λαμπρὸν δ' ἐπιμνημόσυνον λόγον ἐκφωνήσαντος τοῦ πανοσιολογιωτάτου μεγάλου ἀρχιδιακόνου κυρίου *Διοδώρου Μάσχα Χίου*.

1) Ὁ εὐπαίδευτος καὶ περιφανὴς Χῖος **Παντολέων Ῥάλλης**, υἱὸς τοῦ ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τοῦ μεγάλου οἴκου τῶν *Ἀδελ-*

Στέφανος Ἰω. Σκουλούδης ([1]), *Ἰωάννης Ζαννῆ Στεφάνοβιχ Σκυλίτζης, Εὐστάθιος Α. Εὐγενίδης, Θεόδωρος Α. Μαυρογορδᾶτος, Ἀνδρέας Δ. Συγγρὸς*([2])

φῶν *Ῥάλλη* ἀειμνήστου *Τομαζῆ Ῥάλλη*, (πρβ. καὶ βιογραφίαν Στ. Ἀλ. Ῥάλλη, ὄπισθι σελ. 334—35) πλὴν τῶν εἰς τὴν γενέτειραν ποικίλων εὐεργεσιῶν αὐτοῦ διαπρέπει καὶ ὡς πολιτευόμενος ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα καὶ ἐγένετο μέλος τῆς Βουλῆς τῶν κοινοτήτων.

1) Ὁ **Στέφανος Ι. Σκουλούδης,** υἱὸς τοῦ ἐνταῦθά ποτε ἐμπορευομένου καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ ἐπιτροπεύσαντος Ἰωάννου Σκουλούδη ἱκανῶς ἔδρασεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει καὶ ὡς διευθυντὴς τοῦ οἴκου Στ. Ἀλ. Ῥάλλη καὶ ὡς ἐκ τῶν ἱδρυτῶν τῆς Τραπέζης Κωνσταντινουπόλεως, ἧς μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου ἐγένετο μετὰ τῶν ἀοιδίμων Γεωργίου Κορωνιοῦ καὶ Ἀντ. Μ. Βλαστοῦ καὶ τοῦ κ. Ἀνδρ. Δ. Συγγροῦ. Ἀπὸ εἰκοσαετίας δὲ διαμένων ἐν Ἀθήναις ὑπέροχον κατέχει θέσιν, γενόμενος κατὰ διαφόρους περιόδους βουλευτής, πρεσβευτὴς (ἐν Μαδρίτῃ 1883—84) καὶ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν (1892—94) καὶ τῶν ἐξωτερικῶν (ἀπὸ μαΐου μέχρι σεπτεμβρίου 1897).

2) Τὰ εὐσεβῆ καὶ φιλάνθρωπα αἰσθήματα τοῦ ἐξοχωτάτου τούτου τῆς Χίου τέκνου, τοῦ φιλογενεστάτου μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου κ. **Ἀνδρέα Δ. Συγγροῦ** πολλὰ καθ' ἡμᾶς κοινωφελῆ διακηρύττουσι καθιδρύματα. Πλὴν ἄλλων μικροτέρων ποσῶν γενναιοδώρως ἑκάστοτε χορηγουμένων καὶ τακτικῶν συνδρομῶν ἐδαπάνησεν ὁ περιφανὴς ἀνὴρ πλείονα τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων φράγκων ὑπὲρ τῶν *φυλακῶν*, τοῦ **δημοτικοῦ** *θεάτρου*, τοῦ *θεραπευτηρίου Εὐαγγελισμοῦ*, τοῦ *ἐργοστασίου* τῶν ἀπόρων γυναικῶν, τοῦ Ἀμαλιείου *ὀρφανοτροφείου* καὶ *ἄλλων* φιλανθρωπικῶν ἔργων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ ἐν

καὶ *Παῦλος Ζαννῆ Στεφάνοβικ Σκυλίτζης* (1).

Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιολογικοῦ *μουσείου*, δέκα χιλιάδας λίρας ὑπὲρ τῆς *ἀνιδρύσεως* τῶν πυρποληθέντων κοινοτικῶν καταστημάτων τῆς Θεσσαλονίκης, δύο χιλιάδας ὑπὲρ τοῦ *ὑδροθεραπευτηρίου* καὶ τῶν ἐξοχικῶν οἰκίσκων τῶν φρενοβλαβῶν τῶν ἐνταῦθα ἐθνικῶν *νοσοκομείων*, ὑπὲρ τῆς ἐπισκευῆς τῶν ὁποίων ἀπέστειλε μὲν 500 λίρας μετὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1894, ἔχει δὲ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐφορείας ἑτέρας πεντακισχιλίας λίρας πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ κατὰ τὸν σεισμὸν καταρρεύσαντος ἐθνικοῦ *ὀρφανοτροφείου*, καὶ δι' ὑπερχιλιολίρου δωρεᾶς ἐπῆλθεν (1895) ἀρωγὸς εἰς τὸ ἐθνικὸν *Ἰωακείμειον* παρθεναγωγεῖον καὶ οὕτως ἐπισπᾶται τὰς διαπύρους εὐχὰς καὶ τὴν αἴδιον εὐγνωμοσύνην τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Πρὸς δὲ πλεῖστοι νέοι δαπάναις τοῦ γενναίου τούτου χορηγοῦ ἐκπαιδευόμενοι ἐγκαρδίως *εὐγνωμονοῦσι* καὶ *εὐλογοῦσι* τὸ ὄνομα τοῦ μεγαθύμου ἀνδρός.

1) Πλὴν ἄλλων ἀπειραρίθμων γενναιοδώρων χορηγιῶν δαψιλῶς ἑκάστοτε δωροφορουμένων καὶ πρὸς συμπλήρωσιν σεβαστῶν ἐντολῶν καὶ ἐξ ἰδίας ἀγαστῆς προαιρέσεως πρὸς πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς εὐαγῆ καθιδρύματα τὸ εὐσεβὲς καὶ φιλόπολι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους τέκνον, ὅπερ τῆς ἰδίας φιλογενείας καὶ φιλομουσίας πάμπολλα ἔχει τὰ δείγματα, δι' ἡγεμονικῆς δωρεᾶς ἀνέλαβεν ἅπασαν τὴν δαπάνην τῆς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τῆς 28 ἰουνίου 1894 εἰς ἐρείπια μεταβληθείσης ἱερᾶς κατὰ Χάλκην *Θεολογικῆς Σχολῆς* «*ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι οὐδεμία εἰδικὴ μνεία τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὡς ἱδρυτοῦ γενήσεται*» καὶ ἐπὶ τῷ πόθῳ «*ὅπως ἡ οἰκοδομὴ γένηται λιθίνη, ἀπέριττος, σεμνή, ἀξιοπρεπὴς ἄνευ ἐπιδεικτιάσεων, οἵα ὀφείλει εἶναι θεολογικὴ σχολὴ τοῦ ἡμετέρου θρησκεύματος*». Ἀλλ', ὡς εἶπεν ἡ Α.Θ.Π. ὁ τότε πατριαρχῶν *Ἄνθιμος*

Καὶ ἐὰν προςθέσωμεν ὅτι ἐπίσης πλεῖστοι λόγιοι

ὁ Ζ' κατὰ τὴν τῇ 6 ὀκτωβρίου 1896 γενομένην μεγαλοπρεπῆ τελετὴν τῶν ἐγκαινίων, «ἡ *εὐσεβεστάτη τοῦ μεγαθύμου ἀνδρὸς πρᾶξις καὶ ἡ γενναιόφρων καὶ ἡγεμονικὴ αὐτοῦ δωρεὰ τηλικαῦτα διήγειραν παρὰ σύμπαντι τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι τὰ τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης τῷ μεγατίμῳ ἱδρυτῇ αἰσθήματα, ὥςτε πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐξεζητεῖτο ἡ ἀποκάλυψις τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ καὶ ἐν τέλει τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἐπὶ τοσοῦτον ἐνέτεινε τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ, ὥςτε διέρρηξε τὸν ἐπιτεθέντα πέπλον, ἀδυνατήσαντα ν' ἀντίσχῃ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς εὐσεβεστάτης ταύτης πράξεως καὶ ὁ ἀνώνυμος ἀπεκαλύφθη ὢν ὁ αὐτὸς καὶ πρότερον περιώνυμος, ὁ μεγάθυμος καὶ γενναιόφρων ἐθνικὸς εὐεργέτης, ὁ φιλογενέστατος ὁμογενὴς* **Παῦλος ὁ Στεφάνοβικ,** *τὸ ἤδη ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἐστεμμένον φιλόστοργον τέκνον*». Καὶ οὕτως ἐπὶ περιόπτου τῆς Χαλκίτιδος λόφου ἵδρυται σεμνὸν καὶ σοβαρὸν οἰκοδόμημα, ὑπὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ τοῦ ὁποίου σκέπην ἐξακολουθεῖ ἡ μόρφωσις τῶν λευιτῶν τῆς χάριτος καὶ ὁ καταρτισμὸς τῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ποιμένων τῆς λογικῆς τοῦ Χριστοῦ ποίμνης. Καὶ ὕπερθεν τῆς κεντρικῆς εἰςόδου τῆς Σχολῆς πρὸ τῶν προπυλαίων ἀναγινώσκεται τὸ ἡρωελεγεῖον τόδε:

ΙΔΜΟΣΥΝΗι ΧΑΡΙΕΝΘ' ΟΝ ΕΔΕΙΜΑΤΟ ΠΡΟΣΘΕΝ ΟΜΙΛΟΣ
ΑΡΧΙΘΥΤΩΝ ΔΙΟΣ ΝΗΟΝ ΕΠΟΥΡΑΝΙΗι
ΓΑΣ ΕΛΕΛΙΖΟΜΕΝΑΣ ΕΡΙΠΟΝΤ' ΑΥ ΕΝΝΕΣΙΗΣΙΝ
ΕΙΣΑΤ' ΑΡΕΙΟΝ' ΕΗΣ ΗΥΣ ΑΝΗΡ ΚΡΑΔΙΗΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΖΑΝΝΕΩ ΥΙΟΣ ΕΠΙΚΛΗΣΙΝ ΣΤΕΦΑΝΟΒΙΚ
ΜΗΤΡΙ ΦΕΡΩΝ ΙΕΡΑι ΤΗΣ ΘΑΛΟΣ ΕΣΚΕ ΧΑΡΙΝ
ΚΥΜΜΕΣ ΕΠΟΥΡΑΝΙΗΣ ΟΣΣΟΙ ΤΑΔΕ ΔΩΜΑΤΑ ΜΟΥΣΗΣ
ΝΑΙΕΘ' ΕΚΗΤΙ ΠΟΘΟΝ ΦΕΡΒΕΤ' ΙΣΟΝ ΣΟΦΙΗΣ.

καὶ ἐπιστήμονες διαπρέπουσι καὶ πολυτιμοτάτας παρέχουσιν ὑπηρεσίας δεξιοὶ καὶ συνετοὶ ἀείποτε ἀναδεικνύμενοι Χῖοι ἐπιφανεῖς κληρικοί, ὧν ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν τούς τε ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένους ἀοιδίμους πατριάρχας *Ἰωακεὶμ τὸν Β'* τὸν ἀπὸ Κυζίκου (1860—63 καὶ 1873—78) καὶ *Ἰωακεὶμ τὸν Δ'* τὸν ἀπὸ Δέρκων (1884—86) καὶ τὸν νῦν τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας δεξιῶς πηδαλιουχοῦντα πολυμαθέστατον καὶ ἐνάρετον παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον *Κωνσταντῖνον τὸν Ε'*, ἔχομεν ἐν συντόμῳ καὶ ἀσθενεῖ σκιαγραφίᾳ τὴν *γενικὴν* περὶ τῆς καθόλου τῶν Χίων δράσεως *ἐπισκόπησιν*.

Διὰ τοῦ ἡμετέρου δὲ ναοῦ, ὅςτις εἶναι τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει μοναδικὸν κέντρον καὶ ἡ ἑστία τῆς χιακῆς παροικίας, ἀρρήκτοις πνευματικοῖς δεσμοῖς συνεδέοντο ἀνέκαθεν καὶ συνδέονται πρός τε ἀλλήλους καὶ πρὸς τὴν πολυπαθῆ γενέτειραν οἱ ἐνταῦθα ἐγκαθεστῶτες Χῖοι.

Κάτωθι δὲ τούτου παρίσταται ὁ *παντεπόπτης ὀφθαλμός*, ὑφ' ὃν εἶναι σεσημειωμένον

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1896

Α † Ω

Δαπάναις δὲ τοῦ αὐτοῦ μεγατίμου χορηγοῦ ἀνεκαινίσθη καὶ ἡ ἐν τῇ νήσῳ Πριγκίπῳ ὑπὸ τὴν ἡγουμενίαν τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου κυρίου *Μητροφάνους* ἱερὰ *μονὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου* μετὰ πάντων τῶν τμημάτων αὐτῆς, ἥτις σὺν τῷ χρόνῳ θ' ἀποβῇ πολύτιμος παράγων συντηρήσεως τῆς κατὰ Χάλκην Θεολογικῆς σχολῆς, ὑπὲρ ἧς αἱ πρόςοδοι αὐτῆς προορίζονται.

Ὑπὸ τὴν διοίκησιν λοιπὸν καὶ ἐπιστασίαν τῶν *Χίων* διατελῶν ὁ ναὸς οὗτος, *μηδενὸς ἄλλου ἐκ τῶν συνενοριτῶν χριστιανῶν Γαλατιανῶν τῶν μὴ ὄντων Χίων ἔχοντος ἡντιναοῦν μετοχὴν καὶ ἐπιστασίαν καὶ ἐπιτροπὴν τὸ παράπαν ἐν αὐτῷ*, καὶ περιλαμβάνων ὡς *ἐνορίτας πάντας τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει εὑρισκομένους Χίους* καὶ ἂν ἐν ἄλλῃ διάγωσιν ἐνορίᾳ, διατηρεῖ ἐπὶ δύο ἤδη αἰῶνας τὰ ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀνεγνωρισμένα καὶ προσηκόντως κεχυρωμένα *προνόμια* αὐτοῦ *ἀμείωτα καὶ ἀναλλοίωτα*. Διὸ καίτοι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΗʹ αἰῶνος τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον εἶχε τὴν ἐποπτείαν τῆς τῶν οἰκονομικῶν ἑκάστου ναοῦ διαχειρίσεως καὶ πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι, παρόντες ἐν ταῖς λογοδοσίαις, ἐνέκρινον τοὺς λογαριασμοὺς καὶ ἀνεγνώριζον καὶ τοὺς νέους ἐπιτρόπους ἑκάστης ἐνοριακῆς ἐκκλησίας, *παρόντων τῶν συνενοριτῶν χριστιανῶν*(1), ἐν τῷ ἡμετέρῳ ναῷ οὐδεμία τοιαύτη ἐγίνετο ἐπικύρωσις τῆς τῶν ἐπιτρόπων ἐκλογῆς μήτε ἐξέλεγξις τῶν λογαριασμῶν τῆς ὑλικῆς αὐτοῦ διαχειρίσεως. Μόνον τῷ 1708 ἐν ἀρχῇ μικροῦ καταστίχου ἀναγινώσκομεν: «1708, ἀπριλίου 23. Σύναξις τῆς ἐκκλησίας ὁποῦ ἐδείξαμεν τὸν λογαριασμὸν τῶν πανιερωτάτων ἀρχιερέων ἁγίου Ἡρακλείας, ἁγίου Κυζίκου καὶ ἁγίου Ἀδριανουπόλεως» καί: «1708 μαΐου 9. Τὰ ἔξοδα ποῦ γίνονται 'ς τὴν ἐκκλησίαν ὁποῦ ἐδείξαμεν τὸν λογαριασμὸν κτλ». Ἔκτοτε δέ, ἅτε ἐκδοθέντων κατόπιν τῶν περὶ

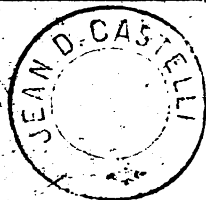
1) Ὅρα πλείω παρὰ Μ. Γεδεὼν — Ἐκκλησίαι τῶν Ὀρθοδόξων ἐν Κωνσταντινουπόλει, φυλλ. Αʹ σελ. 20 καὶ ἑξῆς.

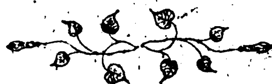
αὐτοδιοικήσεως τοῦ ναοῦ σιγιλλίων, οὐδὲν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτοῦ ὑπηρεσίᾳ ἴχνος ἐποπτείας καὶ ἐπικυρώσεως πατριαρχικῆς ἀπαντῶμεν. Ἀλλ' αὐτοὶ μόνοι οἱ ἐπίτροποι τοῦ ναοῦ *κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν* ἐκλέγουσι τοὺς ἑκάστου ἑπομένου ἔτους ἐπιτρόπους, σημειούμενοι καὶ ὅπερ παραδίδουσι *χρέος κατ' ὄνομα.* Καὶ σήμερον συνῳδὰ τῷ ἐν ἐνεργείᾳ κανονισμῷ ἡ διάδοχος ἐπιτροπεία ἐκλέγεται ὑπὸ μόνης τῆς προκατόχου, οἱ ἐπίτροποι δὲ διορίζουσι καὶ ἀπολύουσιν οὐ μόνον τοὺς ἄλλους ὑπαλλήλους ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν κλῆρον, ἐν γενικῇ δὲ τῶν Χίων συνελεύσει καὶ τὸν προεστῶτα, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐγκρίσεως καὶ ἐπικυρώσεως τοῦ τοιούτου διορισμοῦ ἢ τῆς ἀπολύσεως ὑπὸ τῶν πατριαρχείων. Ἐπίσης ὑπὸ τῆς ἐπιτροπείας ἀντιπροςωπούσης ἐν παντὶ καὶ πάντοτε τὴν ἐνταῦθα χιακὴν παροικίαν γίνεται ἡ ἐκλογὴ ἀντιπροςώπων πρὸς ἀνάδειξιν μελῶν τῶν ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἑκάστοτε συγκροτουμένων ἐκλογικῶν συνελεύσεων.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἐρρήθη, ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ ἱεροῦ τούτου καὶ φιλανθρωπικοῦ προνομιούχου χιακοῦ καθιδρύματος δὲν παρίσταται ἀνθηρά, εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι οἵ τε ἐνταῦθα καὶ οἱ ἀπανταχοῦ ἐπὶ εὐσεβείᾳ καὶ φιλογενείᾳ διακρινόμενοι **Χῖοι** ἀκολουθοῦντες τοῖς ἴχνεσι τῶν ἀοιδίμων αὐτῶν προπατόρων κτιτόρων, ἀνακαινιστῶν, συνδρομητῶν, δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν, οἵτινες ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως καὶ πολλαπλῆς αὐτοῦ δράσεως τὰ μέγιστα ἐμόχθησαν καὶ γενναιοδώρως συνέδραμον, θὰ σπεύσωσι κατὰ καθῆκον νὰ προςέλθωσιν ἀρωγοὶ καὶ συναντιλή-

πτορες πρὸς ἀξιοπρεπῆ καὶ ἀπρόςκοπτον λειτουργίαν καὶ εὐημερίαν τοῦ ἀναπαλλοτριώτου τούτου κειμηλίου. Ἡ δὲ τοῦ ναοῦ ἐπιτροπεία ἀπεκδεχομένη εὐγνωμόνως πᾶσαν προαιρετικὴν **προςφοράν,** καὶ τὸ τάλαντον τοῦ πλουσίου καὶ τὸν ὀβολὸν τοῦ πένητος, τὴν προςήκουσαν θὰ καταβάλλῃ μέριμναν πρὸς τιμὴν ἁπάντων τῶν Χιοπολιτῶν διὰ τὴν ὅσον οἷόν τε μείζονα ἔξαρσιν τῆς **εὐκλείας** καὶ τοῦ **γοήτρου** τοῦ **πατροπαραδότου** τούτου ἱεροῦ **κληροδοτήματος.**

ΤΕΛΟΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Κων]πόλει, **ἑνὸς (1) ἀργυροῦ μετζιτιέ,**

Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ,

φράγκων χρυσῶν πέντε (5)

